

cerunt aqua). HIER. in Am. 3, 12 l. 314 qui fessus est, -atur in lectulo (*postea: ut vires ... roborarent*). epist. 108, 7, 2 -to paululum corpusculo. in Matth. 12, 7 quod *Achimelech* fame periclitantem David -ret (*spectat ad I reg. 21, 1 sqq.*). VVLG. iud. 15, 19 quibus *aquis* haustis -vit spiritum et vires recepit (I reg. 30, 12 cum *aliquid* comedisset, reversus est s. eius et -tus est). Iudith 7, 7 *sitientes* videbantur haurire aquam ad -andum potius quam ad potandum. thren. 1, 11 ad -andam animam *esurientium* (GILD. Brit. 20 chron. III p. 36, 6 ut pauxillum ad -andam a. cibi calerent. *al.*, e. g. l. 16). CASSIAN. inst. 3, 9, 3 *corpus* ieiunans, nisi ... *diebus* interpositis -tum fuerit, ... deficit. GREG. TVR. glor. mart. 103 p. 557, 28 paululum senior -tus. PASS. Prim. Felician. (BHL 6922) 3 *martyres* in carcere quotidie ... ab angelo domini -bantur. *al.* 2 *ab anxietate, pavore sim.*: HIER. in Dan. 11, 44 l. 420 ad -andam spem suorum. Didym. spir. 42, 195 *Paulus* rursus -ans eos et consolans ... ait: '...' (*Rom. 8, 15*). hom. Orig. in Luc. 4 p. 23, 13 trepidantem -at novoque laetificat nuntio inferens: '...' (*gr. ἀνακτάτω*). in Is. 16, 58, 10 l. 77 G. ut animam esurientem sive afflictam non -emus ex parte, sed saturemus. tract. p. 509 l. 76 sq. ut *Abraham* illum *Lazarum* in *paradiso* palparet, ut illum -ret, ut illum quasi ... pater teneret in sinu suo et -ret. vita Hilar. 31, 5. VVLG. I reg. 16, 23 *David citharam percutiente* -batur Saul et levius habebat, recedebat enim ab eo spiritus malus. Schrickx.

refodio, -fōdī, -fossūm, -ere. *a re- et fodere*. GLOSS. II 239, 35 ἀπορύσσω: -o. [a p. p. p. refossus: *venet. (Venetiae) refoso, langob. arfos, refos; subst.: mediol. refōs 'propago'; raet. or. rifues 'palmes'. cf. M.-L. 7157 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3221. Schd.-Cr.] [confunditur in *codd. c. fodere l. 32. 55. 60, effodere l. 55, refusus l. 30.*]*

I vi *praeverbii minus perspicua (fort. spectat praeverbium abundanter ad notionem contrarii, sc. terram ab imo in summum vertendi):*

A i. q. *fodiendo sollicitare (accedit adv. alte l. 32. 34. 35):* 1 *strictius*: -itur terra: MORET. 86 leviter digitis tellure -ssa (*refusa var. l.*) LVCAN. 4, 292). COLVM. arb. 9, 2 cum coles agere coeperit, saepe et alte -ito, *sc. terram* (altero fodito *ferre trad.*). PLIN. nat. 17, 141 salices, quas serunt loco madido, tamen -sso[s] pedes II et semipedem. 19, 88 solo quam altissime -sso. SIL. 13, 427 ferro ... cavare -ssam ... humum. QVINT. inst. 10, 3, 2 terra alte -ssa generandis alendisque seminibus fecundior (GALEN. alfab. 238 [saliunca] a t. -ssa ... stringitur [, sic *codd.*, haec *edd. vet.*]). 281 [thapsia] radicem -ssa t. nudant. IORD. Rom. 133 pontifices ... quidquid religiosissimi in templis erat ... in doleis -ssā t. recondunt [e *Flor. epit. 1, 13, 11, ubi defossa*]). -itur bustum: FACVND. defens. 9, 5, 42 in pace quiescentium busta -ere. 2 *laxius*: TERT. patient. 14, 5 *Iob revocavit vermes* in ... specus et pastus refo[rm]asae carnis.

B i. q. *effodere*: COLVM. 2, 2, 28 summas ... radices, quibus ager arbusto consitus implicatur, omnis -at ac persequatur (*nisi ad IIA2, ut fort. 3, 11, 4 debent diligentissime -ssae omnes r. in summum regeri atque comburi*). PLIN. nat. 16, 129 apud auctores certe invenitur, abietis planta cum transferretur, octo cubitorum in altitudinem nec totam r. -ssam, sed abruptam). PLIN. nat. 2, 158 si ulli essent inferi, iam profecto illos avaritiae ... cuniculi -issent. 7, 74 Orestis corpus oraculi iussu -ssum (*ad IIA2 trahere possis, ut loc. sim.*) CARM. adv. Marc. 3, 146 *Iosias* ossa prophetarum falsorum cuncta -ōdit). TERT. cult. fem. 1, 5, 3 materiae ... de metallis -endae.

C i. q. *fodiendo efficere (scrobem sim.):* COLVM. 3, 15, 2 fossor ... scrobem ... non minus altum quam duos pedes et semissem planis locis -it. VET. LAT. psalm. 7, 16 (Rufin. hist. 9, 9, 6) *iniustus* lacum aperuit et -ōdit eum et incidit in foveam, quam operatus est (effodit, fodit *var. ll.*; *gr. ἀνεόκαψεν, cod. 300. al., sim. Vulg. effodiit, cod. 303. al. fodit*).

II vi *praeverbii valente*: **A** *spectat ad iterationem vel restitutionem*: 1 i. q. *rursus sollicitare*: **a** *strictius*: COLVM. 3, 18, 1 repastinari dictae sunt vineae veteres, quae -bantur (*inde ISID. orig. 20, 14, 8 [fod- var. l.]*). 4, 32, 4 (3 cum *harundinetum* ... exaruit situ) illud de integro -i debet. 11, 3, 13 (*antea*: solum ... post autumnum patiemur effossum iacere) circa Idus Ianuarias humus -ssa in areas dividitur.

b *laxius*: PETR. CHRYS. serm. 84, 8 cur latus, quod impii militis lancea patefecit, -ere manus nititur obsequentis *Thomae*?

2 i. q. *rursus effodere*: **a** *proprie*: PLIN. nat. 9, 166 mus marinus in terra scrobe effosso parit ova et rursus obruit terra, tricentesimo die -ssa aperit fetumque in aquam ducit. 15, 73 *arbores* post autumnum fimo contegunt ... *et grossos*, quae mitiore caelo -ssae cum arbore atque in lucem remissae *eqs.* IVVENC. 4, 239 tertius ille *famulus* -ōdit et domino reddit ... talentum. **b** *translate*: AVG. soliloq. 2, 20, 35 *disciplinis eruditi* illas *disciplinas* ... in se oblivione obrutas eruunt discendo et quodam modo -unt (*sententiam improbat retract. 1, 4, 4*).

B *spectat ad notionem recedendi a fronte sim.*: 1 i. q. *fodiendo introrsum curvare*: FLOR. epit. 4, 8, 6 -ssis ... litoribus *Lucrinus* lacus mutatus in portum. 2 i. q. *fodiendo (recessum) efficere*: OPTAT.

serm. 11 *scorpius adustus* ... ceteros ex occultis rimulis et -ssis angulis ... odoribus provocat. Meusel.

[**refonto** v. *refronto*.]

(**refor**), -ārī. *a re- et fari*. v. p. 531, 35 sqq.

reformabilis, -e. *a reformare*. *i. qui reformari, restitui potest*: HIER. in psalm. 2 p. 8, 13 vas figuli, ante quam in testam fuerit obrudatum, si dissipetur, -e est, (*syn. in integrum conpingi potest*). PROSP. c. coll. 13, 2 *post Adae lapsum virtutum semina non haberi* queunt nisi eo restituente, qui dederat; -is enim est natura humana formatori suo (*a formatore suo edd. vet.*). Viredaz.

***reformatio**, -ōnis *f.* *a reformare*. GLOSS. II 369, 17 μεταμόρφωσις: transfiguratio, -o. *legitur inde a SEN. philos., APVL., postea maxime apud Christ.; plur. non nisi l. 39 (cf. p. 659, 19)*. [confunditur in *codd. c. formatio l. 32. 53, reformare p. 659, 26 (in var. l. falsa p. 664, 31); vix recte trad. pro praeformatio CONC. 5 IV 2 p. 121, 22 (v. vol. X 2, 652, 70).*]

i. q. actio reformandi (res reformando effecta l. 55; syn. renovatio l. 32 [cf. l. 36]; disting. formatio l. 35. 75, informatio l. 38; gr. resp. e. g. ἀλλαγὴ p. 659, 11, ἀνάπλασις l. 75 sqq., μεταποίησις p. 659, 21, παλιγγενεσία p. 659, 23): **I** -e *efficitur status novus*: **A** *mutata indole, natura sim.* (*sc. in melius, quae vera accedit l. 28 et AVG. enchir. 8, 27*): 1 *reformantur homines eorumque animi, vitae, mores sim.* (*apud Christ. saepe intervenit dei, Christi. vix recte vertitur gr. ἀνατύπωσις CONC. 5 I 5 p. 161, 43 -em ... vitae beatae [melius altera vers. inform-, v. vol. VII 1, 1474, 44]*): SEN. epist. 58, 26 quid istis, quae modo tractavimus, remoti(u)s a -e morum? (*postea: meliorem me facere*). PS. HIL. libell. 13 p. 86, 25 dabit ... documentum renuntiassae se vere vitae praeteritae, si ... in melius vitae (sit, -o (sit facta *unus cod.*)). MAR. VICTORIN. hymn. 3, 119 tu, *deus pater*, esse cunctis praestas, tu, fili, formam, tu, spiritus, -em. AMBROSIAS. in Rom. 9, 29, 1 (*recc. a, β, sim. γ*) ad -em generis humani. RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 14, 2 primaevitatis maculae purgantur ... -e ac renovatione caelesti (form- var. l., cf. *Migne gr. 36, 448^B διαπλάσει*). AVG. c. Faust. 12, 8 (*respic. Col. 3, 10*) manifestatur -o nostra in novitate mentis secundum imaginem *dei* (HESYCH. in lev. 25, 21 p. 1118^C [*bis disting. formatio*]). PS. PROSP. vocat. gent. 1, 8, 12 l. 24). gen. ad litt. 3, 22 p. 89, 12 ab hac gratia renovationis et -e imaginis dei. vera relig. 281 ex vita veteris hominis in novum hominem -o. EPIST. pontif. 311 Cabié l. 29 ad informationem ecclesiae tuae vel -em. LEO M. serm. 22, 6 -is humanae sacrum ... mysterium (39, 6 l. 210 rec. β). PROSP. c. coll. 6, 1 qui his -bus se non putant indigere. GREG. M. moral. 9, 80 (*respic. Iob 10, 10; in imag., quae vergit ad B*) *mens nostra* sicut caseus coagulatur, quia in constipatione pinguescentis cogitationis astringitur, ut ... in uno amore *dei* se colligens ad solidam -em surgat. *al.*

2 *reformantur res*: **a** *corporeae vel cuiuslibet generis*: TERT. adv. Hermog. 43, 2 *materia* malā fuit naturā ante compositionem et desinere potuit a natura post -em (*antea p. 663, 22; cf. resurr. 11, 7 ex -e materiae*). GAUDENT. serm. 3, 6 quoniam reparatus est hodie (*i. die paschali*) mundus, agamus exsultantes natalem -is mundi (*nisi ad l. 71 sqq.*). **b** *incorporeae*: TERT. adv. Marc. 4, 11, 11 concedimus separationem istam (*sc. euangelii a lege*) per -em *eqs.* AMBROSIAS. in Rom. 13, 9 ad -em legis naturalis. IULIAN. epit. novell. 60, 1 de -e *Falcidiae legis*.

B *mutata specie, forma externa (huc vergit imago l. 43)*: APVL. met. 3, 24, 6 *nullum* miserae -is, video solacium ([, miserere form- *cod. F*). *mutatur arte magica homo in asinum ut*: 3, 25, 3 -is huius medela. 11, 27, 7 -is meae. *cf. l. 59*). -o est *res reformando effecta*: TERT. resurr. 7, 2 ipsae *pelliciae tunicae* (*gen. 3, 21*) non erunt carnis ex limo -o.

II -e *restituuntur status prior*: **A** *quolibet contextu*: 1 *reformantur, qui (quae) adhuc exstant*: **a** *sec. speciem, formam externam*: *animantes*: APVL. met. 11, 13, 6 facilitatem -is (*sc. qua asinus in formam humanam redit; cf. l. 53 sqq.*). *aedificia, urbes, possessiones (hucine p. 659, 25?)*: TERT. pudic. 20, 11 (*respic. lev. 14, 43*) post recuperationem et -em *domus lepra affectae (postea in interpr. allegorica 20, 12* homo ... post baptisma ... reformatus). IVL. VAL. 3, 59 l. 1410 Milesiis ... ad -em oppidi sui dari praecipio auri tantum. HIL. in psalm. 146, 1 (*antea*: restauratione, ... renovatio) hanc *aedificationem* ..., quae sine spe -is acciderit.

b *sec. naturam, mores sim.* (-o fit vel rerum vel hominum):

a *varia exempla*: PS. APVL. Ascl. 26 (*antea: deus* ad antiquam faciem mundum corruptum revocabit) cunctarum -o rerum bonarum et naturae ... restituitio. AVELL. 103, 16 p. 479, 26 in -em catholicorum ... sacerdotum (*sc. in haeresim lapsorum*). **β** *respicitur status hominum, qui ante peccatum protoplastorum fuit (cf. p. 659, 16 sq.; addasne l. 48?)*: FIRM. err. 25, 2 (*antea: reformari et corrigi*) -o originis debuit reformare primordia. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 4, 3 diem festum (*sc. nativitatem Christi*) ... non formationis nostrae, sed -is (*resp. ἀναπλάσεως [Migne gr. 36, 316^B, opp.*

[Ranieri]

πλάσσεως] ut: 2, 16, 3 perfectio et -o mea et status illius ... reparatio [gr. *ibid.* 336^B]. al. *apud eundem*. Ps. AVG. quaest. test. 95, 2 mundus ... post lapsum rursus dominico die reformatus est, cuius -is figura eqs.

2 reformantur, qui (quae) iam perierunt, esse vel valere desierunt sim.: **a** homines eorumve corpora, natura: post diluuium Noe: TERT. ieiun. 4, 3 in -e generis humani (monog. 4, 4 -o secundi g. h. cf. l. 9. p. 658, 30). per resurrectionem mortuorum: AMBR. exc. Sat. 2, 70 -em ... naturae (sacr. 2, 6, 17 resurrectio n. est -o). in psalm. 118 serm. 14, 42, 2 totius corporis et humani generis -o (AVG. mor. eccl. 22, 40 resurrectionem -emque eius c. in Rom. 28, 5. EVSTATH. Basil. hex. 8, 8, 6 de [-e c.], [gr. p. 185^A τῆ ἀλλαγῆ]). AVG. civ. 1, 12 p. 23, 10 (*inde cur. mort.* 2, 4) carnis membrorumque omnium. Ps. AVG. quaest. test. 41, 1 hominum. **b** res incorp.: TERT. resurr. 30, 6 Iudaicarum rerum -o (*ad rem cf. p. 315, 25sq.*). Ps. PACIAN. sim. carn. p. 108, 19 ad -em disciplinae iam pridem labentis obsolescentisque iustitiae. AMBR. fid. 5, 7, 93 (*respic. Luc. 23, 43*) Iesus latroni -em pollicens veteris claritatis (*antea:* quae ante peccatum in paradiso homini ... sunt collata). EPIST. pontif. 292 Migne 20, 489^A de unitatis -e (sc. ecclesiae). 591 Schwartz p. 65, 3 (*ad Zenonem imp.*) eorum decretorum synodi -e (-em, -es var. ll.) ad pristinum ... remeavit tua reverentia principatum. **c** mundus: EVSTATH. Basil. hex. 1, 3, 4 de consummatione saeculi ... et de -e mundi (gr. p. 9^B μεταποίσεως). 1, 4, 4 mundi huius consummationem et -em saeculi (gr. p. 12^C παλιγγενεσίας).

B in iure respicitur possessio alicui restituta: SYMM. epist. 6, 11, 2 Samniticae possessionis -o et vindicta vobis mandata est (*nisi ad p. 658, 60sqq.*). rel. 28, 1 quibus causis momenti -o postulator (reformatur postulatio var. l.). PAVL. NOL. epist. 14, 4 per exigui domicilii iustam -em. COD. Theod. 2, 4, 5 iuris suffragium, quod in celeri -e consistit (4, 23 [24], 1). 11, 37, 1 ita ... possessionis -em fieri oportet, ut integra omnis proprietatis causa servetur. NOVELL. Maior. 4, 2 ablatarum rerum. SIDON. epist. 4, 6, 4. CONC. Paris. a. 556/573 p. 207 l. 76 domino proprietatis possessionem ... integra -e restituat.

appendicula syntactica: **1** per gen. obi. (vel pron. poss., adi. similiter adhibita) indicatur, quid -e: *afficiatur:* gen. l. 25. p. 658, 26sqq. 47. 69 et *saepius, pron. poss. e. g. l. 1. p. 658, 33sqq. 55, adi. humana p. 658, 38sq. efficiatur:* gen. p. 658, 36. 56. 73. et *saepius sub IIA2 supra. 2* per praepos. indicatur: ex qua re, quo statu -o fiat, p. 658, 36. 56, in quem statum, p. 658, 37. Ranieri.

reformātor, -ōris m. a reformare. *i. qui reformat (sc. fere in melius; iuxta pos. recreator l. 49. 52, reductor l. 43, refactor l. 50, disting. conditor l. 54, creator l. 58, formator l. 49 [cf. l. 44], informator l. 45):*

1 de hominibus: PLIN. epist. 8, 12, 1 (*de Titinio Capitone*) litterarum iam senescentium reductor ac -r. TERT. anim. 46, 7 -em imperii (sc. Augustum, qui dicitur apol. 34, 1 imperii formator). adv. Marc. 4, 22, 3 alter (sc. Moses) populi informator aliquando, alter (sc. Helia) -r quandoque, alter initiator veteris testamenti, alter consummator novi, (cf. Mal. 4, 5).

2 de deo, Christo: AVG. corrept. 5, 7 l. 6 (*in imag.*) non vis tibi tu ipse ostendi, ut, cum deformem te vides, -em desideres. in euang. Ioh. 38, 8 l. 11 conditor mundi ..., hominis formator et -r, creator et recreator, factor et refactor (*item disting.:* in psalm. 32, enarr. 2, serm. 2, 16 l. 18. 103, serm. 1, 4 -r tuus, qui fuit f. tuus. PASS. Bonos. [BHL 1425] 9 creator et recreator, f. et -r cunctorum omnium). LEO M. serm. 64, 2 reparationem humani generis ... suscepit, ut ... naturam nostram ... amissae restitueret dignitati et, cuius erat conditor, esset etiam -r (*item disting.:* SACR. Leon. 1134 sicut humani generis es c., ita benignissimus -r. Gelas. 287. 358 humani generis benignissime c. et misericordissime (re)formator [*ita restituas coll. 359 reformavit et Wilson, ed. 1894, 65*]. cf. supra l. 49). SACR. Gelas. 28 creator humanae -rque (-rqui cod.) naturae (*addere possis l. 49. 51*).

reformātus, acc. -um m. a reformare. *i. q. reformatio (pro qua voce poni vid. homoeoteleuti causa, cf. Wellstein, Nova verba in Tert., 1999, 316sq.):* TERT. adv. Val. 13, 1 Enthymeseos ... expiatum, Christi ... paedagogatum, aeonum tutelarem -um eqs. (cf. 12, 2 aeones reflecti sunt et stabiliti sunt). Viredaz.

reformidatio, -ōnis f. a reformidare. *i. q. actio reformidandi:* CIC. part. 11 in iudicio aut saevitiam aut clementiam iudicis, in suasionem aut spem aut -em deliberantis orator sibi proponit.

reformido, -āvī, -āturus, -āre. a re- et formidare. NOT. Tir. 43, 13 -at. *formae pass. raro leguntur, sc. p. 660, 21. 35. 60. 661, 4. 16.* GLOSS.¹ I Ansil. RE 621 -at, qui post timorem accipit validitatem (v. p. 660, 3sq.). *legitur in orat. soluta inde a RHET. Her., CIC. (saepius apud COLVM.), in versibus apud VERG., HOR., OV., SIL., CLAUD., PRVD. [confunditur in codd. saepius c. formidare, e. g. CIC. Phil. 2, 64 orat. 235 Tusc. 5, 85. VERG. georg. 2, 369 (ne form-). COLVM. 4, 9, 1. al. (restit. p. 661, 18).]*

fere i. q. formidare, sc. ita ut qui formidat, recedat vel recedere velit (indicatur fere recessus vel aversatio animi, quamquam notionem motus localis e. g. l. 25sq. p. 661, 34 intellegere possis. plane aliter definitur p. 659, 70, ita ut sit i. q. formidinem deponere, sc. re- praeverbio notionem verbi simplicis invertente). *fere trans.; refl. p. 661, 3 (cf. l. 56. 60), intrans. vel absol. p. 661, 50sqq. et sub IB. pro syn. est e. g. fugere l. 48. 67. al. (refugere p. 661, 18. 60. al., sed disting. l. 68), (ab)horrere l. 22. 39. 47, (per)horrescere l. 23. 52. p. 661, 13, metuere l. 23. 53. al., revereri p. 661, 4 (disting. l. 65), timere l. 23. 29. 35; opp. amare hic illic sub IIA, laetari p. 661, 46, probare l. 38. accedit adv. gradum formidinis indicans e. g. l. 40. 60. 64. p. 661, 2. 61.*

I -ant animantes vel animi, qualitates, actiones sim. eorum (animalia e. g. l. 25sq. 32. 49. p. 661, 34, manus l. 55 [aliter partes corporis sub IIC], lacus per prosopop. l. 60): **A** indicatur, quid vel quem quis -et (*maxime praesentia vel futura, sed praeterita l. 50sqq.*): **1** per obi. acc.: **a** mera notione metuendi, timendi (*ad ba trahere possis e. g. l. 20. 30. 34*): **α** -antur res, sc. maxime incorp.: RHET. Her. 4, 17, 24 sapienter cogitant, qui temporibus secundis casus adversos -ant. CIC. S. Rosc. 85 (*antea:* fugiebant atque horrebant) quorum iudicum severiorum ... nomen ipsum -ant rei (SEN. nat. 6, 32, 12 mortis n.). fin. 1, 7 Lucilius poeta Scipionis iudicium -ans Tarentinis ait se ... scribere (SEN. epist. 26, 6. AVG. civ. 1, 9 p. 16, 13 -atur vulgi i. al.). Tusc. 5, 85 quidam philosophus imbecillius horrent dolore et -ant (SEN. epist. 75, 14. LACT. epit. 65, 3 virtus ... nec egestatem timet nec exitium metuit nec carcerem perhorrescit nec d. -at [*resp. inst. 7, 9, 18 timet*]). fam. 7, 26, 1 omnibus morbos -o (*postea:* pertimueram). al. BELL. Afr. 72, 4 ut iumenta ... odorem, stridorem, speciem elephantorum ... non -rent. ALF. dig. 9, 2, 52, 2 si mulae, quia aliquid -assent, (recessissent) et muliones ... plostrum reliquissent eqs. ((r.) Mommsen; an potius quia delendum?). LIV. 6, 28, 6 si diem Aliensem ... timeant Romani, quanto magis ... Alliam ipsam ... -turos? VELL. 2, 31, 4 in iis homines extraordinaria (sc. imperia sim.) -ant, qui ea suo arbitrio aut deposituri aut retenturi videntur. SEN. epist. 102, 26 quem diem tamquam extremum -as. 121, 18 unquam ... transvolantium avium -ant animalia. PLIN. epist. 5, 8, 2 posteritatis memoriam. PALLAD. 1, 30, 3 urticae aculeos -ant anserini pulli. HEGES. 1, 32, 6 p. 63, 12 inviolabiles legati habentur, dum vindicta caelestis -atur et ... deus timetur. COD. Theod. 9, 34, 10 calumniatores ultorem suis cervicibus gladium -ent. al. **β** -antur homines vel dei: TAC. hist. 4, 7, 3 hoc senatus iudicio velut admoneri principem, quos probet, quos -et. MIN. FEL. 12, 5 vos Christiani sacra certamina ... abhorretis; sic -atis deos, quos negatis. HIST. AVG. trig. tyr. 19, 2 quem virum Macrianus vehementer -ans ... interfici praecepit. al.

b accedit notio: **α** evitandi, fugiendi (*exempla probabiliora; v. ad a*): **①** -antur res: *quaelibet:* CIC. S. Rosc. 88 is, qui ... non modo subsellia, verum etiam urbem ipsam -et (QVINT. inst. 10, 1, 55 [*in imag. ad l. 66sq. vergente*] musa illa rustica Theocriti ... non forum modo, verum ipsam etiam u. -at). Cluent. 27 uxor non ... domum viri sui sanguine redundantem -at, sed eqs. (*postea:* abhorre). Phil. 2, 64 unus inventus est, qui id auderet, quod omnium fugisset et -asset audacia. fin. 2, 47 temeritate. Tusc. 5, 79 ut ... nullos impetus, nullos ictus -ent bestiae. Att. 9, 13, 7 Lentulus διατροπήν Corfiniensem -at (*agitur de recordatione ut:* OV. trist. 3, 6, 29 mens ... -at, veluti sua vulnera, tempus illud. AMBR. apol. Dav. I 9, 47 p. 331, 3 [*antea:* perhorrescit ... erubescit] iustus omnem eius erroris memoriam pavet, metuit, -at. aliter l. 33). OV. epist. 11, 126 neve -a corpus amantis mortuae. SEN. benef. 2, 18, 8 rem (sc. tuber corporis), quam medicorum manus -verant. dial. 1, 2, 4 dura et difficilia. 1, 5, 1 (*opp. adpetit*). nat. 1, 16, 4 sceleris conspectum sui -ant. epist. 3, 4 etiam carissimorum conscientiam. COLVM. 3, 3, 1 ut multi agricolae refugiant et -ent talem positionem ruris. al. PLIN. nat. 17, 34 (*allato Catone agr. 5, 6 terram cariosam cave eqs.*) quid putamus hac appellatione ab eo tantopere -ari, ut eqs.? SIL. 1, 49 dum ... sua largo stagna -et Thrasymenus turbida tabo. QVINT. inst. 1, 1, 20 ne discipulus studia ... oderit et amaritudinem ... -et (VINCENT. LER. comm. 25, 5). 8 prooem. 2 conatum omnem. 10, 5, 17 vera discrimina. TAC. dial. 32, 3 ut oratores ... sapientiae ... studium et praecepta prudentium penitus -ent. PLIN. epist. 1, 10, 7 cuiusdam philosophi reverearis occursum, non -es. APVL. met. 11, 6, 3. al. *argumenta, verba sim. (cf. l. 45):* CIC. Caecin. 84 hunc locum, *i. argumentum*, fugis et -as. orat. 235 illos existimabo non desperatione -asse genus hoc dicendi, sed iudicio refugisse. Tusc. 1, 108 ita taetra sunt quaedam, ut ea fugiat et -et oratio. CVRT. 6, 9, 3 auctorum mentionem adhuc -o. QVINT. inst. 8, 2, 2 omnia verba, quae sunt in usu (*antea:* vitabimus ... humilia). 8, 5, 32 qui fugiunt ac -ant omnem hanc in dicendo voluptatem. al. **②** -antur animantes (*cadaver v. l. 54; simul huc pertinet p. 661, 14; huc vergunt l. 57. 65*): CIC. div. in Caec. 51 fides mea custodem repudiat, diligentia speculatorem -at. Verr. II 5, 69 homines maritimos non plane -at Verres (QVINT. inst. 1, 2, 18). QVINT.

inst. 10, 7, 16 cum stilus secreto gaudeat atque omnis arbitros -et. HIER. in Is. 3, 7, 17 (*ad Is. 7, 16* detestaris) *reges* vehementissime -as. CLAVD. 18, 94 (*nisi ad aß*) se ... -at speculo damnante senectus, i. *meretrix anus*.

β *reverendi*: GELL. 4, 9, 9 *templum* reverenda et -anda sunt magis quam involganda. TERT. fug. 10, 5 sive *quis* deum -at, quanto magis sub oculis eius astitit (AVG. serm. 161, 9. *aliter* p. 660, 39). AMBR. epist. 6, 29, 17 *equus* portat ... *hominem* nec despiciat, sed -at.

2 *per struct. verbales*: α *enunt. secund.*: CIC. Lig. 6 (*ad Caesarem*) Cicero nec tuas tacitas cogitationes extimescit nec, quid tibi ... de se occurrat, -at. AVG. gen. ad litt. 10, 24 p. 327, 22 ut *quidam* ..., tamquam per inane pereundum sit, -ent. ne (*iuxta obi. acc. l. 14sq.*): Ov. trist. 3, 1, 3 (*liber lectori*) neve -a, ne sim tibi forte pudori. Ps. CYPR. singul. cler. 11 p. 187, 2. AMM. 29, 3, 9 (*antea*: horrescit) animus ... -at, ne ... quaevisse videatur in vitia principis. HIST. AVG. Alex. 3, 4 eos *homines litteratos* ... -ans, ne quid de se asperum scriberent. AVG. serm. 340, 1 quid ... isto -atur in munere *episcopali*, nisi ne *eqs.*? SALV. epist. 1, 4 illud ..., ne *eqs.* β *inf.*, qui indicat: *quid quis facere abhorreat*: CIC. Phil. 14, 9 refugit animus ... eaque dicere (re)formidat, quae *eqs.* (LIV. 9, 34, 19 ominari. 28, 41, 13 dicere. cf. l. 13). AMBR. off. 1, 28, 135 Moyses ... bella suscipere gravia non -vit (*postea*: trepidavit ... expavit). COD. Iust. 12, 50, 17 (a. 397). al. *quid quis pati timeat*: PLIN. paneg. 44, 4 quis comparari tibi, *imperator*, non -et? TERT. mart. 5, 2 pati. AMBR. Abr. 2, 4, 18 AVG. conf. 8, 7, 18. c *acc. c. inf.*: CAES. civ. 1, 32, 8 *Caesar dixit* legatos ad Pompeium ... mitti oportere neque se -are, quod in senatu Pompeius ... dixisset, ad quos legati mitterentur, his auctoritatem tribui *eqs.* HEGES. 5, 38, 1 cum *urbis defensores* ... periculum introrsum pergere -rent. SALV. ecl. 2, 34 (*respic. Matth. 25, 8*) cum *virgines* ... extinguendas fore lampadas suas -arint (*postea*: verebantur).

B *non indicatur vel e contextu supplendum est, quid quis -et*: CIC. Lig. 6 vide, *Caesar*, quam non -em (*antea* l. 9). CAEL. Cic. fam. 8, 11, 3 si ... prement Curionem ...; si, quod videtur, -arint (*sc. id facere*) *eqs.* HOR. sat. 2, 7, 2 cupiens tibi, *domine*, dicere servus pauca -o. VAL. MAX. 1, 7, 3 neutro *consule* -ante (*sc. dis manibus se devovere*). AMBR. hex. 5, 14, 49 aliae aves ad manum se subiciunt ..., aliae -ant (*inde* ISID. orig. 12, 7, 1; cf. *Eustath. Basil. hex. 8, 3, 7* contractionem manus nequeunt tolerare [gr. p. 172^b οὐχ ὑφίσταται]). in psalm. 38, 5, 1 (*antea*: metuis). HEGES. 5, 6, 1 Iudaeorum ... multitudinem specie volentium se Romanis tradere, sed quasi -antium (cf. gr. 5, 110 ὡς ... δεδουκότες τὴν τῶν Ῥωμαίων ἔροδον). HIER. in Ezech. 7, 15 l. 895 columbae ... trepidant et ad singula -ant. in Ter. 3, 59, 3.

II -ant res: A *vites, arbores sim. earumve partes*: *transitive*: VERG. georg. 2, 369 tum *denique* brachia tonde (*sc. vitibus*); ante -ant ferrum (COLVM. 11, 2, 6 pruinis ... rigentes materiae f. -ant. QUINT. inst. 2, 4, 11 *frondes tenerae*. cf. COLVM. 5, 6, 9 *ulmus ferri* -at ictum). COLVM. 2, 9, 17 *frumenta* siccum cretosumque -ant *solum* (4, 33, 1 *castanea* septentrionali clivo laetatur, spissum s. et rubricosum, -at [₁ om. *codd. nonnulli*]). cf. 2, 10, 4 *lupinum* cretam -at [*opp. amat*]. PALLAD. 9, 5, 1 tofum et glaream [*opp. amat*]). 3, 4, 1 mutata caeli locique positionem. al. PALLAD. 13, 4, 2 statum frigidum (*opp. amat*). al. *apud eundem*.

intrans. -ant, quae cessant *germinare sim.*: COLVM. 4, 9, 1 putatio *vitis* non debet secundum articulum fieri, ne -et oculus. 4, 11, 1 *malleoli*. 4, 24, 15 illa *resectio vitis* celerius et latius emoritur, haec tardius et angustius -at. 4, 33, 4 *castanea*, quae radicitus exempta et deposita est, biennio -at (*opp. vehementer germinat*). B *solum, terra*: Ov. fast. 1, 666 (*hieme non est arandum*) omne -at frigore (*frigida var. l.*) volnus humus. C *partes corporis* (*sc. sine voluntate; aliter* p. 660, 55): Ov. Pont. 2, 7, 13 membra -ant mollem quoque saucia tactum. 3, 4, 49 ut ... -ant insuetum lumina solem, sic *eqs.* (cf. SEN. benef. 3, 1, 5 oculi ..., qui lucem -ant). PLIN. epist. 5, 16, 11 ut ... crudum adhuc vulnus medentium manūs -at, ... sic (*postea*: refugit). HIER. nom. hebr. p. 10, 8 sade *littera hebr.*, quam aures nostrae penitus -ant.

deriv.: reformidiatio.

Gitner.

**reformo*, -āvī, -ātum, -āre. a re- et formare. GLOSS. -ans: restituens. II 369, 18 μεταμορφῶ: deformato, -o, transformo. 369, 48 μεταύπω: deformato, -o. GLOSS. I Ansil. RE 618 -ans: reddens. 620 in pristinam formam redigens. legitur inde ab Ov. met. (bis), VAL. MAX. (semel, ut Ps. QUINT., PLIN. paneg.), SEN. philos. (ter), CE p. 662, 34, APVL. met. (14tes), saepe apud TERT. [confunditur in *codd. e. g. cum* formare LACT. epist. 68, 4 HEGES. 1, 26, 1. al. (*restit.* SEN. dial. 9, 2, 6 DARES prol. p. 1, 6), performare AMBROSIAS. in Rom. 3, 5, 1 rec. a (cf. p. 663, 73), transformare VET. LAT. Rom. 12, 2 (cod. 77); vix recte trad. SCHOL. Ter. Bomb. Eun. 322. *contextu manco*: CIL VIII 22913 INSCR. christ. Karth. I 86^b.]

I *trans. fere i. q. (formando) restituere, reparare sim. (refl. p. 663, 57. 75. 664, 23. 27. al., mediopass. p. 662, 18. 664, 5. 7sq. al.; vi praeverbii*

deflexa vel evanida imprimis sub A1aß et B2; in contextu occurrunt verba notionis affinis e. g. (con)vertere l. 17. p. 663, 23. 50. 74. al., (de)mutare p. 663, 36. 664, 6. 666, 11, reddere p. 664, 67, renovare p. 663, 35. 664, 32, reparare l. 33. 62, restituere l. 19. 55. p. 663, 31. 66. 665, 2. 666, 10 et saepius, revocare p. 665, 38. 47. 666, 18. al.): A c. obi. eius, quod (*qui*)-ando afficitur: I vi originaria formandi magis minusve vigente: a vario usu -atur ad formam condicionemve: α *pristinam, priorem, integram (nondum existentem* p. 663, 1; in contextu occurrunt e. g. adv. rursus l. 13. 18. al., adi. primus l. 12, pristinus l. 42. 51. 54. al.): ① -antur animantes eorumve partes: ② qui (quae) specie transformantur, sc. arte magica vel vi divina sim. (cf. p. 663, 52 sq. 665, 54): Ov. met. 9, 399 orā -tus primos Iolaus in annos, i. in iuventutem. APVL. met. 3, 23, 6 certa remedia possunt rursus in facies hominum tales figuras avium -are (cf. p. 663, 32sq. 62). 11, 16, 3 hunc *Lucium* ... deae numen ... -vit ad homines (*breviter pro 'retro ad hominem transformavit et inter homines collocavit'*). AVG. civ. 18, 17 p. 277, 6 (e *Varrone; antea: Arcades quidam* convertebantur in lupos) si ... carne non vescerentur humana, rursus ... -bantur in homines (*syn. postea*: in figuram propriam restitutum. cf. in eadem re *Plin. nat. 8, 81* effigiem recipere). ③ qui (quae) sanantur (in imag. l. 25. 30; *aliter* p. 664, 70, -atur ipsa aegritudo p. 663, 1): TERT. orat. 25, 4 (*respic. act. 3, 1sq.*) paralyticum sanitati -vit *Petrus* (item locus pendens ISID. orig. 6, 19, 62; ceterum: ZENO 1, 36, 9. GAUDENT. serm. 8, 3 *Christus* paralyticos ... -at potius quam curat. AMBR. Ioseph 3, 17). VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 9 aegros curat et clodos -at *Christus*. HIL. in Matth. 12, 7 (in imag. refertur ad *Pharisaeos*) cum ipsis ad officii eiusdem (*sc. dandae salutis*) ministerium manus sit -anda, si credant (*proprie*: in psalm. 139, 4 *Christus* paralyticum sanat ...; aridum m. -at). GAUDENT. serm. 11, 4 (*respic. Ioh. 5, 5sq.*) *Christus* paralytici membra ... emortua unius vocis praecepto curaverat vel potius -verat (-arat var. l.; *sim. l. 23*). AVG. conf. 7, 8, 12 (in imag.) tibi, *domine*, placuit in conspectu tuo -are deformia mea (*postea*: residet tumor meus). CAEL. AVR. chron. 3, 6, 85 recorporativis utendum curatio-nibus, quo -ta corpora vel ... reparata ad memoriam redeant sanitatis. al. ④ *cetera exempla*: CE 400, 5 (*Romae; saec. I^a*) te, *fili*, noster amor memori pietate -at (*sc. recordatione; cf. VEN. FORT. carm. 2, 11, 15 [regi mortuo] filia digna patri te ... -ans, i. in memoriam nostram redigens*). AMBR. in psalm. 40, 27, 1 (*respic. II Macc. 3, 25sq.*) *deus* Heliodorum ... stravit, perculit et postea exoratus ... vitali usui -vit. CLAVD. carm. min. 27, 25 emeritos artus fecunda morte -at *Phoenix*. PAVL. NOL. epist. 23, 20 p. 177, 17 *Nabuchodonosor rex* et sensui -tus et regno (cf. *Dan. 4, 33*). COD. Theod. 3, 1 omnes, quos parentum miseranda fortuna in servitium ... addidit, ingenuitati pristinae -entur (cf. *Interpr.* ad ingenuitatem suam ... revertatur). 12, 1, 62 municipalis, qui ad fabrorum collegium ... inrepsit, statui pristino -etur. MAX. TAVR. 21, 2 l. 40 quamvis noxius fueris, dum innocentem virum hospitio suscipis, innocentiae meritis -aris (*affertur psalm. 17, 26*). GREG. M. epist. 12, 10 l. 43 *Nemesion ex episcopio proiectus* in loco suo et episcopatus officio ... -etur (*sim. 14, 6 l. 17; cf. mera vi locali p. 665, 12*). al.

⑤ -antur res tam corp. quam incorp.: ⑥ aedificia destructa, urbes vastatae sim. (paulo aliter p. 663, 30sq.): VAL. MAX. 6, 5 ext. 2 cum *Themistocles Persis* pulvis ruinas patriae in pristinum habitum -ret. SOL. 48, 3 *Alexandriam* mox a barbaris excisam Antiochus ... -vit (cf. *Plin. nat. 6, 47* restituit, *Mart. Cap. 6, 691* reparata). PANEG. 9, 14, 4 quam *civitatem* non ignoras nos ad pristinam gloriam -are. RVF. FEST. 14 *Diocletiani* temporibus ... Mesopotamia est restituta et supra ripas Tigridis limes est -tus (conf- var. l., refirmitus cod. unus et ed. *Foerster; antea*: sub Traiano principe ... limes orientalis supra ripas T. est institutus). HIST. AVG. trig. tyr. 5, 4 *Lollianus* plerasque Galliae civitates, nonnulla etiam castra ... in statu veterem -vit ([₁ om. *cod. P, sed cf. Löfstedt, Beiträge, 1907, 94 adn. 1*]). HEGES. 1, 25, 4 p. 41, 2 *Antipater* ... murum destructum in v. s. -vit [*gr. I, 201 ἀνεδείματο*]). HEGES. 5, 2, 1 p. 301, 9 *sancta Hierosolymitana* exusta a Babyloniis, reparata postea; destructa a Pompeio, -ta iterum. LEO M. serm. 84, 1 quis hanc urbem *Romam* -vit saluti? al. ⑦ *cetera exempla*: PLIN. paneg. 53, 1 ut ostendam, quam longa consuetudine corruptos ... mores principatus parens noster *Traianus* -et et corrigat. TERT. apol. 48, 8 omnia pereundo servantur, omnia de interitu -antur (*nisi ad p. 663, 16sq., sed demonstratur resurrectio mortuorum*). cult. fem. 1, 3, 2 *Noe* potuit abolefactam eam *scripturam Enoch* ... in spiritu rursus -are (*syn. restauratum. item -atur liber*: adv. Marc. 2, 1, 1 occasio -andi opusculi huius amissi [*accedit respectus emendandi, ut vergat ad p. 663, 25; item 3, 1, 1 secundum vestigia pristini operis, quod amissum -are perseveramus*]). adv. Marc. 5, 7, 7 *Christus* matrimonium confirmavit, quod primo vetuit disiungi et, si forte disiunctum, voluit -ari (*antea*: reconciliari). PANEG. 6, 2, 2 *Claudius Gothicus* Romani imperii solutam et perditam disciplinam primus -vit. DIOSC. 4, 22 p. 18, 18 *xyris* bibit, ut conquis(s)atio-

[Viredaz]

nes -et (cf. gr. 4, 22, 2 *πίνεται ... πρὸς σπάσματα*). GREG. M. epist. 6, 6 l. 30 ut ... iuri pristino, quae ablata sunt, -entur. al.

β *quamlibet (saepius meliorem, sed deteriorem e. g. l. 14. 73):*

① -antur res tam corporeae quam incorporeae: ② *mores, opiniones sim.:* SEN. dial. 9, 2, 6 *quidam* [statum] vitae suae -ando (Koch, form-trad.) subinde in eo novissime manent, in quo illos ... senectus ad novandam pigra deprendit (i. aliter p. 665, 75). epist. 25, 1 respice aetatem eius *quadragesimam* iam duram et intractabilem: non potest -ari; tenera finguntur. PS. QUINT. decl. 3, 6 concipe animo temporis illius habitum, (-a-) cogitationes tuas (i. nisi corruptum; reformido *Schulting*, refrica *Watt*, *Eranos* 89, 1991, 46). TERT. apol. 47, 8 (*de philosophis*) ut quis sensit, ita aut intulit quid, aut -vit (i. rec. Φ, et i. vulg.). MIN. FEL. 11, 9 omnia ista figmenta male sanae opinionis et inepta solacia ... a vobis, *Christiani*, nimirum credulis in deum vestrum turpiter -ta sunt. CYPR. GALL. lev. 158 (*respic. 19, 17*) ne oderis fratrem, sed castiga magis ..., ut vitet commissa prius mentemque -et. al. ③ *cetera exempla* (cf. p. 662, 66): SEN. epist. 94, 51 *discipuli* imitari iubentur proposita et ad illa -are chirographum. APVL. met. 9, 1, 5 *nullo modo* divinae providentiae fatalis dispositio subverti vel -ari potest. TERT. adv. Hermog. 37, 4 (*respic. verba Hermogenis* 'in melius translationem') si bona fuisset materia semper, quare non desiderasset in melius -ari? (*sim. 40, 1* dicis in melius -tam materiam [sc. in creatione], utique (de) deterioribus [add. *Rhenanus*]). 43, 2 si in bonum -ta est materia, utique de malo -ta est [syn. converti]. adv. Marc. 4, 5, 7 *Marcionitae* cotidie -ant illud euangelium suum (cf. *antea: ut illa euangelia* convertant ... ad formam sui. *item -antur scripta*: DIG. de conc. dig. 1, 7 ut, si aliquid in veteribus legibus ... non recte scriptum inveniatis, et hoc -etis et ordini moderato tradatis. cf. p. 662, 69). scorp. 1, 13 qui martyrii refragantur, ... tam dulce in amaram quam lucem in tenebras -ant. INSCR. Année Épigr. 1979 n. 520 (*e Moesia sup.; a. 123/211*) cryptam vetustate dilapsam pecunia sua -vit et exaltavit *quidam* (*item -atur aedificium*: CIL VIII 20215 [a. 290/3] centenarium ... restituit a(t)qu(e) ad meliorem faciem reforma(vit) *praeses provinciae* [sim. 12145]). IVL. VAL. 1, 27 l. 916 id *sepulcrum collapsum* ... -ari ad faciem novitatis ... mandat *Alexander* [cf. gr. p. 31, 18 *ἀνορθώσαι*]. paulo aliter p. 662, 49sq.). VLP. dig. 2, 14, 7, 6 si potest tota res tolli, cur non et -ari, ut quodammodo quasi renovatus contractus videatur? (*antea: mutari*). SOL. 1, 47 *aliquamdiu dies* duodecim sunt intercalati; quod deprehensum Augustus -vit (form-cod. unus). HERMOG. dig. 39, 4, 10 pr. vectigalia ... praecedentia -are et his vel addere vel deminueri. CHAR. gramm. p. 17, 28sq. 'hic Oronta', cum latine (-atur), et 'hunc Orontam' dicimus; nam si non (-etur), 'Orontem' poterimus dicere, ut Vergilius, sc. *Aen. 1, 113* [(i. pass. impers., nisi *Ὁρόντης subaudias*). *item spectat ad declinationem*: DIOM. gramm. I 493, 14 si *nomina graeca* non -entur in latinam declinationem). CHALC. transl. p. 50^A si quis ... cunctas formas figurasque ex una eademque auri materia fictas iugiter et sine intermissione in alias atque alias -et (cf. gr. μεταλλάττων). DARES prol. p. 1, 6 cui *Daretis historiae* nihil adiciendum vel diminuendum rei (-re)formandae, causa putavi (*si recte con. Dederich*). PELAG. in I Cor. 15, 38 p. 222, 11 *deus* ab initio disposuit, ut omnia semina, cum putruerint, in amplius -entur. MACR. Sat. 7, 4, 19 postquam in sucum cibus -atur, hic iam icoris cura succedit (syn. verti). al.

④ -antur animantes (eorum habitus l. 62): ⑤ *in novam speciem transformandi: arte magica vel vi divina* (cf. p. 662, 11sq.): APVL. met. 2, 5, 7 *Pamphile* minus morigeros ... in saxa et in pecua et quodvis animal ... -at (cf. gr. 4, 7 πολλοὺς μετεμόρφωσεν εἰς ζῷα). 6, 22, 4 in aves et gregalia pecua serenos vultus *Iovis*. 11, 30, 3 *per somnum apparuit* Osiris non (in) alienam (-num trad.) quampiam personam -tus. al. IVL. VAL. 1, 4 l. 232 se reficit Nectabanus et -at in illum draconis ... tractum (cf. gr. p. 10, 10 ἀλλάξας ἑαυτὸν ... εἰς δράκοντα). CLAUD. carm. min. 53, 95 ostensa Gorgone in faciem saxi Pallanta -at *Minerva*. quovis modo (in imag. l. 70): APVL. met. 2, 17, 1 *Photis* laciniis ... renudata ... in speciem Veneris ... pulchre -ta (*item mutato habitu*: 4, 22, 5 latrones ... in lemures -t(i). 7, 6, 4 tonso capillo in masculinam faciem -to habitu *mulieris*. 7, 9, 1 sic -tus *quidam*). 5, 16, 2 quis ille, quem temporis modici spatium repentinā senectā -vit? TERT. apol. 48, 3 *quaerere*, quis in quam bestiam -ari videretur (sc. per metempsychosin; cf. *ibid.* restauretur, 2 restitui et redeant). NOVATIAN. cib. Iud. 3, 16 *deus* accusat -tos in feminam viros (sc. cum leporem edere vetat [lev. 11, 6], ut *Isid. expos. in lev. 9, 7* deformatos ... in feminas viros. cf. PS. ORIG. tract. 10, 34 cum *deus* talem hostiam castratam reprobat [lev. 22, 24], (-tos) in feminis viros damnat [(i. def- Vega)]. OP. imperf. in Matth. 18 p. 732^{med}. (in imag. sec. Matth. 7, 6) *peccatores, gentiles, haeretici* ex canibus et porcis immundis -ti efficiuntur homines sancti. al. ⑥ *cetera exempla*: TERT. apol. 1, 10 (rec. Φ) quanti ... ad malum -antur! quanti transfugae in perversum! (vulg. perf.; syn. convertit). VLP. dig. 21, 1, 37 trita ... mancipia et veterana difficile est -are et ad suos mores formare. LACT. epit. 68, 4 erudiat se quisque ad

iustitiam, -et (formet var. l.) ad continentiam, praeparet ad agonem, instruat ad virtutem eqs. al.

β *usu christ. respicitur: α emendatio, refectio spiritalis, quae fit fide adepta, peccatis remissis sim.:* TERT. nat. 1, 4, 12 *maritus* mulieri non permisit in melius -ari, sc. ad fidem christ. converti (opp. in perversum demutare naturam). VET. LAT. Rom. 12, 2 (cod. 75, sim. 77. al. et VVLG.) nolite confortari huic saeculo, sed -amini in novitate sensus vestri (gr. μεταμορφώσθε, *Ambrosiast. al. renovamini, cod. 77 in var. l. transformamini. pendet e. g. AVG. serm. 216, 4 confortamini* [conform- var. l.] saeculo, -amini deo. trin. 14, 16, 22 -antur ex illo saeculo). II Cor. 3, 18 (Rufin. Orig. in Rom. 4, 8 l. 122 [var. l.] al.) nos ... omnes revelata facie gloriam domini speculantes ad eandem imaginem -amur, a gloria in gloriam (i. eadem imagine -emur cod. saec. V; *Tycon. reg. 3 p. 19, 10 commutatur, cod. 64. al. et Vulg. transformamur, ceterum v. p. 666, 57sq.*). CYPR. zel. 17 omnem illam zeli et livoris malitiam ... abice, ad viam vitae aeternae vestigiis salutaribus -are. GAUDENT. serm. 18, 34 prudentes nos esse Christus praecipit, non venenatos ..., sed qui veterem peccati tunicam ut coluber deponentes in novum hominem -emur (AVG. epist. 140, 15 ecclesiae ... a veteri homine in n. h. -andae. SACR. Gelas. 316 ex veteri homine in n. -amini. al.; cf. l. 43). ANON. in Hebr. 012 (ad 6, 6) utrum sit possibile lapsos post baptismum per paenitentiam in fidem pristinum -ari (AMBROSIAST. in Rom. 3, 5, 2. PS. AVG. quaest. test. 102, 3 p. 201, 8 ut, si qui peccarent, p. p. se -rent. 102, 4 p. 202, 3 conversis ignosci et -ari eos p. p. CHRYSOST. repar. laps. 9 l. 3 ne forte ... lapsus suum p. p. -ret *Iudas* [cf. gr. ἐπανελέθη]. al.; cf. l. 34. p. 666, 44). RVFIN. Clement. 5, 13, 1 ad ipsius domini [vos] imaginem ac similitudinem -ate [(i. om. pars codd.]. sim. Orig. in gen. 1, 13 p. 17, 21 apostoli se ad eius s. -arunt in tantum, ut ipse de iis diceret: '...' [Ioh. 20, 17]. p. 18, 14 *Paulus* in tantum ad eius s. -tus est, ut eqs. [syn. l. 8 transformatus est]. PAVL. NOL. epist. 24, 21 ad primordiale dignitatem, hoc est dei s. al.). AVG. in Gal. 61, 8 -to corpore, sc. animal in corpus spiritale (cf. I Cor. 15, 44; reformatio corporis var. l. et ed. *Dijjak*). trin. 14, 14, 18 *mens deum diligens* ex vetustate renovatur, ex deformitate -atur, ex infelicitate beatificatur. PS. AVG. quaest. test. 102, 7 p. 206, 2 *peccatores* si paeniteant, poterunt ad statum suum pristinum -ari. LEO M. serm. 30, 5 *miser cordia dei* nos et innocentiae -at et vitae. CONC.^S I 2 p. 56, 30 (sim. al.) ut in toto homine eodem et deo (i. Christo) totus homo -etur, qui sub peccato ceciderat (gr. I 1, 2 p. 43, 17 ἀναπλασθῆ). I 5 p. 184, 24 ut in ipso Christo ... natura hominis ... (-retur ad deum) per sanctificationem (gr. *ibid. p. 220, 1 ἀναμορφωθῆῖ ... πρὸς θεόν*). al. -atur per baptismum (exempla quaedam, e. g. TERT. anim., *vergunt ad Bla*): TERT. anim. 41, 4 cum anima ad fidem pervenit -ta per secundam nativitatem ex aqua. bapt. 3, 1 aquā -ari. CYPR. epist. 74, 5, 2 qui ... peccatis in baptismo expositis sanctificatus est et in novum hominem spiritaliter -tus (DIONYS. EXIG. Conc.^S IV 2 p. 204, 16 [subest Eph. 2, 15] Iudaeum ... et gentilem per baptismum in unum n. h. -vit [gr. *ibid. p. 193, 32 ἐκτίσεν, cf. IV 1 p. 85, 19 creavit*]. cf. l. 18). sent. episc. 26 ut mens haeretica ... sanctificatione lavacri purgata in melius -etur (inde sim. AVG. bapt. 6, 33, 64). AMBR. in Luc. 1, 37 salutaris lavacri ... mysteria, per quae in primordia naturae suae, qui baptizati fuerint, parvuli a malitia -antur.

50 al. β *renovatio legis veteris* (sc. de lege Mosis -ta a Christo praeter l. 60sq.): TERT. apol. 21, 7 *Christus* ad -andam et illuminandam eam disciplinam venturus a deo praenuntiabatur. adv. Iud. 2, 9 dei legem ... Iudaeis certis temporibus datam ... et certis temporibus -tam (*ibid.* quam l. certo tempore deus ... in melius -vit [sim. orat. 7, 3]. AMBROSIAST. in Rom. 7, 9, 2 [recc. βγ] cum ... data esset lex vel -ta, revixit *peccatum*. CHROMAT. in Matth. 40, 3 per gratiam domini haec ipsa lex in melius -ta in euangelica fide convaluit). 2, 10 hanc dei potestatem pro temporum condicione legis praeccepta -antem in hominis salutem (CHROMAT. in Matth. 21, 1 p. ... l. in melius -are). AMBROSIAST. in Rom. 3, 20, 4 (recc. βγ) *lex naturalis* per Moysen partim -ta, partim auctoritate eius firmata (sim. 7, 23, 2 [ibid.]). al. γ *resurrectio mortuorum* (cf. p. 662, 67 et *B1b*): AMBR. exc. Sat. 2, 74 iubente deo ossa in suam compaginem -antur. EVSEB. GALLIC. hom. 20, 2 (cf. I Cor. 15, 53) quod 'corruptibile' terra susceperat, incorruptibile -vit *deus*; quod ... 'mortale' in sinu suo tenuerat, immortale ... restituit.

2 vi deflexa potius -atur res vel persona: α quae ei, cui adempta est, redditur (iuxta ponitur reddere l. 69. p. 665, 5. 13): α *strictius -atur id ipsum, quod ablatum est* (exempla nonnulla vergunt ad B):

HIL. in Matth. 15, 5 quibus *infidelibus aegrotisque* ... salus redditur atque ... omnia et mentis et corporis ministeria -antur (*item sanando*): LEO M. serm. 37, 2 *infantem Iesus* non ... caecis visum aut claudis gressum aut mutis eloquium -antem. SEDVL. op. pasch. 4, 4 *Christus* caecis dedit aspectum, claudis -vit incessum. al.; aliter p. 662, 20sq.). AMBR. Aug. c. Julian. 2, 5, 14 beata ... mors, quae nos peccato eripit, ut -et deo (*affertur Rom. 6, 7*). epist. 4, 16, 3 non solum in paradysum reditum nobis -tum esse per

Christum, sed etiam caelestis solii honorem ... carni huic esse inpartitum. HEGES. 1, 14, 1 p. 21, 10 si *Aretas* arbiter fieret imperii restituendi, ... si circumscripto *Hyrano*, cui primitiva regni competenter, dolo sublata -ari iuberet. COD. Theod. 7, 18, 9, 3 quos *servos* dominis suis ... iudicum -vit auctoritas (syn. redditi). 15, 1, 47 quicumque locus in palatio ... privatis aedificiis incommode occupatus est, is ... palatio -etur. MAR. VICTOR. aleth. 3, 463 praedam ... et praemia belli direptis passim populis regieque -at *Abram* (cf. gen. 14, 23). SIDON. epist. 4, 24, 2 cum publica auctoritas ... patremfamilias violentius ad -andum debitum artaret. CONC. Aurel. a. 538 p. 123 l. 244 si quis non statim ecclesiae vel sacerdoti -verit *res iis debitas occupatasve* (l. 242 restituat). LEX Burg. lib. const. 105 ut *is, qui alicuius boves pigneraverit*, boves ipsos in loco -et (-etur, -tos var. ll.). Sal. Merov. 90, 2 si *servus profugus* invenitur, ... domino -etur (syn. reddatur). GREG. M. epist. 9, 153 l. 27 quem *episcopum* vobis in vestra -ari petiveratis ecclesia (simul spectat ad l. 46). al. **β** *laxius -atur id, quo damnum compensatur* (sc. in sermone iuris): PAVL. sent. 1, 12, 2 is, qui ancillam corruperit alienam, aliam -are cogendus est (interp.: 'quae ... aut fluxerunt ex interpretatione aut barbari iuris sunt' Krueger ad l.; cf. e. g. Interpr. Paul. sent. 1, 13, 6 alia similia mancipia ... exsolvant. Lex Burg. Rom. 19, 2 alterius mancipii restitutione teneatur obnoxius). COD. Iust. 1, 2, 14, 5 (a. 470) de ... bonis eius *oekonomi improbi*, quodcumque exinde incommo- dum ecclesiae contigerit, -etur. INTERPR. Paul. sent. 1, 7, 4 id, quod *indebite* sublatum est, in quadruplum -are ..., post annum vero in simplum (cf. INTERPR. cod. Theod. 2, 33, 2 ea ... in duplum volumus -ari [syn. restituat]. sim. al.). 5, 8, 4 pretium eius rei, quae perierit, -are. LEX Visig. 5, 4, 17 *venditor servi fraudulens* alium parisi meriti servum domino ... -are cogatur. 8, 4, 15 alium sanum caballum domino -are non moretur, *qui eius caballo terrorem mortemque attulerit*. al.

β *quae alicubi reponitur, aliquo reducitur* (cf. p. 662, 15): AMBR. in psalm. 1, 1, 1 qua *spe salutis homines* in praereptam humano sedem generi (i. in paradisum) contenderent -ari. EPIST. Maxim. Aug. in psalm. 36, serm. 2, 20 l. 173 non posse quemquam nisi per paenitentiam ... ecclesiae -ari (EPIST. pontif. 1055 Conc. IV 2 p. 112, 3 sanctae vos citius -ari ... e. cf. l. 46). IVLIAN. in psalm. 68, 7^b 'non confundantur super me', cuius hortatu in tuam legem, *domine*, -ti sunt (cf. 68, 8^a ad quam legem me auctore redierant). PROSP. in psalm. 125, 3 *dominus* nos per magnificentiam gratiae suae caelesti patriae -vit (CASSIOD. var. 3, 46, 4 *exul* p. rebusque omnibus -tus). DRAC. laud. dei 2, 714 *domine misericors*, revocans a morte truci, quos culpa premebat, faucibus inferni raptos in vitae luce -as, (Kapp, vol. VI 1, 1066, 16; inducere formas trad.). CONSTANTIVS vita Germ. 39 adolescens *exorcizatus* ... palatio -atur. GREG. TVR. Iul. 18 fur caballum in loco, unde digressus fuerat, -vit (cf. p. 662, 47). PS. GREG. TVR. Thom. 78 claudantur ianuae istae *carceris*, sicut clausae erant, et signacula, isdem foribus -entur (l. 79 quae *rex* imposuerat ianuis; gr. p. 84, 27 ἐπιτιθῶσιν). GREG. M. epist. 3, 7 l. 76 in sua eum *episcopum depositum* -ari ecclesia atque in propriae dignitatis ordine decrevimus revocari (cf. 3, 6 l. 55 *episcopum* in suo loco atque ordine reverti]. *addas l. 14*). al.

β *c. obi. eius, quod -ando efficitur, i. q. -ando (iterum) creare sim.* (accedit dat. comm. l. 56. 65. al., ut vergat ad A2): **1** *quod iam prius fuit, aliquid vetus*: **a** *vario respectu* (cf. p. 664, 40): Ov. met. 11, 254 nec te, *Peleu*, decipiat *Thetis* centum mentita figuras, sed preme, quidquid erit, dum, quod fuit ante, -et. LACT. Phoen. 105 inde (sc. ex ovo quodam) -atur, qualis, fuit ante figura, et Phoenix ruptis pullulat exuviis (quali *Heinsius*, ut locus spectat ad p. 662, 11). EVTR. 9, 20, 3 *Maximianus* pacem Galliae -vit (AMBR. epist. 7, 52, 3 p. populi. in psalm. 118 serm. 21, 17, 3 virtutis totius hic finis est ..., ut confecto bello p. -et. HEGES. 1, 26, 1 *Herodes* celebrabatur quasi qui p. et quietem publicam ... -visset, [form-, formaret var. ll.; gr. l. 205 ὡς εἰθὴν ἀπὸ τοῦ ... ἀνασσωζῶς]. CASSIAN. conl. 16, 26, 2). GAUDENT. serm. 8, 34 fuit post *protoplastorum peccatum* usque ad diluvium ... dei erga paucos sanctos -ta coniunctio. DICT. 1, 22 (21 dies foedari et caelum nubilo tegi coepit) -to ... iam die. AMBR. hex. 3, 8, 36 si quis *lilium* sua solvat in folia, quae tanti est artificis manus, quae possit *lilii* speciem -are? (*postea*: florem ... redintegrare). in Luc. 10, 70 caeco illi visus ... -atur (*respic. Joh. 9, 6 ut*: PS. AVG. quaest. test. 91, 4 Lazarum ... resuscitatum, caeco ... oculos -tos). HEGES. 2, 11, 3 concordiam publicam -are pacificis ... sermonibus. PRVD. perist. 10, 503 non est amarum, quo -atur salus (*paulo aliter p. 666, 26*). AVG. serm. 43, 4 imaginem in nobis dei deformare potuimus, -are non possumus (trin. 14, 16, 22. CHROMAT. in Matth. 17, 2, 5 i. Caesaris in nummo, quam daret, non habuit *Petrus* [cf. act. 3, 6], sed Christi i. in homine -vit [form- cod. unus]. PETR. CHRYS. serm. 140bis, 1 [*respic. Luc. 2, 1sq.*] profitetur ... orbis, ut similitudo regis formetur in nummo et imago dei -etur in homine. GREG. M. in Ezech. 1, 2, 19 l. 425 i. novi hominis. al.). IVLIAN. in psalm. 79, 16^a statum pristinum (COD. Theod. 4, 22, 1 -to statu, qui per iniuriam sub-

latus est. *aliter p. 663, 5*). CARM. adv. Marc. 2, 235 germina ... mortua ... rursus viva resurgunt: haec homini deus ante oculos revocata -at (*opp. fecit*). CYPR. GALL. iud. 155 *Othonihel rege mortuo* ritus veteres plebs laeta -at (cf. iud. 3, 12). PETR. CHRYS. serm. 178, 4 *dominus* hinc (sc. e luto) ... -at oculos, unde fecerat hominem totum (cf. in eadem re vol. X 2, 1583, 49sq.). GREG. TVR. Franc. 10, 13 p. 496, 24 qui *dominus* morte (*dat.*) mortem intulit et de sepulchro vitam mortuis -vit. al. **β** *respicitur resurrectio carnis, sc. usu christi*. (cf. *Alby*): TERT. carn. 4, 4 *deus* [nativitatem -at a morte, regeneratione caelesti, carnem ab omni vexatione restituit (l. n. -ta m. cod. A, nativitate -ta fere cett.). resurr. 55, 12 in resurrectionis eventu mutari converti -ari licebit cum salute substantiae (*antea*: transfiguratur). MIN. FEL. 34, 9 *quis neget* hominem a deo, ut primum potuisse fingi, ita posse denuo -ari? (GREG. TVR. Franc. 10, 13 p. 496, 20 -tum h., sc. sec. Ezech. 37, 4sq.). VET. LAT. Iob 14, 14 (cod. 91. al.) sustinebo te, *domine*, usque dum iterum -er (gr. ἕως ἂν πάλιν γένομαι, Ambr. Iob 1, 8, 26 et obit. Valent. 45 donec iterum fiam, Hier. interpr. Iob usque quo denuo faciam, Vulg. v. vol. VII 1, 512, 15). PRVD. cath. 10, 150 resolvable corpus revocas, deus, atque -as. AVG. in psalm. 101, serm. 1, 16 ut formaretur vel potius -etur homo vivus ex pulvere. PETR. CHRYS. serm. 143, 9 quod ex limo formasse dignum creditur, quare ex carne -asse iudicatur indignum? (form- al. var. ll.; syn. refecit). EVSEB. GALLIC. hom. app. 2, 12 carnem de propriis cineribus -andam (cf. hom. 23, 4 te ... de tuo pulvere ... esse reparandum). al.

2 *quod nondum fuit, aliquid novum (sed fere prioribus simile)*:

TERT. bapt. 5, 6 qui (sc. angelus et aqua) vitia corporis remediabant, nunc spiritum medentur; qui temporalem operabantur salutem, nunc aeternam -ant (*paulo aliter p. 665, 68*). TER. MAVR. 1625 saepe alterni gemini (sc. *spondei dactylique*), nunc saepius alter, species -ant plurimas in versibus *heroicis*. GAUDENT. serm. 9, 6 *filius dei* nascitur de spiritu sancto ex virgine, ut hominem, quem de limo terrae plasmaverat, sancto spiritu ex massa eadem -ret. FILASTR. 80, 2 hoc (sc. Matth. 24, 35) ... dictum fuisse a domino, ut his *elementis* mutatis nova creatura -etur. AVSON. 18 epist. (350 S.) l. 23 aut *Thyonianum* ... aut *Virbium*, illum de Dionysio, hunc de Hippolyto -tum. CYPR. GALL. exod. 1284 (*respic. 34, 4*) cautē dolatā consimiles tabulas divina ad iura -at *Moses*. EVSEB. GALLIC. hom. 72, 9 quos *catulos* rursus lambendo -are ... asseruntur *bestiae* (*ad rem cf. e. g. p. 579, 7 et Hübner, Mus. Helv. 26, 1969, 44sq.*). al.

II *intrans. (quem usum coll. corrigere et emendare def. Souter, Study of Ambrosiast., 1905, 96. 104sq., v. etiam vol. IV 1035, 1sq. V 2, 459, 83sq.; in var. l. e. g. TERT. monog. 10, 8 [6]. RVFIN. p. 664, 26): DIOM. gramm. I 491, 29 (= SVET. fig. p. 41, 16) in choris *comodiarum* ... iunctim omnes loqui debent, quasi ... contentu in unam personam -antes (se form- con. Reifferscheid, quem secuti sumus vol. VI 1, 1103, 63). PS. AVG. quaest. test. 126, 12 ut, qui ... peccaverit, per paenitentiam -et (-etur, se -et var. ll.).*

appendicula syntactica: **1** *indicatur, in quam formam, conditionem sim. quid (quis) mutetur*: **a** *per praepos.*: in (*fere c. acc. [abl. l. 49]; potius indicat directionem p. 663, 14. 665, 35*): p. 662, 12sq. 51. 663, 53sq. 60sq. 69 (*c. abl. ut*: TERT. adv. Marc. 3, 9, 3 in hac *humana* ... qualitate. al.; *aliter, sc. alicubi, e. g. p. 665, 14. 39*). 664, 18sq. al. ad (*potius indicat normam, exemplum sim. l. 35. p. 663, 17, fort. etiam p. 664, 38, nisi mera vi directionis*): p. 662, 15. 54. 663, 31sq. 664, 1. 25sq. 34. al. **b** *per dat. fin.* (*aliter, sc. dat. comm., saepe sub IA2, ceterum e. g. p. 662, 26. 665, 50*): p. 662, 22. 42sq. 63. 664, 35. al.

c *per acc.*: *nudum* (*sec. struct. exemplaris gr.*; p. 662, 59. 663, 56 *vix recte acc. direct. agnovit W. A. Baehrens, Beitr. z. lat. Synt., 1912, 339*): VET. LAT. II Cor. 3, 18 (cod. 75. 77) eandem imaginem *domini* -amur (*reformatum cod. 75; gr. τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα*). *praedicatione positum*: p. 664, 49. 64, fort. etiam PAVL. NOL. carm. 8, 15 *Christe*, *frangis* corda, ut meliora -es. **d** *per abl.*: p. 663, 64. 664, 13. **e** *per adv.*: p. 663, 39. 63.

2 *indicatur unde (vix per abl. separ. p. 663, 22)*: **a** *per praepos.*: ab: l. 9. p. 664, 12. 19. 49. al., e. g. ISID. sent. 2, 34, 7. de: l. 22. 33. p. 662, 66. 663, 22sq. al. ex: l. 19. 30. p. 663, 71. 664, 19. 32. 42. al. **b** *per adv.*: l. 4. p. 665, 53.

deriv.: reformabilis, reformatio, reformatior, reformatus.

refossus v. refodio.

Viredaz.

refoveo, -fōvī, -fōtum, -ēre. a re- et fovere. scribitur -fob- CARM. Année Épig. 1999 n. 342^b (*Romae*; non ante saec. IV) refoben(...). inscr. christ. Diehl 1901, 18 (*codice trad.*) et hic illic in codd. rec. NOT. Tir. 82, 37 -et. de *notione*: SCHOL. Hor. gloss. Γ carm. 3, 11, 24 mulces: -es. GLOSS. -enti: refoculanti (cf. p. 656, 64). IV 426, 43 volvit: -et (fov- var. l.; *obscurum*). legitur inde ab OV., CVLICE, MANIL., SEN. utroque, VELL.; frequentatur in SACR. et apud GREG. M. [confunditur in codd. c. fovere e. g. p. 667, 57sq. 65. 669, 16. 28.]

i. q. rursus *fovere*, *fovendo recreare* (vi *praeverbii fort. mere iterativa* l. 19): **I** *pro obi. est id, quod (is, qui) fovendo redigitur in statum priorem vel quemlibet meliorem* (sc. ita ut vix a verbo *simplici distinguitur*): **A** *calorem, lucem reddendo* (-etur ipse calor l. 26, lumen l. 12sq.): **1** *igni, cineri sim.* (cf. p. 669, 54): OV. am. 2, 19, 15 (in *imag.*) ubi vexarat me tepidosque -verat ignes amoris Corinna (SEN. contr. 2, 5, 6 extincti sanguine -bantur i. GREG. M. moral. 15, 35). MANIL. 1, 511 Troianos cineres in quantum ... fortuna -vit imperium! (in *imag. ut*: SYMM. epist. 5, 66, 3 *petitor* denuo c. negotii ... supplicatione -et in flammam. PROSP. c. coll. 6, 1 c. extincti dogmatis). PANEG. 6, 7, 2 ignea caeli astra -entem ... oceanum. RVFIN. Orig. in gen. 15, 3 p. 131, 2 (in *imag.*) ut lumen, quod ... obscuraverat fraus mendacii, recenderet et -ret veritatis auditus (GREG. M. dial. 3, 24, 1 lampadis -bat l.).

2 homini (animali l. 22) eiusve parti corporis: **a** *amplexu, palpando sim.*: OV. epist. 11, 58 (loq. *Canace moribunda*) super incumbens ... pressa -visti pectora nostra tuis (STAT. Theb. 7, 361 -et frigentis amicum pectus alumna senis. CORIPP. Ioh. 7, 161 [*dominam anima defecit*] famulae ... -ent ... p. palmis [cf. 162 recalescere]). met. 8, 537 *Meleagri mortui* corpus -entque foventque *sorores*. 10, 187 *Apollo* conlapsos ... excipit artus et ... te, *Hyacinthe*, -et. LYCAN. 8, 67 *coniugem mortuam* pectore Magni ambit et strictos -et complexibus artus. CASSIOD. var. 2, 14, 3 *ciconiae* plumis suis genitorum frigida membra -entes (*postea*: in pristinum vigorem). **b** *varie*: CVRT. 8, 4, 15 *rex* admoto igne -bat artus *frigidus*. ARNOB. nat. 7, 34 p. 387, 10 illis se volup est lavacrorum -ere caldoribus. PAUL. NOL. carm. 16, 292 nudum *veste* ... -vit. MACR. Sat. 7, 6, 10 nonne cubare sub multis operimentis *ebrii* iubentur, ut extinctus calor -atur? ENNOD. carm. 1, 4, 128 (in *imag.*) quod nunc ingenium premunt pruinae, distendat -ens tepore verum. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31, 6 p. 401^b quarum *potentiarum* una ... universorum corpus calore proprio -et (gr. *διαθάλλει*). 31, 24 p. 405^b *calor et umor* cerebrum nutriunt ac -ent per vapores (gr. *συνίστησι*).

B vario modo (ita ut *efficiatur status prior*, e. g. l. 45. 53. p. 668, 11. 25sq. 669, 19 et sub 2a, vel *quilibet melior*, e. g. l. 43. p. 668, 1. 73. 669, 10. 12 et sub 2b; quo e statu, non indicatur nisi l. 53 [cf. l. 45]): **1** -etur *animans* (indicatus per neutr. p. 668, 43. 669, 13, *audacius* p. 668, 48. 71; *animal* e. g. l. 61. 66, *deus* p. 669, 12) et quod ad eum pertinet (*animantium coetus, multitudo* l. 45. 59. p. 669, 22 et *saepius sub ba*; -et fere homo [deus], sed pro sub. est res e. g. l. 42. 61. p. 668, 58): **a** *potius c. respectu corporis, sc. lassus, aegri, laesi, esurientis sim.* (-etur spiritus l. 61. p. 668, 10, vires l. 45sq. p. 668, 5sq. [cf. p. 668, 26], valetudo, sanitas l. 63sq. p. 668, 11 [cf. p. 668, 37]; -et res minus calida, gelida l. 43sq. 46. 74. p. 668, 12. 20, cf. p. 668, 21): **α** *animans -etur ab alio*: CVLEX 122 loci natura ... dulci fessas, sc. *nymphas*, -bat in umbra. MANIL. 5, 565 levi flatu -ens pendentia membra *Andromedae supplicio vexatae* aura. VELL. 2, 113, 2 ad -endas ex itinere eius *exercitus* vires (STAT. Theb. 6, 521 dat v. -etque deus. PANEG. 6, 18, 3 *militum*). SEN. Ag. 788 -ete gelido latice *Cassandram animo relictam* (cf. p. 669, 60). VAL. FL. 4, 281 illi respirant ..., reponunt brachia ceu ... *Paeonas* aequore in ipso, sc. in *ipsa pugna*, ... -et *Mars*. 5, 18 hoc nobis -e caput *Tiphos morientis, Apollo*. SIL. 6, 551 *miles* maesta -bat vulnera curā (PS. ORIG. tract. 16, 30 [respic. Luc. 10, 34] cum Samaritanus ... v. eius in vino et oleo -visset eqs.). TAC. hist. 1, 31, 3 *militis* rursus longa navigatione aegros impensiore cura Galba -bat. APVL. met. 1, 7, 3 fatigatum ... lectulo -o, cibo satio eqs. 5, 15, 1 eas *sorores*, lassitudine, viae sedilibus -tas (l. abl. separ. sec. Zimmerman, comm. 2004, ad l.; {a} l. *Priscaes*; {x} l. *Helmi*; lassitudinem *Castigioni*; l. ... -ta *Oudendorp*, ut locus ad p. 669, 61sq. *pertineat*). LACT. epist. 60, 7 aegros ... (et) pauperes visere atque -ere ([fov- var. l.; subest inst. 6, 12, 24 fovendos]). HIL. in psalm. 51, 21 aegrum sumptu suo [fov- var. l.]. cf. p. 668, 63 et pro adi. l. 52). ITIN. Alex. 45, 102 cum exercitum ... labore ... et indigentia fatigatum ... largis opibus -visset (HIER. in Is. 4, 10, 28 l. 28 G. IORD. Get. 102 equos e. que lassum). DIOM. gramm. I 438, 18 ut *mora* legenti spiritum brevissima respiratione -at et nutriat (*sim*). DOSITH. gramm. 70, 4). SYMM. epist. 6, 15 valetudo eius *filiae* otio et quiete -enda est (7, 71 infirmam v. meam scriptorum tuorum adsiduitate -eri. cf. 6, 7, 2 [*antea*: fractam v.] me ... scriptorum adsiduitate -ete [fov- var. l.]. v. etiam l. 67). VEG. mulom. 1, 37 si lassum animal ... non studiose -etur eqs. AMBR. epist. 1, 5, 1 quasi quodam tui adloquii, sc. *litterae*, poleio -tus (*antea*: habitu corporis minus valebam). RVFIN. Basil. hom. 1, 3 l. 108 eos, qui iter agunt ..., opportuna spes -et mansionis (*Migne* g. 29, 216^a *κομφίξει τον μόχθον*). CE 1414, 6 (*Romae; saec. V in.*) -et tenues dextera ... *medici viros*. LEO M. serm. 18, 3 esurientem (egenum var. l.). PLIN. p. v. Bamb. 21, 1 *quiddam* decoques ex aqua et ex ea aqua oculos -at et sanabit. SACR. Leon. 589 diurno labore fatigatos soporis quiete nos, *domine*, -e. GREG. M. moral. 8, 53 *corpus nostrum* calore deficientis aurarum flatu -etur. al. -entur *mortuorum corpora*, sc. *illinuntur* (cf. l. 51. 72. p. 668, 8): STAT. Theb. 12, 137

functa ducum -endi corpora curam Iris habet putresque arcanis roribus artus ... rigat, sc. ut eos rogo conservet.

β animans -etur a se ipso, sponte: **① usu vario**: CVLEX 213 -es iucundā membra quiete (SIL. 3, 637 -ere ... torpentia m. quiete). PLIN. nat. 8, 98 testudo cunilae ... pastu vires contra serpentes -et (SIL. 11, 538 v. -ete tot haustas casibus. TAC. ann. 12, 66, 1 -endis ... v. mollitia caeli et salubritate aquarum Sinuessam pergit *Narcissus*. CYPR. GALL. exod. 224). 8, 99 *anguis* maratho herbae se adfricans oculos inunguit ac -et (*antea*: visu obscurato). APVL. met. 1, 18, 7 spiritu deficior ... et aliquid cibatus -endo spiritu desidero. 10, 35, 4 lassum corpus porrectus -o. SYMM. epist. 4, 54, 1 diis ... auctoribus sanitate -vi. PALLAD. hist. mon. I 55, 2 p. 328^c pedes proprios frigidissimae aquae infusione -ere (gr. p. 148, 21 *νίψασθαι*). al. **② refl.** (cf. l. 54sq. p. 667, 24.): PLIN. nat. 8, 97 qua herba se lacerti ... a *serpentibus* vulnerati -ent. DRAC. Romul. 8, 434 Paris se cum sociis tacta tellure -vit. CASSIOD. in psalm. 40, 4 l. 102 in quo lecto se hominum fessa membra -ant. **③ mediopass.** (*nisi pass.*, ut sub a trahas): TAC. ann. 14, 8, 4 *Agrippina imperat Aniceto*, si ad visendum venisset, -tam nuntiaret *Neroni* (cf. 14, 6, 2 sibi ... quiete opus esse). SVET. Nero 27, 2 *inter epulas* -tus ... calidis piscinis ac tempore aestivo nivatis. APVL. met. 4, 8, 3 lavacro -ti (cf. 4, 7, 5 flammae ... vapore recreati calidaque perfusi). AVSON. Mos. 343 defessos ... amne -tos ... gelidum flumen pepulisse natatu. al.

b quolibet respectu (*hic illic in imagine, quae pendet ex usu sub a illustrato*): **α -etur res publica eiusve partes, civium coetus, populus:** **① exercitus post cladem restituitur, victi confirmantur sim.** (cf. sub 2aa): VELL. 1, 15, 1 post bellum vires *militares* -endae magis quam spargendae erant. SEN. dial. 10, 5, 2 iam victo patre Pompeio, adhuc filio in Hispania fracta arma (*i. exercitum*) -ente. 12, 9, 8 quae *Hispania* fractas et adflitas partes -et (cf. SVET. Iul. 35, 2 Scipionem ac Iubam reliquias partium in Africa -entis devicit). LYCAN. 9, 25 (in *imag.*) populi trepidantia membra -vit *Cato*. SIL. 17, 421 *Philippus rex Macedonum* ... quassam -bat Agenoris urbem, *i. Carthaginem* (vergit ad 2aa). VEG. mil. 3, 25, 10 colligendi sunt superstites bello ... et armorum instauratione -endi. **② salus publica restituitur, cives, collegia pecunia vel lenitate sublevantur sim.** (cf. p. 669, 49sq.): TAC. ann. 2, 54, 1 provincias internis certaminibus aut magistratuum iniuriis fessas -bat *Germanicus*. S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 2 quantolibet morbo salutem publicam ... enectam -ere et integrae valetudini reddere. CIL VI 31338a, 15 (a. 214) *curatores viarum* divina providentia eius *Caracallae* -ti. NOVELL. Maior. 2, 3 *possessorem* tributorum gratia solvendorum fruges suas sub opportunitate vendentem volumus per temporis intervalla -eri (*antea*: pro remedio). CASSIOD. var. 3, 44, 1 laesos incolas (*postea*: largitatis remedio). 4, 19, 1 decet *principem* ... fessa -ere, ut asperitatem casuum mitiget lenitas iusionum. **③ populus Israel -etur a deo, sc. post peccatum:** TERT. adv. Marc. 2, 17, 2 *misericordia dei* Israel totiens restituit, quotiens iudicavit, totiens -vit, quotiens et increpuit.

β -etur quilibet homo eiusve animus sim.: **① a se ipso** (*mediopass. l. 53 [vicissim infra l. 68]*): SIL. 12, 349 crudos sine viribus annos (*i. mentem senilem*) ... -bat in armis *dux senior*. APVL. met. 2, 27, 1 in ... platea -ens animum (GELL. 15, 2, 8 calefacto simul -toque a., si quid in eo vel frigidae tristitiae vel torpentis verecundiae fuerit, deluamus). DICT. 3, 22 *rex* -vit spiritum. CONSVLT. Zacch. 2, 19, 9 *die vergente* attentos crebra interpretatione sensus et -eri convenit et resolvi. MVTIAN. Chrysost. hom. 6, 3 p. 281ⁱⁿ nemo desperet, sed -at se ipsum ([gr. p. 57^{extr} *ἀναλαμβάνετω ἑαυτόν*]). GREG. M. moral. 10, 31 ut *mentes in vita activa* ... [se] exercendo -ant et ... contemplantando convalescant [i. ἀπὸ κοινοῦ]. 16, 51 consolatione).

② ab alio (*fere homine vel deo, sed pro sub. ponitur res p. 669, 9. 15*): **Ⓐ verbis, sc. consolando, confirmando sim.** (cf. p. 669, 48; de scriptis cf. p. 667, 64sq. 67. 669, 9): STAT. Theb. 10, 731 i, -e *fratrem* dubium (*sc. inter vitam et mortem*) ...; ego ... *medicum* petam. TAC. hist. 3, 58, 1 *Vitellius* aeger animi (studiis militum), (*ad p. 669, 3*) et clamoribus populi arma poscentis -batur. HIST. AVG. Hadr. 9, 7 aegros ... visitavit, solaciis -vit, consiliis sublevavit. RVSTIC. Conc. I 4 p. 126, 3 ipsum *episcopum nos culpantem tamquam proditores* -at sanctitas tua, sc. *placando*. BOETH. cons. 3, 1, 2 summum lassorum solamen animorum, quam tu me vel sententiarum pondere vel canendi etiam iucunditate -visti! GREG. M. epist. 7, 28 l. 31 (*vicissim*) si nosmetipsos voce -emus et rebus pungimus. moral. 24, 40 afflictos auditores ... magis districte corripere ... quam blande -ere (*postea*: ut ... bona laudando confirmet). ISID. sent. 2, 8, 5 primordia conversorum (*i. nuper conversi*) blandis -enda sunt modis (*opp. exterriti*). al. *seq. ipsa verba*: CLAUD. 28, 426 *Romam deam* orantem medio princeps sermone -vit: '...'. VITAE patr. 5, 4, 55 presbyter ... -vit illos haesitantes dicens: '...'. GREG. M. moral. 6, 48 *iustus* blanda tunc iudicis voce -etur, cum dicitur: '...'. (*Matth. 25, 35sq.*). 20, 13

[Clementi]

1.31 *ecclesia* formidantes -et dicens: '...' (*Luc. 12, 32*). *al. apud eundem.*

ⓑ *beneficio, levamine, adiumento, cura sim. vel malo sublato:*

① *contextu vario:* TAC. hist. 3, 58, 1 studiis militum (*v. p. 668, 62*). ann. 15, 36, 3 *cives* sueti adversum fortuita adspicere principis -eri. VET. LAT. Philem. 20 (Ambrosiast. *ad l.*) *recipiendo servum* -e viscera mea, *i. me*, in Christo (-ens, refice *var. ll.*; *gr. ἀνάπαυσον*, *Vulg.* refice). RVFIN. Orig. in num. 27, 11 p. 271, 9 deus in ipso itinere interserit ... quaedam refrigeria, quibus -ta anima et reparata promptior redeat ad reliquos labores. PS. PAVL. NOL. epist. app. 2, 14 divinae legis campus ... velut caelestibus ... floribus vernans ... legentis animum pascit ac -et. COMM. instr. 2, 30, 5 -atur homo pauper (*cf. p. 667, 56*). MAX. TAVR. 24, 2 per fidem ... spiritale caput nostrum, quod est Christus ..., saepius -etur. ENNOD. carm. 2, 13, 5 crimina corripuit vultu, conpuncta -vit *iudex*. CASSIOD. var. 4, 49 ut et audaces metus comprimant et laceratos *iniuriis* spes futura -at. 5, 42, 10 machina *quaedam* ... istos spe -et, illos timore discruciat. 7, 36, 2 *festinas* provinciali oblectatione -eri (*fov. var. l.*). *al.* ② -entur *Christiani, sc. in caelo, a deo, ecclesia sim.* (*cf. p. 668, 71*): TERT. adv. Marc. 3, 24, 5 excipiendis resurrectione sanctis et -endis omnium bonorum, utique spiritualium, copiā. CYPR. epist. 68, 4, 2 colligendis et -endis Christi ovibus ..., curandis lapsorum vulneribus (*opp. negliguntur et pereunt; postea: colligere et fovere*). *cf. CE 1374, 6 [a. 532] Bonifatius papa* vexatos -ens hoste cadente greges). PS. ORIG. in psalm. 91, 13 *senex baptizatus* larga ... misericordia -etur, ut de veteri novus fiat. SACR. Leon. 465 nos castigando sanas et -endo ... erudis, *domine*, dum *vis* ... salvos esse correptos. 746 interventione *sancti* nos -e. SALV. gub. 6, 91 (*antea: si quando nos plagis austerioribus coercet*) *deus* quando ... rebus prosperis *nos* -et, quasi oleo ... consolatur, *sc. ut medicus*. MAX. TAVR. 34, 2 illa *ecclesia* susceptos -et ut infantes. GREG. M. in euang. 13, 4 in aeterna quiete -eri (-ere, *fov. var. ll.*). *al. (plerumque in SACR.)*.

2 -entur *res (ad hominis corpus et animum pertinentes v. sub 1):*

a in *statum priorem, sc. salvum sim., redigendo, renovando sim.:*
a *oppida sim. (huc vergit p. 668, 32):* CVRT. 4, 4, 21 longa pace cuncta -ente (*antea: post excidium renata Tyros est*). TAC. ann. 2, 47, 3 *terrae motu facto* mitti ... ex senatu placuit, qui praesentia spectaret -retque. PANEG. 3, 9, 4 in ... ruina conciderat Eleusina; sed universas urbes ope[re] imperatoris -tas *eqs.* β *terra, arbores sim. (cf. l. 45):* COLVM. 2, 1, 7 si frequenti ... stercore terra -atur ([6 ut ... macrescat humus]. *cf. 2, 13, 3 ut ... absumptas vires terrae ... stercore -as [antea: fatiscit]*). PALLAD. 4, 7, 4 aegras vites (*ibid.* laetamine -eto v.). 4, 10, 19 *mespilum* amat ... parco umore inter siccitates saepe -eri. γ *varia:* PLIN. epist. 3, 18, 5 quae *studia* prope extincta -entur (SYMM. epist. 5, 47, 2 cum -erit s. meum rei frumentariae instaurata securitas). paneg. 18, 1 disciplinam castrorum lapsam, extinctam -visti. 69, 5 si quid ... stirpis antiquae, si quid residuae claritatis est, hoc ... -et. PALLAD. 3, 25, 2 *semen* nasci ... necesse est originem suam -ente natura. INSCR. suppl. Ital. n. s. 9 p. 90 n. 35, 14 (*Ami-terni; a. 335*) cuius *viri* -amus benignum honorem adque r(eno)vandam dignitatem. AVSON. 19 (325 S.), 44 aliae *heroides* veterum recolentes vulnera amorum dulcibus et maestis -ent tormenta querellis. SYMM. epist. 9, 10, 1 -endi patrimonii mei gratia (*possessio taxatione sim. liberatur ut: 9, 40 agri quidam ... fessi onere munerum publicorum ... -endi sunt*). CIL X 520, 12 (*ca. a. 400?*) si universa gestorum -amus, dies non sufficit. *al.*

β in *statum quemlibet meliorem redigendo: illuminando:*

PLIN. nat. 36, 98 translucent ... iuncturae *murorum templi* ... lenique adflatu, *sc. lucis*, simulacra *deorum* -ent. ornando *sim. floribus:* CE 465, 10 (*saec. II²*) qui, *sc. coronarii*, novo tempore veris floribus intextis -ent simulacra *deorum*. 492, 25 (*saec. III in.*) precor, ut ... foveas aevi monumentum tempore grato ... si rosula seu ... flore amaranthi ..., ut possit toto -eri temporis anno.

II *pro obi. est id, quod fovendo minuitur, tollitur:* PLIN. nat. 20, 12 cucumis odore defectum animi -et. APVL. met. 2, 17, 5 poculis ... lassitudinem -entes (5, 2, 3 lectulo l. -e. 9, 3, 1 *cubiculo* -tā l. *cf. p. 667, 55*). CYPR. patient. 20 *patientia* coercet potentiam divitum, inopiam pauperum -et (*subest Tert. patient. 15, 3 pauperem consolatur, divitem temperat*). VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 2 ut labor quiet(e) noctis -retur, quies exercitatione rursus diei temperaretur. GREG. M. moral. 23, 49 l. 40 *per doctrinam divinam* modo tumorem terrore comprimere, modo pavorem exhortatione -ere. 24, 26 praecedentem tristitiam subsequens laetitia -et (*antea: consolando*). Clementi.

refractoriolus, -a, -um. a refractorius deminutive. *fere i. q. refractorius:* CIC. Att. 2, 1, 3 quod in eis orationibus *Philippicis* ... enituerat ... Demosthenes et quod se ab hoc -o (-tor -var. l.) iudiciali dicendi genere abiunxerat, ut *σεμνότερός τις* ... videretur (*Shackleton Bailey, comm. 1965, 345 confert Brut. 287 hoc forense concertatorium iudiciale ... genus*).

refractorius, -a, -um. [a refringere, -fractum; sunt qui vocem mi-

nus probabiliter referant ad refragāri, e. g. Walde-Hofmann II 426. 625. Mei.] fere i. q. contentiosus: SEN. epist. 73, 1 errare mihi videntur, qui existimant philosophiae fideliter deditos contumaces esse ac -os, contemptores magistratum *eqs.*

deriv.: refractoriolus.

refractorius, -a, -um. a refringere (refractum). *legitur neutr. plur. -a bis apud PRISC.; var. l. paucorum codd. refractiva utroque loco praetulerunt edd., sed -a in archetypo existisse nos docuit Rosellini.*

t. t. *artis gramm., i. qui in se refringitur, reciprocus, reflexivus q. d. (cf. Schad, Lex. of Latin Gramm. Terminol., 2007, 344 sq. s. v. refractivus):* PRISC. gramm. III 176, 17 *Graeci composita pronomina (sc. ἐμᾶυτόν sim.) ἰδιοπαθῆ* vel *ἀντανάκλαστα* vocant, id est 'sui passa' vel 'a se patientia' sive '-a' translative a corporibus, quae in se refringuntur (*cf. Apoll. Dysc. synt. 2, 141 ἀντανάκλωμενον*). 183, 7 cum ... transitiva sunt vel -a, licet diversis uti numeris, ut 'docemus discipulum' ... et 'prosum nobis'.

refractorio, -ōnis f. a refringere. GLOSS. II 253, 4 ἀφίλωσις: -o. [falso trad. CAEL. AVR. acut. 3, 6, 65 (*ed. princ.:* retractio *Amman*); in *var. l. pro refragium p. 671, 33.*]

i. q. *actio refringendi:* 1 *respicitur actio abrumpendi:* HESYCH. in lev. 1, 14 p. 802^c (*agitur de ave immolanda*) 'abrupto vulneris loco' (*lev. 1, 15*), vel, sicut LXX edunt, -e capitis (*gr. ἀποκνίσει τὴν κεφαλὴν [sc. ὁ ἱερεὺς], unum versum est ᾶ. [subst. dat. sing.] τῆς κεφαλῆς?*). 2 in *arte dialectica i. q. reflexio, conversio (respicitur ordo terminorum in conclusione syllogismi inversus):* BOETH. syll. categ. 2 p. 815^b κατὰ ἀνάκλασιν vocantur *syllogismi quidam*, id est per -em quamdam conversionemque propositionis (p. 815^c *forma quaedam syllogismi* per c. -emque dicitur, quoniam *eqs.*).

refractorius v. refractorius.

refractorius, abl. sing. -ū m. a refringere. PROB. app. gramm. IV 193, 9 (*inter subst. masc.*) confractu, -u, infractu.

refraga, -ae m. [vocem considerata eius notione potius derives a refringere quam a refragari (*quod reddidisset -frāg-*), quamquam haud improbabile est glossatori et illud verbum obversatum fuisse; cf. etiam calcifraga, ossi-fragus nec non (*ad in-cola, con-viva sim.*) *Leumann, Gramm. 1977, 280; aliter explicare conati sunt alii. Mei.]*

i. qui refringit (*c. gen. obi.*): GLOSS.¹ III Abol. FI 11 (= GLOSS. V 456, 57) fid(e)ifragus: -a fidei. GLOSS. V 501, 5 fid(e)ifragi: -e fidei. refraga(tor) con(i). *Heraeus; ceterum v. sub fideifragus.* Schrickx.

*refragatio, -ōnis f. a refragari. plur. non nisi l. 52.

GLOSS. II 229, 26 ἀντιδίκησις: -o. 229, 57 ἀντιλογία: contradictio, -o, reclamatio. 230, 4 ἀντιμάχησις: repugnatio, -o. 230, 32 ἀντιόρησις: altercatio, -o, controversia. 230, 48 ἀντίταξις: -o. 297, 30 ἐναντιότης: contrarietas, -o.

fere i. q. actio refragandi (c. gen. subi. vel ident. l. 49. 52. 62. 64. obi. l. 67. p. 671, 1); spectat potius ad resistendi: 1 *conamen, sc. fere i. q. repugnancia: a in re legibus constituta sim.:* COD. Iust. 11, 11, 1 (*a. 364/7*) hos solidos ... ita tradi ac suscipi ab ementibus et distrahentibus iubemus, ut nihil omnino -is oriatur. SYMM. rel. 30, 2 (*I pars debiti ... feminas quosdam* suggerebatur urgere) harum orta -o est, quas ... solutionis cura mordebat. NOVELL. Valent. 32, 2 si venditor nihil horum sustineat, quae ponimus, et callida -e causetur. PAP. Tjäder 34, 65 (*a. 551*) universis ... -bus cauti et non numerati quaestionibusque sublatis.

β *cetera exempla:* CLAUD. DON. Aen. 7, 240 p. 38, 24 *Apollo* denuntiavit ... sacrilegium ... incursum, si *deorum iudicium* -e violaret. AMBR. in psalm. 118 serm. 1, 11, 2 tu ... averteris coniventi magis dissimulatione quam -e praecepta. TRACT. Pelag. 6, 13, 5 p. 153 *Abraham* idcirco dei amicus effectus est, quod simpliciter et sine -e aliqua eius per omnia obtemperavit voluntati. AVG. epist. 241, 1 si a placito ... ego recessissem et in re facillima ... curvam -em et nodos difficultatis posuissem. epist. Divj. 3, 1, 2 certa -e atque fraude non homini facta, sed deo. PS. AVG. serm. 195, 4 'cogitavit ... Ioseph ... dimittere Mariam ...' (*Matth. 1, 19*); cogitavit, ut esset alterius, cum iam esset alterius non mentis -e, sed fidei conceptione. CASSIAN. conl. 19, 2, 4 cuius responsionis humilitatem cum -o nostrae deprecationis excluderet *eqs.* EPIST. imp. Theod. Conc.^s II 3, 1 p. 16, 24 haec sunt, quae non ad -em, sed ad concordiam ... a reverentissimis patribus sunt decreta.

2 *exsecutionem:* a *fere i. q. violatio (c. gen. obi. praeter POSSID.): sponsionis, promissionis sim.:* POSSID. vita Aug. 24, 6 (5 donator ... rogavit, ut illae donationum tabulae suo redderent filio) *Augustinus* quanta potuit ... cum dolore animi ex eadem -e dixit, in illius scilicet increpationem. CASSIAN. conl. 17, 14, 3 nihil praeiudicat -o sponsionis incautae. *iustitiae:* EPIST. pontif. 653 Thiel 21 p. 388 si revera obiectam sibi maculam iustitiae -is non potuerit ratione diluere. β *fere i. q. ademptio, abolitio sim. (c. gen. obi. p. 671, 1):* GREG. M. epist. 3, 8 l. 6 (*agitur de deiectione sacerdotalium graduum*) non tam de humilibus

[Meusel]

constitutis quam de divinae quodammodo benedictionis -e tractatur. 6, 12 l. 35 haec ..., quae per huius manumissionis cartulam constituimus ..., nos successoresque nostros sine aliqua scitote -e servare (8, 16 l. 23 decreta ... s. a. constituimus -e servari. 11, 15 l. 95. *al. apud eundem [deest aliqua: 9, 157 l. 21]. cf. s. a. -e persistere: 9, 67 l. 30, 9, 83 l. 31).* 9, 23 l. 15 ut, quae ordinata fuerint vel decisa, nulla in posterum debeant -e turbari.

refrāgātor, -ōris *m.* a refragari. [e *coni. dub.* p. 670, 38.]
i. qui refragatur, adversatur (opp. fautor l. 21): **1** indicatur, cui (rei) quis refragetur: **a** per *gen.*: *hominis, sc. candidati:* ASCON. tog. cand. p. 65, 6 *Caesar et Crassus* acerrimi ac potentissimi fuerunt Ciceronis -es, cum petiit consulatum. *rei:* TERT. scorp. 1, 5 tunc (*in tempore persecutionis*) Valentiniani proserpunt, tunc omnes martyriorum -es ebulliunt. AVELL. 84, 23 (= COD. Iust. 1, 1, 8, 28; *Iohannes II papa Iustiniano*) *Christianus nullus est, ... qui ... tam verae confessionis vestrae fidei -r existat.* PS. PRIMAS. in Gal. p. 589^B ipse meae sententiae -r invenior (*ad Gal. 2, 18; v. vol. X 2, 1091, 73*). **b** per *dat.*, *sc. in locut.* -r existit: CONST. Sirmond. 11 ut ... eam nostri formam sanciamus arbitrii, cui deinceps nullus inpune -r existat.

2 cetera exempla: AMBR. hex. 5, 11, 34 ubi, *sc. in navigatione*, nemo (-r), sed omnes fautores sunt (-r) *sc. ut fit in ludis circensibus; refragatur var. l.* CONC. Carth. a. 411, 3, 89 v. p. 672, 17.

[**refrāgātus**, -ūs *m.* *vocem perperam coni. Barth pro refragantur* SCHOL. Stat. Theb. 4, 468.]

refrāgium, -ī *n.* a refragari (*cf. suffragium a suffragari*).
1 i. q. causa vel instrumentum refragandi, resistendi, impedimentum: AMBR. epist. 2, 7, 30 si quis ... ipsa introspeciat rerum negotia, cognoscat quanta sapienti adiumenta et quanta in ipsis insipienti -a sint (*postea syn. impedimento; locus pendet e Philone ed. Cohn-Reiter VI p. 6, 6 sq. πολλά ... τῷ φαύλῳ τὰ ἐμποδῶν*). HEGES. 4, 26, 3 *Vespasianus sciebat subsidium sibi quaerendum, si vinceret, aut -um Vitellio, si trahendum diutius bellum putaret (suffrag-, refug- var. ll.)*. 5, 27, 1 p. 362, 15 gubernator ... obliquat velorum sinus et sine -o fretum scinditur (*refractione var. l.*). **2 i. q. actio refragandi, resistendi sim.:** AMBR. in psalm. 35, 17, 4 luctando corona quaeritur, non reluctando; studio, non -o comparatur.

***refrāgōr**, -ātus sum, -ārī et **refrāgō**, -āvī, -ātum, -āre. [*ab adi. *refrāgus 'resistens, repudiens', cui subest frangere (< *b^hreg- 'frangere', v. Rix et al., Lex. der indogerm. Verben, 2001, 91); e quo verbo orta sunt tam 1. frāgōr 'strepitus, tumultus' quam (c. respectu sententiae ferendae et vocali -ā- sec. frāctum producta) *re-frāgus et *sub-frāgus de iis, qui inclinationem animi strepitu (armorum) significant; inde suf-, re-frāgārī et suffrāgi-um. cf. Walde-Hofmann II 625 sq.; Pokorny, Indogerm. etym. Wb., 1959, 165; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 597 sq. Mei.] de origine: PRISC. gramm. II 435, 7 nunc in usu simplex non est, quomodo ... nec 'fragor', ex quo compositum est ... '-or'. NOT. Tir. 80, 47 -atur. de genere: deponens vel commune testatur CHAR. gramm. p. 465, 30. 479, 33 (*inter verba quae media appellantur. apud auctores depon. passim, sed formae act. l. 66. p. 672, 29. 673, 47. 63 et fortasse p. 673, 44. 71. 73, pass. p. 673, 61. 69. de mensura: refrāg- per corrupt. iambicam fort.* POMPON. l. 66. de notione: SYNON. Cic. p. 413, 8 adversatur. repugnat. controversat. -atur. reluctatur. p. 441, 29 repugnat. reclamation. resistit. renititur. reluctatur. -atur. GLOSS. -atur: ἐναντιοῦται. adversatur. dissentit aut demutat. dissentit, remutat. contradicit. II 229, 44 ἀντίκειται: -atur, obstat. 230, 49 ἀντιπίσσομαι: -or, reductor. GLOSS.^L I Ansil. RE 628 (cod. Paris.) -atur: rebellat. *al.; v. etiam p. 672, 42 sq. 673, 70 sqq. legitur in poesi non nisi POMPON. l. 66, in prosa orat. inde a CIC., VITR., LIV., saepe in sermone iuris. [confunditur in codd. maxime c. refringere (-frang-), e. g. p. 672, 58. 673, 19. 29 sq. 36, refrigerare p. 673, 6. 67; e con. dub. LIV. 45, 40, 5.]**

fere i. q. adversari, resistere sim. et usu inde derivando: **I** usu sollempni; cui aliquis (aliquid) opponatur: **A** non indicatur, *sc. absolute vel obiecto supplendo:* **1** pro sub. sunt animantes: **a** qui candidato *sim.* -atur (*cf. p. 672, 40 sqq. 673, 5; opp. suffragari l. 66. 74:* POMPON. Atell. 105 populis voluntas haec est et vulgo datas(t): -bunt (-ant Roth) pr(im)o, suffragabunt post, scio (*ad candidatum respicere vid. tit. †Mappus praeteritus*). VELL. 2, 40, 5 pars optimatum -batur, *sc. Pompeio*, ne ... promissa civitatibus ... praemia ad arbitrium eius persolverentur. SCHOL. Cic. Bob. p. 135, 26 utrumque *hominem* honorem, quem petere instituerat, nullo modo consecutum populo -ante. AMM. 26, 4, 3 Valentem ... universorum sententiis concinentibus - nec enim audebat quisquam -ari - Augustum pronuntiavit. *laxius agitur de favore populi comoediam spectantis:* DON. Ter. Hec. 35, 3 ('clamor mulierum') bene 'mulierum': non enim timet eas, quibus suffragari vel -ari non licet in theatro. **b** cetera exempla: APVL. apol. 45, 7 cuius testis pueritia

etsi nihil ad re(li)gionem -retur (*i. quod ad religionem pertinet*). TERT. resurr. 39, 2 *apostoli resurrectionem adnuntiabant* nota iam fide receptam sine ulla qualitatibus quaestione, solis -antibus Saducaeis (*item opponitur opinioni sim.:* PS. MAR. VICTORIN. gramm. VI 83, 28 *trochaicum metrum iambos non recipit*, quamquam Terentianus ... sedulo -etur. RVFIN. Orig. in gen. 2, 2 p. 41, 14 H. MART. CAP. 3, 276 licet Vergilius -etur. *cf. p. 673, 16*). COD. Iust. 7, 4, 8 (a. 225) non -ante ... uxore testatoris potes petere libertatem (*item in contextu legali:* CONST. Sirmond. 1 etiamsi alia pars -atur, ad episcopum personae litigantium dirigantur. *al.; cf. l. 49*). PANEG. 4, 13, 5 illa divinitas obsecundare coeptis tuis solita in hoc non -ta est. SYMM. epist. 2, 87 (*antea:* partem pretii emptor abiurat) ut ... pudorem -antis privata oburgatione confundas. AMM. 16, 12, 5 *rex Caesarum superavit ... et civitates erutas multas vastavit ... licentiusque diu nullo -ante Gallias persultavit*. 17, 1, 2 *Iulianus* petiturus ... Mogontiacum ... -ante vetabatur exercitu. 23, 5, 11 haruspices ... ostendebant signum hoc esse prohibitorium ...; sed calcabantur philosophis -antibus (*item in disputatione:* CONC. Carth. a. 411, 3, 89 quid mihi prodest refragatori ac -turo reddere rationem?). 29, 6, 4 *Marcellianus* opus paulo ante inchoatum aggredditur admissa copia (re)fragandi suspensum. *al.*

2 pro sub. sunt res: **a** exempla varia: PLIN. epist. 2, 5, 5 sunt ... quaedam adolescentium auribus danda, praesertim si materia orationis non -etur. 3, 19, 9 si cetera non -antur, *sc. praediorum emptio*. TERT. pudic. 8, 8 aptius Christianum maiori ... filio adaequassent ..., nisi quod et parabola clausula -retur (*item opponitur opinioni sim. e. g. FACVND. defens. 7, 4, 9 ut omittamus alia, quibus -antibus haec calumnia ... facillime confutatur. cf. p. 673, 16*). HESYCH. in lev. 19, 12 p. 1025^B deus ... in tantum bona vult, quia, etsi permiserit de quibusdam terribilia, illi autem poenituerunt, non tardat, *sc. eum*, mutari sententiam suumque sermonem (-non) -are, ut quiddam nobis pietatis impendat (-, abundanter, ut vid.; *locum ad B2 trahere possis aut, si ut pendet a -are, ad C*). *al.* **b** in contextu legali (*pro sub. est lex aut voluntas; cf. p. 673, 31 sqq.*): PAPH. dig. 3, 3, 68 quod procurator ex re domini mandato non -ante stipulatur, invito procuratore dominus petere non potest. 7, 4, 2, 2 si ea voluntas non -bitur. 7, 5, 8 placebat utile esse cautionis quoque legatum nec -ari senatus consultum. 28, 3, 17 licet subtilitas iuris -ari videtur. 34, 1, 10 pr. intentionem quidem defuncti prima facie -ari, sed aliud probari non oportere. 40, 5, 21 non -bitur, quod eqs. VLP. dig. 28, 5, 2 pr. si voluntas defuncti non -atur. *al.*

B indicatur per casum: **1 dat.:** **a** pro sub. sunt animantes, qui -antur: **a** animantibus: **①** in petitionibus honorum *sim. (cf. Ala nec non DOSITH. gramm. 68, 2 ψηφίζεταί μοι: suffragatur mihi; ἀντικτυπεῖ, ἀντιλογίζεταί μοι: -atur mihi. GLOSS. II 231, 1 ἀντιψηφίζομαι: -o. GLOSS.^L II Philox. RE 95 refrag[r]antes: ἀποψηφίζοντες):* CIC. Phil. 11, 20 (*19 L. Caesar clarissimo viro ... decrevit imperium*) ne -ari homini amicissimo ac de me optime merito videar (*agitur de eodem proposito ibid. quis potest -ari non modo non petenti, verum etiam recusanti?*). LIV. 39, 41, 3 *Cato* minitabundus *cenuram* petebat, -ari sibi, qui ... fortem *cenuram* timerent, criminando. **② cetera exempla:** PAPH. dig. 24, 3, 61 si ... uxor manumittenti -atur (*cf. l. 7 sqq.*). AVG. civ. 13, 17 p. 578, 9 ut et sibi apertissime -entur, *sc. non congruentia adserendo. c. Iulian. op. imperf. 3, 35, 2 cum in eo vos non nobis, sed deo -ari ... non sentiatis.* PS. AVG. serm. 99, 7 *natura* cognoscit, qui iusserit (*sc. Christus*), obsequiturque suo domino -aturque contrario. *al.*

β rebus: **①** variis: VITR. 6, 1, 10 qui ... refrigeratis nascuntur regionibus, ... sine considerantia inruentes sine sollertia suis consiliis -antur. CVRT. 9, 5, 21 *Ptolemaeus* gloriae suae non -tus afuisse se a pugna ... memoriae tradidit. TERT. scorp. 1, 13 qui martyriis -antur salutem perditionem interpretantes (*refrang- var. l.*). IVL. VAL. 1, 2 l. 53 (*ad mathematicum*) quisque te consuluerit, veridicentiae tuae non -atur. ITIN. Alex. 51, 114 non agnitu difficile id erat, deos voto -ari. CHAR. gramm. p. 201, 10 nos non, dum -amur rationi, vocativum *pronominum* adiecimus, sed quoniam contextum declinationis habere volumus (*fere eadem verba DIOM. gramm. I 330, 4 EXC. Bob. gramm. I 557, 25 DOSITH. gramm. 30, 4*). AMM. 14, 11, 2 huic sententiae ... adulatorum -antibus globis (HIER. quaest. hebr. in gen. p. 63, 30 si quis ... nostrae s. -atur, scripturam inter se contrariam faciet. BOETH. cons. 5, 1, 9 nihil ex nihilo existere vera s. est, cui nemo umquam veterum -atus est. *cf. e. g. SERV. auct. georg. 1, 14 huic opinioni Pindarus -atur. v. etiam p. 673, 16 sqq.*). *al.* **②** legi, praeecepto *sim.:* PAPH. dig. 35, 2, 15, 1 privatorum cautione legibus non esse -andum constitit (VET. LAT. Hebr. 10, 28 [cod. 64 et Capreol. epist. 2, 11] -ans legi Moysi [gr. ἀθετήσας, cod. 65. *al. et Vulg.* irritam ... faciens legem]). IVL. VAL. 1, 37 l. 1214 si hisce monitis ac praeeptis ulterius -are (*gr. p. 41, 8 μὴ πεισθῆς*). SCHOL. Cic. Bob. p. 116, 27 nihil eius causae obfuit illud decretum, ut ei non *sim* etiam ipse -tus. TRACT. Pelag. 6, 9, 1 p. 137 dum quidam per incontinentiae calorem pudicitiae viderentur -ari

doctrinae (PELAG. in I Cor. 7, 3 p. 159, 10. RVFIN. Greg. Naz. orat. praef. 6 quicumque ausus fuerit d. eius in aliquo -ari. AVG. c. Iulian. 1, 4, 13 d. apostolicae et sui decessoris sententiae noluit -ari). *al.*

β *pro subi. sunt res:* **α** *in quolibet contextu;* -antur: ① *rebus variis:* CIC. Mur. 46 tota illa lex ... petitioni ... -ta est (cf. Ia). PLIN. nat. 19, 127 quoniam haec *lactuca* ... maxime -etur veneri (refrigerande, refrigeretur var. II.). QVINT. inst. 5, 7, 2 tacita ... quaedam cogitatio -atur his omnibus. TERT. anim. 2, 6 *medicina* plurimum sorori, *i. philosophiae*, -atur, quod animam quasi coram in domicilio suo tractando magis norit. 24, 10 (syn. adversatur). IVL. VAL. 1, 20 l. 743 quisque armiger *senex* ... negabat se idoneo conatibus fore aetate scilicet sua praesentibus -ante. SYMM. epist. 1, 77 si non -etur aequitas postulatis. *al.* ② *hominibus:* QVINT. inst. 10, 6, 4 ut is, cui non -etur ingenium *eqs.* ORAT. imp. Hadr. (CIL VIII 18042) D 2 (cum cast)ra vobis -ta s(int) (*restit. Speidel, Emperor Hadrian's Speeches, 2006, 48 sq.*). SERV. auct. Aen. 8, 682 refrag[an]te hostibus flatu. ③ *opinionis, argumento sim.* (cf. p. 672, 3sq. 24sq. 68): TERT. adv. Marc. 3, 15, 1 certa ratio huic argumentationi -bitur. PHOC. gramm. V 435, 16 non dissimulabimus de illis *verbis* dicere, quae rationi -antur ([-ant vel refranguntur *codd.*]). FACVND. defens. 1, 5, 4 huic evidentissimae r. bruta Eutythianorum contentio -atur). SYMM. epist. 4, 34, 4 labascit fides et -atur *laudatoris* testimonio conscientia. RVFIN. Basil. hom. 4, 6 l. 309 si non -atur doctrinae verbis gesta doctoris (*sim.* l. 318 si ... vita moresque doctoris prolatis -antur eloquiis [-atur var. I.]). AVG. doctr. christ. 3, 84 *sententia*, quae fidei rectae non -atur. gen. ad litt. 10, 17 p. 318, 23 *non hoc* ..., quod dictum est 'veni ad corpus', huic opinioni -bitur. *al.* ④ *regulae sim.*: TERT. adv. Marc. 2, 22, 2 *ornamenta quaedam* non videntur similitudinum prohibitarum legi -ari (PHOC. gramm. V 426, 8 quae *nomina* praepositis regularum legibus -antur [refrang- var. I.]). PHOC. gramm. V 431, 19 quattuor *verba* huic regulae -antur (refranguntur var. I.).

β *in contextu legali (pro subi. est saepe ius aut voluntas; cf. A2b):*

① -atur *res postulanti vel ei, quod postulatur:* PAPIN. dig. 48, 19, 33 ratio iuris et verba constitutionis libertati -antur. COD. Iust. 6, 24, 6 (a. 246) desiderio tuo ... non tantum iuris severitas, verum etiam defunctae voluntas -atur (8, 39, 3 [a. 294] obligationem remitti d. postulantium iura -antur [refrang- var. I.]). 7, 43, 11 (a. 284/92) latam sententiam rescindi postulanti multae sacrae constitutiones -antur. ② *cetera exempla:* PAPIN. dig. 35, 1, 71, 1 huic sententiae non -atur, quod *eqs.* (49, 15, 10 pr. huic s. -atur iuris ratio). VLP. dig. 50, 17, 19, 1 non solet exceptio doli nocere his, quibus voluntas testatoris non -atur. COD. Iust. 2, 41, 2 pondere naturali vel patronali reverentia huiusmodi petulantiae -ante.

2 *acc. (fort. addas l. 69 et p. 672, 29):* CONC. Carth. a. 411 capp. 2, 52 prosecutio donatarum, ubi nuper actum de die -ant(ur). CONSVLT. 2, 4 quid valebit *divisio a marito facta*, cum primum uxor hoc -ari voluerit. LEX Burg. Rom. 33, 5 iudici ... neque suam neque alienam sententiam liceat -are (-ari var. I.).

C *indicatur per enunt. secund., sc. c. quin (vix addas struct. c. ut p. 672, 29):* VLP. dig. 12, 3, 4 pr. auctoritas iuris non -bitur, q. iudicio ... finis eiusmodi possit adhiberi. IVL. VAL. 3, 57 l. 1355 nullus omnium -tus est, q. ita fieret, ut deus iusserat.

II *usu deflexo:* **A** *i. q. deficere, desciscere sim. (c. praepos. ab):* IVL. VAL. 1, 22 l. 783 *Alexander* transmittit ... ad Siciliam atque ibi, si qua forte ab obsequio -rentur oppida, recepit (*gr. p. 26, 16 ἀπειθήσαντας αὐτῶ*).

B *fere i. q. reicere sim.:* **1** *cum acc. c. inf., i. q. negare:* LVCIF. Athan. 1, 36 l. 46 (*antea:* imperasti damnari domini sacerdotem necne?) si haec impleri mandasse te -ari non potes. **2** *cetera exempla:* PROB. Verg. ecl. 6, 74 *Minos* parricidam -tus uxorem, *sc. non accipiendo Scyllam, quae patrem prodiderat.* VITAE patr. Iurens. 113 non illo usque tempore frater ... - quod nunc quoque, -tis (*pass.*) ubique institutionibus, referre pudet ac dicere - ... invecus est equo. GREG. TVR. Mart. 4, 11 non -vit ... promissionem homo ille, sed ..., quae primum sancto largitus fuerat, confirmavit.

C *i. q. dissuadendo avertere sim. (c. praepos. ab):* PASS. Petr. 3 p. 25, 21 (*antea:* uxor repudiavit ... virile conubium) Albinus ... uxorem suam ... a coepto conamine -ari temptabat (refrigerare var. I.).

D *i. q. impedire vel retinere (nisi ad IB2):* GREG. M. moral. 33, 31 res interna dispensatione disposita nulla valuit machinatione -ari (*pass.*).

E *i. q. infringere vel refringere:* GLOSS.¹ I Ansil. RE 625 -atur: infringit (*sim.* II Abav. IN 147 infringere: -are. RE 49 [-are: infringere [refragere *cod. Leid. Gloss. IV 385, 46, unde refra(n)gere Goetz in indice*]). 641 -vit: refregit.

deriv.: refragatio, refragor, refragium; cf. refraga.

compos.: irrefragabilis.

Meusel.

refrago v. p. 647, 29.

refrango v. refringo.

?refraudo, -āre. *a re- et fraudare (si in cod. unico recte trad. neque restituendum est de-). fere i. q. (aliqua re) fraudare, privare:* EPIST. Austras. 10, 2 amoris nostri fiduciam ... metieris, cum [ministeriis] tuis nec territi pro tarditate subtrahimur nec verecundia pauperis ingenii -amur ([-] *simul dat. cum subtr., abl. cum -amur, ut vid.*).

refreco v. refrico.

refrenatio, -ōnis *f.* *a refrenare. plur. l. 20 tantum. legitur in prosa orat. apud SEN. philos., CHALC., SERV. et Christianos.*

i. q. actio refrenandi, sc. cohibendi, compescendi sim. (indicatur, quis vel quid refrenetur, per gen. obi. l. 14sq. al.; quis refrenet, per pron. poss. l. 39, adi. divina l. 42; a qua re quis cohibeatur, per gen. l. 25sq., praepos. ab l. 16. 17): **1** *fere sine respectu motus localis refrenatur:* **a** *affectus, appetitus:* SEN. dial. 5, 15, 3 necessaria ista est doloris -o. PS. AMBR. mor. Brachm. 2, 10 ex auro venit ... *nulla* -o cupiditatis immensae (AVG. divers. quaest. 61, 4 *temperantia est* -o c. ab his, quae temporaliter delectant [reform- unus *cod.*]). AVG. epist. 130, 24 ieiunia et ab aliis voluptatibus ... carnalis concupiscentiae -o. mor. Manich. 19, 73 libidinis -em compressionemque (serm. 229V Rev. Bénéd. 79, 1969, 212 l. 50 animam vivam, -es omnium l. [antea p. 676, 47]). ENNOD. opusc. 1, 13 p. 265, 12 ambitionis. GREG. M. past. 3, 22 l. 20R. si fortasse carnem ... gulae -e quis edomat (*postea:* abstinendo). **b** *homo eiusus corpus, animus sim. (gula supra l. 21; huc traximus etiam exempla, ubi -o tam ad homines ipsos quam ad affectus sim. referri potest):* PS. HIL. libell. 17 p. 89, 16 est ... 'continentia' appetenda omnium rerum malarum -o (*item c. gen. rei, a qua quis abstinet:* SACR. Gelas. 138 carnalis alimoniae [211]). HESYCH. in lev. 3, 1 p. 815^p *eam salutem*, quae est in subiectionem et -em corporis. PS. CHRYSOST. hom. III 839^p *crux consolatio pauperum, crux -o divitum (Migne gr. 50, 819^m. πλοσίων χαλινός)*. CASSIOD. Ios. antiq. 17, 96 p. 487 sine ulla -e ad talia tantaque prorumpere (*sc. ad scelera sim.; cf. gr. ἐπὶ τοιαῦτα χωρεῖν μὴ ἀποτραπήναι*). GREG. M. moral. 9, 51 v. *infra p. 676, 33. c sermo:* SERV. Aen. 4, 19 quibus *dictis Dido* confessioni desiderii sui quandam inicit -em. **d** *assensio (explicatur t. t. philos. ἐποχή. cf. Cic. ac. 2, 59 ē. id est assensionis retentio):* AVG. c. acad. 2, 5, 12 ipsam -em et quasi suspensionem assensionis ... magnam actionem sapientis esse dicebant.

2 *cum respectu motus localis: refrenantur corpora hominum:* CHALC. comm. 204 (*respic. Tim. 43^A, 6 sq.*) quare animae corpora non regebant? quia nutui suo (*i. animarum*) et velut -i pro arbitrio corpora tunc non obsequiebantur. *refrenatur mare, sc. ne terminum quendam superet (cf. p. 675, 17sq.):* VEREC. in cant. 7, 4 (*agitur de creatione mundi*) mirandam ... divinae -is in eo virtutem agnosce, quod tanta moles ... transgredi ... nequeat terminos definitos.

refrendarius v. referendarius.

refreno, -āvī, -ātum, -āre. *a re- et frenare. scribitur reff- CHAR. gramm. p. 474, 18. NOT. Tir. 93, 90 -at. 93, 91^a -tus. de mensura: prima syllaba corripitur apud LVCR. quinquies, e. g. l. 850, 2, 283, et e. g. OV. epist. 6, 87 PRVD. perist. 6, 49 PAVL. NOL. carm. 20, 98; producitur LVCR. 2, 276. 1121. 4, 1085 HOR. carm. 3, 24, 29 (cf. p. 677, 66). de notione: GLOSS. -o: ἀποχαλινῶ. χαλιναγωγῶ. -at: coercet. GLOSS.¹ I Ansil. RE 642 sqq. (*cod. Paris.*) -at: choercit (*i. coercet*). choibet (*i. coh-*). conpe[n](s)cit. abstinēt. restringit. supprimit. inibit (*i. inibet*). reprimit. moderat *eqs.; sim. al.; cf. NON. p. 365, 10* premere: rursum -are vel cohibere. *legitur in versibus inde a VARRONE, LVCR., in prosa orat. inde a VARRONE, CIC., NEP., VITR. [confunditur in codd. c. frenare CIC. Verr. II 3, 130 LVCR. 4, 1085 AVG. civ. 2, 23 p. 85, 13. loco manco EPIST. imp. Diocl. (Journ. Rom. Stud. 105, 2015, 228) -ta. in translatione parum accurata: VVLG. Is. 9, 14 (= 19, 15) -antem (errorem agnoscit HIER. in Is. 5, 19, 14 possumus dicere '... lascivientem').]**

i. q. (retro) frenare, cohibere, retinere, revocare (notio freno cohibendi fere evanida est praeter IC et comparationes e. g. p. 675, 12. 676, 74. 677, 35). pro obi. est pron. refl. e. g. p. 675, 55. 676, 25. 53. 677, 17 (ceterum -at aliquis vel aliquid partes suas, affectus suos sim. p. 675, 26. 44. 676, 3sq. 38. et saepe), subst. cursus p. 675, 12. 23. 26. 40. 677, 8. 14sq. (quae exempla infra sec. ipsam rem vel personam cohibitam distribuimus); ponitur absolute p. 676, 19sq. indicatur, unde quis (quid) avertatur sim., per praepos. ab p. 675, 11sq. 36. 54. 676, 35. 677, 43, per ne p. 676, 49; quo quis (quid) coerceatur, per praepos. varias p. 676, 58sq. 677, 60sq. iuxta ponitur e. g. coercere p. 676, 14. 20. 42. 70. al., cohibere p. 675, 70. 676, 49. 70. 677, 16. al., revocare p. 676, 19. 39. 51. 677, 17. al.; opp. e. g. con-, ex-, incitare p. 675, 10sq. 43. 676, 37. al., (re)laxare p. 676, 26. 32. 677, 55; in figura q. d. etym. freno -are p. 675, 13; gr. respondet ἀνακόπτειν p. 677, 37, ἐπιστομίζειν p. 676, 2, κρατεῖν p. 676, 5. 677, 52, χαλιναγωγεῖν p. 676, 3. 23 nec non POLYCARP. ad Philipp. 5, 3, χαλινῶν p. 677, 19. 23. 28.

I vigente notione motus localis cohibendi (in imag. e. g. l. 41 sqq. 56sq.): **A** -antur res: **1** quaelibet: **a** varia exempla: VARRO Men. 375 rictus parvissimus, ut -to risu roseo (fort. describitur statua, v. Cèbe, comm. 1990, 1587 sqq. ad l.). LVCR. 6, 568 nisi respirent venti, <vi>s nulla -et res neque ab exitio possit reprehendere euntis. VITR. 9, 1, 12 sol planetas ante currentes veluti -ando retinendoque non patitur progredi. GARG. MART. med. 56, 4 potio quaedam mire alvum fluentem -at. PANEG. 7, 12, 7 (in imag.) praecipitantem [ut] rem publicam -asti. LACT. opif. 11, 8 spiritus uvā oris velut occursu quodam -atur. PAVL. NOL. epist. 16, 4 divinae potestatis est ... ventorum ... violentiam vel excitare sopitam vel incitatum -are. **al.** **b** per praepos. ab indicatur, unde quid avertatur: ZENO 2, 3, 14 solis cursus ... ab occidui carceris receptaculo orationis freno -a (cf. Ios. 10, 12 sq.). AVG. in psalm. 106, 12 l. 30 a quibus saxis, ne pereat, -etur navis. ALC. AVIT. c. Euty. 1 p. 16, 29 (in imag.) -andam a praeupto ancipiti laevam partem fugiens ... via (sc. qua quaeritur vera natura Christi).

2 aquae, sc. quae impediuntur, ne fluant, profluant, refluant sim. (cf. l. 7): LVCR. 6, 531 vis magna geli ... et mora, quae fluvios passim -at aventis. OV. epist. 6, 87 illa Medea -at aquas obliquaque flumina sistit. PS. CYPR. spect. 10, 2 flumina transitus siccis -tis aquarum agminibus exhibentia (PS. ORIG. tract. 15, 2 undarum. respic. Iordanes fluvius divivus [Ios. 3, 13 sqq. IV reg. 2, 8. 14] ut: RVFIN. Orig. in Ios. 4, 1 p. 308, 8 aquae ... cursum suum -ant. AVG. epist. 23, 4 p. 68, 6). ZENO 1, 4, 5 mare ... quasi ius terrae ... violare devitans ... in se frangitur, his denique fluctibus, quibus cogitur, -atur. AMBR. exc. Sat. 2, 76 cum ... mare suis exundet finibus idemque suarum cursus -et undarum. HIER. in Ier. 2, 3, 3 (respic. Ier. 5, 22) ego deus immensus fluxum gurgitum moles meo praecipite litoribus -vi. AVG. ord. 1, 3, 7 ad illum fluvium nunc -andum, nunc emitendum. respic. lacrimae continendae: ENNOD. epist. 2, 1, 4 p. 39, 6 oculorum flumina -a.

B -antur homines eorumve corpora (refrenatio fit vario modo, sc. voluntate, vi militari, iussu, causa naturali): **1** usu communi: LVCR. 2, 276 materiem totius corporis omnem ... ire rapique, donec eam -vit per membra voluntas (sim. 2, 283 voluntate copia materiai cogitur ... flecti ... per artus et projecta -atur retroque residit). CIC. Phil. 11, 4 Brutus Antonium progressu arcuit, a reditu -vit. PASS. Montan. 22, 3 ut gentiles perniciter curiosos interventu (-us var. l.) pluviae -ret imber. HIST. AVG. Pius 5, 5 Alanos molientis saepe -vit. AVG. c. Faust. 22, 66 p. 662, 3 ut David ... comitem Saul percussurum ... modestissime -ret (spectat ad I reg. 26, 9). CYPR. GALL. num. 583 (sec. 22, 5 sq.) ut Balaam propheta ... cursum ... -et bellatum penitus. in imag.: SEN. contr. 4 praef. 8 (agitur de cursu orationis; cf. l. 65 sqq.) sic ibat Haterius orator, quomodo ille libertus aut concitaverat eum aut -verat. SEN. epist. 123, 14 in voluptates descenditur, in aspera et dura subeundum est: hic in bellum corpora, illic -emus. **2** usu quodammodo deflexo -atur corpus, quod contrahitur: VICTOR Fulg. Rusp. epist. 9, 3 (spectat ad IV reg. 4, 34) aliter ... Elisaus propheta suscitare non possit cadaver exanime pueri, nisi -tis membrorum lineamentis illo se corpori faceret coaequalem.

C -antur equi, sc. quorum cursus sistitur vel retardatur: CVRT. 4, 16, 3 -are equos iussi sunt, qui vehebantur. HIER. tract. in psalm. II p. 419 l. 158 (spectat ad Luc. 19, 30 sqq.) quomodo pullus ille ..., qui antea ... infrenis ... ibat, postea sessus a domino -atur et bene ambulare docetur, sic eqs. (item in compar.: EVSEB. EMES. serm. 24, 1 sicut equo ... freno vim facimus et ... -are tentamus ab his, quae ei non concedimus, ita eqs.). PAVL. NOL. carm. 20, 98 iumentum ... sponte sua sese nullo flectente -ans. in imag.: AMBR. Nab. 15, 64 qui ascenderunt equos, quos -are non poterant (postea: qui ascenderunt corporis voluptates nullo eas moderamine gubernantes). patr. 7, 33 corpus tuum, hoc est equum tuum, non potes -are. HIER. in Ezech. 1, 6 l. 235 hanc ... quadrigam, i. animam, in aurigae modum deus regit et in compositis currentem gradibus -at docilemque facit.

II fere sine respectu motus localis: **A** -antur animantes (fere homines, sed equi p. 676, 41, Satan p. 676, 32) eorumve corpora, animi sim. (saepe -ant homines, sed res e. g. p. 676, 12. 19. 39): **1** quaelibet exempla; -antur: **a** loquentes, scribentes (cf. l. 42. p. 677, 13 sqq.); pro obi. est: homo: VARRO Men. 57 ne me pedatus (iste) versuum tardor -et eqs. (neprenet trad., corr. Popma). APVL. flor. 17, 21 metuo ..., Scipio, ... ne me ... -et (-es trad.) vel tua generosa modestia vel mea ingenua verecundia (sc. dum te laudo). 18, 13 mirum dictu, ipsis illecebris deterreor et stimulis -or et incitamentis cohibeor. HIER. adv. Iovin. 1, 13 p. 229^c Iovinianus ne videretur ... caelibes ad nuptias provocare, statim se -at et aliud inferendo eqs. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 237, 3 arguere hos doctores haereticos et -are. AVG. de serm. dom. 1, 17, 51 (spectat ad Matth. 5, 33 sqq.) -et se aliquis, quantum potest, ut non ea iuratione utatur nisi necessitate (cf. p. 676, 6). CONC.^s I 3 vers. Tur. p. 190, 13 (sim. I 2 p. 106,

10. I 5 p. 336, 32) eos ... dignetur tua sanctitas -are (Rustic. obserare; gr. I 1, 4 p. 19, 3 ἐπιστομίζειν). pars corporis: VET. LAT. Iac. 1, 26 (Ps. Aug. spec. 51, sim. VVLG.) aliquis non -ans linguam suam ([gr. χαλιν-αγωγών, cod. 66 infrenans]. VITAE patr. 5, 10, 33 -a hic l. tuam [antea: si non tenueris l.; gr. 10, 45 ἡπάτησον]. GREG. M. in Ezech. 1, 10, 18. al.; huc pertinere vid. AVG. c. Fort. 22 p. 104, 13 videmus multos iurare nolle, sed quia iam consuetudinem lingua tenuit, non posse -are [-ari var. l.]. cf. p. 677, 49 sqq.). COMPVT. cod. Col. prol. 9 p. 233 detractatores avertant et -ant (ita cod. pro -ent) maledicta ora sua (VAL. CEM. hom. 17, 6 [5] circumstantiae vinculo [respic. psalm. 140, 3]). **b** varii: CIC. Verr. II 3, 130 cum eius animus ad persequendum, sc. opprobria provincialium, non neglegentia tardaret, sed conscientia sceleris avaritiaeque suae -ret (fren- var. l.). div. 2, 4 quibus temporibus iuventus ita prolapsa est, ut omnium opibus -anda ac coercenda sit (item de iuvenibus sim. -andis: VAL. MAX. 7, 2 ext. 7 ut ... concitati ingenii iuvenes -entur. HIER. in Gal. 3, 24 l. 5 ut lascivies -etur aetas. VITA Eutr. [BHL 2782] p. 6 licentiosam adolescentiam coniugali remedio. cf. l. 73). LVCR. 5, 114 religione -tus ne forte rearis eqs. SEN. epist. 106, 9 non timor retinet? non audacia inpellit? non fortitudo inmittit et impetum dat? non moderatio -at ac revocat? (absolute ut: ZENO 2, 6, 9 disciplina coeret, continentia [se] -at). APVL. Plat. 2, 24 p. 257 iuventus inquietos et indomitos ... cives -et, contineat eqs. VET. LAT. Iac. 3, 2 (Hier. epist. 57, 7, 7) perfectus ... vir potens -are omne corpus (gr. χαλιναγωγῆσαι, cod. 66 se infrenat, Vulg. freno circumducere). HIER. adv. Iovin. 1, 13 p. 231^c si quis ... considerat ... carnem lascivire ... nec -are se potest (in re veneria ut: PS. RVFIN. Clement. 3, 5, 6 anima potestatem habens laxare vel -are secundum operationem corpus. AVG. contin. 2, 5 in genitalibus membris pudicitia -tis. cf. e. g. l. 52 sqq. p. 677, 11). AVG. in euang. Ioh. 10, 9 uxor est, quae in locis sanctis inebriari vult? severissime -etur; ancilla est? etiam verberibus compescatur (item castigando: in psalm. 102, 14 l. 13 servum ... tuum ... poenā aliquā). GREG. M. moral. 2, 19 (ad Iob 1, 12) quomodo divina pietas hostem nostrum Satan permittit et retinet, relaxat et -at. 9, 51 (ad Iob 9, 27) nosmetipsos ... supernae reverentiae consideratione -amus; in qua refrenatione eqs. **al.**

2 additamentis indicatur: **a** unde quis avertatur, cohibeatur (maxime per praepos. ab; per enunt. secund. l. 49): **a** a rebus: CIC. Cael. 76 semper magno ingenio adulescentes -andi potius a gloria quam incitandi fuerunt. TERT. paenit. 6, 19 nec a furto manus avertamus ..., nec oculos a stupri concupiscentiis -emus, nisi eqs. CYPR. eleem. 16 nec illa res ... a bonis operibus et iustis -et et revocet Christianum, quod eqs. (HESYCH. in lev. 14, 21 p. 958^D ad ... -andam animam a terrenis o.). HIER. in Zach. 14, 20 l. 791 eum, qui equos insanientes libidine ... -at a vitiiis et coercet (MAX. TAVR. 36, 4 ut sicut abstinetur corpus ab epulis, ita et anima -etur a v. GREG. M. in Ezech. 2, 6, 6 l. 123. CAES. AREL. serm. 68, 2 a coniugibus concupiscentiam [ad B2a], ab epulis ventrem, mentem -emus a v.). AVG. civ. 14, 19 p. 42, 21 ut eas partes animae ab his rebus, ad quas iniuste moventur, mens conpescendo et cohibendo -et ac revocat. serm. 229V Rev. Bénéd. 79, 1969, 212 l. 38 producit terra animam (gen. 1, 24); quae quia mortua erat in deliciis, restat ut -ta a deliciis incipiat vivere. util. cred. 13, 29 videmus ... convalescentes -ari atque cohiberi, ne saturitati valentium committere sese audeant. et saepius. **β** ab hominibus, sc.: ab haereticis: CYPR. unit. eccl. 11 ab his dominus -at et revocat errantem plebem suam, dicens: '...' (Ier. 23, 16 sq.). **a** feminis in re veneria (cf. p. 677, 57 sqq.): ZENO 1, 13, 3 Iudas ... ab ea nuru se -vit (spectat ad gen. 38, 26). AVG. serm. 207, 2 ed. Weidmann, Ministerium sermonis, 2009 p. 36 l. 40 ne caro tua inhiat alienis, quae -ari consueverit et a suis (antea: his ... diebus ieiunii et a coniugiis [coniugibus var. l.] temperandum est).

b quo, intra quos fines quis coerceatur: SERV. Aen. 3, 379 ('prohibit ... cetera scire') adeo repletus numine novit omnia sacerdos, ut -etur ad certa dicenda (PETR. CHRYS. serm. 38, 2 [spectat ad Matth. 5, 38] eos Iudaeos lex ad vindictae vicissitudinem -bat). ENNOD. opusc. 3, 20 p. 336, 3 nec se diu intra angustias modici honoris anima est dives passa -ari. GREG. M. epist. 9, 224 ut episcopus quidam sub ea, qua dignum est, observantia -tus ... mores suos emendet (moral. 6, 33 se sub eius superni consilii nutibus).

B -antur res: **1** exempla varia; pro obi. sunt: **a** affectus, appetitus, motus animi sim.: CIC. leg. agr. 2, 55 o perturbatam rationem, o libidinem -andam ([-tam var. l., effrenatam Baiter, quem secuti sumus vol. V 2, 201, 47]. parad. 33 imperator -et primum libidines, ... coercent avaritiam. DECL. in Catil. 109. LACT. inst. 6, 5, 13 iram cohibere, cupiditatem conpescere, l. -are. **al.**). NEP. Eum. 9, 3 ad Antigoni ... -andum impetum (SEN. epist. 89, 15 [antea: impetus repressisse]. PAPIN. dig. 48, 5, 23, 4. HIER. epist. 52, 1, 1 primos i. lascivientis aetatis heremi duriatā. EVSEB. GALLIC. hom. 37, 3 superbiae i. quasi feram bestiam. **al.**). HOR. carm. 3, 24, 29 quisquis volet ... rabiem tollere civicam ..., indo-

mitam audeat -are licentiam (LACT. ira 17, 12). VAL. MAX. 2, 7, 8 hac re severitas Papiri -ari non potuit (AVG. c. Parm. 2, 11, 25 serm. 208, 1). SEN. dial. 5, 1, 1 temptabimus iram excidere animis aut certe -are et impetus eius inhibere (SOL. 33, 21 LACT. ira 21, 2 HIER. epist. 69, 9, 2. al.). epist. 104, 13 non voluptates illa peregrinatio temperavit, non cupiditates -vit, non iras repressit (120, 11 oportebat c. -ari, metus comprimi. PANEG. 4, 15, 3 AMBR. Abr. 1, 4, 27. al.). DECL. in Catil. 97 nulla studia humanitatis -rent ... incitatum cursum ... crudelitatis. AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 35 ut ... omnes saeculares concupiscentiae -entur (AVG. serm. 278, 5 FAVST. REI. grat. 1, 8 p. 26, 12. al.). AVG. c. Faust. 21, 7 homines cum recte vivunt, ... carnales motus ad usum rationis edomant et -ant. et saepe.

b sermones eorumve qualitates: QVINT. inst. 8 prooem. 27 haec infelicitas (sc. ornamenta quaerentium) ..., quae ... cursum dicendi -at (PS. MAR. VICTORIN. gramm. VI 61, 7 syllaba ... ita in fine versus catalectici posita velut -at et cohibet metri c. MAX. TAVR. 91, 1 praedicationis meae c.). TERT. castit. 4, 2 interiectio ... se -at et revocat (v. p. 377, 75 sqq.). RVFIN. Basil. hom. 5, 14 l. 709 cum ... liber Proverbiorum ... nunc linguae petulantis temeritatem -et, nunc eqs. ([Migne gr. 31, 417^A χαλινοῖ]). AVG. c. Petil. 3, 37, 43). AVG. serm. 55, 1 homo ... non domat linguam, ... non -at sermonem (CONC.^S I 2 p. 42, 5 [sim. I 3 vers. Tur. p. 24, 17. IV 1 p. 152, 3] promissionem meam breviloquii ... dum -antem sentiam s. [cf. I 5 p. 47, 41 frenare; gr. I 1, 1 p. 30, 17 χαλινοῦσθαι]).

c quaelibet: **a bona vel cuiuslibet generis:** LVCR. 2, 1121 hic natura suis -at viribus auctum. 4, 1085 blanda ... -at morsus amantium admixta voluptas. PAVL. dig. 4, 3, 18 pr. officio iudicis debet ... taxatione iusurandum -ari. NOVELL. Iust. 84, 1 pr. congruum est eam quaestionem sero tandem -are lege (gr. χαλινοῦσαι). ENNOD. epist. 4, 7, 1 p. 102, 10 deus divitis indulgentiae copias non -at. 8, 27, 2 p. 217, 23 ut ... dei potentia clementiae suae ... beneficia non -et. **β mala:** APVL. Plat. 2, 27 p. 261 cives intemperantiam arcebut, iniuriam -bunt. TERT. adv. Marc. 4, 16, 7 metu ... ultionis omnis iniquitas -atur. SERV. georg. 1, 512 ea vitia in re publica ... rector -are non ... potest, sicut et auriga a ferventi cursu equos non potest ... revocare. AMBR. Noe 2, 5 bonitas mentis gubernatoris velut aurigae modo cohibet vel -at malitiam temptantem prorumpere. CONC.^S II 3, 3 p. 119, 10 vos ... malignorum ... molimina -antes (gr. II 1, 3 p. 113, 33 ἀνακόπτουτες). al. -atur morbus vel infirmitas corporis (cf. p. 675, 7): THEOD. PRISC. log. 5 quinta transacta die et primis iam temporibus aegritudinis, i. febris, -tis. 18 facilius aegritudinem -bis, si eqs. MARCELL. med. 26, 125 potio quaedam urinae incontinentiam -at (cf. Plin. nat. 28, 215 cohibet).

2 additamentis indicatur: **a unde quid cohibeatur (sc. per praepos. ab; fere a rebus, sed ab hominibus l. 57 sqq.):** **α -antur quaelibet:** LVCR. 1, 850 si primordia sunt, ... quae ... pereunt neque ab exitio res ulla -at (cf. PRAEDEST. 1, 5 l. 4 ut ... mundus a sui fine -tus possit esse perpetuus). RVFIN. Clement. 5, 27, 5 dei ... bonitas reprimunt eam creaturam et ab indignatione impiorum, i. adversus eos, -at. REGVLA mag. 8, 24 (per anacoluthon) alios ... ramos corporis nostri ... a peccato facile -antur, id est tactus manuum et gressus pedum. **β -atur lingua (cf. p. 676, 3 sqq.):** RVFIN. Basil. hom. 2, 7 l. 373 iracundiam quidem velut equum indomitum ... coercebis, l. vero ... ab insolentia -bis (Migne gr. 31, 213^B κρατήσεις). CAES. AREL. serm. 204, 3 a maledicto vel a periurio.

γ -antur affectus, mores sim.: AVG. in psalm. 110, 11. 31 ut ab omnibus mundi illecebris ... aviditatem nostram ... -emus. util. ieiun. 5, 6 delectationes (cod. M; -em edd. plerique) carnis non relaxare usque ad illicita, aliquantum et a licitis -are; qui enim a nullis -at licitis eqs. CAES. AREL. serm. 41, 5 non solum ab extraneis mulieribus, sed etiam ab ancillis propriis -anda est et secreta familiaritas et oculorum ... fragilitas. 68, 2 a coniugibus concupiscentiam (v. p. 676, 44).

b quo, intra quos fines quid coerceatur: AVG. in psalm. 72, 14 (antea: coercebatur) eam malam cupiditatem intra cogitationem (IVNIL. 1, 5 concupiscentiam i. licentiam coniugii). serm. 8, 8 nulla lege appetitum carnis ad continentiam -are.

deriv.: refrenatio, refrenus. **compos.:** irrefrenabilis.

refrēnus, -a, -um. a refrenare retrograde (cf. ef-, infrenus).

productus prima syllaba ante -fr-, cf. p. 674, 49. i. q. refrenatus, freno retractus: CE 1527B, 3 (Lambaesi, fort. ca. a. 170; describitur statua dei; sen. iamb.) tibi ... faciem patrii numinis, hastam minus quae iaculat -o ex equo, ..., Medaure deus, dedicat quidam. Schrickx.

?refricatio, -ōnis f. a refricare, si recte legitur. i. q. actio refricandi (sc. partes corporis; cf. p. 678, 41 sqq.): CAEL. AVR. chron. 3, 8, 149 Asclepiades ... athletarum regulam adhibendam probat ex ... cursu et -e (ed. princ.; defric- ed. 1566 in marg. et recentiores, quam vocem frequentat Cael. Aur.).

refricido v. refrigido.

***refrico, -uī (-āvī), -ātum, -āre.** a re- et fricare (item l. 7 et CASIOD. gramm. VII 163, 17). **scribitur -frec- l. 3. p. 679, 24 et in var. l. PS. VIGIL. THAPS. trin. 6, 6.** NOT. Tir. 93, 95 -frecat (ita cod. K). **de formis: stirpis perf. -ui l. 33, -avi p. 679, 9; part. perf. pass. -atus l. 47 (vix etiam -ctus p. 689, 71. 693, 5), part. fut. act. -aturus l. 35. accentum verbi simplicis in compos. mutari indicat MACR. verb. Passalacqua p. 25, 26 frico, -o.** GLOSS. -at: renovat. denuo tractat, renovat. -are: revolvere. GLOSS.¹ I Ansil. RE 670 sqq. (cod. Paris.) -are: renovare. instaurare. redintegrare. iterare. repetere. rescindere. quiescere. expectare. retractare. refugere. recusare. abnuere. legitur in prosa orat. inde a CATONE (semel), CIC. (undecies), in versibus raro inde ab OV. [yal. refeca, sic. (ar)rifikari, calabr. ref(r)ikari, lje-, allefrikari, salent. ləfrəkā, nafrikare, neap. ləfrəkara, arefrecā 'margine instruere'; hisp. refregar 'exprobrare'; port. refregar 'collectari'. cf. M.-L. 7159 et Faré, Postille. Tiktin-Miron³ III 320. Vārvaro, Vocab. storico-etim. del siciliano II, 2014, 866. Rohlf's, Vocab. dei dialetti salentini I, 1956, 382. Houaiss 2413. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. defricare p. 679, 24; saepe c. aliis verbis a re- incipientibus, e. g. recreare OV. rem. 729 SER. med. 510, reficere CIC. Att. 5, 15, 2, replicare APVL. met. 4, 25, 4 COD. Iust. 1, 21, 2. al.]

fere i. q. fricare, terere, tractare sim., sive iterum, sive ita, ut status anterior restituatur (vis praeverbii evanescere vid. sub 1b; accedit crebro l. 56, denuo l. 26. p. 679, 24, saepius p. 679, 3; refl. l. 36, absol. l. 44. 55. 56; indicatur per praepos. ab status -ando emendatus l. 46, per ad status -ando effectus l. 48. 66): **1 proprie et in imag.:** **a vigente notione praeverbii:** **α -antur corporea varia:** CATO agr. 87 amulum sic facito: ... id omne ita facito et -ato denuo (sc. amulum, ut vid.; cf. de eadem re Diosc. gr. 2, 101 τριβειν τοῖς ποσίν ... (πάλιν) τριβειν [suppl. Wellmann]. sed Flach, ed. 2005, 151 adn. 78 -anda esse vasa putat, ut purgentur). FRONTO p. 154, 19 sucina (v. p. 679, 4).

β -antur vulnera, ulcera sim., sc. quae rursus aperiuntur: **① in imag.:** CIC. leg. agr. 3, 4 de quo capite legis ... non feci mentionem, ne ... -are obductam iam rei publicae cicatricem videret. Flacc. 54 cum ... Laelius ... illud Castricianum vulnus dicendo -uisset (Att. 5, 15, 2 Appi vulnera non -o [ed. Romana 1470, reficio codd.]. 12, 18, 1 filiam mortuam monumento consecrabo ..., quae res forsitan sit -tura v. meum. cf. l. 38). **② proprie:** refl.: CE 50c (Pompeis) opto tibi, ut -ent se ficus tuae, ut peius ustulentur eqs. pass.: AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 23, 1 cito ... -atur vulnus, quod sanatum medicinae lege non fuerit. CAEL. AVR. chron. 2, 13, 195 ulcera.

b notione praeverbii minus apparente (nisi sub α intellegas statum meliorem restitui): **α -antur fovenda, curanda sim.:** partes corporis: SER. med. 510 est qui ... sale miscet acetum ... -atque albertia membra hydropicorum. RVF. podagr. 37 post istas fumentationes molliter -are (sc. articulos). PLIN. phys. Sang. p. 200 l. 11 caprino lact[aje] ... gingivas infantium -a (cf. vol. X I, 1404, 3 sq.). **anima vel animus (sc. in imag.):** GREG. M. in cant. 3 ut a torpore suo anima per sermones amoris ... -ta recalescat (refrigerata var. ll.). in Ezech. 2, 3, 18 per ea scripta sacra animus -atur ad calorem, ne iniquitatis suae frigore torpescat. **β -atur quidlibet:** PAVL. NOL. carm. 18, 350 rusticus -at (respirat var. l.) totis iam frigida membris signa pedum (i. vestigia boum surreptorum).

2 translate (saepe in malam partem [cf. Iafß]; aliter e. g. l. 66. p. 679, 6): **a -antur homines eorumve animi sim., sc. qui (iterum vel saepe) afficiuntur dolore:** mentis: CIC. Sull. 19 cum civium cruor ... versari ante oculos atque animum memoriā -are cooperat. Att. 12, 45, 1 haec, quae -ant (postea: me magis angunt). corporis (sc. morbo incidente): CIC. Att. 10, 17, 2 crebro -at lippitudo (sc. me; -at(ur) Corradus, ita ut locus ad l. 72 sqq. pertineat).

b -antur res, sc.: **α recordationes:** **① pro obi. sunt ea, quae in memoriae revocantur (cf. l. 54):** CIC. Pis. 82 sic tuis sceleribus rei publicae praeterita fata -bis? AVG. epist. Divj. 28, 4, 3 ignoro, utrum ei rescribamus ..., an potius nihil iam de hac re in eius animo -emus. **② pro obi. est memoria:** Cic. Phil. 3, 18 cum ... Antonius illam pulcherrimi facti, m. -at, ... invidiam ... in me commoveri putat (sc. quod Antonius improbat). AVG. quaest. hept. 3, 74 (ad lev. 20, 16) pecora tali flagitio mulieris contaminata indignam -ant facti m. GREG. M. in euang. 26, 10 hac sollempnitate paschali ad illius, sc. caelestis, desiderium m. nostra -atur.

β affectiones: dolor, commotio animi: CIC. de orat. 2, 199 eorum dolorem, qui lugebant suos, oratione -bam ([fric- refabric- al. var. ll.]. fam. 5, 17, 4 ne -em meis litteris desiderium ac d. tuum [refrig-, refriger- var. ll.]. AVG. serm. 60, 4). OV. rem. 729 admonitu -atur amor vulnusque novatum scinditur (recreatur, renovatur al. var. ll.). morbi (hucine iam CIC. l. 56?): CAEL. AVR. acut. 1, 11, 99 taedium vel maestitudo ... valuit saepe passionem -are (chron. 2, 13, 182. 4, 7, 105). chron. 5, 7, 85 ne frequenti officio (sc. mictu) causa -etur.

γ dicta, argumenta, quae repetuntur, iterum vel saepius proferuntur: FRONTO p. 154, 19 (cf. 15 sententiam milliēns ... referunt) *rhetoires quidam* -ant eandem unam sententiam saepius quam puellae olfactariae] ¹ *sucina*], (*ad Ia*). APVL. met. 4, 25, 4 lamentationes. ARNOB. nat. 7, 33 p. 384, 22 Attidis ... *priscam -ari* ab histrionibus fabulam. AMBROSIAS. in II Cor. 1, 12, 2 *apostolos praeterit* -at (refri(m)gat, replicat *var. II.*). CONSULT. Zacch. 2, 1, 8 *fastidium est ... -are iam cognita* (refrag- *var. I.*). HIL. AREL. vita Honorat. 25 l. 3 de ... *pastore vestro ea, quae aliis potius quam vobis erant nota, -vi* (reptic- *var. I.*). *al.*

δ negotia iam peracta, quae retractantur, iterum considerantur: ① *in iure:* PAVL. sent. 1, 6^b, 1 de his criminibus, de quibus quis absolutus est, ab eo, qui accusavit, -ari (refrag- *var. I.*) accusatio non potest. COD. Theod. 8, 12, 4 ne transacta negotia -entur. 11, 30, 6 terminata ... *quaestionem*. NOVELL. Iust. 111, 1 si quas ... *causas ... iudicialis sententia ... terminavit, nolimus -ari* (*gr. ἀνακαινίζεσθαι*). *al.* ② *in ecclesia* (*pro decretis fere synodi ponitur episcoporum unitas l. 18sq.*, synodus l. 25): HIL. coll. antiar. p. 59, 24 eorum, qui iam cum deo sunt, ... *sententiam -are*. AVX. Hil. c. Aux. 13 non oportere *sescentorum episcoporum unitatem ... ex contentione paucorum hominum -ari*. CANON. Turner I p. 494 talem causam esse, ut ea non -entur, quae acta sunt (*antea: renovetur iudicium; cf. gr. παλινδικίας χορήγειν*). AVG. adv. Don. 29, 51 hoc ... *tacendum potius et praeterendum quam ulla contradictione -andum esse*. EPIST. pontif. 591 Schwartz p. 66, 23 de ... *persona Petri haeretici quicumque denuo -andum sapienter ... tacuistis* (refrec-, defricandum [-and] *codd.*). AVELL. 95, 32 bene gestam synodum novis exagitationibus -ari non licuisse. *al.*

deriv.: ?refricatio.

[περίψυξις: **refricatio**, quod e glossis affert Forcellini, non iam legitur; v. GLOSS. II 406, 15 περίψυξις: (pe)rfrixio (refrixio *ed. Stephani*) et cf. vol. X I, 1404, 23.]

refricatus v. refringo.

Ranieri.

refrigdātio, -ōnis f. a refrigidare. i. q. effectus refrigidandi, amissio caloris: BOETH. top. Arist. 141a10 quicumque -em privationem caloris *naturalis ... dicunt esse* (*gr. τὴν κατάψυξιν*).

refrigdo, -āvī, -āre. a re- et frig(i)dare. scribitur -fric- l. 39.

i. q. **refrigerare**, sc.: *rursus frigidum facere*: HIPPOCR. num. sept. 38, 14 (cod. G) sternutamem ... *multum iuvat ... dimittens bullitionem caloris, quomodo si quis eorum, quae de igne bulliunt, coopertorium auferat et -et* (refricdat *cod. A*). *rursus frigidum fieri*: DIOSC. 1, 79 p. 43, 21 resina conburitur ..., qu(a)e cum -erit, vaso fictili est reponenda (*cf. gr. ἡ, 71, 5 δεῖ ... ψύξαντας εἰς ... ἀγγεῖον ... ἀποτίθεισθαι*).

deriv.: refrigatio.

Schrickx.

?**refrigeo**, -ēre. [si vox recte legitur, potius retrograde a refrigēscere quam a re- et frīgēre. Mei.] *arcuimus formas stirpis perf. sub refrigesco allatas. [in falsa var. l. pro refrigerare p. 686, 21.]*

i. q. **frigēre**: CAES. AREL. serm. 167, 7 illic (*sc. in flumine igneo, quo purgabuntur peccata*) iusti ... *ab ardentibus et naturam suam obliviscentibus transmeabunt intacta ignibus corpora; inter medium flammae -entis* (-flig- *cod. Spinal. fol. 317^v ante corr.*) incendium meritorum suorum capient testimonium (*nisi aut 'torrentis' intellegas, sc. calore, ut locus ad 1. refrigo pertineat, aut refrige(ra)ntis legas*).

[**refrigeramentum**, -ī n. affertur in lexico Forcellini-De Vit e Vita Victoris Massil. (BHL 8569) 7, quae medii aevi est.]

refrigerāns v. refrigero.

Ok.

refrigeratio, -ōnis f. a refrigerare. *formas plur. v. l. 68sq. p. 680, 10. al.* [olim edebatur pro refrigatio BOETH. top. Arist. 141a10.] *significatur actio refrigerandi vel status frigidus (de statu imprimis l. 66. p. 680, 13, de facultate p. 680, 11; opp. calor e. g. l. 66. p. 680, 14; accedit gen. obi. e. g. l. 69 [nisi sub.]. p. 680, 10, sub. l. 65 et fortasse l. 70. al.): 1 strictius c. respectu caloris, qui minuitur: a proprie indicatur ipsa actio: a -e efficiuntur animantes eorumve partes corporis (fere homines, sed animalia l. 71. p. 680, 10sq.): ① vario contextu (huc pertinere vid. loci obscuri VINDIC. nat. hum. 1.170. 309): CIC. Cato 46 *me delectat -o aestate et vicissim aut sol aut ignis hibernus* (*cf. COLVM. 11, 1, 16 viator fontium amoenitatem vel aurae -em captavit*). VITR. 1, 4, 2 mutationibus caloris et -is corpora ... *vitiabuntur*. 1, 4, 4 per hiemem etiam ... *pestilentissimae ... regiones ... efficiuntur salubres ideo, quod a -bus solidantur* (*nisi ad β, sed v. Fleury, 1990, ad l.*). 1, 4, 6 e -bus umoris ventorum et aurarum infunduntur vitia corporibus *hominum*. 6, 1, 3 *septentrionales gentes ... sanguine multo ab umoris plenitate caelique -bus sunt conformati* (*opp. solis impetu*). 6, 1, 9 *serpentes per calorem cum exhaustam habent umoris -em eqs.* TERT. anim. 43, 2 somnum ... *affirmant ... Empedocles et Parmenides -em* (*item in explic. naturae somni*): PRISC. LYD. solut. 2 p. 56, 5 -e facta somnus inducitur. p. 57, 8 dormire ... *est -o*. p. 58, 4. 20). VINDIC. nat. hum. 1.283 -o totius sanguinis stringit*

calorem. l. 288. COMMENT. Lucan. 7, 8 potiones et omne genus -is.

② *usu medico* (*saepe de effectu remediorum agitur*): VITR. 8, 3, 4 *fontes aluminosi ... fovendo membra paralytica* per patentes venas -em contraria caloris vi reficiunt. PLIN. nat. 20, 121 *ocimum salutare esse ... lethargicis et inflammatis -e*. 21, 75 *venenati abiciunt se humi -em quaerentes, nam et sudore diffluunt*. 34, 129 quibus *emplastris lenis -o quaeritur et siccatio*. 5 GARG. MART. med. 12, 9 quae *partes -e sanandae sunt eqs.* (*subest Diosc. 2, 132, 2 τὸν ψύξεως δεομένων*). PLIN. med. 1, 8, 5 ovi album ... *uredines mitigat et -em praestat* (*subest Plin. nat. 29, 39 refrigerant. pendet* PLIN. phys. Bamb. 13, 28 facit -es). CHIRON 275 -em sanguinis non patiuntur. 340 *calida posca ... maiorem -em habet*.

β *cetera exempla* (*hucine p. 679, 68?*): VITR. 8, 2, 3 *terra habet in se et calores fervidos et spiritus immanes -esque et aquam*. 9, 1, 16 *stella Iovis ... a -e caloreque earum, i. stellarum Saturni Martisque, medio convenientes temperatissimosque habere videtur effectus*. TERT. anim. 25, 6 (*respic. vox gr. ψύχος*) vocabulum animae, i. ψυχή, *penes Graecos de -e respondens. refrigeratur id, quod antea igni calefactum est*: PLIN. nat. 28, 126 (*antea: fervet*) *lac ablatum ... igni -e dividitur*.

β *meton. de rebus ad refrigerandum aptis*: CHIRON 336 ad calorem ... *uteris -bus*, aceto et rosae aquis partibus (¹ *sim.* 338 [cf. Veg. mulom. 2, 101 refrigeratorias ... potiones]).

2 *laxius, sc. respectu caloris evanido, spectat ad requiem, refectionem sim., qua fruuntur*: a *vivi*: α *laborum sim.*: VET. LAT. exod. 8, 15 (Aug. *quaest. hept. 2, 24*) vidit Pharaon, quoniam facta est -o, *sc. plaga ranarum finita* (*gr. 8, 11 ἀνάψυξις, Vulg. requies*). Mich. 2, 10 (Ambr. fug. saec. 5, 31) surgite hinc, quia non est vobis haec -o (*gr. ἀνάπανσις, Vulg. requiem*). β *doloris*: VEG. mulom. 2, 121, 1 *umentum intermissis horis -em sentit et requiem* (*subest Chiron 414, v. p. 688, 68*).

β *mortui, sc. respicitur beatitudo aeterna* (*cf. p. 682, 55sq.*): CIL VIII 20780 (*a. 318*) *quaedam memnsam* (*i. tabulam sepulcralem*) cum titulo -is posuit dedicavitque (*alii intellegunt cenam memorialem, cf. p. 683, 41 sqq.*). Cē.

refrigerātīvus, -a, -um. a refrigerare. i. q. *refrigerationem praestans*: CASS. FEL. 52, 2 *sanatio ... in calidiori podagra -a, in frigidiori calefactoria est* (*cf. de eadem re Galen. XIV 384 τὰ ψύχοντα*). GALEN. alfab. 181 (*mandragora; interpol. post Diosc. 4, 71 in cod. Berol. lat. qu. 198 fol. 2^v*) vires habet -as (*refrigerantes edd. et codd. Galeni*).

***refrigerātōrius**, -a, -um. a refrigerare. [*restit. l. 45. 56.*]

i. q. *refrigerans, ad refrigerandum aptus* (*sed v. ad 2 infra; pro subst. neutr. l. 50. 52 [bis] et sub 2 et 3, fort. etiam l. 47 [nisi fem.]*): 1 *de medicamento, herba eiusve natura sim.*: PLIN. nat. 22, 90 -am ... *vim esse convenit nigro sonco* (25, 151 *cutatae foliis -a vis*). PS. DIOSC. herb. fem. 46 l. 2 [gr. 4, 64, 2 ψυκτική]. 22, 145 *palustris lens ... -ae naturae* (*inde* PLIN. med. 2, 27, 2 *lens -a sine comparatione*). PELAGON. 380 *potio -a* ([cf. Hippiatr. gr. I p. 397, 22 ἀναψυκτικόν]. CHIRON 971 p. aestivalis -to(ria) [*em. Oder*]. *al.*, v. vol. X 2, 326, 9). CHIRON 972 *dabis aestivo tempore -am* (*cod. Monac., -a Basil.; postea: potionem facies talem*). VEG. mulom. 2, 129, 8 *pastillum*. SORAN. sang. reic. 22 *propter ... -am causam*. PS. DIOSC. herb. fem. 65 ¹ *est ... -a, purpurea viola* (*secl. Kästner, sed cf. gr. 4, 121 δόναμον ... ἔχειν ψυκτικήν*). PS. THEOD. PRISC. add. p. 325, 20 -um *stomacho in febre: cereae tantum eqs.* GLOSS. III 602, 34 *lixoperitum* (*i. ληξοπόρετον*): *epit(h)ematia, -um*. V 513, 42 *septica* (*an pro psychica?*): -a, quae omnem calorem et lassitudinem mitigant. *al.* 2 *de loco* (*fortasse ad siccandum apto; cf. p. 691, 9sq.*): VET. LAT. num. 11, 32 (cod. 100) colligerunt ortygomemtram ... *et fecerunt ... -a in circuitu castrorum* (*sim. restit. cod. 104 refrige(r)atoria; gr. ἐψύξαν ... ψυγμοῦς, Vulg. sicca-verunt eas coturnices*). 3 *de vase*: CASSIOD. Ios. antiq. 11, 15 p. 305 -a aurea quinquaginta, argentea quingenta (*gr. ψυκτῆρες*).

refrigerātrix, (-icis) f. a refrigerare. i. *quae refrigerat* (*ponitur attributive*): PLIN. nat. 19, 127 *est ... natura omnibus lactucis -x*. GARG. MART. med. 4, 1 *coriandro -x potestas datur*.

refrigerātus v. refrigero.

refrigeriōsus, -a, -um. [a refrigērium; *scripturam* -rōsus (*v. l. 67*) *potius sermoni vulgari imputes nec* (*cum Ernout, Les adjectifs lat. en -ōsus, 1949, 48*) *referas ad refrigēre; cf. Leumann, Gramm. 1977, 341. Mei.*]

i. q. **refrigerans**: PS. FVLG. RVSP. serm. 49 p. 916^c (= PS. AVG. serm. 181, 3, *ubi scribitur -ros-; respic. act. 1, 11*) in rore et -a amoenitate. 60 p. 931^b *Laurentius martyrium passurus imponitur ... in -um lectum craticulae*. DIOSC. 1, 26 p. 18, 10 *virtus est croco digestivilis ... (et -a)*, (*om. gr. I, 26, 2*). *Ok.*

***refrigerium**, -ī n. [a refrigēre, cf. e. g. dēsiderium a dēsiderāre; *de scriptura -rum* (< -rīum < -rīum) v. Leumann, Gramm. 1977, 130. Mei.] *de scriptura: deest -i- ante terminationem, sc. -rum* p. 683, 43. 45, -ro p. 683, 19; *cf. fort. -ri* p. 683, 24. *abbreviatur* re INSCR. christ. urb. Rom. 13092 (*saec. III²; si recte suppl.*), refr *ibid.* 20544 (*saec. III*),

[Schrickx]

refrig *ibid.* 26327 (*saec. III ex./IV in.*; cf. p. 683, 19 et 2899 refrig(er)io), refiger *ibid.* 24114 (*saec. III ex./IV in.*). de genere: fere neutr. (*item* PS. ASPER gramm. suppl. 41, 32), sed masc. p. 682, 11 et fort. DIDASC. apost. 31, 5 ad communem ... -um (*nisi intellegas* commune, v. Tidner, *Sprachl. Komm.*, 1938, 81 sq.). de notione (cf. p. 682, 21): GLOSS. -um: ἀναψυχή. GLOSS.¹ I Ansil. RE 682 sqq. (cod. Paris.) -um: solacium. oblectamentum. requies. levamen. diliciae. salubritas. cura. legitur in prosa oratione fort. apud PLIN. nat. l. 29, *postea maxime apud Christ. inde a TERT.* (21tes), IREN., CYPR. *et in sacra script. (raro apud alios, e. g. veterinarios l. 51 sqq. 71), in titulis inde a saec. III, in versu singulis locis apud PAUL. NOL., ALC. AVIT.*

significatur actio refrigerandi vel status refrigeratus (per meton. transfertur sub IIB ad eum, qui [id, quod] reficit). iuxta ponuntur e. g. pax p. 682, 41. 683, 17 sqq. 32. al., quies p. 682, 41. 683, 13, refectio p. 682, 52 et e. g. SALV. eccl. 4, 35 MAX. TAVR. 68, 2, requies e. g. VVLG. Is. 28, 12 DIDASC. apost. 20, 29, solacium p. 682, 7. 683, 37; opp. e. g. aestus l. 39. 46. p. 682, 68. 683, 4. et saepe, ardor l. 34. p. 682, 40. 68. al., ignis l. 32. p. 683, 10. al., ceterum gelu p. 682, 32. gr. resp. e. g. ἀνάπαισις p. 682, 14. 19. 683, 1, ἀναψυχή p. 682, 21 et VET. LAT. Os. 12, 8 (cod. 176. al.), ἀνάψυξις p. 683, 2 (κατά- l. 41), ἄνεσις p. 682, 23 et VET. LAT. II Thess. 1, 7 (Iren. 4, 27, 4. al.). dat. fin. in locut. -o esse p. 682, 27. 52 (bis). indicatur per gen. vel pron. poss., quis (quid) refrigeret vel qua in re -um consistat, e. g. l. 42. 66. p. 682, 7 (cf. adi. l. 34), quis (quid) refrigeretur, e. g. l. 64. 73. p. 682, 2. 683, 33 (cf. adi. p. 682, 3), quod malum vitetur vel mitigetur, l. 75. p. 682, 25 (cf. praepos. ab p. 682, 38. 48), spatium temporis p. 682, 9.

I proprie c. respectu frigoris, caloris deminuti (v. etiam ad II):

A vario contextu (cf. comparationes p. 682, 50 sqq.): PLIN. nat. 18, 351 (*si recte legitur*) si ver et aestas non sine -o, aliquo transierint, autumnum serenum ... facient (s. frigore, sint regio var. ll.; s. riguo *edd. vet.*, s. rigore Jan). CYPR. epist. 6, 3, 1 quibus pueris tribus inclusis in caminum cessantur ignes et -um, flammae dederunt (s. -i locum var. l.; spectat ad Dan. 3, 49 sq. ut: AVG. virg. 56, 57 pueris -um in igne praebebat deus. VITAE patr. Iurens. 163 roscidis -is. al.). ZENO 1, 2, 9 dives ille ... ardoribus suis implorando -um eqs. (spectat ad Luc. 16, 24 [v. p. 685, 17] ut: PAUL. NOL. carm. 31, 496 in eum ardentem nec parva ... stillavit ... gutta -i. PS. ORIG. tract. 1, 16 -um eorum expetiit. PETR. CHRYS. serm. 66, 1 ardens aquae -um non percepit, aestuanti pauperi fame panis -um qui negavit [ad p. 682, 14]. ALC. AVIT. carm. 3, 276 ut Lazarus -o ... mitiget aestus. al.; v. etiam e. g. p. 682, 69. 72. 683, 6. 8). HIER. quaest. hebr. in gen. p. 7, 3 (spectat ad gen. 3, 8) interpretatus est Theodotus ... ἐν τῷ πνεύματι πρὸς κατάψυξιν τῆς ἡμέρας, ut meridiano calore transacto -um aurae spirantis ostenderet. PAUL. NOL. epist. 23, 33 ros ... non est imbris humor, sed -i, quo reficiuntur arida ... gramina (cf. l. 37. p. 682, 52 nec non VEREC. in cant. 2, 3 l. 13 eius roris -o). AVG. civ. 21, 5 p. 497, 7 cuius fontis aqua in -o noctis ... ardeat (opp. in aestibus ... diei). HIPPOCR. vict. 2 l. 34 regio quaedam gravantibus calidis ventis non potest ullum -um habere (cf. gr. 2, 37, 4 οὐτε ... διαψύχεται). OROS. hist. 5, 15, 16 repentina pluvia ... Romanis ... -um potumque praebuit. MAX. TAVR. 44, 3 (spectat ad psalm. 104, 39) deus filios Israel -i fovit umbraculo. al. B in re medica (cf. l. 69 sqq.): CHIRON 740 aestate fervor sanguinis et solutio nervorum frigidā (sc. aquā) fotus -o constringitur (cf. 737 si animal frigidā fomentetur aestate). 855 (in incantatione; locum corruptum em. Bücheler, v. app. crit.) (ad partes calidas [sive frigidās] -a mittere. *ibid.* -a nervorum herbarum viribus, deicere (s. ita codd., nisi iur- cod. Monac.).

II minus vigente respectu frigoris significatur refectio, restitutio, requies vel auctus salutis, virium sim. (in contextu saepe vel mentio fit de umbra sim., e. g. p. 682, 36. 42. 683, 34, vel opp. notio caloris, ignis sim., e. g. p. 682, 27. 63. 66 sqq. 683, 10. 34): A usu communi: I generatim; reficiuntur animantes: a potius c. respectu corporis; -um fit: α elemosina sim. egentibus data (per meton. [cf. B2] significari potest ipsa elemosina e. g. l. 63. 65): TERT. apol. 39, 16 siquidem inopes quosque -o isto iuvamus. fug. 12, 9 qui locupletes his apostolis etiam -a subministrabant. AMBROSIAST. in I Cor. 16, 4 ad -um sanctorum (HIER. epist. 99, 2, 2 c. Vigil. 17 l. 3). HIER. epist. 58, 6, 2 pauperibus ... -a sumptuum (gen. explic.) ... distribue (69, 9, 2. 108, 7, 3). 120, 1, 3 'pauperum memores ...' (Gal. 2, 10), ob quorum -a laborant Paulus et Barnabas (EVSEB. GALLIC. hom. 46, 5 CAES. AREL. epist. ad virg. 2, 8, 5. al.). al. β sanatione, remedio sim. (cf. IB): VET. LAT. sap. 2, 1 non est -um in fine hominis (gr. ἰασις). VEG. mulom. 3, 8, 7 ova ... trita cum vino ... faucibus infundes, ut ovis lene -um, vino virtus accrescat. PS. AMBR. laps. virg. 1 (antea: remedium aegritudinis) ulcus ... evaporans praestat -um passionis (-oni unus cod.). ROMVL. fab. 51, 8 rec. vet. (sim. rec. gall.) curato vulnere leo sensit -um (rec. W -um sumpsit). GREG. TVR. glori. conf. 39 -um dolorum. al. γ vario modo, imprimis quiete vel

cibo et potu: TERT. orat. 25, 6 priora ... habenda sunt spiritus -a, (ad l. 17) et pabula quam carnis (HIER. tract. in psalm. I p. 292 l. 267 PS. ORIG. tract. 8, 15. cf. HIER. in Ezech. 44, 91. 1498 carnalibus -is). 26, 2 ne priora feceris -a terrena, caelestibus, (ad b). VET. LAT. III Esdr. 4, 62 deus dedit illis Iudaeis exulibus remissionem et -um, ut ... aedificarent ... templum (s. gr. ἀνεῖν καὶ ἀφροῦν). CYPR. epist. 76, 2, 4 in metallis ... corpus ... -o et solacio Christi fovetur. HIER. in Gal. 6, 8 l. 28 qui comedant ... ob -um corporis (adde l. 44). in Ier. 3, 30, 2 quasi viator propter unius horae -um non curas, quali utaris hospitio. TAB. devot. Année Épigr. 1941 n. 138 (Romae? saec. IV/V) quomodo (haec anima ... non vede(t) <ne>que <lumine ne, a(li)quem <refri>gerium eqs. (s. i. videt neque lumen nec; cf. Kropp, Defixiones, 2008, n. 1. 4. 4/13). CONC.⁵ II 3, 2 vers. Tur. p. 36, 16 suburbanum Alexandriae ... ad -um confugientium constitutum est (gr. II 1, 2 p. 21, 23 ἀνάπαισιον). PETR. CHRYS. serm. 66, 1 panis -um (v. p. 681, 38). al.

b cetera exempla, sc. maxime c. respectu spiritus, animae: TERT. orat. 25, 6 spiritus -a ([v. l. 1]. in oratione ut: uxor. 2, 6, 2 ISID. orig. 6, 19, 64. cf. FVLG. RVSP. epist. 3, 17 -o spiritali). 26, 2 v. l. 4. VET. LAT. psalm. 22, 2 (cod. 136) dominus super aquas -i sustentavit me (gr. ἀναπαύσεως, cod. 300. al. et Vulg. refectionis). 65, 12 (cod. 304. al., sim. VVLG.) induxisti nos in -um (gr. ἀναψυχήν. cf. CASSIOD. ad loc. 1.260 -um est ... post perurentes curas ... amoena securitas). II Cor. 8, 13 (Cypr. testim. 3, 2, sim. al.) non ut aliis -um, vobis pressura sit (gr. ἄνεσις, cod. 75. al. et Vulg. remissio). CIL VI 11005 (saec. III?; in tit. sepulcrali) filio ..., cuius per blanditium -um laboris creati sumus ... parentes (s. i. nacti, v. Flobert, Verbes déponents, 1975, 238). AMBROSIAST. in II Cor. 7, 6 (antea: solacium) ut Titus -o esset positus in fervore (-um var. l., ut ad B1). HIER. hom. Orig. in Ezech. 1, 3 p. 323, 16 non ... solum tormenta habet deus, sunt in eo etiam -a (cf. gr. p. 323, 27 ἔχει ... δι' ὃν ἀναπαύει). RVFIN. Orig. in num. 27, 11 p. 271, 8 (ad num. 33, 9 fontes aquarum et ... arbores palmarum) deus ... inserit laboribus ... quaedam -a, quibus refota anima et reparata eqs. PAUL. NOL. epist. 9, 3 non contractis avaritiae gelu manibus, sed apertis -o misericordiae (MAX. TAVR. 67, 4). AVG. in psalm. 57, 22 -um castitatis ([opp. flammam libidinis]. serm. 341, 25 coll. Dolbeau 1996 p. 577 l. 630 [opp. aestu libidinis]. CAES. AREL. epist. ad virg. 2, 2, 4 [opp. libidinis incendium]). serm. 46, 40 'operiet montes umbra eius' (Hab. 3, 3), id est -um eius Christi, protectio eius. 341, 25 coll. Dolbeau 1996 p. 578 l. 633 ipse spiritus -um illi Mariae praebuit ab aestu omnis concupiscentiae carnalis. PS. AVG. serm. ed. Mai 1, 4 scientiae arbor peccatorum nobis incussit ardorem, -um peccatorum aestibus nobis (an nostris?) crucis arbor advexit (postea: quietem et pacem. item -um praebet crux Christi: EVAGR. GALL. alterc. p. 4, 8 tegmen -i. PS. ORIG. tract. 2, 8 umbram et -um praestabat. 3, 23). MAX. TAVR. 22^a, 3 lavacri Christi ... -o (i. baptismo). HIL. AREL. vita Honorat. 18 l. 14 -a animarum simul providit et corporum, ([ad l. 8]. REGVLA mag. 1, 27). OP. imperf. in Matth. 2 p. 646ⁱⁿ (resp. Matth. 2, 14, 21) persecutionis angustia nox est, -um autem dies. GREG. M. moral. 33, 5 obumbratio in sacro eloquio ... ponitur ... mentis -um a fervore carnalium cogitationum. et saepe. -um fit verbis: PS. HIER. epist. 5, 4 p. 67^a navigantibus -um est ... loqui de securitate portuensi (antea: solamen). PAUL. NOL. epist. 19, 1 expectabamus ut area sitiens (Joel 1, 20) -a litterarum tuarum (cf. 46, 1 nobis ... litterae tuae magno -o sunt, sicut ... ager sitiens rore recreatur). 37, 1 nobis -o et refectioni fuit eloquium sanctitatis tuae. ALC. AVIT. epist. 45 p. 74, 21 (antea: tribulationum aestus) sermonis vestri -o.

2 speciatim respicitur pax, requies mortuorum (cf. p. 680, 31. 687, 47 sqq.; significatur potius status vel temporarius vel aeternus quam locus; nota iuncturam locus -i e. g. IREN. 2, 29, 2 et p. 683, 8. 13; ad rem v. Finé, Die Terminologie der Jenseitsvorstellungen bei Tertullian, 1958, 150 sqq.): a in sacr. script. et apud auctores: α opponitur supplicium sim. vel ignis, aestus sim. inferni: TERT. apol. 49, 2 metu aeterni supplicii et spe aeterni -i (anim. 33, 11 per sententiam aeternam dei tam s. quam -i. 58, 1 CYPR. mortal. 15. al.). idol. 13, 4 Eleazar ... in sinu Abrahae -um consecutus, contra dives in tormento ignis constitutus (adv. Marc. 4, 34, 11. MAX. TAVR. 24, 3 [antea: ignium tormental] paradisi -a. al.; cf. l. 28). test. anim. 4, 1 te ... aut cruciatui destinari aut -o, utroque sempiterno. FAVSTIN. trin. 2, 12 (opp. ustionem). AMBROSIAST. in Rom. 5, 14, 4 p. 173, 20 ut ante iudicium iustus esset -um et peccatoribus aestus, inpiis vero ardor. AVG. gen. ad litt. 8, 5 p. 237, 18 (c. respectu Lazari) in -o gaudiorum (opp. ardore poenarum). FAVST. REI. epist. 5 p. 195, 9 intoleranda incendia ... cogitando ... aeterna nobis -a conparemus. al. β cetera exempla: TERT. adv. Marc. 4, 34, 13 eam ... regionem, sinum dico Abrahae, ... interim -um praebere, (Kroymann, praeterea trad.) animabus iustorum (monog. 10, 4). VET. LAT. Tob. 3, 6 (cod. 148, sim. al.) domine ..., da mihi -um in locum aeternum (cod. 62 requiem, cf. Vulg. in pace recipi; gr. aliter). sap. 4, 7 iustus ... in -o erit (gr. [Schrickx]

ἐν ἀναπαύσει). act. 3, 20 (cod. 5, *sim. al. et* VVLG.) ut veniant tempora -i, (cf. l. 9) a facie domini et mittat ... *deus* Iesum Christum (gr. ἀναψύξεως). IREN. 4, 6, 5 *deus credentes* in aeternum -um recipiat (ACT. Petr. 17 p. 64, 3. GREG. M. moral. 8, 13 [opp. temptationis aestum]. 8, 17 l. 141. v. *etiam* l. 20. p. 682, 61. 70 *et cf. e. g. l. 12* perpetuum). CYPRIAN. epist. 59, 3, 3 Lazaro in sinu Abraham posito atque in -o constituto. HIL. in psalm. 65, 21 in -um aeternae beatitudinis (65, 22 CAES. AREL. serm. 104, 3). HIER. epist. 39, 4, 2 Abraham, licet in loco -i, tamen apud inferos cum Lazaro scribitur. epist. Pachom. 4 p. 88, 6 quando venerint tempora -i. AVG. in psalm. 61, 23 (*respic. act. 19, 19*) ut illis *codicibus* in ignem missis ipse *mathematicus* in -um transeat. 65, 17 l. 27 cum transierimus ad illud -um ..., perpetuum ibi (l. 30) -um erit *eqs.* SACR. Gelas. 1617 dare ei *defuncto* ... locum -i et quietis. *et saepe*.

b in *titulis* (Romae inventis praeter l. 18. 24 sq. 26; fort. addas p. 687, 65): **α** in *iunctura* in -o (vel -um): INSCR. christ. urb. Rom. 20544 (*saec. III*) (spi)ri(tus) tuus in refrig(er)io. 25455 (*saec. III*) Privata dulcis in -o et in pace (24906 [*saec. IV*]; *si recte restit.*) (in r)efr(igerium) et in pace. 26712 [*saec. IV*]. christ. Diehl 2722A [*Thabracae*; *saec. IV*] in p. et in refrigeu. 3785 [*saec. IV*]² depositus in pace ref(igerio). 12975 (*saec. III*)² (Petre) et Paule sa(n)cta spir(ita) vestra a(d) se addugant et in (aeter)no refrig(er)io ...). 26327 (*saec. III* ex./IV in.) Antiope hic dormit in refrig(er)io. 7798 (*saec. IV*)² Secunda, es[us] domus in -o. christ. Diehl 2320 (*saec. IV*)¹ cuius spiritum in -um suscipiat dominus. **β** *cetera exempla*: INSCR. christ. urb. Rom. 20475 (*saec. III*) Nice spiritus in loco -ri (christ. Mac-tar. Prévot X 46). 24939 (*saec. IV*) dulcissimo ... coniugi suo (-um), (*vix nomen est, v. Solin, Arctos 28, 1994, 112*). CIL XI 4342 *quidam* ob -um c(aris suis) (*suppl. Rossi, alii alia*) domum aeterna(em ...) vivus fundavit.

B *metonymice* (cf. p. 681, 61); *significantur*: **1** *homines* (Christus l. 32 sqq.), *sc. qui consolationem, requiem sim. dant* (cf. p. 682, 27): PASS. Montan. 9, 2 laboribus nostris -um dominus (Lucianum), ... nobis praebuit (i, per L. var. l., *ut exemplum ad A1b pertineat*). IREN. 3, 16, 4 (*spectat ad Luc. 2, 29 sqq.*) pacem et -um eorum, qui in dormitionem ierunt (*de Christo ut: QVODV. symb. 1, 12, 4 -um nostrum, qui nos sub umbra alarum suarum ... protegit [antea opp. aestus]*). PASS. Petr. 15 p. 38, 7 tu mihi ... -um [refugium var. l.]. ACT. Petr. 20 p. 68, 12 Iesum habetis ... resurrectionem, -um *eqs.*) SERM. Rech. Aug. 31, 1999, 161 l. 16 (*spectat ad gen. 39, 20 sqq.*) ut esset ipse Iosephus -um reis, solacium miseris. CIL VI 5601 (omniorum), -u(m) Tintinavellus (i, i. omnium, nisi *suppleas* (s)omniorum *coll.* INSCR. christ. Diehl 2781 hic iacet anima dulcis ..., -u(m) somniorum, vixit an(nos) III). **2** *res, sc. quibus quis reficitur: cena memorialis* (cf. p. 688, 54 sqq. *et v. p. 680, 31*): INSCR. christ. urb. Rom. 15933 (*saec. III* med.; *lacunosum*) Celerinus K(alendis) Iunis -ri(um) *eqs.* 12932 (*saec. III*)² Dalmatius botum (i. vo-) i(us) promisit -um (sc. Petro et Paulo?). 12981 (*saec. III*)² Petro et Paulo Tomius Coelius -ri(um) feci. *cibus, victus*: EVAGR. vita Anton. 50 Antonius olus ... coluit, ut *fratres* ... refoverentur; hoc fratrum -um et ... messem bestiae ... depastae sunt (gr. 50, 8 τὸν στόνον καὶ τὴν γεωργίαν). **3** *locus latrinae, sc. ubi quis reficitur*: REGVLA mag. 19, 22 fratres munditias monasterii exerceant, -a lavent. 79, 21 ad ignotum -um foras exire. 95, 17.

deriv.: refrigeriosus. cf. *Onom.* (v. l. 57). Schrickx. **refrigerio**, -āvī, -ātum, -āre. [a re- et frīgus, ut vid. (cf. e. g. operārī ab opus, vulnerāre a vulnus). Mei.] *scribitur litt. gr.* INSCR. christ. urb. Rom. 10609 (*saec. IV*)² ἡρεφουγγεῖ (cf. l. 56). 14088 (*saec. IV*) ἡρεφ(ρ)υγγε(τ). 8696 (*saec. IV* ex.) ἡρεφουγγεῖ. *abbreviatur* ref. p. 687, 51. NOT. Tir. 69, 39 -at. *de formis: con. praes. -is, -it e. g. p. 687, 4. 63. 688, 45; imperat. -i fort. l. 53 et p. 688, 42, nisi cogitas de signo q. e. Refrigerius, ut* INSCR. christ. urb. Rom. 4062. 4704 (v. Kajanto, *Supernomina*, 1966, 88). *de notione*: GELL. 13, 31, 17 -are ..., quod graece ψύχειν dicitur. GLOSS. -o: ἀναψύχω. -at: καταψύξει, ἀναψύξει[α]. -are: ἀγαλλιάσασθαι. -tum: ψυχροστόν. *sim. al. legitur in orat. soluta inde* a CATONE, VARRONE, CIC., in *versibus* apud OV. (*semel, ut apud MART., HYMN. Ambros., PRVD., PAVL. NOL., COMM. (bis)*). [*confunditur in codd. c. refrigere p. 686, 21; fort. restituendum pro refigurare* VINDIC. nat. hum. l. 295, v. p. 646, 58.]

indicat actionem, qua aliquid frigidum vel frigidius (aliquis frigidus, frigidior) fit (est p. 687, 15), *ut significet fere i. q. ἀνα-, καταψύχειν (quae gr. resp. p. 687, 28. 74. 688, 8. al. [simplex e. g. p. 685, 31. 686, 2, cf. l. 59], ceterum e. g. ἀνα-, καταπαύειν p. 684, 35. 687, 37. 60. 688, 5. al.; praeverbium calorem sim. minui indicare vid., sed ad statum priorem restituendum pertinere potest e. g. p. 684, 21 et maxime p. 684, 39 sqq. [accedit rursus p. 684, 50]; indicatur causa saepe per abl., per praepos. per p. 687, 7, de p. 687, 44, a quo statu quis -et, per praepos. ab p. 686, 53. 70): **I** *notione originaria, sc. praevalente respectu caloris, ardoris, qui minuitur, reducitur (-atur calor ipse e. g. p. 684, 20. 34. 36. 37. 685, 37 sqq.; opp. e. g. cal(e)facere p. 684, 24. 58. 685, 49. al., (de)coquere p. 684, 44 sqq. 47.**

53. 55. 57. al., *fervere sim. l. 46. 52. 70. 74 sqq. p. 686, 42. al.; refrigerationem efficit e. g. umbra l. 9. 17. p. 686, 47 sqq. al., ventus l. 9. 36. al., aqua l. 30. 72. p. 685, 32. al., medicamentum p. 685, 27. 35. 39. al.*):

A *usu personali*: **1** -at is, qui (id, quod) frigidum vel frigidius facit: **a** *proprie*: **α** *accedit obi. acc. (hic illic fort. mediopass., e. g. l. 24. 42. 64, refl. l. 41. p. 685, 21. 23. 29); -antur*: **①** *res variae*:

α *calore naturali praeditae*: **①** *frumentum, vites sim.*: CATO agr. 92 eo frumentum -tum condito (VITR. 6, 6, 4 f. non poterunt cito concalescere, sed ab flatu -ta diu servantur. COLVM. 2, 20, 6 in umbra -ari. al.). COLVM. 1, 6, 16 si a curculione exesae fruges in horreo ventilentur et quasi -entur. 2, 10, 12 fabam ... excussam -tamque in granarium conferto (*inde* PALLAD. 7, 3, 2). 3, 11, 7 quis ... nesciat ... tufum ... radices vitium per aestatem -are? (PLIN. nat. 12, 66). 5, 6, 27 vites commodius enodantur et -antur, cum alio loco adligatae sunt (*inde* PALLAD. 3, 13, 2 vitem resolvit ac religari, quia -atur. *an uterque locus ad II?*). arb. 3, 7 saxa summa parte terrae vites ... laedunt, ima parte -ant). 5, 9, 7 aestivo per flatu. 12, 10, 2 (*antea*: in sole siccato) cepam sub umbra -tam. *al.*

② *aquae, piscinae sim.* (cf. p. 686, 4): VARRO rust. 3, 17, 9 ut aestus ... introire ac redire rursus in mare posset ac -are piscinas. VITR. 8, 2, 9 (*antea*: fit frigida) si aqua naturaliter esset calida, non -retur calor eius. 8, 3, 2 frigidus fontes, qui ... per loca ardentia transeunt et ... -ti perveniunt supra terram. SEN. epist. 119, 3 quam aquam multa nive clusero, ut rigore -etur alieno. PLIN. nat. 31, 38 inter pares aquas meliorem esse, quae calefiat -eturque celerius (*de eadem re cf. Cels. 2, 18, 12* calfit et frigescit. *an locum ad l. 39 sqq. trahas?*). *al.* **③** *quaelibet*: CIC. Q. Rosc. 17 ignis in aquam coniectus continuo restinguitur et -atur. VARRO rust. 1, 57, 3 quae granaria non solum a lateribus per fenestras, sed etiam subtile solo ventus re(fri)gerare possit. VITR. 8, 2, 3 cum -tum noctu sol oriens impetu tangit orbem terrae *eqs.* COLVM. 8, 5, 14 ne gallinae longius evagatae -ent ova. 12, 9, 2 (*lactuca conditur*) vasa pertergere et aqua fontana ... -are. 12, 30, 1 convenit vinum ... -ari ... et ventilari (*postea*: bene frigidum). 12, 44, 3 doliola nova ... in sole siccant; deinde, cum ea in umbra -verunt *eqs.* PLIN. nat. 17, 24 fluvii aestuantia -ant (*antea de satis, ut locum fort. trahas ad l. 7 sqq.*). VET. LAT. Sirach 18, 16 nonne ardorem -bit ros? (*gr. ἀναπαύσει*). PORPH. Hor. carm. 3, 13, 10 ('frigus amabile') pro umbra -anti calorem aestivi temporis. HEGES. 3, 5, 2 p. 193, 7 zephyris ... spirantibus tota civitas ... -atur. SALV. eccl. 3, 46 flammae infelicitium mortuorum divitiis non -antur heredum (*spectat ad p. 685, 17*). *al.*

β *antea igni, in fornace sim. calefactae, decoctae, liquefactae (fornax ipsa l. 73, vas e. g. l. 74 sqq.; huc fort. l. 24):* **①** *in medicamentis conficiendis vel cibis praeparandis conservandisve sim.* (refl. l. 64 sqq., fort. mediopass. e. g. l. 51. 62 [bis]): **②** *ant. perf. (exempla selecta post* COLVM.; *neutr. pro subst. l. 44)*: VARRO rust. 1, 61, 1 de ea amurca decoquantur duae partes et -tum conditur in vasa (PALLAD. 3, 30 a. ... decocta et -ta). COLVM. 8, 11, 14 ex quolibet frumento cocta pultracula et -ta (*inde* PALLAD. 1, 28, 5). 9, 13, 5 omnia ... inferrefacta, mox etiam -ta. 12, 38, 8 succum ... decoquant, et -tum picatis lagunculis condant. 12, 42, 3 (*2* decoquantur) -tum medicamentum (SCRIB. LARG. 207). SCRIB. LARG. 258 *quaedam* liquefiunt et -ta atque rasa ceteris miscentur. PLIN. nat. 13, 13 megalium coquitur; rursus -tum *eqs.* 22, 56 panis levis est, dum caleat, -tus difficilius concoquitur. 29, 35 quibuscumque sordibus siccidis ... subferrefactis et -tis. 30, 84 draconis lingua et oculis ... in vino ... decoctis ac sub diu nocte -tis. APIC. 6, 8, 7 pullum -tum. MARCELL. med. 35, 9 (*pendet e Scrib. Larg. 271* perfrigerata). *al.* **③** *aliae formae*:

④ COLVM. 12, 11, 1 quae aqua ex favis expressa decocta, cum tam crassa fuerit quam defrutum, -etur (PLIN. nat. 21, 84 vas ipsum aut a[nt]equam -ant. 31, 40 decoquere a. vitroque demissam in nives -are [-ari cod. unus]. *ibid.* calefactam magis -ari [-are var. l.]. 31, 82 excocunt a. ... -andoque salem faciunt). 12, 42, 2 poma decocta ... -antur et percolantur. SCRIB. LARG. 242 cum -tum est *ceratum*. PLIN. nat. 28, 127 serum ... decocunt ... et sub diu -ant. CHIRON 951 haec ... decoques et -bis. MARCELL. med. 8, 74 donec -entur atque siccentur. 9, 30 ut non -etur medicamen, citato igne ... decoquantur; deinde, cum -tum fuerit *eqs.* 23, 15 universa permixta, cum -ta fuerint *eqs.* *al. refl.*: ORIBAS. syn. 3 add. Aa p. 893 cum *medicamen* se coeperit -are *eqs.* 9, 54 add. Aa p. 386 cetera ... resolvit et, cum se -verit, supermittit *eqs.* PHILVM. med. 2 p. 131, 11 *quaedam* coques ad tertias et ..., cum (se) -verit *eqs.* (i, om. cod. unus).

⑤ *cetera exempla*: VITR. 1, 4, 3 ut ferrum in fornacibus ... percalefactum, ... cum ... candens -etur tinctum frigidā, *sc. aquā*, redurescat (*sim. -antur metalla, lapides*: 2, 5, 3 [*antea*: confervescit] lapis -tus recit ex ... corpore fervorem. 7, 9, 5 tollatur lamna ab igni et sic -tum *minium eqs.* PLIN. nat. 34, 107 panes aeris aqua -antur. 34, 170 *plumbum* uritur, ... dein -tum teritur. *al.*). COLVM. 12, 20, 2 fornax protinus aqua -anda. PLIN. nat. 32, 51 *ranae* ossiculo ... in aquam ferventem dielecto -ari vas tradunt ([-are var. l.]. *sim.* 37, 142 si *achatae* in ferventem cortinas additae -ent. 37,

166 *gemma* addita fervens aqua -ta est). MART. 3, 25, 4 (I temperari balneum ... fervens; *facete de oratore hebeti*) Neronianus is -at thermas (cf. PALLAD. 1, 39, 1 ne uligo eum locum balnei fornacibus vicina -et [obscurum, v. ed. Martin, 172 sq.]). HEGES. 3, 12, 3 p.205, 20 (*antea*: oleo ardenti ... perfundi Romanos) *militibus* plerisque ... sudor profluus olei vim -bat.

① *animantes vel partes qualitatesve corporis eorum*: ① *generatim*: CIC. Cato 57 ubi ... potest illa aetas aut calecere ... igne, aut vicissim umbris aquisve -ari salubrius? nat. deor. 2, 23 (*respic. vis vitalis*) -to ... et extincto calore occidimus ipsi et extinguimur. VATIN. Cic. fam. 5, 10^a, 1 me frigus Dalmaticum, quod illinc eiecit, etiam hic -vit. OV. met. 13, 903 *Scylla* sua membra -at undā. VITR. 6, 1, 9 septentrionales ... gentes ... propter obstantiam aeris umore -tae. *ibid.* quae *serpentina* ... per brumalia ... tempora ab mutatione caeli -ta. COLVM. 7, 4, 5 *ovis* detegenda et -anda est. 7, 10, 6 nisi *sus* ... distentam pabulis alvum demerserit ac -verit. 9, 14, 7 aestuantes apes -are. TERT. anim. 43, 3 cum dispensatio ciborum per somnum non facile procederet ..., si somno -remur. VET. LAT. Luc. 16, 24 (cod. 3. *al.*, *sim.* VVLG.; *loq. dives in igne positus*) ut *Lazarus* -et linguam meam (gr. καταψύξη. *huc spectant* VAL. CEM. hom. 8, 5 qui -ret os eius et aestuantia siti labia restingeret. GREG. M. past. 3, 19 l. 13 R. totus ardens -ari se praecipue in lingua requirebat. *al.*; cf. p. 688, 50). PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 3, 2 aestivo tempore ... Actaeon ... locum petens ad -andum se. PRVD. perist. 5, 143 (141 praesicca ... ulcera) -ti sanguinis. MAX. TAVR. 71, 2 (*antea*: aestivis mensibus) poculis nos -are debemus (*postea*: escis caefieri). *al.*

② *speciatim in medicina -antur, qui (quae) aestuant*: ① *ipsi animantes eorumve membra sim.* (*maxime homines, sed animal l. 35, sudores l. 34*): CELS. 1, 3, 7 potione aestuantem stomachum -ari (PLIN. nat. 20, 76, 25, 153. PLIN. phys. Sang. p. 211 l. 16 s. -at cucurbita recens). 1, 3, 14 tenuis ... homo implere se debet, ... calidus -are, frigidus calefacere (HIPPOCR. vict. 2 l. 566 calida lavacra ieiunum h. ... -ant [gr. 2, 57, 1 ψύχει]). 3, 7, 2^a (*antea*: febris ardens) *aeger* oleo et aqua -andus est. *al.* SCRIB. LARG. 46 aqua frigida ... faciem ... -are (*inde* MARCELL. med. 10, 1 PLIN. phys. Sang. p. 197 l. 14). 271 *acopum* non patitur perfrigescere artus et -tos calfacit. PLIN. nat. 15, 123 -andis sudoribus. 29, 39 ova ... oculis epiphoras cohibent urentesque -ant. *al.* CHIRON 339 eum *equum* -a et minutatim cibaria dato. PS. APVL. herb. 1 l. 18 *herba* inposita -at ea loca, quae nimio calore uruntur. *al.* ① *ardores, fervores, morbi sim.*: PLIN. nat. 14, 99 ad -andos in morbis corporum *ardores* (20, 17 *cucurbita* podagras -at et a. capitis. *ibid.* febrium a. 20, 217. *al.*). 23, 120 *fici* calorem -ant (CHIRON 446 hae res valde c. leniunt et -ant [an ad β?]). PRISC. LYD. solut. 2 p. 57, 6). 24, 51 inflammationem. 26, 101 podagras -at radix (*adde* l. 39). *al.*

② *obi. subaudiendo vel deficiente (huc fort. l. 40. p. 687, 10); -ant*: ① *cibi, medicamina, remedia sim.* (*apud medicos praeter l. 47 sq.; iuxta positur e. g. adstringere l. 52. 53. 62, reprimere l. 51. 63. al., spissare l. 53. 65. al.*): ① *exempla varia*: VARRO Men. 575 non vides ... *vinum* novum -are, vetus calefacere? (*huc spectat* GELL. 13, 31, 17 quia *medium vinum* neque -ret neque calefaceret). CELS. 1, 3, 27 -ant in ieiuno et balneum et somnus. 2, 19, 1 *res* aliae calfaciunt, aliae -ant. 4, 2, 6 imponere ... -antia cataplasmata (4, 12, 9, 4, 31, 5, 5, 28, 11^b quae c. simul et reprimunt et -ant). 5, 28, 12^m quae -ent et reprimant. *al.* PLIN. nat. 21, 121 *rosa* adstringit, -at. 22, 126 cum menta aut alia -ante herba. 23, 10 *uvae* -ant leviter. 23, 91 (*iuxta* adstringit). 32, 24 (*iuxta* spissat). *al.* CHIRON 737 quae res valde -at et impetum febris ... sedat. MARCELL. med. 1, 35 ad omnem capitis dolorem ... prorsus aquae -antes. HIPPOCR. vict. 2 l. 356 *vinum* aceticum -at, humectat et extenuat (gr. 2, 52, 3 ψύχουσι). *al.* *part. praes. neutr. plur. pro subst.*: CELS. 4, 2, 7 videre oportet -antia magis an calfacientia leniant. 4, 31, 5 utiliora sunt -antia. 5, 26, 33^a imponere simul reprimantia et -antia. *al.* CAEL. AVR. chron. 5, 2, 31 (*opp.* calida). 5, 2, 47 aiunt aliqui ... incensos -antia, relevare (l. ed. *Rovillii in marg.*, nunc frig. -ed. princ.). ② *vis, natura sim. eorum*: CELS. 5, 27, 4 *acetum* -andi vim habet (PLIN. nat. 24, 93 adstringendi -andique. 27, 132 reprimendi -andique. cf. 24, 110 vis summa ad spissandum -andumque. 27, 114 vis earum *herbarum* est spissare ac -are. *al.*). PLIN. nat. 14, 58 *vinum* natura est ... foris infuso -andi (27, 76 spissandi -andique. *al.*; cf. 22, 27 *sucus tribuli* est ... -antis naturae). CAEL. AVR. acut. 1, 16, 157 quod ... -antis ... virtutis est.

③ *loca sim.* (*non nisi part. praes. pro adi., quod vergit in notionem q. e. frigidus*): GELL. 1, 2, 2 propulsabimus incommoda caloris ... aedium positu -anti, lavacris nitidis eqs. APVL. met. 4, 17, 2 patulum perflabilem locum immo et lacu aliquo conterminum -antemque (CHIRON 276 l. -anti et tenebrigoso [*inde* p. 689, 27]. 287 l. tenebroso ... et -anti [Veg. *mulom.* 2, 12, 6 obscuro et frigido]). AVG. adv. Don. 35, 58 p. 161, 17 spatioso et lucido et -anti l. *al.*). SORAN. p. 68, 6 in cubiculo ... obscuro et mediocriter -anti (gr. p. 119, 17 ἀναψύχοντι).

④ *quaelibet*: CIC. Tim. 50 omnium causas, quae vim habeant -andi, calfaciendi eqs. (gr. 46^d ψύχοντα). nat. deor. 2, 119 cum summa *stella Saturni* -et, media Martis incendat eqs. SEN. nat. 6, 4, 1 *cur terra* aperiatur aliquando aquarum calentium venas, aliquando -et. AMBR. Hel. 7, 19 *iuvenes* discusso ardore flammaram in medio fornacis coepere statim roris spiritu -antis umescere (*respic. Dan. 3, 49 sq. ut* PAVL. NOL. epist. 44, 6 incendia -antia. cf. l. 10 sq.). *al.*

⑤ *γ accedit dat. personae (cf. l. 56 sqq.)*: AMBR. epist. extra coll. 14, 69 non adurebat eos *sanctos in exilio* torrida aestas, quibus -bat aeternae spes gratiae (*an ad l. 56?*). fid. 1, 4, 33 (*respic. Dan. 3, 49 sqq.*) cum ... fidelibus innoxia flamma roraret, quibus aliorum incendia -bant. in psalm. 118 serm. 5, 3, 2 (cf. *exod. 13, 21*) praeibat ... illos deus per diem in columna nubis, ut -ret viantibus.

⑥ *translate vel in imag.; fit refrigeratio*: ① *rerum, quarum vigor sim. minuitur (obi. deest e. g. l. 27)*: ① *quarumlibet*: CIC. Verr. I 31 ita defessa ac -ta accusatione (*explicat* SCHOL. Cic. Gron. B p. 338, 13 id est omni calore accusationis extincto. *sim. c. respectu orationis*: CIC. fam. 3, 8, 1 -to iam levissimo sermone hominum provincialium. QVINT. inst. 9, 4, 113 nonne ... -etur sic *orationis* calor et impetus pereat? cf. l. 25. 38 sqq.). HEGES. 1, 1, 9 p. 8, 2 *duces* rerum secundarum processu exciti ... impetum non -bant (refrige-, reprime- var. ll., sed cf. gr. l. 66 κατέψυξαν). PAVL. NOL. carm. 26, 274 *Felix bellorum* sollicitos placida ... pace -et aestus. SALV. eccl. 3, 45 -andi supplicii paterni gratia.

② *affectuum, passionum, vexationum animi sim.* (*corporis l. 29; cf. l. 69*): QVINT. inst. praef. 2 -to inventionis amore (cf. l. 18). AMBR. Iac. 1, 1, 4 potest ... mens sobria ... fervorem omnem cupiditatis flagrantissimae -are. HYMN. Ambros. 4, 23 F. castis fides -ans somni vaporem temperet (*nisi subaudias hominem, ut ad l. 43 sqq.*). HIER. in Am. 4, 1 l. 87 qui de ... haeticorum aquis biberit ..., ardorem siccarum faucium -are non poterit. epist. 127, 11, 1 -ta caritate multorum (*eadem e. g. in* Ezech. 20, 45 l. 114). in Mich. 7, 5 l. 338 in Zach. 14, 6 l. 225). CHROMAT. serm. 15, 2 omnem aestum peccati a nobis non nisi crux Christi -vit suae passionis umbra. *al.*

③ *animantium vel animorum eorum*: ① *in malam partem -antur ii: qui frigide tractantur*: VELL. 2, 83, 2 *Plancus* -tus ab Antonio ob manifestarum rapinarum indicia transfugit ad Caesarem.

② *quorum minuitur ardor animi, reprimuntur fervor ingenii sim.*: QVINT. inst. 5, 7, 26 *testis* refutandus est aut aliquo ... urbane dicto -andus (*sim. in oratione*: SVET. Claud. 41, 1 *Claudius* aegre perlegit -tus saepe a semet ipso. vita Lucani p. 51, 5 (quod Nero se, i. *Lucano*,) recitante subito ac nulla nisi -andi sui causa ... recessissit. cf. l. 18). HIER. in Agg. 1, 6 l. 281 pallium *sapientiae* ... non sinit ferventes spiritu -ari nec dilectionis calorem ... frigescere. ③ *in bonam partem -antur ii, quorum mitigantur vexationes, minuuntur perturbationes animi sim.* (*hic illic vergit in notionem recreandi sub II allatam, e. g. l. 47 sqq.*); *accedit: obi. acc. (nom. in struct. pass.)*: AMBR. in psalm. 118 serm. 5, 15 (cf. *exod. 13, 21*) nubis columnam sequens ecclesia non deficiente ... umbra eius -batur (cf. RVFIN. Orig. in num. 17, 4 p. 161, 1 sub umbra ... sensuum ... -antur animae. MAX. epist. p. 91 ad nos quoque umbram, sub qua -emur, extendis. p. 93 *oves, i. virginis ad Theophilum missae*, incedant laetae perpetuo pasuum et refugientes aestus -entur umbraculis). HIER. in Agg. 1, 10 l. 396 ut, si cuius anima ardet perturbationibus ..., -etur hoc rore et aestus suos temperet. AVG. in psalm. 38, 22 habes ... aliquos aestus, a quibus vis -ari, et dicis '-er' (*spectat ad p. 689, 4 ut* CASSIOD. l. 62). BACHIAR. repar. laps. 20 (*respic. I Cor. 7, 9*) tunc urebatur et nupsit, nunc iam -etur, sc. a *libidinis aestu sim.*, ut vivat. *al. dat. (hucine l. 9?)*: AMBR. in psalm. 36, 26 ut ... nobis nebula -et noctis, quo saeva incendia relevare possimus. 118 serm. 4, 19 si quos adussit libido, his domini crux -et. PS. MAX. TAVR. serm. app. 12 p. 868^c (*nisi est aet. rec.; angelus ad Mariam, v. Luc. 1, 35*) 'virtus altissimi obumbrabit tibi', id est -bit tibi sub umbraculo spiritus sancti, ne fervore concupiscentiae terrearis. CASSIOD. in psalm. 38, 14 l. 346 (*antea*: se postulabat ... temperari) -ari sibi petebat, qui ... desiderii calore flagraverat (cf. l. 54).

④ *-at is, qui (id, quod) refrigescit, frigidus (frigidum) fit vel est (sc. usu intrans., v. Feltenius, Intransitivizations, 1977, 118 sqq.; exempla certiora)*: ① *a translate vel in imag. (cf. l. 24)*: TERT. resurr. 63, 10 nullam poteris sitire doctrinam, nullus te ardor exuret quaestionum; resurrectionem, sc. e fonte paracliti, ... potando -bis (*nisi ad p. 687, 72 sqq.*). AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 15 ut ... -et omnis fervor internae cupiditatis. PS. AVG. serm. cod. Guelf. app. 8, 2 p. 197, 27 *Perpetua* se ab aestu anxietudinis -asse dixit patris absentia (cf. p. 688, 12). CAES. AREL. serm. 169, 8 cum ... in discipulis -asset fides eqs. ② *proprie; -ant: medicamina, cibi sim.*: PS. APVL. herb. 88 l. 8 *sedeas* in calidā ... encatismā (*i. balneo medicinali*), et cum iam -verit eqs. APIC. 5, 3, 4 cum *pisum* -verit, deinde agitabis. MARCELL. med. 20, 73 *quaedam* in unum permisce et

pone, ut conferveat; quod cum -verit eqs. ANTHIM. 76 ut lac, quomodo mulgitur, non -et (-it, -etur var. ll.), sed calidum bibatur. 81 elixet caseum et tollat et dimittat illum -are. ORIBAS. syn. 9, 42, 6 add. Aa p. 351 cum exarserit, tollis, ut -it (v. p. 724, 36). *al.* *homines vel partes corporis* (fort. huc trahas l. 74sq.): PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 7, 29 vox -antis Cephalii ..., qui ex nimio aestu auram invocavit. CONC.^s I 3 vers. Tur. p. 156, 23 (respic. Dan. 3, 49 sqq.) quia quidem ros erat, tres edocent pueri per hoc -antes (gr. I 1, 2 p. 84, 28 καταψυχόμενοι). REGVLA mag. 81, 28 ut ... pes fratris in gallic(u)la -et. PLIN. phys. Sang. p. 274 l. 4 succum eorum foliorum corpus profricato (i. per-); continuo -bit, sc. aestuosus (-vit cod.; nisi medicamentum -at, sc. hominem, ut locus ad p. 685, 44sq. pertineat).

B usu impersonali c. respectu tempestatis: *mediopass.*: VARRO rust. 2, 2, 11 greges circiter meridiano aestus ... sub umbriferas rupes ... subigunt, quoad -atu(r), (v. Keil, comm. 1891, ad l.). *act.*: REGVLA mag. 50, 39 in aestatis vero tempore ..., quia magis mane -at, a prima hora ... operentur.

II notione deflexa -antur ii, quibus restituuntur vel augentur vigor, salus, vires sim. (sc. respectu ardoris minuendi minus vigente, qui tamen subluet e. g. l. 74. p. 688, 50; accedit syn. reficere l. 45): **A** usu personali; -ant: **1** qui (quae) aliorum vires reficiunt, recreationem, consolationem praebent; qui refrigerationem accipiunt, indicatur per:

a acc. obi. (sc. animantes eorumque corpus [nisi addas p. 684, 14sq.]; obi. suppletur e contextu e. g. l. 39sq.): **α** generatim c. respectu:

① corporis (sc. cibo, aqua sim. refecti): TERT. ieiun. 10, 8 (cf. Matth. 27, 57 sqq.) irreligiosus est ante famulorum carnem -ari quam domini. adv. Marc. 4, 16, 16 indigentes pauperes et pupillos et viduas protegi, iuvari, -ari. VET. LAT. II Tim. 1, 16 (cod. 75, sim. al. et VVLG.) det misericordiam dominus Onesiphori domui, quia saepe me -vit (gr. ἀνέψυξεν. simul spectat ad l. 34sq., cf. AMBROSIAS. ad loc. duplici genere refrigerium hoc intelligendum est, quia et ... solacio suo -vit eum et ... indigentibus ministravit). AMBR. epist. extra coll. 1, 20 (in imag.; antea: ecclesia ... habet oleum, quo suorum vulnera fovet) unxit eos martyres, ut hos spiritale oleum -ret. 1, 23 (spectat ad Luc. 7, 38) hos pedes Christi illa mulier euangelica -at, hos lacrimis suis rigat. *al.* ② animi vel spiritus, qui delectatur, confirmatur sim. (addidimus viscera, i. fere animum, l. 37; -ant fletus l. 41; huc simul pertinet l. 28sq., cf. etiam p. 686, 43sq.). VET. LAT. Philem. 20 (cod. 77) -a mea viscera (gr. ἀνάπνοον, cod. 75. al. et Vulg. refice). PASS. Perp. 9, 1 qui praepositus carceris multos ad nos admittebat, ut et nos et illi invicem -remus (gr. παρηγορεῖσθαι. an ad l. 72? sim. -antur martyres in carcere: PASS. Fructuos. 1, 4 erat ... fraternitas cum ipso -ans). AMBR. obit. Valent. 38 fletus -ant pectus et maestum solantur adfectum. HIER. reg. Pachom. praef. 2 p. 5, 4 ego sanctae feminae -ans animam. VVLG. prov. 29, 17 erudi filium tuum, et -bit te et dabit delicias animae tuae. PAUL. NOL. epist. 18, 2 de qua praesentia fratris dum -amur in spiritu, etiam corpore reficiebamur. AVG. serm. 264, 4 (ad amicum) -atur anima nostra, quando te videmus. *al.*

β speciatim c. respectu beatitudinis aeternae (sc. apud Christ. [praeter fort. l. 49]; -antur animantes animaevae eorum, dormitio l. 53; cf. l. 61): in titulis sepulcr.: CIL XII 489 (saec. II?) -et nos q(ui) postest. INSCR. christ. urb. Rom. 21694 (saec. III) Baia(n)a dulc(is) anima, -et deus spiritum tuum (26369 [saec. III] domínus) refrígeret) s. tuum. 21235 [a. 290/325, ut 24969]. 24926^a [saec. IV¹]. al.). 26781 (saec. III²) deus te -et. 13975 (= 3633; saec. IV) deus refrígeret) dormitio(nem) tua(m) (an refic- intellegas, ut locus ad p. 644, 24 sqq. pertineat?). *al.* apud auctores: PAUL. NOL. epist. 27, 4 ut ... in illa die iudicii -emur et gaudeamus. PS. ORIG. tract. 1, 16 Lazarum ... in sinu Abrahae -ari (cf. p. 688, 49).

b dat. (cf. p. 688, 65sq.): **α** generatim: TERT. Scap. 4, 9 pupillos pie tractamus, indigentibus -amus. VET. LAT. Sirach 3, 7 qui obaudit patrem, -bit matri (matrem var. l., ut ad a; gr. ἀναπαύσει). **β** speciatim apud Christ. respicitur requies aeterna sim. a deo data (per intercessionem sancti l. 64; non nisi in titulis sepulcr., cf. l. 49sq.): INSCR. christ. urb. Rom. 8764 (saec. IV) in pace tibi deus -it. 15331 (saec. IV) Narecissus, deus tibi -et. 20166 (saec. IV) refrígeret) tibi domnus Ipolitus Sid(din?) (nisi suppl. -ri(um) [vel -ri(o), sc. sit], ut ad p. 683, 14 pertineat). 6152 (saec. IV²) -et tibi deus. Année Épigr. 1981 n. 471 (e Sardinia; saec. V) cui deus -et in pace (qui deos ... pacae lapis). CIL VIII 22883 cu(i) deus (re)frígeret) (nisi -rit legas). *al.*

2 qui ipsi se recreant, vires suas recuperant, molestiam sibi mitigant: **a** act.: **α** struct. 'aliquis -at' (sc. usu intrans.; -at homo, sed deus p. 688, 4, animal e. g. p. 688, 3. 23sq., res p. 688, 11. 29):

① generatim (cibo vel potu e. g. p. 688, 7. 21sq., requiescendo p. 688, 1. 4. 12. 18. al., animo levando e. g. p. 688, 9. 12sq.): VET. LAT. gen. 18, 4 (Ambr. Abr. 1, 5, 36, sim. al.) -ate sub arbore ([gr. καταψύξατε, Vulg. requiescite. refl. -ate vos man. alt. unius cod. et ed. prior Zeno 1, 62, 1]. huc

spectat TERT. adv. Prax. 16, 6 cum deus apud Abraham sub quercu -verit. an uterque locus ad p. 687, 4sq. pertinet?). 29, 2 (cod. 100) erant ... ibi tres greges ovium -antes super eum puteum (gr. ἀναπαύμενα, Vulg. accubantes). exod. 31, 17 (cod. 104) deus die ... septimo cessavit et -vit, (gr. ἐπαύσατο καὶ κατέπαυσεν, cod. 100) requievit et c., Vulg. ab opere c. cf. BARNAB. 15, 7 deus -ans sanctificavit illum diem [gr. καταπαυόμενος]. iud. 15, 19 (cod. 100) Samson bibavit, et convertit spiritus eius et -vit (gr. ἀνέψυξεν, Vulg. vires recepit). Is. 61, 1 (Aug. pecc. mer. 1, 27, 54) misit me, ut -ent, qui in pressura cordis sunt (aliter gr. ἰάσασθαι, Vulg. ut mederer). HERM. vulg. sim. 2 vitis haec nisi applicata fuerit ulmo, ut super illam -ret, non potest multum fructum facere (requieverit ed. princ.; deest gr. et Pal. sim.). PASS. Perp. 3, 4 -vi absentia illius patris (-vi me, -ta sum var. ll.; gr. ἦσθη). 3, 7 uti ... emissi in meliorem locum carceris -remus ([-remur sim. var. ll.; cf. gr. 3, 8 ἀναπαύω]. -ant martyres in carcere ut e. g. l. 6, 3 non permittis nobis -are [gr. ἀναλαμβάνειν]. Montan. 4, 7 visitatione fratrum -vimus [-ti sumus var. l.; cf. p. 687, 39sq.]). HIER. tract. in psalm. I p. 292 l. 270 (ad gen. 28, 11; antea: Iacob invenit lapidem) talem habebat pulvillum, in quo -bat. OP. imperf. in Matth. frg. 1 l. 80 si ... audiremus aliquam praeclaram personam, quia similiter passa est, -amus et inflatio indignationis nostrae relaxatur. ACT. Petr. 6 p. 52, 31 nulla die in navi -asti (postea: refice te). 25 quae vidua ad Marcellum -bat. *al.*

-ant, qui consanescunt (sc. animalia vel eorum partes post morbum praeter l. 29; cf. p. 689, 11): CHIRON 230 scias eum iumentum cito -turum (cf. Veg. mulom. 1, 47, 1 animal percurandum). 232 cito -are solet, si celeriter eis succurratur (cf. Veg. mulom. 1, 49 requiescere). 234 quantum molliorem inveneris ... locum, tanto velocius -turum ... scies (cf. Veg. mulom. 1, 50, 2 mitigabitur dolor). 238 si ex hac ratione non -verit eqs. (cf. Veg. mulom. 1, 52, 4 mitigaverit [-verit var. l.]). HEGES. 5, 22, 1 p. 353, 14 (in imag.) festina, carnifex ... percutere patrem, ut vulnus -et (cf. p. 352, 22 sq. curat hoc vulnus, sc. filiorum amissorum, ... sola mors). *al.*

② speciatim; -ant: **A** qui post mortem aeterna beatitudine fruuntur, sc. fere apud Christianos (apud gnosticos l. 46sq., paganos l. 35; accedit bene e. g. l. 37. 43, in pace l. 45sq., in bono l. 37. 43; cf. l. 55sq.): in titulis: CIL VI 2160 (saec. II) eques Romanus, qui et lupercus occurrit, (huius loci (i. hoc loco) refrigera(n)s (nisi ad l. 54sq.)). 13224 (saec. III) -et ispiritus (INSCR. christ. urb. Rom. 26390 [saec. III/IV] spiritus vester [i. vestri] bene -ent. 4261 [saec. IV¹] in bono -et. al.; sim. CE 1837, 7 [saec. V in.] huius anima -at, corpus hic in pace quiescit [fere eadem INSCR. Alger. II 8299]). INSCR. christ. urb. Rom. 26431 (saec. III) Rufinus re(fr)ig(er)as. 26473 (saec. III) (b)ene refr(ige)res. 27061 (saec. III) C. Vivio Alexandro Tatisi(a)e Pompei(a)e: -etis. 8444 (saec. III/IV) dulcis Anatolia -i (i. -a? v. supra p. 683, 56sq.). 9913 (saec. IV¹; iuxta guttum ac poculum) Ianuaria bene -a. 24344 (saec. IV¹) Auguste in bono -es dulcis. Année Épigr. 1999 n. 815 (e Sardinia; saec. IV/V) -es in nomen Christi in pace. christ. Diehl. 2304^a semper -is in pace dei. *al.* apud auctores (fort. huc spectat l. 73): IREN. 1, 7, 1 iustorum ... animas -are ... in medietatis loco ([cf. 2, 29, 1 requiescere]. 1, 7, 5 animale ... in l. m. -turum. sim. ibid. animabus ... in medietate cum demiurgo -turis in aeternum. gr. ubique resp. ἀναπαύσεισθαι sim.). 2, 34, 1 -bat in sinu Abrahae Lazarus (de eodem e. g. Ps. AVG. serm. dub. 367, 2 pauperem -antem ..., divitem poenis gravioribus aestuantem. cf. p. 685, 17. 687, 56). PASS. Theclae C d 6 p. 15, 25 beati qui baptisma purum servant, quia ipsi -bunt apud patrem et filium (C a requiescunt, sim. cett.). COMM. instr. 2, 1, 45 intrabunt ... sancti ad antiqua ubera matris, ut ... -ent. **B** qui cenam memorialem celebrant (sc. ad sepulcra mortuorum, sanctorum [usum cohaerere c. notione l. 31sq. p. 687, 60sq. illustrata putat Diefenbach, Röm. Erinnerungsräume, 2007, 43 sqq.]; fort. huc pertinent l. 35. 73): INSCR. christ. urb. Rom. 12942 (saec. III²) refrigera(v)it Felicissimus cum s(uis). 12961 (saec. III²) XIII kalendas Apriles -vi Parthenius in deo (nisi ad l. 31sq., ut fort. 12974 [saec. III²] -vit Restituta (Pr)imitivus ... (in domi)no). 13003 (saec. III²) at Paulu(m) et Pet(rum) refrígeravi). Année Épigr. 1990 n. 396, 8 (Feltria; a. 323) at memoria(m) Hostili Flamini refríger(are) (396, 12 eius). CIL XI 6222 (saec. IV²) convivium copulantibus vel -antibus pateat. XIV 3323, 15 ut sene (i. sine) bile -etis. *al.*

β struct. 'aliquis sibi -at' (v. Adams, Social Variation, 2013, 355; cf. p. 687, 58sq.): TERT. anim. 51, 7 corpus se movens in sepulcro ... mutatione situs sibimet ipsi -asset. CHIRON 414 iumentum prae dolore pedibus terram tundet, et non post multum solet sibi -are (cf. p. 680, 28).

γ struct. 'aliquis se (animam suam l. 73) -at' (cf. p. 687, 75): PASS. Theclae C c 5 p. 11, 20 introite in domum meam et -ate et vos (A -ate vos, C b -ate, cetera v. p. 640, 52 sq.; sim. A 13 p. 32, 6 -ate vos [C a al. -ate, B b requiescite, B c requiescite et reficite vos; gr. p. 244, 6 ἀναπαύσασθε]). COMM. instr. 2, 17, 19 si -are cupis animam, ad martyres, i! expecta requiem futurorum transitu mortis (nisi acc. c. inf. intellegas, ut ad l. 46sq. pertineat.) an ad sepulcra martyrum spectat, ut locum ad l. 54sq. trahas?].

b mediopass. (*nisi pass.*, *ut locos ad 1 trahas; huc pertinere vid. locus lacunosus* BARNAB. 10, 11 qui esca accepta scit eum qui se pascit, in se -ari [gr. ἀναπαύμενος]): VET. LAT. psalm. 38, 14 (cod. 421 et VVLG.) remitte mihi, ut -er, prius quam abeam (gr. ἀναψύξω, cod. 300. *al. -em. explicatur p. 686, 54. 62*). Rom. 15, 32 (cod. 77. *al., sim. VVLG.*) ut in gaudio veniam ad vos ... et ut -er vobiscum (gr. συναναπαύσωμαι, -em *var. l. et cod. 75. al.*). VVLG. exod. 23, 12 septima die cessabis, ut requiescat bos ... et -etur filius ancillae tuae. Ier. 47, 6 o mucro domini ..., ingredi in vaginam tuam, -are, et sile (*nisi mucronem quasi sanguine fervere intellegas, ut ad LA1 pertineat*). CHIRON 219 equi ventrem dolentes sine ulla diligentia medicinae saepissime -ari solent ([-are *cod. Basil.*]. *sim. post morbum [cf. p. 688, 22 sqq.]*: 221 solent cito -ari. 967 ut -etur iumentum, hanc potionem dabis).

B usu impersonali (*enunt. pro subi. accipere possis l. 16*): *act.*: VET. LAT. Sirach 31, 25 si coactus fueris in edendo multum, surge ... et vome, et -bit te (gr. 31, 21 ἀναπαύση). *pass. (accedit dat. personae)*: AVG. serm. 113B, 2 coll. Morin p. 290, 1 (*spectat ad p. 685, 17*) si dives aliquid de ipsis divitiis pauperibus iacentibus daret, -retur illi post mortem. *part. praes.* refrīgerāns, -antis *pro adi. e. g. p. 685, 68 sqq. 686, 27, pro subst. masc. p. 688, 64, neutr. p. 685, 57 sqq.*

p. p. p. refrīgerātus, -a, -um *pro adi. fere i. q. frigidus (exempla certiora)*: CIC. nat. deor. 1, 24 si mundus est deus, quoniam mundi partes sunt, dei membra partim ardentia, partim -a ducenda sunt. VITR. 6, 1, 3 -is regionibus, quod absunt a meridie longe *eqs.* (6, 1, 10 p. 672, 54. 6, 4, 2 eo quod est aversa a solis cursu, semper -a). 6, 1, 9 acutiores efficit calidus aer hominum mentes, -us autem contra tardiores. VEG. mulom. 2, 9, 4 loco -o et opaco (*pendet ex p. 685, 72*). SCHOL. Hor. carm. 1, 17, 17 ('in reducta valle') secreta et -a.

deriv.: refrigeratio, refrigerativus, refrigeratorius, refrigeratrix, refrigerium; *cf.* frigerō, refriger(i)osus. *Siehli.*

refrigerōsus v. refrigeriosus. **refrigerum** v. refrigerium.
refrigēscentia, -ae *f.* a refrigerescere. *i. q. refrigeratio*: TERT. anim. 43, 3 (*antea p. 679, 72*) nec -am admittam aut marcorem aliquem caloris (-geresc- *cod. A*). *Ok.*

***refrigēsco**, -frīxī et -frīgūī, -ere (*de part. perf. -frictum v. l. 68 sqq.*). *a re- et frigescere. scribitur -isc-* CHIRON 267 (*cod. Basil.*). 409 (*cod.*). NOT. Tir. 69, 40 sq. -it. -xit. *de formis: stirps praes. inde a CIC. p. 690, 72, LVCR.; stirps perf. -xi sim. inde a TER., CATONE, -guī sim. HIER. in eccles. 12, 3 l. 143 AVG. bapt. 6, 5, 8 p. 303, 12 epist. 232, 2 p. 512, 1 serm. 93, 6 PALLAD. hist. mon. II 1 p. 346^A. al., -gi sim. non nisi in var. l. codd. rec. SCRIB. LARG. 241 PALLAD. 1, 35, 13. 4, 10, 10. de mensura: refr- longum est LVCR. l. 73. AETNA p. 690, 1 (si recte legitur). de notione v. p. 690, 49 et cf. p. 647, 28. legitur in poesi locis singulis apud TER. (v. p. 690, 35), LVCR., OV. et in AETNA, bis apud PRVD., in prosa orat. inde a CATONE, CIC., CELSO, SEN. philos. [port., gallae. arrefecer. cf. M.-L. 7159a. Machado³ I 317. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. frigescere e. g. PLIN. epist. 6, 8, 2. GREG. M. moral. 23, 18 (*etiam c. infr., ut VEG. mulom. 2, 119, 5*), in stirpe perf. c. refigere VEG. mulom. 1, 43, 1 IORD. Rom. 343.]*

fere i. q. ψύξεσθαι (quae vox et compos. ἀπο-, καταψύξεσθαι gr. resp. e. g. p. 690, 16 sq. 47 sq. 691, 12; usu deponenti l. 68; pendet e coepit p. 690, 30): **I usu originario i. q. (rursus) frigidum vel minus calidum, fervidum fieri** (*evanescit notio reversionis ad statum priorem interdum sub A2c [e. g. p. 690, 10] et potius sub B; opp. e. g. (con)calescere l. 63. p. 690, 11. 75. al., fervere e. g. p. 690, 4 et AVG. serm. 93, 6; indicatur, quantum quid -at, e. g. l. 65 sq. p. 690, 29. 73 sq. 691, 4*): **A proprie et in imag. recedit calor**: **1 coquendo sim. effectus (saepē in iuncturis ubi [vel cum] -xerit vel ut -at sim.)**: CATO agr. 105, 1 ubi bullabit vinum, ignem subducito; ubi id vinum -xerit, in dolium ... infundito. 107, 2 hoc usque coquito, dum dimidium excoquas; ubi -xerit, *eqs.* 122 hoc defervefacito; ubi -xerit, *eqs.* 123 eam materiem infervefacito cum vino ...; ubi -xerit, *eqs.* CELS. 4, 29, 2. SEN. epist. 82, 14 massa ... in fornacem coniecta concaluit, in aquam demissa -xit. COLVM. 2, 9, 19 qui panis, antequam -at, sine fastidio potest absumi. 12, 21, 1 post dies novem, quam -xerit mustum (*antea*: defrixit). 12, 24, 1 quae aqua marina cum in tantum -xerit, quantum ne contacta corpus urat. 12, 48, 3 donec haec perfecte -ant. *al. in eodem libro*. SCRIB. LARG. 241 cera et resina liquefiunt, deinde cum -xerunt, raduntur. *al. part. perf. usu deponenti (fort. sec. gr. ψύξεσθαι. passive intellegitur in indice locorum ed. Bendz, ut sit i. q. refrigeratus)*: CAEL. AVR. acut. 3, 17, 174 circumtecto linteolis vasculo atque parum -cto.

2 quilibet: **a -it plaga atomorum odorem efficientium (in imag. de currentibus sumpta)**: LVCR. 4, 703 -it ... cunctando plaga per auras nec calida ad sensum | decurrunt, nuntia rerum (decurret conī. Gius-sani). **b -it incendium sim. vel ipse calor**: AETNA 440 (*respic. in-*

sula Vulcani nomine Sacra) pars ... incendi | maior -xit, (*var. ll. e. g. m. defrixit [fort. recte' Goodyear], m. efrixit*). QVINT. inst. 10, 3, 6 calor ... ille cogitationis, qui scribendi mora -xit (*cf. l. 53*), recipit ... vires (*in imag. ut*: ZENO 2, 13 *quidam* feliciter spiritus sancti calore fervebunt; qui ut numquam -a[n]t in omnibus nobis, praestabit deus. HIER. tract. in psalm. I p. 342 l. 179 c. caritatis [RVFIN. Orig. in lev. 9, 9 p. 437, 15]. *cf. l. 47 sq.*). MAX. TA VR. 67, 3 nobis -it incendium, *sc. gehennae* (*lantea*: nos ... flamma non urit). PS. MAX. TA VR. hom. 74 p. 410^B). *al. c -unt ani-mantes eorumve corpora, partes (cf. l. 60 sqq.)*: OV. met. 12, 422 cor vulnere laesum corpore cum toto post tela educta -xit, *sc. morientis*. CELS. 4, 6, 2 ex is, quae in homine sunt, hic *sanguis* celerrime vel calescit vel -it. SEN. epist. 74, 31 non et color eius *sapientis* mutabitur ... et artus -ent? COLVM. 2, 2, 28 ut colla eorum *boum arantium* -ant (*opp. conflagrant*). *cf. 6, 13, 2 si bos ... sudans in opere faciendo -xit*). PLIN. nat. 11, 212 concretus hic *adepts* et, cum -xit, fragilis (*cf. Arist. hist. anim. 520a7 ψυχόμενον*). VET. LAT. Luc. 21, 26 (cod. 3) [a]refrigescentibus hominibus a timore (gr. ἀποψυχόντων, *cod. 2. al. et Vulg. arentibus. pendet TERT. resurr. 22, 5 motus -entium h. prae metu*). HIER. epist. 52, 2, 2 Isaac *senex* ... cum Rebecca iam vetula numquam -xit, *sc. in lecto (item -it ipse homo*: in Soph. 2, 12 l. 567 flatu *aquilonis*. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 66 vehementer. *adde l. 24*). CAEL. AVR. chron. 2, 4, 77 ne partes -ant ..., erit corpus confricandum. *al. in compar. vel interpr. allegorica*: PORPH. Hor. carm. 4, 13, 28 ('dilapsam in cineres facem') illam *Lycen vetulam* ut Amoris facem dilapsam ait in cineres et consumptam -xisse. AVG. in euang. Ioh. 57, 4 (*spectat ad cant. 5, 2*) nox ... iniquitas est, ros vero eius et guttae hi sunt, qui -unt, et cadunt et faciunt -ere caput Christi, hoc est, ut non ametur deus (i. ad B1b). **d -unt varia (v. etiam l. 55)**: COLVM. 2, 15, 2 sicuti -ere agrum, qui non stercoretur, ita peruri, si nimium stercoretur. 12, 45, 2 cum paululum sub umbra -xerint *uvae sub sole lectae*. GREG. TVR. Franc. 10, 3 p. 485, 16 cum paulisper -ere aer coepit.

B translate -it, quod (qui) vires amittit, languescit, hebescit (e quo statu, e qua actione quis vel quid -at, indicant praepos. ab, de, ex l. 40. 62 sqq. 66. 69): **1 varia exempla**: **a -unt res**: **a quaelibet negotia, actiones**: TER. Ad. 233 nunc si hoc omitto | ac tum, | actum (actum DON. ad 232, 2 et pars edd.) agam, ubi illinc rediero, nihil est; -xerit res (*cf. l. 71*): 'nunc demum venis? *eqs.*' AMBROSIAST. in I Cor. 7, 27, 1 -ente proposito. AVG. in psalm. 85, 24 l. 61 sq. si -et amor noster (*ad l. 43*), -et actio nostra. SIDON. epist. 9, 13, 2 probabis circa nos *prosa oratione occupatos* ... metrorum studia -ere. GREG. M. moral. 23, 18 increpatio delinquentium a correptione oris -xit (*postea*: increpare ... desinat). **β affectus (adde l. 52)**: SEN. benef. 2, 24, 2 cum prima eius *beneficii* voluptas -xit. epist. 16, 6 ne patiaris impetum animi tui delabi et -ere. PLIN. epist. 6, 8, 2 amare invicem, qui est flagrantissimus amor, adolescentuli coepimus; mansit hic postea nec -xit iudicio, sed invaluit (AVG. l. 37. QVODV. fer. 7, 4 CAES. AREL. serm. 90, 3). TERT. nat. 1, 2, 10 ne ... odium in nos publicum -ret. VET. MAT. 24, 12 (cod. 3, *sim. al. et VVLG.*) quoniam abundat iniquitas, -et caritas multorum (gr. ψυγήσεται. *pendent multa, e. g. PASCHAS. verba patr. 79, 1 nunc ..., postquam c. -xit [gr. 17, 23 ψυγήσῃς]*). SYNON. Cic. p. 432, 6 ira resedit. restincta est. -xit. consenuit *eqs. al. γ orationes*: QVINT. inst. 4, 3, 2 ne ... dilatis diutius dicendi voluptatibus oratio -at (*sim. prolatando perdit oratio sim. vires l. 3 et 10, 7, 14 bene concepti | adfectus, [ad β] et recentes rerum imagines continuo impetu feruntur, quae nonnumquam mora stili -unt*).

b -unt homines eorumve animi sim.: QVINT. decl. 347, 7 uxores subito absentium *maritorum* obliviscuntur et paene | cum ipsis toris, uxorum pectora -unt (i. *spectat ad A2d*). DECL. in Catil. 80 non consueverat animus *Catilinae* ... prima destitutione fortunae -ere (AVG. epist. 232, 2 p. 512, 1 -guit a. meus). HIER. tract. in psalm. I p. 341 l. 168 si quis satis -xerit, mittitur in gehennae ignem (-ret, -guerit *al. var. ll.*). *ibid.* l. 177 si cuius ... anima -xerit, ut aquilo *eqs. (item -it anima*: RVFIN. Orig. princ. 2, 8, 3 p. 157, 15 ne forte ... nomen animae, quod graece dicitur ψυχή, a -endo de statu diviniore ... dictum sit et translatum, | id est, | *cod.*, inde *edd. vet.*) quod ex calore illo naturali et divino [p. 158, 1] -xisse videatur. *ibid.* p. 158, 18 quod -xerit a fervore iustorum et divini ignis participatione. 65 AVG. in psalm. 118, serm. 10, 4 ab spe). AVG. bapt. 6, 5, 8 p. 303, 12 ab scelere schismatis. PS. AVG. categ. 12, 121 si homo ad tempus iratus est ... aut incaluit aut -xit. *al.*

2 respicitur res publica vel religio Romanorum: **a -it locus negotiorum publicorum**: CIC. Att. 1, 1, 2 (*a. 65*) cum Romae a iudiciis forum -xerit, ... mense Septembris *eqs.* **b -unt negotia, actiones**: CIC. Att. 1, 19, 4 (*a. 60*) haec tota res *agraria*, interpellata bello, -xerit (ad Q. fr. 3, 6, 4 tota r. et timetur et -it. *cf. l. 35*). 2, 1, 6 (*a. 60*) quod de agraria lege quaeris, sane iam videtur -xisse (*de eadem re v. l. 71*). ad Q. fr. 2, 5, 3 (*a. 56*) quod de Pompeio Caninius agit, sane quam -xit. Planc. 55 illud ... crimen ... caluit re recenti, nunc in causa -xit. fam. 9, 10, 3 (*a. 45; ironice*

[Spoth]

respic. bona proscriptorum sub hasta vendita) unum vereor, ne morte P. Sullae hasta Caesaris -xerit (15, 17, 2). Phil. 5, 30 *legatione* treretur interea tempus, belli apparatus -ent. div. 2, 87 ceteris ... in locis, sc. praeter Praeneste, sortes plane -xerunt. PRVD. perist. 2, 497 -xit ex illo die cultus deorum turpium: plebs in sacellis rarior. **c -unt candidati:** CIC. Att. 4, 17, 3 (a. 54) Memmius ... plane -xerat (de eodem cf. ad Q. fr. 3, 2, 3 mirum in modum iacet. 3, 6, 3 friget). ad Q. fr. 3, 2, 3 (a. 54) Scaurus -xerat.

II usu novato significatur actio (rursus) arescendi (sec. aliam significationem vocis gr. καταψύχουσαι. cf. fort. p. 680, 53sq.): RVFIN. Basil. hom. 8, 1 l. 5 mammillam matris, quae forte longa aegritudine -xerit (Migne gr. 29, 460^A *κατεψυγμένην. postea: in uberibus ... fontem lactis aruisse*).

deriv.: ?refrigeo, refrigescentia.

Spoth.

refrigid- v. etiam refrigid-.

[refrigidio, -ire. var. l. -iunt SEN. nat. 4, 2, 27 (cod. K) def. Thomas, Studien zur lat. u. gr. Sprachgeschichte, 1912, 10 sqq., non recipiunt ed.; ceteri codd. e. g. (re)frigidunt; alii alia conl., e. g. frigid(i) fiunt Skutsch.]

refrigisco v. refrigesco.

1. refrigo, -ere. a re- et l. frigere. i. q. frigere, torrere: FEST. p. 277 (in veriloquio, v. p. 693, 18sq.) faba quae -atur, quod est torreatur. fort. addas CAES. AREL. serm. 167, 7 (v. p. 679, 51).

[2. refrigo, -āvi, -āre. -verit falso ed. Oder CHIRON 283 (refrigera-verit codd. Monac. et Basil.)]

Schrickx.

***refringo, -frēgi, -frāctum, -ere.** a re- et frangere. scribitur -frang-, sc. forma recomposita q. d., in codd. vet. VVLG. gen. 19, 9 (G). AVG. conf. 3, 4, 8 (S). GLOSS. l. 30 et hic illic in recc.; p. p. refrictus v. p. 693, 5. NOT. Tir. 81, 22 sqq. refrangit. -egit. -tum. *producitur* re- LVCR. 4, 440. *de notione* (addas p. 692, 29. 43. 693, 8): GLOSS. II 237, 44 ἀποκλῶ: refrango, defrango. 253, 2 ἀφελῶ: -o. *legitur in versibus inde a PLAVTO, ENN., TAB. triumph. p. 692, 38, in orat. soluta inde a CIC.* [prov. refrinher 'repercutere'; a forma recompos. -frang- (v. l. 26) it. rifrangere a serm. docto non alienum, francog. refraindre, prov. refranher 'mitigare, placare, reprimere' sim. (cf. p. 692, 57sq.). cf. M.-L. 7160. Battisti-Alessio V 3251. Cortelazzo-Zolli² 1372. Wartburg X 195 sq. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. restringere p. 692, 30. 44sq. 693, 5 (olim falso ed. AVG. quaest. hept. 7, 5), frangere LIV. 26, 30, 9 (restit. l. 54; in falsa var. l. QVINT. inst. 1, 3, 16; e conl. falsa olim ed. STAT. silv. 4, 5, 8), refrigere v. p. 645, 63, refragare v. p. 671, 58 (e conl. dub. p. 673, 72); e conl. falsa olim ed. pro infingere STAT. silv. 2, 1, 123.]

i. q. (retro) pellendo frangere, efringere (praeverbio indicatur motus in partem posteriorem vel inferiorem versus maxime sub IA, B et e. g. p. 692, 36sq., reversio rei in se ipsam e. g. p. 692, 50, motus eius, qui declinat a recto p. 692, 48. 52sq., deminutio quaedam sim. sub IIA; hic illic vix apparet vis praeverbii, e. g. p. 692, 12; p. p. pro adi. p. 692, 48. 72 [nisi mediopass.]. p. 693, 3, pro subst. neutr. p. 692, 11; accedit abl. resp. p. 693, 4, adv. modice p. 692, 14): **I proprie** (in imag. l. 69sq. p. 692, 21. al.), sc. notione motus localis vigente; -untur:

A quae vi vel impetu aperuntur, rumpuntur, sc. clausa, obstructa, densa sim. (saepe in re militari, e. g. l. 58sq. 73. p. 692, 38sq.; indicatur unde l. 67): **1 loca, aedificia, urbes sim.:** PLAVT. Capt. 918 parasitus cibum quaerens cellas -egit omnis intus reclusisque armarium. CIC. Rab. perd. 35 si carcerem re(fregi)ssset T. Labienus, eqs. (LIV. 6, 17, 6 se -turos ... c. minabantur. 29, 22, 10 [restit. Luchs; frang-, fring- codd., efring- Weissenborn]. al. PRVD. cath. 12, 76 [in imag.] deus ... mortis -egit c. cf. FLOR. epit. 3, 19, 6 -tis ergastulis). LIV. 26, 30, 9 -ta ac spoliata deum delubra. VAL. FL. 8, 322 Iuno tempestatum ... -it ventorumque domos. STAT. silv. 4, 6, 67 Alexander clusam magna Babylona -erat hasta (urbs expugnatur ut: PANEG. 4, 17, 3 Segusiensium civitatem, quae ... Italiae claustrum obiecit, ... velut ianuum belli, -isses eqs. [simul vergit ad 2; cf. l. 64]). PAUL. dig. 47, 2, 21, 8 si fur ... quid aperuit aut -egit. 47, 2, 22, 1 si ... arca -ta sit. PRVD. apoth. 635 Iesus inferna -ens regna (637 sq. abdita rumpit tartara). **2 portae, claustra, aditus sim. (aqua fluminis p. 692, l. faces nuptiales p. 692, 6):** ENN. ann. 267 (in imag.) Discordia ... belli ferratos postes portasque -egit ([pendet Verg. Aen. 7, 622 rumpit; v. vol. X 2, 232, 38 sqq.]. CAES. Gall. 2, 33, 6 -tis p. OV. met. 6, 597 Procne p. ... -it germanamque rapit. LIV. 10, 10, 4. 26, 46, 6 p. intus forisque pariter -i coepta eqs. al. EPIT. Alex. 77. cf. LIV. 25, 24, 3 portula). CIC. Mur. 17 cum ... ego homo novus ... claustra ista nobilitatis -issem, ut aditus ad consulatum ... pateret (in imag. ut: LIV. 36, 7, 13 c. -amus, ut erumpere ... iram ... possit Philippus. PLIN. epist. 2, 10, 3 [2] tui versus inediti ... invito te c. sua -erunt. 2, 14, 4 -tis pudoris et reverentiae c. proprie: LIV. 23, 18, 2 moliri portas et c. -ere. al. VAL. FL. 1, 595 Aeolus aditus et c. -it. cf. l. 59). LIV. 10, 34, 12 milites -tis foribus paucos ... inveniunt (25, 25, 9 TAC. hist. 1, 35, 1. VLP. dig. 9, 2, 27, 31 si quis aedificii mei f. confregerit, vel -erit, [om. pars codd.]. VVLG. gen. 19, 9

[refrang-, efr-, infr- sim. var. ll.]). STAT. Theb. 7, 65 mugire -tis corniger Hebrus aquis (i. superficte fracta; alii de aquis repercussis cogitant, ut ad C1a pertineat; opiniones varias refert Smolenaars, comm. 1994, ad l.). TAC. ann. 14, 8, 2 Anicetus ... -ta ... ianua, obvios servorum abripit (retract- cod.; cf. p. 691, 60). SIDON. carm. 5, 228 (exercitus Romanus pompam nuptialem Francorum aggreditur) thalami ... -it plus ardens Bellona [faces], rapit esseda victor nubentemque nurum (i. ordinem taedas praefertentium; an ad B2?). **3 solum, terra, sc. scindendo:** COLVM. 4, 33, 1 castanea terram ... resolutam desiderat, ... -tum tofum non respuit (opp. spissum solum). 11, 2, 60 gleba (v. vol. X 2, 2618, 64). PLIN. nat. 17, 76 semina ulmorum serenda densa in -to (subst. neutr.; refacto, arefacta codd.). 17, 148 -i solum debet. **4 grana, sc. contundendo (si recte intelleximus):** PHILAGR. med. 3 p. 166, 5 ptisana non ... tosta danda est calida aqua, sed modice -ta sit (refrigerata var. l. et ed. Puschmann, fort. recte).

B quae abrumpuntur, truncantur; pro obi. est id: **1 quod frangendo minuitur, cui quid admittitur:** CATVLL. 63, 86 leo furens fremit, -it virgulta pede vago (fere viam sibi aperiens [cf. A] ut: STAT. Theb. 1, 378 Polynices prono v. -it pectore. sim. 4, 139 centaurus silvas umeris et utroque -ens pectore). PLIN. nat. 8, 41 leones ingrediuntur condito in corporis vaginas unguium mucrone, ne -antur hebetenturve. PLIN. epist. 3, 15, 4 (3; in imag.) ut omnes aculei iudicii mei ... -antur; hebetentur fortasse ..., evelli ... non possunt. HESYCH. in lev. 1, 14 p. 802^D (ad l, 15 torto ad collum capite, sc. avis immolandae; antea p. 670, 21) non ut occidatur avis, sed ut abrumpatur vel -atur. SIDON. carm. 23, 55 quas eboris trabes -tis rostris ... dedere elephantas (nisi ad 2). **2 quod frangendo auferitur, admittitur (fort. hucl. 6. 25):** VERG. Aen. 6, 210 corripit Aeneas ... avidusque -it cunctantem virgam auream. VET. LAT. I reg. 9, 24 (Hesych. in lev. 1, 14 p. 802^C) comede ..., -e, sc. armum (gr. ἀπόκνιζε, om. Vulg.; explicat HESYCH. ibid. id est per partes comminute et consume). PALLAD. 4, 9, 12 si deinceps -as asparagum, loca ... remanente asparagi radice claudentur (restr- var. l.; antea: confringere). 7, 2, 1 grana -tis spicis lapsa (arefactis var. l. cf. Colum. 2, 9, 15 fragili culmo; v. Rodgers, Introd. to Pallad., 1975, 127).

C quae repelluntur, reflectuntur sim. (quo, indicatur per praepos. in l. 50. 54. 56): **1 vario respectu -untur (sc. fere inmissa, incurrentia praeter l. 48):** **a qui (quae) minaciter aggrediuntur, infestant (vel vis, dominatio sim. eorum; saepe ita, ut debilitentur, ut notio vergat ad IIA):** *acies, hostes sim. (vis fortunae l. 44):* TAB. triumph. inc. (Fortun. gramm. VI 294, 1 Diom. gramm. I 512, 20) summas opes qui regum regias -egit (PROP. 3, 3, 44 in proelio Teutonicas Roma -at o.). NEP. Lys. 1, 4 ut Lacedaemonii Atheniensium impotentem dominationem -rent. HOR. carm. 3, 3, 28 non iam Priami domus ... pugnaces Achivos Hectoris opibus -it (SCHOL. ut fracti bello [Verg. Aen. 2, 13]). LIV. 5, 37, 1 ubi fortuna vim suam ingruentem -i non vult (restr- var. l.). VITR. 6, 1, 11 Italia consiliis -it barbarorum virtutes (restr- var. l.). *flumen (cf. l. 2):* CAES. Gall. 7, 56, 4 disposito equitatu, qui vim fluminis -ret. **b quaelibet:** PHYSIOGN. 122 qui ad leonis ... speciem referuntur homines, erunt ... -to capillo (i. crispo; fort. cf. Ps. Arist. physiogn. 812b33 ἀκροουλοι). PRISC. gramm. III 176, 18 (respic. pronomina refracticia, v. p. 670, 13) translative a corporibus, quae in se -untur (cf. infra IIB).

2 c. respectu visus, lucis: LVCR. 4, 440 (agitur de partibus navium immersis; opp. 438 sq. supra aquam ... recta) -ta videntur omnia converti ... et reflexa prope in summo fluitare liquore. PLIN. nat. 2, 150 (de arcu caelesti) radium solis inmissum ... nubi repulsa acie in solem -i ([cf. Arist. meteor. 372a20 ἀνάκλασιν]. AVG. trin. 9, 3, 3 r., qui per eos oculos emicant ..., -ere ac retorquere in ipsos non possumus).

II translate, sc. notione motus localis minus vigente (sublucente l. 63): **A usu communi; -untur, qui (quae) debilitantur, vigore privantur, reprimuntur sim. (cf. l. 37; pro subi. est enunt. secund. praeparatum per pron. l. 71):** **1 res (sc. qualitates, actiones sim. animantium, sed rerum l. 66):** HOR. epist. 2, 2, 171 pōpulus adsita certis limitibus vicina -it iurgia (Horkel, refug-, refig- codd.). PLIN. epist. 9, 26, 7 laxandos esse eloquentiae frenos nec angustissimo gyro ingeniorum impetus -endos. AVG. conf. 5, 7, 13 -to ... studio, quod intenderam in Manichaei litteras. epist. 133, 3 -ta iudicialia severitate. COD. Iust. 11, 70, 6 ne imperiale rescriptum ... generalis legis vires possit -ere. GALEN. ad Glauc. 1, 2, 5 cod. Montepess. fol. 126^v sitis ipsa refrangitur (sim. cod. Cass. p. 41^a). EVGRAPH. Ter. Eun. 800 audaciam. al. **2 animantes eorumve partes corporis, animi sim. (addas l. 43); c. respectu:** *animae, mentis:* AVG. conf. 3, 4, 8 sapientiam in philosophia quaerens ardebam, et hoc solum me ... refrangebat, quod eqs. (-fring- var. l.). 9, 9, 19 (antea: irato viro) maritum -tum et quietum cum opportunum viderat, eqs. (refact- var. l.). c. Faust. 19, 26 ut in discidium animus praiceps libelli divortii conscriptione -tus absisteret eqs. COMM. apol. 231 (antea p. 263, 59 sq.) non illos Iudaeos iustitia, humilis non caro nata Christi -egit. *corporis:* CAEL. AVR.

[Krylová]

acut. 2, 37, 213 *aegroti* largioribus cibis oppressi -ti sunt potius quam resumpti. CASSIOD. hist. 7, 40, 3 turpes manuam plausus agebantur -taeque cum turpitudine voces (*i. effeminatea* [aliter l. 4]); cf. gr. *Theodoret* 4, 22, 2 *κεκλαυμένας*). VEN. FORT. Mart. 1, 492 *leprosus* lacerus pede, voce refrictus (restr- var. l., -fract- Leo).

B in arte gramm. -untur, quae ad personam agentis referenda sunt sim. (*pertinet ad reflexiva q. d.*; cf. p. 356, 22 sqq.): PRISC. gramm. III 164, 22 prima et secunda persona vel in se recipiuntur, [id est -untur], vel in alias diversas transeunt (i., an interpol.?).

deriv.: refractarius, refracticius, refractio, refractus (-ū), refraga.

Krylová.

refrīvus (refer- l. 23), -a, -um. [subest adi. *b^hreie-uo- (< *b^hreie-'secare', v. Rix et al., *Lex. der indogerm. Verben*, 2001, 92; cf. friare) *prae-verbio* re- auctum; referīva (v. l. 23) *veriloquii causa fictum est, ut a referre derivari poterit*. cf. Walde-Hofmann II 426; de Vaan, *Etym. Dict. of Latin*, 2008, 243 sq. Mei.] derivatur a referre l. 19. 23, a refrigere l. 20.

dicitur de faba quadam dis sacrificanda (sc. secta, ut vid.; cf. l. 13): FEST. p. 277 -a [r]ab[r]a dicitur, ut ait Cincius quoque, quae ad sacrificium referri solet domum ex segete auspici causa ...; Aelius dubitat, an ea sit, quae ... domum referatur, an quae refrigatur, quod est torreatur; sed opinionem Cinci adiuvat, quod in sacrificis publicis, cum puls fabata dis datur, nominatur -a. PLIN. nat. 18, 119 fabam utique ex frugibus referre mos est auspici causa, quae ideo referiva appellatur.

refrīx- v. refrictio et refrigesco.

refrondēscō, -ere. a re- et frondescere. i. q. rursus frondescere: SIDON. carm. 22, 46 sponte -it ... palmes.

refrontō, -āre. a re- et frons. GLOSS.¹ II ABav. RE 51 -at: a fronte repellit (sim. GLOSS. V 328, 43. 609, 48. 636, 42. scribitur -fon- ibid. 388, 22 ref(r)ontat: repellit a f(r)onte. GLOSS.¹ Corp. R 115).

[**refūco**, -āre non iam legitur SCHOL. Ter. Bemb. Haut. 289 (-t(am) ed. *Umpfenbach*, *Hermes* 2, 1867, 369, re fucat(am) *Mountford*).]

refūcul- v. p. 656, 65.

Schrickx.

1. refuga, -ae m. a refugere. GLOSS. -a: apostata. legitur inde a CALL., TERT., VET. LAT., HERM. vulg.; in sermone gr. l. 55.

i. qui refugit (unde vel a quo, indicatur per gen. obi. e. g. l. 39. 42. p. 694, 20sq., praepos. ab p. 694, 2. 15. 23, ex l. 40; in appos. fere pro adi. e. g. l. 71. p. 694, 3):

1 notione motus localis vigente respiciuntur: a qui e labore poenali, custodia evadunt: CALL. dig. 50, 13, 5, 3 -ae operis metalli ... poena metalli subiciuntur (cf. VLP. dig. 48, 19, 8, 6 -ae ex opere metalli in metallum dantur). TERT. cult. fem. 1, 5, 1 (in imag.) terra ... de tormentis in ornamenta ... metalli -a mutatur. MACER dig. 49, 16, 13, 5 (e Men.) custodiae -a, non militiae desertor est quidam. b qui expulsi sunt vel se e periculis sim. in locum tutum recipiunt: VET. LAT. II Macc. 4, 26 (rec. M, sim. B) Iason ... -a in ... Ammanitem regionem expulsus est ([gr. φωνιάς, rec. cet. profugus]. de eodem: 5, 7 [rec. M] -a denuo in Ammaniten abiit [gr. φωνιάς, rec. V. al. profugus]). ITIN. Alex. 32, 72 (30, 68 Darius Bactra populatus) quoniam multi -ae Bactriani in eius Besi satellicium confluxissent. CARM. adv. Marc. 3, 109 (107 Sisara dux fugit) Iahel ... -am devicit ... ligno. COD. Iust. 1, 12, 6, 1 (a. 466) si ... -ae, sc. qui in ecclesiam refugerunt, apparent publice (antea: confugas). CASSIOD. hist. 10, 4, 2 Eutropius, inter -as erat, apud ecclesiam (i., gr. Socrat. 6, 5, 4 ἐν τοῖς πρόσφωξιν ἦν. cf. I in quibusdam refugientibus ad ecclesiam).

c qui militiam deserunt vel ad hostes deficiunt (transiit in serm. gr. PS. MAVRIC. strat. 11, 4 l. 132 τοὺς ... ὑποφύγους [ῥε- var. l.]): OSTRAC. Bu Njem Marichal 97, 3 (r)efugas (contextu manco; saec. III med. ut: 101°, 5 -a Aban barbarus). EPIST. Chart. lat. ant. III 202, 6 (a. 341/2) ducere Blemmiorum gentis -as ... Constantinopolim. COMMENT. Lucan. 7, 231 ('Galli, solitum prodistis in hostem') -as Caesaris dixit (perfugas Kiessling). COD. Theod. 7, 13, 21 tempore tironatus eorum procuratores, qui -as occultandos putaverint ..., in iudicio praesententur. d qui a domino suo fugiunt: PAUL. NOL. carm. 20, 171 (loq. quidam, qui donatione carnis nondum perfunctus discedere voluerat) sancte, malum servum -amque voracem iure retraxisti iniectis pro crimine vinclis. AVG. quaest. hept. 5, 36 (ad deut. 23, 15 sq.) cum dicit de ipso -a: '...'. GREG. TVR. Mart. 2, 58 quidam erat ... ingenuus genere; ... alius calumniari coepit dicens: '-a es tu dominorum'.

2 notione motus localis evanida respiciuntur: a qui rebellant: a contra deum Iudaeorum et Christ., fidem catholicam: ① de diabolo, angelis rebellibus, Leviathan (iuxta ponitur apostata l. 73. p. 694, l. 4. 7, rebellis p. 694, 7sq.): VET. LAT. Iob 26, 13 (cod. 91. al.) dominus imperio ... mortificavit draconem -am (gr. δράκοντα ἀποστάτην, Vulg. aliter). VICTORIN. POETOV. in apoc. 12, 2 angelus -a (item sing. de diabolo solo: LVCIF. Athan. 1, 1 l. 44 huius a. -ae apostatae. HIER. in Eph. 4, 16 p. 503^c RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 45. al.; plur.: VICTORIN. POETOV. in apoc. 12, 6 ZENO l. 37, 11. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 9, 3

[apostatae et -ae, a. [Migne gr. 36, 321^a ἀποσταταί]. AVG. corrept. 10, 27 a. quidam ... a ... deo -ae facti sunt. al.). LVCIF. Athan. 1, 41 l. 15 de filiis esse invenimini, quippe haeretici, illius anguis, colubri -ae desertoris (non parc. 3 l. 9). RVFIN. Orig. princ. 3, 3, 4 apostatae et -ae virtutes

([antea: contrariae v.]. SACR. Gelas. 384 [= Greg. 336 D.] nulla -is v. sit locus [-iis Gelas.]). PS. ORIG. in Iob 1, 55 l. 14 dei cultor est Iob, tu vero dei -a et apostata atque rebellis, (item iuxta ponitur: CASSIAN. conl. 23, 12, 4). CARM. adv. Marc. 1, 142 terribilis -a. al. de Antichristo (sc. in interpretatione Vet. Lat. l. 44): PELAG. in II Thess. 2, 3 p. 443, 11 sqq. nisi Antichristus venerit, non veniet Christus; quod autem 'discessio' hic dicit, alibi eum '-a' (-am var. l.) appellavit in latinis exemplaribus: utrumque autem ita intellegendum est, quod nisi venerit (l. 13) -a veritatis, (om. cod. unus), sive sui principatus desertor, sive discessio gentium a regno Romano. AVG. civ. 20, 19 p. 449, 19 (antea: Paulum de Antichristo ista dixisse) ille ..., quem -am vocat, utique a domino deo. al. ② de apostatis vel haeticis (sunt quae ad vocem q. e. refugus trahere possis; cf. p. 703, 10sqq.): HERM. vulg. vis. 1, 4 haec novissima verba iustis, priora autem -is et ethnicis (Pal. l. 4, 2 qui praevicatorum sunt; gr. τοῖς ἀποστάταις). HIL. trin. 3, 13 deus per filium clarificatur apud nos inperitos -as sordidos sine spe mortuos. PACIAN. paraen. 1, 4 dei -ae aut extra ecclesiam constituti (item c. gen. obi.: COMM. apol. 1037 vae -is domini). PRISCILL. tract. 1, 36 si quis ... Iesum deum negat ..., tamquam anathema a nobis habetur et -a. AVG. in euang. Ioh. 103, 3 discipuli non ab ipso Christo -ae fuerunt. CARM. adv. Marc. 1, 14. 3, 18 (spectat ad gen. 6, 4) -arum turba latronum, sc. gigantum et filiorum dei (cf. 17 a deo digressos populos). CYPR. GALL. deut. 231 rectum ... videtur ipsi domino ignotam -is, sc. Iudaeis, praeferre gentem. Ios. 553 deserit omnipotens -as longeuque refutat. COMM. instr. 2, 13 tit. de -i[i]s. COD. Theod. 16, 6, 6, 1 (de protopaschitis) Novatianorum collegio desertores ac -ae (vix ad β). al.

β contra instituta, potestatem: VET. LAT. II Macc. 5, 8 (recc. L, V, sim. X) Iason sacerdos summus omnibus odiosus ut -a legum ([gr. τῶν νόμων ἀποστάτης]). PHILO quaest. in gen. 4, 165 ruralis exors civitatis ut -a l. atque popularitatis alienus). III Esdr. 2, 18 Iudaei ... venientes in Hierusalem civitatem -am et pessimam ([cf. I Esdr. 4, 12 rebellem; gr. I Esdr. 2, 14 ἀποστάτην]. de eadem: 2, 22). 2, 23 Iudaei -ae ([refugi cod. unus; gr. I Esdr. 2, 17 ἀποστάται]. de eisdem: 2, 27 homines -ae [gr. I Esdr. 2, 21 ἀποστάσεις]).

b qui evitant, reformidant (addere possis p. 703, 9): HIL. AREL. vita Honorat. 16 l. 9 hic primum inligatur diu evitatis clericatus officio, hic -am suum sacerdotialis infula innectit. PETR. CHRYS. serm. 97, 1 (ad diabolum noctu insidiantem) inimice, lucis -a.

?2. refuga, -ae f. a refugere, nisi a re- et fuga. 1 i. q. apostasia (cf. GLOSS. II 240, 51 ἀποστασία: -a): VET. LAT. II Thess. 2, 3 (cod. 75. al.) nisi venerit -a primum (gr. ἀποστασία, Vulg. discessio. explicatur l. 9sqq.). Hebr. 10, 39 (cod. 64, sim. 65) non sumus -ae ad mortem, sed ad fidem in acquisitionem animae (gr. ὑποστολής, Vulg. subtractionis). 2 i. q. ἀποφυγή (versio interpretis ad litteram facta?): GLOSS. II 242, 34 ἀποφυγή: effugatio, -a, hoc effugium, (-io cod. ante corr.).

*refugio, -fūgī, -itum (sc. PRISC. gramm. II 498, 23), -ere. a re- et fugere. NOT. Tir. 26, 25^a -it. 26, 29 -fūgī. de formis: IV^{ae} coniuq.: INSCR. Année Épigr. 1992 n. 301 (Larini; a. 344) -ire. COMM. instr. 1, 33, 7 -ite. et hic illic in codd. rec. (ed. -irent e var. l. CASSIOD. Ios. antiq. 5, 47). ceteris: imperf. -gebat GREG. TVR. vit. patr. 7, 2 p. 688, 7; perf. -ierit LEX Visig. 9, 2, 4. pass. pers. -itur RVFIN. Clement. 9, 6, 1 RVRIC. epist. 2, 13 p. 391, 26. al. de notione: GLOSS.¹ I Ansil. RE 689 sqq. (cod. Paris.) -ere: recusare. abnuere. -it: veretur. al. legitur inde ab ENN., CAECIL. (v. p. 695, 34), TRAG. inc., CIC., praecipue apud rerum scriptores (plus 50^{es} apud LIV.). [francog. refuir; prov. refugir tam iterum fugere quam refutare] (cf. p. 696, 66). cf. Wartburg X 196 sq. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime c. fugere p. 695, 3. 40. 48 et saepe (in falsa var. l. COLVM. 12, 52, 8 VLP. dig. 48, 19, 8, 7. al.), ceterum c. confugere HEGES. 4, 14. al., effugere CIC. Cael. 41 SVET. gramm. 23, 6. al. (restit. e conl. p. 696, 75), refulgere PLIN. epist. 5, 6, 38 AMBR. hex. 3, 13, 55. al.; trad. loco corrupto OCTAVIA 49; contextu manco CE 1097, 4 (saec. I^o) abnuis et -is.]

I intrans. vel absolute i. q. fugiendo recedere (sive eo, unde abitur est, sive ad alium locum; accedit fere abundanter retro p. 696, 24; part. praes. pro subst. masc. p. 696, 35; addidimus obi. int. p. 695, 56. 696, 57). indicatur, unde vel a quo -atur, per praepos. ab p. 695, 12. 696, 45sq. 56sq. et saepe, de p. 696, 43. al., ex p. 695, 30. 696, 10. 39sq. al., abl. p. 696, 42. 697, 5, adv. p. 696, 42. 43; quo -atur, per praepos. ad p. 695, 57sq. 696, 8 sqq. al., in p. 695, 59. 696, 9sq. al., intra p. 695, 60. 696, 5. 23, post p. 696, 21, acc. e. g. p. 696, 7, adv. e. g. p. 695, 9. 696, 7.

A notione motus localis vigente (saepius in imag. vel compar., e. g. p. 695, 21sq.): 1 pertinet ad actionem -endi (sed indicatur potius

forma, sc. concava sim., per actionem effecta l. 6. 15): **a** -unt res: **a partes corporis, sanguis**: ENN. scaen. 26 (per anacollectionem, ut vid.) quae, sc. cruciatum et necem, nemo est tam firmo ingenio ..., quin -at (fug-var. l.) timido sanguen atque exalbescat metu (item -it sanguis: PLIN. nat. 11, 225 in metu -ere et nusquam esse. QVINT. inst. 11, 3, 78 cum metu -it, abit omnis et pallore frigescit). TRAG. inc. 189 -ēre oculi, corpus macie extabuit (CHIRON 339 o. interius -ent). CHIRON 681 teneto ... fortiter, ne -at veretrum (postea: fugiet sibi. respic. idem: 731 ideo lino ... alligas, ne ... intus -at). 726 testiculos ei iumento castrando alligato, ne -ant. CAEL. AVR. acut. 2, 16, 98 (respic. pleuriticis) quod incumbendo obiectu straminum pressa materia -at (postea: rediens). **β variae**: CIC. nat. deor. 2, 120 vites a caulibus brassicae, si propter sati sint, ut a pestiferis et nocentibus -ere dicuntur (cf. TERT. anim. 19, 5 ut arbores crescendo recedunt, ut a parietibus -unt! [Vrsinus, refugium trad.]). VERG. georg. 1, 442 ubi sol ... medio ... -erit orbe, suspecti tibi sint imbres (locum affert ARVS. p. 697, 49; ad rem v. Arat. Phaen. 828 κούλος ἐξειδόμενος. Plin. nat. 18, 342 concavus. ceterum cf. locos, ubi -it sol Christo mortuo se abscondens: HIL. trin. 3, 10 sol non occidit, sed -it [per-cod. unus]; quid -isse dico? non receptus in nubem est. PRVD. cath. 9, 79 sol -it et ... igneum reliquit axem seque maerens abdidit). OV. trist. 3, 14, 35 ingenii mei parva ... vena fuit; sed quaecumque fuit, nullo exercente -it (in imag. ut: PRVD. apoth. 423 haec, Iudaea, tuas vox non pervenit ad aures? pervenit, ... sed ... a primis foribus disclusa -it). SEN. Herc. O. 1728 -it ignis ..., sed recedentem Hercules insequitur ignem. apocol. 15, 1 vers. 5 -it digitosque per ipsos ... dilabitur alea. CVRT. 9, 9, 26 unde tantum redisset subito mare, quo pridie -isset, ... requirebant (cf. MELA 3, 1 Oceanus modo inundat campos, modo late nuda ac -it [postea: in semet ipsum redit]). PORPH. Hor. carm. 2, 9, 10 ("Vespero ... fugiente solem") cum Vesper stella quasi -it, id est occidit. -ere dicitur terra, quae e conspectu navigantium aufertur: OV. fast. 3, 590 puppis ... in ... patens aequor ... fertur et ex oculis visa -it humus.

b -unt animantes, sc. e periculis, condicione aversa sim. ad locum tutum, munitum sim.: **a vario usu**: **① non indicatur quo**: CIC. Cael. 37 (e Caecil., v. com. 236) cur inlecebris meretricis cognitis non -isti? CVLEX 191 pastor respexit serpentem ...; inde impiger, exanimis ... -it (item -unt homines ab animalibus: OV. met. 2, 501 Arcas incidit in matrem in ursam versam ...; ille -it. 9, 206 si venabula taurus corpore fixa gerat factique -erit auctor. PLIN. nat. 8, 56 cum -enti cuidam undique fera opponeret sese. SVET. Nero 6, 4). TIB. 1, 5, 72 amator quidam ... in limine perstat sedulus ac crebro prospicit [ac -it], sc. ne a praetereuntibus agnoscat (atque fugit var. l.). OV. am. 3, 2, 19 (amator ad puellam) quid frustra -is? cogit nos linea subsellii circi iungi. met. 2, 443. SEN. nat. 4, 2, 14 spinā delphinorum rescissis ... pluribus crocodilis ceteri ... -erunt (item -unt animalia: PLIN. nat. 18, 2 tellus genuit venena; ... cavere ac -ere alitibus ferisque satis est. 18, 121. 37, 66 ut territi thynni -rent. adde l. 55). LVCAN. 3, 34 -it umbra Iuliae per amplexus trepidi dilapsa mariti (item -it umbra in somno visa: CLAVD. 15, 348 adflatus vicino sole -it [resurgit, recessit var. ll.]. cf. l. 71). PLIN. nat. 34, 29 obsidem quandam solam -isse ([fug- var. l.]. item e captivitate sim.: VLP. dig. 48, 19, 8, 7 quisquis ... in opus publicum damnatus -it eqs. [postea: fugit]. COD. Iust. 3, 22, 1 [a. 231] quae a te, cum tibi serviret, -it. COMM. instr. 2, 9, 18 [in imag.] si is, qui se tradidit, -at inops aut profanus ab hoste). VAL. FL. 2, 413 (descr. pictura) mediis, -it pater anxius umbris, silvae (abl. loci, ut vid.). 7, 117 Medea venit in carae gremium -itque sororis (an ad l. 56?). al. accedit obi. int.: VERG. Aen. 12, 753 cervus insidiis ... territus ... mille fugit -itque vias. **② indicatur quo (exempla selecta inde a SEN. philos.)**: CIC. Deiot. 32 servus corruptus, cum esset perductus et cum tecum fuisset, -it ad legatos regis. BELL. Hisp. 18, 2 legati -erunt ad Caesarem. VERG. Aen. 3, 258 Celaeno in silvam pennis ablata -it (-unt animalia ut: 7, 500 cervus saucius ... nota intra tecta -it. VELL. 2, 27, 2 [in imag. de Romanis] numquam defuturos ... lupos, nisi silva, in quam -ere solerent, esset excisa. PLIN. nat. 9, 175 pisces contra ... venantes -ere [fug- var. l.] in suas cavernas. STAT. Theb. 5, 576. CAEL. AVR. chron. 4, 8, 123 medicamento adhibito lumbrici ex ventre ad intestina ... -unt). 6, 472 Dido inimica -it in nemus umbriferum. OV. met. 3, 477 Narcissus imaginem suam cum vidisset abire, 'quo -is? remane nec me ... amantem desere!' clamavit. LIV. 33, 28, 14 servus Thebas -it. al. SEN. contr. 9, 6, 4 (loq. pater) quid expavisti, puella? quid ad sinus meos -isti? SEN. epist. 3, 6 (in imag.; verba Pomponii cuiusdam) quidam adeo in latebras -erunt, ut putent in turbido esse quidquid in luce est. OCTAVIA 120 umbra Britannici in somno visa modo ... ora fratris infestus petit, modo trepidus idem -it in thalamos meos. VET. LAT. num. 35, 11 (cod. 100, sim. al.) erint vobis refugia, quo -at homicida ([gr. φονεῖν, Vulg. aliter]. item respic. urbes fugitivorum: deut. 19, 5 [cod. 100] homicida -et in una harum civitatum et vivet [gr. καταφεύξεται, Vulg. confugiet]. Ios. 20, 9 [cod. 100, sim. al.] -ere ibi [gr. καταφύγειν, Vulg. fugeret].

cf. p. 700, 43 sqq.). COD. Theod. 16, 6, 4, 2 servis ... -endi ad ecclesiam catholicam sit facultas (item ad ecclesiam: RVSTIC. Conc. I 4 p. 30, 38 episcopus ... basilicam nobis ... clausit, ne esset vel quo -ere seditione fugante possimus [gr. I 1, 5 p. 14, 21 προσφυνεῖν]. CASSIOD. var. 3, 47, 1 intra ecclesiae saepta. al.). al.

β in re militari: **① indicatur quo**: CIC. Verr. II 5, 101 qui ... Syracusas classe amissa -erant. LENT. Cic. fam. 12, 14, 4 Dolabella quo -at, non habet. CAES. civ. 2, 34, 3 hostes ad suos -erunt (BELL. Afr. 61, 3 CVRT. 4, 10, 11). 3, 24, 2 nostri ... in portum -bant (cf. p. 697, 33). 3, 99, 4 multi ... in finitimas civitates -erunt. 3, 99, 5 quidam ex castris in montem -ens ... ab equitibus est interfectus (LIV. 28, 8, 9 in silvas montesque. 31, 33, 5. al.; cf. 36, 17, 9 in iuga montium). HIRT. Gall. 8, 36, 1 neminem ex caede -isse in castra ([-ere, fugere var. ll.]. BELL. Alex. 30, 4 ex castello. LIV. 8, 29, 12. al. FRONTIN. strat. 2, 8, 11 ex acie). BELL. Alex. 20, 3, 29, 5 ex ... fuga pauci ad regem -erunt (CVRT. 4, 15, 12). Hisp. 33, 1 qui ex caede eo, sc. Cordubam, -erunt (-erant var. l.). NEP. Thras. 2, 5 in urbem (LIV. 5, 13, 13. 29, 30, 6. al.; ad u.: 23, 47, 8. cf. CVRT. 9, 1, 17 in oppidum [opp. 15] occurrerunt). CASSIOD. Ios. antiq. 5, 47 ad ... civitatem). LIV. 5, 39, 4 qui Romam -erant. 6, 33, 7 in arcem oppidani -ēre (26, 46, 8. 38, 29, 11). 22, 28, 12 levis armatura ad signa legionum -it (item respic. ordo aciei: 30, 33, 3 ut ad impetum elephantorum ... post directos -rent velites. 30, 34, 6). 25, 36, 12 magna pars militum cum in propinquas -isset silvas (adde l. 11). 36, 22, 11 -erant intra moenia Aetoli. 36, 44, 7 navis retro ad classem -it. al. **② non indicatur quo**: PLANC. Cic. fam. 10, 24, 8 neque expeditissimam dimicationem putamus neque tamen -endo commissuri sumus, ut eqs. CAES. Gall. 5, 35, 1 hostes velocissime -bant (syn. 5, 34, 3 cedant). 7, 31, 3 qui Avarico expugnato -erant. civ. 3, 24, 3 reliquas quadriremes turpiter -ere. al. HIRT. Gall. 8, 15, 6 barbari vehementissimo cursu -erunt. al. BELL. Afr. 14, 3 equites -bant. 69, 4 accurrere (occ- Wölfflin) et -ere (cf. LIV. 22, 15, 7 Numidae occurrentes -entesque). NEP. Dat. 8, 1 Autophrodates statuit congressi quam cum tantis copiis -ere. VERG. Aen. 12, 449 Iuturna ... tremefacta -it (Serv. auct. excedat). LIV. 2, 50, 4 subsidia armatorum ... simulato ... pavore -erunt. 31, 35, 3 equites in vicem insequentes -entesque (cf. 32, 18, 8 -endo in vicem insequendoque). 31, 36, 10 -entes in regiam stationem incidebant (9 recursuri). 35, 11, 10 Numidae aequitare, dein -ere. al. VELL. 2, 107, 1 cum ... ripa hostium iuventute fulgeret sub ... motum ... nostrarum navium protinus -entium. al. indicatur unde (cf. e. g. l. 10. 13 sq.): CAES. civ. 2, 23, 3 quidam veritus navium multitudinem ex alto -erat (LIV. 23, 27, 4 nuntii -entes, ex speculis stationibusque [] nuntiare fug- sim. codd. ple-riusque). 23, 39, 1 captiva navis ... ex cursu -it. 31, 41, 11 ex agris. 36, 14, 14 undique ex silvis). 3, 95, 4 qui acie -erant milites. NEP. Chabr. 4, 3 navis ... coepit sidere; hinc -ere cum posset eqs. LIV. frg. 22 l. 6 Contrebienses de muro trepidi -erunt. VET. LAT. Ios. 8, 5 (cod. 100) cum exierint ... in ovviam nobis ..., -emus a facie eorum ([gr. φευξόμεθα, Vulg. fugiemus]). I Macc. 5, 34 [rec. V] castra Timothei ... -erunt a facie eius Macchabei [gr. ἐφύγον, rec. B, L fug(i)erunt]. item ab aliqua re: II Macc. 12, 6 [rec. V] ab igne [gr. συμφύγοντας, rec. L. al. confugerant, B fugerant]. IVST. 42, 5, 3 a Parthia).

2 per speciem motus significatur status; indicatur: a situs: a alicunde distans; -unt: aedificia: VERG. Aen. 3, 536 -it ... ab litore templum (cf. p. 697, 48). COLVM. 1, 5, 6 sit villa summota a litore; nam praestat a mari longo potius intervallo quam brevi -isse (cf. AVSON. Mos. 323 haec villa procurrentis fundata crepide ripae, haec -it captumque sinu sibi vindicat amnem). mundus, caelum: MANIL. 1, 169 orbis manet stabilis, quia totus ab illo tantundem -it mundus. 1, 548 summum ... caelum bis bina -it ab imo astra (cf. 551 tellus binis a summo signis discedit et imo). **β a fronte quadam recedens**: PLIN. epist. 5, 6, 38 zothecula -it quasi in cubiculum idem atque aliud.

b forma, sc. cavata vel sinuosa (cf. p. 695, 1): MELA 1, 49 Asiae prima pars Aegyptus inter Catabathmon et Arabas: ab hoc litore penitus immissa ... ad meridiem -it. 2, 4 mare -entia usque subsequens litora. PLIN. nat. 4, 76 vastum mare Pontus Euxinus ... longe -entes occupat terras.

B notione motus localis evanida vel minus vigente (sc. fere translate vel laxius); -unt: 1 qui se abstinent vel avertunt, refutant (fere homines eorumve animus sim., sed dea p. 697, 3): a indicatur, unde -atur: CIC. Sest. 51 (ad adulescentes) ne ... segniores sitis et ... a consiliis fortibus -atis. Cael. 41 Epicurei voluptatis causa omnia sapientes facere dixerunt, neque ab hac orationis turpitudine eruditi homines -erunt. de orat. 1, 99 me ... semper a genere hoc toto sermonis -isse. 2, 10 pudore a dicendo et timiditate ... -isti. Att. 1, 1, 4 quidam prorsus ab instituta nostra ... consuetudine longe -it. 12, 31, 1. OV. trist. 2, 565 a salibus suffusis felle -i. SEN. dial. 11, 18, 7 naturale est ..., ut semper animus ab eo -at, ad quod cum tristitia revertitur. PETRON. 118, 4 -endum (Bücheler, effug- trad.) est

ab omni verborum ... vilitate. ARNOB. nat. 2, 65 inculcare quod nolint et (a) quo -ant amnis (Castiglioni, quod edd. vet.). 5, 10 cur ab illius filii amplexibus tamquam illicitis vitans -bat adtactus mater deum? LACT. epit. 46, 2 multos ... -ere a veritate. HIL. c. Const. 16 quid est quod non -is hac voce, sc. similem patri filium esse? (hanc vocem var. l.). **b cetera exempla:** CIC. Scaur. 6 accusator iecit quodam loco vita illam mulierem spoliari quam pudicitia maluisse; sed -it statim nec de pudicitia plura dixit. Phil. 2, 32 me ... invitatum -isse. 14, 9 -it animus ... eaque dicere (re)formidat, quae L. Antonius ... effecerit. fin. 1, 42 appetendi et -endi ... initia profisciscuntur aut a voluptate aut a dolore. Att. 4, 6, 3 me admones, ut scribam illa Hortensiana ...; sed ... incipiendo -i (ab) i. Wesenberg, (in) i. Mueller). CAECIN. Cic. fam. 6, 7, 3 scripsi de te parce ... et timide, non revocans me ipse, sed paene -ens. VERG. georg. 1, 177 possum multa tibi veterum praecepta referre, ni -is tenuisque piget cognoscere curas (loco allato addit SEN. epist. 124, 1 non -is autem nec ulla te subtilitas abigit). Aen. 2, 12 animus meminisse horret luctuque -it (SERV. propter metrum pro praesentis praeteritum posuit). OV. ars 1, 717 quod -it, multae cupiunt, odere, quod instat (cf. CLAVD. 14, 12 crescut difficulti gaudia iurgio accenditque magis, quae -it, Venus). SEN. Ag. 915 (Electra sibi; nisi trans.) quid, anime demens, -is? dial. 9, 4, 1 (9, 3, 2 [verba Athenodori] a foro ... et publico recedendum est) mihi ... videtur ... Athenodorus nimis cito -isse. 9, 11, 3 (morituri ad naturam) recipe animum meliorem quam dedisti; non tergiversor nec -o. QVINT. decl. 270, 29 horret animus recordari, -unt cogitationes. al.

2 qui (sc. homines, sed mens l. 32) praesidium petunt: quodlibet: CIC. Att. 12, 18, 1 dum recordationes fugio, quae ... dolore efficiunt, -o ad (a var. l.) te admonendum (Madvig, -do codd.). BELL. Alex. 12, 4 nautici homines ... ad naturale ac domesticum bonum -ere cupiebant ...; itaque ... ad parandam classem incubuerunt. SEN. contr. 1, 8, 8 rhetores quidam ex toto ad patris indulgentiam -erunt. SEN. benef. 7, 16, 2 praeculendae sunt excusationes ingratis, ad quas -ere non possint. LVCAN. 7, 20 Pompei anxia mens curis ad tempora laeta -it. PETRON. 118, 2 causarum actores frequenter ad carminis tranquillitatem tamquam ad portum feliciorum -erunt. QVINT. inst. 4, 1, 44 ut ab iis, quae laedunt, ad ea, quae prosunt, -amus. al. dei, fidei christ.: TERT. fug. 13, 4 ut Iudaei ... ad nostram fidem -entes reciperentur in tabernacula aeterna. AVG. conf. 10, 40, 65 hoc, sc. deum consulere, me delectat et ab actionibus necessitatis ... ad istam voluptatem -o. soliloq. 1, 1, 5 fide te inveniunt qui ad te -unt (fug- var. l.). item ad deum: trin. 5, 16, 17 l. 55. 57 sqq.). PAVL. PELL. euch. 109 ad tua, i. dei, iura -i. al.

3 quae evanescent: HIPPOCR. aphor. 5, 10 quibuscumque sinance -it, ad pulmonem eis convertitur et in septem dies moriuntur (gr. ὀκρόσαι κωνάγγην διαφύγουσαι). NOVELL. Valent. 7, 1 pr. palatinae exactionis obstinatio, quae -ere debuit, augere contendit. ALC. AVIT. carm. 6, 325 (respic. Matth. 25, 14 sqq.; loq. dominus) tantane te nostri tenere obliviam segnem, serve piger, reditusque mei sic cura -it?

II trans. i. q. fugiendo relinquere, vitare (cf. ARVS. gramm. 489 -it ab illa re [affert VERG. p. 696, 51] ..., -it illam rem [affert VERG. p. 699, 22] ..., -it illa sui parte [affert VERG. p. 695, 14]. accedit acc. praedic. p. 698, 46; indicatur quo l. 68, unde l. 70): **A** notione motus localis vigente: **1** pertinet ad actionem -endi: **a** -unt animantes (partes corporis l. 59. 60, spiritus sanctus l. 64): **α** aliquid: CIC. Caecin. 22 impetum armati Antiochi ceterorumque tela atque incursum -it (cf. IVST. 14, 6, 11 non -em gladium sed nec vulnera). OV. met. 8, 95 Scylla scelerata ... munera porrexit; Minos porrecta -it. LIV. 41, 23, 8 cum ferae bestiae cibum ad fraudem suam positum plerumque aspernentur et -ant (nisi absol.; cf. PLIN. nat. 19, 152 serimus ... etiam ea, quae -unt cunctae quadrupedes. SIL. 5, 62 [in auspicio pullorum] ales ... planctu ... alimenta -it). CELS. 2, 6, 3 si ... oculi ... lumen -unt. PHAEDR. app. 12, 7 bos -ens impari collo iugum. SEN. Thy. 533 (in imag.; loq. Thyestes) sceptrum manus infausta -it. dial. 2, 5, 2, 15, 3 quaecumque ... sunt auditu ... et visu -enda. COLVM. 8, 17, 6 quae cellae protegant -entis pisces ardorem solis. STAT. Theb. 5, 302 iam manus Eumenidum captasque -erat arces Lemnias ... Venus (item -untur loca: PRVD. cath. 4, 21 spiritus sanctus, si quid vitii ... nasci in homine ... sensit, ceu spurcum -it celer sacellum. AVG. c. Petil. 3, 2, 3 p. 164, 14 domum magnam. EVCHER. laud. her. 41 habitaculum). MART. 3, 63, 10 bellus homo est, ... pallia vicini qui -it cubiti. PLIN. epist. 9, 33, 9 delphinum in litus eductum unguenti novitatem odoremque in altum -isse. al. additur unde: AVG. c. Cresc. 2, 22, 27 quisquis ... ab area paleam -ret. **β** aliquem (eiusve partes corporis; oscula l. 75): BELL. Afr. 69, 5 cum Numidae ... proficiscentes Iulianos insequerentur, -rent (in)stantes. VERG. Aen. 2, 380 veluti qui ... trepidus ... -it ... colla tumentem anguem. HOR. carm. 4, 13, 10 Cupido inportunus ... transvolat aridas quercus et -it te anum. OV. am. 1, 13, 37 illum Tithonum dum -is, Aurora, ... surgis ad ... rotas. met. 1, 556 -it ... Phoebi oscula lignum, sc.

Daphne. 1, 641 Io nova ... ut conspexit in unda cornua, pertimuit, seque exsternata -it, (sesequae exterrita fugit var. l.). 14, 62 Scylla -itque abigitque timetque ora proterva canum sui corporis; sed quos fugit attrahit una. SEN. Herc. f. 1193 (loq. Hercules) supplices tendo manus; ... manus -it Amphitryon (STAT. silv. 3, 4, 15 Iuno ... -it ... manum Ganymedis nectarque recusat. VLP. coll. Mos. 12, 7, 10 [e Celso] columbae, si manum [manu var. l.] -unt, domi tamen fugiunt). VAL. FL. 4, 294 illum pugilem ... furentem ... Oeabalides ... -it. 8, 445 Medea parantem redde(re) dicta virum furiosa mente -it vociferans. SVET. Iul. 63 L. Cassium partis adversae cum decem rostratis navibus obvium sibi ... non -it. gramm. 23, 6 qui eum in turba osculum sibi ingerentem quamquam -ens devitare non posset. al.

b -unt res (tamquam recedentes describuntur res, quae esse vel percipi desinunt, e. g. l. 15. 21): SEN. Oed. 1003 (Oedipus sibi) evasi diem; nil, parricida, dexterae debes tuae: lux te -it. LVCAN. 2, 724 maiores ... latent stellae calidumque -it Lucifer ipse diem. 9, 746 iret qui sudor in artus non fuit, atque oculos lacrimarum vena -it. LAVS Pis. 128 ista procul labes, sc. contemnendi amicos pauperes, procul haec fortuna -it, Piso, tuam ... domum. PLIN. nat. 19, 66 cucumeres ad eas aquas modice distantes adrepunt, contra oleum -unt (cf. 19, 87 vitis -it ... iuxta satos raphanos). SIL. 5, 330 iacet aequare ... Maeonio ... Appius; intremuere lacus corpusque -it contractis Thrasymennus aquis. STAT. Theb. 5, 211 illum dormientem ... sopor admota sub micte -it. silv. 5, 1, 30 adtactus (Phillimore, ad plantum trad.) -it iam plana cicatrix. al. in imag.: SYMM. epist. 4, 28, 3 similis arentibus rivulis laxiores ripas -i, ut inopiam brevitatis adfectata celaret.

2 per speciem motus significatur status: PLIN. nat. 3, 9 Baetis flumen ... Tugiensi exoriens saltu ... Ilorci -it Scipionis rogam. 31, 42 (pertinet etiam ad p. 699, 38) quem Herculeum rivum -ens Virginis nomen obtinuit aqua.

B notione motus localis evanida vel minus vigente (sc. fere translate vel laxius): **1** -unt, qui (quae) recusant, evitant sim. (iuxta ponitur reformidare l. 72. 75 [disting. p. 699, 5]); quid (quis) recusetur, indicatur: **a** per acc. obi. (iuxta structuram verbalem l. 35); pro obi. sunt: **α** animantes (adde p. 699, 44): CIC. Q. Rosc. 45 quem, ego si ferrem iudicem, -ere non deberet, cum testem producam, reprehendere audebit? POMP. TROG. hist. Iust. 38, 7, 10 iustitiae atque liberalitatis suae, ne ipsos milites, quin auditores experiantur testes, -ere. SEN. contr. 1, 6, 7 (loq. iuvenis coactus uxore dimissa aliam ducere) -o uxorem, quia uxorius sum. SEN. Herc. f. 1332 (loq. Hercules) me -it orbis. Herc. O. 766 mors -it illum Herculeum (Phoen. 259. LVCAN. 2, 75 m. ipsa -it saepe virum). dial. 1, 3, 3 fortuna, quae ignavissimum quemque -it. 5, 23, 6 quidam inimicitias gessit cum Caesare; ... nemo quasi fulgurium -it. TERT. praescr. 14, 6 (respic. Tit. 3, 10) ut de -endis eis non praemoneremur (item respic. haeretici, pagani: AMBR. hex. 3, 13, 55 non -ere [fug-, -fulg- var. ll.] eos, qui a nostra fide et consortio separati sint. IOH. MAXENT. Conc. IV 2 p. 27, 41 valde). AMBR. Cain et Ab. 2, 9, 29 (loq. deus) me testem abnuis et -is arbitrum (item pro obi. est deus, Christus: ORIG. in Matth. ser. 28 p. 54, 24 congregantem illum Christum per singulos dies -it aliquis actu magis quam corpore [antea: recusaverit congregari]. GREG. M. moral. praef. 19 arrogantes ... viri intra sanctam ecclesiam ... deum elate vivendo -unt). in Luc. 2, 66 cur inipio ... communis patrimonii videatur angustior, cum Christus non -at coheredes? (item -it Christus, deus: HIER. epist. 31, 3, 2 [respic. apoc. 3, 15 sq.] frigidum non -ens calidis delectatur. COMM. instr. 1, 37, 18). al.

β res: **① vario contextu:** CIC. Verr. II 5, 40 cum ... quidam loqueretur, ut ... ducem te ... praeberes, ... id -isti. nat. deor. 3, 33 omne animal appetit quaedam et fugit a quibusdam; quod autem -it, id contra naturam est (antea: declinantur contraria). POLLIO Cic. fam. 10, 31, 3 nullum periculum est ..., quod ... aut -am aut deprecet. CAES. or. frg. Gell. 5, 13, 6 -ere (efug- var. l.) hoc munus ... non potui. VARRO ling. 6, 48 id, quod malum casurum putat, -it mens. HOR. carm. 1, 35, 34 quid nos dura -imus aetas? (item respic. facinora sim.: OV. epist. 14, 50 mandatum dextra -it opus necandi. fast. 3, 51 scelus [SEN. Herc. O. 1720]). epist. 2, 2, 171 populus adsita certis limitibus vicina -it iurgia (refringit Horkel, alii alia). OV. rem. 603 Phyllis relicta dubitat -itque, quod audet, sc. mortem voluntariam. SEN. Herc. f. 1319 dextra contactus pios scelerata -it. benef. 2, 16, 1 cum ille, cui urbs donabatur, ... tanti muneris invidiam -isset. epist. 88, 5 Stoicum illum Homerum faciunt ... voluptates -entem (LACT. inst. 6, 7, 6 qui aut v. aut divitias non -unt). 120, 6 Fabricius non aliter -it divitias quam venenum (LACT. l. 68. SIDON. epist. 2, 13, 8 Damocles illa -it celeritate d. deliciasque regales, qua solent appeti). al. COLVM. 2, 2, 7 ager siccus et macer ... colono est paenitendus ac tamquam pestilens -endus. 3, 3, 1 ut multi -ant et reformident talem positionem ruris. 4, 3, 3 sumptum annum. QVINT. inst. 12, 10, 8 Polyclitus sculptor aetatem ... graviorem dicitur -isse, nihil ausus ultra levis genas. PLIN. epist. 5, 16, 11 ut ... crudum adhuc vulnus medentium manus reformidat,

... sic recens animi dolor consolationes reicit ac -it. TERT. scorp. 5, 6 medicinae praesidium plures qui -unt (*postea*: recusatibatur). *al.*

① *spectat ad opus litterarum, artem oratoriam; respicitur:*

Ⓐ *modus dicendi vel scribendi:* CIC. orat. 235 scribant *Attici* aliquid ... Isocrateo more ...; tum illos existimabo non desperatione reformidavisse genus hoc, sed iudicio -isse. SEN. contr. 7 praef. 6 tenera aetas -it omne, ... quod sordidum ... est (-*untur verba ut*: contr. exc. 4 praef. 9 quaedam ... scholae iam quasi obscena -unt. PLIN. epist. 4, 14, 4 *quosdam* ne verbis quidem nudis abstinuisse, quae nos -imus. CASSIOD. inst. 1, 15, 2 haec *idiomata scripturae divinae* ... licet communis usus -at). QUINT. inst. 4, 2, 43 sunt ... haec vitia non tantum brevilitatis gratia -enda (*antea*: vitandas). 4, 5, 6 interim -enda non modo distinctio quaestionum est, sed omnino tractatio. 9, 4, 31 *quidam* -it teneram delicatamque modulandi voluptatem. AVG. conf. 3, 5, 9 tumor ... meus -bat modum eius *scripturae sacrae*.

al. ② *res tractanda:* VAL. MAX. 1, 8, 7 nostrum sit inclutis litterarum monumentis consecrata perinde ac vana non -isse. HEGES. 4, 5 hactenus circumvagari licuerit, dum templi sancti ... contagia -entes circa alias urbes stilum occupamus. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 5 p. 149, 4 (*verba Porphyrii*) altiores ... quaestiones sponte -am (-o *var. l.*; cf. *Porph. isag. p. 1*, 9 altioribus ... quaestionibus abstinens).

③ *spectat ad religionem (fere christ., sed paganam l. 22. 37, Iudaeorum l. 31 sq.):* VERG. Aen. 7, 618 *Latinus* -it foeda ministeria *Belli portas recludendi* (cf. p. 697, 48). VET. LAT. II Petr. 2, 20 (Ps. Aug. vit. Christ. 13. *al.* = VVLG.) -entes coinquinationes mundi ([gr. ἀποφυγόντες]. cf. RVFIN. Adamant. 4, 2 p. 60, 31 mala [gr. φεύγοντας]). EVSEB. GALLIC. hom. 14, 7 peccatum). HIL. c. Const. 16 si ... Arriani idcirco omouision hodie evitant, quia prius negaverunt, nonne tu hodie idcirco -is, ut hi nunc quoque denegent? ([*postea*: excludis]. *item* -itur *doctrina catholica*: PELAG. in Rom. 1, 16 p. 12, 7 *haeretici* haec, sc. *incarnationem et passionem*, tamquam indigna deo -unt. TRACT. Pelag. 4, 11, 1 p. 85 iustitiae, ... pietatis doctrinam -imus. *al.*) AMBR. Tob. 14, 49 plerique -entes praecepta legis *eqs.* (COMM. instr. 1, 23, 9 -is cenae, p. [Martin, refugiscere trad.]). RVFIN. hist. 3, 27, 3 quidam ... ex ipsis *Ebionaeis* -unt hanc impietatem, ut ex viro et femina adserant eum *Christum* natum ([gr. διεδίδρασκον]. FAVST. REI. grat. 1, 5 p. 21, 1 Pelagii i. *item* -untur *doctrinae haeticorum*: RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 181, 19. IOH. MAXENT. Conc.^s IV 2 p. 12, 28 ut adunatio ... -at simplicitatem). PRVD. c. SYMM. 1, 506 *urbs* -it errores veteres. *al.*

④ *spectat ad rem amatoriam, nuptias (cf. p. 698, 27):* OV. met. 7, 239 *Medea* -it ... viriles contactus. 10, 79 omnem ... -erat Orpheus femineam venerem (QUINT. decl. 277, 9 ut *animalia*, posteaquam conceperint, omnem -ant v.). 14, 636 *Pomona* accessus prohibet -itque viriles. SEN. contr. 7, 6, 15 quidam virginum concubitu -unt. 7, 8, 2 *adulescens* non -bat ... puellae nuptias. STAT. Ach. 2, 39 *virtus Achillis* vix audito litui clangore -it et Thetin et comites et quos suppresserat ignes. *al.*

⑤ *per struct. verbalem:* α *inf.*: HOR. carm. 1, 1, 34 si ... nec Polyhymnia Lesbom -it tendere barbiton. OV. am. 3, 6, 5 (*ad annem*) parvus eras ... nec te transire -i. SEN. Ag. 417 -it loqui mens aegra tantis ... malis. 419 clades scire qui -it suas, gravat timorem (RVFIN. apol. Orig. praef. 1, 1). SIL. 15, 319 *Philippus Romanam* legem regno accepisse non -it. GRAN. LIC. 36, 1 contendere. TERT. idol. 18, 6 *Christus* regem ... fieri ... -it. LACT. inst. 6, 9, 2 quem *deum* nosse *it homo*. CHAR. gramm. p. 348, 1 non ... -imus quaedam exemplis probare (cf. PELAG. Aug. nat. et grat. 10, 11 assertionem ... conprobare). AVSON. 5 (319 S.), 19 cupere atque ambire -i. CHIRON 425 *iumentum* -it recumbere (cf. 416 effugit cubitus; *Hippiatr. gr. I p. 286, 24 διαφεύγει τὸ κατακεῖσθαι*). *al.* β *enunt. secund. (adde quin iuxta acc. obi. p. 698, 36):* ne (*vix huc* AMBR. parad. 8, 40): CLAUD. DON. Aen. 7, 620 p. 92, 28 (*spectat ad l. 22*) quod Latino displicuit et -it, ne faceret, fecit *Iuno*. ut (cf. l. 33): SVLP. SEV. Mart. 27, 5 non -imus ..., ut *obtrectatores Martini* ... nos quoque cum tali viro oderint.

quominus: DIFF. Suet. p. 283, 1 (*antea*: olea fructus est, oliva arbor) multi ... non -erunt (*Reifferscheid*, -it *cod.*), q. utramque rem utroque nomine dixerint (cf. *Isid. diff. 1*, 410 nec vetat *consuetudo*, q. *eqs.*).

γ *acc. c. inf.*: AVELL. 95, 78 *qui orientibus ecclesiis praesunt* Christianam reparari ... -unt unitatem. GREG. M. in Ezech. 1, 5, 7 *sancti* vitam suam omnino sciri -unt (fug-*var. l.*).

⑥ *-it, quod aliquem latet:* CLAUD. 15, 171 mors nulla -it artificem, sc. *scelerum*. AVELL. 144, 4 quae res hactenus ecclesiarum pacem ... dividerit, nec pietatis vestrae, *i. imperatoris*, nec illorum *episcoporum* -it ... notitiam.

deriv.: 1. refuga, refugium, refugus; cf. ?2. refuga.

[**refugisco**, -ere v. *supra* l. 32.]

Pieron.

***refugium**, -ī n. a refugere. *producitur re-* p. 701, 18sq.

de notione (v. *etiam* p. 701, 13): SYNON. Cic. p. 440, 14 propugnaculum. ... subsidium. custodia. tutamen. -um. suffugium. GLOSS. -um: *καταφυγή. καταφύγιον*. suppetium: -um. GLOSS.^l III Abstr. SU 8 subsidium:

-um vel tutamen. Corp. R 56 -um: geberg (*anglosax.*). *al.*; *obscurum*: HESYCH. lex. P 230 ἡερούγια: ἡεμπία (ἡελοόδια: μεμπία Schmidt). *le-gitur* *locus apud LIV. et inde* a FRONTINO, *inscr. l. 61*, SVET., *saepe in sacr. script. et locis inde pendentibus, in versibus non nisi p. 701, 18sq.* [francog. refui, prov. refuy, refug, refuch, refugi, sc. *tam de loco, quo refugitur, quam de actione reiciendi sim.* (cf. p. 701, 45sq.). cf. M.-L. 7161. Wartburg X 197 sq. Schd.-Cr.] [in *falsa var. l. pro* per fugium CIC. off. 2, 26 (cf. conl. l. 71); et *suppl. falso in edd. pro* (ef)fugium FEST. p. 329 (cf. Timpanaro, Contributi di filol., 1978, 395 sq.); trad. in parte *codd., fort. recte*, ITIN. Anton. Aug. p. 95, 5. 96, 2 (*de portu*, cf. Uggeri, Stud. Ital. 40, 1968, 249 sq.).]

① *de eo, quo quis refugit (qua in re constat -um, indicatur per gen. explic. e. g. l. 22. 26sq. 75. p. 701, 4 [cf. adi. l. 36], praepos. in c. abl. l. 71. p. 701, 17; quis -um petat eove utatur, per dat. poss. vel commodi e. g. l. 21. 24. 42sq. p. 701, 32, gen. e. g. l. 19. 46. p. 701, 10 [nota gen. rei p. 701, 3]; quis -um det, per gen. e. g. l. 75; quid -o vitetur vel arceatur, per praepos. ab p. 701, 12. 16):* α *-um consistit in rebus:* 1 *proprie de loco, ubi quis tutus reddatur, sibi auxilium reperiat:* α *generatim:*

α *contextu vario (iuxta ponitur receptaculum l. 21, subsidium l. 28):* LIV. 9, 37, 10 silvae tutius dedere -um. FRONTIN. strat. 1, 3, 10 hostes, quorum -a, sc. *saltus et latebras, Domitianus* nudaverat. GAIVS dig. 2, 4, 18 domus tutissimum cuique -um atque receptaculum *est*. TERT. resurr. 27, 6 quae ab ira dei cellariorum nos -a servabunt? VLP. dig. 11, 3, 1, 2 est proprie 'recipere' -um abscondendi causa servo praestare. VET. LAT. psalm. 103, 18 (cod. 300, *sim. al. et* VVLG.) *petra* -um hericiis et leporibus (*gr. καταφυγή. petram Christum interpretantur* PAVL. NOL. epist. 9, 4 AVG. in psalm. 70, serm. 1, 5). IVST. 2, 6, 11 superfuerunt, quos -a montium receperunt ([*inde* OROS. hist. 1, 9, 1 paucis per -a m. liberatis. ISID. orig. 13, 22, 4]. ARNOB. IVN. in psalm. 17 l. 87). AMBR. hex. 3, 5, 22 mare ... subsidium in necessitatibus, -um in periculis. HEGES. 4, 9, 1 -a *tectorum* (HIER. epist. 140, 5, 2 qui sustinet tempestatem, vel *petrae* vel tecti quaerit -um). HIER. tract. in psalm. I p. 119 l. 22 (*ad 89*, I, v. p. 701, 14) qui -um quaerit, ut ab aestu nimio quaerit et calore, aut bestia illum persequitur, aut hostes illum persequuntur, ut interficiant. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 234 p. 718 machinas et -a ... eius, quae terga dederat, legionis, incendunt (*gr. τὰς ὑποδύσεις*). MART. CAP. 6, 621 quendam ... fugientem regis insidias ex Arabia in Gaditana pervenisse -a. HYD. chron. II p. 29, 174 de locis -i sanctis, *i. ecclesiis*, populus omnis abstractus. DYNAM. vita Max. 9 l. 211 urbis *Re-gensis* ... -um, *i. castellum*, ... eius orationibus fuisse munitum. *al.*

β *in sacr. script. et locis inde pendentibus respic. asylum (saepe homi-cidarum, sed apostatarum l. 53, expulsorum l. 47; gr. resp. φυγαδεντήριον, nisi aliud notavimus): varia exemplar:* VET. LAT. num. 35, 11 (cod. 100, *sim. al.*) dispositis vobis civitates (ad -um (*ad l. 49sq.*)) et erint vobis -a, quo refugiat homicida (i. *Vulg.* in praesidia fugitivorum). deut. 19, 3 (cod. 100) erit -um ibi omni homicidae (*gr. καταφυγή, Vulg.* quo possit evadere). Ios. 21, 13 (*ibid.*) filiis Aron dedit civitates -u(m) interfectori (*Vulg.* confugii civitatem). 21, 36 (*ibid.*) civitatem -um interfectoris (VVLG. v. l. 57). II Macc. 5, 9 (rec. V) *expulsus quidam* quasi pro cognatione ibi -um habiturus *est* (*gr. σκέλης, rec. cet.* protectionem). AMBR. fug. saec. 2, 9 sex ... civitatum -a. *al.* in locut. civitas (est) ad vel in -um (-a): VET. LAT. num. 35, 11 l. 42. 35, 13 (cod. 100, *sim. al.*) vi c. ad -a erint vobis (*Vulg.* ad fugitivorum subsidia). 35, 15 (cod. 100) erint c. ad -um (Aug. loc. hept. 4, 127 in -um, *Vulg.* ut confugiat). I Macc. 10, 14 (rec. V, *sim. B*) erat ... haec c. eis *apostatis* ad -um (rec. L in -um). RVFIN. Orig. in num. 28, 2 p. 283, 21 ad -um. *al.* in *iunctura* civitas -i (-orum): VET. LAT. Ios. 20, 2 (cod. 100) date civitates -orum (*Vulg.* urbes fugitivorum). 20, 6 (Ambr. fug. saec. 2, 13) erit in c. -i homicida ille (*gr. et Vulg. aliter*). VVLG. Ios. 21, 36 c. -i (con-*var. l.*; *versum om. plures codd.*). RVFIN. Orig. in num. 28, 2 p. 283, 13 quas *dominus* -i nominat c., ad quas confugiant ... homicidae. *al.*

② *speciatim:* *de parte quadam sepulcri:* CIL VI 18080, 4 (*saec. I ex.//I in.*) maceriam vetustate delapsam refecit et -um fecit (*de eodem sepulcro:* 18079, 9 monimen(tum ...)) ... refecit ... (et refugi)um fecit).

de parte quadam aedium: VLP. dig. 7, 1, 13, 7 (*e Nerva filio*) non licet vel aditus posticasve vertere vel -a aperire. *de loco quadam in amphitheatro, quo gladiator refugiat:* INSCR. Année Épigr. 2006 n. 1290 (*saec. IV in.*) (bes)tiari(us) pre(m)sus a leopardo (i...), -o et mortu(us) (i... (mors)u suppl. Nigdels vix recte, fort. (i... i)n). *de cella monachi:* CONC.^s II 5 p. 7, 24 (*ad monachos quosdam*) nisi vestra -a sustinere praeceperimus angustias (*gr. II l. 3 p. 127, 38 ξενίας*).

③ *translate vel in imag. de quolibet auxilio vel salute:* SVET. Tib. 35, 2 omnes, ne quod -um (per-*coni. Vrsinus*) in tali fraude cuiquam esset, exilio adfecit. IREN. 5, 34, 3 *quod ecclesiae* salutaris portus periclitantibus existant, ... -um sunt eorum, qui ... errorem conantur effugere (*item de ecclesia:* AMBR. patr. 5, 27 tamquam portus. QVODV. prom. 2, 38, 87 cuius *ecclesiae* beneficiorum -a ipsi ... eius appetunt inimici. *al.*; cf. l. 37 et

infra l. 24). PLIN. med. 3, 38, 1 adversus aspidis morsum unum -um habebant priores, ut *eqs.* DICT. 2, 21 non ad vim neque ad arma decursum est, quod iracundiae -um esse solet. AMBR. in psalm. 118 serm. 14, 40, 2 ut *deus* -a omnia excusationis obsaeptat (LEO M. epist. 102, 2 Conc.^s II 4 p. 53, 30). DYNAM. vita Max. 1 l. 33 prolixiora conscripsi quam volui et -um brevitatis omisi. *al.*

B -um consistit in animantibus eorumve qualitibus (iuxta ponitur praesidium l. 28. 32): **1** in deo, Christo (cruce l. 19; gr. resp. *καταφυγή*): VET. LAT. psalm. 9, 10 (cod. 300, *sim. al. et* VVLG.) factus est dominus -um pauperum, adiutor ... in tribulatione (pauperi VVLG.; *explicit* AVG. quaest. hept. 4, 51 id est, factum est, ut ad eum refugerent pauperes). 31, 7 (*ibid.*) tu mihi es -um a pressura (*explicit* CASSIOD. *ad loc.* l. 191 -um est, ad quod confugitur, ut pericula declinentur). 89, 1 (*ibid.*) domine, -um factus es nobis (*explicit* HIER. tract. in psalm. II p. 415 l. 32 -um numquam dicitur, nisi fuerit persecutio. *cf. etiam p. 700, 31*). AVG. conf. 3, 3, 5 deus meus, -um meum a terribilibus nocentibus. IULIAN. epist. in psalm. 30, 4^a ut fortem protectionem et impenetrabile -um in deo se habere signaret. COMM. instr. 2, 11, 5 (*ad desertores*) -um regis pete, si delictor fuisti. ANTH. 379, 6 crux mihi -um (*eadem* Ps. VEN. FORT. carm. app. 2, 2, *cf. REGULA* mag. them. or. dom. 7 -um crucis suae nobis contulit Christus). *al.* in iunctura in -um *sim.*: VET. LAT. psalm. 30, 3 (cod. 300, *sim. al. et* VVLG.; *ad dominum*) esto mihi in deum protectorem et in domum -i (cod. 306 in -um, PSALT. Rom. in locum -i. *explicit* CASSIOD. *ad loc.* l. 53 domus est -i gloriosa resurrectio. l. 58 domum ... -i ad ecclesiam catholicam dicuntur aliqui pertinere). 93, 22 (*ibid.*) factus est mihi dominus in -um et deus meus in auxilium spei meae. **2** in hominibus variis: IVST. 14, 2, 8 Eumenes ... quosdam nunc patronos appellans ..., nunc -a salutis suae et unica praesidia. ACT. Achat. 1, 2 quem scutum quoddam ac -um illius religionis audierat quidam. Ps. ORIG. tract. 2, 6 ut apostoli ... essent -um nationum. CIL X 7995, 6 (*saec. V/VI; laus mortui*) inopum -um, peregrinorum fautor. CASSIOD. var. 12, 1, 5 persona tua -um sit oppresso, infirmi defensio, praesidium aliqua calamitate concluso.

II de facultate refugiendi (*huc vergunt e. g. l. 53. p. 700, 19. 42 sqq. 71 necnon gen. -i l. 23. p. 700, 36. 54 sqq.*): **A** exempla varia: FRON-TIN. strat. 1, 11, 21 navium, ad quas -um erat. Ps. ORIG. tract. 2, 4 tabernaculum ..., ad quem omnes conmeantes -um habebant (ACT. Petr. 8 viduae omnes sperantes in Christo ad hunc Marcellum -um h.). **B** in struct. finalibus (*cf. l. 21 sqq. p. 700, 49 sqq.*): *dat. fin.*: IVST. 11, 4, 9 portas -is profugorum ... aperuere (refugis *Seel c. plerisque codd.*). AMBR. fug. saec. 2, 5 quae civitates -o peccantibus forent (-um var. l.). HEGES. 3, 25, 1 quibus urbs -o erat. IULIAN. epist. in psalm. 103, 18^b concava saxa sunt bestiolis minutis -o, quae et iuga montium evadere nequeunt. *ad* -um: VITAE patr. Iurens. 103 quam in parte ad -um apostolica limina expeteret, ignorabat.

III de actione refugiendi: **A** proprie: AMBR. fug. saec. 2, 13 post homicidae illius -um (*spectat ad rem p. 700, 39 sqq. illustratam ut: hex. 1, 8, 31 p. 33, 5 si quis per inprudentiam intulerit necem, accipit impunitatis spem, -i facultatem, ut possit evadere*). VICT. TONN. chron. II p. 203, 552, 2 Calchedonae, ubi -um fecerat in diversorio ... Euphemiae (*sc. ut se reficeret; cf. l. 36*). **B** translate agitur de actione: auxilium petendi: CONC. Carth. a. 424/425 p. 171 l. 54 (*ad papam*) presbyterorum excommunicatorum ... improba -a ... repellat sanctitas tua. CAES. AREL. in apoc. 5 p. 225, 29 totus mundus ... -um habiturus est ad ecclesiam. GREG. M. epist. 5, 39 l. 104 ut episcopi mei ... contra me -um ad saeculares iudices habeant. *redeundi* (*in lusu verborum*): CLAVD. MAM. anim. 3, 18 p. 189, 14 si lanx nostra prior et vero gravior, non pigeat ... a trans-fugio -um facere et a falsitate sub veritate cedere (*repugium var. l., repudium Schottus*). Goldstein.

refugo, -äre. a re- et fugare. -fūg- metiri vid. COMM. GLOSS. -at: apostatat (*expectes* refugit; *an incaute sec. p. 693, 33 forma-ta?*). [olim ed. e falsa var. l. HIER. in Philem. praef. l. 45.]

i. q. fugando repellere (*sine respectu motus localis* COMM.): COMM. apol. 761 quidam indisciplinati clementiam dei -ant (-fut- vel -fus- con-). CASSIOD. Ios. antiq. 13, 96 p. 367 cum constipatione testimonii tela venientia -rentur (*gr. liberius*). Pieroni.

refugus, -a, -um. a refugere. legitur inde ab Ov., maxime apud poetas. [in falsa var. l. -i pro refugae p. 694, 35.]

i. qui refugit (*indicatur unde per gen. p. 702, 72 sqq. 703, 4. 8 sq., praepos. ab e. g. p. 702, 20. 57. 703, 2 sqq., quo per praepos. in c. acc. p. 702, 40. 49. 59; accedit adv. p. 702, 59. 703, 2. 6; adhibetur pro subst. masc. p. 702, 47 sq. 703, 12 sq.; respicitur qualitas, habitus fugax e. g. p. 702, 43 sqq. 57 sqq.*): **I** proprie vel in imagine: **A** pertinet ad actionem refugiendi: **1** de rebus: **a** aqua, quae refluit: OV. epist. 18, 182 spem ... suo -i fluminis ore sequi (*spectat ad Tantalum ut: met. 10, 42 nec Tantalus undam captavit -am. CLAVD. 5, 509 te -i fallant latices.*

cf. l. 17). LVCAN. 8, 526 -o ... Nilo (*item de Nilo post inundationem in alveum refluyente*: PLIN. paneg. 30, 4 se ... vehementi lapsu -um abstulerat. *aliter*: PRVD. c. Symm. 2, 928 num -us nostras odit praestringere ripas amnis?). PANEG. 10, 12, 1 exercitus -um mare secutos esse, quae cederet. 5 CYPR. GALL. exod. 484 (*spectat ad 14, 21*) cum bibulas -us nudasset pontus harenas. iud. 225 qua virtute movet dominus incertum -o molimine pontum. *agitur de aestus recessu*: LVCAN. 1, 411 cum funditur ingens Oceanus vel cum -is se fluctibus aufert. STAT. Theb. 12, 634 -um mare (AVSON. 27, 14^b [396 S.], 42). silv. 5, 1, 91 -o circumsona gurgite Thule. AVSON. 27, 3 (398 S.), 3 ostrea ... -is nudata vadis. PRISC. periheg. 688 qua tractum *aequor, i. mare Caspium*, -ae miscetur Tethyos, *i. Oceani*, undae (*cf. gr. 722 πορογγής*). VEN. FORT. carm. app. 29, 5 litus arena suum -o, nunc suscipit aestu, nunc, mare dum turget, naufraga terra latet (L. Blomgren, *Eranos* 42, 1944, 128; *refugi cod., -git ante rasuram, quod pars edd. accepit*).

b quibuslibet, quae: **a** vario modo recedunt: STAT. Theb. 6, 281 Tantalus ... -ae sterilem rapit aëra silvae, *i. rami* (-ā ... silvā *Baehrens*). CLAVD. carm. min. 27, 6 (*in imag.*) rubet ventura dies ..., nox ... -o pallescit amictu (*simul ad β? item de vestibus*: SIDON. carm. 2, 397 fibula mordaci -as a pectore vestes dente capit). CYPR. GALL. exod. 678 (*spectat ad 17, 12*) fulciunt artus *Mosis* ... per aevum laboris, *sc. manus levandi*, -os. Ps. ORIG. tract. 18, 6 (*spectat ad Dan. 3, 50*) ut a tactu ... innocentium corporum -a pice incendium cederet. **β** evanescent, *sc. corpora caelestia sim. e conspectu hominum* (*fort. addas l. 18*): *respicitur solis defectio*: STAT. Theb. 2, 421 nationes -o pallentes sole (CLAVD. 15, 399 PAVL. NOL. epist. 31, 3 p. 270, 11). PAVL. NOL. carm. 31, 339 -o caecatus lumine mundus (EVSEB. GALLIC. hom. 24, 6). VIGIL. TRID. ad Ioh. 11 l. 297 (*spectat ad Luc. 23, 44*) dies ... honorem prodidit passionis ... -us. *exempla varia*: BREV. EXPOS. Verg. georg. 1, 442 (*v. p. 695, 15*) veluti -o orbe solis. SIDON. carm. 7, 576 tertia lux -is Hyperiona fuderat astris. ENNOD. opusc. 3, 84 p. 352, 12 quod solum *nemorosum* -us per umbracula opaca sol nesciret. **γ** se avertunt, *sc. oculi*: FVLG. myth. 1 praef. p. 14, 15 levi ... -o quodam contemplatu. CLAVD. 6, 9 (*agitur de pullis aquilae*) -o torsit qui lumine visum a sole, ... hunc pullum ... ferit pater. **δ** in partem contrariam se vertunt: CLAVD. 1, 172 (*per adyanon*) ante ... intercisa dies -os vertetur in ortus, quam *eqs. (i. dies -a, cf. Taeger, comm. 1988, ad l.)*. 21, 68 *in equo sedens* torquebas -um Parthis mirantibus arcum (*cf. l. 43*). SIDON. carm. 2, 434 nox iam -os conversa pedes. **ε** in locum pristinum revertuntur (*vi fugiendi evanida, an tollitur effectus fugiendi?*): Ps. MAX. TAVR. serm. 37 p. 609^c *Christus* -o in corpora vitali spiritu ad lucem mortuos redire praecipit.

2 de animantibus vel actionibus eorum: **a** in re militari *sim.*: LVCAN. 6, 50 -i ... Parthi ([*explicit* ADNOT. quia post se sagittas in bello iaciunt fugientes]. CLAVD. 8, 531. *cf. vol. VI l. 1464, 72 sqq.*). VAL. FL. 3, 587 -i ... improba Mauri lancea. SIL. 4, 320 equites texunt alterno glomerata volumina cursu atque eadem -a cedentes arte resolvunt. 5, 46 cura *Hannibalis* ... -os, *sc. Romanos*, habitura sub ictu (*pro subst. masc. ut: TAC. ann. 13, 40, 2 ut ... -os non sequerentur*). STAT. silv. 4, 7, 50 -is ... Sarmatis. TAC. hist. 2, 24, 2 equites ... inritato proelio sponte -i. 3, 61, 2 in castra -i. SIDON. carm. 7, 480 *Theodoricus, qui Narbonem obsederat*, -o laxavit moenia bello. MEROB. poet. 62 (*in imag.*) *Enyo* tlexerat ... -um sub pace f(urorem) (*sic Vollmer, f(eretrum) Niebuhr*). **b** vario contextu: VAL. FL. 4, 41 *Hercules somnians* -ā ... eluditur umbrā, *sc. Hylae*. HEGES. 2, 2, 4 a complexu -us. PRVD. perist. 11, 102 sequitur ... *equorum* -as orbita trita vias.

B per speciem motus refugere dicuntur: **1** quae a fronte quadam recedunt: LVCAN. 10, 132 -os ... gerens a fronte capillos (ALC. AVIT. carm. 1, 204 ut -o careat frons nuda c. *cf. SIDON. epist. 1, 2, 2 paululum a planitie frontis in verticem caesaries -a crispatur*). CAEL. AVR. gyn. frg. p. 148, 6 os matricis ... in anteriora ac superiora vel posteriora (et inferiora) aut -a ad anteriora sustollitur (*cf. gr. p. 127, 23 προσαναρρεύει*). SIDON. carm. 2, 249 vix ad -os lux pervenit orbis, *i. oculos*. **2** quae recedere videntur: *adpropinquantibus*: VAL. FL. 1, 579 -i ... Pe-lori ([*nisi ad I; quid docti de loco senserint, comprehendunt e. g. Spaltenstein, comm. 2002 et Kleywegt, comm. 2005, ad l.*]. CLAVD. 26, 222). ALC. AVIT. carm. 4, 120 cum -um sequeretur machina, *i. turris Babylonica*, caelum. *discedentibus*: CLAVD. rapt. Pros. 1, 191 linquitur Aetna totaque descrecit -o Trinacria visu.

II translate: **A** de rebus, quae: **1** evanescent: STAT. Theb. 4, 766 -as vires et pectora bellis exanimata reple. PRVD. apoth. 582 credentes ... Christus adit, dubitabile pectus ... -o contemnit honore.

2 se avertunt: AMBR. exc. Sat. 2, 36 beata ... mors, ... culpae -a (*refugat var. l.*). IULIAN. in Iob 23, 17 quae *opera foeda* lucis -a noctis densitate gauderent. ENNOD. epist. 1, 1, 2 p. 1, 12 declamationum pompam -a laudis deposcit assertio.

B de animantibus, qui se avertunt: AMBR. fid. 4, 9, 111 qui ... longe ... -i ab inscrutabili supernae generationis arcano eqs. (refugere, -giunt var. ll.; locum affert Ps. AVG. solut. 9.1.41). in psalm. 118 serm. 4, 26 David -us ab huiusmodi viro, i. vano. 20, 4, 2 Pharisaeus non -us ieiunii (spectat ad Luc. 18, 12). EVCHER. epist. ad Val. p. 725^D hoc tu [lumine], sc. scripturae sacrae, caligantem mentis aciem nequaquam -us insuesce (, ed. 1497, om. ed. 1517, sive ed. 1487). CIL VI 41389, 13 (a. 437/45) Flavio Aetio morum probo, opum -o. CAES. AREL. in apoc. 13 p. 252, 22 (nisi ad p. 694, 38) ranae aquarum -ae et siccitatis [inpatientes] sunt (patientes Dulaey coll. Beato Liebanensi). pro subst. masc. de apostatis vel peccatoribus (formae certae; ambiguas v. p. 694, 16sq.). Ps. AMBR. paenit. 32 diabolus erga conversos ... acrius excitatur et -os suos severior ... insequitur. BACHAR. repar. laps. 16 culpam emendare ... desertior et -i.

Goldstein.

[refuit NOT. Tir. 4, 96 fictum vid. ad continuandam seriem 4, 87 sqq. fuit. afuit eqs.]

refulcio, -fulsī, -īre. a re- et fulcire. NOT. Tir. 72, 2 -cit. 72, 6 -sit (quam formam propter voces iuxta positas potius huic verbo tribuas quam verbo q. e. refulgere, cf. enim 72, 7 sqq. fultum. fulcrum eqs.). [in falsa var. l. cod. saec. X HEGES. 2, 9, 1 p. 153, 11 -ta pro fulcia.] Bl.

refulgēns v. refulgeo.

refulgētia, -ae f. a refulgere. i. q. actio vel effectus refulgēndi, lucis reperussio, splendor (per gen. indicatur ipsa lux l. 34, unde -a fiat, l. 26. 35; accedit effulgētia l. 28. 33): 1 in descriptione aedificii: APVL. flor. 18, 3 in auditorio ... spectari debet non pavimenti marmoratio ... nec lacunarum -a, sed oratio. 2 in theologia christ. (respic. processio Christi e deo patre; de re v. Balthes, Mar. Victorin., 2002, 48 sqq.): CANDID. gen. div. 4.1.9 (syn. effulgētia l. 2. 14) -a et motus est et adsignat tempus et recessionem quandam ...; (l. 11) quae -a si semper manet eqs. l. 15 a substantia ... luminati quasi fugiens ... splendor -a est, substantialis, non substantia. 9.1.7 quomodo fit generatio a deo ...? et effluent an ut emissio an ut -a eqs.? MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 27 l. 18 quod ... λόγος est ..., progressio est ... et in actionem effulgētia et -a. 1, 34 l. 33 luminis -a (l. 39). l. 41 -a ... splendor luminis est. 1, 40 l. 32 sive λόγος est Iesus sive lumen sive -a eqs. 1, 47 l. 39 -am patris.

refulgeo, -fulsī, -ēre. a re- et fulgere. NOT. Tir. 72, 11^a -et. de nota -sit v. l. 18. de formis: indicat. praes. -it (sc. coniug. III^{ae} cf. vol. VI 1, 1507, 63 sqq.) in var. ll. tantum, e. g. CIC. Arat. frg. 7, 2 PRVD. c. Symm. 1, 465 CHROMAT. serm. 26, 2 (perperam con. Lachmann LVCR. 2, 800 [v. Bailey, comm. 1947, ad l.]). in stirpe perf. -fuls- passim, -fulx- in var. ll. e. g. PANEG. 4, 32, 2 PRVD. perist. 10, 633, -fulg- in var. l. SEN. epist. 86, 6. part. perf. -fulsus non nisi in var. l. falsa pro refusus Ps. HIL. hymn. 1, 4; medii aevi est Ps. AVG. serm. ed. Mai 163, 1 (pendet ex Ambr. in Luc. 6, 70 refusa luce); v. etiam Flobert, Verbes déponents, 1975, 259. de notione et differentia: AVG. in Iob p. 598, 20 aliud est ..., quod fulget suo lumine, aliud, quod -et inlustratum. GLOSS. -o: ἀντιλάμπω. -et: resplendit. -sit: splendorem dedit. enituit. splenduit. sim. al. legitur in versibus inde a CIC. Arat., CATVLLO, LVCR., in prosa orat. inde a LIV., SEN. rhet., VELL., SEN. philos. [confunditur in codd. maxime c. fulgere, v. p. 705, 12. 74. 706, 52 et e. g. PERS. prol. 12. olim legebatur AVSON. 27, 9^b (406 S.), 83 -ens (ed. 1507; resurgens codd., edd. rec.). v. etiam supra l. 42 nec non p. 694, 63.]

fere i. q. lucem remittendo, repercutiendo fulgere. haec vis praeverbii localis maxime elucet e. g. p. 704, 22. 35. 60sq. 67. 705, 2. 7; fort. intellegas vim iterativam p. 704, 16. 705, 51, ita ut significetur i. q. iterum fulgere (vix item, ubi accedunt adv. iterum, rursus, v. p. 704, 58. 705, 64); sed vi praeverbii evanida saepius vergit in meram notionem fulgēndi vel etiam apprendi (ita maxime sub II). sensu inceptivo (sc. maxime in formis stirpis perf.) p. 704, 9. 68. 705, 8. 26. 45sq. al. fere pro syn. est clarere p. 706, 16, fulgere p. 706, 2, lucere l. 74. p. 704, 14 (minus valet quam -ere p. 704, 29), (re)mitere p. 705, 12. 55, resplendere p. 704, 70. 706, 2 (plus valet quam -ere p. 704, 30), splendere p. 704, 11; opp. latere PAVL. NOL. carm. 20, 276 DRAC. laud. dei 2, 7. gr. resp. λάμπειν p. 704, 55 (cf. p. 704, 31. 40) eiusque verbi composita, sc. ἀνα- p. 704, 25. 705, 53. al., ἀντι- p. 704, 51, ἐκ- VET. LAT. Sirach 43, 4. 50, 7, ἐπι- p. 704, 40; ceterum e. g. (ἀπο)στύλβειν p. 704, 23. 44. 706, 18.

I proprie vel in imagine (v. p. 704, 13sq. 53sq. 705, 18. al.; in compar. e. g. p. 704, 17. 22), sc. respicitur fulgor, splendor, decor sim., qui visu percipitur: **A** -ent res: 1 caelestes vel ad lucem diei pertinentes (-et tutela planetae p. 704, 1; cf. p. 706, 2. 18. 64): **a** exempla varia: CIC. Arat. 108 Canis stellarum luce -ens. 154 Pistricis spina evalidā cum luce -ens. 410 extremo candore. frg. 7, 2 illa, sc. Helice sidus, magis stellis distincta -et. HOR. carm. 1, 12, 28 alba nautis stella Castoris Pollucisque -sit (Ps. MAR. VICTORIN. phys. 22 [syn. lucebat]). AVG. serm. 373, 1 e caelo. al.; cf. p. 704, 16 et SEN. benef. 4, 23, 2 tantum stellarum ...

-sit). 2, 17, 23 te, Maecenas, Iovis impio tutela Saturno -ens eripuit (sc. e morbo). MANIL. 2, 395 quae diversis et partibus astra -ent. 2, 729 quo signo luna -sit (GERM. 194 caelo cum l. -sit [v. app. crit.]. VAL. FL. 3, 195 piceo ... -sit l. polo. al.; de eadem: LVCAN. 4, 60 Cynthia quo primum cornu ... -sit). 3, 658 huic Arieti ex adverso ... -et Libra. GERM. 28 SEN. Herc. f. 945. PLIN. nat. 2, 36 sidus Veneris ab occasu solis -ens. 2, 90 cometes argenteo crine ita -ens, ut vix contueri liceat. VAL. FL. 8, 58 quod tam lugubre -sit sidus? (cf. l. 13). AMBR. hex. 2, 3, 12 orbem caeli stellis ardentibus -entem. PRVD. cath. 12, 29 cernunt ... regale vexillum magi; quod ut -sit eqs. (spectat ad Matth. 2, 2; cf. LEO M. serm. 35, 1 quae stella magorum visui splenduit, Israelitorum vero oculis non -sit [-xit, fulsit var. ll.]). MART. CAP. 1, 30 Apollo et Mercurius in sidera conversi Augusto -sere caelo. al. in imag.: SEN. dial. 11, 13, 1 sidus hoc (i. Claudius), quod ... orbi -sit, semper luceat. ARATOR act. 1, 110 duodena -ent signa chori (i. apostoli Christi; respic. act. 1, 26). GREG. TVR. Mart. 2, 13 luminum suorum (i. oculorum caeci) -serunt stellae. **b** -ent nubes, arcus caelestes: VERG. Aen. 8, 623 qualis cum caerulea nubes solis inardescit radiis longeque -et (Ps. QVINT. decl. 12, 17). SEN. nat. 1, 6, 1 (si genuinum) si circa occasum solis -sit (sc. arcus caelestis; cf. VET. LAT. Sirach 50, 8 quasi arcus -ens inter nebulas gloriae [in var. l.; effulg- codd. plerique, gr. ὡς τόξον φωτίζων]. AVG. c. adv. leg. 1, 20, 44 ex nubibus). **c** -et sol (Phoebus l. 26): OV. ars 2, 722 oculos fennae ... fulgore micantes, ut s. a liquida saepe -et aqua. VET. LAT. I Macc. 6, 39 (rec. V) in clypeos aureos (gr. ἔστυλβειν, rec. L effulsit, B fulgore ... resplendisset). II Macc. 1, 22 (rec. V, sim. P) s. -sit, qui prius erat in nubilo (gr. ἀνέλαμψεν, rec. X. al. inluxit, B prodivit ... splendens). SIDON. carm. 5, 280 (inter adynata) Phoebus si nocte -et. al. **d** -et dies vel aestas (velut tempem anni clarum, lucidum): OCTAVIA 694 petitus ... votis d. nostris -sit. PALLAD. 4, 10, 14 ubi aestas -serit (antea opp. hibernis mensibus). AMBR. hex. 4, 3, 8 ante solem lucet quidem, sed non -et d. (postea disting. resplendet). Ps. GREG. TVR. Thom. 68 statim -sit d. et omnis ille custodiae locus (cf. gr. p. 80, 2 ἔλαμψεν τὸ δεσμοτήριον ὡς ἡμέρα). VEN. FORT. Mart. 2, 40 (in imag. respic. visus caeco restitutus) serena d. detersā nube -sit.

2 ipse color, lux sim. (cf. p. 706, 50sq.): **a** varia exempla:

LVCR. 2, 800 propterea quod color recta aut obliqua percussus luce -et (PLIN. nat. 37, 123 velut ex carbunculo -ens quidam leniter [lev- trad.] ... roseus c. amethysti [nitor var. l.]. al. apud eundem; fort. addas l. 61). VERG. Aen. 6, 204 auri per ramos [aura] -sit (, SERV. splendor. cf. Claud. Don. ad loc. p. 536, 29 effulsit). VET. LAT. act. 12, 7 (cod. 5) ecce ... lux -ens in illo loco ([gr. in eodem cod. ἐπέλαμψεν, cett. ἔλαμψεν, cod. 50 l. fulsit, VVLG. lumen -sit]). HYMN. Walpole 2, 29 [in imag.] tu, Christe, l. -e sensibilis. al.). Ps. TERT. haer. 1, 4 splendor ... luminis (Ps. PHILO antiq. 27, 9 s. eius romphaeae. al.; in imag.: RVFIN. hist. 4, 7, 13 proficiebat ... ecclesiae s. ..., quia ... fide et actibus -bat [gr. λαμπρότης ... ἀποστύλβουσα]). PRVD. perist. 10, 323 unus ... s. dei patris et Christi ... pleno -sit claritatis numine. AVG. in euang. Ioh. 43, 16 s. Christi piis mentibus -entem). LEO M. serm. 32, 2 ubi inter caligantes cogitationes radius supernae lucis -serit ([effuls- var. l.]. in imag. ut: GREG. M. moral. 34, 25 l. 9). SEDVL. carm. pasch. 2, 227 (in imag.) humili ... -ens mente nitor. **b** -et lumen (cf. p. 705, 75): VET. LAT. II Macc. 1, 32 (rec. V) flamma ... ex l., quod -sit ab altari, consumpta est (gr. ἀντιλάμψαντος φωτός, rec. ceterae, sc. loco varie verso, -ens vel -ente). LACT. ira 10, 19 de l., quod ab aqua -et, ignis accenditur. HIER. interpr. Iob 37, 21 lumen, quod -et in nubibus. al. in imag.: PASS. Theclae A 42 p. 120, 3 deus ... domus huius, ubi mihi l. -sit (sc. fidei, nisi l. est Christus; B effulsit, Ca lux ... -sit, gr. τὸ φῶς ἔλαμψεν). Ps. PROSP. vocat. gent. 1, 12, 26 lumen euangelii. ARATOR act. 2, 407 clara ... l. (i. Paulus et Silas sec. act. 16, 24). ORIG. in Matth. ser. 134 p. 278, 10 (ad 27, 45) iterum l. eis Iudaeis -sit.

3 variae, quae luce splendent, clarae vel pulchrae sunt:

a quaelibet: CATVLL. 64, 275 undae purpurea ... procul nantes ab luce -ent (-et aqua ut: HEGES. 4, 18 p. 270, 20 mutari ... ter in die colorem aquae et ad radios solis varie -ere [nisi ad 2a; gr. 4, 478 ἀνταυγεῖ ποικίλωσ]). OV. fast. 6, 252 laeta ... purpurea luce -sit humus (resedit, resolvit var. ll.). SEN. epist. 86, 6 parietes ... pretiosus orbibus -serunt. CALP. ecl. 7, 53 auro ... torta -ent retina. SIL. 9, 190 late ... -ent ossibus ... campi (sc. post proelia). FRONTIN. strat. 3, 8, 3 orto sole simulacra ... armatorum ... -serunt. LACT. opif. 8, 9 (de visu) imagines rerum ... tamquam in speculo -entes. AMBR. hex. 3, 10, 45 subito ... diversae rerum species -serunt (-ent flores sim. ut: 5, 11, 34 [accedit obi. internum] aurum licet in pratis flores -ent [-eant var. l.], auri quoque fulgorem in mari lana resplendet. EVCHER. laud. her. 40 [in imag.] in hac terra eremi ... verus ille 'flos campi ...' -et [cant. 2, 1]. cf. p. 706, 14). 4, 6, 26 naves vela candentia -entes (cf. CORIPP. Ioh. 1, 320 toto ... -ent carbasa ponto). HEGES. 5, 44, 1 p. 391, 24 templum et ara eius ita lumine -bat, quasi dies esset (aliter gr. 6, 290 φῶς περιέλαμψε τὸν βομὸν κτλ.). GREG. TVR. Mart. 1, 12 (in imag.) Martinum ...

[Ranieri]

per quem eius mundi tenebrae -eant. *al.* **b arma** (cf. l. 30. p. 704, 43): VERG. Aen. 9, 374 galea ... radiis ... adversa -sit. LIV. 8, 10, 5 -entibus armis. SEN. contr. 9, 2, 24 -sit inter privata pocula publicae securis acies. STAT. Theb. 6, 666 clipeus Mavortis ... solem ... -ens territat (refringens *coni. Imhof*). PS. PHILO antiq. 27, 7 *romphaea* -bit in castris Amorreorum. **c ignis, flamma sim.** (cf. l. 57): LIV. 25, 9, 10 editus ... ignis ab Hannibale est -sitque idem redditum ab Nicone signum. SEN. Oed. 308 quid flamma? ...: subito -sit lumine et subito occidit (epist. 79, 3 vi ... languida. VEN. FORT. carm. 1, 5, 13 sacro de vertice *Martini*). CVRT. 8, 11, 21 ex tota petra faces -bant. *al.* **d gemmae, metalla sim.** (cf. p. 704, 36. 69. 706, 53 sq.): SEN. Phaedr. 900 regale ... ebur capulo -et. PLIN. nat. 37, 69 *smaragdus* radiare ..., in umbra -ere (fulg- var. l.) et ... nitere. 37, 92 *carbunculi* languidius -entes. AMBR. hex. 2, 4, 15 argentum, quod signis eminentibus -et. PRVD. c. Symm. 1, 465 in quibus *signis* effigies crucis ... gemmata -et. *al.* **e vestimenta sim.** (cf. l. 33. p. 706, 26. 58. 62): SIL. 4, 516 umero ... -et sanguinei ... saguli decus. TERT. adv. Marc. 4, 22, 13 (*respic. p. 706, 58*) vestitus eius *Christi* -sit. PANEG. 4, 32, 2 (*in imag.*) tot in te, *Constantine*, laudum infulae -serunt. AMBR. Iac. 2, 2, 9 (*respic. gen. 27, 15; in interpr. allegorica*) iacebat haec stola *veteris testamenti* in umbra ... neglecta (*sc. ab Iudaeis*) ...; induit eam Christianus populus et -sit (*vix ad B2*). *al.*

B -ent animantes: 1 dei, numina sim. (facies *Christi* l. 27; per *protopop.* l. 25): VERG. Aen. 1, 402 *Venus* rosea cervice -sit (2, 590 pura ... in luce. cf. CLAVD. 10, 240 *Veneris* numen ... -sit). SIL. 10, 360 -bat *Tarpeiae* culmine rupis ... *Iuppiter*. 15, 24 *Voluptas* veste -ens. STAT. Theb. 5, 267 *Bacchus* multa subitus cum luce -sit. AVG. civ. 20, 30 p. 485, 11 (*respic. Matth. 17, 2* [cf. l. 34]; *antea affertur p. 706, 9*) -sit in monte facies eius *Christi*, in orbe fama, eius (, ad *IIAI*). *al.* **2 homines eorumve corpora, partes:** VERG. Aen. 1, 588 *Aeneas* clara ... in luce -sit. LIV. 7, 10, 7 corpus *virii armati* ... pictis et auro caelatis -ens armis. SIL. 13, 781 luce -et praecipua frons sacra viro. STAT. Theb. 6, 594 campo ... -sit nuda cohors. HYG. fab. 145, 3 *Argum*, cui undique oculi -bant. AMBR. Cain et Ab. 1, 6, 24 (*in imag.*) mens ... amictum sapientiae ... omni pretiosiore auro -ens. Iac. 1, 8, 38 (*respic. Matth. 17, 2 sq.*) *Helias et Moses* cum domino Iesu in resurrectionis gloria -serunt. SEV. Aug. epist. 109, 1 (*in imag.; accedit obi. internum*) viscera tua perfusa lumine veritatis et -entia veritatem (veritate var. l. *vix recta*). **3 animalia eorumve partes:** OV. hal. 106 aurata *sparulus* cervice -ens. PLIN. nat. 11, 98 lucent ... *lampyrides* ... pinnarum hiatu -entes (*opp. obumbratae*). 11, 151 in tenebris *oculi* multorum piscium -ent. VAL. FL. 4, 405 celsis ... -et cornibus *Io* in iuvenecam mutata.

II translate, sc. respicitur pulchritudo, claritas, decus sim., quae mente apprehenditur: A -ent res: 1 variae (fere incorp.; locus l. 61. 65 [cf. p. 706, 4]): PROP. 3, 20, 8 splendida ... a docto fama -et avo, *sc. tibi (adde l. 28)*. SEN. contr. exc. 4, 7, 3 per uxorem *tyranni* solam -sit occasio *tyrannidii*. VELL. 2, 103, 5 tum -sit certa spes liberorum parentibus *eqs.* (PERS. prol. 12 si dolosi s. -serit nummi. HEGES. 1, 41, 2 maiora potiundi s.). SEN. Phaedr. 657 (*Phaedra Hippolyto*) in te ... -et incomptus decor. benef. 6, 30, 6 in illa scaena vitae ... cito diffluentibus bonis -ente. dial. 12, 16, 3 non tibi divitiae velut maximum ... bonum -serunt. CYP. laps. 1 in laetiam mentes redeunt et ... tranquillitas ac serenitas -serunt. FILASTR. 135, 4 ut ... caelestis iam lucis veritas omni saeculo -ret (RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 65, 8 v. -bit [gr. I 1, 7 p. 77, 12 *ἀναλάμψει, cf. vers. alteram I 5 p. 374, 34 effulsuram*]. *al.*) AMBR. obit. Valent. 62 eo, quod in verbis eius iustitia -ret, in factis ... reniteret gratia. HIER. in *Matth.* 25, 7 ut alerent opera virtutum, quae ante verum iudicem -rent (BACHHAR. fid. l. 27 gloriosa ... o. PETR. CHRYS. serm. 22, 5 ut lucerna ante oculos, opus bonum in mentibus sic -et). RVFIN. hist. 9, 10, 1 regni socios ..., in quibus regalis institutio morum probitate et ... religionis gratia -bat. AVG. serm. 281, 1 -et et praeceminet inter comites martyres et meritum et nomen *Perpetuae* et *Felicitatis* (CORIPP. Ioh. 1, 182 *Aeneas* ..., quo moenia *Romae* n. et imperii praeclarum auctore -et). CHROMAT. serm. 26, 2 quorum *apostolorum* fides ... toto orbe -et (RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 66, 9 -bit ... rursus ... f. orthodoxa [gr. I 1, 7 p. 78, 9 *ἀναλάμψει*]. *al.*) GREG. TVR. Franc. 3, 9 *Arvernian* Lemanam, quae tantae iocunditatis gratia -ere dicitur. **2 dicta, scripta:** AMBR. hex. 1, 8, 31 responsum ... divinum -sit oraculo salutari. PS. AMBR. mans. 12 p. 23^B ut praedicatorum verba eloquii nitore -eant. PS. SVLP. SEV. epist. 2, 8 p. 236, 11 in qua *lege* oris eius *dei* eloquia sancta -ent. VICT. TONN. chron. II p. 202, 550, 2 eo tempore duodecim libri *Faundi* ... episcopi -sere.

B -ent animantes eorumve coetus, animae sim.: 1 varia exempla (cf. p. 704, 13 sq.): SEN. contr. 9, 1, 8 *Miltiades* maiestate imperatoria -sit. SEN. benef. 7, 2, 2 *philosophus* miserimos ... iudicet, in quantiscumque opibus -bunt (fulg- var. l.), ventri ... deditos. dial. 11, 14, 3 ex istis in ornamentum saeculorum -entibus viris. PLIN. nat. 35, 60 lumina artis, in

quibus primus -sit *Apollodorus Atheniensis*. AMBR. obit. Valent. 64 (*ad animam Valent.*; *antea*: te ... fulgentem) ab luna resplendes, ut sol -es; ... et ante, in umbra licet istius corporis, -bas. CLAVD. 26, 374 in ... uno princeps *Latiumque* et tota -sit *Roma viro*. VEN. FORT. carm. 4, 19, 5 *quidam palatina* -sit clarus in aula. VITA Avit. 1 (BHL 879) *Viridonensis* ... oppidi genitrix *Aviti* oriunda -sit. *al.*

2 in religioe Christianorum et Iudaeorum: a -ent homines (humana condicio l. 16; cf. p. 704, 14. 43. 56. 705, 60): VET. LAT. Is. 42, 4 (Aug. civ. 20, 30. *al.*; *verba dei*) *electus meus* -bit et non confringetur, donec *eqs.* (gr. *ἀναλάμψει, Cyp. testim. 2, 13* fulgebit, *Hier. epist. 121, 2, 3* splendet, *aliter Vulg.*; *Christum significari censet* AVG. p. 705, 27). AMBR. Iac. 2, 12, 56 non sic luna inter stellas -et (*ad IAI*), ut inter filios mater *Macchabaeorum* ... -bat (*agitur de martyribus ut*: CHROMAT. serm. 29, 4 congregatio sanctorum, quae sanguine martyrum glorioso velut rosa ... -et. SACR. Leon. 740 *Laurentius* memoranda -sit passione sublimis [*antea*: claruit]. *al.*) sacr. 4, 2, 5 angeli ... humanam condicionem ..., quae ante ... sordebat, aspexerunt subito -ere. RVFIN. hist. 4, 7, 1 -entibus in modum ... siderum ecclesiis (gr. *ἀποστύβουσόν*). 11, 6 p. 1010, 9 ecclesia velut persecutionis igne conflante purior auri metallo -bat. CHROMAT. serm. 19, 2 gloria regali. *al.*) LEO M. serm. 26, 4 gloriosum est ex deo natos in auctoris sui imaginem -ere (resplendere var. l.). VEN. FORT. carm. 4, 12, 9 *presbyter quidam* vir bonus egregia de nobilitate -ens. *al.* **b -et deus, Christus sim.** (caro *Christi* l. 28; cf. e. g. p. 704, 41. 45 sq. 705, 28): AVG. conf. 10, 2, 2 tu, *deus*, -es et places et amaris *eqs.* (-ens et placens var. l.). CHROMAT. serm. 24, 3 *Christus* hac ... varietate ecclesiae suae ... velut ... pretiosa veste -et (-sit var. l.). SEDVL. carm. pasch. 2, 71 gregibus ... -sit agnus (*i. Christus; spectat ad Luc. 2, 8 sq.*; cf. *op. pasch. 2, 6* ut ... appareret). APRING. in apoc. 21, 16 l. 403 ut ipsam carnem *Christi* ... supra omnem sanctorum intellegentiam -sisse cognosceres. ACT. Petr. 7 antequam *deus* noster in saeculo -ret (SACR. Greg. 7, 4 sicut homo genitus idem -sit d., sic *eqs.*).

appendicula structuralum: 1 accedit acc.: adverbialis fort. lugubre p. 704, 7 (cf. vol. VII 2, 1804, 51; nisi attributive adhibetur). *graecus q. d.*: AMBR. Cain et Ab. 1, 6, 24 amictum (v. p. 705, 33). hex. 4, 6, 26 vela (v. p. 704, 72). *obi. interni* p. 704, 69. 705, 36.

2 indicatur: a causa sim. per abl. saepe. e. g. luce p. 703, 71. 704, 63. 705, 30 (sim. candore p. 703, 72, radiis p. 705, 2 et VET. LAT. Sirach 43, 4. al.), armis p. 705, 30 (corporeis etiam e. g. crine p. 704, 7), maiestate p. 705, 72 (incorporeis etiam e. g. gratia p. 705, 59. 65); per praepos. ab p. 704, 60. 705, 44, de l. 22. b modus sim. per adv. p. 704, 62. 705, 8. 13. al., abl. p. 705, 9, praepos. cum e. g. p. 703, 72, in c. abl. e. g. p. 705, 24. c cui (rei) aliquid appareat, per dat. commodi e. g. p. 703, 73. 704, 11. 46. 705, 46. 50.

3 accedunt praedic. ad subi. l. 5. 19. p. 705, 2. 26. 62. part. praes. **refulgens**, -entis pro adi. (non nisi posit.). fere i. q. *splendidus, clarus (pauca certiora tantum, cf. e. g. p. 703, 71 sq. 705, 49. 75; c. notione lucis reperiuntur l. 54. 63, ceterum vix apparet vis prae-verbii; per abl. indicatur color l. 55. 62 [cf. adv. varie l. 54], unde splendor fiat l. 60 sq. 67; -es sunt maxime res [homines l. 61. 66]): 1 proprie vel in imag.: a -s est color, lux: PLIN. nat. 2, 79 color est *Vesperis* -s (v. p. 26, 3 sq.). MOYS. Cyp. epist. 31, 1, 2 (*in compar.*) inluserunt ... nobis tuae litterae ... ut in ... tenebris candida lux et -s (fulg- var. l.).*

b -es sunt gemmae, nummi: PLIN. nat. 37, 115 *iaspis* in Cappadocia ... tristis est atque non -s. 37, 173 *mithrax* ... multicolor ac contra solem varie -s. 37, 182 *syrtitides* ... e melleo colore croco -es. APVL. met. 2, 26, 5 aureos -es. PRISC. periheg. 324 nascitur hic ... gemma -s, asterium perhibent (gr. 328 sq. *οἶά τις ἀστήρ μαμαίρων*). **c cetera exempla:** VET. LAT. Luc. 9, 29 (cod. 4. *al.*) vestitus eius *Christi* albus -s (*sc. factus est; gr. ἔξαστάτων, cod. 3* prae fulgens, 6 fulgens). AVIEN. Arat. 757 *Argo puppe* -em (cf. gr. 350 *φαεινή*). CLAVD. DON. Aen. 11, 430 p. 481, 18 (*ad II, 433* florentis aere catervas) multi *militēs* fuerunt ... armis splendidi ac -es. HEGES. 1, 46, 2 stratum -s murice (cf. gr. I, 641 *ἀλοργίς ποικίλη*). POMER. 1, 8, 1 *homo* ibi, i. in sacr. scripturis, se totum velut in speculo quodam -e consideret. ALC. AVIT. carm. 1, 131 caelum ... -s (caeli ... figuras var. l.). *al.*

2 translate: PETRON. BONON. serm. l. 78 vos in iudiciis integros, ... sanis moribus -es *eqs.* VEN. FORT. carm. 10, 18, 5 *Childeberhti* ... dominatio longa -s te ... sublevet.

deriv.: refulgentia.

refulguro, -äre. a re- et fulgurare. NOT. Tir. 72, 16 -gerat (cf. vol. X 1, 1416, 62).

refundo, -fūdī, -fūsum, -ere. a re- et fundere. NOT. Tir. 37, 75 sq. -it. -fudit. -sum. *litteris graecis p. 710, 30. de notione (cf. p. 708, 21):* DOSITH. gramm. 75, 3 *ἀναξέω* -o. GLOSS. -erunt: *μετέβαλλον*. -ens: *ὑπερχέων*. -sus: dissolutus. GLOSS.¹ I Ansil. RE 707 sqq. (cod. Paris.)

[Pieron]

-itur: refluit. resolvitur. redit. recedit. *legitur singulis fere locis apud ?CIC. l. 37, VERG. (quinquies), ?PROP. l. 52, OV., VITR., CELS., SEN. min. (quater), COLVM., LVCAN. (ter), PLIN. nat. (bis). al., sed saepe inde a saec. IV.* [it. rifondere a serm. docto haud alienum et varia dial. sept. et mer., e. g. neap. refonnere '(pecuniam) reddere' sim. (D'Ambra, Vocab. napoletano-toscano, 1873, 309) et calabr. rifunnere 'frumenta serere'; ræt. or. reòndzi 'replere liquidum coquendo sim. redactum' (Il nuovo Pirona, 21967, 864; cf. sub IIB2 infra); dial. hisp. (Salmanticae) rejundir 'reundare'. cf. M.-L. 7163 et Faré, Postille. Cortelazzo-Zolli² 1371. Kramer V 491. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. e. g. cum profundere p. 710, 38 (in falsa var. l. OV. met. 11, 657 LVCAN. 10, 261. al.), repellere (repuls-) p. 708, 16. 709, 47.]

vox primitus variis coloribus fundendi adhibita abiit aetate posteriore fere in notionem q. e. reddere; exceptis p. 708, 17sq. 67sq. 709, 44sq. 711, 44sq. viget vis praeverbii, sc. notione q. e. retro (c. respectu temporis p. 709, 37), refertur autem ad id, quod denuo fit, p. 709, 38sq. 52sq. 711, 41sq. (cf. l. 33. p. 709, 28), qui respectus illustratur adv. iterum l. 59. p. 710, 67, rursus (-um) p. 708, 35. 709, 30. al. adhibetur reflexive l. 61. p. 708, 74. 709, 37. al. (cf. sibi p. 710, 73sq.), mediopassive p. 708, 14sq. 33sq. 709, 12sq. 710, 69. al., absolute vel obi. supplendo p. 710, 10. 20. al.; p. p. -sus vergit in usum adi. p. 708, 69sq. 709, 33 (bis), neutr. pro subst. p. 710, 30. indicatur, quo vel cui quid -atur, per dat. l. 57. p. 709, 60. 710, 9 et saepe, praepos. c. acc., imprimis in l. 54. p. 708, 73. 709, 33. 711, 17sq. et saepe, adv. p. 708, 58. 709, 9; unde, per praepos. ab p. 708, 35, de l. 64, ex l. 70. p. 708, 54, abl. separ. p. 708, 20, adv. p. 709, 41.

I vigente respectu fundendi (sc. pertinet ad ea, quae e receptaculo quodam emittuntur vel e statu firmo liberantur ita, ut varie inordinateque spargi, sterni sim. videantur): **A** usu originario pro obi. sunt, quae fundendo emittuntur, sc. imprimis liquida (v. l. 52sq. et passim; addidimus spiritum, lucem sim. l. 35. p. 708, 8, cf. p. 708, 56, res liquori inditas p. 708, 2. 45, multitudines l. 67sq. p. 708, 61sq.): **1** vi praeverbii servata significatur actio retro fundendi (de vi temporali iterum fundendi vix cogitaveris l. 45. 61. p. 708, 24): **a** remittendo, quae prius accepta, capta, retenta sim. sunt; -itur: **α** spiritus, vapor, lux sim. (imago repercuta l. 47): **CIC.** nat. deor. 2, 118 quibus vaporibus sole excitatis altae renovataeque stellae atque omnis aether -unt, eadem et rursus trahunt indidem (i, si recte corr. Petrus Marsus; -at vel efundat codd. Cic., aethere fiunt sim. Prob. Verg. ecl. 6, 31 p. 339, 28, effundunt Plasberg). PANEG. 3, 28, 5 nutu Iovis nubes fugari, nitentia per orbem serena -i (diff- Cuspinianus). HIL. in psalm. 68, 29 l. 19 quod mare vitae nostrae modo nunc hausto spiritu nunc -so animetur. PS. HIL. hymn. 1, 4 post lapsa noctis tempora dies -sus panditur (-ful- var. l.). HEGES. 5, 9, 4 quod isdem gradibus templi sol -retur (in miraculo umbrae reductae, v. IV reg. 20, 10). PETR. CHRYS. serm. 87, 1 oculis infirmitate ... obscuratis, nisi sensim -sa fuerit, fit inimica lux (aliter p. 710, 46sq.). FAVST. REI. grat. 2, 3 l. 49 J. speculum hoc -it, quod imago contuentis infuderit. al. respiciuntur, qui morientes animam exhalant (paulo aliter p. 710, 54sq.): HEGES. 5, 27 p. 363, 19 natura nobis ideo vitalem infudit spiritum, ut eum pro gloria liberent -amus. MEROB. poet. 117 Decius lucem ... -fudit. EVCHER. pass. Acaun. 1, 1 pro deo ... sancti animas -unt (GREG. TVR. Franc. 7, 3).

β aqua et liquida varia (addasne PROP. 2, 32, 16 p. 403, 64? cf. imag. p. 710, 42): OV. met. 11, 488 egerit hic nauta fluctus e nave aequorque -it in aequor. VITR. 9 praef. 11 Archimedes tantum aquae, quanto minus factum fuerat, -fudit. SEN. Phaedr. 1030 fluctum -ens ore physeter (cf. CHIRON 211 aquam per os -ere, cibum, stercur [Veg. mulom. 1, 41 revomere]). SIL. 14, 551 vulneribus patulis intrat mare; mox sua ponto ... -itur unda. STAT. Theb. 4, 841 raptas ... -it arcus caelestis aquas. AMBR. hex. 4, 7, 30 ut mare iterum isdem lunae aspirationibus inpulsum ac retractum in mensuram propriam -atur. HEGES. 5, 16 p. 331, 14 fontium venae, quae diu fluere cessarunt, ... Tito se advenienti -unt (item refl. p. 331, 22). MARCELL. med. 20, 126 -es illud, sc. massam coctam, in mortarium (antea: remittes e mortario ... in ollam). DIOSC. 1, 30 p. 21, 9 oleum cotidie ... -endum est de alto, ut ... levat spuma(m) (gr. l. 30, 3 ἀνάχει κόγχω). al. accedit respectus convertendi, mutandi (per in praedicativum, cf. vol. VII 1, 768, 3 sq.): VICTORIN. Christ. 32 (respic. Ioh. 2, 7 sq.) fluvius in vina -ens hoc donum sponsale dedit. **γ** multitudo partium solidarum (cf. l. 56): CELS. 7, 16, 2 si angustius vulnus est, quam ut in testina prolapsa commode -antur, incidendum est (3 ut in suas sedes deducantur). COLVM. 4, 1, 3 -sus ex egesta humo, (tumi)diur est quam gradus soli crudi (i, Pontedera, -sos sed e. humus trad.; refusus egesta humus edd. vet., effossa et regesta humus Schneider). HIST. Apoll. rec. A 44 puella -it (Hunt, -e(ns) codd.) aureos oblatos in sinum offerentis (cf. p. 710, 23).

b repellendo, reiciendo, quae incurrunt: VERG. georg. 2, 163

ponto longe sonat unda -so (sc. mole aggeris; locum ad l. 26sq. trahunt alii). Aen. 7, 590 procella orta scopuli ... fremunt laterique inlisa -itur alga. LVCAN. 2, 618 nisi insula Coros exciperet saxis lassaque -ret undas (PRISC. periheg. 85). STAT. Theb. 9, 465 amnis fracta ... -itur unda et cumulo maiore redit. TAC. hist. 1, 86, 2 Tiberis strage obstantis molis -sus ... plana urbis loca ... implevit. PAUL. NOL. carm. 27, 521 aquae pars amne -so constitit (-cluso, -cusso, -curso var. ll.). CASSIOD. in psalm. 35, 7 l. 119 montes radios solis ... excipiunt et ad convalles ... -sa claritate transmittunt. *ambigue inter pass. et mediopass.* Oceanus -sus: VERG. Aen. 7, 225 si quem tellus extrema -so summovet O. a ceteris (de O. circumfuso et in se recurrente [cf. e. g. p. 452, 17 sq.] cogitat SERV. -so autem reflu, ut Lucanus indicat; et est Homeri [sc. v 65 ἀψορρόου Ὠκεανοῖο]). LVCAN. 8, 797 qua terra extrema -so pendet in O.

c refluendo (mediopass., cf. l. 9; aliter refl. p. 707, 61): SEN. epist. 57, 8 aer verberare ictus circa id, cui cessit, -itur. PLIN. nat. 36, 190 Belus amnis profundus, non nisi -so mari harenas fatetur (-ful-, -pul- var. ll.).

2 vi praeverbii variata vel minus perspicua significatur quaelibet actio (cf-, dif-, in)fundendi; -untur: **a** aquae: **α** quae ex imo in superiora agitantur: VERG. Aen. 1, 126 misceri ... pontum ... sensit Neptunus et imis stagna -sa vadis (cf. SERV. nimia tempestate turbantur profunda maris. sim. GLOSS. -sa: turbata. stagna -sa: maria commota. al.; inde sensu obsceno, si recte explicat Bücheler, CE 956, 2 stagna -sa seminis virilis). ARNOB. nat. 1, 53 p. 49, 17 Christo mortuo mare funditus -sum est. PRVD. apoth. 680 variis piscina Siloa, immo Bethsaida, -it momentis latices (Ioh. 5, 3 sq.; cf. Prud. tituli 129 sq. spiritus ... eructat ... fustum ratione latentis laticem).

β quae extra alveum, ripam sim. diffunduntur (cf. l. 1): VERG. Aen. 6, 107 tenebrosa palus Acheronte -so (cf. SERV. nasci de Acherontis aestuariis Avernum). SEN. nat. 3, 11, 2 ut amisso canali suo flumina ... -antur. 6, 7, 3 aquae languidiores in vadis -untur. PETRON. frag. 40 vers. 3 (= ANTH. 478, 3) -so gurgite securos obluit unda pedes in litore (opp. 7 recurrentes ... harenas). SIL. 11, 508 Aufidus stagnis intercipit arva -sis. al. **γ** quae e fonte (angustis l. 36) effunduntur, cursu suo profunduntur (mediopass. praeter l. 42 sq.): STAT. silv. 4, 3, 73 (log. Vultur-nus) Domitiane, me vallibus aviis -sum ... recti legibus alvei ligasti. APVL. mund. 6 p. 299 mare externum in artissimos sinus funditur et rursus a columnis Herculis -sum in immensam latitudinem maris nostri panditur (cf. gr. 393a19 τὸν εἰσορὸν ... ποιεῖται. item in describendo orbe terrarum: HEGES. 4, 27 p. 283, 15 ab oriente Aegypti -itur mare rubrum Copto tenus [gr. 4, 608 ἀναχεομένην]. PRISC. periheg. 654 Tanais Scythiae per plana -sus [gr. 664 sq. πλατὺς ἔνθα καὶ ἔνθα εἰσσύμενος, Avien. orb. terr. 862 fusus in agros]). SACERD. gramm. VI 531, 2 (vers.) undecim sunt de trochaico fonte rivi, quos habemus supra titulis bene -sos ([rufos var. l.]. in imag. ut: AVG. epist. 177, 19 non ... rivulum nostrum ... -imus prolixiore epistula).

b liquida varia, substantiae maceratae sim. (saepius in cibis, medicamentis parandis; cf. etiam l. 22): PALLAD. 11, 14, 17 vinum -is (-es cod. unus) lagunis minoribus et uteris. CLAVD. 15, 127 Roma sic fata -sis obtulit lacrimis. MACR. Sat. 7, 4, 22 quod in eo sanguine aquosum est venae in vesicam -unt. APIC. 4, 2, 14 varia cocta e caccabo in patellam ... de trulla -es. 4, 2, 28 varia trita super soles -es. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 58 lac erit in aliud vas -endum. DIOSC. 1, 50 p. 28, 17 oleum cum condimentis -es in vaso (gr. l. 45, 1 ἀπηθήσας ... βάλε). p. 28, 22 -es mala Cydonea ... in vaso ... viduo (gr. l. 45, 2 ἀποβρέχουσι). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31, 21 p. 404^c ignis materiam ventre acceptam veluti ex colatorio quodam ad subsequentes -it aditus (gr. μεταχει). al.

c spiritus sanctus, deus (in imag.): HYMN. Walpole 16, 4 dignare promptus ingeri nostro -sus pectori, sancte spiritus. AVG. conf. 1, 3, 3 deus, quo -is (-es var. l.) quidquid impleto caelo et terra restat ex te? (postea: etsi frangant vasa, non effunderis. cf. serm. 277, 13 deus non ... quasi aqua -itur eqs.).

d multitudines: AVG. in euang. Ioh. 122, 7 l. 42 ut e retibus in navem -rent quos ceperant pisces. OROS. hist. 7, 40, 3 barbarae gentes Pyrenaei obice ... repulsae per circumiacentes provincias -untur. ENNOD. carm. 1, 18, 25 (in imag. sec. Matth. 13, 8) semina fidei ... glebis -fudit optimis Nazarius.

B usum deflexo pro obi. sunt alia; significatur: **1** fere i. q. resolvete, laxare, extendere (vi praeverbii minus vigente praeter l. 73. p. 709, 11. 28. 36); -untur: **a** animantes eorumve partes: **α** respicitur motus habitusve corporis (per p. p. -sus praeter l. 74. p. 709, 6. 10; c. acc. relationis l. 73. p. 709, 7, abl. respectus l. 75. p. 709, 4); pertinet ad:

quendam incumbentem, se sternentem (cf. e. g. fundere vol. VI 1, 1570, 15 sq. 1572, 14): LVCAN. 8, 105 (86 sq. levavit membra solo) Cornelia iterum ... -sa coniugis in gremium. STAT. Theb. 5, 562 mollia colla -sus in tergum serpens. AMBR. hex. 6, 5, 32 sese in eandem arborem -erat elephantus. CLAVD. 9, 6 (in epulis) Chiron molliter obliqua parte -sus equi

(reflexus *cod. unus*). SIDON. *carm.* 11, 59 *Veneris somno ... -sae semisopora ... lumina. al. serpentem se extendentem spiris solutis (aliter p. 708, 73): VAL. FL. 5, 254 anguis ... spiris nemus omne -sis implicuit (refos)(sis var. l.). CLAUD. 26, 22 insopitis ... -sum tractibus aurati custodem velleris anguem. crines solutos: STAT. Theb. 5, 220 per colla -sis ... comis. AVSON. 27, 13 (393 S.), 45 caesariem rutilam per ... colla -is. PAVL. NOL. *carm.* 25, 128 *saltatrix* fronte micans gemmis, pone -sa comam. palpebrum paralyti laxatum: CAEL. AVR. *chron.* 2, 1, 5 inferius palpebrum ... nunc intrinsecus flectitur, nunc in semet vel exterius -itur. **β** in *philosophia (theologia) respicitur singulorum natura, quae dissolvitur transiens in aliam naturam (sc. unde orta est, praeter l. 14; mediopass. vel pass. praeter l. 21):* TERT. *anim.* 33, 2 animam digressam a corpore non -i in animam universi. *adv. Val.* 12, 1 *aeones omnes ... forma peraequantur; ... -untur in Nus omnes, in Homines eqs. (cf. Iren. 1, 2, 6 universos factos Noas, gr. γενομένων).* HIL. *trin.* 8, 5 homines -i in deum non possunt *natura, sed sola unitate voluntatis.* ACT. *Archel.* 26, 6 *Manes* confiteatur dualitatis suae, *sc. lucis et tenebrarum, in unum -sam esse substantiam.* RVFIN. *Adamant.* 5, 18 cum partes eius *defuncti ... -sae sint et reddita generalibus elementis. in doctrina de trinitate:* HIL. *trin.* 9, 51 l. 22 unitate formae servilis in *Christo non in naturam divinae unitatis ... -imus (sc. dicimus -i).* AMBR. *fid.* 5, 13, 162 ut *secundum Sabellianos in patrem filius -atur (postea: ut resolvatur).* RVFIN. *Greg. Naz. orat.* 1, 38, 1 commiseri ac -i in patrem [*Migne gr. 35, 445^B συγχωρούμενου*]. spir. 2, 6, 53 prolativum verbum ... in patrem redire, prolativum spiritum in deum -i, ut unius refusio sit (PS. AMBR. *trin.* 4 ut neque in patre neque in filio -atur).*

b res variae: **α corp.:** *solidae, quae in statum liquidum rediguntur (cf. e. g. fundere vol. VI 1, 1565, 39 sqq.):* PLIN. *nat.* 2, 223 quod *luna ... glaciem -at cunctaque umifico spiritu laxet.* RVFIN. *Adamant.* 2, 16 *argentea* vasa vetera ... rursus -ere et in nova ... specie reparare [*gr. ἀναπλάσαι καὶ ... ἀνασκευάσαι*]. PS. *ORIG. tract.* 14, 25). *loca, quae extenta sunt, late patent (cf. p. 708, 37):* SIL. 13, 322 -sis in spatium immensum campis. 17, 63 valles ... -sas. *habenae, quae remittuntur (in imag.):* CLAUD. 17, 199 *Theodorus praefecturam adepturus* suscepit habenas ... iuris temone -sas a praedecessore. **β in corp., sc. de eo, quod retro extenditur (sc. in tempus peractum):** LEO M. *serm.* 52, 1 saluifer virginis partus ... se etiam in praeteritas -fudit aetates.

2 i. q. denuo fundendo implere, madefacere (struct. inversa 'aliquid aliqua re', cf. e. g. in-, perfundere vol. VII 1, 1509, 20 sqq. X 1, 1419, 9 sqq.): STAT. *Theb.* 1, 359 *tempestate orta redeunt fluvii stagnoque -sa est funditus ... Lerna (aliter SCHOL. -sa: commota coll. p. 708, 20).* SIDON. *carm.* 22, 45 *lacrimarum* umore -sus ... refrondescit ... palmes, quo manus *vincitae sunt.*

3 i. q. fundendo vacuare (cf. e. g. fundere vol. VI 1, 1564, 9 sqq.): TERT. *anim.* 48, 2 (*describitur habitus somniantis nisi conrespinatus internis quasi -sis loculis, statio sensuum, sc. cor, fluitet (Gelenius, -sis [vel repulsis] localis codd.; si recte intelleximus 'vacuatis receptaculis'; ad p. 711, 16 sqq. traxit Waszink, 1947, ad l.).* MART. *CAP.* 2, 215 *Philologia* acerram ... aromatis -ente. CAEL. AVR. *chron.* 4, 3, 26 cum omnis fuerit folliculus *chysteris ...* oppressione manus -sus (*antea: vacuatus*). VITA *Front. rec. B (BHL 3190) 6 p. 62, 9 ut sacci escis pleni -rentur (p. 62, 20).*

4 i. q. denuo fundendo formare (ad rem cf. l. 30): INSCR. *Afr. Cagnat 285 (saec. IV?) balneum* omni etiam -so instrumento aeris et plumbi ... refec(it) *quidam.* Année *Épigr.* 1925 n. 91 (*Surrenti, saec. IV ex. V in., in fistula plumbea) quidam hanc -fudit.*

II respectu fundendi evanido: **A vi praeverbii servata vergit in vim q. e.:** **1 reddere:** **a strictius, sc. restituendo:** **α usu sollemni -untur, quae quis prius accepit, tenuit, quaeque varia ratione alicui debentur:** **① varia:** **Α res corp.:** PLIN. *paneg.* 31, 3 -fudimus Nilo suas copias: *recepit frumenta, quae miserat.* PALLAD. 1, 6, 12 frumentum collis quidem grano robustius, sed mensurae minus -et, *sc. quam campus ([e Colum. 2, 9, 3 reddit]. cf. DRAC. mens. 22 frumenta capit quae faenore terra -at).* COD. *Theod.* 13, 11, 11 ablatis codicillis *honorum ... et -sis, sc. principi (-missis sim. Mommsen dubitanter).* DRAC. *Romul.* 9, 148 *Achilles, Priamo ... -e cadaver Hectoris (149 reddere).* al. **β res incorp.:** *ulciscendo (cf. p. 711, 10. 18 sqq.):* PS. *QVINT. decl.* 11, 5 miscuit noxium virus; *iure talionis -atur in suum facinus auctorem.* OROS. *hist.* 6, 14, 2 -sa continuo a *Romanis* clade Cimbrorum. *vario modo:* SYMM. *epist.* 6, 59, 1 permissam mihi deliberationem vobis -o. *rel.* 10, 3 cum supplex, *sc. vacationem petens, -erim magistratum (-ero var. l.).* HIST. *AVG. Aurelian.* 40, 3 de imperatore delingendo exercitus rettulit ad senatum ...; verum senatus ... electionem in exercitum -fudit. AMBR. *Cain et Ab.* 1, 3, 11 (*in compar.*) tempestate discussa tranquillitatem -i (*epist.* 5, 19, 5 *Christus* increpat ventos, ut suis t. -at. *al. apud eundem*). *paenit.* 1, 16, 90 si ei *paenitenti* communio non -itur. HEGES. 2, 13, 5 Hyrcano sacer-

dotii dignitatem -fudit *Pompeius (gr. Ios. antiq. 20, 244 πάλιw ... ἀποδοῦς).* PETR. CHRYS. *serm.* 60, 4 *homo* suscipit et -it et reservat in subole, quicquid suae conditionis est. ENNOD. *epist.* 7, 5, 1 p. 175, 16 ut debita sua -as affectui *scribentis.* VEN. *FORT. carm.* 3, 3, 13 dulcia conloquii ... dicta -is. al. **Ⓢ animantes (servos v. l. 25):** ZENO 2, 19, 2 quo *die paschae* homines, quos susceperant mortuos, -ere inferi coacti sunt vivos. DRAC. *laud. dei* 2, 397 *aquis regressis* homines ... arca *Noe -it terrae.*

Ⓢ pecunia, bona, possessiones sim. (servi l. 25; saepius in sermone iuris): PLIN. *paneg.* 40, 4 quam libenter tot spoliatis tot trucidatis bona et sanguinem -isses! MARCELL. *dig.* 36, 1, 46, 1 *heres* desiderat -ere me aut concedere ei actiones usurarum. SCAEV. *dig.* 2, 14, 47, 1 summam aureorum, quam apud me tacitam habes, -am tibi (CIL XIV 325, 6 [a. 194] summam ... rei publicae). PAVL. *dig.* 24, 3, 49 pr.). 33, 8, 23 pr. pro quibus *debitoribus patroni defuncti* ipse *statuliber* pecuniam heredibus patroni -erat (*postea: intulit*). COD. *Iust.* 2, 4, 14 [a. 290]. AMBR. in *psalm.* 39, 17, 3 (*postea: pretium ... reddidit*). al.). VLP. *dig.* 5, 3, 20, 19 *rei redhibitae* pretium ..., quod -sum est (COD. *Iust.* 2, 51, 2 [a. 293] -so p. AMBR. in *psalm.* 118 *serm.* 18, 23, 2 *cum Ioseph* -so p. alimenta donaret *fratribus*. al.). 14, 4, 5, 19 *creditor integram portionem consecutus caveat ... pro rata se -surum, si forte alii emergerint creditores (sim. 14, 4, 7 pr.).* 35, 2, 82 *debitor* necesse habebit centum -ere (*item -itur summa certa [vi fundendi v. p. 707, 73]:* PAVL. *dig.* 12, 1, 40 denarios trecentos. HIST. *Apoll. rec.* A 41 l. 28 [= rec. B l. 27] *aureos* hos CC). HIST. *AVG. Claud.* 14, 5 *scuta ... duo, lorica* unam, quam -at (*nisi ad l. 75 sqq.; enumerantur, quae tribuno cuidam praestanda sint, ut ibid. e. g. 7 cocum, quem -at, unum. 9 notarium. 10 latum clavum*). PAVL. *NOL. epist.* 25^a, 2 p. 231, 1 -e ... *Caesaris* quae sunt *Caesaris, ut incipias deo reddere quae dei sunt (sec. Matth. 22, 21 reddite. item -untur tributa: COD. Theod. 11, 20, 6 pr. ut reliqua omnia publicis censibus -antur [antea: dimidia ... pars fisco reddatur].* LYD. *mag.* 3, 70, 1 *ῥεφοῦσα [affertur inter varia tributa; ad rem v. Schamp in ed. 2006, vol. I p. CCXXXII]*). COD. *Theod.* 3, 13, 3, 1 (*inde Iust. 5, 19, 1*) si ... a marito uxori dos -sa est (*ibid. iterum*). NOVELL. *Theod.* 5, 3, 1 *ut publicae possessioni ... praedia -ant privati quidam* (EPIST. *pontif.* 583 Thiel 14, 3 p. 202 -so p. ... atque ad ecclesiam ... reverso). SIDON. *epist.* 3, 1, 4 *Gothi* Septimaniam suam ... -unt *Romanis* (v. ed. *Luetjohann p. 446*). al. *acerbe is dicitur reddere inique parta, qui ea dissipat:* CLAUD. 15, 164 *Gildo*, quodcumque profunda traxit avaritia, luxu peiore -it (-fudit vel profundit *var. ll.*). *carm. min.* 43, 10 quas ... collegit lingua parentis *mathematici, ... nati impudici* lingua -it opes.

Ⓢ vita, incolumitas corporis sim. (sc. animando, sanando; subluceat imago fundendi e. g. l. 42. 51): PLIN. *paneg.* 40, 4 (v. l. 9) tot trucidatis ... sanguinem -isses (AVG. *conf.* 9, 13, 36 quicquid ei *Christo* -et innocentem s., quo nos redemit? [*postea: restituet*]). TERT. *resurr.* 55, 8 (*respic. exod. 4, 7*) *Mosei* manus ... recepto calore et -so colore *non iam mortua videtur.* AMBR. *epist.* 9, 67, 4 *Christus mortuo* vitam -bat (*aliter l. 58*). *hex.* 2, 1, 3 cum *Christus ... caecis visum -ret (item redditur visus: in Luc. 6, 70 -sa luce [in psalm. 36, 64, 5 caecis].* *paenit.* 1, 8, 34 ut ... *Saulo -rentur oculi* in psalm. 35, 15, 1 *caecis -i lumen [sacr. 3, 2, 11 GREG. TVR. Mart. 3, 57]*). in *Luc.* 5, 100 in lucem ... -so vigore vivendi revocare defunctos (HEGES. 1, 28, 5 ubi *Herodi -sus salutis v. [cf. gr. 1, 238 ἀναρροθεῖς].* al.). *obit.* *Valent.* 44 *anima defuncti ...* remeabit ad corpus et faciet illud, cum -sa fuerit, revivescere (FAVST. *REI. epist.* 3 p. 177, 11 rursus intra exanimum -sa corpus. SEDVL. *carm. pasch.* 3, 112). al.

Ⓢ anima, corpus sim., sc. quae morte redduntur ei, qui ea dedit (deus vel terra; cf. p. 707, 47 sqq.): PRVD. *perist.* 10, 533 caelo -sus (-fulcod. B) subvolabit spiritus *martyris* (CE 700, 5 [a. 518] *virgo defuncta* caelebem ... s. caelo -fudit. *cf. p. 707, 49*). PS. PAVL. *NOL. carm.* 33, 100 *Baebianus* euangelico vitam in sermone -fudit (*sec. Luc. 23, 46? aliter l. 45*). PS. *AVG. serm. ed. Mai* 56, 1 *martyr -bat* limosae materiae vasculum suum, *sc. corpus (postea: terrae reddebat. cf. MAR. VICTOR. aleth.* 1, 519 [*ad gen. 3, 19*] donec te ... senectus ... terrae ... -at. *CARM. Année Epigr.* 1999 n. 1066, 4 [*saec. VI*] membra -fudit humo). ENNOD. *dict.* 11, 5 p. 460, 6 dum ... se spiritalibus habitaculis ... -ret. al.

β usu peculiari respiciuntur animantes: qui in statum priorem restituuntur, revertuntur: AMBR. *epist.* 8, 59, 2 *nuptias impediens* avo neptem ... -fudi, quam ... nurum sibi fieri desiderabat. PAVL. *NOL. epist.* 40, 3 *scripta epistula* iterum me diuturnae taciturnitati -eram. *AVG. c. Faust.* 15, 11 p. 439, 21 (*loq. veritas catholica*) *haeretice, revertere ad me ..., reparaberis, si confundaris tibi et -aris mihi.* IVLIAN. in *Os.* 1, 10 l. 464 *Iudaei* cessaverunt dei populus nuncupari, quasi in reliquarum gentium vililitatem -si. *qui vicissim accipiunt redduntque:* *AVG. doctr. christ. praef.* 13 *caritas* non haberet aditum -endorum et quasi miscendorum sibimet animorum, si *eqs.* (*ord.* 2, 12, 35 nisi *homines* conloquerentur atque ita sibi mentes suas cogitationesque quasi -rent).

b laxius, sc. compensando per aliam rem; pro obi. est id:

α pro quo aliquid datur (enunt. secund. pro obi. l. 8): pecuniā solvendā (addasne p. 710, 24?): VLP. dig. 4, 4, 22 si quid legatis expensum est, vel pretia servorum ... a minore in integrum restituto -enda non sunt (cf. COD. Theod. 12, 1, 29 [= Iust. 10, 32, 20; a. 340] ut, quascumque ... expensas civitas prorogavit, -ere protinus ac repraesentare cogantur magistratus desertores). PAVL. dig. 19, 5, 5, 4 quasi -amus invicem impensas (cf. SYMM. rel. 23, 3 qui debitum -fudit impendium [2 cum ... reddidissent sumptum]). alia ratione: ZENO 1, 36, 21 deo -ere, quod nati sumus, solique debere, quod vivimus. TRACT. de indur. cord. Phar. 12 peccata patris in filios -enda (sec. exod. 20, 5 [v. Tract. ibid. 10] deus ... reddens peccata, gr. ἀποδοῦός). **β** quod ad compensandum datur: AMBROSIAST. in II Cor. 5, 16 unicuique pro ... meritis -enda obsequia sunt (antea: vicem reddentes). ENNOD. opusc. 1, 1 p. 261, 6 -at tibi, Theoderice, generalitas ... sermonem gratiarum (referat var. l.; postea: compensat laudibus, quod adepta est).

2 repellere, reicere sim. (incorporaliter praeter l. 25; addasne p. 709, 46?): **α** indicatur, in quem (in quam rem l. 20. 23) aliquid reiciatur, transferatur: **α** crimina, culpa sim. in auctorem, causam vel alium quendam (defendendo, aliter p. 709, 66sq.): HIST. AVG. Hadr. 9, 3 consularium necem in Attiani consilia -bat. AVG. gen. c. Manich. 2, 17, 25 Adam in mulierem -it culpam suam. in psalm. 140, 11 quaeris, in quem peccatum tuum -as, et -is in gentem tenebrarum. IULIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 7 qui flagitia in necessitate carnis -unt. PRAEDEST. 3, 26 l. 9 blasphemia vestra in caput vestrum -imus. al. **β** tela: AMBR. in psalm. 36, 25, 1 iacula in ipsos, qui ea iecerint, -untur (2 qui ventus ... tela ... retorqueret). **γ** incorporea varia: AVG. epist. 213, 5 Eraclio ... -ere onera occupationum mearum. IULIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 26, 2 absurda ratione tradux peccati non iam a matre decurrit in subolem, sed in parentes a nascente -itur. MACR. Sat. 1, 7, 17 Avienus in Praetextatum expectationem consentit remittens ait: '...'; quod cum Praetextatus in alios -ere temptasset eqs. VITA Eugen. rec. vet. p. 394, 26 nimia abstinentia videmur ... ingrati -ere largitori deo, quod donat. al.

b non respicitur, quo quid -atur, ut vergat in vim q. e. recusare, spernere sim.: PS. PACIAN. sim. carn. p. 141, 11 (ad Matth. 26, 39) passionem recusat et recipit, -it et retinet Iesus. AMBR. paenit. 1, 2, 6 domini mandata rescindere, commissum munus -ere. FAVST. Aug. c. Faust. 4, 1 ut cum -sa hereditate reddamus et tabulas testamenti (effusa var. l.; antea: non accipio). SIDON. epist. 5, 20, 2 legati quidam eversionem -unt ipsosque sumptus ultro recusant. ENNOD. carm. 2, 6, 3 carnem mens pura virginis -fudit (I corpore devicto). al.

3 iterum iterumque edere (vi praeverbii temporali et c. obi. quod efficitur [cf. l. 62]): DRAC. laud. dei 1, 28 natura creatrix intra se retinens quicquid per saecula -it.

B vi praeverbii magis minusve evanida fere i. q. reddere, notione q. e. dare, tradere, edere sim.: **1** quolibet modo, sc. -untur possidenda, fruenda, administranda: HYG. grom. p. 78, 4 subsivica publici iuris possessionibus vicinis ... Domitianus ... -fudit, (Hofmann apud Heraeus, Kl. Schr., 1937, 210 adn. 2, pro-Lachmann, prae-trad.; cf. p. 97, 5 possidentibus donavit). HEGES. 1, 43, 3 p. 107, 4 ut rex Mariammes filio necesse haberet regnum -ere (5, 46, 1 p. 399, 13). AVG. civ. 16, 11 p. 143, 13 Heber ... Hebraeam linguam in ... progeniem suam -fudit (antea: in ... filios transmittere). serm. 280, 2 spectatores in amphitheatro viderunt oculis carnis, quod cordis immanitati -rent (cf. MACR. Sat. 7, 14, 18 sensus rem visum rationi -it [I7 renuntiat]). CHART. lat. ant. XX 705, 15 (a. 445/6) cautionem scriptam ipsi Pyrrho procuratori meo -isti. CE 1516, 14 (epitaph. Sidonii) episcopos factus mundanos soboli -fudit actus. GREG. TVR. glor. mart. 60 p. 529, 22 (verba praedonis) nisi sine mora -eris baltheum, ... interimeris. al.

2 formando, fingendo (c. obi. quod efficitur l. 62 [cf. l. 43]): HIL. in Matth. 10, 20 quando caro mortuorum ... resoluta in substantiam spiritalis animae -atur. PS. AVG. serm. ed. Mai 72, 1 cum deus ... mundi fabricam totam uno artifice -ret verbo atque onus viscerum ... parturiens ... eructaret (funderet var. l., v. serm. ed. Caillau 2 app. 1, 1; inde serm. ed. Mai 1, 1 fundaret).

3 coniungendo, consociando, immiscendo: **α** per comparationem: AMBR. hex. 3, 4, 18 ignis elementum calore aeri adnectitur, siccitate autem in communionem terrae ... -itur (cf. gr. 4, 5 p. 92^A πρὸς τὴν κοινωσίαν τῆς γῆς ἐπαπέχεται). **β** per ipsam conciliationem: AVG. c. Pelag. 1, 1, 1 Alypius magno tibi iunctus affectu se simul et me -fudit animo tuo. PS. PROSP. carm. de prov. 494 Christus homo factus carnem ... -sus in omnem eqs. (488 Christus ... se mihi miscuit in se). PS. IOH. MED. hom. 30 p. 826 in ... piorum virtutibus totus deus se -it et in quo totus est deus, numquam erit reus. mala confusione: AVG. quant. anim. 28, 55 admonetur anima, ne se ultra, quam necessitas cogit, -at in sensus, sed ab his potius ad seipsam conligat.

4 dicendo, scribendo (cf. p. 710, 5. 74): AVG. conf. 6, 3, 4 aestus ... mei otiosum eum Ambrosium valde, cui -rentur, requirebant (epist. 158, 10 a. cordis mei -fudit se tibi [-it var. l.]). divers. quaest. 71, 6 l. 112 cui amico omnia nostra consilia -ere audeamus. GREG. M. epist. 9, 228 l. 6 ex corde ... lingua tinxerat, quod in cartae pagina -bat. moral. 6, 56 l. 30.

[adv. refūsē, sc. compar. -ius v. p. 707, 71.]

deriv.: refusio, refusorius.

Pieroni.

[ἀπολε(ε)ιτουργῶ: **refungor** GLOSS. II 238, 33 vix recte trad. pro def-; cf. 238, 35 ἀπολειτουργῆσας (-λιγουσ- cod.): defunctus (sim. Gloss. II Philox. DE 194).]

[**refusco**, sc. p. p. -āta falsa distinctione pro re fuscata CASSIOD. compl. in apoc. 6, 12.]

refūsio, -ōnis f. a refundere. plur. non nisi l. 30. i. q. actio refundendi (accedit gen. obi. passim, praepos. ad l. 28): **1** in haeresi refutanda, quae dissolvi commiserique contendit: personas trinitatis: HIL. trin. 7, 31 l. 20 filius in patre est et in filio pater non per transfusionem -emque mutuam, sed per ... nativitatem. AMBR. fid. 5, 13, 162 (antea p. 709, 22) non ... per -em subiectio est filii; ... conticescant itaque scaevae -is interpretes. spir. 2, 6, 53 v. p. 709, 25. duas naturas Christi (homines l. 23 in exemplo redarguentis; gr. infra allata sunt Cyrilli Alex.): RVSTIC. c. aceph. p. 1203^D (1203^C nomen ... commixtionis) ne ... quaedam putetur -o contigisse quemadmodum in liquidis (gr. Conc. I 1, 6 p. 22, 8 ἀνάχυσος). p. 1204^A qui mixti fidei appellabantur (Hebr. 4, 2) numquid -em quendam subsistentiarum, quae est in invicem, passuri erant? (gr. ibid. p. 22, 17 ἀνάχυσον). Conc. I 4 p. 96, 30 nullam confusionem ... vel -em factam confirmo (gr. I 1, 7 p. 149, 26 σύγχυσον ... ἢ ἀνάχυσον). p. 164, 11 neque retemperatio neque -o substantiae eius dei verbi ad carnem facta est (gr. I 1, 5 p. 17, 14 ἀνάχυσον ἢ σύγκρασον).

2 vario contextu respiciuntur: bona reddenda, tributa solvenda: AMBR. apol. Dav. I 8, 42 possessionum -es (quae fiunt anno remissionis lev. 25, 10). COD. Theod. 12, 1, 185 (= Iust. 10, 22, 2) securitatem, i. apocham, de -e munerum emissam (cf. NOVELL. Valent. 36, 1 sub -e universorum titulorum fiscalium). INTERPR. cod. Theod. 3, 13, 3 similitudo donationis est -o (sc. dotis, cf. p. 710, 32). liquida refundenda: MACR. Sat. 1, 21, 27 cuius umoris caelestis -o pluvialis est copia. CAEL. AVR. chron. 5, 1, 16 ut facti olei -em.

refūsorius, -a, -um. a refundere. i. q. pertinens ad refundendum, sc. ad dandum, tradendum: SIDON. epist. 9, 10, 2 (I vinculum cessionis) posside indultum a me tibi famulum ..., quem litteris istis non commendatoriis minus quam -is ... insinuo.

refūsus v. refundo.

Pieroni.

refutābilis, -e. a refutare. i. qui refutari debet vel potest (a quo, indicatur l. 45): AMBR. in Luc. 8, 49 p. 414, 19 (ad Matth. 13, 25 sqq.) ex quibus zizaniis -is similago conficitur (in imag. ut: PAVL. NOL. epist. 11, 10 p. 70, 3 acceptabilis deo aut -is s.). spir. 2, 8, 80 quamvis hoc -e sit, ut maiorem deum facias et minorem. EVSTATH. Basil. hex. 3, 9, 7 nec abyssus, quam in peiorem partem conantur abicere allegorizantes, -is aestimatur a psalmista (sc. psalm. 148, 7; gr. p. 76^C ἀπόβλητος). AVELL. 63, 5 quod (sc. lapsis subvenire) divinae miserationis intuitu ... -e non putamus.

compos.: cf. irrefutabilis.

refutatio, -ōnis f. a refutare. deest in poesi; plur. l. 70. p. 713, 4. 10 et MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 2, 62 p. 175, 25 PRISC. rhet. 5, 15 p. 554, 32.

i. q. actio refutandi (non nisi vi incorp.); gr. resp. ἀνασκηνή l. 72, παραίτησις p. 713, 19): **1** refutatur res, sc. dicendo (cf. DON. Ter. Phorm. 477, 2 -o in rem est, confutatio in personam): **a** refellendo: **α** in oratione, arte rhet. (de certa parte orationis e. g. l. 61. 67): CIC. top. 93 -o ... accusationis, in qua est depulsio criminis, ... appelletur ... 'status', in quo primum insistit - quasi ad repugnandum congressa - defensio. QVINT. inst. 3, 9, 1 (inter partes generis iudicialis ut: 8 proem. 11 -e <contra dicta dissolvi>). 3, 9, 5 nec iis adsentior, qui detrahunt -em tamquam probationi subiectam ...: haec enim est, quae constituat, illa, quae destruat. 4, 3, 15 (inter genera egressionis) maledictorum -o. 5, 13, 1 -o dupliciter accipi potest: nam et pars defensoris tota est posita in -e; et quae dicta sunt ex diverso, debent utrimque dissolvi. 5, 13, 53 si accusatori respondemus, prius incipiendum a -e. 6, 3, 72 -o cum sit in negando, redarguendo, defendendo, elevando. 12, 9, 19 cum in propositione ac -e causa consistat (postea: refelluntur). al. MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 2, 52 p. 169, 14 ex ratione et -e rationis iudicatio (2, 62 p. 175, 20 -es ... rationum. al.). DICT. 1, 6 uti, quae criminose obiecta sunt, praesenti -e diluantur. PRISC. rhet. 5, 15 p. 554, 28 sq. de -e, quam Graeci ἀνασκηνή vocant: -o est improbatio propositae rei, confirmatio vero ... conprobatio eqs. al. **β** in arte dialectica sim.: QVINT. inst. 5, 10, 57 (56 genus ... plurimum ad refellendam speciem valet) species firmam probationem

habet generis, infirmam -em; nam quod iustitia est, utique virtus est; quod non est iustitia, potest esse virtus, si eqs. CASSIAN. conl. 8, 4, 2 ut ei *sententiae* nec plena credulitas nec absoluta -o deputetur. **γ** in *quolibet controversia* sim.: FIRM. math. 1, 3, 3 ut in -bus omnibus veritatis fides, non orationis splendor ... requiratur (*refutatur* mathematicorum accusator). MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 1 haec omni -e convincimus. AVG. c. Iulian. op. imperf. praef. l. 23 *Iuliani* verba praeponens eisque subiungens responsonem meam ..., sicut -o eorum visa est esse reddenda, cum iam priores quattuor eius libros ... refellerim. 4, 105 calumnias tuas et -es meas. al.

b vario modo: *reiciendo aliquid ut non verum*: COD. Theod. 11, 30, 11 pr. (a. 321) nemo in -e(m) aliquid congerat, quod adserere intentione neglexerit (*refutat relationem iudicis is, qui ab eo appellat, cf. l. 46sqq.; an de ipso libello coll. l. 56?*). DON. Ter. Andr. 771, 1 confirmatio *Mysidis*, ... quam expressit Davi -o (cf. 769, 4 redarguat). *tollendo, rescindendo aliquid ut irritum*: AVELL. 95, 56 papam Leonem ..., quicquid ... praeter Nicaenos canones nova videretur actione temptatum, competentem -e vacuasse. *detrectando tributa* sim.: NOVELL. Iust. 43, 1, 1 (*antea*: nullo valente privilegio) non tali quadam uti -e (gr. *παραιτήσῃ*, ut 43, 1, 2 si quis ... temptaverit -e qualibet uti et semetipsum levigare tributo eqs.).

2 *refutatur homo, populus* (fortasse mera vi accusandi l. 25): RVFIN. Orig. in num. 20, 3 p. 191, 11 sq. nomen 'Sattin' (num. 25, I □ *ϠϠ, explic. per □ϠϠ, q. e. *accusare* sim.) invenimus in lingua nostra responsonem vel -em dici; 'applicuit' ergo 'Istrahel' ad responsonem vel -em (seq. p. 715, 73). RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 176, 22 (*episcopus ad episcopum*) ut ... -em tui castris, sustineas (gen. *subi*, ut *vid.*; *antea*: ut ... ab universo consonanter meo grege repudiet).

deriv.: ?refutatiuncula.

?**refutatiuncula**, -ae f. a refutatio deminutive. i. q. *refutatio, recusatio exigua* (cum contemptu): PS. AVG. alterc. l. 182 H. (*ad Synagogam*) cum ... dominum *Christum* ... cum suis mirabilibus agnovisses et miserabili -a, blasphemasses (i. sic Oehl, *Die Altercatio* ..., *diss. Bonn 2012, 142 cum Migne 42, 1133^{extr.}*, m. refatiuncula *ferre* codd., miserabiliter fugati vincula var. l.; cf. l. 116 H. Moysen ... refutare non possum).

refutativus, -a, -um. a refutare. i. q. *ad refutandum vel refutationem pertinens*: GRAMM. VI 273, 15 dicti ... *chria* in tres species dividitur: est enim propositiva, ut: ...; percunctativa, ut: ...; -a, ut: Antisthenes ... dixit 'Aristippe, si ...'; cui respondit Aristippus 'at tu si ...'.

refutator, -ōris m. a refutare. i. qui *refutat*: ARNOB. nat. 1, 32 (*antea*: *utrum* neget illum *deum* an ... existere fatearis) et adsertio talis rei et abnegatio -is increduli. CONC.^s I 5 p. 181, 4 *Nestoriani* catholica veritate convicti -es suos Eutychianos existere *mentiuntur* (*antea*: *refellentes*).

refutatorius, -a, -um. a refutare. [*restit. pro reput-* l. 59.]

i. q. *ad refutandum pertinens, refutans; de libellis, precibus* sim., quibus: **1** in iure profano opinio, relatio iudicis a litigante *refutatur* in appellatione, provocatione (in consultatione l. 62, 65; cf. l. 12 et v. *Kaser-Hackl, Zivilprozeßrecht, 613. 622*): **a** pro subst. (*certe* masc. l. 51, 59, fort. etiam l. 54 [cf. l. 75], fem. et neutr. in var. lect. l. 51; non nisi plur.): COD. Iust. 7, 62, 6, 3 (*imp. Diocl.*) ut ... opinionones suas iudices, exemplo appellatoribus edito, ac -os (-as, -a var. ll.) eorum in *capitalibus causis appellantium* ad scrinia ... transmittant. Theod. 11, 29, 5 quicumque iudicum vel appellatione interposita vel ipse dubitans relationem ... sponderit sese missurum, exemplum opinionis edendae -orumque dandum, sed et transmittendae relationis ... servet. 11, 30, 1 cum -is litigantis. 11, 30, 11 pr. *iis* non licere -is tale aliquid ingerere, quod apud iudicem non ausi fuerint publicare. 11, 30, 16 ut ... iudex ... acta cum -is partium suisque litteris ad nos dirigat. SYMM. epist. 2, 30, 3 quasi ... supplementa vel -os (*reput-* codd.) iurgantes dedissent. rel. 32, 4 (*antea*: oblati provocationis libellis). **b** adi.: COD. Theod. 11, 30, 1 ut, si cui forte relatio tua minus plena vel contraria videatur, is -as preces ... tibi apud acta offerat intra dies quinque, quam illi exemplum consultationis tuae obtuleris (*ibid. bis*. 11, 30, 14 nonnulli fisci debitores ... interposito provocationis auxilio ... -as p. non offerunt. 11, 30, 29 cum -is p. seu libellis). 11, 30, 8 pr. -i libelli ([I appellatione vel consultatione pendente]. 11, 30, 24. Iust. 7, 62, 39, 1^a in -is ... l. ... caveant tam litigatores quam libellorum dictatores verbosis uti adsertionibus eqs. [*postea*: causas provocationis ... explanare]. 7, 63, 5, 2. *adde* l. 64; cf. l. 70sqq.).

2 in re eccl.: *honori episcopatus renuntiatur*: RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 160, 32 qui *episcopus* nec libellos -os dedit neque delirus est factus (*in eadem re*: p. 162, 6 prius ... quam -os a me l. acciperent. p. 162, 8 neque l. -os *episcopo* Antiocheno direxi neque umquam volens ab hoc episcopatu recedam. cf. l. 15 sq. per quos *libellos* episcopatus repudiaverim curam). *accusationi repugnatur*: EPIST. pontif. 972 Gassó-Batlle 80, 2 *misimus* -um ad papam Vigilium, quando me damnare volebat.

refutatus, abl. -ū m. a refutare. i. q. *actio refutandi, refutatio*: LVCR. 3, 525 falsae rationi vera videtur res occurrere ... ancipitique -u[r] convincere falsum.

refūto, -āvī, -ātum, -āre. [cf. con-fūtāre; *verbum utrumque derivandum vid. a varia radice* *b^heut- pro *b^heud- 'ferire' (v. Rix et al., *Lex der indogerm. Verben*, 2001, 82), quae fort. etiam subest vocibus q. s. fūstis, fūtilis, futuere. cf. *Walde-Hofmann I 259 sq.; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 253. Mei.] de origine et notione* (*adde* p. 715, 64): PAUL. FEST. p. 276 -are: redarguere, compositum a fando, versa 'a' littera in 'u'. SYNON. Cic. p. 425, 32 fastidit. ... repellit. ... respuit. reicit. recusat. repudiat. -at. p. 441, 31 refellit. -at. redarguit. revincit. GLOSS. -o: ἐλέγχο. ἀπελέγχο. ἀποβάλλω. ἀποσειομαι. διακρούομαι. -at: διελέγχει, ἀμύνεται, ἀπελέγχει. reprobat. repudiat, respuit. reprobat, rennuat, negat. -ant: ἀποτοέπονται. -ari: ἀπελέγγεσθαι, ἀποδοκμάζεσθαι, ἐκβάλλεσθαι, ἀνατρέπεσθαι. GLOSS.¹ I Ansil. RE 713 -tus: iterum confusus. al. NOT. Tir. 95, 33 -at. legitur inde a CRASSO usque ad SVET. *singulis binisve locis praeter Cic. (27tes) et QVINT. inst. (15tes), postea saepius; in versibus raro, sc. apud LVCR., VERG., VAL. FL., PRVD. al. [it. vet. rifutare et rec. rifutare varie explicatum, venet. (Venetiae) refudar, langob. refūdā, pedem. arfūē, sard. centr. revudare, raet. centr. refudē et or. refudā. cf. M.-L. 7165 et Farē, Postille. Battisti-Alessio V 3242. Cortelazzo-Zolli² 1370 sq. Kramer V 491 sq. Wartburg X 200 sq. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. imprimis cum reputare Cic. har. resp. 7 LVCR. 2, 867 QVINT. inst. 10, 6, 6 TERT. praescr. 14, 9. al. (falso trad. TAC. ann. 13, 20, 3; restit. Cic. har. resp. 17), ceterum e. g. cum resultare AMBR. in psalm. 36, 6, 3.]*

ferre i. q. *reicere, respuere, refellere* sim. (*sed vis praeverbii iterativa intellegi vid. l. 15; fere -atur incorporaliter, sed corporaliter maxime* l. 41 sq. 47sq. p. 715, 18. 62; pro *subi. sunt fere animantes eorumve dicta, qualitates* sim. [*deus* e. g. l. 67. p. 715, 72sqq., *animalia* p. 715, 43], *res imprimis* p. 715, 18sq. et sub IIB; *pendet fere acc.* [dupl. p. 717, 5sq.; c. *praedicatorio* v. p. 715, 1. 716, 34], *sed inf. p. 715, 41sq., acc. c. inf. p. 716, 16sq. 717, 21 sqq.* [cf. p. 717, 5], *enunt. secund. p. 716, 31; obi. deficit vel subauditur* p. 715, 47sq. 717, 27sq.; *indicatur unde* p. 715, 59, *quatenus* p. 715, 75): **I** sine vi ostendendi, probandi -atur: **A** repellendo, arcendo sim., sc. quae irruunt, invehuntur, minantur (*homines* l. 42, 50. 54sq.): **1** *quaelibet exempla*: CRASS. or. fig. Cic. de orat. 3, 4 (*alloq. consulens in senatu*) qua lingua vel evolva spiritu ipso libidinem tuam libertas mea -bit (*item vitia* sim. *aliorum*: CIC. Cael. 7 liberius et fortius ... -remus istam maledicendi licentiam. fam. 1, 9, 25 cupiditatem. ARNOB. nat. 4, 16 p. 220, 15 adrogantiam). CIC. Sest. 88 vi vim oblatam ... ut *Milo* frangeret et -ret. prov. 32 (*antea*: bellum ... repulsum) illas nationes Gallorum ... -andas potius bello quam lacessendas esse. har. resp. 7 *si Clodius* in me impetum ... facere conabitur, resistam et ... eius conatum -bo. PS. CIC. exil. 16 hoc in uno incommodum ... si initio non erit -tum, impune ad omnium perniciem convalescet. PLIN. nat. 32, 33 carnes *testudinum* ... magicis ... artibus -andis et contra venata salutare. EPIT. Alex. 44 *militis* parati aut iniuriam -are aut ... mortem ... obire (-ari cod.; cf. 45 resistentes). ANON. de mach. bell. 19, 4 quae *machinarum industria* et viribus resistat et dolos *Persarum* ... -et. ACT. Archel. 30, 6 *fallaciter thesauros intrare volens* a custodibus -tus est (5 eiectus est et fugatus).

al. **2** in scriptis artis *rhetoricae* sim. (*ubi orator varie infirmat contraria, adversarios* sim.; *aliter* sub II): CIC. de orat. 2, 203 *testium meorum* testimonia non refellendo, sed ad *iracundiam* ... populi confugiendo -asti. 2, 225 hoc lepore atque his *facetis Crassi* non minus -tum esse Brutum quam illis *tragoediis* eqs. QVINT. inst. 5, 7, 26 *testis* prudens ... non interrogatione, sed brevi interlocutione, *i. interpellatione*, patroni -andus est. 7, 2, 50 *dicta* aliena varie -antur.

B *repudiando, recusando* sim. (*pro obiecto sunt fere res, sed animantes* l. 72sq. p. 715, 63sq. 716, 34 et hic illic p. 715, 9sq.; gr. *respondet παραιτίσθαι, nisi aliud indicavimus; locutio* non -o pro admitto sim. e. g. l. 68. p. 715, 27sq. 43sq. 48. 716, 20): **1** *praevalente respectu agendi, efficiendi*; -at: **a** qui vel quod non accipit: **a** animans: ① *quolibet contextu*: *rem oblatam, propositam*: CIC. Rab. Post. 44 *Caesaris* bonitatem ... non modo (non) aspernari ac -are, sed complecti etiam et augere debetis. QVINT. inst. 10, 6, 6 (*respic. oratio extemporalis*) -are temporis munera ... stultissimum est (AMBR. incarn. 1, 5 quorum *populorum* in illo Cain ... m. -vit *deus*. al.; *aliter* p. 715, 37). AMM. 17, 5, 12 (*Constantius ad regem Persarum*) non -amus hanc *pacem* nec repellimus (RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 124, 9). HIST. AVG. Pius 5, 2 *Hadriano mortuo* circenses natali suo dicatos non respuit aliis honoribus -tis. NOVELL. Valent. 16 pr. *si quis* patris mei Theodosii ... solidum aureum ... -andum esse crediderit (*antea*: ut solidi ... recusentur). et saepe. *hominem*: AMM. 24, 2, 2 (*adiimus castellum*) -ti pari, sc. *atque priore loco*, responso discessimus (*item -antur aditum petentes* sim. maxime: CONSVLT. Zacch. 2, 18, 19 [*spectat ad Luc. 15, 20 sqq.*; ponitur actio pro homine] filii

reditus ... non -atur ut prodigus, sed ... suscipitur. CASSIAN. inst. 4, 33 a nobis diutissimus -tus es ..., ne temere recipientes te in monasterium eqs.). PASS. Theclae B b 1 p. 150, 15 puella ardeat, quia sponsum -at (cf. LEX Burg. Rom. 27, 1 eo, qui arras dedit, -to, sc. a parentibus puellae. ceterum v. l. 40). HIST. AVG. Tac. 3, 7 agite, patres conscripti, et eum principem dicite; aut accipiet enim exercitus, quem elegeritis, aut, si -verit, alterum faciet. LEO M. epist. 12, 9 (in episcopis ordinandis) qui, quos -are debuerant, consecrarint. al. ① in iure (cf. vario respectu appellationis, provocationis sim.): -atur iudex, iudicium sim.: COD. Theod. 11, 30, 11, 1 ne despiciatur utilitas provocationis ..., -andi copia respuatur (item post sententiam [cf. p. 716, 9 et p. 713, 46sq.]: RVSTIC. Conc.^s II 3, 1 adnot. ad p. 238, 28 [dicit damnatus 'appello (a) te'] possumus dicere et: -o te). MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 54, 12 (ante litem; praecedit: Nestorius non ... speret in concilio ... se nostrum iudicem fore) -bimus audientiam vel iudicium eius. -atur is, qui appellat, provocat: COD. Theod. 11, 36, 24 ille, si ... provocare voluerit, -etur. Iust. 7, 63, 3 ne ... tardus appellationis fautor suo dispendio -etur.

β res rem: cui corporaliter resistit: VAL. FL. 6, 123 notus ... -at arcus et inceptus, iam lancea temnit eriles, sc. senum (i. obi. utriusque praedicati). quam vetat, non permittit: HIST. AVG. Helio. 11, 4 senes de rebus obscenis rogatos ... erubescere ac tacere, vel quia aetas vel quia dignitas talia -bat. PETR. CHRYS. serm. 52, 11.17 cum ... aëria natura spiritus carnem nesciat, -et ossa. ENNOD. dict. 11, 7 p. 460, 17 plenitudo non -at augmenta. epist. 1, 5, 3 p. 10, 12 quorum fastorum consularium longaevas et senectutem -at et terminum (1, 5, 11 p. 12, 7 affectionis t. -antis). al. unde differt, abhorret: BOETH. arithm. 1, 11, 4 l. 16 impariter par numerus pariter impar non -at, sed a pariter pari disiungitur (Nicom. 1, 10, 3 ὁμοῦνται. cf. antea: habet similitudinem). 2, 18, 4 l. 28 nec, hunc geniturae ordinem eptagonorum procreatio -bit, (cf. Nicom. 2, 12, 7 ὁ αὐτὸς τρόπος).

β qui detrectat, sc. agenda sim. (subeunda l. 44. 48; distinguas l. 56sq.). α accedit obi.: acc.: CIC. Tusc. 2, 55 (agitur de dolore) -etur ac reiciatur Philoctetes ille clamor. CHART. lat. ant. XI 488 I 24 (saec. II med.; rescriptum imperatoris ad petiorem) h(u)ius m(od)i con(ce)s(sion)es semper re(fut)a[r]tae ... sun(t); divus quoq(ue) Hadrianus r)em admittendam non putavit. IVL. VAL. 1, 10 l. 523 Alexander illiberalia munera -at ac negat, pugillatus scilicet atque luctatus eqs. HEGES. 2, 10, 2 p. 159, 6 qui Iudaei sacrificium Caesaris -vissent (gr. 2, 416 ἀπορρίψαντες). PRVD. ham. 695 ni deteriora -ans emicet virtus et meliore viam petat indole rectam. GREG. TVR. vit. patr. 1, 2 p. 664, 3 filius nuptias -vit, sc. a patre iussas (revoc- var. l.; cf. l. 3sq. p. 716, 43). al. inf.: AMBR. in psalm. 37, 7, 2 grave est, ut ... animalia ... vulneribus suis herbas salubres requirant, deligere non -ent, et hominum industria non requirat. HIER. in psalm. 6 p. 15, 9 psalmista non emendari -at et corripit. RVFIN. Adamant. 5, 9 (gr. ἠδέϊτο. antea: erubuit). CONC.^s I 3 vers. Tur. p. 39, 26 tres subsistentias dicere (1 5 p. 271, 17 [vers. altera p. 157, 1 non recusabimus]). al. β obi. deficiente vel subaudiendo: SERV. Aen. 12, 931 (Turnus supplex ad Aeneam) nec deprecor: non -o, non recuso. GREG. TVR. vit. patr. 5, 1 p. 678, 8 abba ... ait 'imponere, quaeso, manus tuos ...'; cumque ille beatus -ret eqs.

α qui excludit, removel, omittit sim.: α rem (addidimus Aeonem ut partem doctrinae l. 54): IREN. 1 praef. 1 veritatem -antes haeretici quidam inducunt verba falsa eqs. (gr. παραπεμπόμενοι). 2, 12, 6 non dicant primam ... Ogdoadam ex Logo et Sige aeonibus constare, sed aut Sigen aut Logon -ent. SERV. georg. 4, 218 qui Celtiberi, ut in Sallustio (hist. frg. 1, 125) legitur, se regibus devovent et post eos vitam -ant (sim. omittitur res incepta: CASSIOD. Ios. antiq. 14, 286 p. 412 Malachus ... dissimulationem non -vit [gr. ἀνύσων]). RVFIN. hist. 7, 25, 1 nonnulli ... libellum apocalypseos ... -andam a canone scripturarum atque abiciendum putarunt, (gr. ἠθέτησαν καὶ ἀνεσχεύασαν. cf. p. 716, 48sq.). CYPR. GALL. lev. 139 (in imag.) terra ... his omnibus gentibus noxiis iras exhibet et sordes, quibus est infecta, -at (sc. incolas; spectat ad lev. 18, 25). β animantem, populum, sc. adhuc coniunctum sim. (cf. l. 62; huc fort. pertinet GLOSS. IV 482, 18 abdicatus: -tus): ex ecclesia sim.: CYPR. epist. 68, 2, 2 Novatiano haeretico nuper retuso et -to. EPIST. pontif. 665 Schwartz p. 31, 5 qui debent tamquam in contrario positi consortio -ari. AVELL. 95, 8 Nestorianos. PELAG. I defens. 3 p. 30, 10 synodus cogeretur ... Diodorum ... abdicare et omnes orientales episcopos ... -are. al. cetera exempla: AMBR. hex. 5, 11, 35 exceperunt pisces, quem homines -runt, sc. Ionam. in psalm. 36, 6, 3 qui Iudaei dominum ... gravibus sacrilegiis -arunt deos alios ... eligentes. PELAG. in Rom. 9, 10 p. 74, 14 de elegendis bonis et -andis malis ([postea: deus ex Israel reiecit incredulos]. item -at deus: RVFIN. Orig. in num. 20, 3 p. 191, 14 populus Israel -tus est a deo. in Rom. 8, 6 l. 49 omnem populum profeta simul putaverat -tum. CYPR. GALL. Ios. 553 deserit omnipotens refugas longaeque -at). CYPR. GALL. lev. 196 (loq.

deus) qui ventriloquos poscunt responsa, -a (cf. 189 evitate. respici vid. lev. 20, 6 interficiam illam animam de medio populi sui).

δ qui tollit, rescindit, sc. rem ut irritam, non legitimam sim. (aliter p. 715, 35): in re eccl.: CYPR. sent. episc. 29 falsum ... haeticorum baptisma ... a nobis pellendum est et omni contestatione -andum. CONC.^s I 5 p. 367, 26 synodus ... -ans omnia, quae ab illis illegitime facta sunt (gr. I 1, 3 p. 66, 15 ἀνατρέψασα, vers. altera I 3 p. 175, 26 evacuans). in iure profano: COD. Theod. 11, 36, 1 quas provocationes quorundam constat non -andi spem habere, quae gesta sunt, sed ea potius differre temptare (cf. p. 715, 10sq.). Iust. 1, 19, 7 (a. 426) rescripta contra ius elicit ab omnibus iudicibus praecipimus -ari. IVLIAN. epit. novell. 2, 2 rerum alienatio -etur (ad Novell. Iust. 2, 2 pr. evacuabitur). 7, 11 (antea: pro infecto habebitur). 107, 5 testamentum (ad Novell. Iust. 115, 4, 9 rescisso t.).

2 praevalente respectu censendi, arbitrandi, iudicandi sim.; -at: α qui negat (sc. non nisi contendendo; aliter sub II); pro obi. est: acc. c. inf. (praeparatur per pron. l. 20; cf. p. 717, 22): LVCR. 3, 350 si quis corpus sentire -at ..., manifestas res contra ... repugnat (vix conative, ut pertineat ad II; cf. l. 36). TERT. adv. Iud. 7, 2 venturum esse ... Christum ... etiam Iudaeos non -are scimus. CASSIAN. c. Nest. 3, 9, 2 hoc erat ..., quod impiorum sensus -bat ...: in homine Iesu ... dei adnuntiari crucem. VIRG. gramm. epist. 3, 28, 6. acc.: Ps. APVL. herm. 5 p. 269 de altertris propositionibus incongruis, qui utramvis comprobant, utique alteram -at eqs. (sim. de negatione non prolata, sed alteri rei inhaerente e. g. IREN. 5, 3, 2 -ant ... potentiam dei ..., qui ... virtutem ... eius, qui suscitavit eam carnem a mortuis, non contemplantur eqs. RVSTIC. c. aceph. p. 1195^a qui negat naturalem unionem, -at et veram). SOL. 1, 91 quosdam miraculo, quod auditu -verant, oculis potitos (respuerant var. l.). AMM. 20, 2, 3 quibus quaesitoribus apertas probabilesque -antibus causas oppidi excisi. PROSP. carm. de ingr. 149 dic ..., quidnam inde probes, quid vero -es eqs. al. enunt. secund.: CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 122, 1 neminem -are doctorum, quin eqs.

β qui improbat, vituperat, spernit (examine corporali l. 40; pro obi. sunt homines l. 41sq. 46. 50. 56; accedit adv. quasi cum praedicativo l. 42. 53): α quaelibet exempla: LVCR. 5, 727 ut Babylonica ... doctrina -ans astrologorum graecorum artem contra convincere tendit eqs. (sunt qui cogitent de usu conativo, ut pertineat ad II; cf. l. 18). FIRML. Cypr. epist. 75, 19, 1 quod ... pertineat ad consuetudinem -andam, quam haeretici videantur opponere veritati (seq. argumentum). AMBR. epist. 8, 56, 8 (respic. examen corporale) ancilla quaedam ... inspecta, sc. utrum virgo esset necne, et -ta (cf. 9 damnatio). hex. 6, 2, 5 (respic. IV reg. 4, 39) nec ... Helisaeum amici quasi malum convivam ... -arunt (antea: reprehensionis). RVFIN. hist. 4, 29, 2 haeretici quidam nuptias -antes (gr. ἀγαμίαν ἐκήρυξαν. cf. p. 715, 40). SIDON. carm. 9, 341 lector tamquam gravior ... nostrae Terpsichores iocum -ans (opp. 337 placet. cf. epist. 8, 16, 3 [opusculum misi] si placemus ..., si -amur). PELAG. I defens. 2 p. 5, 17 de symbolo, quod apud Ephesum -tum est. VIRG. gramm. epist. 4, 5, 2 quidam vocem 'nequiter' omnino -ant (cf. 5 respuant). al. β -atur pars, scriptor sacr. script. (quaedam vergunt ad p. 715, 51sq., ubi nota p. 715, 59; opp. ac-, re-, suscipere l. 52. 55. 57): IREN. 3, 14, 3 si ... quis -et Lucam, quasi non cognoverit veritatem, manifestus erit prociens euangelium eqs. 3, 14, 4 (opp. recipere). RVFIN. hist. 4, 29, 5 Severiani -ant eius Pauli epistulas eqs. ([gr. ἀθετοῦσιν]). ORIG. in Matth. ser. 117 p. 250, 11 quasi adulterinam). LEO M. epist. 15, 16 Vollmann l. 309 vetus testamentum, quod isti Priscillianistae se suscipere simulant, Manichaei -ant (PROSP. chron. I p. 444, 919 Manichaei v. t. et prophetas -ant, [non recipiunt pars codd.; opp. accipiunt]). al.

II accedente vi ostendendi, probandi, sc. aliquid falsum, non verum esse, aliquem errare, -atur refellendo, redarguendo (aliter l. 16sq. p. 714, 51sq.; opp. probare p. 717, 28, confirmare l. 71 et e. g. QVINT. inst. 5 proem. 2. PRISC. rhet. 5, 15 p. 554, 30 [gr. ἀνασχευαστέον]. p. 554, 33 -andum ... ab incerto, ab incredibili, ... ab incommodo eqs. [gr. ἀνασχευαστέος]): A -at animans (dea Fors p. 717, 33): 1 dicendo, scribendo (saepe in orat. iudiciali vel in doctrina rhet., cf. Martin, Antike Rhetorik, 1974, 124sq.): α cum obi. acc. (c. inf.), quod indicat: α dictum, opinionem sim., quae redarguitur (exempla selecta inde a QVINT.; hucine l. 18. 36?): CIC. Verr. II 5, 135 ea, quae a me dicta sunt, non -bis (QVINT. inst. 5, 13, 15 id ..., quod erit ab adversario dictum. al.). Font. 45 Hispania potest scleratorum hominum periuria testimoniis ac laudationibus suis -are. Scaur. 14 crimina -ta (APVL. apol. 4, 13 satis. al.). de orat. 2, 80 (de partibus orationis) nostra confirmare argumentis ..., deinde contraria -are. al. FEST. p. 218 opinionem ... -are (AVG. civ. 8, 1 p. 320, 28 philosophorum vanas o.). QVINT. inst. 5, 13, 22 ut, quae dicendo -are non possumus, quasi fastidiendo calcemus. 6, 3, 23 ridiculo aliena aut reprehendimus aut -amus ... aut eludimus. GELL. 2, 7, 14 conclusio ... illa

... -ari ... ac dilui sic potest: eqs. APVL. apol. 67, 5 quae omnia tam falsa ... ostendam ... et facile ... -bo. TERT. apol. 4, 1 non tantum -bo, quae nobis obiciuntur, sed etiam in ipsos retorquebo, qui obiciunt. 39, 1 edam iam nunc ego ipse negotia christianae factionis, ut, qui mala -verim, bona ostendam (sunt qui intellegant 'ea esse mala', sc. acc. duplicem accipientes; rec. Φ quo ea minus mala -verim, quod pertinet ad l. 22 sqq.). SCHOL. Cic. Bob. p. 113, 10 'negant intueri lucem esse fas ei homicidium confesso ...' (Mil. 7); hoc primum adgressus -are ... non confessiones esse damandas ... (ait) (suppl. Brakman). et saepe. β hominem, cuius dicta redarguuntur sim.: Cic. Font. 11 plus ... operae consumo in poscendis testibus adversariis quam ceteri defensores in -andis (PLIN. epist. 3, 9, 24 multi t. interrogandi, sublevandi, -andi. cf. p. 714, 55). de orat. 2, 2. fam. 9, 11, 2 ut, si qui mihi obtrectent, a te -entur. al. LIV. 2, 52, 7 (de reo) non tribunos modo, sed plebem oratione feroci -ando exprobrandoque. TERT. praescr. 14, 9 illos haereticos. COD. Theod. 16, 5, 9, 1 haereticos quosdam -tos iudicio ... vel in ipso facinore ... inventos. al. γ rem ipsam, quae negatur, dicitur non exstare, non facta esse: SEN. dial. 2, 10, 1 (2, 2, 1 nullum ... sapientem ... accipere ... contumeliam posse) quibusdam propriis, plerisque vero communibus argumentis contumeliam -bimus. ARNOB. nat. 2, 4 p. 68, 21 (antea: quae vos negatis vera esse) cum imminetia ... nullis possint rationibus -ari. δ id quod verum, rectum esse demonstratur (sc. acc. c. inf., adde l. 6 [acc. dupl.] et, si suppl. improbes, l. 8; distinguo l. 5. p. 716, 16 sqq.): APVL. apol. 28, 4 argumenta ... convincam ac -bo nihil ea ad magian pertinere. PS. APVL. herm. 7 p. 272 quod est in conclusione ..., fuerat et in propositione; hoc ... ita -bimus: aliter dici in conclusione eqs.

b sine obi.: QVINT. inst. 2, 17, 6 quod etiam indocti ... aliquid dicant simile principio, narrent, probent, -ent eqs. (5, 13, 56. 10, 1, 49. cf. p. 716, 23). FRONTO p. 144, 13 omnis oratorum copias ... -andi sollertiam, augendi facultatem eqs. APVL. apol. 54, 2 (exprobratur magia) dicerem haec ...; mille alia sunt, quibus possem ... vere -are.

2 agendo, vitae ratione: VERG. Aen. 12, 41 ad mortem si te -Fors dicta -et! -prodiderim. SVET. Aug. 71, 1 infamiam impudicitiae ... -vit ... castitate.

B -at res ipsa pro argumento allata: CIC. Manil. 52 obsolevit ... oratio tua re multo magis quam verbis -ta (LVCR. 2, 245 ne ... id res vera -et). LVCR. 2, 867 neque id manifesta -ant (reput- fere trad.) nec contra pugnant cognita. PLIN. nat. 7, 141 refellere (sc. Metellum felicem fuisse) ... supervacuum est, abunde uno casu -ante, siquidem eqs. PANEG. 3, 5, 1 si ... comminisci aliqua flagitia temptassent, facile ipso splendore ... gloriae -rentur (syn. refelleret). AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 40, 1 (antea: redarguat). IVLIAN. in Am. 9, 1 talem intellectum ... loci contextus -at. al. deriv.: refutabilis, refutatio, refutativus, refutator, refutatorius, refutatus (-ū).

compos.: irrefutatus, fort. etiam irrefutabilis. Spoth.

1. rēga pro regina non dici docent CLEDON. gramm. V 41, 10 PS. CASSIOD. de orat. p. 1226^c.

[2. rēga pro lat. medii aevi riga agnoscebatur olim DONATIO Tiburt. infra p. 723, 75.]

rēgale acc. neutr. pro adv. v. p. 723, 44.

rēgaliolus, -ī m. a regalis deminutive. de formis v. infra.

i. q. βασιλίσκος, sc. nomen animalium: **1** aviculae cuiusdam (ad rem v. e. g. André, Les noms d'oiseaux, 1967, 138): SVET. Iul. 81, 3 (prodigium) -um ... volucres ... persecutae ... disperserunt. GLOSS. -us: β . formis depravatis: GLOSS. II 256, 18 βασιλίσκος; -us eqs. (regulosus trad., corr. Loewe, Glossae nominum, 1884, 149; an ad 2?). III 17, 44 β .: gregariolus (cf. 397, 49 β .: gregariolus [nisi vocem c. grex coniungas, v. Capponi, Ornithologia lat., 1979, 278]). 319, 10 β .: regariolus (per dissimulationem q. d. ut 510, 73 et infra l. 62). 416, 42 ripariolus: β . GLOSS.^l II Philox. RE 105 rega[vil]liolus: σπίν[ν]ος. 106 regausolus: β . ὀρνύφιον.

2 draconis (exempla certa; cf. l. 55): GLOSS. III 19, 9 (in cap. de serpentibus) β .: regnariolus. 433, 1 (de reptilibus) β .: regariolus (cf. l. 58).

Bk.

***rēgālis**, -e. a rex (item PRISC. gramm. III 479, 6). abbreviatur regal p. 723, 5. NOT. Tir. 27, 73 -is. compar. -ior PLAVT. Capt. 825 (cf. magis -is p. 723, 9, nimis -is p. 722, 19, adv. -ius p. 723, 54), superl. -issimus p. 722, 22. de notione et differentia (cf. p. 719, 10. 720, 41. 721, 27. 33): PAVL. FEST. p. 30 basilicum: -e (cf. GLOSS. -is: βασιλικός). p. 287 regium est, quod aut est aut fuit regis; -e est dignum rege (inde restit. locus lacunosus FEST. p. 286; sim. disting. regius CHAR. gramm. p. 398, 20. PRISC. gramm. III 479, 6 r. possessivum, -is vero ad claritudinem pertinet, id est dignus rege. ISID. diff. 1, 491 [353 C.]. al.; cf. p. 718, 73). GLOSS.^l I Ansil. RE 721 sq. (cod. Paris.) -is: regius. dignus rege. al. legitur inde a NAEV., PLAVTO, CIC. per totam fere latinitatem; deest e. g. CAES., SALL., VAL. MAX., LVCANO. [francog. royal, prov., cat.

reial, prov., cat. vet., hisp., port. real, etiam de nummis (cf. p. 719, 54). cf. M.-L. 7166. Wartburg X 201 sqq. Coromines VII 213 sqq. Coromines-Pascual IV 900. Machado³ V 45. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. e. g. cum legalis COD. Iust. 7, 37, 3, 1^b GREG. TVR. dorm. 4. al. (falso trad. TERT. monog. 7, 1 HIST. AVG. Sept. Sev. 21, 8), regularis p. 719, 46. 722, 45, regula AVG. epist. 88, 9, regulus PAVL. PETRIC. Mart. 4, 328, relegare OV. trist. 2, 553 PS. CYPR. mont. 9, 1.]

i. ad regem (reges, reginam sim.) pertinens, regi sim. proprius vel aptus, βασιλικός (in titulis nostris, ubicumque regum mentio fit, scias etiam reginas et propinquos regis significari posse). pro syn. est regius l. 49. p. 721, 13 (cf. p. 720, 45), iuxta ponitur e. g. imperatorius p. 719, 65 et FIRM. math. 6, 2, 3, praestans p. 720, 20, principalis p. 723, 25, tyrannicus p. 720, 4. 6 (disting. p. 723, 41); gr. resp. maxime βασιλικός vel βασιλειος. adhibetur pro subst. masc. vel fem. l. 73 sqq. p. 721, 29 sqq. 723, 2 sqq., neutr. p. 719, 15. 68 sqq. 720, 19. 64 sqq. al.

I strictius: **A** usu communi spectat ad eos, qui populos, civitates sim. regunt eorumve propinquos (sc. ad homines passim [ad imperatores Romanos e. g. p. 720, 8. 721, 44. 722, 4, ad Cephea sidus factum l. 31. 59], ad deos paganorum e. g. l. 34. p. 720, 7. 55, ad deum Christianorum vel ad Christum p. 719, 15 sqq. 721, 22 sqq. 723, 39 sqq. et saepe, ad aeona gnosticorum l. 61; addidimus prospopoeias e. g. p. 720, 23. 38):

1 generatim: **a** praevalet notio pertinendi (quamvis saepe facile intellegas -ia etiam splendida, nobilia sim. esse, e. g. sub p. 719, 23 sqq. 720, 21 sqq.; cf. b): **a** respic. regis persona; agitur: **1** de quolibet rege: **A** -e est corpus, membrum, ingenium sim.: NAEV. trag. 21 vos, qui -is corporis custodias agitis (-i, regari var. ll.; cf. APVL. mund. 26 p. 347 -ium laterum ... custodia(m)). VERG. Aen. 7, 75 -is ... comas Laviniae (cf. APVL. met. 11, 9, 3 crinium). OV. epist. 4, 153 (Phaedra Hippolyto) genibus ... tuis -ia tendo braccia. MANIL. 1, 41 natura ... -is animos primum dignata movere (IVL. VAL. 3, 40 l. 934 CASSIOD. var. 9, 10, 1. 9, 22, 1. cf. p. 723, 22). GERM. 282 -em Cepheus ulnam (i. sideris).

SEN. benef. 6, 32, 4 (antea agitur de Augusto) -is ingenii mos (CASSIOD. var. 9, 24, 3). dial. 3, 2, 2 servili manu -em aperire iugulum. OCTAVIA 246 Iuppiter, tela cur frustra iacis invicta ... -i manu? al.

B -ia sunt attributa, qualitates, affectus sim.: CIC. Manil. 24 ut ... nomen -e magnum et sanctum esse videatur (i. nomen q. e. 'rex' sim. ut: har. resp. 29. rep. 2, 52 pulso ... Tarquinio ... odium populum Romanum -is n. tenuit. Brut. 53 HIST. AVG. trig. tyr. 15, 2 CLAVD. DON. Aen. 11, 345 p. 465, 14. cf. SVLP. SEV. chron. 2, 17, 3 sine usurpatione -i [i. nomine q. e. 'rex' non usurpato; opp. postea: se reges appellari maluerunt]. aliter p. 723, 41). Sest. 57 v. p. 781, 59. rep. 2, 24 post mortem Romuli nostri ... viderunt virtutem (cf. l. 55) et sapientiam -em, non progeniem, quaeri oportere (CASSIOD. var. 7, 34, 2). OV. met. 9, 690 (apparet Io in somnio; alii locum ad p. 720, 22 sqq. trahunt) inerant ... fronti cornua ... et -e decus (SEN. Med. 217. cf. p. 723, 41). SEN. Med. 463 paelicem poenis premat -is ira. FIRM. math. 1, 7, 28 Sulla -is ... maiestatis auctoritate decoratus (IVST. 15, 3, 14. MART. CAP. 5, 426 -i caput Rhetoricae m. sertatum). IVST. 21, 5, 9 amisso -i pudore. LVCIF. Athan. 2, 3 l. 42 dignitate (CHROMAT. in Matth. 1, 1 l. 24. CASSIOD. var. 10, 31, 1 [antea: regiae dignitatis]. al.). AMM. 31, 2, 7 nulla severitate -i. HEGES. 1, 28, 5 Mariammen ... Hyrcano proximam atque ob ea -i praeditam nobilitate (cf. p. 723, 42). CLAVD. carm. min. 30, 37 quae maior origo quam -is erit? (CHROMAT. in Matth. 1, 1 l. 30 Ioseph vel Maria ex genere David, id est ex o. -i. aliter l. 63). CASSIOD. var. 10, 4, 6 (agitur de Amalasuinthia regina; vergit ad p. 719, 38 sqq.) haec est -is ... virtus, celerius necessaria sentire et tardius in verba prorumpere. al.

C -is est ipse rex eiusve propinquus (cf. p. 722, 8 sqq. et sub B):

1 usu adi.: de singulis: OV. ars 1, 697 virgo -is Deidamia (HIST. AVG. quatt. tyr. 15, 4). GERM. 643 ipse -is Cepheus (i. sidus). LIV. perioch. 27, 12 -em puerum eximiae formae (cf. Liv. 27, 19, 8 regii generis). IREN. 1, 11, 4 est quaedam proarche -is, proanthenoetos eqs. ITIN. Alex. 42, 95 filia -is. ALC. AVIT. epist. 5 p. 32, 29 numerum -ium personarum. CE 2039, 5 (Tunete; saec. VI^l) Gebam(unde, ...) -is origo (i. progenies). al. de genere sim. (de procreatore regum SYMM.): POMP. TROG. hist. prol. 40 extincta ... -i, Antiochorum domo (i. Bongars, regubi vel regum codd.; cf. p. 720, 55 sq.). SEN. Oed. 835 nobilius aliud genere -i appetis? (VET. LAT. I Macc. 3, 32 [rec. V] hominem nobilem de g. -i [gr. ἀπὸ γένους τῆς βασιλείας, rec. L de g. regionis, B de g. regio]. PASS. Theclae A 27 p. 74, 5. al.). SYMM. or. 1, 3 Gratiane, meruisti, ut de te sacra germina pullularent ..., ut fieres vena -is. AMBR. patr. 4, 16 ut ... ex tribu ... Iuda, ex qua David ... et reliqui reges fuerunt, -is successionis splendor effulgeat (cf. p. 720, 10). HEGES. 2, 1, 2 prosapiae (al., v. vol. X 2, 2168, 63 sqq.). al.

2 subst. masc. vel fem. (cf. DIFF. ed. Uhlfelder 11 regius puer est, -is est rex, qui regit regnum. significantur saepe reges minores vel filii regum; apud AMM. saepius disting. rex, e. g. 16, 12, 26 [etiam optimates]. 18, 12, 3 [etiam

[Ranieri]

regulij. 22, 12, 2): INSCR. Dessau 8959 (= Année Épig. 2003 n. 2024; e *Mauret. Sitif., fort. saec. III²*) conlectis -bus (*de concubinis cogitavit Dessau*). PASS. Theclae C d 30 p. 83, 25 erat ... Trifina ex -bus (*A 30 p. 82, 3. al. regina*). AMM. 16, 12, 34 (*disting. plebe*). 17, 12, 9 Zizais ... etiamtum -is, ardui corporis *iuvenis*. 17, 12, 21 quorum *Quadorum* -is Vitroderus, Viduari regis filius et Agilimundus subregulus *eqs.* CLAVD. DON. Aen. 2, 405 p. 203, 2 (*ad 2, 403 Priameia virgo, i. Cassandra*) quod -is, quod virgo *eqs.* CIL XIII 3682 (*saec. IV²*) filius Hanhualdi -is gentis Burgundionum. COD. Theod. 7, 1, 9 pr. SVLP. ALEX. Greg. Tur. Franc. 2, 9 p. 54, 14 *quibusdam* Francorum -bus (*explicitat* GREG. TVR. *ibid.* p. 54, 15 cum ... eos '-es' vocet, nescimus, utrum reges fuerint, an in vices tenuerunt [*sic*] regnum). CASSIOD. Ios. antiq. 14, 489 p. 426 ne ... Antigonus ... senatui demonstraret se quidem ex -bus descendentem (*gr. ἐξ βασιλέων*), Herodem autem privatam. *al.*

② *de Christo*: IREN. 3, 11, 8 (*subst. neutr. indicat attributum eius*) 'primum ... animal ... simile leoni' (*apoc. 4, 7*), efficabile eius *filii dei* et principale et -e significans (*gr. τὸ ... βασιλικόν*). RVFIN. hist. 1, 3, 5 -is formae ... insignia (*respic. nomen 'Iosue'*, v. num. 13, 17). ORIG. in Matth. ser. 38 p. 71, 31 gloriosam et -em f. verbi. 68 p. 161, 28 f. dei -em [*gr. βασιλικήν*]. AVG. cons. euang. 4, 10, 11 ad -em ... et ad sacerdotalem ... personam. CHROMAT. serm. 19, 2 *ecclesia gloria -i* refulget. *al.*

β *respic. regis actiones*: ① *-ia sunt ea, quae rex dat, praebet*: ① *donata sim. eorumve qualitates*: CIC. Verr. II 4, 68 interverso hoc -i dono (5, 184 d. -e dignum ... templo *Iovis*. CASSIOD. var. 5, 26. *al.*; cf. CVRT. 5, 2, 9 donis -is opulentiae). SEN. Herc. f. 428 -e munus (MARCELL. chron. II p. 99, 515, 3). PRVD. apoth. 609 *Christi* cunas veneratus Eous (*i. reges, v. Matth. 2, 11*) ... -ia fercula supplex ... offert. CLAVD. carm. min. 47, 7 (*ad equum*) accipe -es cultus (*sc. quos dedit Serena socrus Honorii*). CE 265, 2 (*Romae, saec. IV²*) avus ... -i sumptu (*i. imperatoris, ut vid.*) Phoebeia templa locavit. ② *cenae*: VERG. Aen. 1, 686 -is inter mensas *Didonis* laticemque Lyaeum (IVVENC. 3, 741 [*spectat ad Matth. 22, 2 sqq.*] adire recusant -es thalamos [*i. nuptias, cf. p. 721, 50sqq.*], -is pocula mensae. AMM. 15, 5, 27. CE 1347B, 11 [*a. 395*]. *al.*). Ov. met. 6, 488 (*in aula Pandionis regis*) -es epulae mensis ponuntur (STAT. Theb. 2, 306 DRAC. Orest. 854 CORIPP. Iust. 3, 87. *cf. p. 723, 33sq.*). QVINT. inst. 1, 10, 10 inter -a convivium (RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 184, 25 SVLP. SEV. chron. 2, 6, 3. *al.*). *al.*

③ *-ia sunt regis officia, facta sim. (huc vergit p. 718, 55; cf. etiam p. 722, 13 sqq.)*: CIC. div. 1, 89 *veteres*, ut ... sapere, sic divinare -e ducebant. STAT. Theb. 10, 587 periura ... -is crimina noxae (*item -ia sunt scelera sim., quae committunt reges*: AMBR. hex. 2, 4, 16 sacrificio. DRAC. laud. dei 3, 328 nefas). APVL. apol. 26, 3 *apud Persas magia* inter prima -ia docetur (*neutr. pro subst.; pendet a Ps. Plat. Alc. I 122^A τὰ βασιλικά*). VET. LAT. II Macc. 4, 6 (rec. V, *sim. L, X*) sine -i providentia impossibile esse pacem rebus dari ([*gr. βασιλικῆς προνοίας, rec. P p. regis, B et M regia voluntate*]). CONC. Carth. a. 345/348 p. 5.1.64 [regularis var. I]. VICT. VIT. 2, 41). IREN. 2, 32, 2 *artes venatorias et militares* et -es. IVL. VAL. 3, 81. 174 cum ... fieret ... pugna -is (*i. regum Alexandri et Pori*). AMBR. hex. 1, 2, 6 *Mosen* subsidiis -bus fultum. HEGES. 1, 26, 3 -ium negotiorum iure (ORIG. in Matth. 16, 4 p. 473, 5 rege ... aliquid -ium n. agente [*gr. τῶν τῆς βασιλικῆς πραγμάτων*]). CASSIOD. var. 8, 15, 1 virum ... -i examinatione (*sc. Theoderici*) laudatum. *al.*

④ *-ia sunt, quae rex iubet, edicit, statuit sim.*: ① *pondera, nummi, sc. regis iussu vel auctoritate edita*: HOR. epist. 2, 1, 234 -e nomisma, Philippos (*inde AVSON. 27, 10 [408 S.], 5. 27, 15 [394 S.], 19. item de nummis*: IREN. 3, 17, 3 duo denaria -ia. EVSEB. EMES. serm. 28, 13 non debet accusari -is nummus ob adulterum). VET. LAT. II reg. 14, 26 (Paul. Nol. epist. 23, 20) *capilli Absalom* erant centum siclorum pondere -i (*gr. ἐν τῷ σίκλω τῷ βασιλικῷ, Vulg. p. publico*). ② *quaelibet dicta, scripta* (*cf. p. 722, 15*): VAL. FL. 1, 819 strictos iussis -bus enses (AVG. c. Cresc. 3, 49, 54 VICT. VIT. 1, 48). APVL. met. 5, 14, 2 non immemor Zephyrus -is edicti (*i. Cupidinis, v. Zimmerman et al., comm. 2004, 209*). VET. LAT. Iac. 2, 8 (Aug. epist. 167, 3. *al. sim. al. et VVLG.*) si ... legem perficitis -em (*i. dei; gr. βασιλικόν*). IVVENC. 3, 765 (*respic. Matth. 22, 12*) -is sermonis pondere. AVG. epist. 66, 1 iussio -is (*postea: imperatoria iussa*). GREG. TVR. dorm. 4). un. eccl. 18, 47 p. 292, 23 litteris (AVELL. 169, 8. CASSIOD. Ios. antiq. 11, 286 p. 325 portitores -ium I. [*gr. τὰ τοῦ βασιλέως γράμματα*]). EVSEB. EMES. serm. 19, 10 Daniel ... -ia sibi commissa, (*i. munera sim., v. Dan. 2, 48; acc. absol.*) non aderat praesens (*neutr. plur. pro subst. ut*: CONC. Barc. a. 599 Vives p. 159 per sacra -ia). COD. Iust. 1, 14, 12, 1 -em sensum. *al.*

γ *respic. forma rei publicae, regnum*: ① *-is est potestas, status, auctoritas sim. regis (condicio subiectorum p. 720, 6)*: CIC. har. resp. 54 *Sulla* habuit -em potestatem, quamquam rem publicam recuperarat (leg. 3, 4 quoad ei rei p. *Romanae* -is p. praefuit. VICTORIN. POETOR. in

apoc. 17, 12 decem reges accipisse -em p. LACT. inst. 4, 10, 15 *apud Iudaeos* p. -is inducta est [*antea: dominio regum. al.*]. VELL. 2, 6, 2 -is potentiae (*al., v. Vol. X 2, 293, 3 sq., ubi addaeus e. g. Ps. AVR. VICT. epist. 48, 16*). PS. TERT. execr. 2 *Iuppiter* tyrannico -ique imperio oppressit populos (FIRM. math. 8, 26, 7 sq. HIST. AVG. Tac. 1, 5. *al.*; cf. p. 722, 65). CYP. Fort. 11 l. 83 sub -i ... ac tyrannica servitute. ARNOB. nat. 4, 28 *Iovem* cum patre ... conseruisse bella civilia et eum iure abstinuisse -i. LVCIF. Athan. 1, 1.1.8 auctoritate ... -i *Constantii imperatoris* (AVG. epist. 129, 4. *al.*; cf. p. 723, 6. 43). AMBR. hex. 4, 4, 18 nec -is in filios transmitteretur successio. HEGES. 1, 36, 1 fastigium (OROS. hist. 7, 37, 1 VEREC. in cant. 7, 1. *al.*). CLAVD. 8, 1 auspiciis ... sese -bus annus induit (*i. imperatore consule facto*). 28, 64 culmen (FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 2, 2 -is apicem culminis. COD. Iust. 1, 51, 14, 3. 7, 37, 3. 1^b). AVG. civ. 5, 12 p. 212, 3 *Romani veteres* -em dominationem non ferentes. PETR. CHRYS. serm. 109, 4 Saul tumens -i vertice. *al.* ② *-is est genus rei publicae regi subiectum*: CIC. rep. 2, 41 (v. vol. X I, 2703, 73) *genere* -i et optumati et populari (2, 43 -e g. civitatis. leg. 3, 15 v. p. 786, 44). 3, 47 de ... -i re publica quaerimus. ③ *subst. neutr. significat eam partem rei p., quae ad regem spectat*: CIC. rep. 1, 69 placet ... esse quiddam in re publica praestans et -e.

δ *respic. regis bona, possessiones sim.; -ia (-es) sunt*: ① *vestimenta, ornamenta corporis, insignia, arma sim. (cf. p. 722, 57)*: CIC. Scaur. 45 purpura -is (PANEG. 2, 45, 1 OPTAT. 5, 7, 3). fin. 2, 69 Voluptatem pulcherrimo vestitu et ornatu -i in solio sedentem (CVRT. 3, 3, 24 regiae pelices ..., et ipsae -i cultu o. que). HOR. carm. 4, 9, 15 mirata *Paridis* -is ... cultus (*cf. l. 25*) et comites, Helene (*i. ad p. 721, 18*). ars 228 deus ... vel heros -i conspectus in auro nuper et ostro (*sc. in scaena*). PROP. 4, 4, 21 *Tarpeia* obstipuit *Tatii* regis facie et -bus armis (IVL. VAL. 1, 44 l. 1386). Ov. am. 3, 1, 13 laeva manus *Tragoediae* sceptrum late -e movebat (met. 5, 422 s. -e *Ditis*. RVFIN. hist. 1, 3, 7. *al.*; cf. p. 721, 40). epist. 13, 36 induit -es, *Laudamia*, sinus (CLAVD. rapt. Pros. 2, 95). EPICED. Drusi 333 -i ... habitu (STAT. Theb. 11, 434 PANEG. 2, 23, 3. *adde l. 35*). SEN. Phaedr. 899 -e ... ebur capulo *gladii* refulget. CVRT. 3, 3, 15 vestem ... -em (VET. LAT. act. 12, 21 [cod. 50, *sim. 51*] *Haerodes* indutus v. -em [*gr. ἐσθῆτα βασιλικήν*, cod. 54 (habitu -em, *Vulg.* veste regia)]. IVST. 14, 6, 9. *al.*; cf. p. 723, 35). AMBR. in Luc. 10, 108 ascensus crucem -a vestimenta deposuit *Christus* (*cf. 104 regiae potestatis insignia*). VVLG. Esth. 5, 1). PRVD. perist. 10, 353 *Fides* innexa crines vinculis -bus (*cf. p. 741, 69*). *al.* ② *ornamenta domorum, suppellex sim.*: CATVLL. 64, 46 domus *Pelei regis* gaudet -i splendida gazā. VERG. Aen. 1, 637 domus *Didonis* interior -i splendida luxu instruitur (*huc spectat GLOSS. IV 461, 38 -i luxu: luxurioso vel 'regifero' ['regifico?'] Goetz in indice*) apparato. *cf. p. 723, 32*). IVST. 23, 2, 6 -i ... instrumento, quo ... nemo regum ditior fuit. COD. Iust. 2, 15 rubr. ut nemo privatus ... vela -ia suspendat (*cf. 2, 15, 2 pr. [a. 439] v. regia*). *al.* *thrioni sim.*: Ov. fast. 6, 353 solium ... -e *Iovis* (LIV. 1, 47, 4 CVRT. 4, 1, 22. PANEG. 3, 23, 4 tu, *imperator*, Philosophiam ... in -i s. conlocasti. *al.*). TERT. adv. Marc. 4, 14, 6 (*affert I reg. 2, 8*) 'in thronis gloriae' utique -bus (PS. AVG. serm. ed. Mai 48, 3 [*dei vel Christi ut 80, 3, ubi gr. βασιλικού, v. Wenger, Augustinus magister I, 1954, 180*]). FIRM. err. 24, 8 quod ... deus pater ... -is sellae ei *Christo* concesserit sedes (AMR. 19, 11, 12. AVG. civ. 5, 20 p. 231, 11 [v. p. 741, 72]. in psalm. 46, 10 [*in imag.*] sit anima tua iusta et eris -is sella sapientiae). *al.* ③ *aedificia sim. eorumve partes vel qualitates* (*cf. p. 723, 29*): HOR. carm. 3, 30, 2 exegi monumentum ... -i ... situ pyramidum altius. Ov. met. 1, 171 ad tecta *Tonantis* -emque domum (RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 218, 9 [*in imag.*] in d. eius *Christi* -i, hoc est in ecclesia. AVG. in psalm. 44, 23. *al.*). 3, 204 domum et -ia tecta (6, 614 fast. 2, 737 DRAC. Orest. 648. *al.*). 5, 2 atria (STAT. Theb. 2, 214). VITR. 5, 6, 9 *scaenae* tragicae deformantur columnis ... et signis reliquisque -bus rebus. SEN. Tro. 771 -i ... aula (IREN. 4, 30, 1 l. 23 CYP. ad Donat. 13. *al.*). CVRT. 3, 13, 11 tabernacula -i magnificentia ornata. STAT. Theb. 11, 756 limen (CLAVD. carm. min. 30, 131 DRAC. Orest. 795). MART. 4, 59, 5 sepulchro (VVLG. II par. 26, 23). VET. LAT. III Esdr. 6, 21 in -bus bibliothecis Cyri regis (*gr. I Esdr. 6, 22 βασιλικούς*). *al.* *neutr. plur. pro subst., i. q. regis domus vel imperatoris sedes* (*gr. resp. fere τὰ βασιλεία, quod infra omisimus; v. Lundström, Übersetzungstechn. Unters., 1955, 134 sq. et cf. p. 722, 70*): HEGES. 1, 16, 3 *Iudaei* sponte ... tradidere *Pompeio* -ia sua. HESYCH. in lev. 24, 10 p. 1104^D *Moyes* in Pharaonis -bus nutritus. NOVELL. Iust. 30, 6. CASSIOD. hist. 7, 12, 8 (*meton. pro incolis*) studere ..., ut universa -ia suae partis faceret. Ios. antiq. 7, 199 p. 199 concubinas custodes -ium derelinquens. 20, 61 p. 576 ad -ia sua (*gr. εἰς τὴν βασιλείαν*). Ios. c. Ap. 2, 36 circa -ia (*gr. πρὸς τοῖς βασιλικούς*). *al.* *apud eundem; v. etiam p. 721, 7*. ④ *opes, divitiae, thesauri sim.*: HOR. epist. 1, 12, 6 si ventri bene est ..., nil divitiae poterunt -es addere maius (CLAVD. DON. Aen. 1, 705 p. 137, 33, 2, 445 p. 209, 23. SIDON. epist. 2, 13, 8 d. deliciasque -es). MANIL. 5, 360 opes

(IVL. VAL. 2, 30 l. 952 thesauros o.ve -es. IORD. Get. 223. cf. p. 723, 31). IVST. 2, 14, 6 castra referta -is opulentiae. HIST. AVG. Maximin. 14, 4 Gordianus Carthaginem venit cum pompa -i (trig. tyr. 30, 13 VEN. FORT. vita Radeg. 2. al.). AVG. c. Parm. 2, 13, 29 thesaurus -bus (cf. l. I). al. ⑤ *animalia*: OV. met. 2, 842 armentum (IVL. VAL. 1, 7 l. 352). APVL. met. 6, 15, 1 Iovis -is ales aquila (nisi ad B3). VET. LAT. III Esdr. 1, 8 (neutr. pro subst.) haec animalia de -bus data sunt ... populo (gr. I Esdr. 1, 7 ἐκ τῶν βασιλικῶν. nisi ad p. 720, 64sq.). al. ⑥ *quaelibet*: PLIN. nat. 13, 18 -e unguentum appellatum, quoniam Parthis regibus ita temperatur eqs. (cf. l. 65). HIER. epist. 60, 15, 3 Iovianus gustatis tantum -bus bonis ... interit. PAVL. NOL. carm. 24, 799 (in interpr. allegorica, respic. gen. 41, 43) -is ... currus est Christi caro corpusque sanctum ecclesia (cf. 798 curru ... regio). CHROMAT. in Matth. 29, 2, 3 (respic. Dan. 1, 5) adulescentes cibis -bus pascebantur (i. eisdem, quibus rex). EDICT. Hunir. Vict. Vit. 3, 11 praediorum. al.

ε *respic. animantes, qui regem adiuvant; -es sunt*: ① *homines, qui ei serviunt, eum comitantur*: usu adi. (cf. p. 722, 20): HOR. carm. 4, 9, 15 comites (v. p. 720, 26). epist. 2, 2, 30 miles praesidium -e loco deiecit. APVL. mund. 26 p. 348 mancipia (cf. gr. 398a30 δούλοι τοῦ μεγάλου βασιλέως). VET. LAT. III Esdr. 8, 68 dispensatoribus (gr. 8, 64 τοῖς βασιλικῶς οἰκονομοῖς). I Petr. 2, 9 (Aug. civ. 17, 5. al. et VVLG.) vos estis -e sacerdotium (gr. βασιλείων ἱεράτευμα. respicitur Christus rex [nisi ipsi Christiani quasi pro regibus habentur, cf. B2] ut: AVG. quae est. euang. 2, 40, 3. al. apud eundem; cf. HIER. epist. 64, 4, 2 Christiani genus -e et sacerdotale sumus). AMM. 19, 1, 5 comitante cohorte -i. HIST. AVG. trig. tyr. 16, 2 concubinarum. AMBR. Ioseph. 6, 35 de fastu ... ministrorum -ium (GLOSS. II Abav. MI 9 m. -is: aulicus. cf. HEGES. 1, 28, 1 corrupto uno de -bus ministeriis [-stris var. l.; gr. I, 226 τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων]). al. *subst. masc.*: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 474 p. 636 (gr. τοῖς ἐκ τῆς βασιλείας). 2, 52 p. 659 -ium plurimi, qui ... transfugerant (gr. οἱ πλείους τῶν βασιλικῶν). 2, 55 p. 659 veterani cum -bus decertabant (gr. τοῖς βασιλικῶς). GREG. TVR. Franc. 5, 49 p. 259, 17. GLOSS. II 256, 23 -ium principale: βασιλικόν. ② *dei, qui eum protegunt*: IVST. 11, 15, 10 precari *Darium morientem* ... -es deos, ut illi *Alexandro* ... contingat imperium.

ζ *respic. ea, quae vario modo regi contingunt vel ad regem pertinent*: ① *quaelibet res*: PROP. 3, 15, 24 *famula* -is manicas rupit (sc. quas imposuerat regina). OV. met. 6, 74 (*Iuppiter ut rex depingitur*) Iovis est -is imago (IREN. 1, 9, 4 l. 114 [gr. βασιλικῆς]). trist. 2, 553 (si recte legitur) dedimus tragicis scriptum -e tyrannis (i. reges tractans; sceptrum -e *Francius fort. recte*, cf. p. 720, 29sq.; item de scriptis: Pont. 4, 16, 9 qui ... dedit Latio carmen -e, Severus. AVG. in psalm. 15, 1 titulus -is [sc. in cruce Christi, quo rex appellatus est; v. e. g. Ioh. 19, 19]). SEN. apocol. 4, 1 vers. 2 -ia tempora vitae (sc. *Claudii*; item -e est tempus: PS. AVG. serm. ed. Mai 152, 2 dies ... -is, in quo imperator *Christus* ascendit ab inferis). STAT. Ach. 1, 756 atria *Lycomedis regis* fervent -i strepitu. PS. CYPRI. idol. 1 reges ..., qui ob -em, memoriam coli ... etiam in morte coeperunt (i. fere regni sui). mont. 9, 1 de ... regno ligni -is (i. crucis Christi ut: 9, 6, 12, 1). HEGES. 1, 37, 5 *Salome* iniuriam suam addens -bus contumeliis (sc. quas acceperat *Herodes*). al. ② *matrimonium sim., sc. cum rege, regina contractum (etiam res corporeae per meton. pro matrimonio positae)*: SEN. Herc. f. 346 iuncta -i face thalamisque Megara. VAL. FL. 5, 444 -i ... toro laetus *Iason* (RVFIN. epist. Clement. 7, 7 [in imag.] sponsa, i. ecclesia, si peccaverit, ... trudetur -bus t. Christi. CLAVD. carm. min. 30, 93). IVL. VAL. 1, 13 l. 600 (*verba Alexandri pueri*) matrem aliis -bus nuptiis coniugabo (IVST. 1, 10, 14 SVLP. SEV. chron. 2, 12, 6). IVVENC. 3, 739 voti -is honorem (CLAVD. 10, 121). al. ③ *honores, reverentia, officia sim. regi reddita*: STAT. Theb. 12, 58 accepit ... manes Eteoclis ... haudquaquam -is honos (i. sepulturae ut: ITIN. Alex. 30, 69). FIRM. math. 8, 28, 9 scriba ... -bus ... officiis applicatus (VEREC. in cant. 6, 8 l. 13). CLAVD. DON. Aen. 7, 585 p. 87, 30 oblitus -is reverentiae ... Latini (11, 240 p. 443, 24). *unctio (unguntur apud PRVD. utroque loco Christiani, sc. signo Christi regis)*: TERT. adv. Iud. 13, 6 in captivitate non licere unctionem chrismae -is confici (COMM. apol. 268. PRVD. c. Symm. 1, 586 sacrum ... -i c. signum). HIER. tract. in psalm. I p. 190 l. 57 -i unguento (ibid. l. 59 sq. PRVD. psych. 361 frontis signacula, per quae u. -e datum est et chrisma perenne. SVLP. SEV. chron. 1, 34, 2. al.; aliter l. 9). CASSIOD. in psalm. 27, 8 l. 177 unctio. ④ *portenta (cf. p. 722, 49sq.), quibus regem nasci ostenditur (sc. stellae earumve aspectus)*: AMBR. hex. 4, 4, 18 -ium nivitatum ... figurae (cf. gr. 6, 7 p. 133^A οἱ τῶν βασιλικῶν γενέσεων ... σχηματισμοί, Eustath. Basil. hex. 6, 7, 8 natalium regionum decreta). PRVD. cath. 12, 28 cernunt ... -e vexillum magi (i. stellam, quae nato Christo apparuit [Matth. 2, 2 sqq.], ut signum -e: PS. AVG. serm. ed. Mai 150, 1. 151, 2; sidus -e: SEDVL. carm. pasch. 2, 90). ⑤ *urbs, ubi rex habitat*: AMBR. in psalm. 118 serm. 5, 2, 3 (ad v. 133) ab exercitu

conficitur iter, donec ad eam urbem perveniatur, quae quasi -is eligitur. VVLG. Ios. 10, 2 urbs ... magna erat Gabaeon et una -ium civitatum (COD. Iust. 5, 27, 3, 2 [a. 443] alterutram -ium c. [regnantium *Novell. Theod. 22, I, 8*]). EXPOS. mundi 23 Antiochia ..., c. -is ..., ubi et dominus orbis terrarum sedet. 55 c. maximam ... et -em *Romam*).

⑥ *praevalent notio qualitatis, quae regem decet, regi convenit, sc. splendoris, nobilitatis, maiestatis sim. (vigente tamen respectu regni [aliter sub II]): α -es sunt ipsi reges*: P LAVT. Capt. 825 (*hyperbolice loq. parasitus; simul alludi vid. ad patronos, qui reges appellantur*) non ego nunc parasitus sum, sed regum rex -ior. CASSIOD. hist. 7, 7, 4 *Valentinianus* sic ... fuit -is pariter et urbanus, ut eqs. (gr. Theodoret. 4, 6, 2 βασιλικός).

β *-ia sunt varia ad regem sim. pertinentia*: CIC. rep. 5, 3 (nihil esse tam) -e quam explanationem aequitatis, in qua iuris erat interpretatio. Cato 59 nihil ei *Xenophonti* tam -e videri, quam studium agri colendi. off. 1, 38 (respic. verba *Pyrrhi regis antea ex Ennio allata*) -is sane et digna *Aeacidarum* genere sententia. SEN. Med. 204 (loq. *Medea*) quam ... -e hoc putet rex ..., qua coepit, ire, regia didici mea. STAT. Theb. 4, 751 (*descr. Hypsipyle*) neglecta comam ..., -es tamen ore notae. MART. 12, 62, 3 *Saturne*, sub quo pigra quies ... erat, nec -e nimis fulmen nec fulmine digni. IVL. VAL. 1, 13 l. 604 in aula *Philippi regis* aderat ... inter multas -esque delicias *Lysias* quidam homo facetus. 2, 30 l. 968 (*Darius Poro regi Indiae*) munus istud habebis, quod ... -issimum est, *Bucephalam* equum scilicet.

al. *neutr. plur. pro subst.*: CASSIOD. var. 5, 44, 3 (*Theodericus regi Vandalorum*) fecimus utrique -ia: sic nos superavimus tyrannicam cupiditatem, sicut et vos vicisse constat errorem.

⑦ *technica quaedam (addidimus sub a imagines ab usu technico fort. pendentes; qua ratione res quaeque cum regibus cohaereat, non semper apparet)*: α *viae vel limites -es (gr. resp. βασιλική praeter l. 37; cf. p. 765, 58sq.)*: α via -is (fort. quae olim sub tutela regis erat, postea via publica, cf. Vlp. dig. 43, 8, 22 publicas v. dicimus, quos Graeci βασιλικός, nostri praetorias, alii consulares v. appellant. vocem ut glossula spernunt edd. SIC. FLACC. grom. p. 110, 2 v. publicae [-es]): *proprie*: CIL III 6974 (= 12217; a. 6 a. Chr.; si recte legitur) Caesar ... *Augustus* ... v. rega(ly)em ... fecit (-em *Mommsen in app.*, seça.)em in textu; cf. e. g. 14401c v. sebasten). VET. LAT. num. 20, 17 (cod. 100, sim. Paul. Nol. epist. 12, 4) v. -i ibimus (Vulg. v. publica). RVFIN. hist. 2, 25, 7 v. -i, quae ad Vaticanum ducit, (locus vix recte versus; i. gr. resp. ἐπὶ τὸν Βασιλικόν).

in imag.: RVFIN. Basil. hom. 2, 4 l. 197 v. recta, v. -i incede (respic. vita *Christianorum* ut: PAVL. NOL. epist. 12, 4. AVG. civ. 10, 32 p. 455, 1 [de religione christ.] haec est ... -is v., quae una ducit ad regnum. cf. p. 765, 63sq.). VITAE patr. 5, 10, 44 v. hanc -em (sc. minus comedendi; cf. p. 765, 68). β *cetera exempla*: CONC. I 2 p. 47, 6 (in imag.) sequentes ... patrum confessiones ... et -em tamquam tramitem incedentes dicimus, quia eqs. (cf. alias versiones p. 765, 72sq.). LIB. col. I p. 248, 12 limites -es (regulares var. l.; an in agris, qui regis sunt vel erant?). EDICT. reg. Goth. de pecor. (CIL IX 2826) 9 -i derelicto transitu (i. quo licet pecora transferre).

β *in haruspicina (v. Thulin, Die etrusk. Disciplin II, 1906, 46 sq. et RE VI 2445, 38 sqq. 2454, 38 sqq.)*: FEST. p. 289 -ia exta appellantur, quae potentibus insperatum honorem pollicentur, ... humilioribus hereditates, filio familiae dominationem (terminum ad partem quandam iecoris 'regem' vocatam spectare coniecit *Thulin*). SEN. nat. 2, 49, 2 (inter nomina fulgurum, quae a *Caecina* ponuntur) -ia, cum forum tangitur ... aut principalia urbis liberae loca, quorum significato regnum civitati minatur.

γ *varia*: signum -e (sc. in astrologia [v. etiam B4]; cf. e. g. *Hephaest. apotelesm. 1, I, 3 [de Ariete] βασιλικόν*): FIRM. math. 2, 10, 2 *Aries* est s. in caelo masculinum, aequinoctiale ..., -e eqs. saphirus -is (cf. fort. *Damig. lapid. 14, 2* hunc lapidem solent reges gestare circa cervices): EPIPHAN. Avell. 244, 26 -is auri punctis intermicans (*Migne gr. 43, 297^A ὁ βασιλικός*).

β *usu deflexo spectat ad alios, qui (alia, quae) pro regibus habentur (praeter 2a -es sunt ipsi, qui [-ia sunt ipsa, quae] dominantur, excellent sim. eorumve potestas, actiones, loca); respic.*: ① *facultas rationalis, sc. quasi hominem agens (cf. e. g. p. 741, 64)*: CIC. rep. 1, 60 si in animis hominum -e imperium sit, unius fore dominatum, consili scilicet (AMBR. Iac. 1, 1, 4 -e ... mentis i.). APVL. apol. 50, 4 -em partem animi ..., quae ratione pollens verticem hominis velut arcem et regiam insedit. flor. 7, 10 (*de philosophia; nisi ad IIB2*) disciplinam -em tam ad bene dicendum quam ad bene vivendum repertam (*Hunink, comm. 2001, 99 confert l. 66*). CAEL. AVR. acut. 1, 8, 56 animae -ia in capite constituta esse (neutr. pro subst.; cf. 54 animae regimen et supra p. 720, 64sq.). ibid. -e locum (nom. neutr.).

② *homines (cf. l. 9. p. 721, 23sq.)*: α *-es sunt, qui cum potente, sc. patrono, quasi cum rege iunguntur (si recte ita intelleguntur duo tituli Formiis reperti; de collegio clientium cogitavit Mommsen ad loc. priorem,*

[Ranieri]

de ordine quodam civium eminentium *Fora, Epigr. anfiteatrali dell'occidente rom. IV, 1996, 68 ad alterum; utrobique masc. plur. pro subst.*): CIL X 6094 (non ante aet. Hadr.) L. Varronio ... patrono coloniae ordo -ium. INSCR. Année Épigr. 1927 n.124 (*Formiis; saec. II*) is dedit sportulas dec(urionibus) August(alibus) regal(ibus) sing(ulis) (denarios) quinos.

b -is est auctoritas, sc. episcopi: AVELL. 2, 83 Damasus papa acceptā a -i ... presbyteros ... misit in exilium. **c** -is est, qui ipse se regit: MVTIAN. Chrysost. hom. 7, 4 p.289^{med.} rex ... est senex, si voluerit, et ab eo, qui purpuram habet, magis -is est, dum passiones animi vicerit (gr. p. 66^{med.} βασιλικώτερος).

3 animalia (hucine p. 721, 6?): IVL. VAL. 1, 5 l.271 draco ... -e est animal (gr. 1, 11, 4 βασιλικόν ἐστὶ ζῷον). AVG. c. Parm. 2, 3, 7 (homo schismaticus contumeliose cum regulo serpente comparatur) Optatus basiliscus, qui nutu quodam -i, quo inter serpentes excellere dicitur eqs.

4 stellae quaedam praeclarae (cf. infra p. 764, 53sq. 767, 62sq.): FIRM. math. 6, 2, 1 claras stellas ... in signis omnibus invenimus, sed -es in quattuor, in Leone scilicet, in Scorpione eqs. (v. *Le Bœuffle, Astronomie-Astrologie, 1987, 227*).

II laxius, sc. fere neglecto respectu regni, -ia sunt, quae rege digna sunt, eum decent sim., i. maxime splendida, magnifica sim. (c. colore superbiae l. 22sq.; probabiliora huc traximus, cetera v. sub I): **A** -es sunt homines eorumve animi sim.: LIV. 27, 19, 5 (antea p. 763, 31) -em animum in se (i. Scipione) esse ... milites taciti iudicarent, vocis usurpatione abstinerent (SCHOL. Cic. Bob. p. 80, l. 8). RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 81, 16 'principes' ... 'reges' (num. 21, 18), -es scilicet et principales animae eqs. ORIG. in Matth. ser. 47 p. 98, 26 magnificos et -es esse omnes, qui in passionem domini crederent.

B -es sunt res: **1 corporeae vel cuiuslibet generis:** VITR. 6, 5, 2 nobilibus ... faciunda sunt vestibula -ia alta atria et peristylia amplissima eqs. PHAEDR. 1, 27, 10 o canis, merito iaces mortuus, qui concupisti ... -es opes ... educatus stercore. SEN. epist. 83, 25 cum M. Antonius inter apparatissimas epulas luxusque -es ora ... proscriptionum recognosceret. SIL. 11, 42 (inter vitia Capuae) medio ... dierum -es epulae (APVL. met. 5, 2, 4. cf. p. 719, 34sq.). PAVL. NOL. epist. 25^a, 2 p.231, 31 (respic. Luc. 16, 19) dives epulis et veste -i superbus. ENNOD. epist. 9, 3, 1 p.230, 9 -e munus fit, cui insigne pretium praestat accipiens. **2 incorporeae** (addasne p. 722, 68?): SEN. dial. 7, 7, 3 altum quiddam est virtus, excelsum et -e. PLIN. nat. 10, 172 Messalina ... -em hanc existimans palmam (i. victoriam in certamine venereo). 36, 110 computet in hac aestimatione domorum, qui volet, ... opera pictorum, impendia -ia. IREN. 5, 30, 3 l. 87 'Titan' -e, magis autem et tyrannicum nomen. LACT. Phoen. 149 phoenix avis -i plena decore. FIRM. math. 1, 2, 3 Itali fiunt -i semper nobilitate praefulgidi. 1, 4, 6 quando ... pigros cursus Saturni -i maiestatis auctoritate sol ... exagitet.

acc. neutr. rēgāle pro adv., i. q. modo regali, superbe: CLAVD. 5, 344 Rufinus iam -e tumens et principe celsior ibat (cf. l. 57. p. 720, 15).

adv. **rēgāliter**. compar. -ius l. 54, superl. deest. GLOSS. -r: βασιλικῶς (cf. GLOSS. biling. l. 66, ubi scribitur litt. graecis).

i. q. modo regali, sc. ita, ut agit rex vel ut regem decet (accedit fere ad verba, ad adi. l. 57); respic. actiones sim.: **1** hominum vel deorum regentium (Christi l. 59; c. colore potentiae vel superbiae sim. l. 51. 57. 64): OV. met. 2, 397 Iuppiter ignes excusat precibusque minas -r addit. LIV. 42, 51, 2 centum hostiis sacrificio -r Minervae ... facto (sc. a Perseo rege). PORPH. Hor. ars 95 non debet in habitu mendici auxilium petens -r loqui. IVL. VAL. 1, 7 l. 310 Alexander -ius et competentius aiebatur (cf. CASSIOD. hist. 11, 17, 4 Theodosius -r natus atque nutritus [gr. Socrat. 7, 22, 2 ἐν βασιλείᾳ τεχθεὶς καὶ τροφείῃ]). 3, 57 l. 1357 Alexandri feretro ... -r exornato. AMM. 29, 1, 18 Valens -r turgidus (cf. l. 45) ... nocentes innocentesque ... perurgebat. 30, 1, 4 rex Armeniorum -r vocatus et ... obsequiorum specie custoditus a Valente imperatore. AVG. cons. euang. 2, 4, 10 Christus huic regendae vitae nostrae ... terrenae ... -r praesidet. CASSIOD. Ios. antiq. 19, 339 p. 570 eos reges ... -r honorare (cf. gr. δικαίως τῆ τοῦ βασιλέως [τῆς -λείας, τῶν -λέων var. ll.] παρουσία τετιμῆσθαι). **2 quorumlibet:** SCHOL. Cic. Bob. p. 79, 34 (ad Sull. 21 quod tandem ... 'regnum?') si ego Cicero quid in eo -r feci, quod in sceleratos homines testimonium dixi. GLOSS. biling. I 15, 22 (saec. V/VI) βενε νως ακκιμισι (i. accep-) et ρε-γαλιτερ (gr. βασιλικῶς).

deriv.: regaliolus. cf. Onom. Ranieri.

regammo, -āre. a re- et gamma (cf. gammatus). i. q. declinando recedere a via, ut fiat angulus formae litterae gr. Γ: PS. AGENN. grom. p. 69, 18 (e Frontin. vel Hyg.?) via, dum cum limite currit, ... finem praestat; -ante vero via vel limite, dum a se ... discesserint, ... erit controversia. GROM. p. 347, 21 quae itinera quaedam cursusve aquarum ... vicem limitum expectant a -antibus lineis vel percurrente rigore. DONATIO Tiburt. p. CXLVI^b 24 (describuntur fines areae donatae) s(a)epis descendit et -at, (regam ante cod.) ad viam cavam.

rēgāriolus, rēgāviliolus, rēgāsolus v. regaliolus. Bk.

regelāso, -ere. a re- et gelascere. i. q. rursus gelascere, refrigerari (ad notionem ed. confert l. 39): PLIN. phys. Sang. p. 259 l. 14 haec omnia mittit in oleo ferventi ..., et regelas(c)et; uterus, mir[aj]e sanat.

regelātio, -ōnis f. a regelare. i. q. actio regelandi, liquefaciendi: FRONTIN. grom. p. 43, 7 (sim. PS. AGENN. grom. p. 64, 27) Gallia togata multis contexta fluminibus inmodica Alpium nives in mare transmittit et subitarum -um (releg- var. l.) repentina[s] inundatione[s] patitur iniurias.

regelo, -āvī, -ātum, -āre. a re- et gelare. NOT. Tir. 110, 45 -at. GLOSS.¹ I Ansil. RE 726 -tum plumbum, id est liquefactum.

[salent. arrāšalā, rrešolare (Alessio, Lex. etym., 1976, 345), ligur. (Pigna) rēgerarse (Merlo, L'Italia dialettale 21, 1956/57, 6). cf. M.-L. 7167. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. relegare l. 25 (cf. l. 8); vix huc pertinent con. dub. VARRO rust. 1, 57, 3 -are (Poliziano; potius cum Schneider legas re(fri)gerare, v. p. 684, 28) et corruptela ORIBAS. syn. 2, 56, 41 Aa p. 125, 17 rgelaberit (latere vid. se gelaverit [ita rec. La]; gr. τὸ παγγῆναι).]

1 i. q. privare gelu, sc. frigido torpore, et inde calefactione mollire, liquefacere (-antur variae materiae rigidae, sed per imag. homines senectute frigidi eorumve aetas l. 21. 29): **a** (medio) pass. (cf. l. 11. 33): SEN. epist. 67, 1 (in imag.) iam aetas mea contenta est suo frigore: vix media -atur aestate (-tura codd. potiores). COLVM. 1, 5, 8 hieme solum aedificii pronum orienti matutino (-ari) ortu poterit, ut concreti rores liquescant. 2, 15, 3 ager assiduis umoribus rigens hoc stercore adhibito -atur (opp. 2 refrigescere). 11, 2, 7 hae vitis materiae -tae (releg- var. l.; opp. 6 pruinis ... rigentes). MART. 11, 8, 6 (inter odoramenta) sucina virgineā ... -ta manu. **b** act. (cf. l. 11): COLVM. 10, 78 ubi ... torpentia frigora brumae ... aprica zephyrus -verit aura (auras var. l.). MART. 3, 93, 17 (in imag. ad vetulam) cum bruma mensem sit tibi per Augustum, -are nec te pestilentia possit (sc. mensis Augustus). ORIBAS. syn. 9, 42, 6 Aa p. 351 (antea l. 35) facis pulverem et superaspargis in aluta et in tabula calida -as. PLIN. phys. Sang. p. 253 l. 24 [recella cera, cetera tunsa in pulvere super sparges (-i) i. -a cera(m), nisi conicias -ta cera, quod legendum est PS. THEOD. PRISC. add. p. 336, 8 [regalata cod.]]. **c** refl. (cf. l. 42): ORIBAS. syn. 9, 42, 6 add. Aa p. 351 ad proflubium sanguinis: pice(m) munda(m) mittit in caccabo rude et, cum se -verit, mittit ibidem spongia(m) nova(m) (opp. refrigerit; seq. l. 30).

2 i. q. rursus gelare, refrigerare (loco sat obscuro, sed eadem notio agnoscitur in Plin. phys. Flor.-Prag. [= Plin. Val.] 3, 14, quam recensionem ut medii aevi non iam afferimus): PLIN. phys. Bamb. 169, 1 (cod. Cass.; antea: sucum coctum ... refrigeras, cumque gelatum fuerit eqs.) illo suco, quod se -verit.

deriv.: regelatio.

v. L.

regemo, -ere. a re- et gemere. [coni. dub. Vollmer pro ire gemet HOMER. 286.]

fere i. q. gemere (nisi viget hic illic vis praeverbii responsiva, ut significet i. q. respondendo gemere, v. imprimis l. 53sq. 57; fortasse agnoscas vim iterativam l. 62, ut sit i. q. iterum gemere): **1** intransitive; pro subiecto sunt: **a** animantes: CVLEX 386 hunc pastorem excitum e somno, in quo culicem de sua morte querentem vidit, ... interius graviter -entem. AVIAN. fab. 42, 8 ut victima ... -ens morte cruentet humum.

b res: STAT. Theb. 5, 389 tela, saxa sim. puppe cadunt, dat operta fragorem pinus et abiunctis, (ab i. pars edd.) -unt tabulata cavernis. 8, 17 (Amphiarus vivus in Tartarum incidit) tunc -unt pigricae lacus ustaque paludes. CORIPP. Ioh. 2, 231 susceptis -unt obstantia telis scuta virum. 5, 41 (35 omnis consonat echo) Romana manus ... vocibus aethram intonat et quassis -unt montana pharetris (remugiunt m. faretri trad., corr. Maz-zucchelli). 5, 476 tot per nemus omne bipennes congeminant validos silvis -entibus ictus.

2 transitive, sc. obi. indicat rem, quae emittitur: SIDON. carm. 11, 123 in Veneris pompa iam sectus recalet Corybas, cui gutture ... ignem per bifores -unt cava buxa, i. tibiae, cavernas.

Simon.

regendarius, -ī (ῥεγενδάριος, -ov) m. a regere (regendum), sed v. l. 69sq. i. q. ad regenda pertinens, sc. appellatio officialis, qui dicitur curam agere cursus publici regendi: LYD. mag. 3, 4, 5 (in officio praefecti praetorio) -oi δύο, οἱ τὸν δημόσιον δρόμον ἰθύνοντες (sim., sc. assignata ei cura evectio[n]um [cf. vol. V 2, 1006, 4 sqq.], memoratur 3, 21, 1 ὁ -ος inter τὸν ἄβ ἄκτις et κοῦραμ ἐπιστονλάγουμ affirmaturque πρῶττει δὲ οὐδέν). suffixum denominativum -arius minus apte coniungi videtur cum gerund. regenda, quoniam sub eius notione generali munus peculiare administrandum vix intellegi potest; -us igitur per haplogian quandam a regerendarius, q. v., ortam putaverim (cf. var. lect. p. 729, 18 et θεοσάριος a tesserarius Constant. Porph. caer. aul. Byz. 1, 79 [70] p. 143, 6. 10 sq.) Lydumque huius formae -us veriloquium praebuisse nec munus ipsum illustrasse (cf. enim l. 68sq.). Bk.

✱ **regeneratio**, -ōnis *f.* a regenerare. GLOSS. II 392, 48 *παλιγγενεσία*: -o, recreatio, renatio (1) = 392, 54). *legitur non nisi in prosa orat. inde a VET. LAT., TERT.; plur. p. 726, 44 tantum.* [confunditur in codd. c. generatio e. g. HIL. in Matth. 29, 2 trin. 1, 12 (in var. l. falsa AVG. nupt. et concup. 2, 4 p. 256, 16; restit. IREN. 1, 14, 6 l. 153; variat in versione p. 726, 62. 727, 4; v. etiam vol. VI 2, 1784, 57 sqq.), regnatio CYPR. epist. 73, 21, 3.]

significatur actio, qua quis (quid) sive regeneratur, nascitur sive regenerat (vi pass. e. g. l. 65 et sub IIB [cf. vol. VI 2, 1782, 43 sqq.], respic. status effectus l. 59. p. 726, 14; vi act. maxime l. 40. p. 726, 4 [bis]. 7. 31 [pendet gen. subi. l. 15 sq.] et sub IIA [cf. vol. VI 2, 1781, 22 sqq.]). *inducatur, quis vel quid regeneretur, per gen., pron. poss., adi. e. g. l. 40. p. 726, 1. 14 et RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 14, 1 humana. AVG. bapt. 1, 11, 17 novi hominis (abundanter ut e. g. GREG. M. epist. 1, 49 l. 28 novae vitae); quis vel quid regeneret, per gen. l. 35 et PAVL. NOL. epist. 11, 6 p. 64, 19 dei. LEO M. epist. 171, 2 fidei. serm. 24, 4 Christi, per praepos. per l. 34 et AVG. conf. 9, 3, 6 per baptismum tuum, praepos. ex l. 71; quo regeneretur, per struct. adv. in deum p. 726, 4 (cf. l. 42), ad vel in vitam (aeternam) p. 726, 49 et HIL. trin. 1, 13 l. 31 AVG. quaest. hept. 2, 55. *opp. vel disting. generatio saepe, v. vol. VI 2, 1782, 65 sqq., ceterum e. g. p. 726, 6 et AMBR. hex. 1, 4, 14 HIER. tract. p. 528 l. 150 (nota l. 35. 73).* *per abundantiam accedit attrib. secunda e. g. HIER. hom. Orig. in Ezech. 6, 7 p. 385, 15 in Luc. 28 p. 164, 11 ARNOB. IVN. ad Greg. 23 l. 23 (distingue p. 726, 40), nova p. 726, 11 et e. g. EPIST. pontif. 321 Aug. epist. 181, 7 AVG. c. Pelag. 2, 4, 6 PETR. CHRYS. serm. 73, 1 (distingue novissima p. 726, 36. 47), alia p. 726, 50; -is est gen. qual. HIL. in Matth. 21, 5 -is parvuli. *gr. resp. παλιγγενεσία l. 2. 34. p. 726, 11. 59. 727, 7. al., ἀναγέννησις l. 42 et RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 2, 1. al., τεχνουργία p. 727, 4.***

I usu communi: **A regeneratur animans:** **1 de renovatione spiritali (attrib. spiritalis HIER. hom. Orig. in Luc. 14 p. 89, 8 et saepius; opp. generatio carnalis vol. VI 2, 1782, 52 sq.):** **a sec. doctrinam christianam (gnosticam l. 40):** **α per baptismum (cf. p. 726, 40. 44 sqq.):** VET. LAT. Tit. 3, 5 (cod. 75. al.) *deus salvos nos fecit per lavacrum -is et renovationis (per spiritum sanctum, (gr. παλιγγενεσία, cod. 77 iterum generationis vel -is; 1) spiritus sancti cod. 78. al. et VVLG. sec. gr.)*. TERT. pudic. 1, 5. CYPR. patient. 6 *Iesus ipse non dignatur lavacro -is corpus abluere.* AVG. serm. 335H, 3 Rev. Bénéd. 62, 1952, 103 l. 44 ut ad l. -is ... festinetis [postea: paenitentiam agatis]. *et saepissime; cf. lavacri -o: FIRMIL. Cypr. epist. 75, 11. et saepius, e. g. p. 726, 41).* TERT. adv. Marc. 1, 28, 2 si *baptisma -o est hominis, quomodo regenerat deus Marcionis, qui non generavit? (seq. p. 728, 41).* IREN. 1, 21, 1 *baptisma eius, quae est in deum, -is (gr. ἀναγέννησις).* HIL. trin. 8, 7 l. 13. al.; cf. -o baptismi [vel baptismatis]: CYPR. sent. episc. 37 HIL. trin. 9, 9. GREG. ILIB. in cant. 1, 8 magnam filiorum multitudinem per b. -em procreavit *ecclesia. et saepius).* CYPR. zel. 14 qui ... in baptismo ... mortui et sepulti sumus, -e caelesti Christo consurreximus (*respic. Col. 2, 12).* FIRMIL. Cypr. epist. 75, 14, 1 *baptisma habet -em secundae nativitatis (AVG. nupt. et concup. 2, 4 p. 256, 16 [inde IVLIAN. Aug. c. Julian. op. imperf. 1, 52, 2] ut originale peccatum generatione primae nativitatis adtractum -e s. n. expietur. cf. nativitas -is vol. IX 1, 143, 68 sqq.).* HIL. ad Const. 2, 4, 2 in -is sacramento (trin. 6, 36 per s. -is in filios dei nasci. AMBR. patr. 10, 44, et saepe). trin. 12, 56 l. 12 (*antea Ioh. 3, 7 oportet vos nasci denuo.* AMBR. sacr. 3, 1, 1 accipis ... myrum ... supra caput, *ut sapientia accipiat gratiam ...; haec -o dicitur (item respic. unctio baptismatis iuncta: SALV. gub. 3, 8 [gen- cod. alter fort. recte]. SACR. Gelas. 384; sed potius disting. sacramentum chrismatitis: EPIST. pontif. 713 Thiel fig. 17 p. 493 ad -em atque consignationem plebs devota convenit. EVSEB. GALLIC. hom. 29, 2 l. 30 [die pentecostes] -is beneficia ..., confirmationis auxilia. ibid. l. 32). 3, 1, 2 resurrectio de fonte -o est. AMBROSIAS. in Eph. 1, 14 si *baptizati in -e perdunt.* PAVL. NOL. epist. 19, 2 p. 139, 25 (*ad Delphinum, a quo baptizatus est*) te in Christo et a Christo patrem -is accepimus (AVG. serm. 72A, 6 coll. Morin p. 162, 10 sq. quaeratur p. -is; non damnetur pater generationis, sed ei praeposatur p. -is. cf. PAVL. NOL. epist. 23, 3 se *beati Martini ... in -e esse progeniem.* AVG. serm. 228, 1 qui iam quodam modo per aetatem -is parentes estis). NICET. symb. 10 p. 49, 7 *baptisma -o dicitur, quia plus homo innocens ... redditur, quam cum de matris suae utero generatur.* AVG. adult. coniug. 2, 16, 16 p. 402, 10 ut ..., quod factum est, per paenitentiam satis fiat vel -e deleatur. civ. 22, 8 p. 572, 2 *paralyticus quidam salvus de fonte -is ascendit (GREG. TVR. dorm. 1 septem viri appellati ... sunt -is fonte 'Maximianus eqs.'. Franc. 8, 1 p. 370, 9). c. Julian. 1, 7, 32 -e ex aqua et spiritu (respic. Ioh. 3, 5, v. p. 727, 65).* serm. 294, 15 in Adam damnata est generatio, in Christo quaeritur -o. PS. AVG. alterc. l. 352H. in ... puerperio *baptismi*, generatione -is. ALC. AVIT. epist. 46 p. 75, 24 (*ad Clodovechum regem*) de ipsa gloriosissima -is vestrae sollemnitate. *et persaepe.* **β modo vario vel non distincto:** TERT.*

carn. 20, 7 *Christus e virgine natus est, uti ... virginea est et -o nostra spiritaliter eqs.* IREN. 1, 14, 6 l. 148 novissimum hominem, *i. Christum, in -em primi hominis apparuisse (gr. resp. ἀναγέννησις ut ibid. l. 152 fabricationis et -is. l. 153).* 3, 17, 1 *Iesus potestatem -is in deum dans discipulis (seq. Matth. 28, 19 docete omnes gentes, baptizantes eos eqs.).* AMBR. fid. 4, 8, 86 Christum habere filios, quos cottidie generat, sed ea generatione vel potius -e, quae potestatis est, non naturae. spir. 2, 7, 66 sancti ... spiritus opus est -o (65 renascimur ..., quando interiore renovamur adfectu eqs.; item emendatione morum sim.: RVFIN. hist. 3, 23, 19 [*antea: Iohannes latronem ad ecclesiam revocat*] magna exempla ... paenitentiae et documentum ... novae -is, [gr. παλιγγενεσία]). AVG. in psalm. 8, 10 l. 17 spiritalis -o mutatione vitae ... saecularis inchoatur. al.). AMBROSIAS. in Rom. 14, 20 homo opus dei est per creationem et iterum opus dei est, dum reformatur per -em. in I Tim. 2, 15 si in -e sua perseveraverint. AVG. civ. 15, 16 p. 93, 34 terrena civitas generatione tantummodo, caelestis autem, *sc. in terra, etiam -e opus habet, ut noxam generationis evadat.* CONSVLT. Zacch. 2, 17, 19 *Paulus formari in se rursus more partus eos ... ait (Gal. 4, 19), quos revallescentibus vitibus frustra primum in -e mentis ediderat. al.*

b sec. religionem quamlibet: TERT. bapt. 5, 1 ludis Apollinaribus et Pelusiis, tinguuntur idque se in -em et impunitatem periorum suorum agere praesumunt (1, ritus Isiacus pertinet fort. ad 2). *respic. circumcisio Iudaeorum ut signum -is: AVG. civ. 15, 16 p. 94, 2 utrum ... aliquod fuerit ... corporale ... -is signum ante diluvium, sicut Abrahae circumcisio postea est imperata, sacra historia tacet. 16, 26 p. 168, 4 (Sarae per gratiam, non naturam promittitur filius) quia hoc non per generationem, sed per -em futurum erat, ideo nunc imperata est circumcisio (postea: c. significat ... naturam ... renovatam).* 16, 27 p. 170, 4 circumcisio signum -is fuit. p. 170, 6.

2 de resurrectione corporali mortuorum (aliter e. g. supra p. 725, 46): **a resurgunt quilibet homines (cf. l. 65; huc vergit l. 20):** *varia exempla:* TERT. carn. 4, 4 *deus nativatem reformat a morte -e caelesti, carnem ab omni vexatione restituit eqs. (sim. CYPR. Demetr. 26, 1 subigendo mortem trophaeo crucis, ... vivificando mortalem -e caelesti).* IREN. 5, 2, 2 -em eius *carnis.* AVG. civ. 15, 20 p. 99, 19 civitatem ... dei peregrinantem in hoc saeculo -o perducit ad alterum saeculum, cuius filii nec generant nec generantur. c. Julian. 2, 8, 30 novissima -e (cf. l. 47). *al. resurrectio baptismate antecedi, praeparari dicitur (inctione in ritu pagano fort. l. 20):* TERT. scorp. 6, 11 (9 *deus posuit ... secunda, sc. post baptisma, solacia ... dimicationem martyrii et lavacrum sanguinis exinde securum) si ... homo secundam -em concupiscat.* AMBR. Aug. c. Pelag. 4, 11, 31 p. 565, 5 sqq. (= Aug. c. Julian. 2, 8, 22) sicut ... -o lavacri dicitur ..., (7) ita -o dici videtur, per quam ... in vitam regeneramur aeternam eqs. RVFIN. patr. 2, 27 l. 31 v. vol. IX 1, 143, 75. AVG. civ. 20, 6 p. 418, 16 sicut ... duae sunt -es ..., una secundum fidem, quae nunc fit per baptismum, alia secundum carnem, quae fiet ... per iudicium ... novissimum: ita sunt et resurrectiones duae eqs. pecc. orig. 39, 44 donec omne vitium ... -e novissima consumatur, id est ... renovatione carnis, quae in eius resurrectione futura promittitur (postea: huius quod nunc datur ... lavacri). *ibid.* fiet ... -o carnis in aeternam vitam, qua eqs. c. Pelag. 3, 3, 5 p. 490, 25 (21 lavacro -is) infirmitas *nostra ... -e alia consumetur (postea affertur l. 61).* **b resurgit Christus:** AMBR. sacr. 3, 1, 2 (*antea Col. 1, 18 primogenitus a mortuis*) sicut illa, *sc. Christi, resurrectio -o fuit, ita et baptisma eqs.*

3 de incarnatione Christi, ut vid.: AMBROSIAS. in Rom. 8, 29, 3 recte primogenitus, quia ante omnem creaturam ... natus est; ... est et primogenitus in -e (Christus, (spiritus rec. γ, ut pertinere vid. ad Iaa [nota p. 725, 35]); est et primogenitus ex mortuis, ... est et primogenitus victa morte ascendens in caelos; primogenitus ..., quia homo dignatus est nasci.

B vario modo renovatur mundus (gr. resp. παλιγγενεσία): VET. LAT. Matth. 19, 28 (cod. 3. al. et VVLG.; *Iesus ad discipulos*) vos, qui secuti estis me, in -e, cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos ... iudicantes eqs. (codd. 8. 14 generatione, 2. al. resurrectione. *explicat ORIG. in Matth. 15, 22 p. 416, 26 quando et caelum novum et terra nova creatur his, qui seipsos renovaverunt eqs. [cf. p. 416, 32 illius ... -is proemium est baptismum]; simul respic. resurrectio [v. l. 30], ad quam referunt HIER. ad loc. AVG. civ. 20, 5 p. 413, 24. al., e. g. l. 50).* MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 47 Christum ... 'primogenitum' ante constitutionem mundi et 'primogenitum ante omnem creaturam' (Col. 1, 15): hoc est ante, (c. gen. sec. gr. πρό) in substantiam veniendi et -is et revivendi et reviviscendi (postea: λόγον Christum substantiam existendi omnium et generationem et reviviscendum). CLEM. ad Cor. 9, 4 Noe fidelis inventus ... -em orbi terrarum praedicavit, *sc. post diluvium (sim. post ἐκπύρωσιν: EVSTATH. Basil. hex. 3, 8, 9 cum philosophi quidam ignem omnia ... devorare confirmant, rursus de recidivis seminibus ... causas -is inducunt [cf. gr. p. 73^c ἀναβιώσεσθαι πάλιν]).*

II usu peculiari: **A vi act. regenerat mulier, quae rursus generat, parit, sc. in serie generationum.** VET. LAT. I Tim. 2, 15 (Anon. in Rom. 86^a. al.) mulier salva ... erit per filiorum -em, si eqs. (sc. post paradisum; gr. τεκνογονίας, cod. 89 creationem, 77. al. et Vulg. generationem). **B vi pass. regeneratur libertus, qui iure quasi ingenuus renascitur** (sc. principe ei statum natalem ingenui quasi restitente, eum iure ingenuitatis donante; gr. resp. παλιγγενεσία): NOVELL. Iust. 18, 11 si quis libertate honoraverit et ancillam et ex ea natos et ius eis ... petierit ... -is ([Julian. epit. novell. 34, 11 si quis natalibus eos restituerit]. 78, 1 qui servus libertatem accepit, habebit subsequens ... -is ius [Julian. ibid. 72, 1 natalibus restitutus]).

regenerātor, -ōris m. a regenerare. i. qui regenerat (epitheton dei, qui remittit peccata): MAR. MERC. Conc. 5 I 5 p. 17, 27 (contra Iulianum) quod -r est Christus, audi; sed nullum regenerat, nisi qui vitium in prima generatione contraxit (cf. p. 17, 36 renovatorem). FAVST. REI. rat. fid. 4 p. 458, 27 a vinculo peccati hominem cum patre et filio -r absolvit spiritus sanctus (de eodem: spir. 2, 4 p. 138, 6). CONC. Matic. a. 585 p. 240 l. 81 creatorem ac -em nostrum.

f. **regenerātrix**, -īcis. i. quae regenerat (sc. peccatorum remissione): ALC. AVIT. epist. 46 p. 75, 20 ut ... ad salutem -x unda baptisami vos pareret. SACR. Gelas. 431 nos famulos ministraturos regenerat(ric)i gratiae tuae. Bk.

regenero, -āvi, -ātum, -āre. a re- et generare. NOT. Tir. 28, 57^a -at. de notione cf. p. 728, 30. legitur inde a PLIN. nat. in orat. soluta praeter l. 48. p. 728, 52, maxime apud Christ. [confunditur in codd. c. degenerare l. 41 sqq., generare e. g. p. 728, 44. 72. HIL. trin. 1, 18 (restit. l. 58, vix recte a Kroymann TERT. adv. Val. 11, 2), regnare p. 728, 54 (in falsa var. l. IREN. 4, 33, 11 l. 220).]

I trans. -atur, qui iterum vel rursus generatur (cf. p. 728, 41, accedit denuo p. 728, 70; potius in statum priorem l. 45. p. 728, 22 sqq.; gr. resp. ἀναγεννάω l. 66. p. 728, 10. 39; opp. vel disting. generare e. g. l. 48. p. 728, 3. 17. 41, degenerare l. 50; indicatur, quem ad finem statumve quis [quid] -etur, per praepos. ad e. g. l. 74. p. 728, 16. 24. 26, in e. g. p. 728, 13 sqq. 38. 42 sqq., dat. p. 728, 4; unde, per praepos. de p. 728, 16. 45, ex l. 65 sqq. 73. p. 728, 72, abl. l. 56. p. 728, 5 et fort. l. 66): **A quolibet contextu:** **1 respiciuntur proprietates speciesve, quae in progenie redeunt; -atur:** **a res:** PLIN. nat. 7, 50 iam illa vulgata sunt: ... signa quaedam naevosque et cicatrices animantium etiam -ari. 12, 11 ex ea platano ... platani satae -vere vitium, sc. folia hieme non dimittendi.

b homo: positus pro suis proprietatibus sim.: PLIN. nat. 7, 51 natus quidam avum -vit Aethiopem, sc. colore (in avum degen- var. l.; cf. l. 44). 14, 145 nec alio, sc. ac perpotatione, magis Drusus ... -asse patrem Tiberium ferebatur (degen- var. l.). cui redditur proprietates (color nepotis indicat avum Aethiopem fuisse): SOL. 1, 79 (pendet e l. 41) natus quidam in Aethiopia avum -vit (nisi intrans., sc. nepote se in avum convertente, ut locus ad II pertinet).

2 exempla varia (cf. l. 68. p. 728, 5): PREC. Terr. 2 Tellus ..., quae cuncta generas et -as sidera, (Schneider, sidus trad., alii alia; cf. McEnerney, Rhein. Mus. 126, 1983, 176 sq.). AMBR. exc. Sat. 2, 57 (agitur de resurrectione mortuorum) num ... in hominibus terra degenerat, quae omnia -are consuevit? ... ex natura est enim resurgere nascentia omnia. RVFIN. Orig. in exod. 1, 1 p. 145, 7 (sermo cum semine comparatur) seminis natura haec est, ut, cum iactum fuerit in terram, -tum in spicam vel ... aliam sui generis speciem multipliciter diffundatur. PETIL. Aug. c. Petil. 3, 52, 64 p. 217, 6 omnis res ... origine et radice consistit ... nec quicquam bene -at, nisi bono semine -retur [gen- var. l.; cf. Aug. ibid. p. 217, 23 sq. de illo eum dicere, a quo quisque baptizatur]. eadem laudantur ibid. p. 217, 22 [generetur codd.] et 1, 7, 8. 2, 5, 10, ceterum c. Cresc. 3, 11, 13).

B in doctrina Christianorum (gnosticorum p. 728, 10, transfertur ad religionem Iudaeorum p. 728, 19; in contextu variat renasci e. g. l. 71. 75. p. 728, 55): **1 spiritualiter -antur homines** (caro l. 70, impietas p. 728, 24) primum carnaliter nati, ut fiant filii dei vel Christi (e. g. l. 66. 72. p. 728, 16. 26. 28): **a formae pass.:** **α quaelibet; regeneratio fit:**

① per baptismum: VET. LAT. Ioh. 3, 5 (Hesych. in lev. 20, 9) si quis non fuerit -tus ex aqua et spiritu, non intrabit in regnum caelorum ([gr. γεννηθῆναι, cod. 3. al. et Vulg. renatus]). AVG. enchir. 19, 71 qui iam patre [patri var. l.] tali -ti sunt ex a. et s. sancto. serm. 260B, 1 coll. Morin p. 330, 20 vos alloquimur, novella germina sanctitatis, -ta ex a. et s. al.; cf. p. 728, 58). HIL. trin. 11, 18 (affert act. 10, 38 et Luc. 3, 22) Iesus ... unguetur ad sacramentum carnis -tae. GAUDENT. serm. 8, 16 -tos vos esse per baptismum et renatos (AVG. conf. 8, 2, 4. APRING. in apoc. 19, 15 l. 180 Christus pater ... est, quia in ipso per b. -antur universae nationes terrae. al.). 20, 2 qua secunda nativitate -amur in baptismo ex iniquitate et erroribus ad iustitiae veritatem (PROSP. resp. ad Gall. 1, 2. al.). AVG. c. Iulian. 6, 9, 26 pro 'quod perfunditur' potuisti ... dicere 'quod renascitur', ...

'quod -atur', ... 'quod baptizatur'. pecc. mer. 3, 9, 17 p. 142, 27 (antea: ut baptizatorum parvuli baptizentur) fit, ut homini ... non obsit -to per spiritum, quod obsit eius filio generato per carnem (MAX. TAVR. 35, 1 morimur ... peccatis videlicet per lavacrum, -amur autem vitae per s. al.). serm. 353, 2 vos semine immortalis -tos (spectat ad I Petr. 1, 23 renati ... ex semine ... incorruptibili). al. **② vario modo** (sc. fide, gratia dei sim., sed redemptione, sc. apud gnosticos l. 10, Christi passione l. 18, circumcissione, sc. apud Iudaeos l. 19; hic illic baptismam quoque comprehendit vid.): IREN. 1, 21, 2 gnostici dicunt ... eam redemptionem necessariam esse ..., ut in eam, quae est super omnia virtus, sint -ti (gr. ὅσων ἀναγεννημένοι). 4, 33, 4 quemadmodum ... relinquunt homines mortis generationem, si non in novam generationem ... a deo ... per fidem -rentur? (restit., v. Rousseau ad loc. p. 269). HIL. c. Const. 12 si quis se -tum in vitam recordatur, accipiat quae dico (trin. 9, 8 per fidei spem in v. aeternam -ti ac -andi omnes. AVG. in epist. Ioh. 2, 5. al.; cf. AVG. serm. 56, 5 mementote, vos de patre Adam natos in mortem, de patre deo -andos ad v.). PS. PAVL. NOL. epist. app. 2, 21 (antea: Christi sanguine sunt redempti) ex uno omnes generati sumus ..., per unum omnes -amur. AVG. civ. 16, 27 p. 170, 8 (respic. gen. 17, 14) tamquam dictum sit: 'qui non fuerit -tus, interibit eqs.' (antea v. p. 726, 27). epist. 157, 11 ut non invenitur homo, qui praeter Adam carnaliter generetur, sic non invenitur homo, qui praeter Christum spiritualiter -etur. PS. AVG. quaest. test. 40 cum -antur ... homines, revertuntur ad eam, quam deseruerant, vitam. PS. LEO M. humil. 10 in sacramento ... resurrectionis Christi ad novitatem redit vetustas et ad innocentiam -atur impietas. PETR. CHRYS. serm. 137, 7 (spectat ad Luc. 3, 7 sqq.) Iudaei ad matris, i. synagogae, armantur interitum, ut ... -rentur ad dei progeniem. al.

β pro subst. adhibitae, sc.: part. perf.: HIL. c. Aux. 6 -ti omnes non vere dei filii sunt? AMBR. hex. 1, 4, 14 -tis ... dicitur: '...'. AVG. civ. 15, 20 p. 103, 32 duas ... civitates, unam terrigenarum, alteram -torum. serm. 181, 7 oratio dominica certe utique -torum est, id est baptizatorum. SACR. Gelas. 606 ut purum sancto spiritui habitaculum in -tis procurat. al. gerund.: LEO M. epist. 166, 1 cogitur aliquis lavacrum, quod -andis semel tributum est, bis subire. SACR. Gelas. 257 deus, ut ... -andos munias et renatos. 353 augemur -andis, crescimus reversis. al.

b formae act. (saepae absol., maxime sub β); regeneratio fit: **α vario modo** (sc. fide, gratia dei sim., sed etiam Christi resurrectione l. 38, nativitate l. 42 sqq., praedicatione l. 46; hic illic baptismam quoque comprehendit vid.): VET. LAT. I Petr. 1, 3 (cod. 67, sim. al. et VVLG.) deus -vit nos in spem vitae per resurrectionem ... Iesu Christi (gr. ἀναγεννησας). TERT. adv. Marc. 1, 28, 2 si baptismam regeneratio est hominis, quomodo -at deus Marcionis, qui non generavit? iteratio enim non competit ei, a quo quid nec semel factum est. IREN. 3, 22, 4 l. 83 Christus -vit eos pristinos patres in vitam dei (spectat ad proavos Iesu enumeratos Luc. 3, 23 sqq.). 4, 33, 11 l. 229 quae vulva virginis -at homines in deum (gen- var. l.). AVG. conf. 6, 3, 4 (ad deum) quos spirituales filios de matre catholica per gratiam -asti. QVODV. symb. 3, 4, 23 Christus praedicando spirituales filios -vit ad vitam. ENNOD. opusc. 2, 130 p. 327, 15 ego, quae Curios, Torquatos, Camillos, quos ecclesia non -vit, ... misi ... ad tartarum (sc. sine spe resurrectionis; item loq. Roma de ecclesia: 2, 135 p. 329, 4 prolem meam -ando [antea: rursus paritura]). al. **β per baptismum** (qui ipse -are dicitur l. 60 sqq.; cf. l. 37); -at: spiritus sanctus (cf. l. 55): MAR. VICTORIN. hymn. 3, 65 generator (i. deus), genitus (i. Christus), -ans (i. spiritus sanctus), o beata trinitas. AVG. pecc. mer. 1, 15, 20. CEREAL. 12 l. 314 amplius est ... -are (regnare var. l.) quam creare: ecce spiritus sanctus -at, quando in baptismo renascimur per ipsum. al. deus vel trinitas: HIL. in Matth. 20, 3 quid ... dei virtuti tam possibile est, quam ... ut per aquam -et eqs.? trin. 1, 36 -antis trinitatis sacramentum. AMBR. sacr. 2, 7, 24 (in formula baptismatis) 'deus', inquit sacerdos, ... 'qui te -vit ex aqua et spiritu eqs.' (spectat ad p. 727, 65 ut: SACR. Leon. 203 [ad deum] quos homines ex a. et s. sancto -are dignatus es. al. in SACR.). al. baptismus: HIL. trin. 8, 9 ipsi in uno baptismo renati una unius -antis baptismi dispensatio sint. AVG. anim. 1, 11, 13 baptismam. aqua sim.: AMBR. virg. 3, 7, 34 excipiat nos aqua, quae -are consuevit (GAUDENT. serm. 10, 8 virtutem a. -antis [spectat ad Is. 3, 1 sqq.]). SACR. Greg. 85, 6 [374^b D.] sit fons vivus, a. -ans, unda purificans. al.). CASSIOD. in psalm. 80, 6 l. 132 sacra unda -ante renascimur (GREG. M. moral. 27, 7). al. episcopus (cf. p. 727, 56): DIDASC. apost. 25, 27 hic est magister et post deum per aquam -ans pater vester.

2 corporaliter: **a -atur Christus homo renascens:** LACT. inst. 4, 8, 2 Christus cum esset a principio filius dei, -tus est denuo secundum carnem. 4, 11, 16 (14 renasci eum denuo in carne praecipit) deus apud illos homines ... et ex eorum semine -ari eum iussit (gen- var. l.). **b -antur mortui resurgentes:** AMBR. Aug. c. Pelag. 4, 11, 31 v. p. 726, 42. exc. Sat. 2, 64 arduum quisquam putaret deo ... homines -are? (antea: resurgendi; cf. p. 727, 51). IULIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf.

6, 40, 3 si caro non possidet regnum dei (cf. I Cor. 15, 50) ..., ubi est id, cuius supra, pompam -at resurrectio mortuorum? (sc. 6, 39, 2, ubi affertur I Cor. 15, 43 surget in gloria). AVG. civ. 20, 5 p. 413, 25 sq. sic ... caro nostra -bitur per incorruptionem, quem ad modum est anima nostra -ta per fidem, (pertinet ad p. 728, 6sq.). in psalm. 60, 8 1.24 illius generationis, qua -amur resurgendo. APRING. in apoc. 19, 14 -torum per resurrectionem corporum.

II intrans. (fort. huc p. 727, 45); -at is, qui iterum generatur (si recte trad.): SACR. Gelas. 516 (ad deum) quos fecisti baptismo -are (sed cf. Greg. 96, 12 [451D.] -ari).

deriv.: regeneratio, regenerato (-trix).

regens v. rego.

Simon.

regentia, -ae f. a regere. i. q. actio regendi, regimen: CONC.^S II 2, 2 p. 20, 35 sq. duas ... Fenices et Arabiam provincias ... sub sede Antiochensium ecclesiae degere et sufficere earum -ae ..., tres vero Palaestinae sub sede esse Hierosolymae ecclesiae (et) sufficere earum -ae.

regendarius, -i m. a regere (regerendum). in codd. occurrit etiam forma per haplogian depravata regendarius (v. etiam s. v.). sed trad. forma originaria regerend- cunctis locis NOT. dign. codice deperdito Spirensi (concordantibus apographis, nisi quod unus V variat inter utramque) et codd. potioribus CASSIOD. (regend- cett. et edd. sec. LYD. p. 724, 66).

i. q. ad regerendū pertinens, sc. appellatio officialis, qui curam agit scriptorum regerendorum (cf. l. 28. p. 730, 71sq.; ad rem v. imprimis Kolb, Transport u. Nachrichtentransfer, 2000, 171 sq.; alios veriloquio Lydi p. 724, 66 nimis confisos vix recte -os a regendarios distinxisse putaverim, v. p. 724, 69sq.): NOT. dign. or. 2, 68 -us (in officio praefecti praetorio ut: occ. 2, 52. al. CASSIOD. var. 11, 29 quendam -i locum ... obtinere censemus [inde capp. 11, 29]. cf. p. 724, 65). 37, 50 a libellis sive -um (in officio praesidis provinciae Arabiae; in provinciis occidentis: occ. 25, 44, 30, 27. et passim). occ. 4, 28 -us (in officio praef. urbis). 5, 280 -us (in officio magistri peditum; cf. equitum: 6, 92. 7, 116).

regernatio, -ōnis f. a regernare. i. q. actio regernandi: PLIN. nat. 19, 122 (antea l. 41) hanc lactucam ... suaviorem putant a -e (cf. Theophr. hist. plant. 7, 2, 4 τὸν παμβλαστειν ... κανλοῦς).

meton. i. q. materia regernando orta: PLIN. nat. 17, 147 castanea est -e caedua vel salice laetior (cuius caedua ... fertilitas laudatur 16, 175).

regerno, -āvi, -āre. a re- et germinare. i. q. denuo germinare (sc. post laesionem, amputationem praeter CALP.): de arboribus, plantis: CALP. ecl. 4, 111 (portentum) cui Caesari ... vocato ... stupefacta -at arbor. PLIN. nat. 16, 141 cupressus succisa -at (cf. 19, 122 caule reciso fere ... omnia -ant [Theophr. hist. plant. 7, 2, 4 βλαστάνει]. EVSTATH. Basil. hex. 5, 7, 5 ligna quaedam, cum fuerint amputata, -ant, alia ... arescunt [gr. p. 109^c ἐπιβλαστάνει]). 17, 241 (inter miracula fortuita) in Boeotia derosae locustis fici -vere (sec. Theophr. hist. plant. 2, 3, 3 πάλιν ἀνεβλάστησε, dictum de olea). in compar. de animantibus: HEGES. 1, 43, 3 p. 106, 28 cui Antipatro ... suboles competitorum velut quaedam hydra renatis, quae amputata fuerant, capitibus -ret (germ- var. l.; cf. gr. l. 588 ὑποβλαστάνει).

deriv.: regernatio.

Bk.

regero, -gessī, -gestum, -ere. a re- et gerere. NOT. Tir. 26, 66 -it. 26, 73 -sit. formam regererit vix rectam v. l. 53. GLOSS. -it: reportat. -tum: relatum. GLOSS.^L V Aa R 224 -tum: reportatum, revocatum. 226 [regererit] -serit: reportaverit. 227 -ta: recessu (vel re gesta. an secessu? Lindsay; recensu(s) vel -u(m) André, Rev. Phil. 33, 1959, 244). sim. al.; adde p. 730, 21. legitur in orat. soluta inde a CASS., LIV., LABEONE, in poesi singulis vel paucis locis apud HOR., OV., SEN. trag. (quinquies), STAT. (bis), AVSON., PRVD. (adde p. 731, 22). al. [confunditur in codd. c. egerere PLIN. nat. 6, 104 (e coni. dub. COLVM. 4, 1, 3 p. 707, 72), regere e. g. SEN. contr. 7 praef. 6 CELS. 1, 4, 3 (restit. p. 730, 49), reicere p. 730, 39; falso trad. pro redigere VARRO rust. 1, 64 VELL. 2, 92, 2.]

fere i. q. retro gerere (indicatur, quo quis [quid] -atur, per praepos. ad p. 730, 8, apud p. 730, 69, in c. acc. e. g. p. 730, 27. 40sq. 731, 3sq., intra p. 730, 57sq., dat. e. g. l. 71sq. p. 730, 19. 31sq. 34, adv. illo p. 730, 24, quo p. 730, 55; unde -atur, per praepos. ab p. 730, 52, ex p. 730, 55): **I** vi praeverbii originaria vigente, sc. indicante motum:

A contrarium (saepe in locum priorem, e. g. p. 730, 6. 30sq., sed in quamlibet partem, sc. repellendo, e. g. p. 730, 27sq. 44sq.; fortasse vi iterativa p. 730, 10. 19); pro obi. sunt: **1** res compensantes (quid compensetur, indicat praepos. contra p. 730, 1, in c. abl. p. 730, 2 [cf. in locum l. 74], pro l. 70): CASS. Cic. fam. 15, 19, 1 pro quo philosopho, de quo mihi scripsisti, tibi proxima epistula tot rusticos Stoicos (i. dicta eorum) -am, ut eqs. HOR. sat. 1, 7, 29 tum, in iudicio, Praenestinus Persio salso multoque fluenti ... -it convicia. LABEO dig. 7, 4, 24, 2 si summa terra sublata ex fundo meo et alia -ta esset. SEN. epist. 15, 3 in locum eius, quod effluxit, i. sudoris, multum potionis ... -erunt. PLIN. nat. 13, 91 quas mensas luxurio-

sas feminae viris contra margaritas exprobratas -unt. PORPH. Hor. epod. 5, 87 poenae, quae in sclerosi admissis -untur (rēger- var. l.).

2 quaelibet (res praeter l. 19sq.), sc. quae moventur contrarie motui anteriori (sed v. l. 17sq.): **a** sensibus percipienda: **a** vario modo: OV. met. 11, 188 famulus Midiae in murmurat ... scrobi indiciumque suae vocis tellure -ta obruit (cf. PLIN. nat. 17, 27 terra scrobes ... -ta in eos nulla complet). CELS. 1, 4, 3 aquam frigidam, ne quid oculis ... noceat, defluentem e capite subinde manibus [ad os] -ere (sc. del. Marx, ante defl. transp. Serbat). SEN. Phoen. 85 -et in fontem ... revolutus undas amnis. Thy. 769 ignis in ... focos bis ter -tus ... invitatus ardet. epist. 90, 23 (22 quidquid excidit, ... refertur) utriusque lapidis adritu grana franguntur et saepius -untur. PLIN. nat. 17, 30 cultor elapidato solo perdidit fruges luto, donec -sit lapides. TAC. hist. 2, 21, 1 amphitheatrum sive ab obpugnatoribus incensum, dum faces ... in obsessos iaculantur, sive ab obsessis, dum -unt (v. app. crit.). AVSON. 13, 89 (78 S.), 5 sit mihi talis amica ..., verbera quae ferat et -at. -itur animans, quem quis vel rediens secum gerit (sunt qui fort. recte ipsum Oedipum redeuntem intellegant) vel qui iterum eidem geritur, sc. gignendo (utrobique?): SEN. Oed. 639 Oedipus egit ... in ortus semet et matri impios fetus -sit (pendet STAT. Theb. 4, 632 s. in o. vertit et indignae -it sua pignora matri). **β** liquorem rursus emittendo (cf. GLOSS. -sit: evomuit): MELA 3, 2 non satis cognitum est, anhelitine id, sc. aestus, suo mundus efficiat retractamque cum spiritu -at undam undique ..., an eqs. **γ** lucem, imaginem reddendo: PLIN. nat. 2, 46 ut in coitu solis luna haustum omnem lucis aversa illo -at, unde acceperit (cf. 18, 275 luna interlunio omne lumen, quod a sole accipit, caelo -ens). 33, 128 argenti natura mira imagines reddendi, quod repercutio aëre atque in oculos -to fit. 37, 131 contraria soli -it ... radios (sc. gemma ut: 37, 132 quod astris opposita fulgorem rapiat et -at [inde ISID. orig. 16, 13, 7]. 37, 152 imaginem).

b incorporalia (fere mala): **a** redigendo: auctori (cf. l. 1): SEN. contr. 7 praef. 6 figuram rhetoricam, qua illi adversario omnia crimina -ret (SEN. Phaedr. 720 [log. nutrix] -amus ipsi Hippolyto crimen. cf. l. 43. 47). 10 praef. 6 sunt di ... certi vindices ... et mala exempla in caput inventientium -unt. SEN. Ag. 224 Troiae captae fata ... -ta Danais. dial. 4, 32, 1 qui dolorem -it (antea: dolorem reddere). IVL. VICT. rhet. p. 13, 18 nec compensamus, sicut in κατ' ἀντίστασιν, nec in eum ipsum, propter quem rei sumus, -imus incusationem, sicut in κατ' ἀντέγκλημα, sed ... aliorum transferimus. cuilibet (fere nocenti): VAL. MAX. 9, 14 ext. 3 invicem suspicione in matrem eius -ta (reiecta dett.). QVINT. inst. 11, 1, 22 ut Demosthenes ... invidiam ... omnem in eum -ret, qui hoc (sc. ut res a se ipso gestas laudaret) se coegisset. PLIN. epist. 10, 19, 2 communem culpam hi in illos, illi in hos -ere posse confidunt. SCHOL. Cic. Gron. D p. 301, 26 Cicero cum defendit filium, -it crimen in Roscios. **β** re-percutiendo, refellendo: PLIN. nat. 28, 35 despuimus comitiales morbos (i. epilepsiam), hoc est contagia -imus; simili modo ... repercutimus ... claudicatis occursum. TAC. hist. 3, 78, 3 Antonius ... dum (i. etiamsi) -it invidiam, crimen meruit. PLIN. epist. 6, 22, 4 quae crimina ille ... ita -sit, ut, dum defenditur, turpis, dum accusat, scleratus probaretur. PAUL. NOL. carm. 10, 13 ista, sc. amara tuae epistulae, ... reg(er)enda ... et graviore vindicis heroi sunt agitata sono.

B retrorsum, in tergum versus: TERT. pall. 1, 1 pallii ... habitus ... ab utroque laterum -tus ... humeris acquiescebat.

II vi praeverbii deflexa vel minus perspicua vergit ad notionem:

A recondendi, colligendi sim.: **1** varia (huc fort. l. 69): LIV. 44, 11, 5 quaerenti praetori, quia nusquam cumuli apparebant, quo -tā e fossa terra foret. COLVM. 2, 10, 13 coloni in acervum culmos -ant. CHALC. transl. p. 33^B mundo cuncta intra suum ambitum animalia ... -turo ([gr. περιέχειν]. p. 33^C cunctis i. globum visibilibus -tis [gr. οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν]. comm. 24 i. mundum ... -tis omnibus). PRVD. perist. 10, 511 aurum -tum nonne ... voluptati carnis acquiritur? (nisi ad B). MAR. VICTOR. aleth. 1, 244 in paradysum cuncta bona naturae deus ... conferta -sit.

2 dicta, scripta sim.: **a** in libros (apud deum l. 69): QVINT. inst. 2, 11, 7 (antea: congesta oratio) in quos commentarios ea, quae aliis declamantibus laudata sunt, -unt pueri (3, 6, 59 -tae in ... c. adulescentis ... scholae [res gestae var. l.]). FRONTIN. grom. p. 44, 21 hoc exempli causa re[fi]erendum existimavi (referendum superscr., fort. recte). TERT. nat. 1, 10, 22 quos Lares et Penates (i. nomina eorum) in hastarium librum -istis, publicanis subdid(is)tis eqs. patient. 11, 1 post has ... impatientiae materias ... -tas eqs. scorp. 9, 7 capillorum apud eum deum -tus est numerus, (spectat ad Matth. 10, 30; an scilicet obi. effectum q. d., ut locus ad l. pertineat?). **b** in tabulas publicas sim.: COD. Theod. 11, 26, 2 acceptae semel securitates et -tae polyptychis. 11, 28, 14 (in subscriptione) -ta VI Idibus Februariis Ravennae ... his cons(ulibus) (cf. CHART. lat. ant. XX 703 II 7 [a. 489] actum Ravenna, (sub) d(ie) hoc ..., -tum s(ub) d(ie) et loco, quo supra; ... quod lectum est, actis indetur).

B egerendi (sc. sursum; e terra refodiendo praeter l. 3. 7; fort. huc p. 730, 60): CELS. 2, 12, 2^c quod remedium ad alvi ductionem datum ... infusum est, alvo continetur -tumque in caput ... periculum efficit. COLVM. 3, 11, 4 debent refossae ... radices in summum -i atque comburi (3, 11, 7 tufus concontractus et in [s.] -tus [summus, summo codd.]. PALLAD. 2, 10, 4 radices ... et purgamenta. 11, 14, 14 mustum despumabis et ... uvam grana, quae fervor in s. -sit, expelles). 11, 3, 5 humus, quae erat autumnus -ta (sc. in sulcis fodiendis), ... vere reponitur. STAT. Theb. 6, 621 lugens -tā ... humo vultum ... obruit.

p. p. p. **regestum**, -ī neutr. pro subst. veriloquium falsum v. l. 28sq. scribitur regist- hic illic in var. l. apud GREG. TVR. de uotione v. l. 26sq. (ubi litteris graecis scribitur). p. 729, 52. [sunt qui huc referant formas, quae potius pertinent ad registrum (q. v.). Schd.-Cr.]

1 de terra effossa, sursum deorsum versa (cf. l. 1): COLVM. 3, 13, 8 cum a superiore parte collis ... detrahitur humus, vix iustum pastinationi praebet -um. 4, 1, 3 si ager bipalio moveatur et deprimatur scrobis in -o, quod est fermentatum eqs. 11, 3, 10 eius soli ... abunde est gradum effodere tribus pedibus, ut in quattuor pedes consurgat -um. **2 de scriptis, litteris, quae in actis publicis, tabulariis collecta reponuntur** (non nisi plur.): HIST. AVG. Prob. 2, 1 usus sum ... -is scribarum porticus porphyreticae, actis etiam senatus ac populi. PRVD. perist. 10, 1131 (notavit angelus dolores martyris) hic in -is est liber caelestibus (nisi ad 3). NOVELL. Theod. 1, 6 quae in -is diversorum officiorum relata sunt. COD. Iust. de cod. confirm. 4 si qua -a in ... iudiciis ... pro publicis expensis ... posita sunt, ea ... firma esse censemus. LYD. mag. 2, 30, 4 κήσον μὲν τὴν ἀπογραφήν τῶν ἀρχαίων, ὀρέγεσθαι δὲ τῶν πραττομένων λέγουσιν. 3, 20, 4 ἐπὶ τῶν λεγομένων ὀρεγέσθαι ἢ κοπιιδιανῶν, ἀντὶ τοῦ ἐρημέρων - ὀρέγεσθαι δὲ Ῥωμαῖοι τὰς βίβλους, αἷς ἐνέγραφον τὰ πραττόμενα συνειδὸν ὀνομάζειν, ὅτι ὁῆ(ς) γέστα(ς) τὰς πράξεις τοῦ πολιτεύματος εἶναι βούλονται (ibid. iterum). **3 de loco, ubi scripta, aurum sim. reponuntur** (hucine l. 22?): GREG. TVR. Franc. 9, 9 p. 423, 10 (antea: in thesauris illius regis) in ... aetarii publici -u (item c. gen. explic.: vit. patr. 9 praef. in -u prumptuarii. de -u pro -o v. Bonnet, Le latin de Grég., 1890, 127. 337). 9, 10 p. 426, 5 multitudo ... auri ... in eius ducis -is reperta est (item c. gen. poss.: 10, 19 p. 512, 5 scripta ... ista in -um ... regis in unum scriniorum ... sunt reperta. ibid. p. 513, 9 episcopi). 9, 34 p. 455, 4 in -o reseravit arcam. deriv.: regerendarius, ?regestatum (regesto), regestorium, registrum. Cè.

?**regestātum**, p. p. p. verbi q. e. regesto exstat fort. in titulo mutilo CIL VIII 11426, 12 sq. (nisi latent duae voces). a regerere.

regestoriarius, -a, -um. a regestorium. i. q. ad regestorium pertinens; trad. non nisi fem. pro subst. formis syncopatis regestoraria vel regestoria i. q. custos regestorii: CAES. AREL. reg. virg. 28, 4 claves de arcellis vel presuriolis (i. presso-) vestris [regestoraria], teneat (l. Morin sec. cod. M, regestoria de Vogüé sec. B [cf. registoria C]).

regestorium, -ī n. a regerere (regestum). i. q. locus regestis aptus, receptaculum sim.: GREG. TVR. Franc. 6, 11 p. 280, 20 clerici absente episcopo -a (-uria cod. unus et edd.) reserant, prumptuaria (i. prom-) expoliant omnesque res ecclesiae ... pervadunt. in imag.: APON. 9, 22 (fort. medii aevi) Maria virtutibus sim. -um cordis implevit et plenum ... clausum habuit, ne diabolus mala ingereret.

deriv.: regestoriarius.

regestum, -ī v. regero.

regia v. regius.

[regiānus adi. notione q. e. regius adhiberi INSCR. Année Épigr. 1939 n. 192 (Philippis; saec. I/II?) thiasus maenad(um) regianar(um) putat Jaccottet, Choisir Dionysos, 2003, II n. 25; sed ratione habita suffixi et coll. e. g. CIL X 1585 thiaso Placidiano latere videtur adi. derivandum a nomine proprio cuiusdam personae (Regius, Regia vel Rex; cf. Schulze, Zur Gesch. lat. Eigennamen, 1904, 527, Kajanto, Latin cognomina, 1965, 316) vel etiam vici (Regium), quo significantur mulieres eo pertinentes.] Bk.

regibilis, -e. a regere. i. qui regi potest, docilis: AMM. 16, 12, 10 ut ... in periculis iuventutem impigram esse convenit et audacem, ita, cum res postulat, -em et consultam. 19, 7, 8 -es acies. 24, 3, 8 miles ... -em se fore pollicitus et morigerum (27, 10, 9 imperio principis ... stetit -is m. vexillum opperiens extollendum). PS. MAX. TAVR. serm. app. 29 p. 907^B Stephanus martyr fide fundabilis, spe -is, caritate constabilis (cf. I Cor. 13, 13).

compos.: irregibilis.

regiē v. regius.

[regiescit v. regliscit.]

[regifer falso trad. p. 720, 42.]

?**regificātor**, -ōris m. a regificare. i. qui (aliquem) regem facit (accedit pron. poss. sensu obiectivo; an regni- legendum?): OP. imperf. in Matth. 1 p. 625^m. (de re v. II par. 23, 8 sqq.) sed in hoc fuit melior Amasias quam Ioas pater suus, quia Ioas quidem corripientem se pro-

phetam lapidibus interfecit et hoc filium Ioiadae sacerdotis (-is, sui, Amasias autem eqs. (textum ita constitutum communicavit nobiscum J. van Banning, aliter eqs. Migne; [] regni-, regis [vel regni] actoris var. ll.).

regificē v. regificus.

?**regifico**, -ātum, -āre. a regificus. i. q. (aliquem) regem facere (vocem in codd. ita traditam confirmat J. van Banning, sed cf. regnifico): OP. imperf. in Matth. 1 p. 628^{md}. (ad l. 11) Iechonias fuit ... rex ante transmigrationem, quasi -tus a populo dei. ibid. a Pharaone -tus ... Ioachin (ad rem v. e. g. IV reg. 23, 34; eodem spectat p. 628^m fecerat regem).

deriv.: ?regificator.

regificus, -a, -um. a rex et facere (adi. pendere vid. ex adv. -e, quod fort. sec. basilice factum est, v. Leumann, Gramm. 1977, 395); cf. PRISC. gramm. III 479, 10 compositum ex eo rege: ... -us. GLOSS. -um: regale. -o: regali. legitur inde a VERG. (adv. iam apud ENN.), sc. praeter l. 13 non nisi abl. sing. vel plur. [e con. p. 720, 42.]

i. q. rege sim. dignus, splendidus, regalis: **1 respicitur luxus, apparatus conviviorum vel aedificiorum sim.**: -o luxu: VERG. Aen. 6, 605 epulae ... ante ora paratae sunt -o l. (inde CLAVD. DON. ad loc. p. 587, 19. cf. SERV. regali [regio var. l.] ambitu). AMBR. virg. 3, 6, 27 (respic. Marc. 6, 21) extruitur -o l. furiale convivium. PS. AVG. serm. 49, 2. ENNOD. carm. 2, 68, 10 (ad edacem) -o l. fercula te satient. c. variis subst.: VAL. FL. 2, 652 stant gemmis auroque torsi mensaeque paratu -o (CLAVD. 5, 340 atria -o ... splendere p.). PRVD. perist. 11, 216 templum ... cultu nobile -o. CLAVD. 8, 337 deliciis. CYPR. GALL. gen. 1237 -is dapibus lautoque ... paratu. **2 cetera exempla; respicitur: liberalitas:** PAUL. NOL. epist. 23, 31 cum deus benedictione divina et attributione -a remunerabitur spiritualium merita virtutum. eloquentia (in imag.): ENNOD. carm. 2, 77, 3 Ambrosius ..., roscida -o cui fulsit murice lingua.

adv. **regificē**. i. q. modo regali, luxurioso: ENN. scaen. 96 vidi ego te, domus Priami, ... auro ebore instructam -e (-em codd. plerique). SIL. 11, 271 festam ... pro urbem -e exstructis celebrant convivia mensis.

deriv.: ?regifico.

Gitner.

regifugium, (-ī) n. (-gīf- AVSON.). a rex et fugere vel fugare (cf. poplifugia). notatur reg, regif in inscr. l. 43sq. exstat sola forma nom. vel acc. sing. -um. [confunditur in codd. c. refug- PAUL. FEST. p. 279 CENS. 20, 6.]

nomen est diei festi populi Romani (ad rem v. e. g. Sehlmeier, Der neue Pauly X 830 et Ov. fast. 2, 685 regis fuga. 2, 851 Tarquinius ... fugit. Plut. quaest. Rom. 63 θυσία ... πάτριος, ἣν θύσας ὁ βασιλεύς [sc. ἱερῶν, i. rex sacrorum] κατὰ τάχος ἀπεισι φεύγων ἐξ ἀγορᾶς): commemoratur in fastis (servatur sola litt. r FAST. ann. Num. Antiat. Interkal. 23 [Inscr. Ital. XIII 2 p. 27]): FAST. ann. Iul. Caeret. Febr. 24 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 65) reg(ifugium), n(efastus), sc. dies (sub eodem die: Maff. [ibid. p. 73] et Verul. [ibid. p. 165] regif. PHILOCAL. fast. [ibid. p. 241] -um. POL. SILV. fast. [ibid. p. 265] -um, cum Tarquinius Superbus fertur ab urbe expulsus).

cetera exempla: PAUL. FEST. p. 279 -um sacrum dicebant, quo die rex Tarquinius fugerit e Roma (quam explicationem [cf. l. 38. 45. 50] repudiasse vid. loco lacunoso FEST. p. 278 quod fal(sum eqs.)). CENS. 20, 6 in mense ... Februario inter Terminalia et -um intercalatum est. AVSON. 14, 16 (385 S.), 13 nec -um pulsus ex urbe tyrannis laetum Romanis fas reticere diem.

Ranieri.

regigno, -ere. a re- et gignere. i. q. rursum gignere (pass. praeter l. 60): **1 -untur res corporeae, quae sive omnino amissae sive partim deficientes restituntur:** LVCR. 5, 244 maxima mundi cum videam membra ac partis consumpta -i. PS. CENS. frg. 1, 3 mundus recidere ad nihilum videri non potest, quod in se deficit (et) in se -itur (antea: renovatur ac restituitur). MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 9 ea, quae in natura et in ὕλη gignuntur et -untur. ?**2 -untur Christiani** (sc. baptismo, ni fallimur): PETR. CHRYS. serm. 146, 5 (ad Matth. 1, 18; si recte legitur) vere sponsa, sc. est ecclesia, quae virginali partu novam Christi (-it) infantiam (i. infantes coll. vol. VII 1, 1351, 22 sqq.? [] cottidie gignit cod. A saec. VI², gignit codd. plerique). Gitner.

[regilio falso trad. FORTVN. gramm. VI 296, 7.]

1. rēgillus, -a, -um. [a *rēgulus (< regere) deminutive, v. quod adnotavimus s. v. 1. rēgula. cf. Walde-Hofmann II 426; Ernout-Meillet, Dict. 1959, 567. Mei.] de origine et notione: NON. p. 539, 9 -a vestis diminutive a regia dicta, ut et basilica (affert PLAVT. et VARRONEM infra). ISID. orig. 19, 25, 1 -um est praelatum (-laut- var. l.) reginarum amiculum, unde et appellatum.

i. q. stante telā textus (de re v. FEST. infra et Blümner, Technol. I² 139; fort. pro subst. l. 66 [fem.] et p. 733, 2 positum, siquidem post hanc vocem interpungas): PLAVT. Epid. 223 quid erat induta mulier? an -am induculam, an mendiculam? (in lusu verborum c. rex eiusque derivatis; v. Fraenkel, Plautinisches im Plaut., 1922, 134 sq.). VARRO Men. 372 (iamb. sen.; fort. de nuptura, v. Cèbe, comm. 1990, 1567 sqq.) collum procerum

fictum levi marmore, -ae tunicae definitur purpura, ([ita Riese, alii alia; -am tunicam diffingitur p. *codd.*]. FEST. p. 286 -is t. albis et reticulis luteis utrimque (re)ctis, textis susum versum a stantibus, pridie nuptiarum diem virgines indutae cubitum ibant ominis causa, ut etiam in togis virilibus dandis observari solet).

2. régillus, (-i) m. [a régulus deminutive, cf. quod adnotavimus s. v. rēx; minus probabiliter coll. p. 732, 72 a rēgīna derivaverunt e. g. Leumann, *Gramm.* 1977, 306 et Nowicki in: *Festschr. G. Neumann*, 2002, 337 sqq. Mei.]

i. q. *regulus*: PRISC. gramm. III 479, 8 dic diminutivum eius (sc. vocis q. e. rex): *regulus* et -us, quae etiam propria inveniuntur. GLOSS. -us: *ῥῆδος βασιλέως*. *regulus* (II 256, 18 *βασιλικός*: *regulosus* [pro *regaliolus*? cf. p. 717, 56], -us, r., regius, imperialis, regalis [interpretamenta partim spectare vid. ad *βασιλικός*]).

cf. *Onom.*

Bl.

regimen, -inis n. a regere (item EVTYCH. gramm. V 452, 26); cf. regimentum. *scribitur regmen per syncopen p. 736, 22 et VIRG. gramm. epit. 10, 4, 1 (bis), in var. l. PRVD. cath. 8, 1 (cod. A saec. VI ante corr., contra metrum)*, regu- IND. capp. bibl. l. 65 (vix ad l. 37) et in var. l. HIST. AVG. Aur. 7, 5 Pert. 3, 1 (recu- p. 736, 10; cf. GLOSS. I IV dub. Plac. R 5 regimen, -n unum est, sed propter euphoniā melius -n), rigi- in var. l. PRVD. c. Symm. 1, 295 (cod. B saec. VI). de genere et notione: FEST. p. 278 -n pro regimento usurpant poetae (affert ENN. l. 48). CHAR. gramm. p. 43, 23 (inter neutralia) -n *διοίκησης*, -is. GLOSS. -n: *οἰάκισμα, ἰδυντήγιον*. gubernatio. *sim. al.*; cf. p. 736, 68. de formis: *praevallet sing.* (-n indecl. vid. p. 734, 44); *plur.* -a *occurrit apud CASSIOD. p. 734, 23. 25 et GREG. M. octies, e. g. l. 69, -um apud GREG. M. ter, e. g. moral. 13, 23; -bus nusquam invenimus. de prosodia*: -i- *testantur PRISC. gramm. II 126, 4 Ps. PRISC. gramm. III 523, 18; -i- metitur VEN. FORT. carm. app. 5, 1. legitur in poesi (cf. l. 23) inde ab ENN., TRAG. inc., PVBLIL., LVCR., Ov., in prosa orat. inde a LIV., VELL., VAL. MAX., SEN. philos. (saepius e. g. apud TAC. [13^{ies}], LACT. [15^{ies}], GREG. M. [plus 170^{ies}]). [francog. vet., prov. reemme, reame, cat. reialme et varia dial. it. et raet. occ., sc. confusione c. regalis. cf. M.-L. 7170. Wartburg X 208 sqq. Coromines VII 215. Schd.-Cr.] [confunditur in *codd.* c. regnum e. g. LACT. inst. 1, 11, 51 LEO M. serm. 62, 2; e con. dub. pro regem ARNOB. nat. 4, 29 (Hildebrand, regnum edd. plerique); falso trad. PLIN. nat. 1, 11, 17 regumini (regum in iis corr. Detlefsen). loco lacunoso: INSCR. Brit. I 462 (v. *ibid.* p. 764 sq.) contra regim(en).]*

i. q. *actio, potestas, facultas regendi (maxime c. notione imperandi sim., sed dirigendi sub IB et IIA1b et hic illic sub IIA2)*: I usu *communi* (in imag. p. 735, 37): A *praevalente notione imperandi, dominandi (hic illic, e. g. p. 734, 47. 735, 16, potius consilio, hortatu sim. ad certos mores vel actus adducendi, quae notio ad B vergit)*: 1 -n *penes animantes est, sc. a penes homines: a regit alius alium (aliud)*:

① *reguntur gentes, urbes, res publicae, populi sim. eorumque mores sim. (respic. copiae militares e. g. p. 734, 3. 9sqq.)*: A a *quibuslibet*: ENN. ann. 423 primus senex [Bradylis, -n bellique peritus ([Bradylis] Bergk, bradys in O. Mueller et nos vol. II 2162, 83 sq.; bradyn in trad.]. *si recte ita restit., deest verbum, e. g. tenet; v. Skutsch, comm. 1985, 570 sqq.*] scaen. 224 Menelaus me obiurgat? id meis rebus -n rest(it)at, [fort. loq. Agamemno de imperio suo. corr. Bentley; rebus e -n pendere vix recte putat Bennett, *Syntax of Early Latin II*, 1914, 186). TRAG. inc. 29 de(m)et abs te -n Argos. LIV. 24, 4, 3 filiae Hieronis regis morientis nomen regium penes puerum futurum ratae, -n rerum omnium penes se virosque suos (AVG. trin. 3, 3, 9 principatus et -n r. humanarum). VAL. MAX. 7, 3, 1 -n humani generis (antea: totius terrarum orbis imperium). TAC. hist. 3, 5, 1 principes ... Iazugum, penes quos civitatis -n (BOETH. in categ. comm. 1 p. 172^c in imperatore esse -n c.). ann. 15, 1, 3. LACT. inst. 4, 13, 24 Solomon ... ab ipso patre suo imperii -n accepit. 7, 15, 9 (in novissimis diebus) non veritas erit atque ita neque securitas neque -n neque requies a malis ulla. FIRM. math. 3, 4, 8 Mars maximae potestatis atque honoris -n ac dominia largitur. 5, 3, 54 hominum ... -n et gubernacula (5, 4, 2 -n potestatemque h.). IND. capp. bibl. Rom. F 22 p. 53 his, quibus ad mundanum -n dominus tribuit potestate(m). AVG. lib. arb. 1, 46 si ... populus ... -n in se flagitiosus ... committat. IORD. Get. 209 tunc Ostrogothae Attilanis (i. Attilae) sequebantur -n. ALTERC. Hadr. et Epict. 8 quid est gladius? :: -n castrorum (vix ad p. 735, 50sqq.). GREG. M. moral. 25, 34 l. 36 (respic. Os. 13, 11) illos nobis praeesse, quorum super nos -a ex domini furore suscipimus. al. urbis -n tenere dicuntur martyres ibi sepulti: PRVD. perist. 4, 175 duodeviginti sanctos ... urbis unius -n tenentes iure sepulcri. B a Romanis: LIV. 3, 33, 7 -n totius magistratus (i. decemviratus) penes Appium erat favore plebis. 4, 8, 2 *censura ita aucta est, ut morum disciplinae Romanae penes eam -n esset* (SVET. Aug. 27, 5 m. legumque -n. cf. p. 734, 71). 4, 31, 5 (respic. dictatura) nihil

censoria animadversio effecit, quominus -n rerum ex nota indigne domo *Aemiliana* peteretur (6, 6, 6 collegae fateri -n omnium r. ... in viro uno *Camillo* esse [24, 4, 3]. cf. TAC. ann. 1, 31, 2 [respic. exercitus] -n summae rei penes Germanicum erat). VELL. 2, 85, 2 classis Antonii -n Publicolae Sosioque commissum est. VAL. MAX. 1 praef. te ..., penes quem hominum deorumque consensus maris ac terrae -n esse voluit, ... Caesar, invoco. 2, 8 pr. (antea: principatum Italiae) multarum urbium, ... gentium -n. SIL. 15, 17 -n ... rudi depescere in aevo. TAC. hist. 1, 9, 1 exercitus legatum ... spernebat ...; ne quieto quidem milite -n erat. 1, 84, 2 vobis *militibus* arma et animus sit: mihi *Othoni* consilium et virtutis vestrae -n relinquit. ann. 3, 47, 2 urbe Roma, unde in omnia -n. al. ACT. Arv. a. 170/176 (ed. Scheid 86 = CIL VI 32383^b) 3 (si recte restit.) (principem pro salute omnium rem publicam) ... regi(mine suo moderantem), (regi(ones ...)) olim *Huelsen*). LACT. inst. 7, 15, 16 ad -n singularis imperii ([v. p. 319, 43]. mort. pers. 3, 4 multi ... principes Romani i. clavum -nque tenuerunt. EDICT. Hunir. Vict. Vit. 3, 14 ecclesias ..., quae ... i. nostri -e possidentur. al.). HIST. AVG. Pert. 3, 1 integre se usque ad Syriae -n (i. tempus procuratoris) Pertinax tenuit. COD. Theod. 12, 1, 159 qui ... ad provinciarum -n atque administrationem ... fraude ... pervenerint (Iust. 1, 40, 14 pr. et 12, 57, 14 pr. [a. 471]). RVT. NAM. 1, 582. CE 686, 10 v. p. 93, 70 sq. NOVELL. Anth. 3 pr. nobis totius mundi -n commisit superna provisio (LEO M. epist. 156 Conc. II 4 p. 103. 1. CASSIOD. var. 11, 39, 1 *populus Romanus* m. -a possidebat). LEO M. serm. 82, 2 (rec. β) *populos* ..., quos unius ... tenebat -n civitatis (i. Romae). CASSIOD. var. 4, 12, 3 qui ad nostra meruerunt -a pervenire. IORD. Get. 291 Hesperia ... plaga, quae dudum decessorum ... vestrorum -e gubernata est. al.

II in rebus ecclesiasticis *reguntur Christiani, sive clerici sive laici*: AVG. epist. Divj. 9, 2, 1 salvo -e ecclesiae (HIL. AREL. vita Honorat. 28 l. 1 *episcopus* ut primum e. huius -n accepit. LEO M. epist. 6, 2 e. -n per Illyricum positarum. 62, 2. 104 Conc. II 4 p. 56, 25 [gr. II 1, 2 p. 60, 8 *διοίκησης*]. cf. p. 736, 9). EPIST. pontif. 369 Migne 50, 431^A -n *pastorale* (al. v. vol. X 1, 646, 40 sqq.). LEO M. epist. 14, 1 p. 669^A Paulus ad ecclesiasticum -n Timotheum imbuens. SACR. Leon. 983 da nobis ..., domine, sanct(ae) -n disciplinae, ut ... et moderatio gubernantium et obediencia proveniat subditorum (Greg. 198, 2). VITAE patr. 7, 43, 1 abbatem habentem sub -e suo *tot monachos*. VEREC. in cant. 4, 14 -i ... spiritali. 9, 9 l. 44 *monachi* sub -e viventis. FACVND. defens. 7, 7, 37 gregem dei suo (i. *episcopi*) -i creditum. GREG. M. past. 1, 1 l. 25 R. quidam culmen -is rapiunt potius quam adsequuntur. SACR. Greg. 216 ad -n animarum. al., maxime apud GREG. M.

III cetera exempla: A *reguntur animantes (fere homines, sed animalia l. 49. 51)*: SEN. dial. 4, 21, 1 plurimum ... proderit pueros statim salubriter institui, difficile autem -n est. CARM. epigr. Afr. Cugusi 113, 3 (saec. II/III) *femina mortua* kara maritali -n (sic), uno contenta marito. AVG. epist. 232, 4 cum Christum cantet nostris temporibus ... maritus propter -n et uxor propter obsequium eqs. EVGIPP. Sev. 22, 3 non se (i. *cives*) debere contemni, sed consueto sublevari -e Severi. CONC. I V 1 p. 44, 2 (= AVELL. 83, 29; e Theod. Mops. versa) tibi maxime decet dementium -n. RVSTIC. Conc. I 4 p. 42, 28 quibus irrationalium ovium committitur -n (gr. I 1, 5 p. 128, 27 *κηδεμονίαν*). IVNIL. 2, 2 p. 496, 19 irrationabilia animalia sine hominis -e inepta erant. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 201 *mulier viro* oboedit ... [ut sit sub -e constituta] (gr. *ἴν' ἄρχηται*). al. B *reguntur possessiones*: IVV. 16, 54 quae sunt parta labore militiae, placuit non esse in corpore census, omne tenet cuius -n pater.

β *regit homo (eiusve animus, intellectus sim.) ipse se vel corpus suum, affectus suos sim. (indicatur, ubi -n locatum sit, e. g. l. 57. 59sqq.; cf. p. 735, 29)*: LVCR. 3, 95 *animus*, ... in quo consilium vitae -nque locatum est (DON. Ter. Andr. 95 'suae v. modum': moderationem, -n). PLIN. nat. 11, 135 hoc *cerebrum* columnen altissimum, hic mentis est -n. LACT. opif. 5, 6 caput ..., in quo esset -n totius animantis. 16, 4 oportuisse ..., quod totius corporis -n haberet (i. *mentem*), ... in summo tamquam in arce corporis habitare (cf. 16, 6 *dominatum*). ira 10, 44 sicut omne corpus mens et animus gubernat, ita et mundum deus: nec enim veri simile est, ut minora ... -n habeant, maiora ... non habeant (simul pertinet ad p. 735, 6sqq.). FIRM. math. 1, 4, 4 *animus* ad -n et ad gubernationem terrenae fragilitatis inmissus est. AVG. c. epist. fund. 33 lauda ... -n et moderamen (animae), famulatusque corporum (i. gen. *subi.*; potius *gen. obi.*: VINDIC. med. 41 a. -n in corde constitit. CAEL. AVR. acut. 1, 8, 54). c. Iulian. 4, 2, 13 de -e concupiscentiae. in psalm. 70, serm. 2, 7 l. 47 (antea: iugum disciplinae) habenas -is. quant. anim. 14, 23 ut penes eam *animam* sit -n omnium membrorum. CASSIOD. in psalm. 118, 147 l. 2696 si *iuvenes* ... morum -e temperentur (cf. p. 733, 74sq.). al.

β *penes deum sim.*: α *in qualibet religione* (cf. p. 736, 23): ARNOB. nat. 3, 23 p. 181, 16 in tutela Vulcani est ignis et materies eius in illius -e constituta est. LACT. inst. 1, 3, 2 quid ... multis *deis* opus est ad

mundi -n sustinendum? 1, 11, 51 (regnum var. l.). 3, 29, 7 simulacrum eius *Fortunae* cum copia et gubernaculo fingunt, tamquam haec et opes tribuat et humanarum rerum -n obtineat. AVG. civ. 4, 29 p. 183, 16 *Romani* naturae ... rerum sub unius veri dei -e atque imperio constitutae religiosum cultum ... exhibendum putabant. **β** in religione christiana: *regit deus vel Christus* (adde p. 734, 64 et fort. p. 736, 15): LACT. inst. 4, 12, 21 (antea: imperium) *Christus* cum rursus advenit ..., totius terrae -n obtinebit. AVG. epist. 102, 11 sub cuius *Christi* -e universa creatura ... administratur (postea: moderandae et gubernandae). gen. ad litt. 4, 12 p. 108, 22 mundus ... stare non poterit, si ei deus -n sui subtraxerit. in psalm. 9, 2 quemadmodum ... omnia ad divinae providentiae -n referantur, quae stulti casu ... fieri putant (SALV. gub. 1, 3). 70, serm. 2, 15 laudatus est deus ... in gubernatione et -e saeculorum eqs. LEO M. serm. 49, 4 -n et adiutorium dei. SACR. Leon. 1104 da protectionis tuae munimen et -n. PS. PROSP. vocat. gent. 2, 16 spiritus sanctus ... sic impendens moderaminis sui -n, ut declinandis ad vitia non adimeret potestatem. RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 244, 28 propter suam ... benignitatem et circa nos -n. al. *regit angelus*: VEREC. in cant. 2, 9 unicuique genti praesulem angelum institutum esse, cuius -e dispensetur. *regit diabolus vel Antichristus*: GREG. M. in cant. 45 l. 854 (ad 1, 8) *homines luxuriosi, superbi sim.* equi quasi quidam sub curru pharaonis sunt, id est sub -e diaboli. moral. 24, 34 ipsi sub illius *Antichristi* -e praeordinantur, qui digni eius dominio ante saecula praesciuntur.

2 -n penes res est: **a** *stellas sim.*: MANIL. 3, 64 his *signis zodiaci* -n natura dedit (sc. in res humanas). AVSON. 14, 25 (369 S.), 5 praesidet ollis *astris* sortitus -n nitidae sol aureus aethrae (cf. l. 54 et PRVD. c. Symm. 1, 341 ministranti -n solemne dierum ... soli). **b** *quaslibet*: SEN. epist. 94, 67 *turbines* ob hoc maiore impetu incurrunt, quia nullum illis sui -n est. PLIN. nat. 7, 70 vocis sermonisque -n primores *dentes* tenent, concentu quodam excipientes ictum linguae. BOETH. cons. 1, 6, 3 huncine ... mundum temerariis agi ... casibus putas an ullum credis ei -n inesse rationis?

B *praevalente notione in aliquam partem dirigendi, sc. motu locali*: **1** *reguntur naves* (cf. l. 64sq., unde transferre possis alia exempla inde ab OV.): TAC. ann. 2, 23, 2 variis undique procellis incerti fluctus prospectum adimere, -n impedire. LACT. ira 13, 6 *stellae* navigiis, quominus ... vagentur, -n praebent. ENNOD. carm. 1, 7, 55 (in imag.) nescit ad clavum manus apta *poetae* ferri, quo vocat dextrum (-n) per undas artis amicus *Apollo* (cf. fort. acc., v. Vandone, comm. 2004, ad l.; alii nom. intellegunt per appositionem, ut -n sit ipse *Apollo* [v. p. 736, 14sq.]). dict. 9, 1 p. 450, 21 (in contextu comparatur ars oratoria) qui caeca ... freta proscindit, ... clavi -n sola, qua magistrum navis convenit, inquisitione perpendit (opusc. 2, 74 p. 310, 14 [agitur de re publica gubernanda] puppis, cuius magister ad c. -n intellectus dote praeparatur). **2** *reguntur equi* (ad hunc usum alluditur etiam l. 21. p. 734, 70. 736, 19): TAC. ann. 13, 3, 3 *Nero* caelare, pingere, cantus aut -n equorum exercere (ad rem v. e. g. Suet. Nero 24, 2 aurigavit).

II *metonymice significatur*: **A** *is, qui (id, quod) regit aut instrumentum, insigne regendi*: **1** -n est res: **a** *praevalente notione dominandi, imperandi*: **a** *varia exempla* (vix addas p. 733, 68): PVBLIL. sent. P 9 pecunia (una) -n est rerum omnium (ita Gruter, (unum) *Wöllflin*, pecunia(e) uni) *Ribbeck*, alii alia con.). SEN. epist. 95, 58 nihil liquet incertissimo -e utentibus, famā (fort. alluditur ad sensum sub b illustratum, antea enim: fluctuantur ..., iactationis). PLIN. nat. 2, 13 *solem* esse principale naturae -n ac numen. CHALC. comm. 147 *fatum* divina lex est mundi animae insinuata, salubre rerum omnium -n. SACR. Leon. 348 ut hanc sedem *Romam* -n aecclisiae totius efficeris (i. -res), *deus*, ... simul in ea et apostolicae principem dignitatis et magistrum gentium collocasti. **β** -n est *sceptrum*: STAT. Theb. 11, 658 *Creon* scandit ... Aeoniae solium; pro ... sceptri malesuadus amor! ... iuvat ecce nefasto stare loco -nque manu tractare cruentum. 12, 89 (alloq. *Creon rex filium mortuum*) accipe et hoc (-n dextrae frontisque superbae vincula) (SCHOL. sceptrum ... diadema).

b *praevalente notione dirigendi -n est gubernaculum navis* (v. etiam IB1, quo transferre possis l. 66. 69sq. 72, et cf. l. 53. p. 736, 61): OV. met. 3, 593 (loq. *nauta*) addidici -n dextra moderante carinae flectere. 11, 552 frangitur ... *navis* arbor, frangitur et -n. SEN. Ag. 141 (loq. *Clytemestra*; in imag.) omisi -n e manibus meis; quocumque me ira ... feret, hoc ire pergam. Med. 618 *Tiphys* ..., domitor profundis, liquit indocto -n magistro. LYCAN. 7, 126 (in compar.) ut victus violente navita *Coro* dat -n ventis eqs. (cf. COMMENT. dat clavum vento; aliter ADNOT. Lucan. 7, 127 officium gubernandi). 9, 345 pars raturum maior (-n clavumque) secuta est (cf. an ēν διὰ δύοιν pro -e clavi?). PETRON. 123 vers. 235 (in compar.) velut ex alto cum ... inhorruit auster ..., non arma ministris, non -n prodest eqs. APVL. met. 2, 14, 2 utroque -e amisso ... demersa est *navis*.

2 -n est animans (praevalent notio imperandi, sed dirigendi l. 6sq. et in imag. l. 19, fort. exemplo sim. inducendi l. 10): **a** *homo*: VAL. MAX. 1, 1, 9 imperia (i. consules) ... ita se humanarum rerum (futura) -n existimantia, si divinae potentiae ... constanter fuissent famulata (cf. fundatura con. *Walter*, futura *Krohn*). SEN. Ag. 705 tot illa regum mater et -n Phrygum ... Hecuba. Phoen. 1 (*Oedipus Antigona*) caeci parentis -n et fessi unicum patris levamen, nata (item de dirigente caecum): STAT. Theb. 4, 536 [*Tiresias vates filiae*] o nostrae -n viresque senectae). PS. MAX. TAVR. serm. 109 p. 747^B ecclesiarum omnium -n ... Paulus *apostolus*. CE 1836, 4 (saec. V) hic iacet ... Astania ... concors, blanda, decens, recumen fidele suorum. RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 30, 23 secundum quod visum est pio vestro -i (i. imperatori; gr. I 1, 5 p. 14, 6 τῆ εὐσεβεῖ ὑμῶν κορυφῆ). VEN. FORT. carm. app. 5, 1 *Childebercthe* rex regionis apex et supra regna -n.

b *deus, Christus* (de Apolline fort. p. 735, 40): LACT. epit. 6, 1 unum esse -n in mundo, unam potestatem (nisi ad p. 735, 6sq.; resp. inst. 1, 8, 1 unius dei potestate ... mundum gubernari). PRVD. apoth. 214 non recipit naturam hominis ..., neget ut -n pollere supremum (c. Symm. 1, 295 *Romani* s. -n crassis in partibus orbis esse rati). cath. 8, 1 (in imag.) *Christe*, servorum -n tuorum, mollibus qui nos moderans habenis leniter frenas.

?B *id, quod regitur, sc. fere i. q. regnum (nisi exempla ad IA pertinent)*: INSCR. Brit. I 2448, 8 (= CE 1524, saec. IV²; in pavimento tessellato iuxta caput dei) Neptuni vertex regmen sortiti mobile ventis (m. ita [abl. causae] iungunt edd.; an iungas -n ... ventis [dat.], ut locus ad p. 734, 73 sqq. pertineat?). FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 2, 2 dum sic Africano praesides moderando -i, rex, ut magis desideres animae spatia dilatate quam regni.

appendicula syntactica et stilistica: **1** *determinationes selectae*; **indicatur**: **a** *quis (quid) regatur, per gen. obi.* l. 3sq. p. 733, 55sq. 734, 28sq. 54. 735, 29. 52. 55sq. et saepe, per dat. fort. l. 22 (vix addas p. 733, 52), per adi. l. 24. p. 733, 64. 734, 33, per praepos. circa p. 735, 17, in c. acc. p. 733, 66. 734, 11, super p. 733, 69 et GREG. M. moral. 24, 55 l. 100. **b** *quis (quid) regat, per gen. subi.* p. 733, 67. 734, 24. 735, 4 et saepius (cf. adi. p. 734, 31, pron. poss. p. 734, 38), per praepos. penes e. g. p. 733, 58. 73. 734, 5. 70, in c. abl. p. 733, 59. 734, 2.

2 *iuncturae verbales paucae selectae*: **a** -n alicui dare sim.: VELL. 2, 85, 2 commissum est (AVG. lib. arb. 1, 46 NOVELL. Anth. 3 pr. al.). VAL. MAX. 2, 8 praef. largita est (FIRM. math. 3, 4, 8). 7, 3, 1 daturus. *sim. al.* **b** -n suscipere, tenere sim.: TAC. ann. 4, 9, 1 susciperent (LACT. mort. pers. 18, 14 GREG. M. moral. 2, 52. adde p. 93, 71). 13, 49, 3 teneret (LACT. inst. 4, 10, 16 HIST. AVG. Opil. 6, 5. al.). SVET. Aug. 27, 5 recepit. FIRM. math. 5, 4, 2 sortiuntur (AVSON. p. 735, 26. INSCR. Brit. l. 22). *sim. al.* **c** sub -e habere, vivere sim. p. 734, 36. 37. 52. 735, 4. 21. al.

3 *accedunt varia ratione voces notionis (afferimus exempla selecta)*: **a** *quaelibet*: dominium p. 733, 63. 735, 23, imperium p. 733, 57. 60. 735, 4. al., moderamen p. 734, 66. 735, 16, potestas l. 15. p. 733, 64. 65. **b** *ad navigationem pertinentes*: clavus p. 734, 15. 735, 42sq. 72. al., gubernaculum p. 733, 63. 735, 2 (cf. e. g. gubernatio p. 734, 65. 735, 13, gubernare p. 734, 26. 63).

regimentum, -i n. a regere; cf. regimen. [apul. et salent. rišamenti, rešemiende, -iinde 'instrumentum domesticum'. cf. M.-L. 7170a et Faré, Postille. Rohlf's, Vocab. dei dialetti salentini II, 1959, 541. Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz II, 1929, tab. 200 loc. 736. Schd.-Cr.] i. q. regimen (cf. FEST. p. 733, 23; c. gen. obi. l. 57. 60, subi. l. 65; plur. praeter l. 66. p. 733, 23): **1** *regitur res publica sim.*: CHAR. gramm. p. 408, 20 (subestne vox gr. ἀρχή varia significans?) tirocinia eius et (-a vel rudimenta) (-i regimen tuum legit ed. Gloss. V 664, 60). CHAR. dig. 1, 11, 1 pr. -is rei publicae ad imperatores perpetuos translatis. AMM. 28, 1, 7 *Maximinum* ad usque sublimia -a (-venturum) sed periturum ferro poenali (-i con. *Iuretus*, alii alia). EVSTATH. Basil. hex. 5, 2, 12 honores delatos a principibus, gentium -a, militum magisteria eqs. (gr. p. 100^A ἐθνῶν ἐπιμέλειαν). *metonymice significatur gubernaculum navis* (in imagine; cf. p. 735, 64): AMM. 25, 9, 7 tu ... *Fortuna* orbis Romani ..., quae ... excussa -a perito rei gerendae ductori *Iuliano* ... iuveni *Ioviano* porrexisti. **2** *reguntur numeri*: BOETH. arithm. 2, 32, 2 l. 18 *paria et imparia* in unam ... amicitiam ... miscentur et illius unitatis informatione atque -o unum numeri corpus efficiunt.

regimōnium, -i n. a rēx (de suffixo v. Leumann, Gramm. 1977, 297). GLOSS. -um: βασιλείου. gubernatio, diocesis. regimen. *sim. al.* GLOSS.^L III Abol. RE 75 regna: tempora vel -a. legitur in inscr. *Pompeiana* (si recte), postea in script. sacris et apud *Christ.* (septies in VET. LAT. psalm. [cod. 136], de quibus locis v. comm. Ammassari, 1987, 244. 358. 393. 594. al.).

fere i. q. regnum: **1** *proprie significatur dominatio, potestas regnantium*: **a** *generatim*: CIL IV 918 (fort. iocose de homine privato) Secundus (-um tenet) feliciter (-i de textu dubitat ed.). VET. LAT. sav. 7,

8 (Aug. c. Adim. 19 *et pars codd.* VVLG.) praeposui illam *sapientiam* -is et sedibus (gr. *σπηπτρων*, cod. 94. 95 -i, *ceteri codd.* Vulg. regni(s), regibus al.). FILASTR. 24, 2 *Belus rex orientem potenti -o multo tempore detinuit.* LIB. gener. chron. I p. 123, 277 (*spectat ad IV reg. 11, 12*) Ioas ..., cui Ioadae sacerdos inposuit -um (cf. *Chron. Alex. chron. I p. 123, 274* hunc inposuit ... in regnum). **b** *speciatim in religione christ. respicitur regnum caeleste: regnat deus:* VET. LAT. psalm. 60, 7 (cod. 136) dies super dies -ni tui adicies (*aliter, sc. c. respectu hominis, gr. βασιλέως, cod. 300. al. et Vulg. regis*). 102, 19 (*ibid.*; gr. *βασιλεία, cod. 300. al. et Vulg. regnum*).

regnant fideles electi: FILASTR. 150, 5 (*ad cant. 6, 7, v. p. 738, 1*) quod aliae animae ad -um, aliae ad coniunctionem ... vocarentur (150, 8).

2 *metonymice transfertur ad: deum:* VET. LAT. psalm. 27, 8 (cod. 136) dominus -um, fortitudo nostra[m] eqs. (*alibi nihil resp.*). *reges humanos:* VET. LAT. psalm. 47, 5 (cod. 136) -a in consilio transierunt in idipsum (gr. *βασιλείς, cod. 300. al. et Vulg. reges*). *terras vel gentes (ubique resp. gr. βασιλεία, Vet. Lat. cod. 300. al. et Vulg. regnum):* VET. LAT. psalm. 67, 33 (cod. 136) a -is terrae cantate deo nostro. 78, 6 (*ibid.*) super gentes ... et super -a. 104, 13 (*ibid.*) transierunt a gente in gentem a -o in populum alterum.

***regīna**, -ae f. [a rēx (*rēg-s) et suffixo -īno-, cf. concub-īna, gallīna al.; vix coll. ind. vet. rājñī 'regina' derives a *rēgnī-na. v. *Walde-Hofmann II 432; Leumann, Gramm. 1977, 327; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 522. Mei.] de origine: formam fem. vocis q. e. rex esse arbitrantur DON. gramm. mai. 2, 5 p. 621, 7 DIOM. gramm. I 328, 28. al.; dissentit CHAR. gramm. p. 61, 12 (cf. l. 4 'rex' communi genere dicitur) 'regnator, regnatix, rex', nam '-a' nullo modo recipiendum, nisi receperimus et 'reginum'. *scribitur rec- INSCR. Année Épigr. 1957 n. 48 (e Germ. Sup.; a. 206), red- per errorem INSCR. numm. imp. V 2 p. 588 adn. 2 (e Moesia; ca. a. 260); r-, non rh-, probat CASSIOD. gramm. VII 154, 6 (e Cornuto).**

*abbreviatur r p. 740, 54sq. 58. 741, 50, reg p. 740, 48. FAST. ann. Iul. frg. min. Sept. 23 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 63; post a. 13 a. Chr.). et saepius, regi CIL III 7908, regin CIL III 7497. 7750. al. dat. sing. CIL I² 1993 (prope Visentium) (Iuno)ne -a. INSCR. Dac. III 2, 230 (fortasse per negligentiam) Iunoni -i. de prosodia: testatur ī longam PRISC. gramm. II 120, 18, accentum in syll. paenult. Ps. PRISC. gramm. III 521, 37; scribitur c. i longa ACT. lud. saec. Aug. (CIL VI 32323) 125. de notione (cf. l. 68. p. 738, 40. 41): GLOSS. -a: βασιλίς, βασιλίσσα, ἄνασσα. GLOSS.¹ I Ansil. RE 750 -a: regis coniux. al. legitur apud auctores inde a LIV. ANDR. (v. p. 740, 69 et cf. p. 740, 60sq.) per totam latinatē (in prosa orat. inde a CIC.), in titulis inde a saec. III med. a. Chr. (v. p. 740, 48), in nummis inde ab a. 105 a. Chr. (v. p. 739, 16. 740, 54. 62sq.); litteris gr. p. 740, 47, cf. vocem hybridam ὀγγίσσα. [it. vet. (nisi a francog. vel prov.), sard. reina, sard. centr. vet. regina, francog. reine, prov., cat. reina, hisp. reina (deinde réina), port. vet. reinha, rec. rainha. cf. M.-L. 7171. Battisti-Alessio V 3225. Cortelazzo-Zolli² 1328. Wagner II 346. Wartburg X 210 sq. Coromines VII 213. Corominas-Pascual IV 900 sq. Machado³ V 33. Schd.-Cr.] **[confunditur in codd. c. regna LIV. ANDR. carm. frg. 14 ACC. trag. 649 DRAC. Orest. 137. al., regia SEN. Herc. f. 1105; loco dub. PLAVT. Poen. 266 -as alicarias (ita ed. Lindsay, fort. sec. cod. Turnebi deperditum, sed v. Ceccarelli, Riv. Fil. Class. 127, 1999, 310 sqq.); reliquias a. sim. codd. exstantes; e. conii. dub. FLOR. Verg. 2, 2 populum ... (sem)per -ae, deae, i. Isidis, sinistra pulsantem (Axelson, Textkr. zu Flor. ..., 1944, 18 sq.; ₁ peregrinae cod. unicus, edd.)]***

significatur ea, quae regnat vel quae necessitudinem regiam habet, βασιλίσσα (quam vocem in gr. saepe respondentem infra fere omisimus; ceterum resp. e. g. ἄνασσα p. 739, 5, βασιλίς p. 739, 75. 740, 62. saepe in allocatione ponitur, sive sola sive c. nomine proprio, e. g. p. 738, 10. 739, 26. 740, 56. 70sq. 742, 10 [v. Dickey, Lat. Forms of Address, 2002, 107. 241. 355. al. et cf. SERV. p. 740, 72]; c. acumine de ea, quae statu suo regali digna est, p. 739, 56 [opp. mulier]): I -ae sunt feminae (contumeliose de viro sub B2): A strictius c. respectu status regalis; -ae sunt: I gentis externae vel non definitae, sc. quae ita vocantur: a quia nexu quodam cum rege coniunctae sunt; significantur: α quaelibet feminae domus regiae (sc. quibus est necessitudo regia vel varia vel incerta, non definita; exempla selecta post Ov.): PLAVT. Truc. 531 adduxi ancillas tibi ... ex Suria duas; ... istae -ae domi suae fuere ambae. TER. Eun. 168 (ad meretricem) eunuchum dixti velle te, quia solae utuntur his -ae (locum ad p. 740, 3sq. trahit DON. ad loc. 1 '-ae', divites, [item SCHOL. Bemb.], sed ἐμφρατικώτερον est). Ov. epist. 16, 333 (Paris Helenae) ibis Dardania ingens -a per urbes. VAL. MAX. 9, 1 ext. 7 Cyprii -as suas mulierum corporibus velut gradibus constructis ... currus conscendere ... sustinebant. CVRT. 3, 3, 22 matrem Darei ... currus vehebat et in alio erat coniunx; turba feminarum -as comitantium equis vectabatur. PLIN. nat. 37, 145 aromatitidis ... murræ ... odoris, ob hoc -is frequentata. SVET. Iul. 52, 1 dilexit et -as. HYG. fab. 92, 5 ancillas Helenae aliquando -as. MIN. FEL. 20,

6 -am pudicam sexu suo fortioem. VET. LAT. cant. 6, 7 (Filastr. 150, 1, sim. VVLG.) sunt sexaginta -ae et LXXX concubinae et iuvenulae eqs. INVST. 11, 9, 15 Alexander ... eas (sc. matrem, uxorem, filias Darii) ... et haberi et salutarī ut -as praecepit. VVLG. Is. 49, 23 erunt reges nutritici tui et -ae nutritices tuae. VEN. FORT. vita Radeg. 4 devota femina, nata et nupta -a, ... pauperibus serviebat ancilla. al. β uxores, concubinae sim. regum (exempla selecta post Ov.): PLAVT. Stich. 133 (loq. uxor pauperis) placet ille meus mihi mendicis; suos rex -ae placet (v. Otto, Sprichw. n. 1539). Trin. 207 scurrae sciunt id, quod in aurem rex -ae dixerit, sciunt quod Iuno fabulast cum Iove. ACC. trag. 439 (ad Althaeam?) -a, (ad)erit tempus, cum eqs. 649 auferre ab ₁-a) ... puerum (i. a Procne? ₁ reg(ion)na var. ll.). CIL I² 731 (Romae; saec. I¹ a. Chr.) (r)ex Ariob(arzanes ...) et -a. DICTVM Dolabellae Suet. Iul. 49, 1 (de Caesare) paelicem -ae (sc. Bithyniae). CATVLL. 66, 19 id mea me ... docuit -a (loq. coma Berenices ut: 66, 39 invita, o -a, tuo de vertice cessi. 66, 89 [voc.]). CIC. off. 3, 38 Gyges -ae stuprum intulit. SALL. epist. Mithr. 9 quom filius regis Bithyniae Nysā, quam -am appellaverat, genitus haud dubie esset. VERG. Aen. 2, 578 (sunt qui versus poetae abiudicent) scilicet haec Helena Spartam incolumis ... aspiciet partoque ibit -a triumpho? 7, 405 -am Allecto stimulis agit (i. Amatam ut: 11, 223. al.). 10, 705 Cisseis -a (i. Hecuba). PROP. 3, 15, 13 quotiens pulchros vulsit (corr. Titius, ussit trad.) -a Dirce capillos. 4, 4, 55. Ov. ars 1, 311 in nemus ... thalamo -a relicto fertur Pasiphaē. VAL. MAX. 1, 8 ext. 13 Mithridatis ... regis filiā Drypetine, Laodice -ā natā. SEN. Ag. 125 (alloq. nutrix Clytemestram) -a Danaum. CVRT. 8, 9, 29 regem Indiae pellicum longus ordo sequitur; separatim a -ae ordine agmen est. APVL. met. 4, 28, 1 erant in quadam civitate rex et -a. VET. LAT. psalm. 44, 10 (Cyp. testim. 2, 29, sim. cod. 400. al. et PSALT. Rom., VVLG.) adstuit -a ad dexteram tuam in veste inaurata (Hier. psalt. sec. Hebr. coniux. locum explicat HIER. epist. 65, 15, 1 ubi nos 'coniugem' vertimus, ibi apud Hebraeos legitur 'segal', pro quo Aquila σῆγκουτον, Symmachus ... παλλακήν, id est concubinam, Septuaginta ... '-am' [gr. βασιλίσσα] interpretati sunt). VVLG. III reg. 11, 3 fuerunt ... ei Salomoni uxores quasi -ae septingentae et concubinae trecentae. Esth. 5, 3 quid vis, Hester -a? GREG. TVR. Franc. 4, 26 p. 159, 4 Theodogildis, una -arum eius regis (i. Chariberti). 9, 38 p. 458, 4 Faileuba, -a Childeberthi regis. GREG. M. epist. 11, 35 l. 1 (in tit.) Gregorius Bertae -ae Anglorum. PAP. Tjäder 50, 79 (a. 590/604) olea (san)cta ... adduxit Iohannis ... domnae Theodelindae -ae de Roma. al. γ filiae regum (exempla selecta post CVRT.): VERG. Aen. 1, 273 donec -a sacerdos ... geminam partu dabit Ilia prolem (SERV. regis filia; abusive dicit more poetico, ut alibi '...' [affert locum seq.]). 6, 28 magnus -ae ... amore (SERV. regis filiae, Ariadnes). Ov. epist. 12, 1 (Medea Iasoni) tibi Colchorum ... -a vacavi (de eadem: VAL. FL. 7, 444 ego externae -a domus. al.; cf. p. 740, 30). SEN. Herc. f. 641. Herc. O. 355 in famulae locum -a cecidit (i. Iole filia Euryti regis). Med. 509. CVRT. 3, 12, 21 Alexander virginis -as (regias conii. Rutgers) ... tam sancte habuit, quam si eodem, quo ipse, parente genitae forent (STAT. Theb. 7, 246 virgo ... -a [i. Antigone]). HIST. Apoll. rec. A 2 [sim. rec. B]). INSCR. Année Épigr. 2006 n. 1578 (Beryti; saec. I²) (rex magnus Agrippa ... et r)egina Berenice regis magni A(grippae filii) (de eadem: QVINT. inst. 4, 1, 19 TAC. hist. 2, 2, 1. al.). SVET. Claud. 28 libertum Felicem ... trium -arum maritum.

al. δ matres regum (cf. fort. B1c): in regno Persarum: CVRT. 3, 3, 22 (v. p. 737, 72). 3, 12, 25 (loq. mater Darei) tu quidem, Alexander, matrem me et -am vocas, sed ego me tuam famulam esse confiteor (de eadem: 5, 3, 13). in regno Iuda: VET. LAT. Ier. 29, 2 (Hier. l. 57). HIER. in Ier. 3, 19, 2 (ad 13, 18 regi et dominatrici) matri eius regis, quam propheta dominam et dominatricem sive -am appellat. 5, 63, 1 'Iechonias rex et domina' (= Vulg. Ier. 29, 2) sive '-a' (cf. gr. 36, 2 τῆς βασιλίσσης et Hier. ibid. 5, 63, 3 cum Iechonia et matre eius). VVLG. IV reg. 10, 13 ad salutandos filios regis et filios -ae (i. Athaliae matris regis).

b quia ipsae suo iure regnant (una cum rege compari e. g. l. 62; exempla ceteriora); respiciuntur: α -ae variae (exempla selecta inde a PLIN. nat.): CIC. or. frg. A 16, 9 (ex or. de rege Alexandrino) cum rex -am sororem suam ... manibus suis trucidasset. CIL III 6583, 11 (ex Aegypto) -a et rex iusser(un)t (cf. gr. I sq. βασιλίσσης καὶ βασιλέως προσταζάντων. -am Cleopatram VII fuisse [cf. p. 739, 13sq.]) putat Rigsby apud Dreher, Das antike Asyl, 2003, 127 sqq.). VERG. Aen. 11, 499 ab equo -a ... desiluit (i. Camilla ut: 11, 703. 801). LIV. 27, 4, 10 ad Ptolomaeum (sc. IV) et Cleopatram (sc. Arsinoe III) reges ... legati ... dona tulere: regi togam ..., -ae pallam pictam. CVRT. 6, 5, 25 Amazones -am habebant Thalestrin. al. LVCAN. 10, 92 (loq. Cleopatra) nullo discrimine sexus -am scit ferre Pharos. PLIN. nat. 6, 186 regnare feminam Candacen, quod nomen multis iam annis ad -as transit. TAC. hist. 3, 45, 1 in Cartimanduum -am (postea: Brigantibus imperitabat. de eadem: ann. 12, 36, 1. al.). CIL III 83 (e Meroe; saec. III ex./IV¹) bona fortun(a) dominae -ae in multis annis (vix ad IIB3, v. Łajtar-van der Vliet, Zeitschr. Pap. Epigr. 157, 2006, 193 sqq.).

[Günther]

CLAVD. 18, 322 -arum ... sub armis barbariae pars magna iacet. AVG. civ. 18, 3 p. 260, 29 *Isidem mulierem* ex Aethiopia in Aegyptum venisse -am et, quod ... iuste ... imperaverit ..., hunc honorem illi habitum esse divinum. PRISC. periheg. 360 *Locri olim* istuc -am propriam venere secuti (gr. 366 ἀνάσσει [-η var. l. apud Eustath.]). *al. pendet gen. (dat. l. 7) indicans, cuius gentis, regionis sim. -a sit:* PAVL. FEST. p. 24 Aege, Amazonum -a (IVST. 2, 4, 18. *al.*; cf. DICT. 3, 15 -a Amazonibus, [-num var. l.]). VAL. MAX. 4, 6 ext. 1 gentis Cariae -a Artemisia (SEN. Herc. f. 246. *al.*). 9, 3 ext. 4 Semiramis Assyriorum -a (*de eadem:* ISID. orig. 15, 1, 4. *al.*). PLIN. nat. 6, 191 insula in Nilo Sembritarum -ae paret. FRONTIN. strat. 2, 5, 5 Thamyris Scytharum -a (*de eadem:* IVST. 1, 8, 2. *al.*; cf. Getarum: DRAC. Orest. 427 IORD. Get. 61). *al.*

β -ae quaedam celeberrimae: ① *Cleopatra VII -a Aegypti (saepius sine nomine proprio; fort. huc p. 738, 64, cf. p. 738, 70; exempla selecta inde a VELL.):* CIC. Att. 14, 8, 1 -ae fuga mihi non molesta est. 14, 20, 2. *al. in Att. INSCR. numm. lib. rei publ. n. 543 (a. 32 a. Chr.) Cleopatras -ae regum filiorum regum.* VERG. Aen. 8, 696 -a in mediis patrio vocat agmina sistro. 8, 707. HOR. carm. 1, 37, 7 dum Capitolio -a, demeritis, ruinas ... parabat (l. demens, heu con. Shackleton Bailey). PROP. 3, 11, 39 incesti meretrix -a Canopi (PLIN. nat. 9, 119 -a m.). VELL. 2, 84, 2 *quidam* numquam -am nisi nomine salutavit. LVCAN. 10, 89 conplector -a pedes tuos, Caesar. PLIN. nat. 9, 119 Cleopatra, Aegypti -arum novissima. SVET. Aug. 17, 5 Antoni -aeque communes liberos. FLOR. epit. 4, 11, 3 *Antonio tantum* diadema deerat, ut -ā rex et ipse frueretur. *al.*

② *Dido -a Carthaginis:* VERG. Aen. 1, 303 -a quietum accipit in Teucros animum. 1, 522 o -a, ... Troes te ... oramus. *et saepe in eodem opere.* SIL. 1, 119 *ego Hannibal* hanc mentem iuro ... per manes, -a, tuos. *al.* SVET. Nero 31, 4 Dido -a. FLOR. epit. 2, 15, 17 -am, quae Carthaginem condidit. TERT. monog. 17, 2 -a Carthaginis. *al.* ③ *-a Saba, quae Salomonem regem adiit (saepe in imag. ecclesiae, cf. IIC):* VET. LAT. II par. 9, 1 (cod. 109, *sim.* VVLG.) -a Sabaa audibit (*i. -vit*) opinionem Salomonis (9, 3 [*ibid.*, *om. Vulg.*]). VVLG. III reg. 10, 1 HIER. epist. 65, 1, 5. *al.*) Matth. 12, 42 (cod. 3. *al.*, *sim. al. et VVLG.*) -a austri resurget in iudicio (Luc. 11, 31 [cod. 3. *al. et VVLG.*; cod. 4. *al.* ab austro]). IREN. 4, 27, 1 l. 55. HIL. in Matth. 12, 20 a. -a nunc in exemplum ecclesiae praesumpta. *al.*) IVVENC. 2, 707 -a noti (austri var. l.). SIDON. epist. 7, 9, 21 australis -ae Sabaitis gaza. *al.*

2 Romanae: **a** *e domo regia antiqua (respic. Tanaquil uxor Tarquinii Prisci):* LIV. 1, 39, 2 *famulum* ab -a retentum (*antea:* reges [*i. rex et -a*]). 1, 39, 5 ab -a Romana. PLIN. nat. 36, 204 FLOR. epit. 1, 6, 2.

b -a sacrorum, sc. uxor regis sacrorum: PAVL. FEST. p. 113 inarculum virgula erat ..., quam -a sacrificans in capite gestabat (*sim.* SERV. auct. Aen. 4, 137). CIL VI 2123 (*saec. II/III*) C. Va(....) rex sacrorum augur cum Manlia ... Fadilla -a sacrorum patri karissimo (*de eadem:* 124 -a sacr(orum). *ceterum:* MACR. Sat. 1, 15, 19 Romae ... kalendis omnibus ... -a s., id est regis uxor, porcam vel agnam in regia Iunoni immolat).

c e domo imperatoria: **a** *-a est uxor imperatoris (syn. Augusta l. 74, iuxta pos. imperator l. 61 sq.; cf. Mommsen, Staatsrecht II³ 764 cum adn. 4; Magie, De Rom. iuris ... vocabulis, 1905, 69):* OCTAVIA 900 quo me Octavianus trahitis quodve tyrannus aut exilium -a iubet? PLIN. nat. 29, 20 iam ... adulteria etiam in principum domibus, ut ... Valentis in qua dictum est -a (*cf.* 29, 8 adulterio Messalinae Claudii Caesaris). 29, 21 non magis haec, *sc. crimina medicorum*, urbi timuit Cato ... quam -as (*fort. ad γ*). FAVSTIN. trin. praef. -am te, *Flaccilla*, orbis Romanus suspicit. PS. SEN. epist. Paul. 8 *cave*, ne ... offensum dominae (*i. Poppaeae*) facias ...; si est -a, non indignabitur, si mulier est, offendetur. AMM. 15, 2, 8 Eusebia suffragante -a (*i. uxore Constantii, de qua* 15, 8, 3. *al. apud eundem*). HIER. epist. 79, 6, 2 (*iuxta pos.* Augustus). CLAVD. 10, 174 (*alloq. Nereides Venerem*) haec munera nostra precamur -ae (*i. uxori Honorii*), -a, feras (l. ad p. 741, 35). AVELL. 234, 3 (*a. 520*) studio ... fidelissimi nostri imperatoris et piissimae -ae. COD. Iust. 5, 16, 26 donationes, quas divinus imperator in piissimam -am suam coniugem ... contulerit. MARCELL. chron. II p. 94, 493, 1 statuam regis -aeque funibus ligatae atque per urbem tractae sunt. *al.* **β -a est filia imperatoris:** CLAVD. carm. min. 30, 5 dic, mea Calliope, ... vile putas donum ..., si floribus ornes -ae (*i. Serenae*) -a, comam? (l. ad p. 741, 37). MARCELL. chron. II p. 73, 416, 2 ad -as, Arcadii imperatoris filias. **γ -ae sunt variae feminae domus imperatoriae (ubi de pluribus agitur, et uxores et filiae imperatoris comprehendendi possunt; huc fort. l. 53):** AMM. 14, 1, 3 oblato ... -ae monili (*i. Constantinae uxori Galli Caesaris*, ut 14, 1, 8, 14, 9, 3). CLAVD. 22, 361 domus haec *Stilichonis* ... -as ... parit -arumque maritos. SVLP. SEP. chron. 2, 34, 1 -ae beneficio crux domini tum reperta (*cf.* 2, 33, 5 Helena, mater principis Constantini). MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 40, 13 pius est imperator, -ae deum amat. RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 48, 26 epistula ... ad Augustas sive -as (*gr. I 1 5 p. 131, 31 πρὸς τὰς βασιλίδας*). *al.*

B laxius, sc. transfertur: **1 ad feminas praestantes et -is vere regis quodam modo similes (saepius indicatur, cui [rei] praesint vel praesente fingantur):** **a exempla varia; -a vocatur femina:** **α dives, nobilis sim. (fort. huc l. 17. p. 737, 67):** PERS. 2, 37 (*nisi ad A*) *avia puerum infantem* nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in aedis: 'hunc optet generum rex et -a'. CIL XIV 4239 (*saec. I²/II¹*) Herenniae ... co(n)s(ulis) uxori -ae suae h(onoris) c(ausa) posuit Ti. Claudius ... cum ... uxore. MART. 7, 50, 1 fons dominae, -a loci quo gaudet Ianthis. 10, 64, 1 (*poeta patronae*) contigeris, -a, meos si, Polla, libellos. APVL. met. 1, 8, 3 (*per ironiam alludit ad usum sub b illustratum*) 'parce ... in feminam divinam ...'; 'ain tandem?' inquam, 'potens illa et -a caupona, quid mulieris est?' TERT. virg. vel. 17, 5 *quas feminas Arabiae* propterea infelicissimas ait Romana quaedam -a, quod eqs. (*Juliam Domnam significari suspic. Schulz-Flügel, comm. 1997, ad l., ita ut locus ad p. 739, 47 sqq. pertineat*). **β dilecta, pulchra:** CIL IV 2413^h Cestilia -a Pompeianoru(m) anima dulcis. VI 29349 (*saec. II; nisi ad α*) Vlpiae Fortunatae M. Vlpium Alexander coniugis carissimae -ae suae (*an patronae coll. 12129 patronae uxoriae?*). PORPH. Hor. carm. 4, 1, 4 ('sub regno Cinarae') ut dignitatem formae eius ostenderet, -am sibi fuisse ait *poeta*. **γ coetui cuidam praeposita (cf. locum dubium p. 737, 49):** STAT. Theb. 4, 379 silvestris -a chori ([SCHOL. ut choros ducebat sacerdos una Baccharum]). Ach. 1, 295 -a decori Deidamia c. cf. Theb. 12, 111 nigrae -a catervae maerentium ... Argia). VET. LAT. III reg. 15, 13 (cod. 91. *al.*) Anam matrem suam transtulit, ut non esset -a concilii (*sim. Vulg. ne esset princeps in sacris Priapi, aliter gr. τοῦ μὴ εἶναι ἡγομένην* [cf. p. 738, 51 sqq.]).

b -a est femina deae similis, sc. quam deam esse vel credit aliquis vel credere se fingit (cf. II infra et Hom. ζ 149. 175 ἀνασσα): PETRON. 128, 2 (*ad Circen matronam; cf. 127, 5 libuit deae nomen quaerere*) quaeso, inquam, -a, noli suggillare miserias. VAL. FL. 5, 385 (*alloq. Iason Medeam adhuc sibi ignotam; cf. 378 si dea ... huc ades*) fer opem, -a, viris.

c respicitur Maria, sc. sive ut femina praeclarissima sive ut mater Christi pro rege habiti (cf. p. 738, 51 sqq.): PETR. CHRYS. serm. 143, 7 -a totius exstitit castitatis. VEN. FORT. laud. Mar. 261 conderis in solio felix -a superno. CORIPP. Iust. 2, 53 creatoris genetrix ... mundi, excelsi -a poli.

2 contumeliose ad virum, quasi concubinum regis (agitur de Caesare, cf. p. 738, 13; ad rem v. Suet. Iul. 2 et Cass. Dio 43, 20, 2 sqq.): SVET. Iul. 49, 2 edicta Bibuli, quibus proscriptis collegam suum Bithynicam -am, eique antea regem fuisse cordi, nunc esse regnum. *ibid.* Octavius ... quidam ..., cum Pompeium regem appellasset, ipsum -am salutavit.

II -ae sunt deae (ad rem v. Seeck, RE IA 472, 29 sq. et Bömer, comm. 1958, ad Ov. fast. 6, 37; cf. l. 26 sqq.): **A Iuno (nomen explicatur vel cum pluribus enumeratur: VARRO ling. 5, 67 Iuno dicta est -a, quod huius omnia terrestria. SERV. Aen. 1, 8 [sim. 4, 59, 8, 84] est Lucina ..., est -a, ut '...' [affert p. 741, 6]):** **1 nomine proprio apposito, sc. Iuno -a (varius mutato ordine -a I., v. l. 51 et LIV. 5, 22, 4. 40, 52, 1 [interpositis aliis verbis e. g. l. 67 sq. et VAL. FL. 6, 430]; exempla selecta inde a LIV.):** cf. GLOSS. biling. I 12, 16 [*saec. II/III*] ἡρα βασιλίσσα ἰωννον ἡγηῶσα: CIL I² 378 (*Pisauri; saec. III med. a. Chr.*) Iunone reg. (matrona Pisauraese, (*nom. pl.*) dono dedrot (*alii* reg(ine), *alii* reg(ina) [dat.] intellegunt). PLAVT. Cist. 513 ita me di deaque ... itaque me I. -a eqs. CARM. epigr. Plin. nat. 35, 115 (*Ardeae; fort. saec. II² a. Chr.*) -ae I., supremi coniugis, templum. CIL I² 1430 (*Lanuvii; saec. II² a. Chr.*) Iunone Seispitei matri -ae (FAST. ann. Num. Antiat. Febr. 1 [Inscr. Ital. XIII 2 p. 4] I. S(osp)itae) matr(i) re-g(inae). *abbreviatur* I. s. m. r.: INSCR. numm. lib. rei publ. n. 316 [*a. 105 a. Chr.*] et in tit. Lanuvinis CIL XIV 2121, 11 [*aet. Aug., ut vid.*]. *al.*) 1993 p. 737, 33. 3102a. CIC. Verr. II 5, 184 te imploro, Iuppiter ..., teque, I. -a eqs. (*sim. dom.* 144). Scaur. 47. FAST. ann. Num. Antiat. Dec. 23 (Inscr. Ital. XIII 2 p. 25) I. reginae) in Camp(o). ACT. lud. saec. Aug. (CIL VI 32323) 121 I. -a ..., te quaeso precorqu(e). LIV. 27, 37, 13 septem et viginti virgines ... carmen in I. -am canentes ibant (*ad rem cf. 7 conditum ab Livio poeta carmen*). R. GEST. div. Aug. 19 aedes ... I. -ae (*gr. Ἥρας βασιλίδος*). INSCR. numm. imp. Hadr. II p. 386 n. 394 Iunoni -ae (*item in nummis:* III p. 67 n. 331 [*a. 138/9*]. *al.*; cf. l. 54 et Iuno -a: IV 1 p. 16 n. 7 [*a. 193*]. et saepius usque ad saec. III², e. g. V 2 p. 184 n. 341 [*a. 283/5*]). CIL III 1075 (*a. 183/5*) I. -ae Populoniae deae patriae (IX 2630). 14217³ (*a. 198/211*) (Iovi) (optimo) (maximo) I. reg(inae) eqs. CE 254, 8 (*e Numidia; saec. III*) caeli moles vix firma man(eret), haec eadem -a deum, ni cuncta ... fulcires sidera, Iuno. et saepe, maxime in titulis.

2 cetera exempla: **a quaelibet:** LIV. ANDR. carm. frg. 14 sancta puer, Saturni filia, -a (regna var. l.; cf. Hom. δ 513 πότνια Ἥρη). VERG. Aen. 1, 76 (*loq. Aeolus*) tuus, o -a, quid optes, explorare labor (SERV. inferioris personae reverentia est maiorem meritis appellare, non nomine). 7, 573 Saturnia ... -a. Ov. met. 3, 265 si maxima Iuno rite vocor ..., si sum -a Iovisque et soror et coniunx. *al. in eodem opere.* VAL. FL. 1, 81 omnipotens -a, ... da Scythiam ... mihi Iasoni. IVV. 12, 3 niveam -ae

ἀρχῆς). [it. rione, abrut. rijóna 'regio urbis'; cors. arekyone 'fundus, possessio'; francog. vet. sept. reon, roion, royom masc. 'regio, regnum'. cf. M.-L. 7173 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3259. Cortelazzo-Zolli² 1385. Wartburg X 213 sq. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime cum religio, e. g. Cic. Mil. 85 nat. deor. 2, 9 Liv. 25, 25, 8 QVINT. inst. 8, 2, 13 HIL. trin. 2, 6 (restit. VARRO ling. 5, 54; in var. l. falsa e. g. Liv. 22, 42, 9 PLIN. nat. 30, 19; falso trad. e. g. ACC. trag. 171 ARNOB. nat. 3, 38 p. 194, 24), ceterum e. g. cum legio CAES. Gall. 7, 83, 4 (v. etiam vol. VII 2, 1105, 71 sq.), regia p. 768, 8, rex VET. LAT. II Macc. 2, 13 (rec. V). al. (in var. l. falsa e. g. CAES. civ. 3, 112, 2); restit. pro regnum FEST. p. 270.]

exempla sic digerenda esse putavimus:

CAPVT PRIVS: fere i. q. linea recta:

I aliquo versa, in aliquam partem tendens, spectans:

A varia exempla:

1 proprie respic. -es: a in terra, solo: l. 44 (recta -e l. 60).

b in caelo: p. 744, 23. c in variis rebus: p. 744, 71.

2 translate: p. 745, 5.

B locutio adverbialis e -e: 1 i. q. ad lineam, rectā viā, directo: p. 745, 12 (usu temporali, i. statim, p. 745, 38). 2 i. q. e contrario: p. 745, 43 (sensu locali p. 745, 47; in imag. vel translate p. 746, 41).

II aliquid terminans vel dividens: A proprie: p. 746, 69 (in religione de terminis sacris p. 747, 8, in architectura p. 747, 18). B in imag.: p. 747, 24.

CAPVT ALTERVM: fere i. q. locus, tractus, plaga sim.:

I proprie:

A generatim spectat ad: 1 terras: p. 747, 50 (agros vel praedia p. 750, 3, locos administrationis causa separatas p. 750, 32 [respic. res privata principum p. 752, 64, ecclesia p. 753, 5], areas consecratas in religione pagana p. 753, 54). 2 varia corporea: p. 753, 62 (corpora animantium p. 753, 62). 3 caelum vel totum mundum: p. 754, 26. 4 mare: p. 755, 33.

B specialia quaedam: 1 in religione et philosophia: p. 755, 41.

2 in arte memoriae: p. 756, 28. 3 in disciplina augurali: p. 756, 34.

II translate vel in imag.: A usu communi: p. 756, 44. B in sermone tecnico, sc. artis metricae p. 757, 2, musicae p. 757, 19.

CAPVT PRIVS: usu originario, sc. vigente notione dirigendi, significatur fere i. q. linea recta (nonnulla etiam ad caput alterum trahere possit et vice versa; translate p. 745, 5sq. 746, 41sq.): I aliquo versa, in aliquam partem tendens, spectans: A varia exempla: 1 proprie respic. -es: a in terra, solo (v. etiam quae ad b adnotavimus et cf. imaginem p. 745, 3): α quaelibet iuncturae: ENN. ann. 481 impetus (h)aut longe mediis -bus restat (nisi ad p. 748, 71; 'medio cursu' intellegit Jackson, comm. V, 2009, 220). CAES. Gall. 6, 25, 3 Hercynia silva se flectit sinistrorsus diversis a flumine -bus (LIV. 41, 18, 9 profecti sunt consules inde in d. -es. PLIN. nat. 5, 115 Ephesiorum templum Dianae complexi e d. -bus duo fluvii. SVLP. Sev. chron. 1, 48, 3 navis longe d. -e Tharsos petebat). civ. 3, 41, 4 Caesarem diverso ab ea -e itinere profectum esse. LIV. 4, 39, 9 decurio equitum ignarus, quam -em consul petisset, ad urbem ... pergit (sim. 41, 18, 7 sortiti sunt consules ... -es, quas peterent). 10, 34, 7 portam unam alteramque ea dem -e ... patentes (25, 11, 7. 41, 1, 8 ab e. -e mille ferme passuum castra erant Gallorum). 22, 13, 8 Casinum longe inde alia -e esse. 34, 9, 5. 37, 31, 9 paeninsula duos in utramque -em versos portus tutissimos habet; qui in meridiem vergit eqs. CVRT. 8, 4, 5 milites in tempestate non poterant ipsi destinare, in quam -em obverterent corpora. FRONTIN. strat. 4, 5, 4 dux circumspectandae -is, qua evaderet, causa equum in orbem flexit. al. β accedit adi. recta (sc. r. -e, i. 'recto itinere' praeter p. 744, 1; cf. p. 744, 72. 75. 745, 4. 6): in titulis: SENT. Minuc. (CIL I² 584) 9 ex eis terminis r. -e in rivo Vendupale (de finibus eorundem agrorum: 12 ex eo termino ... r. -e in fontem in Manicelum). CIL I² 766 l 4 (a. 54 a. Chr.) censores ex s. c. termin(averunt) (recta) (regione) prox(imum) cipp(um) (sc. in ripa Tiberis; sim. per idem compendium r. r. [nisi intellegas ubique (recto) (rigore)]: XIV 4704a [aet. Tib.]. VI 40866 [a. 123/4]). VI 31572a (in cippo) in partem sinistram rec(ta) -e ad proxim(um) cipp(um) ped(es) tot ... (et in part)em dextram r. (-e) eqs. apud scriptores: CAES. Gall. 6, 25, 2 Hercynia silva oritur ab Helvetiorum ... finibus r. que fluminis Danubii -e, pertinet ad fines Dacorum (i. sc. in eandem partem atque flumen; distingue gen. sub δ illustratum). 7, 46, 1 oppidi murus a planitie ... r. -e, si nullus amfractus intercederet, ... tot passus aberat. LIV. 21, 31, 9 Hannibal non r. -e iter instituit, sed ad laevam ... flexit. CVRT. 7, 7, 4 Scytharum gens ... ab oriente ad septentrionem se vertit ...; r. deinde -e saltum ultra Istrum iacentem colit. 7, 10, 2 ingens

spatium r. -is est, per quam amnis ... fertur (spectat ad longitudinem terrae ut: 8, 9, 2 India ... minus in latitudinem quam r. -e spatiosa).

γ accedit gen. viarium (viae), sc. apud poetas (cf. l. 72): LVCR. 1, 958 omne, quod est, ... nulla -e v. finitumst. VERG. Aen. 2, 737 notā excedo -e v. 7, 215 non sidus -e viae litusve fefellit nos: consilio ... adferimur. 9, 385 Euryalum ... fallit ... timor -e v. (cf. SERV. auct. Aen. 9, 383 -em hic rectum iter dixit ab eo, quod regat tramitem). 11, 530 iuvenis nota fertur -e v. (inde AVSON. 18 [359 S.], 115). VAL. FL. 2, 43 ignota captus -e v. noctivagum qui carpit iter. SIL. 17, 579. STAT. Theb. 3, 9 (log. Eteocles) num -o diversa viae, sc. insidiatoribus, quos misi? δ accedit quilibet gen. indicans, quo quis (quid) tendat, unde veniat (aliter p. 743, 70): BELL. Afr. 68, 1 oppidum Zeta aberat a Scipione milia passuum x ad eius -em et partem castrorum conlocatum, a Caesare autem diversum ac remotum. Alex. 47, 4 Octavium ... navigiis vento secundo -em Graeciae petiisse. LIV. 10, 43, 11 -e castrorum, quae incensa ab Romanis erant, flammā ... progredi longius prohibuit. 25, 25, 8 castrorum portis -e platearum patentibus. 28, 17, 5 Masaesulii ... in -em quandam Hispaniae ... spectant (36, 25, 3 Lamia oppidum ... -em maxime Oetae spectat). al. VITR. 4, 4, 2 columnae contra -es (relig- codd. plerique) columnarum, quae inter antas sunt, introrsus collocantur. CVRT. 8, 13, 23 traicere amnem ... in -em insulae. APVL. met. 9, 25, 1 ut primum e -e mulieris ... maritus acceperat sonum sternutationis eqs.

β in caelo (saepae pertinet ad quattuor cardines [cf. p. 749, 5sq. et nonnulla sub p. 754, 44sq.]; item respic. -es terrestres, quae caelestibus respondent): α accedit gen. caeli (cf. p. 747, 2. 754, 27. 755, 50sq., mundi l. 41 [cf. p. 754, 28]): VARRO ling. 5, 31 c. -bus terra in Asiam et Europam divisa est; Asia enim iacet ad meridiem et austrum, Europa ad septemtriones et aquilonem. rust. 1, 4, 4 si ... propter c. -em ager calidior fit. 2, 4, 4 (nisi ad p. 747, 64sq.) boni seminis sues animadvertuntur a facie et progenie et -e c. (seq. l. 59). VERG. georg. 2, 269 c. -em in cortice vinearum signant. VITR. 1, 4, 1 locus saluber -es ... c. spectans neque aestuosas neque frigiditas, sed temperatas (1, 4, 8 temperatissimas). 4, 5, 1 ad vespertinam c. -em. 6, 6, 1 praesepia boum ad ... orientis c. -em spectent. al. COLVM. 3, 12, 5 status c., cuius -em quam spectare debeant vineae, vetus est dissensio. 4, 24, 2 vitis ... cum sit per quattuor divisa partis, totidem c. -es aspicit. PLIN. nat. 3, 45 Italia incidit per maria c. -e ad meridiem quidem, sed accuratius ... inter sextam horam primamque brumalem. FRONTIN. grom. p. 13, 8 hi limites ... a c. -e aut a loci natura sunt cognominati. GELL. 2, 22, 3 limites -esque esse c. quattuor: exortum, occasum, meridiem, septentriones ([inde Apul. mund. 13 p. 318 q. mundi plagas]. AMPEL. 1, 3. cf. l. 35 et q. -es mundi: IREN. 3, 11, 8 [gr. κλίματα]. GREG. M. in Ezech. 1, 3, 7). 2, 22, 13 hae duae -es c. orientis occidentisque. 2, 30, 1.

β cetera exempla: ① indicatur cardo: per gen. (cf. l. 33. 42): VARRO rust. 1, 57, 1 granaria perflentur vento ab exortu ac septemtrionem -e. LIV. 44, 31, 3 duo cingunt eam urbem flumina, Clausal a latere urbis, quod in orientem patet, praefluens, Barbanna ab -e occidentis. 45, 29, 7 qui Paeones prope Axium flumen ad -em orientis colerent (TERT. apol. 16, 10 nos ad o. -em precari [postea: ad solis ortum]. cf. R. GEST. div. Aug. 26 ad solis o. -em [gr. πρὸς ἀνατολάς]). per adi. (cf. l. 33): LIV. 38, 20, 4 consul animadvertit meridiana -e ... colles esse, a septentrione ... rupes (VITR. 5, 12, 7 m. -es propter aestus cariem ... procreant. al. CVRT. 8, 9, 5. al.). VITR. 1, 6, 7 meridiana et septentrionalis -o quomodo in urbe destinentur ([postea: parte]. 1, 6, 12 haec linea erit index meridiana et s. -is. al. apud eundem). vario modo: VITR. 6, 4, 2 triclina aestiva ad septentrionem spectent, quod ea -o ... semper refrigerata eqs. 6, 6, 4 granaria ... ad septentrionem aut aquilonem spectantia disponantur ...; namque ceterae -es procreant curculionem. ② quaelibet: VARRO rust. 2, 4, 4 (si huc; antea l. 29) a -e, si potius ex his locis, ubi nascuntur amplae quam exiles, pararis. VITR. 1, 3, 2 locorum, ubi aedificandum est, dispositio et ad -es sui cuiusque generis apta ... distributio. 1, 6, 5 ut inveniantur -es et ortus eorum ventorum (1, 6, 7 inter duas v. -es. 1, 6, 8 GELL. 2, 22 tit.). al. SEN. Tro. 1051 Troia qua iaceat -e. nat. 1, 2, 9 illa -o ventum dabit (sc. unde evanuerit corona stellam cingens). CVRT. 7, 3, 19 Caucasus mons hinc ... mare ..., illinc Caspium fretum ... aliaque (-e) Scythiae deserta spectat (i. Vogel, -is codd.). COLVM. 9, 8, 10 -em ..., in quam plures apes revolent (antea: caeli partem). PLIN. nat. 18, 354 cum ab austro vel coro ... fulgurabit, ... imbrem ex isdem -bus demonstrabit. APVL. mund. 13 p. 319 merides ... quoniam eadem semper -e signatur eqs. (pendet e Gell. 2, 22, 14 certo ... limite). al.

c in variis rebus (in corpore humano p. 745, 4): LVCR. 2, 249 cernere non possumus corpora nil omnino (recta) (add. pars codd. rec.) -e viai declinare ... sese (sec. doctrinam Epicuri [cf. p. 745, 13] ut: 2, 260 declinamus ... motus nostros, nec tempore certo nec -e loci certa, sed ubi ipsa tulit mens [i. sim. 2, 293]). 4, 514 in aedificatione norma ... si fallax rectis -bus exit, ...

omnia mendose *fiunt* (in *instrumento ut*: VITR. 9, 8, 12 orbiculus *hologii* ... habeat lingulam, cuius cacumen dirigat ad punctorum -es, *quibus dies indicantur*). 4, 1272 in *coitu mulier motu clunium* eicit ... sulcum recta -e viaque [vomeris], (*i. membri virilis*).

2 translate (*huc fort. iam* PLAVT. Mil. 886, v. p. 756, 48): CIC. Verr. II 5, 175 (176) si qui tantulum de recta -e deflexerit in hoc iudicio. 5, 181 haec eadem esse nostrae rationis -o et via, horum nos hominum sectam ... persequimur (*i. hominum novorum summus honores in re p. adeptorum*).

B locutio adverbialis e -e (*sc. numero sing.; de ex -e v. l. 28. graece resp. e. g. praepos. ἀντα p. 746, 27, ἀντία p. 746, 13, ceterum ἀντιζους p. 746, 55 [cf. ἐν τῷ καταναγκῶν p. 746, 16], ἐκ διαμέτρων p. 746, 57, 58, εὐθέως l. 42*): **1 i. q. ad lineam, rectā viā, directo:** **a usu locali:**

α varia exempla: *respic. doctrina Epicuri de declinatione atomorum* (cf. p. 744, 73 et Epicur. frg. 280 U. κατά στάθμην, Lucr. 2, 217 deorsum rectum): CIC. fin. 1, 19 si omnia deorsus e -e ferrentur et ... ad lineam. fat. 18 ut ... *individuum* alterum e -e moveatur, alterum declinet. 47 *non dicis, Epicure, in illo inani* ... quicquam fuisse causae, cur ea atomus non e -e ferretur. *cetera*: LVCR. 4, 374 *umbra corporis videtur e -e eadem nos usque secuta*. 6, 344 ut *fulguris semina* ... e -e locum quasi in unum cuncta ferantur. 6, 742 *aves e -e eā* ... loca *Averna* cum venere volantes, ... cadunt ... in terram. AMM. 20, 3, 3 cum luna e -e ... orbi solis et aspectui nostro opponitur media (*sc. tempore lunae novae*; cf. 20, 3, 11 [nisi ad 2a] luna e -e ... cum normaliter steterit contra, lumine pleno fulgebit). 22, 15, 2 *Aegyptus* qua orientem e -e prospicit, Elephantinen et Meroen ... praetenditur. AMBR. hex. 4, 1, 1 qui e -e in radium eius solis intendit, ... omnem subito amittit aspectum (*in eadem re* Lucr. 7, 17 solis radium e -e oculorum contentium. cf. l. 33 et Isaac 7, 57 lucem inaccessibilem dei e -e, intueri [et religione al. var. ll., ex -e Schenkl]).

β indicatur, quo quid derigatur: *per gen. (aliter p. 744, 21)*: LVCR. 6, 823 *avis fumo Averni venenata* ut cadat e -e loci, qua derigit aestus (6, 833 cuius ubi e -e l. venere volantes *aves*). VITR. 3, 5, 4 *columnae angulares* ... quaeque e -e earum futurae sunt in lateribus aedis. AMBR. bon. mort. 11, 49 si quis diutius e -e solis intenderit, *caecatur*. *per praepos. ad*: SENT. Helvidii Prisci (CIL IX 2827) 29 sq. (*agitur de limitibus*) ex eo palo e -e ad fraxinum notatam palum (30) fixum esse ... et ab eo palo e -e ad supercilium (m) ultimi lacus *eqs.* HYG. astr. 3, 5, 1 *Engonasin sidus manum* laevam ... e -e ad sinistrum genu porrigens.

b usu temporalis, i. statim (cf. *Wilhelmsson, Studien zu Mutian., 1944, 96*): MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 2 p. 245^m. *apostolus haereticum* conto valido e -e prosternit *filiū dei* appellans 'heredem' (*Hebr. I, 2*; cf. gr. p. 21^{extr.} ἐδωκεν αὐτῷ καιρίαν πληγήν). 32, 3 p. 441^m. *custodes caeli* omnes eam *Eleemosynam* e -e suscipiunt (gr. p. 223^{med.} εὐθέως).

2 accedente notione loci, situs sim. oppositi i. q. e contrario (cf. NON. p. 102, 26 ex adverso [affert p. 746, 9; inde GLOSS. V 640, 65 de adverso]. GLOSS. III Abstr. ER 10 e -e, e latere: e contra [e diverso] *add. Lindsay*). *sim. al.*: *haec notio per voces q. s. contrarius, opponere firmatur* p. 746, 28 sqq. 52 sqq.): **a proprie sensu locali** (*fortasse addas locum mancum* CIC. rep. 1, 22 cum sol e -e (...)) [agi videtur de defectu lunae, cf. l. 69 sq.]: **α indicatur, cui (rei) quis vel quid ex adverso ponatur:**

1 per gen. (fere rerum, sed hominum l. 65 sq.); respic. loca: **α in terra** (*exempla selecta inde a LIV.*): CAES. Gall. 7, 35, 2 castris positus e -e unius ... pontium (cf. BELL. Hisp. 5, 2 e -e pontis, [ponit trad.]. LACT. mort. pers. 44, 3 e -e pontis Mulvii). 7, 36, 5 erat e -e oppidi collis ... egregie munitus (BELL. Afr. 51, 2). 7, 61, 5 praesidio e -e castrorum relicto (BELL. Hisp. 16, 2 porta e -e et in conspectu Pompei c. fuerat. LIV. 35, 30, 10 (e) -e eorum c.). civ. 1, 25, 6 rates duplices ... e -e molis conlocabat. *al.* HIRT. Gall. 8, 41, 2 e -e eius fontis ... aggerem extruere. HYG. Char. gramm. p. 171, 13 *Action* est e -e traductionis Leucadiensis. LIV. 26, 5, 8 Volturini amnis. 38, 5, 2 *consul munimentum* unum e -e Aesculapii, unum adversus arcem *admovit*. FEST. p. 270 *municipium* in freto e -e Siciliae est (*Vrsinus, regno cod.*). PLIN. nat. 3, 78 e -e Palmae urbis sunt *Menariae insulae*. AFRIC. dig. 44, 2, 26, 1 insula, quae e -e eius fundi in flumine nata erit. HEGES. 5, 20, 1 p. 340, 21 e -e munitionis, cui nomen Antonia (gr. 5, 467 ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν). VVLG. gen. 16, 12 *Ismahel* e -e universorum fratrum suorum figet tabernacula (I par. 9, 38). I par. 5, 11 filii ... Gad e -e eorum *hominum* habitaverunt in terra *Basan*. PRISC. periheg. 305 e -e iacet locus hic *Symplegados* (gr. 313 ὁρῶν ἐπὶ γοαμῆ κατεναντία Κνανεῶων). *al.* **β in caelo:** CIC. nat. deor. 2, 103 luna incidens in umbram terrae, cum est e -e solis, ... deficit (*de eadem re* div. 2, 17. cf. l. 21). VITR. 9, 4, 2 e -e capitis Septentrionis ... *Auriga* stat *eqs.* 9, 5, 1 *Anguis* ... e, (*om. codd. plerique*) -e Cancrī arigens rostrum. **γ in aedificiis** (cf. l. 32. p. 746, 17 sqq.): VITR. 4, 7, 2 parietum extremorum e, (*om. codd. paene omnes*) -e collocentur *columnae* (*ibid. iterum* 4, 8, 5). 5, 11, 2 e -e frigidarii. PLIN. epist. 5, 6, 37 e -e stibadii adversum cubiculum. CIL XIII 5661 (*saec. II med.*) *fratres quidam* cellam

vestibulam e -e columnae ... largiti sunt. *al.* **α alibi:** CELS. 4, 1, 8 *orbes intestini tenuioris* e -e dexterioris coxae finiti (*item in corpore*: 7, 7, 14^p *acus in oculum* est demittenda ... e -e mediae suffusionis. PLIN. phys. Sang. p. 208 l. 6 e -e uvae *oris*). VVLG. exod. 28, 26 (*in vestimento sacerdotis*) quos *anulos aureos* pones ... in oris, quae e -e sunt superumeralis.

β per dat. (exempla ad l. 25 sqq. trahi possint, siquidem dat. e verbis pendet): CAES. Gall. 7, 35, 1 cum uterque utrius in conspectu esset exercitui fereque e -e castris, (castrum *Klotz*) castra poneret. CIC. ac. 2, 123 dicitis esse e -e nobis e contraria parte terrae *homines* ..., quos ἀντίποδας vocatis. AVIEN. ora 601 vertex ... cautis e -e se illi eminenti porrigit, quod *eqs.*

γ per enunt. relat.: PRISC. periheg. 62 *sinus maris* e -e situs, qua Caspia volvitur unda (gr. 53 ἀντία Κασπίης τετραμμένως ἀμφιζοίτης).

β per se ponitur: **α exempla varia:** CIC. Tim. 24 (*describitur, quo modo deus animum fecerit*) ut *mediae coniunctiones* ... ex commissura, qua e -e essent, iungerentur (gr. 36^c ἐν τῷ καταναγκῶν τῆς προσβολῆς). ad Q. fr. 3, 1, 2 columnas neque rectas neque e -e ... collocarat *architectus* (*in aedificio ut*: ALC. AVIT. hom. 21 p. 137, 16 sinuatis e -e fornicibus, [-nac- pap.]). PS. CENS. frg. 6, 2 planus angulus est in planitie duarum linearum non e -e positarum ad(que) unum signum contingentium curvatio. AMM. 20, 11, 28 *pars arcus caelestis fulgores solis* ... e -e deflorat. HIER. vita Hilar. 10, 8 (*sanctus virum a daemonibus possessum prosternit*) ante pedes suos adduxit stringens e -e, (religione var. l.) ambas manus eius. SIDON. epist. 1, 2, 5 insinuatis (sin- var. l.) e -e capitibus *arcūs*.

β respic. loca terrestria (hucine iam CAES., CIC. l. 7 sqq.?): AVIEN. orb. terr. 722 in ostio *Borysthenis fluminis nauta* e -e procul spectabit culmina *Leuces* (gr. 542 ἀντία Βορυσθένης). AMM. 17, 13, 20 *Sarmatae* liberi terras occupaverant e -e sibi oppositas (*vix ad l. 6 sqq. pertinet*; sim. 21, 10, 4 *montis* latus ... (e) -e o. Thraciis. 22, 8, 13 duo ... Bosphori e -e sibi o.). 31, 15, 12 *scorpio*, genus tormenti *bellici*, ... e -e contra hostium aciem ... locatus. VVLG. gen. 21, 16 *Agar ancilla* abiecit puerum ... et abiit seditque e -e procul. deut. 27, 13 *quidam* stabunt ... super montem *Garizim* ...; et e -e isti stabunt ... in monte *Hebal eqs.* *al.* **γ respic. columnae, quas appellamus, in libris scriptae** (*sc. e -e collocantur, quae in quaque columna iuxta leguntur*): HIER. praef. Vulg. par. p. 4, 10 *Origines* ... quattuor editionum e -e singula verba describens. euang. p. 4, 12 (*explicantur canones euangeliorum* [v. vol. III 274, 8 sqq.]) *invento numero ad locum unius euangelistae adscripto*, quos numeros e -e habeant *ceterae columnae*, adnotabis. DIONYS. EXIG. praef. 4, 2 ut ... utraque, e -e subnectam (i. i. *textum gr. et versionem lat.*).

b in imag. vel translate, sc. opponuntur sententiae, eventus, conditiones sim. (accedit tamquam l. 44, quasi l. 54. al.): **α vario modo:** **1 quaelibet exempla:** CIC. top. 47 *quibusdam* propositis occurrunt, tamquam e -e, quaedam contraria, ut celeritati tarditas, non debilitas. HIER. in eccles. 8, 8 l. 121 impietas non salvabit habentem se, pietas e -e salvabit (*opp. tota enuntiata, ut e. g. ANIAN. Chrysost. hom. 16, 6 p. 88, 14 quid ... hoc esset immanius* ..., quid e -e isto inveniretur humanius? IVLIAN. epist. in psalm. 105, 20^a *deum* colere gloriosum est ..., ut sit e -e contumeliosum venerari idola). epist. 57, 8, 5 euangelista ... dixit (*respic. Matth. 2, 6*), quod *Bethleem* non sit parvulus in ducibus *Iuda*, cum e -e sit positum (*respic. Mich. 5, 1*): 'parvulus ... es'. *al.*

β e -e accedit ad adi. q. e. contrarius (aliter l. 44): RVSTIC. Conc. I 4 p. 106, 32 epistulam invenimus ... c. duodecim capitulis e -e illis *haereticis* (*sim. p. 131, 24 scripta XII capitulis quasi (e) -e c. [altera vers. IV 1 p. 135, 3 litteras palam c.; gr. I 1, 7 p. 163, 21 ἀντιζους ἐναντία]*). p. 132, 2 *doctrinarum* rectitudinem ... quasi e -e c. *ante conscriptis* [gr. I 1, 7 p. 164, 3 ἐναντίαν ἐκ διαμέτρων]. p. 115, 12 quae ... *praecepta Christi* videntur esse ad invicem quasi e -e c. (gr. I 1, 7 p. 151, 5 ἐκ διαμέτρων ... ἀλλήλοις). *al.*

β per commutationem duplicem, i. q. vice versa: HIER. epist. 57, 11, 4 quanta ... apud Graecos bene dicuntur, quae *translata* ... in latino non resonant, et e -e, quae apud nos placent, ... apud illos displicebunt! interpret. par. praef. p. 8, 17 *scriptores* saepe tria nomina ... in unum vocabulum cogunt vel e -e unum nomen ... in ... tria vocabula dividunt. ANIAN. Chrysost. hom. 15, 8 p. 36, 7 qui ... publice ... *vobis maledicunt*, apud conscientiam tamen suam admirantur vos ..., sicut (e -e, vitiosos quosque palam ... *adulantur*, sed eosdem in secreto accusant (i. nihil resp. apud *Migne* gr. 57, 233)).

II aliquid terminans vel dividens: **A proprie:** **1 vario usu; respic. termini:** **a singularum terrarum:** CIC. leg. agr. 2, 35 nullum ... regnum fuit umquam, quod non se, (si) minus iure aliquo, at -bus tamen certis contineret (*de var. ll. v. app. crit.*). LIV. 37, 35, 7 quod si Asiae ... partem aliquam abstrahere velint *Romani*, dummodo non dubiis -bus finiant, *concedere se* dixit *Antiochus rex* (i. Polyb. 21, 14, 6 διορίσα). CVRT. 10, 10, 7 *successores Alexandri* a ceteris sui quisque imperii -e dis-

creti. **b** *totius terrae vel mundi (hyperbolice)*: CIC. Catil. 3, 26 finis vestri imperii non terrae, sed caeli -bus terminavit (sc. Pompeius, de quo etiam: 4, 21 cuius ... virtutes isdem, quibus solis cursus, -bus ac terminis continentur. or. fig. A 15, 10 qui populi R. imperium non terrarum -bus, sed caeli partibus terminavit). Arch. 23 si res eae, quas Romani gessimus, orbis terrae -bus definiuntur. VEG. mil. 1, 8, 9 *populus Romanus* imperium suum paene solis -bus et mundi ipsius fine distendit.

2 in religione de terminis sacris (in formula dedicationis templi praeter GELL.): LEX vic. Furf. (CIL I² 756) 3 aedem dedicarunt Iovis Liberi ... comulateis, olleis legibus illeis -bus, utei eqs. (, cumulatibus intellegit Adamik apud Solin et al., *Latin vulgare - latin tardif VI, 2008, 79; sim.* LEX arae Aug. Narb. [CIL XII 4333] 2, 8 *hanc aram* his legibus hisque -bus dabo dedicaboque ..., uti eqs. 2, 24. arae Iovis Salon. [CIL III 1933; a. 137] 6. 8). LIV. 1, 10, 6 (*verba Romuli*) Iuppiter Feretri, ... tibi ... templum ... his -bus, quas modo animo metatus sum, dedico. GELL. 13, 14, 1 (*e libris* de auspiciis, v. vol. X I, 2591, 24 sqq.) pomerium est locus ... -bus certe deus determinatus.

3 in architectura, sc. in theatro describendo: VITR. 5, 5, 2 in theatro minus amplo media altitudinis transversa -o designetur et in ea trededim cellae ... confornicentur. 5, 5, 3 altitudo theatri amplioris dividatur in partes III, uti tres efficiantur -es cellarum transverse designatae (5, 5, 5). 5, 7, 1 ea -e designatur finitio proscaenii et ab ea -e ... parallelos linea designatur eqs.

B in imag.: CIC. leg. agr. 2, 97 homo privatus, nisi sapiens ..., vix cancellis et, -bus officii magnis in fortunis ... continetur (, Richter, facilis et sim. codd.). Arch. 29 si animus, quibus -bus vitae spatium circumscriptum est, isdem omnibus cogitationes terminaret suas. de orat. 2, 67 adsumamus in artem oratoriam eam ... partem philosophiae, sed ita, ut sit circumscripta modicis -bus. HIL. trin. 2, 6 -em (relig-, rationem var. ll.) intellegentiae excedit deus, extra quem nihil est (*nisi ad p. 756, 45 sqq.*).

CAPVT ALITERVM: usu derivato transfertur ad id, quod intra lineas continetur, ut significet fere i. q. locus, tractus, plaga sim. (sunt tamen, quae etiam ad caput prius trahi possint). pro syn. accedit maxime locus, e. g. l. 68. p. 748, l. 18. 749, 31. 755, 21. 45. 756, 65. 72sq. et saepe (cf. p. 748, 58; pleonastice -o loci LVCR. 5, 807 SIL. 12, 498, locus -is APVL. p. 755, 56; disting. e. g. p. 748, 3. 749, 20. 751, 54. 756, 30, sc. ita fere, ut -o maior sit quam locus), ceterum pars e. g. p. 748, 45. 749, 35. 62. 750, 9. 754, 1. 53. 59, sedes e. g. p. 753, 65. 755, 44. 757, 8. graece resp. e. g. γῆ p. 756, 18 (cf. αἶα AVIEN. orb. terr. 145 [gr. 96]. PRISC. perih. 669 [gr. 686]), κλίμα IREN. 1, 13, 7 VVLG. Rom. 15, 23. CONC. I 3 vers. Tur. p. 145, 22 (gr. I 1, 2 p. 98, 23) et infra p. 748, 37. 753, 24 (cf. p. 744, 42), μέρος p. 750, 1, τόπος p. 749, 47. 753, 58. 756, 52, χώρα p. 749, 12. 753, 58. 756, 20. 757, 23. al. (e. g. HIPPOCR. aer. 12, 3 bis. BOETH. categ. 6a14; cf. χώρα p. 755, 16, χωρίον RVFIN. hist. 2, 17, 8, περίχωρος p. 748, 53. 749, 68), ceterum καταντικρόν (quod vertitur contraria -e p. 754, 37); v. etiam p. 753, 30. 46 et cf. p. 745, 9sqq. in -e (-bus) saepe inde a PLAVT.; abl. loci nudo fort. iam apud LVCIL. l. 75, certe inde a CAES. (e. g. civ. 3, 29, 3), frequentatur e. g. a COLVM. (v. Ahle, Sprachl. u. krit. Unters. zu Colum., 1915, 40 sqq.).

I proprie: **A** generatim spectat ad: **1** terras (cf. SYNON. Cic. p. 427, 7 humus. terra. tellus. solum. -o. territorium; v. etiam p. 756, 15 sqq. 34). distinguitur e. g. civitas QVINT. inst. 4, 1, 30 GAIUS dig. 13, 4, 3 APVL. met. 4, 28, 4 IVL. VICT. rhet. p. 36, 1. al., oppidum CIC. Flacc. 72 FLOR. epit. 2, 6, 42. al., urbs p. 752, 12. 17 et e. g. CIC. nat. deor. 2, 17 NEP. Timol. 3, 1 VELL. 2, 51, 1; iuxta ponitur provincia CIC. off. 2, 27 BELL. Alex. 65, 1. al., cf. p. 753, 30. per meton. ponitur -o pro habitantibus e. g. p. 748, 9. 28 (cf. p. 755, 48); per prosopop. e. g. p. 748, 14. 61. indicatur certa -o nomine proprio saepe, sc. maxime pendente aut gen. (e. g. p. 749, 59sqq.) aut adi. (e. g. p. 749, 37sqq.), ceterum per appos. MELA 3, 71 Patalene -o. PLIN. nat. 4, 20 -o Nemea. al. (sine concordantia casuum de partibus Romae e. g. LIB. pontif. p. 10, 1 de -e Caput Tauri. p. 11, 1 de -e Via lata), numero ordinali saepe sub d, v. p. 750, 39sq. 54. 751, 36sq. 59. 71sq. 753, 7sq. al.

a exempla varia: **α** quaelibet (selecta inde a CIC.; hic illic ita accedunt pron. demonstr., interrog., rel., ut sit (in) hac -e, qua -e sim. fere i. q. 'hic', 'ubi' sim., v. e. g. l. 67sq. 70sq. p. 748, 30. 31. 50sq.): PLAVT. Cist. 708 ecquem vidisti quaerere hic ... in hac -e distellam eqs.? Most. 659 qua in -e istas aedis emit filius? Pseud. 594 hi loci sunt atque hae -es, quae eqs. Rud. 616 agricolae, accolae propinqui qui estis his -bus. al. TER. Haut. 63 agrum in his -bus meliorem ... nemo habet. Eun. 1062 quor te ... in his ego conspicio -bus? (cf. 1061 hic). CATO agr. 1, 2 in bona -e bene nitere oportebit vicinos. orig. 93 in his -bus sunt ferrariae. SCIP. min. or. fig. Gell. 2, 20, 6 ubi agros optime cultos ... vidisset, in his -bus eqs. CARM. devot. Macr. Sat. 3, 9, 10 in his locis -busque agris urbibusque. LVCIL. 134 mel -bus illis incrustatus calix ... habetur. S. C. de pago Mont. (CIL I² 591;

Romae ad portam Esquilinam, saec. II²/I¹ a. Chr.) 4 ne ustrinae in eis locis recionibusve ... fierent. CIC. inv. 1, 38 ex ... natura ipsius loci et vicinitatis et, (-tate al. var. ll.) totius -is (Deiot. 24 propter -um naturam et fluminis. LIV. 9, 36, 5. 22, 38, 9. MELA 1, 2 -um incolarumque. al.). S. Rosc. 16 cum ... ex omni -e caperentur adversarii. Verr. II 5, 170 quod ... his locis urbis Romae in provincia sua celebritate simillimum, -e proximum potuit, elegit Verres, sc. ad civem cruci affigendum (sim. LIV. 42, 50, 7 unum esse Macedoniae regnum ... -e[*n*] propinquum). Rab. perd. 8 cum ... ad ... propulsandum periculum non modo homines, sed prope -es ipsae convenerint. Arch. 21 Pontum ... ipsa natura e(t) -e, vallatum (coni. Mommsen; cf. fam. 1, 7, 6 eam esse naturam et -em provinciae tuae, ut eqs.). p. red. ad Quir. 4 quae species Italiae, quae celebritas oppidorum, quae forma -um eqs.! (PLIN. epist. 5, 6, 7 AVIEN. ora 9). Balb. 13 vos ..., mutae -es, imploro et ... vos, maria (sc. ad Pompei fortitudinem testandam). 64 quae loca -e[s] orbem terrarum, rebus ... gestis Caesaris imperium populi Romani definiunt. de orat. 2, 63 -um descriptionem (QVINT. inst. 4, 3, 12). ac. 1, 9 sedum, -um, locorum ... nomina, genera eqs. LVCR. 4, 786 eadem in -e locoque. CAES. Gall. 7, 83, 4 cognitio per exploratores -bus. civ. 1, 17, 1 peritos -um (al., v. vol. X I, 1503, 68 sq.; cf. SALL. Iug. 100, 3 perfugae ... -um scientissimi. TAC. hist. 2, 56, 1 -um gnari [AMM. 14, 10, 7. 19, 9, 4]). 1, 44, 2 fere fit, quibus quisque in locis miles inveteraverit, ut multum earum -um consuetudine moveatur (SEN. dial. 5, 26, 3. COLVM. 12, 52, 7 pro ... -um c. al. VLP. dig. 30, 50, 3. al.). VARRO ling. 8, 21 dominus servum appellat a -e, quod ibi emit. rust. 1, 2, 7 in qua terra iugerum unum ... quinos denos culleos fert vini, quod quaedam in Italia -es? NEP. Ages. 3, 1 ea -o, i. Caria, ... multo putabatur locupletissima. VERG. georg. 1, 53 quid quaeque ferat -o et quid quaeque recuset. 4, 294 omnis in hac certam -o iacit arte salutem (sc. in arte apes generandi). Aen. 1, 460 quis iam locus ..., quae -o in terris nostri non plena laboris? 9, 390 Euryale ..., qua te -e reliqui? TIB. 2, 5, 33 Velabri -o. OV. met. 8, 232 ubi es? qua te -e requiram? trist. 3, 10, 73 poma negat -o. Pont. 4, 14, 49 -o ... domestica mea, Sulmo. LIV. 22, 3, 2 situm -um itineraque ... inquirendo (32, 5, 10. VELL. 2, 96, 3 -um ac fluminum. PLIN. epist. 5, 6, 3. al.). 42, 17, 1 statum -is eius (COLVM. 3, 1, 4 pro -is statu. 6, 1, 1 -is caelique. cf. 7, 5, 2 totius ... -is alium ... s. caeli). 44, 3, 7 omnis -o ad Dium et Philam ... oculis subicitur. R. GEST. div. Aug. 26 (a regione ea Alpium, quae proxima est Hadriano mari (gr. ἄπὸ κλίματος). VITR. 1, 4, 9 maiores nostri mutabant -es quaerentes ... salubritatem. 6, 1, 1 terrarum et -um proprietatibus. SEN. Herc. f. 1138 quis hic locus, quae -o? (sim. Herc. O. 1797). nat. 6, 1, 7 terrae motus gentes totas -esque submergit. CVRT. 4, 7, 7 cum ardore et siccitate -is, i. Aegypti (COLVM. 2, 4, 9). 7, 4, 27 squalidā siccitate -o non hominem, non frugem alit. 6, 21 ego Alexander victor utriusque -is, i. Europae et Asiae (sim. de partibus terrae maximis: HYG. astr. 1, 8, 1 sq. AMPEL. 6, 1 orbis terrarum ... quattuor -bus incolitur: una pars eius est, in qua nos habitamus eqs. PROB. Verg. georg. 1, 233 p. 360, 24 [et saepius ibid.; cf. p. 361, 8 quinque ... zonae]. al.; cf. p. 749, 55). COLVM. 3, 1, 7 placida et serena -o nullam viem non recipit. 3, 13, 8 adclivis -o (opp. campestris locus). 4, 12, 1 si -is condicio permittit (5, 5, 17. 6, 3, 3 pro condicione -um. al.). MELA 2, 1 -o ditis admodum soli. SVET. gramm. 15, 1 in Carinis ad Telluris, in qua -e Pompeiorum domus fuerat. APVL. apol. 24, 3 non qua -e, sed qua ratione quisque vitam vivere inierit, considerandum est. VLP. dig. 50, 15, 1 pr. Phoenice ... colonia ... nobilis -bus. VET. LAT. gen. 19, 17 (cod. 100) in hac universa -e (gr. ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ. sim. 19, 25 [ibid.] omnem -em [gr. πᾶσαν τὴν περίοικον]. VVLG. v. p. 749, 17). act. 27, 27 (cod. 53) suspicabantur nautae resonare sibi quendam -em (gr. προσαγγεῖν [προσηγείν var. l.] ... χώρα, VVLG. apparere ... -em). IVST. 37, 3, 4 omnium ... urbium situm ac -es. CLAVD. DON. Aen. 1, 335 p. 70, 32 Aeneas ... dixit nec -es se nec homines nosse (spectat ad Aen. 1, 332 ignari hominumque locorumque). AVELL. 2, 50 (a. 383/4) licet essent episcopi corpore discreti per intervalla -um, tamen spiritu eqs. VVLG. Mich. 4, 10 egredieris de civitate et habitabis in -e. CLAVD. 28, 274 heu -o Italiae funesta Getis! AVG. civ. 12, 10 p. 526, 21 si quaeritur, a quibus primum illa vel illa -o parsque terrarum ... incoli coeperit. COD. Theod. 1, 29, 8 per omnes -es, in quibus ... latronum fervet insania (Interpr. per omnes provincias). et saepissime.

β iuncturae selectae: **Ⓐ** adi. (exempla selecta; addidimus adv. attrib. p. 749, 16): **Ⓐ** respic. -um cognitio: PLAVT. Rud. 188 me in incertas -es timidam eiectam. SALL. Iug. 52, 4 -o hostibus ignara. SEN. dial. 5, 20, 2 sterilis ... humanoque ignota vestigio -o (CVRT. 5, 4, 19 LVCAN. 7, 703. al.; cf. p. 744, 8. 755, 19). al. **Ⓑ** respic. -um situs, magnitudo (hucine iam ENN. p. 743, 46 mediis?): CIC. Manil. 54 aliquam partem -is atque orae maritimae civitatis (de orat. 1, 60 v. p. 755, 33. CAES. Gall. 5, 12, 5 [opp. mediterraneis]. 5, 14, 1 BELL. Alex. 12, 4. al., e. g. p. 749, 4). Sest. 66 latior (v. p. 749, 51). CAES. civ. 3, 44, 2 quam latissimas. VARRO rust. 1, 6, 2. al.). nat. deor. 2, 96 finitimas (CAEL. Cic. fam.

8, 5, 1 ad pacem provinciae tuae f. que -um. CAES. Gall. 4, 21, 4. *al.* NEP. Dat. 4, 2. *al.*; *cf.* e. g. propinqua: CAES. civ. 3, 34, 2 OV. trist. 3, 12, 35. *al.*). LENT. Cic. fam. 12, 15, 5 *Sida* extrema -o est provinciae meae (HIRT. Gall. 8, 31, 5 e. Galliae -es. BELL. Afr. 77, 1 in e. eius regni -e maritima. VITR. 2, 10, 1. *al.*). LVCR. 6, 723 *Nilus* exoriens penitus media ab -e diei (6, 732. *item* c. *adi. indicante cardinem* [sc. *ad quem iacent terrae; aliter p. 744, 50sq.*]: HOR. sat. 1, 4, 30 vespertina. VITR. 6, 1, 2 meridianis [CVRT. 7, 3, 7]. 8, 1, 6 septentrionalibus [al. PLIN. nat. 10, 56. *al.*]. AVIEN. orb. terr. 153 eoīs. *al.*). CAES. civ. 1, 29, 2 ex longinquiribus -bus Galliae Picensis (*al.*, v. vol. VII 2, 1626, 49 sqq., quibus addas e. g. VET. LAT. Luc. 15, 13 [cod. 3. *al.* et VVLG.] filius ... profectus est in -em longinquam [gr. *χωρῶν*. *cf.* p. 756, 14]). SALL. Iug. 38, 2 abditas. LIV. 25, 9, 10 mediterranea -o *Tarenti* (CELS. 2, 1, 4. *al.*; *adde* p. 748, 73). FEST. p. 339 ex transalpina -e (VAL. MAX. 7, 8, 4). SEN. epist. 17, 3 transmariarum -um ... fertilitas (COLVM. 1, 6, 24 NOVELL. Valent. 13, 12). COLVM. 9, 8, 3 peregrinis (*al.*, v. vol. XI 1, 1312, 10 sq.). *al.* *adv.* circa *attributive ponitur* (*adde* l. 69): VVLG. gen. 19, 17 in omni c. -e (*sim.* 19, 25 civitates has et omnem c. -em. *cf.* VET. LAT. et gr. p. 748, 53sq.). PASS. Paul. 1. 7. © *respic.* -um *natura sim.* (*iuncturae paulo frequentiores*): CIC. rep. 2, 11 *Romulus* locum ... delegit ... in -e pestilenti salubrem (*al.*, v. vol. XI 1, 1923, 63 sqq.). Tusc. 1, 45 habitabiles -es et rursum omni cultu ... vacantes (PROB. Verg. georg. 1, 233 p. 360, 29 temperata -o, in qua sumus, quae est h. PETR. CHRYS. serm. 16, 5). fam. 6, 18, 5 omni desertissima -e (*al.*, v. vol. VI 1, 685, 50 sqq.). CAES. Gall. 7, 13, 3 in ... agri fertilissima -e (*al.*, v. vol. VI 1, 587, 24 sq., quibus addas CVRT. 9, 10, 18). civ. 3, 2, 3 saluberrimis (VITR. 1, 2, 7. *al.*). BELL. Alex. 61, 2 infestis (VARRO rust. 1, 16, 1 sq. OV. Pont. 3, 1, 85. *al.*). VITR. 1, 4, 4 ab frigidis -bus ... in calidas (*ibid.* *iterum*. CELS. 5, 27, 10 Italia frigidioresque -es [opp. aestuosus locis]. SEN. dial. 4, 19, 1 umidas ... aridasque ... et calidas et f. COLVM. 4, 17, 8 pluviis et f. et pruinosis [opp. calidis ... et siccoribus locis]. 7, 9, 2 f. et pruinosa ..., temperata atque aprica *eqs.* et *saepius*; *cf.* l. 35. p. 689, 24sq.). 2, 10, 2 apricis (COLVM. 11, 3, 63 PLIN. nat. 4, 89. *adde* l. 31). 6, 1, 11 egregia temperataque -e (COLVM. 2, 7, 2, 2, 9, 8, 7, 9, 2 v. l. 31; *adde* l. 23). 8, 2, 5 ab -bus fervidis (opp. a frigidissimis partibus. *cf.* COLVM. 3, 1, 3 glaciali vel praefervida. 11, 2, 23 ferventissima. PLIN. nat. 18, 295 aestuosa [*cf.* p. 744, 32]). CVRT. 9, 10, 2 sicca (MELA 1, 63. PLIN. nat. 18, 174 maturius s. -e quam umida). *al.* © *a nomine proprio derivata* (*cf.* e. g. p. 751, 4. 42sq. 753, 47): VERG. Aen. 1, 549 sunt et Siculo -bus urbes (CE 1432, 1 [Romae, saec. IV/VI] S. -is alumna. HOR. epist. 1, 4, 2 in -e Pedana. OV. trist. 5, 7, 9 turba Tomitanae ... -is. VITR. 2, 6, 1 in -bus Baianis (SEN. epist. 51, 11). VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 l. 197 nullam Atticae -is ... glebulam (5, 6 ext. 1 PLIN. nat. 10, 33. *al.*) et *saepissime*.

© *gen. pendens, qui indicat*: A *habitantes, regentes*: CIL I² 2958 (a. 67 a. Chr.? locus *mutilis*) -em Cyrenensis. CIC. Flacc. 63 *Massilia* tam procul a Graecorum omnium -bus (CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 10 [gr. τὸν ... περὶ τὴν Ἑλλάδα τόπον]). fin. 5, 87 tantas -es barbarorum (SEN. dial. 12, 7, 1 in mediis b. -bus). HOR. epist. 1, 15, 2 quorum hominum *sit* -o, *mihī scribe*. PAVL. FEST. p. 367 Troia ... -o Priami ... dicitur. *al.* B *totam terram, orbem terrarum sim.*: CIC. Sest. 66 quae -o orave terrarum erat latior, in qua non regnum aliquod statueretur (Balb. 30 ex omni -e t. ARNOB. nat. 1, 1, 5, 24 p. 280, 7 t. in -bus cunctis. *cf.* *sing.* terrae: CIC. nat. deor. 1, 24 t. maxumas -es. VITR. 4, 1, 5, 8, 3, 16. PRISC. periheg. 1086 pelagi partes percurri ... et t. pariter -es [gr. ἡπείρων ... πόρον]). 129 tripartitis orbis terrarum oras atque -es ([i. *Africam, Hispaniam, Asiam*]). LIV. 38, 59, 5 quanta -o o. t. *sit* [sc. *regnum Antiochi*]. *cf.* PORPH. Hor. carm. 3, 24, 36 inhabitabiles o. terrae -es). MANIL. 1, 191 *dies* tempora monstrat nunc his nunc illis eadem -bus orbis. *al.* C *nomen proprium -is vel terrae, cuius -o pars est, vel fluminis -em irrigantis (exempla pauca selecta; cf. -o urbis [in contextu non nominatae]*: LIV. 26, 42, 6. 27, 15, 13): CIC. Tusc. 5, 114 quae -o, quae ora, qui locus Graeciae *eqs.*? (CAES. civ. 1, 25, 3 ex ultimis Italiae partibus -busque G. COLVM. 1, 3, 7. *al.*). fam. 15, 4, 4 per Cappadociae -em eam, quae *eqs.* BELL. Afr. 20, 4 omnem ... -em Africae (EXPOS. mundi 61 [bis]. 62). Alex. 30, 6 -e fluminis Nili (*item* c. *gen. fluminis* e. g. CVLEX 279 [si recte em.] -em ... [Hebrī, [Baehrens, orphei trad.]). SIL. 15, 556 -e Matauri. CIL III 12489, 5 [a. 157] regione) Hist(ri). VET. LAT. gen. 13, 10 [cod. 101, *sim.* Ambr. Abr. 2, 6, 33] omnem -em Iordanis [gr. τὴν περὶ χωρῶν, VVLG. omnem circa -em I.]. *al.*). PROP. 3, 7, 63 Italiae -bus evehat aestus, *sc. me naufragum!* (LIV. 40, 17, 8. *al.* VITR. 5, 5, 8. *al.*). *al.* D *rem, quae -em occupat*: CAES. civ. 1, 69, 3 ubi ... primos superare -em castrorum animadverterunt (*cf.* p. 744, 15). PORPH. Hor. epod. 5, 100 in -e aggeris, quae est extra portas Esquilinas. *al.* E *cardinem, ad quem -o vergit*: VITR. 1, 4, 4 sub septentrionem -es frigidās. APVL. mund. 34 p. 364 cum orientis -es ... conflagrae perie-

runt ([gr. 400a31 τὰ πρὸς ἔω μέση]. *inde pendet* AVG. civ. 4, 2 p. 148, 4). AVIEN. orb. terr. 277 propter proceras zephyri -e columnas Mauri habitant.

B *significat partes agrorum, praediorum sim.* (*sed ipse fundus, ipsum praedium l. 18. 22; aliter l. 45*): A *spectat ad terras dividendas vel divisas, limites determinandos sim.*: I in *imag.*: PAVL. Poen. 48 eius *argumenti* ... -es, limites, confinia determinabo: ei rei ego [finitor factus sum] (s. fa. fi. *codd.*). II *proprie respic.*: fundi: LABEO dig. 33, 2, 31 (*sec. responsum Trebatii*) si arbiter certis -bus fundum divisisset, ... partis *tuae* ... usum fructum *eqs.* (CELS. dig. 8, 6, 6, 1 si divisus est fundus inter socios -bus. VLP. dig. 8, 4, 6, 1. *al.*; *cf.* *divisio* -bus (facta): PAPIN. dig. 20, 4, 3, 2 [postea: agri portionem]. INST. Iust. 4, 17, 5). PAVL. dig. 6, 1, 8 si certis -bus possideatis eum fundum (postea: partes fundi ... certa loca). *al.* *coloniae sim.*: HYG. grom. p. 80, 23 vectigalia, quae intra perticam in eam -em comprehensa sunt. lim. grom. p. 144, 14 colonia omnes quattuor perticae -es continet (p. 170, 12 omnium q. -um limites). *al.*

B *cetera exempla*: CIC. leg. agr. 3, 14 quoad ... ex multis praediis unam fundi -em formamque (norm-Clark) perfecerit *quidam*. PAVL. FEST. p. 96 *gromā* -es agri cuiusque cognosci possunt. COLVM. 1, 9, 8 si latior est ager, in -es diducendae sunt eae classes *laborantium*. 3, 21, 1 *nos* discreta semina per -es consituros *esse*. PROC. dig. 41, 1, 56 pr. ita ut nihil excederet longitudo *insulae in flumine enatae* -em praedii mei. *al.*

C *significatur locus alicui ad tempus assignatus, sc. ubi munere quodam fungatur*: CIC. Att. 10, 3 scire ... in ipsa Italia quem cuique -i aut negotio praefecisset *Caesar*. fam. 16, 11, 3 Italiae -es discriptae sunt, quam quisque partem tueretur; nos Capuam sumpsimus. LIV. 27, 20, 4 conferentibus *ducibus Carthaginiensibus*, quid in cuiusque (sc. *ducis*) [provinciae -e, animorum Hispanis esset (l. p. *gen.* *epexeget.*; provincia e(t) -e *Madvig*). 33, 35, 1 legati ... ad liberandas suae quisque -is civitates discesserunt. 39, 14, 10 adiutores triumviris quinqueviri ... suae quisque -is urbis *Romae* aedificiis praeesent. *al.* *apud eundem*.

D *significatur locus perpetuae administrationis causa separatus*: A *in re publica* (sc. *ferre Romana; Syracusanorum nondum subiectorum p. 751, 40; aliorum e. g. p. 752, 27*): I -es sunt partes *urbium* (ruris suburbanum l. 46): A *Romae* (*cf.* l. 31. p. 748, 1sq. 753, 6sq. 756, 39): I -es *antiquae Ser. Tullio regi adscriptae* (*de re cf. Dionys. ant. 4, 14, 1 eius τέτταρας μοίρας διελὼν τὴν πόλιν*. 4, 15, 1 διεῖλε ... τὴν χώραν ἅπασαν, ὡς μὲν Φάβιος φησιν, εἰς μοίρας ἕξ τε καὶ εἴκοσιν κτλ.): *ipsius urbis*: VARRO ling. 5, 45 e quis partibus urbis prima scripta est -o Subur[b]ana, secunda Esquilina, tertia Collina, quarta Palatina (5, 46. *de eadem*: 5, 48 eidem -i adtributa Subura. FEST. p. 309. PAVL. FEST. p. 131 intra Suburae -em). 5, 47 primae -is quartum sacarium. 5, 52 in eius, *sc. tertiae*, -is partibus. *al.* in *eodem libro*. LIV. 1, 43, 13 quadrifariam ... urbe divisa -bus collibusque, qui habitabantur, partes eas tribus appellavit. *agrorum suburbanorum*: VARRO frg. Non. p. 43, 9 et extra urbem in -es XXVI agros viritum liberis adtribuit.

© *quattuordecim -es ab Augusto institutae* (sc. *ferre a. 7 a. Chr., v. Cass. Dio 55, 8, 7 et e. g. Henzen, comm. ad CIL VI 454. saepius accedit gen. urbis, e. g. l. 60. p. 751, 25sq.; singulae -es maxime numeris ordinalibus distinguuntur* [voci q. e. -o postpositis praeter INSCR. Dessau 9346 VI reg(ionis), nominibus saepius sub p. 751, 4sq., ceterum e. g. p. 751, 17; *de re v. e. g. Robinson, Ancient Rome, 1992, 9 sqq. 62 sqq.*): A *respic. ei, qui muneribus publicis funguntur*: U *quilibet*: CIL VI 761 (a. 12) mag(istri) vici Sandaliari reg(ionis) IIII (*item de magistris vicorum intra -es sitorum*: 766 [a. 44]). INSCR. Année Épig. 1960 n. 61 [a. 56]. CIL VI 450 [a. 98/9] aediculam -is VI ... restituerunt magistri [antea: permissu tribuni plebis]. 451 [a. 100; antea: permissu ... praetoris]. 975 [a. 136] magistri vicorum urbis -um XIII. *al.*). INSCR. Année Épig. 1990 n. 68 (a. 14/42; *sim. fort. de eodem* CIL VI 4022) Caesaris serv(vus) Ingenuinus a -bus urbis (CIL VI 4018 [saec. I¹] *cuidam* procuratori a -bus urbis). 4019 [saec. I¹]. *cf.* 8685 [saec. I med.] a regionib(us) [reglo- lapis]). B *magistratus -bus praepositi* (*cf.* l. 57sq. p. 751, 2): LEX arae urb. (CIL VI 30837; *aet. Dom.*) 17 praetor, cui haec -o sorti obvenerit (CIL VI 760 [saec. II¹] permissu ... praetoris) urb(ani) reg(ionis) XII). CIL XIV 2922, 8 (*post a. 180*) proc(urator) reg(ionum) urbi(s) (VIII 18909 [saec. III¹]). 2078 (saec. III²) Lupo ... [consulari] sacrae urbis -is IIII (l. 69). X 3732 (*post a. 327*) cu(rator) reg(ionis) VII (HIST. AVG. Aur. 11, 9 curatoribus -um ac viarum. CIL VI 31958 [saec. V/VI] reg(ionis) III. *ad rem cf. Hist. Aug. Alex. 33, 1* fecit Romae curatores urbis ... ex consulibus). VI 31963 (a. 365) castellum aquae Claudiae -i pr(ima) [dispositio, dedit (l. sc. praefecti; *cf.* HIST. AVG. Heliog. 20, 3 voluit ... per singulas [urbis -es, [urbes lenones trad.] praefectos urbi facere).

B *respic. ipsa divisio -um*: PLIN. nat. 3, 66 ipsa *urbs* dividitur in -es XIII, compita larum CCLXV. TAC. ann. 15, 40, 2 in -es quattuordecim Roma dividitur, quarum *post incendium* quattuor integrae manebant, tres

eqs. SVET. Aug. 30, 1 spatium urbis in -es vicoseque divisit instituitque, ut illas annui magistratus sortito tuerentur.

Ⓒ *cetera exempla, quae spectant ad -es*: Ⓐ *certas*: FRONTIN. aq. 11, 2 in Transtiberina -e (18, 8. 20, 5 HIST. AVG. Sept. Sev. 19, 5. 45, 2). 79, 2 quinariae tot ... intra urbem dividebantur per -es secundam, IIX, VIII ... in castella viginti (*sim. respic. aqua distribuenda*: 87, 3 -bus, quibus singulae serviebant aquae ..., tamquam Caelio et Aventino. *al. in eodem opere*; cf. l. 24. p. 750, 70). SVET. gramm. 2, 2 cum Crates -e Palatii (cf. l. 17) prolapsus in cloacae foramen crus fregisset. PORPH. Hor. serm. 1, 8, 7 cum Esquilina -o prius sepulcris ... vacaret (CIL IX 1569 -o (E)squilina). CVRIOS. urb. (= REG. urb.) p. 73, 4 -o i Porta Capena continet aedem Honoris et Virtutis eqs. (*sim. ibid.* p. 75, 1 -o ii Caelemontium continet eqs. et postea de ceteris -bus). INSCR. Rostowzew, Tesserae plumbeae sylloge, 1903, 490 regio III. Année Épigr. 1971 n. 44 (*eleg.*) delictum populi, circi quoque nuntius ampli, septima quem -ō sextaque amavit idem (*i. item*). *al. indicatur -o, ubi quis natus est vel habitat (vix huc p. 748, 50)*: SVET. Aug. 5 natus est ... -e Palati ad Capita Bubula (Dom. 1, 1 -e urbis sexta ad Malum Punicum). INSCR. christ. Diehl 775 (a. 375) est de -e VIII a Lacu Cunicli (LIB. pontif. p. 7, 1 Clemens ... de -e Celio monte. *al. ibid.*; cf. CIL XIV 2213, 12 pistor ... ex regione XIII). CIL VI 33899, 6 (*defixio*; *sim.* 19) qui manet in -e nona (XV 7174). XV 7183 (*in collari servili*) revocas me fugitivum -e prōma Aurelio. *al. in inscr.*

Ⓑ *omnes vel non definitas*: FRONTIN. aq. 3, 2 quantum extra urbem, quantum (in) urbe unicuique -i ... unaquaeque aquarum serviat. 86, 3 per -es urbis (quattuordecim) (TAC. ann. 14, 12, 2 [*inter prodigia*] tactae de caelo q. urbis -es. CVRIOS. urb. tit. p. 73, 2). *al. in eodem opere*. SVET. Nero 4 venationes et in circo et omnibus urbis -bus dedit. Dom. 13, 2 arcus ... per -es urbis ... extruxit. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 2 (CIL VI 32327) 22 (reg)ionum tutelam. PAVL. dig. 1, 15, 3 pr. Augustus septem cohortes vigiliam oportunitis locis constituit, ut binas -es urbis unaquaeque cohors tueatur. AMM. 22, 9, 3 ut Nicomedia aedium multitudine ... -o quaedam urbis aestimaretur aeternae. HIST. AVG. Alex. 39, 3 horrea in omnibus -bus publica fecit (39, 4). COD. Theod. 13, 3, 8 pr. quot -es urbis sunt, totidem constituentur archiatri. *al.*

Ⓓ *Constantinopoleos*: COD. Theod. 8, 7, 22 (a. 426) per omnes -es urbis Constantinopolitanae. NOT. urb. Const. 2, 1 sq. -o prima: prima -o longa situ plana eqs. (7 sqq. continet in se: ... palatium ..., lusorium eqs.; *sim.* 3, 1 -o secunda eqs. et deinceps usque ad -em quartam decimam).

Ⓒ *aliarum* (v. etiam p. 752, 40): LIV. 24, 21, 11 stationibus per principes -um urbis Syracusarum dispositis. INSCR. Année Épigr. 2005 n. 333 (*saec. I ex./II in.*) (C)onsiliae ... Paulinae (r)egio media (s)acerdoti (*sc. Nola* ut: CIL X 1255 -o Iovia statuum censuit. 1256 -o Romana). CIL X 1631 (a. 93/4) Domitiano ... regio(vi) vici Vestoriani et Calpurniani (Puteolis ut: 521 [a. 241; nisi -o est Salerni] -o Hortensiana. INSCR. Année Épigr. 1972 n. 79 [*saec. III ex./IV in.*] -o decatriae. *al.*). XIV 2972 (a. 243) cultores Iovis Arkanii regionis) macelli patrono dignissimo (Praeneste ut loco *sim.* 2937). 352a, 11 (a. 251?) sodali corp(oris) v region(um) col(oniae) Ost(ensium). X 1492, 15 (*saec. III²/IV¹*) rec(ito) primaria splendidissima Herculaneis (Neapoli; cf. GREG. M. epist. 3, 58 l. 6 in civitate Neapolitana ... in -e Herculensi). *al.*, v. e. g. CIL X p. 1154 sq.

Ⓒ *-es sunt partes terrarum vel provinciarum (transfertur ad partes labyrinthi p. 752, 30; usu generali*: ISID. orig. 15, 15, 1 maiores ... orbem in partibus, partes in provinciis, provincias in -bus, -es in locis, loca in territoriis ... dividerunt): Ⓐ *Macedoniae* (*respic. ea, quae a. 167 a. Chr. acta sunt*; cf. gr. μερίς e. g. in nummis [v. Gaebler, Die antiken Münzen von Makedonia u. Paeonia I, 1906, 3] et act. 16, 12, τέσσαρα μέρη Diodor. 31, 8, 8): LIV. 45, 18, 7 in quattuor -es describi Macedonia, ut suum quaeque concilium haberet, placuit senatui. 45, 29, 9 primae -is ..., secundae ..., tertiae ..., quartae. 45, 29, 14 -bus (*i. earum incolis*), quae adfines barbaris essent ..., permisit Aemilius Paulus, ut praesidia ... haberent. et saepius apud LIV. 45, 29 sq.

Ⓑ *Italiae* (de re v. Thomsen, The Italic Regions, 1947): Ⓐ *usque ad saec. IV in., sc. maxime respic. -es undecim ab Augusto institutae*: Ⓐ *varia exempla*: PLIN. nat. 3, 46 auctorem nos divum Augustum secutos esse descriptionemque ab eo factam Italiae totius in -es XI. SVET. Aug. 46 Augusto -es ... revisenti. S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 43 trans Padum ... perque omnes Italiae -es. VLP. dig. 1, 12, 1, 13 (*si huc pertinere*) et urbe interdicere praefectus urbi et qua (a)lia solitarum -um potest. *al.* Ⓑ *indicantur singulae -es vel numero vel nomine*: PLIN. nat. 3, 49 (de Liguria) haec -o ex descriptione Augusti nona est (*item c. numero ordinali*: 3, 62 prima Italiae [3, 68]. 3, 110 quinta -o Piceni est. 3, 112 sexta -o Vmbriam complexa. 3, 123 Transpadana appellatur ab eo Pado flumine -o undecima [3, 131 in hac decima -e et u.]. et saepius in eodem libro). TAC. hist. 1, 70, 1 Transpadanae -is municipia (PLIN.

epist. 4, 6, 1 SVET. Vesp. 1, 4. CIL X 6658 [*saec. II in.*] leg(ato) Aug(usti) p(ro) p(raetore) region(is) T. *al. in inscr.*; adde p. 751, 73).

Ⓒ *inde a saec. IV in., sc. respici vid. provinciae Italicae sub Diocletiano vel postea institutae*: COD. Theod. 14, 4, 2 (a. 326) iudices, ... -um monendi sunt, ut ... referant, quae ... sunt pretia porcinae (i. forte -um et provinciarum rectores' Gothofredus). CIL IX 1576 (Beneventi, ante a. 333) corr(ectori) -um duarum (i. Apuliae et Calabriae). COD. Theod. 11, 16, 9 (a. 359) non ... per Italiam tantum, sed etiam per urbarias -es et Siciliam (11, 2, 3 quod vinum ex u. -e confertur. 11, 13, 1 per u. Africanasque -es ac per omne Illyricum. NOT. dign. occ. 12, 24. *al.*). 11, 1, 9 (a. 365) per suburbicarias -es ([postea: etiam per omnes Italiae -es]. 8, 5, 34, 3. 11, 28, 12 Picenum ... et Tusciam, s. -es. *disting.* urbs Roma: AVELL. 11, 2 et 12, 2 [a. 370/2]. NOT. dign. occ. 12, 9). 8, 5, 28 (ca. a. 370) ad Illyricum ... Italiaeque -es. TEST. (CIL XIV 2934; a. 385/6) 19 civibus Prae(nestinis) ... dari ... kasam quandam ... -e Camp(ania) (an Camp(ani-ae)?) terr(itorio) Prae(nestino). COD. Theod. 14, 10, 4 (a. 416) non solum intra urbem Romam ..., verum etiam in vicinis -bus. HIST. AVG. trig. tyr. 24, 5 Aurelianus Tetricum correctorem totius Italiae fecit, id est Campaniae, Samni ..., Piceni et Flaminiae omnisque annonariae -is (de re v. Paschoud, ed. 2011, 161 sqq.). NOVELL. Valent. 32, 6 post ... hostium ruinam, qua Italia laboravit, in quibusdam -bus ... iudices defuisse (cf. 7 in diversis provinciis). LIB. col. I p. 229, 12 (tit.) civitates Campaniae ex libro -um (II p. 258, 2). *al.*

Ⓒ *quarumlibet vel incertarum (exempla varia selecta; in definitione*: SIC. FLACC. grom. p. 98, 15 -es ... dicimus, intra quarum fines singularum coloniarum aut municipiorum magistratibus iu(ri)s [corr. Thulin] dicendi coercendique est libera potestas): CVRT. 5, 1, 43 praetores, qui -i Babyloniae ac Ciliciae praeessent. 5, 4, 33 Persepolim urbem, caput -is Persidis. PLIN. nat. 36, 87 labyrinthi Aegyptii partes enarrare non est, cum sit in -es divisum atque praefecturas, quas vocant nomos (*sim. de -bus Aegyptii*: HIER. in Is. 4, 11, 15 l. 33 G. Theobas ... Alexandria et diversae -es, quos νόμους Aegypti vocant). LEX Imit. 9 C 9. HYG. lim. grom. p. 136, 6 in praefecturis, Mullicensis et Turgaliensis -is (i. i. terris coloniae Augustae Emeritae adscriptis). S. C. de nund. Salt. Beg. (CIL VIII 1451 [cf. 23246]; a. 138) a 13 in prov(incia) Afr(ica) -e Beguensi territorio Musulamiorum ad Casas (*sim.* a. 19 et b. 14. 19). INSCR. Année Épigr. 1969/70 n. 577 (a. 161/80) optio ... agens regione) Mont(anensium) (i. regionarius, ut in eadem -e: 1957 n. 341 [a. 238/44]. cf. p. 758, 17). CIL VIII 26473 (Thuggae; a. 161 vel saec. III¹) genio vici -is ii Aurelianae, (an partis -is Thuggensis [cf. l. 74. p. 753, 1]?) alii partem ipsius urbis intellegunt, v. Khanoussi-Maurin, Douga, fragments d'histoire, 2000, 160 sqq.). INSCR. Helv. Howald-Meyer 234 (e Germ. sup.; saec. II) Alpihus (sc. quasi deabus) ex stipe regio) Lind(ensis) (*sim. ex eadem provincia*: Année Épigr. 1978 n. 566 [*saec. II*]). CIL XIII 5161 deae Nariae regio) Arure(ensis). has -es ad cultum deorum pertinere negat Martin-Kilcher, Das röm. Heiligtum von Thun-Allmendingen, 2009, 249 sq.). VLP. frg. Vat. 205 ab eo patrimonio, quod in regio(nibus iuridicorum est) (*sim.* 232 in his -bus ..., quae sunt sub iuridicis. 241 in ea -e, quam iuridicus administrat). CIL III 11701 (*saec. II/III*) civis Surus ex -e Zeugma vico Hennia. INSCR. Année Épigr. 1984 n. 242 (*saec. III¹*; prope Salernum in pavimento tessellato) T. Fundanius Optatus ... -is possessor ... Herculi templum restituit (postea: recio Aufeiana). COD. Theod. 16, 5, 52, 5 haeretici Africani in exilium viritim ad singulas quasque -es ... mittantur (cf. 16, 5, 54, 1 ad singulas quasque insulas adque provincias). 16, 10, 20, 1 (imp. Honorii) per omnes -es in nostro orbe positas (cf. Iust. 1, 3, 53, 2 [imp. Iustiniani] per diversas nostri orbis -es eqs. [antea *disting.* in hac ... regia urbe, sc. Constantinopoli]). 16, 11, 2 per Africanas -es. *al.*

Ⓒ *-es sunt ipsae provinciae (de provinciis Italiae inde a saec. IV¹ -bus appellatis v. l. 3 sqq.)*: HIER. hom. Orig. in Luc. 12 p. 74, 25 cunctis, qui diversas provincias obtinebant, verbi causa praesidi Macedoniae, praesidi Achaiae reliquarumque -um (cf. p. 74, 27 provincias atque -es). CONC. I 5 p. 358, 19 Theodoro ... Cypriorum -is praesidi (gr. I I, 7 p. 120, 13 χῳρας).

Ⓑ *in re privata principum, rebus fiscalibus (fort. hic illic eadem sunt -es atque sub a)*: EDICT. imp. Claud. (CIL V 5050) 18 adhibitis procuratoribus meis, qui[s]que in alia -e quique in vicinia erant (cf. p. patri monii [vel privatae] -is vol. X 2, 1394, 56 sq. 58 et p. -is *ibid.* 1577, 69 sqq., ubi addere possis e. g. INSCR. Année Épigr. 1984 n. 186 [*saec. I²*] procurator) regio(num) Fal(ernae) et Stat(anae). lat. Graec. Šašel Kos 17 [*saec. II/III*] procurator) XX hereditatum) -is Kariae eqs. [gr. περιόδου]. LEX Hadr. (CIL VIII 25943) 2, 6 (de) eis ... -bus, qu(ae ex) Lamiano et Domitiano (saltu) iunctae Tuzritano sunt, (tantundem) dabit conductor. INSCR. Afr. Cagnat 568 (a. 130/5) A. Gabinio ... patrono pagi et civitatis Thuggen(sis) conductores praediorum -is Thuggensis. Année Épigr. 1919 n. 69 v. p. 757, 74. CIL V 2385 (*saec. II ex./III in.*) disp(ensator) regio(nis)

Padan(ae), Vercellensium, Ravennatum (VIII 12892 reg(ionis) Thug(gensis). INSCR. Afr. Cagnat 246 -is Thuburb(itanae) Maius et Canopitan(ae)). INSCR. Année Épig. 1994 n. 712a (*saec. III in.; in vase*) patrimoni (f(isci)) rat(ionis) reg(ionis) Raven(natium). *al.*

γ in ecclesia christiana: ① *respic. -es singularum urbium (de re v. Leclercq. Dict. d'archéol. chrét. XIV 2, 2194 sqq.):* ② *Romae (cf. p. 750, 35 sqq.): cum numero ordinali:* INSCR. christ. urb. Rom. 8719, 4 (a. 338) lector reg(ionis) secundae (*cf. infra l. 26*). 8161, 8 (a. 395) diaconus reg(ionis) v (CONC. Rom. a. 499 p. 415, 1 Cyprianus d. sanctae ecclesiae Romanae -is VII subscripti [*sim. saepius ibid.*]. *cf. l. 25*). 4202 (*saec. V ex. VI in.*) locus Petri sub diaconi ... reg(ionis) primae (4186 [a. 563]). 20861 (*saec. VI*) acolytus reg(ionis) quart(ae) t(i) (tuli) Vestine. LIB. pontif. p. 87, 4 in -e II via Mamurtini in urbe Roma (*al. ibid.*, v. Mommsen in indice p. 281). GREG. M. epist. 2, 46 1.7 hortum ... positum -e prima ante gradus sanctae Sabinae. *al. cetera exempla:* CHRONOGR. a. 354 chron. I p. 75, 7 -es divisit diaconibus (*sc. Fabianus papa ut:* LIB. pontif. p. 27, 5. *sim. p. 7, 5 sq. Clemens I papa fecit VII -es, dividit notariis ... qui gestas martyrum ... unusquisque per -em suam diligenter perquireret. p. 39, 15 [de Gaio papa]).* IOH. epist. ad Sen. 11 septem -bus ecclesiastica apud nos militia continetur. ③ *Carthaginis:* AVG. serm. 15 tit. sermo habitus in -e tertia in basilica Petri Carthagine. CONC. Carth. a. 403 p. 208 l. 881 Carthagine in basilica [-is] secundae, (*[gr. v. Joannou, Discipline générale antique I 2, 1962, 335 σεκοῦνδης]. sim. a. 405 p. 214 l. 1092 [gr. ibid. 355 τοῦ δευτέρου κλίματος]. al. in CONC. Carth.*). a. 525 p. 273 l. 13 diaconus -is quintae (INSCR. Tun. Merlin 1185 [post a. 533] -is secunde). INSCR. Tun. Merlin 1122 (*saec. V/VI?*) lector reg(ionis) primae (CIL VIII 13423).

④ *cetera exempla (nonnulla verisimile est ad easdem -es spectare, quae p. 751, 52 sqq. illustrantur; cf. provincia vol. X 2, 2338, 49 sqq., quae vox in contextu occurrit l. 32. 35. 38. al.):* ① *varia (gr. resp. ἐπαρχία, nisi aliud attulimus):* CONC. Taur. a. 398 p. 54 l. 15 (*l. II in secunda provincia Narbonensi*) eiusdem -is episcopi (Carth. a. 419 p. 91 l. 58. CONC. I 3 vers. Tur. p. 63, 4 Cyrus e. Afrosiadias -is Cariae [*cf. I 2 p. 40, 34 provinciae]. II 3, 3 Rustic. p. 102, 17 ut unusquisque metropolita ... cum episcopis suae provinciae, ordinet suae -is, episcopos [resp. gr. II 3, I p. 89, 14 τῆς ἐπαρχίας bis]. INSCR. christ. urb. Rom. 9517 [*saec. V?*] e. ... rec(ionis) Numidiae). AVG. bapt. 2, 3, 4 concilia, quae per singulas -es vel provincias fiunt. CONC. I 3, 3 vers. ant. p. 67, 7 sicut Tatteus et Doris -es sunt sub Nicaea, sic eqs. (*gr. II 1, 3 p. 59, 17 ὁγεῶνες*). CONC. Epao. a. 517 p. 29 l. 164 veduarum (*i. vid-*) consecrationem ... ab omni -e nostra ... abrogamus. RVSTIC. CONC. I 4 p. 62, 34 episcopi, qui sunt in -bus nostris (*cf. I 5 p. 288, 23 et 369, 36 provinciis*). p. 76, 19 -es atque provinciae, ex quibus congregati sumus (*cf. I 5 p. 373, 29 p. et dioeceses; gr. I 1, 7 p. 76, 2 ἐπαρχία καὶ διοικήσεις*). FERRAND. canon. 103 presbyteri alterius -is, (*legitur in ipso canone gr. Ioh. Schol. tit. 21, 2 ἐπιχώριοι, lat. e. g. Canon. Turner II p. 137 raris*). *al.* ② *gr. resp. διοικήσεις:* CONC. I 3, 2 vers. ant. p. 114, 5 episcopi Aegyptiacae -is (p. 116, 13. *et saepius ibid.*). p. 131, 8 ab Asiana -e. II 3, 3 Rustic. p. 110, 25 servata ... de provinciis vel -bus, regula (*cf. vers. ant. gubernationibus, gr. II 1, 3 p. 96, 18 τῶν διοικήσεων tantum*). RVSTIC. CONC. I 4 p. 75, 40 nos Orientalis diocesis universi et quae nobiscum sunt cunctae provinciae, ex Ponti atque Asiae ac Thraciae -e eqs. (*cf. I 5 p. 373, 7 diocesi; cf. I 1, 7 p. 75, 21 ἐπαρχία*). *al.**

③ *in religione pagana significantur areae consecratae:* SENT. leg. Aug. pr. pr. (Année Épig. 2002 n. 1334a; *Delphis, ca. a. 110; in controversia de finibus*) 3 sententia(m) hieromnemonum, qua consecratam -em) Apolloni Pythio ... determinaverunt (*gr. ibid. 1334b periit*). 7 vocabula -um (*gr. τῶν τόπων*). 22 ita ut ... laeva sacrae) -is Delphorum sint (*[gr. χώρας]*). 25 D. region(is) sacrae) [*gr. periit*]). ARNOB. nat. 4, 1 (*antea:* Pietatem, Concordiam eqs.) si vos Romani verba existimantes haec cassa ... divinis tamen -bus consecratis eqs.

④ *varia corporea spatia occupantia, sc.:* **a corpora hominum vel animalium:** **α usu communi:** ① *quaelibet exempla:* ENN. ann. 505 succincti gladiis, media -e cracentes. LVCR. 3, 610 animam in certa -e locatam (3, 617 cur animi ... mens ... unis sedibus et -bus ... haeret eqs.). SEN. Oed. 369 in hostia sede nil propria iacet: ... non laeva cordi -o eqs. TERT. anim. 53, 2 mors aut materiarum aut -um aut viarum vitalium eversio est: ... -um, ut cordis, ut iecoris. ieiun. 1, 1 ventri pudenda ... adhaerent: spectat corpus et una -o est. virg. vel. 17, 3 velaminis -o (*i. pars capitis et cervicum velanda*). CAEL. AVR. chron. 5, 10, 107 in -e(m), quae intestinis atque peritoneo interiacet. PETR. CHRYS. serm. 168, 6 in utero virgineae -is (*sc. Mariae*). ② *pendet gen. indicans corpus eiusve partem vel officium (animam p. 754, 3):* LVCR. 3, 140 id consilium (*i. animus mensque*) ... situm media -e in pectoris haeret. CELS. 4, 1, 5 lien paulum costarum -e in uterum excedens. *al.* SCRIB. LARG. 46 auris e -e

sanguis e naribus fluit. APVL. Plat. 1, 16 p. 214 sessitandi -o (*antea:* partes). *ibid.* e -e cordis venarum meatus oriuntur (CLAVD. 8, 241 sanguinis -o sub pectore c. *cf. p. 753, 67. 756, 62*). 2, 9 p. 234 trinis animae -bus (*quae Plato in diversis partibus corporis collocat*). *al.* TERT. anim. 25, 3 ponderis -o mutatur (*sc. fetu in utero se movente*). LACT. opif. 11, 9 in extremis palati -bus. HIL. trin. 10, 16 non se natura Christi infinita ... intra -em definiti corporis coartavit (VINDIC. med. 9 ex omni -e c.). *al.*

③ *technice i. q. chorion, i. membrana fetui in utero circumdata (per confusionem vocum q. s. χόριον et χωρίον, ut vid.):* CAEL. AVR. gyn. 1, 91 vocatur ... hec membrana '-o' (*resp. gr. p. 42, 2 χόριον*) et 'vasculum' et 'secunda' et 'preruptio': '-o', quia spatio suo infantem teneat (*gr. p. 42, 3 ἀπὸ τοῦ χωροζήναι*) ..., vel, sicut alii dicunt, ab eo, quod ex multis rebus constat, ut corus (*gr. p. 42, 4 ὁ χορός*) a multitudine congesta appellatur.

④ *quaelibet res:* VITR. 5, 6, 1 linea ducatur, quae disiungat proscenii pulpitem et orchestrae -em (*item de parte aedificii:* 10, 16, 7 qua hostium machina accessura erat, ea -e murum pertudit quidam. *al.* PAPIN. dig. 8, 2, 36 ex -e cuiusque domini [*sc. aedium binarum coniunctarum*]). RVFIN. Orig. in gen. 2, 1 p. 38, 17 H. inferior -o arcae Noe ..., quae in fundo est, ... superior eqs. [*gr. frg. 10 ἡ ... κατωτέρω ... στέγη. cf. p. 39, 3 H. inferiores partes*]). PAVL. FEST. p. 221 -em (*sc. paginarum in libro, v. vol. X 1, 84, 75 sq.*). SEN. nat. 2, 27, 2 (*explicit causas tonitruum; aliter l. 63*) ubi ... umida illa -o, est et exitum cludit (*cf. i. pars nubium, intra quam aër concluditur*). PETRON. 102, 4 gubernacula navis ..., a quorum -e funis descendit.

⑤ *caelum vel totum mundum (v. etiam p. 755, 66 sqq. 756, 34; pendet gen. saepe, sc. maxime caeli, v. l. 32. 46. p. 755, 1. al. [cf. p. 755, 50 sqq. 756, 43], ceterum e. g. mundi l. 33. 71 sq. p. 755, 3. al. [cf. p. 755, 64], poli l. 42 [cf. p. 756, 2], rerum l. 75):* **a -es sunt partes caeli, sicut e terra observari possunt:** **α quae cum orbe caelesti circummagi videntur:** CIC. Arat. 22 summa ab -e Aquilonis flamina pulsant Persea. 193 Aram sub media caeli -e locatam (*[gr. 414 μεσοῦδι ... οὐρανῶ]*). MANIL. 1, 575 tertius circulus, *sc. aequinoctialis*, in m. mundi -e locatus. VITR. 9, 2, 2 cum luna m. caeli teneat -es. *al.* GERM. 384 stellae quaedam m. -e locatae [*i. inter duo signa; cf. gr. 391 μέσοι, sc. ἀστέρες*]. HYG. astr. 3, 40). Tim. 37 eos deos (*i. planetas*), qui prope copulentur contrariaque -e, ... verbis explicare (*cf. gr. 40^c καταναγκῶ*). nat. deor. 2, 50 mutatur ... -o lunae; quae cum est aquilonia aut australis eqs. AVGVSTVS Plin. nat. 2, 94 sidus crinitum ... in -e caeli sub septentrionibus est conspectum. MANIL. 5, 390 in -e tuae, Capricorne, figurae. *al.* GERM. 231 zonae -e micantis Andromedae. SEN. nat. 7, 27, 6 facies cometarum multarum stellarum amplexa -em. LVCAN. 3, 254 nulla signiferi -e poli. GELL. 13, 9, 6 imago Tauri ... quasi depicta est locis -busque Pleiadum. CHALC. comm. 78 e -e Geminorum ..., e finibus Sagittarii. *al.* **β quae fixae videntur, sc. inter cardines, verticem sim. (cf. B3):** CIC. Arat. 472 cum se medium caeli in -e locavit ... Aquarius. VERG. Aen. 8, 528 arma inter nubem caeli in -e serena ... rutilare vident (*respic. prodigium ut:* Ov. fast. 3, 371 a media caelum -e dehiscere coepit. STAT. Theb. 3, 524 clara -e profundi aetheros ... staturerunt agmina cycni. OROS. hist. 4, 13, 12 tres lunas distantibus caeli -bus exortas apparuisse. 5, 18, 3 a -e septentrionis). Ov. Ib. 38 (*per adynaton*) prius eadem -o vesper et ortus erit, quam eqs. MANIL. 2, 865 quae super exortum est a summo tertia caelo, infelix -o est (*sc. una e partibus dodecatropi, quae appellantur e. g. 857 partibus ... mundi, 872 sors ... mundi, 899 locum, 959 templorum; v. Housman, ed. 1912, 95 sq.*). VITR. 1, 2, 7 capiantur lumina pinacothecis ... a septentrione, quod ea caeli -o neque exclaturat neque obscuratur solis cursu (*item respic. aedificia luce diei illuminanda:* 1, 4, 2. 6, 6, 3 a meridie calidisque -bus). SEN. nat. 5, 17, 4 meridianus circulus, qui in horizonta concurrat, -es duas adiecit (*antea:* decem partes). *al. in eodem opere.* PLIN. nat. 2, 120 ventum quendam media -e inter septentrionem et occasum solstitialem (*sim. ibid. iterum*). APVL. mund. 11 p. 314 aquilo, qui VII stellarum (*i. septentrionum*) -e generatur. *al.* **γ quae nubibus occupantur:** LVCR. 6, 120 cum nubes se radunt, aridus ... sonus ... diu ducitur, exierunt donec -bus artis (*inter causas tonitruum; aliter l. 23*).

⑥ *-es sunt partes mundi:* **α ubi collocata sunt vel quas transeunt corpora caelestia sim. (-o est terra l. 71 sq., pars figurae res caelestes repraesentantis p. 755, 75 sqq.):** CIC. rep. 6, 17 mediam fere -em septem globorum Sol obtinet (*item de loco solis:* HYG. astr. 1, 8, 2 sol ... per mediam -em sphaerae currens. CHALC. transl. p. 39^b e -e secundi a terra globi [*gr. ἐν τῇ πρὸς γῆν δευτέρῃ τῶν περιόδων, cf. Cic. Tim. 31 secundum ... ambitum*]). nat. deor. 2, 17 in terra, hoc est in crassissima -e mundi (*ipsa terra -o est ut:* BOETH. cons. 2, 7, 4 huius terrae ... tam exiguae in mundo -is quarta fere portio incolitur). LVCR. 5, 534 terra ... ut in media mundi -e quiescat (*sim. de -e, quam occupat terra:* Ov. fast. 6, 273 in media rerum -e. HYG. astr. 1, 8, 1 mundi media -e). VITR. 9, 1, 16 tangit

[Reineke]

congelatas caeli -es (*respic. cursus Saturni ut*: SEN. nat. 1 praef. 13 illa -o caelestis per triginta annos velocissimo sideri viam praestat). SEN. nat. 7, 14, 4 multas esse *stellas* et in multis mundi -bus. *al. in eodem libro*. APVL. mund. 33 p. 363 *astra* easdem sublimitates -um tenent (*gr. 400a20 τὸν αὐτὸν ... τόπον*). *al. in eodem opere*. FIRM. math. 1, 10, 14 *luna* in postremis caeli -bus collocata (*i. prope terram; sim. de eadem* 4, 1, 6). CHALC. comm. 85 agantur ... e -e Θ obliquae duae lineae eqs. (*in figura geometrica, qua ostenditur motus planetarum, ut ibid.: HZ -e peragrata [antea: EH ambitu lustrato]*). 96 -em seu circulum Iovis. *al. β ubi habitant vel quas transeunt animantes (cf. B1)*: CIC. fin. 2, 102 *Epicurus* innumera- biles mundos infinitasque -es ... mente peragravit (-es mundi non re vera, sed cogitando transeuntur ut: nat. deor. 1, 54 immensam ... magnitudi- nem -um ..., in quam se iniiciens animus ... peregrinatur. cf. l. 52. p. 756, 14 et APVL. mund. praef. p. 287 cum mundum homines ... corpore adire non possent, ut ... illas -es inspicerent, ... animo ... per caeli plagas per- egrinati sunt [*gr. 391a10 χωρῶν*]). Tusc. 1, 43 (*antea*: caelum hoc, in quo nubes ... coguntur) quam -em cum superavit animus ..., insistit. Ov. met. 1, 72 *ne -o foret ulla suis animalibus orba, astra tenent caeleste solum formaeque deorum eqs.* 2, 203 *equi Phaëthontis* per auras ignotae -is eunt. TERT. scorp. 10, 16 ipso domino *hominibus* non aliam -em mundi desti- nante[m], *sc. quam terram*. CHALC. comm. 129 quinque -es vel locos ... Plato esse dicit in mundo capaces animalium (*v. Ps. Plat. epin. 981^c, 5 sqq.*). *al. γ cetera exempla*: CIC. Tim. 26 animus ... extremi- tatem caeli a suprema -e rotundo ambitu circumiecit. LVCR. 1, 965 (*respic. 958 omne, quod est; 963 summam rerum*) non refert, quibus adsistas -bus eius: *in omnes partes infinitum est*. Ov. met. 12, 41 orbe locus medio est ..., unde quod est usquam, quamvis -bus, absit, inspicitur ...; *Fama tenet eqs.* (ι abl. mensurae). VITR. 8 praef. 1 quae ... de aëre nascerentur, item in caeli -es reverti. SEN. epist. 108, 20 nihil perire in hoc mundo, sed mutare -em. APVL. mund. 35 p. 365 *deus* regit cuncta[s] naturas formas, quae (quas *codd.*) diversis -bus commovens (*cf. gr. 400b12 ὅπου βούλεται*). COMM. apol. 120 *Christus* sumptus est in carnem, quem -o nulla capebat. *al.*

4 mare: CIC. de orat. 1, 60 sine -um terrestrium aut maritimarum scientia. LVCR. 6, 892 multis ... praebet -bus aequor *aquam dulcem*. BELL. Alex. 45, 1 Octavius ... substitit ad insulam Tauridem; qua -e Vatinius insequens navigabat. LIV. 10, 2, 14 nulla -e maris Hadriatici prospere adita (TERT. cult. fem. 1, 9, 1 per ... unamquamque -em m. CHALC. comm. 84 omnibus. ALC. AVIT. carm. 5, 596). 36, 43, 1 est ventosissima -o inter Cycladas. SEN. epist. 14, 8 *cautior nauta* longe ab illa -e verticibus infami cursum tenet. *al.*

B specialia quaedam: **1 in religione et philosophia**: **a paganorum**: **α de locis infernis post mortem habitandis**: PLAVT. Bacch. 198 -es colere mavellem Acherunticas. CIC. Cluent. 171 in sce- latorum sedem atque -em. VERG. Aen. 6, 670 (*loq. Aeneas*) dicite, felices animae, ... quae -o Anchisen, quis habet locus? 6, 886. SEN. Thy. 21 -e ... impia. epist. 82, 16 carcer infernus et perpetua nocte oppressa -o. CLAUD. rapt. Pros. 1, 225 (*simul respic. omnes -es mundi*) cur ... regna *Plutonis* quiescunt? nulla sit immunis -o ab amore. 2, 326 pallida ... -o. **β de sede deorum, daemonum sim. (religionis l. 50; cf. l. 19)**: CIC. nat. deor. 2, 60 *dii* purissima ... in -e caeli collocati (LVCR. 1, 64 gravi sub religione, quae caput a c. -bus ostendebat eqs. Ov. met. 15, 62 *Pythagoras* licet c. -e remotos [-tus var. l.] mente deos adiit. ARNOB. nat. 6, 8 p. 316, 8 in summis c. -bus). VAL. FL. 2, 118 *Iuppiter Famam* placidis -bus arcet aetheris (*cf. l. 27*). APVL. Socr. 9 p. 140 *daemonibus tribuenda est* pro loci medietate media natura, ut ex -is ingenio sit etiam cultoribus eius ingenium (*cf. l. 13 p. 147 daemones sunt ... inter nos ac deos ut loco -is ita ingenio mentis intersiti*). TERT. adv. Val. 31, 1 Achamoth (*i. aeon gnosticorum*) de -e medi- (e)tatis, de tabulato secundo in summum transferetur. MART. CAP. 1, 45 in sedecim discerni dicitur caelum omne -es, in quarum prima sedes *habent* ... *dii* Consentes eqs. *al. γ de qualibet sede animarum*: TERT. anim. 54, 3 (*ironice in eos, qui mortuos sapientes in aethere sim. collocant, erudiendos autem circa terram*) ubi erit scholae -o in tanta distan- tia deversoriorum? ARNOB. nat. 2, 51 *numquam vidistis* animas sede ab supera et -e descendere. 2, 63 quibus in mundi partibus aut -bus fuerint.

b Christianorum et Iudaeorum: **α de sede beatorum, protoplastorum, dei sim. (sc. maxime de caelo, paradiso)**: TERT. anim. 55, 4 (*respic. apoc. 6, 9*) Iohanni in spiritu paradisi -o revelata, quae subicitur altari eqs. (PRVD. ham. 839 -bus in p. cf. HIER. epist. 22, 19, 4 [*ad virginem religiosam*] tua -o paradisi est). adv. Marc. 1, 9, 3 illum *deum Marcionis* -o latebrarum umbraavit. HIER. epist. 21, 10, 2 (*antea affertur Is. 9, 2, v. p. 756, 21*) -o, quam possessuri sumus mundi corde atque viventes. 22, 1, 1 (*postea affertur psalm. 26, 13 in terra, v. p. 756, 18*) ut ... habitet *anima humana* in -e viventium (*cf. -o vivorum*: AVG. serm. 193, 1 [*pendet e p. 756, 19*] in excelsis ... vita, quia ibi -o v. VEN. FORT. carm. 9, 2, 120. *al.*) PRVD. cath. 10, 151 quam -e iubebis, *deus*, animam requiescere puram?

gremio senis addita sancti recubabit, ut est Eleazar (*Luc. 16, 23*). PAVL. NOL. epist. 32, 6 (vers.) p. 281, 24 in -e poli ... aut paradisi (PROSP. carm. de ingrat. 866 Ps. PROSP. carm. de prov. 280). AVG. civ. 20, 21 p. 457, 14 (*spectat ad Is. 66, 12*) in illius felicitatis -e, quae in caelis est (*cf. l. 6*). serm. 229E, 1 coll. Morin p. 467, 8 sq. venit *Christus* ... ad -em, mortis, de -e vitae, ad -em, laboris, (9) de -e felicitatis (ι ad l. 20sq.). PETR. CHRYS. serm. 168, 6 *Christus Adam* in -e vitalis pasqui conlocarat. *al. β de locis infernis sim. (sc. velut sede mortuorum)*: TERT. anim. 55, 2 -em inferum subterraneam. adv. Marc. 4, 34, 11 aliud ... inferi ..., aliud quo- que Abrahae sinus; nam ... magnum ait *scriptura* intercidere -es istas profundum (*respic. parabola divitis et Lazari [Luc. 16, 19 sqq.] ut*: 4, 34, 13 v. p. 682, 72. PETR. CHRYS. serm. 123, 6 inferni ... -o. *cf. l. 1*). HIL. trin. 10, 34 infernae sedis -e. PETR. CHRYS. serm. 5, 4 (*in interpr. allegorica; respic. p. 749, 11*) gentilitas ... ad longinquam diaboli -em animo est per- egrinata, non loco. **γ de terra**: *velut habitatione viventium (quamquam Christiani locos ad vitam futuram referre possunt, v. e. g. p. 755, 74)*: VET. LAT. psalm. 26, 13 (Hier. epist. 21, 10, 2. *al.*; *cf. p. 755, 71*) credo videre bona domini in -e viventium (*gr. ἐν γῆ, cod. 300. al. et Vulg. in terra*). 114, 9 (cod. 306. *al. et VVLG.*) placebo domino in -e vivorum (*gr. χωρῶν*). *velut loco miseriae, mortis sim.*: VET. LAT. Is. 9, 2 (Cyp. test. 1, 21, *sim. al. et VVLG.*) qui habitatis in -e umbrae mortis, lumen lucebit super vos (*gr. ἐν χώρῳ καὶ σκιᾷ θανάτου, ut loco inde pendente* Matth. 4, 16 [cod. 3. *al. et VVLG.*]). AVG. conf. 4, 12, 18 beatam vitam quaeritis in -e mortis (serm. 229E, 1 v. l. 5. 229H, 2 coll. Morin. p. 481, 1 [*cf. p. 480, 26 miseriae bis*]). *al.*) in psalm. 114, 8 in -e mortuorum (vivo- rum var. l.), id est in carne mortali (*cf. QVODV. symb. 3, 12, 3 ad -em mortalium*). *al.*

2 in arte memoriae -es mente conceptae locos continent, quibus oratores memoriam adiuvant (cf. locus vol. VII 2, 1595, 48 sqq.): RHET. Her. 3, 19, 31 commodius est in derelicta quam in celebri -e locos conparare. 3, 19, 32 cogitatio ... quamvis -em potest amplecti et in ea situm loci cuius- dam ... architectari; quare licebit ... nosmet ipsos nobis cogitatione nostra -em constituere.

3 in disciplina augurali (sive -es caeli sunt, sive terrae): CIC. leg. 2, 21 *augures* caeli ... fulgura -bus ratis temperant. nat. deor. 2, 9 Atti Navi lituus ille, quo ad investigandum suem -es (relig. var. l.) vineae terminavit (*de eadem re*: div. 1, 31 per lituum -um facta descriptio [*Halm, desc. codd.*]. *ibid.* quarta parte vineae ... in -e(s) distributa). div. 1, 30 eo *lituo* Romulus -es direxit tum, cum urbem condidit. VARRO ling. 7, 9 (*cf. 8 dictum est templum locus augurii aut auspicii causa ... finitus*) in hoc templo faciundo arbores constitui fines apparet et intra eas -es, qua oculi conspiciant eqs. LIV. 1, 18, 7 *augur lituo* -es ab oriente ad occasum deter- minavit. 1, 34, 9 *aquilam* ea -e caeli ... venisse.

II translate vel in imag.: **A usu communi**: **1 varia ex- empla (-es vocantur homines l. 51. 64)**: **a pendet gen. vel pron. poss. indicans statum, actionem sim. (addasne p. 747, 29?)**: PLAVT. Mil. 233 (*servus ad senem*) tace, dum in -em astutiarum mearum te induco, ut scias ... mea consilia. 886 multos saepe vidi -em fugere consili prius quam reperta(m) habere(nt) (*nisi ad p. 745, 5sqq.*). AVG. beat. vit. 1, 1 ad philo- sophiae portum, et quo iam in beatae vitae -em solumque proceditur. conf. 2, 10, 18 defluxi abs te ..., deus meus, ... et factus sum mihi -o egestatis. 7, 10, 16 inveni longe me esse a te, *deus*, in -e dissimilitudinis (*pendere vid. e Plotin. 1, 8, 13 ἐν τῷ τῆς ἀνομοιότητος τόπῳ*). in euang. Ioh. 22 (= serm. 126C), 3 *Christianus* quasi de -e infidelitatis ad -em fidei transitum fecit moto corde, non moto corpore. QVODV. cant. nov. 1, 22 'vetera transierunt' (*II Cor. 5, 17*): transiit -o vetustatis ..., succedit Hieru- salem eqs. *quidlibet*: CIC. orat. 141 repugnante *eloquentia* vix suas -es finesque defenderet *iuris scientia*. CHALC. comm. 302 haec *sensilia sunt* temporaria, ... a -e nostrā (*i. nobis rem tractantibus*) primariā, ad naturam versus vero secunda, rursus intellegibilia et -e quidem naturae (*i. sec. naturam*) priora, iuxta nos vero secunda sunt. PETR. CHRYS. serm. 166, 5 ut ... -em nostri cordis possideat turba virtutum. ORIG. in Matth. ser. 27 p. 46, 10 qui ... spiritualia scripturarum ... suscipiunt, habent in se animas ... prophetarum, ipsi quasi -o viventium prophetarum effecti. **b sine gen. sim. pendente**: LVCIL. 189 si tam corpus loco validum ac -e maneret, scriptoris, quam vera manet sententia cordi (ι *tamquam miles Marx, comm. 1905, 80*).

2 pertinet ad sermonem: CIC. de orat. 2, 5 bene dicere ... non habet definitam aliquam -em, cuius terminis (saep̄ta) teneatur (ι *sc. ars dicendi sim.*). 2, 147 (*146 scrutari locos, ex quibus argumenta eruamus*) nosse -es, intra quas vēnere et pervestiges, quod quaeras (*postea*: ubi eum locum omnem cogitatione saepseris eqs.; *item respic. τόποι rhetorici*: 2, 236 locus ... et -o quasi ridiculi ... deformitate quadam continetur). 3, 22 quascumque in oras disputationis -esve delata est *eloquentia*. FRONTO p. 136, 6 ut -es verborum et saltus noverimus. VIRG. gramm. epist. 2, 6, 3

Latinitatis totius -o (*Mai*, neg- *cod.*) et, ut ita dicam, pelagus inmensum.

B in sermone technico: **1 artis metricae:** **a** -o est pars versus, quam occupat pes (saepe accedit numerus): respic. versus dactylicus: DIOM. gramm. I 494, 20 hi ... pedes, i. dactylus et spondeus, ... sex -bus distributi (494, 34. 495, 32). 495, 15 bucolici sunt, quotiens in quarta -e dactylus finiens partem orationis invenitur (*syn.* 9 loco). 503, 4 tertiam -em pentametris. PS. MAR. VICTORIN. gramm. VI 108, 26 in secunda vel quarta -e (*syn.* 25 sede). *al.* cetera exempla: DIOM. gramm. I 503, 29 quarta ... -e versus iambici. PS. MAR. VICTORIN. gramm. VI 82, 22 trochaei seu spondei -bus. 110, 24 tertia -e diphilli metri. 132, 19 in iambicis solet ... tribrachys ... isdem -bus, quibus iamibus, recipi. *al.* **b** -o est pars pedis: DIOM. gramm. I 502, 16 (*tit.* 502, 15 de pedum -e) -es pedum sunt quinque, thesis, arsis, basis, synzugia, dipodia: thesis in dissyllabis constat, arsis in trissyllabis, cetera ... in tetrasyllabis eqs. (*locum obscurum huc refert Del Castillo, Fortunatae* 2, 1991, 231 sqq., partes intellegens pedis pentasyllabi). 505, 14 prima ... -o primae gressionis, antispasticae magnitudinis (i. sim. 505, 30). PS. MAR. VICTORIN. gramm. VI 48, 11 tribus brevibus syllabis in prima -e paeonis quarti positus.

2 artis musicae: -o est locus, quem occupat sonus in spisso q. d. (i. inter tres sonos graviore tetrachordi): MART. CAP. 9, 945 βαρύνωνοι ... sunt soni, qui velut -es primas spissi, retentant, μεσόνωνοι vero eqs. (*postea*: quia ..., ultima. i. cf. Aristid. Quint. I, 6 p. 9, 16 sq. τὰς πρώτας χόρας τοῦ πνευνοῦ).

per paronomasiam iuxta ponitur ratio p. 748, 51, religio APVL. Socr. 14 p. 149.

deriv.: regionalis, regionarius, regionatim, regio, regionosus.

compos.: circumregio, ?corregio, corregionalis.

Reineke.

regiōnālis, -e. a regio. de notione v. l. 41. legitur inde a VET. LAT., *adv.* -iter iam apud APVL.

i. q. ad regionem pertinens (opp. alius l. 39, communis l. 41. 43, plenarius l. 37, proselitus [i. -lyt-] l. 33): **1 de animantibus eorumque coetu:** *masc. pro subst. de indigena:* VET. LAT. lev. 18, 26 (*cod.* 104) nefas non facietis ..., -is (...) et proselitus (*gr. ἐγγώγιος, cod. 100* quod huius terrae est, *Vulg.* indigena; *cf. Hesych. ad loc. p. 1017^p* incolam). HIPPOCR. aer. 22, 2 in Scythia eunuchi fiunt plurimi ...; -es ... causam istam adplicant deo (*gr. οἱ ... ἐπιχώριοι*). *attributive:* AVG. bapt. 3, 2, 2 p. 197, 16 nullo quidem sive plenario sive saltem -i concilio (*item opp.* 7, 53, 102 p. 373, 22). HIPPOCR. aer. 12, 9 (*loco corrupto, v. app. crit.*) neque -is neque alterius gentis (*gr. ὁμοφύλου*). **2 de rebus (pro gr. ἐπιχώγιος** HIPPOCR.): SERV. auct. georg. 4, 298 omnes ... venti praeter enchorios, id est -es (*cf. HIPPOCR. aer. 1, 2 flatus ventorum ... communes ... et in singulis provinciis -es qui sunt [4, 1 flatus].* 15, 7 aura). HIPPOCR. aer. 2, 1 neque -es morbi neque ... communis (3, 4. *cf.* 3, 9 aegritudines [4, 7]). ORIBAS. *syn.* 2, 56, 25 La p. 123, 13 crocus optimus est corigiis -is, recens (i. Aa provincialis, *gr. ὁ Κωρώγιος. cf. Onom. vol. II 660, 2 sqq.*). PRISC. LYD. solut. 8 p. 89, 12 secundum -es formas ... animalium et germinum.

adv. regiōnāliter. *i. q. respectu regionis:* cuiuslibet: APVL. mund. 23 p. 340 quae, i. flammae, aquae sim., ... illi terrae cum -r videantur esse pestifera, ad omnem salutaria sunt. *eius, de qua agitur:* CAEL. AVR. acut. 2, 29, 157 a commorantibus inquirere, utrum ... obesse -r videatur phlebotomia (*cf.* 2, 22, 129 utrum regio ... permittat phlebotomiam).

compos.: *cf.* corregionalis.

regiōnāns v. regio. **[regiōnāris, -e v. l. 72.]**

***regiōnārius**, (-a, -um). a regio. abbreviatur *reg* p. 758, 8. 13 sq. *al.*, *re* p. 758, 17, *r* p. 758, 9. 19. NOT. Tir. 38, 23^a (*cod. F. al.*) -us (*cf.* 38, 23 iuxta aliam notam regionosus [*cod. A. al., sed K -us perperam*]). [*falsa var. l. pro leg-* LIB. col. I p. 232, 17, *cf. infra* p. 758, 5.]

i. q. ad regionem pertinens (urbis, Italiae, provinciarum quarundam; non leguntur nisi formae masc., praeter p. 758, 26 de viris sive attributive sive per appositionem, sed solum positae l. 72. p. 758, 15. 25): **1 in re privata Caesaris (viri clarissimi l. 67) de servo vel liberto, cui cura regionis cuiusdam mandata est (in inscr. saec. II vel III praeter l. 66):** **a** iuxta subst.: INSCR. Année Épig. 2012 n. 642 (*e Sardinia*) Axiocho Ner(onis) Claudi, *sc. futuri imp.*, ser(vo) regi(ionario) (CIL IX 947 [v. Année Épig. 1969/70 n. 164] Vitalis [Cl(audi) Severi (clarissimi) v(iri), ser(vus) regi(onarius) [pec(uarius) Mommsen. i. v. Prosopogr. imp. Rom. 2 C 1024]. INSCR. Année Épig. 1971 n. 120 [= 1972 n. 227; e Sardinia] Alexander Aug(usti) ser(vus) -us). 1972 n. 43 (*Romae*) Hilarus Augustae incertae lib(ertus) pr(oc(urator)) -u(s). 1973 n. 533 (*Prymnessi*) Aug(ustorum) lib(ertus) tabularius regionaris (i. -ius) Ipsina(e) et Moeteanae regionum. **b** solum ponitur: CIL XV 8020 (*in signaculo*) Ampliati Aug(ustorum) regi(onarii). INSCR. Année Épig. 1919 n. 69 (*Capuae*) cuidam regi(ionario) region(is) Stata(nae) Nicianus Aug(usti) n(ostri) verna.

2 in re publica significatur miles stationarius, qui commodi publici causa in regione quadam positus est (abiit in sermonem gr. INSCR. Journ. Rom. Stud. 2, 1912, 81 [Antioch. Pisid.] ἐξατόνταρον ἑγεονάριον. HESYCH. lex. P 170 ἑγεονάριος γετονάριος): **a** centurio -us (*sunt qui restituere temptent -um c. pro leg- c. PLIN. epist. 10, 77, 1 et TRAIAN. ibid. 10, 78, 1, sed legionarios evocari in provinciis inermes absurdum non est*): TAB. Vindol. II 250, 8 Anno Equestri (c.) -o ... rogo, ut commendes quandam. III 653 (*in parte aversa*) ab ... (c.) regi(ionario). CIL III 7420 (*saec. II med.*) quidam (c.) leg(ionis) i Ital(icae) r(egionarius) ((f)rumentarius) edd., *sed v. Speidel, Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 185 sqq., qui affert alios c. -os eiusdem regionis Montanensis*). INSCR. Brit. I 152 (*saec. II?*) locum religiosum ... repurgatum reddidit C. Severius Emeritus (c.) regi(onarius). Hung. III 663 (*a. 210*) quidam (c.) leg(ionis) i ad(iutricis) regi(onarius). *al.* (c. excidisse vid. in titulo mutilo CIL XIII 2958). **b** solum ponitur, *sc. de centurione -o eiusque militibus (si recte explicavit Speidel, l. cit.):* CIL III 12385 (*saec. II med.*) templum ... per regi(onarios) Mont(anensium) restituit legatus (per re(g)ionem) edd.). INSCR. Année Épig. 1975 n. 743 (*Montanae, saec. III¹*) quidam (centurio) l(eg)ionis) i Ital(icae), pra(e)positus) n(umeri) c(ollecti) r(egionariorum) (Speidel addens alia exempla harum notarum, quae vulgo n(umeri) c(ivium) R(omanorum) solvi solent).

3 in ecclesia significatur, qui scholae cuidam unius ex septem regionibus urbis praepositus est (cf. p. 753, 6sq.): *generaliter:* GREG. M. epist. 8, 16 l. 10 et 12 sicut in schola notariorum atque subdiaconorum ... olim sunt -i constituti, ita quoque in defensoribus septem, qui ... placuerint, honore -o decorentur. *de singulis -is:* GREG. M. epist. 8, 4 l. 21 Iohanne -o ad nos remeante (*de eodem* 9, 221 l. 2, *cf. Prosopogr. Chrét. II 1, 1125 sq.*). 9, 123 tit. Savino subdiacono -o (*de eodem* 10, 2 tit., *cf. ibid. II 2, 1977 sqq.; ceterum:* INSCR. Notiz. Scavi 1923 p. 173 [bulla plumbea] Iohannis s. -i. Arctos 35, 2001, 241 [saec. VI/VII], alios s. -os memorat in pontificatu Silverii [a. 536/7] pars medii aevi Lib. pontif. p. 147, 11. 13).

compos.: subregionarius.

regiōnātim *adv.* a regio, *cf.* vicatim, pagatim. *i. q. per singulas regiones:* LIV. 40, 51, 9 censores mutarunt suffragia -mque generibus hominum causisque et quaestibus tribus descriperunt (*v. e. g. Briscoe, comm. 2008, ad l.*). 45, 30, 2 (*contextu corrupto respic. regiones Macedoniae*). SVET. Iul. 39, 1 edidit ... ludos ... -m urbe tota.

regiōno, -āre. a regio, *cf.* rurare. non legitur nisi part. praes. regiōnāns, -antis *pro subst. masc., i. q. in regione degens, regionarius: custos (cf. l. 1):* PASS. Montan. 3, 1 adprehensis nobis post tumultum et apud -es in custodia constitutis. *incola:* SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 113 (*in explic. inepta*) vespertinum forum dicitur, quod est regionum urbis singularum proprium, ad quod (*quam trad.; an quae, sc. fora?*) ... usque ad vesperam -es viciniores procedunt.

regiōnōsus NOT. Tir. p. 757, 58. a regio.

[regiōsus: repolis GLOSS. *corruptum.*]

regiō v. regyro. **regist-** v. etiam regest-.

[registro, -āvī, -āre, *verbum a registrum derivandum vix recte conicitur* RVSTIC. Conc.^s I 4 p. 93, 12 quasdam propositiones, regiraus, et rerum composuimus modos (i. trad., registravimus Schwartz, *sed expectes potius notionem conscribendi vel recitandi quam in registrum referendi*; direximus edd. vet. sec. p. 93, 16).]

registrum, -ī n. [a regerere, -gestum, quod suffixo instrumentali -tro- auctum est (*cf. e. g. haustum ab haurire, haustum et Leumann, Gramm. 1977, 312 sq.*); vocalis -i- redit ad formam variam regista pro regista, v. p. 731, 11. Mei.] [*it. vet. legistro (per dissimulationem vel sec. lex; rec. reg-), francog. registre, cat. vet. legistre (rec. reg-), hisp. registro, port. vet. registro (rec. -to; cf. l. 55); sunt qui formas referant ad registum. cf. M.-L. 7169 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3224. Cortelazzo-Zolli² 1339 sq. Wartburg X 206 sqq. Coromines IV 492. Coromines-Pascual III 147. Machado³ V 65. Schd.-Cr.] [*falsa var. l. pro regestum* HIST. AVG. Prob. 2, 1.]*

titulus collectionis epistularum regestarum GREG. M.; *ipsa vox apud Gregorium non legitur, sed laudatur a posterioribus:* ILDEF. vir. ill. 1 (*in capite spurio?*) epistulas in libris duodecim distinxit, -um nominandum esse decrevit. SVPERSCR. Greg. M. epist. cod. r2 epistulae ex -o beati Gregorii papae (*item cod. R1. al., registro r1*). Bk.

***regius**, -a, -um. a rex (*item PRISC. gramm. III 479, 5*). *notatur in nominibus propriis urbium (v. p. 765, 52sq.):* r CIL VIII 22247, 23 (*a. 220*), *re* INSCR. Année Épig. 1989 n. 882 (*saec. II med.; si recte solvitur*). CIL XIV 4378, 13 (*a. 190*), *rg* INSCR. Dessau 9455 (*saec. IV vel V*), *reg* INSCR. Afr. Cagnat 455, 5 (*a. 198/211*). CIL VIII 17402, 10 (*saec. II/III*). *al.* NOT. Tir. 27, 72 -us. *de formis: una i scriptis: gen. sing. -gi VELL. 2, 37, 5; nom. plur. -gi CIC. rep. 5, 3 LIV. 42, 57, 11. al. in cod. Vind.;*

[Pieroni]

dat., abl. plur. -gis CIC. rep. 2, 29 LIV. 42, 60, 1. *al., ubi dubites, an quaedam potius ad l. 21 sqq. pertineant. formam -as p. 760, 20 pro gen. interpretatur* POMP. gramm. V 180, 5 hoc voluit dicere, ... thesauros τῆς custodias τῆς regias, graeca declinatione. *vocat. sing. -e non nisi p. 767, 48. compar. et superl. desunt, sed cf. magis -us p. 764, 63. 765, 3. 25, quam -us p. 765, 6. de notione et differentia (v. etiam infra suis locis et s. v. regalis p. 717, 69 sqq.): PRISC. gramm. II 68, 16 (agitur de possessivis) '-us honos' pro 'regis honor' (spectat ad p. 760, 51). GLOSS. -us: βασιλικός. regalis. -a: regina. *al. legitur inde a* LIV. ANDR., PLAVTO, TAB. triumph. p. 764, 25, ACC., SCAURO, CRASSO, VARRONE, CIC. *per totam latinitatem, praecipue apud rerum scriptores (plus quam 350^{ies} apud LIV.); abiit in sermonem gr., sc. maxime ὄνυ- p. 767, 5. 22. 25, sed ὄνυ- p. 761, 68. [langob. alp. (Lugano) rèc 'ius in lacu piscandi' (cf. p. 761, 16 sqq.): raet. or. strà rēga 'via principalis' (Atlante storico-ling.-etnogr. friulano II, 1974, tab. 287 loc. 213; cf. p. 765, 58); a regia, sc. porta (cf. p. 770, 19): it. vet. reça, regge fem., venet. (Vicentiae), aemil. reza, raet. centr. (Val Gardena) rāzes et (Agordino) réda, rēza, prov. rieja 'ecclesiae porta, ostium vel spatium medium, cancelli' sim.; fort. addas hisp. reja, cat. et port. reixa (Houaiss 2420). cf. M.-L. 7169a et Faré, Postille 7174. Battisti-Alessio V 3222. Wartburg X 208. Coromines VII 220 sqq. Corominas-Pascual IV 860 sqq. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. rex (exempla certiora, cf. quod diximus l. 2) LACT. inst. 1, 18, 8 FIRM. math. 8, 14, 1. *al. (in var. l. falsa e. g. ENN. scaen. 228 CIC. Deiot. 26 NEP. Con. 4, 3; restit. LIV. 44, 3, 1, fort. recte BELL. Afr. 58, 2), regnum CIC. Sull. 25. 29 fin. 3, 52. al. (in var. l. falsa PANEG. 2, 12, 2); loco lacunosus CARM. de bell. Aeg. fig. 1°, 2 FEST. p. 278.]***

exempla sic digerenda esse putavimus:

I *i. q. ad regem pertinens, regi proprius vel aptus:*

A *generatim:*

1 *notione communi potius de iis, quae (qui) regis sunt:*

a *vario respectu: α -ae sunt res: l. 64 (quas rex possidet, quibus utitur l. 65; quas rex dat, facit, mandat p. 760, 73; quae cum rege contrahuntur, ab eo imponuntur p. 761, 34; quae ad regem vario modo pertinent p. 761, 47). β -i sunt homines vel coetus hominum: p. 762, 17 (usu adi. p. 762, 17; subst. masc. p. 763, 4).*

b *respicitur potestas regis, regnum: p. 763, 25.*

c *respicitur persona regis: p. 763, 57 (de regis animo, qualitate, affectibus p. 763, 57, corpore p. 764, 8).*

2 *praevalet notione qualitatis potius de iis, quae regi apta sunt, conveniunt sim.: p. 764, 19 (in bonam partem p. 764, 22, in malam partem p. 765, 7).*

B *speciatim et fere technice: p. 765, 44 (respic. genus chartae p. 765, 47, loca quaedam p. 765, 52, morbus -us p. 766, 18, arbores earumve fructus p. 766, 61, herbae p. 766, 74, varia p. 767, 32).*

II *i. q. regis qualitate, condicione sim. praeditus: A -i sunt animantes eorumve mentes: p. 767, 42. B -ae sunt res: p. 767, 60.*

f. pro subst. regia, -ae (et inde n. pl. regia): p. 767, 73.

adv. regie: p. 770, 71.

I *i. q. ad regem pertinens, regi proprius vel aptus (ubicumque regis mentio fit, scias etiam propinquum regis, e. g. p. 761, 12, vel reginam, e. g. p. 760, 15, vel imperatores Romanos, e. g. p. 761, 66 et LACT. mort. pers. 29, 3 [de C. Iulio Caesare p. 761, 2. 10] significari posse): A generatim (iuxta ponitur vel pro syn. est imperatorius p. 760, 59. 764, 49. 765, 5, regalis e. g. p. 763, 35 [disting. p. 763, 31. 764, 9], ceterum v. p. 765, 8; disting. vel opp. privatus e. g. p. 760, 8. 763, 70. 764, 68, servilis p. 763, 48. 765, 4, ceterum v. p. 763, 4; gr. resp. maxime βασιλικός): 1 notione communi potius de iis, quae (qui) regis (sive cuiuslibet sive certi) sunt, ad regem quodam modo pertinent (addidimus deos paganorum p. 764, 7 [cf. p. 767, 43], deum Christianorum vel Christum e. g. p. 760, 24 sqq. 763, 45, magistratus regis potestatem habentes p. 760, 46. 763, 34. 38. 40. 43, patronum p. 761, 27, apes p. 762, 43 sqq.): a vario respectu: α -ae sunt res (animalia p. 760, 60 sqq.): ① *quas rex possidet, quibus utitur: A instrumenta, ornamenta domorum: throni sim.: LIV. ANDR. trag. 10 Agamemnon in sedes conlocat se -as (LIV. 1, 16, 2 Romana pubes ... vacuam s. -am, i. Romuli, vidit. al. CVRT. 8, 4, 16). LIV. 1, 20, 2 ne sacra (-ae vicis), (ad p. 761, 11) desererentur, flaminem ... sacerdotem creavit Numa ... et curuli -a sella adornavit (CVRT. 5, 2, 13. 10, 6, 4 FRONTIN. strat. 4, 6, 3. al.). 2, 12, 6 adulescens quidam prope -um, i. Porsennae, tribunal constitit. VAL. MAX. 5, 1 ext. 1 solium -um occupasse (6, 9 ext. 7). al. varia: LIV. 37, 46, 4 proconsul triumphans tulit ... supellectilem -am (45, 43, 4 FEST. p. 262 CVRT. 3, 13, 2. al. apud eundem). 45, 35, 3 navis ornata ... spoliis ... -orum textilium. SEN. Ag.**

1002 -i paelex tori. dial. 5, 15, 3 necessaria ... est doloris refrenatio ... ad -am adhibitibus mensam (aliter de cena p. 761, 27 sqq.). LVCAN. 10, 423 poterat ... cruor per -a fundi pocula Caesareus. *al. B aedificia, loca sim. eorumve partes (exempla selecta inde a SALL.): ACC. trag. 30 valvae resonunt -ae ([nisi ad p. 768, 15]. 470 v. sonere sensi -as [-ae Klotz, ut pertineat ad p. 768, 15]. VITR. 5, 6, 3. EVSEB. EMES. p. 770, 34). CIC. Verr. II 5, 80 domo sua -a, sc. quae Hieronius fuerat, contentus non fuit Verres (SALL. Iug. 76, 6 LIV. 1, 47, 4. VITR. 2, 8, 9 privatas d. etiam -as. al. SEN. Ag. 875. rem. fort. 13, 2 ducuntur ex plebeia d. in matura funera, ducuntur ex -a [nisi ad p. 768, 15, sc. coll. p. 768, 36]. et saepe, cf. p. 762, 38 sqq. necnon p. 768, 10 sqq.). leg. agr. 1, 5 venire ... agros in Macedonia -os (2, 51 Mithridatis. al. LIV. 26, 21, 11 qui a. aut -us aut hostium populi Romani fuisset. al.). Tusc. 5, 61 cum Damocles commemoraret ... magnificentiam aedium -arum (GLOSS. a. -(i)s: ἀψῖωv). CATVLL. 64, 276 vestibuli linquentes -a tecta ad se quisque ... discedebant (VERG. Aen. 1, 631 [Didonis ut: PS. SIL. 8, 153]. 7, 668 [Latini ut: 11, 236. 447]. Ov. met. 13, 638. al.). CAES. civ. 3, 112, 8 theatrum aditus ... habebat ad portum et ad -a navalia Alexandriae (coni. Ramorino, reliqua trad.). BELL. Afr. 48, 2 castris regi(i)s ... positus (52, 3. 85, 4 Alex. 73, 1 LIV. 30, 4, 2. et saepe. FRONTIN. strat. 2, 4, 4). SALL. hist. fig. 4, 12 thesauros, custodias -as (v. p. 759, 2). VERG. Aen. 4, 221 Iuppiter oculos ... ad moenia torsit -a. LIV. 24, 40, 11 pervenire ad tabernaculum -um (32, 5, 13). VITR. 5, 6, 8 uti in scaena mediae valvae ornatus habeant aulae -ae (HIER. epist. 53, 5, 2. al., cf. l. 25 sq.; aliter p. 762, 57). al. apud Christ. de caelo: ARNOB. nat. 2, 37 p. 109, 5 si essent animae dei filiae, aulam semper incolerent -am. PRVD. perist. 10, 535 in arce -a. TRACT. in Luc. 5, 1 (respic. Ion. 2, 8) praeece Ionas de profundo pelagi ... superna caeli -a penetravit. CARM. CIL VI 41336a, 4 (saec. IV°) Petrus -a claustra, sc. caelorum, tenens. C pecunia, opes, divitiae sim. (id, quo ea servantur, l. 31): VARRO Men. 96 later quod aurum conquadravit -us (i. Croesi, cf. Herodot. 1, 50). 587 (contextu manco) in -am arcam inpancrantur. CIC. Manil. 66 ab auro gazeaque -a ... animum cohibere (al., v. vol. VI 2, 1721, 62 sqq., ubi addas EPIST. Alex. p. 192, 11). Rab. Post. 45 (verba detractorum) occultat pecuniam Postumus, latent -ae divitiae (VAL. MAX. 4, 3, 2). Tusc. 3, 45 (respic. Enn. scaen. 94 sqq.) exaggeratis ... -is opibus (LIV. 25, 30, 12. al. VAL. MAX. 4, 3, 14. al.). LIV. 24, 21, 3 spe facta ex pecunia -a largitionis (24, 22, 10. al. VAL. MAX. 8, 15, 10. al.). 38, 59, 8 -um aurum (PRVD. cath. 12, 64 magi ... offerunt tus, myrram et a. -um [pertinet simul ad 2a]. PS. GREG. TVR. Thom. 17. adde l. 31). 44, 23, 9 Pellam ad thesauros -os missis quibusdam (FLOR. epit. 3, 11, 5 FIRM. math. 3, 12, 1. al.).*

D *insignia, vestimenta, arma, ornamenta corporis: CIC. Sest. 57 (respic. Ptolemaeus) sedens cum purpura et sceptro et illis insignibus -is (58 Pompeius i. -um, quod ille Tigranes de suo capite abiecerat, reposuit [de diademate ut: VELL. 2, 56, 4. 2, 122, 1 VAL. MAX. 5, 1, 10. al.] rep. 2, 31. BELL. Alex. 67, 1 depositis -is i. [postea opp. privato vestitu]. LIV. 3, 36, 3 hoc i. -um, sc. fasces decemvirosum. al.). rep. 2, 38 quod ... ille Servius Tullius -o ornatu ius dixisset (Tusc. 1, 116 [antea opp. veste famulari]. NEP. Eum. 13, 3 successores Alexandri -um o. nomen, que sumpserunt [ad p. 763, 29]. al., adde p. 762, 48). VARRO ling. 7, 40 clupeos. BELL. Alex. 68, 1 Caesar -um vestitum ei Deiotaro restituit (PS. AVR. VICT. epit. 9, 15). VERG. Aen. 7, 814 ut -us ostro velet honos, sc. chlamys purpurea, levis umeros Camillae. LIV. 1, 10, 6 tibi Iovi Feretrio victor Romulus rex -a arma fero (40, 13, 3 LVCAN. 8, 598 PASS. Macc. 11, 26). 24, 21, 7 cum coniurati cruentam -am vestem ... ostentarent (VELL. 1, 2, 1 SEN. Tro. 946 CVRT. 3, 3, 4. al.; in nomine ministerii domus augustae [ad rem v. Mommsen, Staatsrecht I³ 417 adn. 4]; CIL VI 8551 a v. -a. 8552 a v. -a et Graecula). al. VAL. MAX. 3, 2 ext. 9 puellam -o cultu ornata, sc. eodem atque Gelonis regis filiae (CVRT. 5, 12, 20. COD. Iust. 11, 12, 1, 1 [a. 457/73] -um ... offerri a privatis c. [antea: imperatorium]). al. E animalia (huc fort. pertinent p. 767, 47 sq.): VERG. Aen. 7, 485 -a ... armenta. LIV. 1, 4, 6 magister -i pecoris (IVST. 1, 4, 7). 24, 21, 4 coniurati quidam -is equis ... Syracusas contendunt (OROS. hist. 2, 6, 3). 37, 39, 13 multitudinem -orum elephantorum ... sustinere. SEN. Oed. 815 -os pavit greges (839 FLOR. epit. 1, 1, 3). al. F res variae: BELL. Alex. 75, 2 -ae quadrigae. VERG. Aen. 2, 256 puppis (Ihuc spectat GLOSS. IV 461, 39 regalis navis). DRAC. Orest. 233). PANEG. in Mess. 140 -a lymphia Chosaspes (sc. quam reges bibunt, cf. Herodot. 1, 188 Plin. nat. 31, 35 necnon e. g. Athen. dipn. 2, 23 p. 45^b τὸ βασιλικὸν ... ὄδωv. an iuxta quam -a urbs est sita?). PROP. 4, 6, 46 vela. LIV. 29, 8, 10 naves (36, 44, 5. 6. al.). 36, 20, 7 praefectus Romanae classis ... -os commeatus ... excepit. al. SEN. Ag. 427 rate. dial. 5, 21, 2 currum (HIST. AVG. Aurelian. 33, 2 PAVL. NOL. carm. 24, 798. addas p. 721, 13). al.*

G *quas rex dat, facit, mandat: A praemia, dona sim.: SCAVR. or. frg. Val. Max. 3, 7, 8 Scaurum -a mercede corruptum imperium populi Romani prodidisse. CIC. Verr. II 4, 65 candelabrum quoddam dig-*

[Pieroni]

nam rem esse regno Syriae, dignam -o munere (5, 184 p. 764, 9. fam. 6, 19, 2 de curatione aliqua m. -orum, sc. *ludorum ab C. Iulio Caesare praebitorum*. SEN. contr. 2, 1, 29 m. ... -a, i. *Pyrrhi*, respuit. al.). VERG. Aen. 1, 696 (*pertinet simul ad 2a*) dona Cupido -a portabat Tyriis (LIV. 2, 1, 9 ne *populus* ... flecti precibus aut d. -is posset. HIST. AVG. Alex. 51, 1. al.). LIV. 24, 2 -is stipendiis pastus ... miles. HIST. AVG. Maximin. 27, 7 arae -ae. ② *actiones*: CIC. Arch. 21 urbem ... Cyzicenorum ... ex omni impetu -o ... ereptam esse. Rab. Post. 22 *Rabirius* in custodia ... fuit -a. fam. 1, 1, 1 (*antea*: regis legatus ... pecunia nos oppugnat) illius -ae largitionis invidiā. 12, 1, 1 interfecto ... rege, i. *C. Iulio Caesare*, -os omnis nutus tuemur. GRACCH. trag. 1 cardo -um egressum indicans. LIV. 1, 20, 2 p. 759, 69, 1, 59, 1 ante -am iniuriam, sc. a *Sex. Tarquinio* in *Lucretiam commissam* (*de eadem re*: 1, 59, 3 scelus -um). 42, 38, 3 *Acarnanes* decepti pollicitationibus regi(i)s. 42, 52, 13 quae -ā curā praeparanda fuerint. VITR. 2 praef. 1 Dinocrates architectus ... -ae cupidus commendationis.

al. ③ *decreta, dicta, scripta*: CIC. rep. 5, 3 *lites* conficiebantur iudiciis -is (FIRM. math. 6, 4, 1 CASSIOD. var. 4, 29, 2). Tusc. 4, 1 cum ... -is instituit, partim etiam legibus, auspica, ... res militaris ... esset constituta. LIV. 1, 32, 2 omnia a *Numa instituta* ... ex commentariis -is ... proponere in publico (33, 11, 1 ad c. -os comburendos, i. *Philippi* [cf. *Polyb.* 18, 33, 2 τὰ βασιλικὰ γράμματα]. 45, 31, 11). 2, 1, 9 l. 5. 6, 1, 10 -ae leges (sc. *regum Romanorum* ut: 34, 6, 8 POMPON. dig. 1, 2, 2, 36. al., *quibus dubitaveris, num addendum sit l. 18; de legibus imperatorum*: AVG. c. Parm. 1, 8, 14. *aliter l. 66*). FIRM. math. 6, 23, 6 -arum litterarum ... officia tractare (cf. SYMM. epist. 7, 60, 2 epistularum). SVLP. Sev. chron. 1, 13, 2 edicto -o. al. ④ *varia*: EPIST. imp. Aug. Suet. vita Hor. p. 45, 12 *Horatius* venit ... ab ista parasitica mensa, i. *Maecenatis*, ad hanc -am ([i. a *patrono Augusto praeparatam*, v. *Vössing, Mensa regia, 2004, 240 sq.*]. QVODV. grat. 2, 5, 4 CASSIOD. var. 12, 18, 3. cf. p. 760, 2). PAVL. FEST. p. 82 qui praesunt -is epulis. STAT. silv. 4, 2, 1 (*pertinet simul ad 2a*) *Vergilius* -a Sidoniae convivia laudat *Elissae*. MART. 8, 36, 1 -a pyramidum, Caesar, miracula ride. SVET. Aug. 75 dividebat ... nummos omnis notae, etiam veteres -os ac peregrinos. al.

⑤ *quae cum rege contrahuntur, ab eo imponuntur*: CIC. Manil. 50 cur non *Pompeio* ... hoc ... bellum -um, sc. *cum Mithridate Tigraneque regibus*, committamus? (64. 66. DOM. MARS. carm. frg. 7, 4 qui *Vergilius* ... caneret ... -a b. LIV. 37, 58, 8 DRAC. laud. dei 3, 333. cf. pugna -a: LIV. 4, 32, 11). CATVLL. 66, 27 quo *bono facinore* -um adepta es coniugium. BELL. Afr. 97, 1 (*antea l. 53*) vectigalibus ... -is locatis (Schneider, toga-vel irroga-codd., levatis *Bouvet dubitanter*). LIV. 27, 31, 8 spe -arum nuptiarum (35, 47, 6). 29, 28, 7 *Hasdrubal* -a ... adfinitate longe primus civitatis erat (CIL VI 1730, 7 [a. 398/9; sim. 1731, 8, a. 405/6] ad columnen ... -ae a. evecto [*Stilichone, ut ibid.* 11 in a. -am cooptato]). 34, 58, 13 a *Graecis* in *Aeolidem* *Ioniamque* coloniae in servitum -am missae non sunt (37, 17, 6. al. IVST. 8, 1, 3. al.). al. SEN. Med. 285 per ... auspicatos -i thalami toros (*per meton.* ut: 398 -as ... faces). al.

⑥ *quae ad regem vario modo pertinent (quae regi apta sunt, v. sub 2)*: ① *variae* (*exempla selecta inde a LIV.*): CIC. Rab. Post. 28 si curationem et quasi dispensationem, i. *officium dispensatoris*, -am suscepisset *Postumus* (*item de officiis eorum, qui regibus serviunt*: LIV. 45, 32, 6 ministeriis [BOETH. cons. 1, 4, 16. *adde p. 766, 59*]. al.). rep. 2, 29 -is annis dinumeratis (2, 52). fam. 1, 1, 2 hac -a causa excepta (i. *Ptolemaei* ut: 1, 4, 1. 1, 5^a, 2. 3 [bis]). BELL. Afr. 97, 1 auctione -a facta (*postea l. 39; sc. qua bona regis veneunt* ut: PLIN. nat. 29, 96. 33, 149). Alex. 77, 2 praeda omni -a militibus condonata (al., v. vol. X 2, 523, 65 sq., sc. *regi erepta*; cf. PROP. 3, 3, 8 -a ... tropaea. SIL. 2, 260 spolia). 78, 2 *Mithridatis* *Pergamenum* ... (-o genere, *ad p. 762, 24*) ortum, disciplinis etiam -is educatum. LIV. 2, 1, 4 *pastorum plebs* soluta -o metu (sc. a rege incusso; cf. FLOR. epit. 3, 5, 9 urbem Romam -us, i. *Mithridatis*, terror adflabat). 24, 4, 8 funus fit -um, i. *Hieronis Syracusani* (al., v. vol. VI 1, 1604, 23 sq.; cf. SEN. Phaedr. 1277 apparatus -i flammam rogi). 37, 58, 4 pro specie -i triumpho (sc. *de rege acti*). SEN. Oed. 217 caedem expiari -am (sc. *quam rex patitur* ut: Tro. 44 -ae c. nefas. 309 LACT. inst. 1, 15, 33). PLIN. nat. 25, 65 eupatoria ... -am auctoritatem habet, sc. a *Mithridate Eupatore derivata*. TAC. ann. 14, 16, 2 inter oblectamenta -a, i. *Neronis*. VLP. dig. 1, 4, 1 pr. utpote cum lege -a, quae de imperio eius *principis* lata est, populus ei ... omne suum imperium ... conferat (*inde INST. Iust. 1, 2, 6 [pendet THEOPHIL. νόμον ὀργίων]. de eadem re [v. Mommsen, Staatsrecht II³ 877 adn. 2]. DIG. de conc. dig. 1, 7. *aliter l. 21 sqq.*]. INSCR. Année Épig. 1905 n. 35 (*ex Africa; a. 265*) templum -is ... picturis ornatum (*item de imagine regi dicata*: HIST. AVG. Diad. 5, 2 *aquila pilleum posuit* in monumento -o ... supra statuam regis). al.*

② *urbs sim., sc. ubi rex habitat*: ① *iungitur cum subst. appellativis*: oppidum: PLIN. nat. 6, 85 *portum esse* adpositum o. *Palae-simundo* ... clarissimo ac -o. urbs (cf. GLOSS. II 256, 17 βασιλις πό-

λις: -a u.): PLIN. nat. 6, 138 colonis ex u. -a *Durine* ... deductis. COD. Iust. 8, 47, 6 (a. 293) nec in -a u. nec in provinciis (*respic. Roma ut: 2, 44, 2, 2 [a. 321]*). PRVD. perist. 2, 46. al.). Theod. 15, 1, 52 ad praebenda luminaria ... -ae huius u. lavacro (*respic. Constantinopolis ut: Iust. 12, 23, 12 pr. [a. 423/5]. 12, 15, 1 [a. 425]. et saepissime*). CASSIOD. var. 6, 6, 6 in u. -a (*respic. Ravenna ut: 11, 37, 2. al.*). al. civitas: LEO M. serm. 82, 1 c. sacerdotalis et -a (*respic. Roma ut: CONC. Rom. a. 501 p. 422, 3*). CONC.^S II 5 p. 11, 8 *imperator Leo* ... Anatolio -ae c. episcopo (*respic. Constantinopolis ut: COD. Iust. 11, 43, 9 [a. 474/91]. et saepe*). CASSIOD. var. 8, 5, 1 (*respic. Ravenna*). ② *iungitur cum nom. propr.* (cf. p. 765, 53 sqq.): SIL. 15, 310 -a *Pleuron*. STAT. silv. 3, 2, 136 -a *Bactra*. CONC.^S II 5 p. 11, 14 ad -am *Constantinopolim* (cf. *Migne gr. 86, 2528^c εις τὴν βασιλίδι Κοκωνταντινὸν πόλιν*). DIG. de conc. dig. 1, 10 Romam ... non solum veterem, sed etiam -am nostram, i. *Constantinopolim* (EPIST. pontif. 937 CONC.^S IV 2 p. 155, 4 [gr. *Mansi 7, 12^b τῆς βασιλευούσης Ρώμης*]).

③ *-i sunt homines vel coetus hominum (dea p. 763, 2)*: ① *usu adi.*: ① *regis propinqui, genus* (cf. GLOSS.¹ V Aa R 231 -us: qui de rege nascitur vel a rege derivatus [i. derivativus]. *exempla selecta inde a LIV.*): ACC. trag. 207 matres coinquinari -as (CLAUD. 24, 177). CIC. Planc. 59 -os pueros (*sing.*: VERG. Aen. 1, 677 [cf. GLOSS. V 142, 31 -us p.: *Ascanius, regis Aeneae filius*]. 5, 252 [*respic. Ganymedes ut: LACT. inst. 1, 10, 12*]. al., v. vol. X 2, 2516, 54 sqq.). rep. 1, 50 quicumque genere -o natus esset (VARRO rust. 2, 1, 6 BELL. Alex. 66, 4, 78, 2 p. 761, 57. HOR. carm. 2, 4, 15. LIV. 27, 19, 8 puerum ... -i g. al. R. GEST. div. Aug. 27 ex -o g. [gr. ἐκ γένους ... βασιλικῶν]. al., *adde p. 764, 62 et cf. l. 44*). Tusc. 5, 58 -ae virgines (CATVLL. 64, 87. OV. met. 7, 21 [*respic. Medea*]. 13, 523. al.). VERG. Aen. 2, 783 -a coniunx (al., v. vol. IV 343, 10 sq. 344, 24 sqq., *ubi addas* OV. epist. 12, 103. al.). 5, 297 -us ... *Diores* ([SERV. auct. -us: *nobilis, ut ad p. 764, 56 pertineat*]. *item iungitur cum nom. propr.*: catal. 9, 33 *Semele*. cf. p. 767, 43 sq.). HOR. carm. 3, 2, 10 sponsus. 3, 27, 65 -us sanguis (i. *Europa; sim. per meton.*: LIV. 1, 46, 6 *Tarquinium* -o s. ortum [sc. a *Tarquinio Prisco*]. al.). OV. met. 8, 90 proles (VAL. FL. 1, 162). 11, 754 progenies (al., v. vol. X 2, 1759, 54, *ubi addas* ARNOB. nat. 3, 3). 13, 484 -a ... parens (HEGES. 1, 40, 2). fast. 2, 761 iuvenis ... -us (i. *filius regis* ut: LIV. 1, 42, 1. al. FLOR. epit. 4, 9, 4. al.). LIV. 1, 5, 5 -am stirpem apud se, i. *Faustulum*, educari (24, 25, 10. al. VELL. 1, 11, 1. al.). SEN. Ag. 148 perlucet omne -ae vitium domus (Phaedr. 667 -ae proles d. clem. 1, 5, 4 clementia, in quamcumque d. pervenerit, eam felicem ... praestabit, sed in -a ... mirabilior [nisi ad p. 769, 39]. IVST. 16, 1, 15. al.; cf. p. 760, 7). PLIN. nat. 17, 50 -us senex, i. *Laertes*. INSCR. Année Épig. 1985 n. 282 (*Pompeii; a. 62/79*) -a *Menas*, i. *Agave, Penthei regis mater*. al. *respicuntur apes*: COLVM. 9, 11, 4 ceras ..., quae semina pullorum continet, partem recidere, in qua -i generis proles animatur. 9, 11, 5 (*e Celso*) in extremis favis ... fistulas esse, quae contineant -os pullos.

② *qui regi serviunt, favent, eum protegant (exempla selecta inde a LIV.)*: ① *de ministris, familiaribus sim.*: CIC. Verr. II 4, 67 qui *Antiochus rex* Romae ... comitatu -o atque ornatu, fuisset ([i. ad p. 760, 47]. Rab. Post. 6 LIV. 32, 39, 7. al. APVL. mund. 26 p. 347). Deiot. 17 *quendam medicum, servum* -um (LIV. 24, 21, 5. FEST. p. 286 [si recte restit. *Lindsay*]. IVST. 1, 5, 2. al.). off. 3, 38 pastor. VERG. Aen. 5, 645 *Priami natorum* -a nutrix. LIV. 8, 24, 12 *Sotimus*, minister ex -is pueris (al., v. vol. X 2, 2518, 73 sq. [ubi addas LIV. 45, 6, 8] et 2519, 26 sq.). 40, 6, 3 -a cohors (CVRT. v. vol. X 2, 2519, 1. 4; cf. infra l. 74). 44, 35, 3 *quae celantur*, loquacitate -orum ministrorum emanat (TAC. ann. 14, 59, 2. al.). CHART. lat. ant. XLVII 1420, 2 (*aet. Aug.?*) -um mensularium, i. *argentarium regis Aegypti*. AVR. VICT. Caes. 39, 35 aulam (AMM. 21, 15, 4. al.; *aliter p. 760, 23*). al. ② *de militibus, administratoribus, legatis* (cf. p. 763, 4 sqq.): CIC. Verr. II 4, 103 *Masinissae regis classis* praefectum -um dentes eburneos ... e fano sustulisse (al., v. vol. X 2, 631, 39 sqq.). Manil. 66 exercitus -os superare (CAES. civ. 3, 104, 1. 3, 109, 1 e. -us equitatusque. LIV. 36, 19, 12 [e *Val. Ant.*]. al.). Arch. 21 *populus* ... Romanus aperuit ... *Pontum* ... -is quondam opibus ... vallatum (HIST. AVG. Aurelian. 34, 4 catafractarii milites et o. -ae et omnis exercitus ... multum *pompae triumphali* addiderat [nisi ad p. 760, 35]). Deiot. 41 legati -i (LIV. 37, 56, 9. al.; cf. -a legatio: LIV. 34, 57, 6. 35, 32, 12). al. BELL. Afr. 8, 5 -um ... equitatum *Scipio* ex provincia Africa alebat (56, 3 LIV. 31, 41, 13. al., *adde l. 62; cf. eques* -us: SALL. Iug. 54, 4. LIV. 37, 38, 6 *tria milia* e. *peditumque* -orum. al.). 48, 3 *expectatione* copiarum -arum exercitus eius *Caesaris* ... commovebatur (92, 3 Alex. 40, 3 LIV. 37, 40, 3. al.). al. NEP. Milt. 7, 3 signum a classariis -is datum (Them. 3, 2. cf. classis -a vol. III 1293, 15 sq., *ubi addas* NEP. Them. 7, 5). Paus. 1, 2 satrapes (Lys. 4, 1. al.). LIV. 24, 32, 7 quidquid -orum militum *Syracusis* erat (37, 16, 7. al.). 28, 5, 15 cum cohorte -a ([cf. *Polyb.* 10, 42, 6 βασιλικῶν]. al.; cf. supra l. 54). INSCR. christ. Diehl 4857 (*Concordiae; saec. IV* [Pieroni]

ex./V in.) Flavia Optata mili(tis) de num(ero) regi(orum) Emes(enorum) Iudeoru(m). al. ③ *de dea*: HIST. AVG. Sept. Sev. 23, 5 Fortunam ... -am, quae comitari principes ... solebat, geminare statuerat.

④ *subst. masc.; respiciuntur*: ① *militēs (disting. vel opp. Romani [militēs] l. 8sq. 12. al.; transit in sermonem gr. PROCOP. bell. Goth. 1, 23, 3 οἱ ὄντες)*: NEP. Dat. 1, 2 multis milibus -orum interfectis. LIV. 24, 40, 9 *dux quidam* milites ... per viam minime ab -is obsessam duxit. 28, 5, 19 ut Romani a mari, -i a terra oppugnarent *Oreum*. 31, 27, 7 non tulere impetum Romanorum militum -i. et saepe. VELL. 2, 112, 5 -orum equestri acies. GRAN. LIC. 35, 70 -i, qui Abder(a) praesideba(n)t, captis Philippis dilabuntur. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 62 p. 660 occidendo praecipue Romanos itemque -os (gr. τοὺς βασιλικούς). al. in nomine numeri *Romanos exercitus Romani* (cf. l. 1): NOT. dign. occ. 5, 229 legiones comitatenses XXXII: ... -i eqs. al. in eodem opere. ② *familiares, legati sim.*: NEP. Ages. 8, 3 de *Agesilai* adventu fama cum ad -os, i. *Aegypti*, esset perlata. LIV. 23, 34, 4 fugere -i conati sunt (item de *legatis*: 32, 37, 5). 29, 30, 6 Masinissa ... ex -is alios ... recipit, alios ... occidit. 31, 23, 1 exules ab Chalicide -orum iniuriis pulsī. al. AMM. 29, 2, 9, 31, 12, 7 adulabilis quorundam sententia -orum. HEGES. 1, 16, 4 repugnabant -i (antea: Aristoboli fautores). ③ *filiū regis* (cf. p. 718, 73): APVL. met. 4, 32, 1 nec quisquam, non rex non -us nec de plebe (filius) -us *Van der Vliet*, regulus *Damsté*). DICT. 1, 1 (nisi praedicative, ut pertinet ad p. 762, 18) *Atrous* secum eos, i. *Agamemnonem* et *Menelaum*, habuerat neque minus quam -os educaverat.

④ *respicitur potestas regis, regnum, forma rei publicae*: α -a est potestas, -us est titulus, status sim. regis (hucine p. 769, 65. 72?): CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 225 *Brutus* hunc populum dominatu -o liberavit (de eadem re: CIC. Planc. 60 Phil. 1, 13 Brut. 41 Tusc. 4, 1 AVG. civ. 18, 26 tit.). CIC. Mur. 34 *Mithridates* in ... fuga nomen ... retinuit -um (i. nomen q. e. 'rex' ut: DEIOT. 36. al. CAES. civ. 3, 109, 6 SALL. hist. frg. 5, 3. LIV. 27, 19, 4 -um n. ... Romae intolerabile esse [disting. 5 regalem animum]). al. TAC. ann. 2, 4, 3. al., adde l. 33. p. 760, 48 et cf. l. 41. 45; aliter l. 75). rep. 2, 50 vis, potestas nomenque -um (2, 56 uti consules p. haberent ... genere ... ac iure -am [item de p. consulum: LIV. 8, 32, 3. al.]). leg. 3, 4 [antea: regalis]. al. CAES. Gall. 7, 32, 3 *Haeduum singulos magistratus* -am p. annuum obtinere. NEP. Lys. 3, 5. al., adde l. 66). 2, 58 illi *magistratus Spartaē Cretaeque* contra vim -am constituti sunt (VELL. 2, 108, 2. al., adde l. 33). leg. 3, 8 -o imperio duo sunt, iique ... consules appellamino (SALL. Catil. 6, 7 -um i. ... in superbiam ... se convertit. LIV. 3, 39, 8 qui *decemviri* ... fasces et -um i. habeant. al.; cf. SALL. Catil. 6, 6 nomen imperi -um). fam. 15, 2, 7 ut *rex Cappadociae* in eos *insidiatores* uteretur iure -o (TAC. ann. 2, 73, 3. al.). al. CAES. civ. 3, 106, 4 maiestatem -am, i. *Ptolemaei regis*, minui (LIV. 4, 2, 8 -ae m. imperium, sc. consulum. al.). NEP. Milt. 2, 3 erat ... inter eos *colonos* dignitate -a, quamvis carebat nomine (NICET. symb. 3 p. 41, 5 'Christus' ... -ae d. appellatio est [item respic. Christus: QVODV. prom. 2, 34, 75]). VAL. MAX. 1, 6, 1 *Tanaquil Servium Tullium* ad -um fastigium exivit (al., v. vol. VI 1, 323, 83 sq.). 3, 4, 3 servili cognomine et -a appellatione perplexis in titulo *Servi Tulli*. al. β -a est civitas regi subiecta vel talis forma civitatis: CIC. rep. 1, 45 (post lacunam) ex hac vel optimatum vel factiosa, tyrannica illa vel -a vel ... popularis (sc. fort. civitas [cf. l. 42 c. optimatum ...], c. popularis] ut: 2, 51 quemadmodum *Tarquinius* ... totum genus hoc -ae c. everterit. PLIN. nat. 7, 200 -am c. *Aegyptii*, popularem *Attici* post *Thesum* invenerunt). 1, 54 (loq. *Scipio*) si unum ac simplex (pro)bandum (sit), -um (pro)bem (sc. genus ut: 1, 69 [bis]). AMPEL. 50, 1). 1, 65 huius -ae rei publicae ... certissima est illa mutatio: eqs.

γ *respicitur persona regis*: α *de regis animo, qualitate, affectibus, attributis*: CIC. Verr. II 3, 76 *Verres* consuetudine usus est -a (Rab. Post. 29. NEP. Dat. 5, 4 eam esse c. -am, ut casus adversos hominibus tribuant, secundos fortunae suae. EVTR. 9, 26). 4, 62 *pocula*, ut mos est -us ..., gemmis erant distincta (item regis cuiuslibet: LIV. 30, 15, 4 sub *servi* custodia -o m. ad incerta fortunae venenum erat. SEN. benef. 7, 6, 2 cum *sapiens* -o m. cuncta conscientia possideat. TAC. hist. 2, 70, 2. al.; cf. p. 764, 64sq. 765, 33sq.). Rab. Post. 1 (sim. 25) quod *Rabirius* fortunam suas ... potestati, -ae libidinique, i. *Ptolemaei*, commiserit ([l. ad l. 33]). de *impudicitia*: LIV. 27, 31, 7. SEN. frg. 34 [Aug. civ. 6, 10 p. 268, 7] in -ae l. voluptatem castrati sunt quidam. de *licentia*: TAC. ann. 6, 42, 2 paucorum dominatio -ae l. propior est [cf. -a licentia: LIV. 34, 51, 5]). CAES. civ. 3, 109, 6 potius privato ... quam -o consilio, i. *Ptolemaei*. BELL. Alex. 24, 3 -us animus, i. *Ptolemaei* (LIV. 33, 20, 6 *Antiochi*. GREG. M. epist. 11, 47 l. 5). 74, 1 ad ostentationem -ae fiduciae, i. *Pharnacis*. SALL. Iug. 33, 1 *Iugurtha* contra decus -um cultu ... miserabili ... Romam venit (de eodem: 72, 2). 113, 1. NEP. Dion. 5, 5 -os spiritus, i. *Dionysii*, repressit. Ov. epist. 17, 51 (*Helene Paridi*) genus et proavos et -a nomina iactas

(respic. nomen proprium regis ut: LIV. 2, 2, 6 -um n. ... in civitate ... esse [i. *Tarquinius* ut: 2, 2, 7 FLOR. epit. 1, 9, 3]. FLOR. epit. 2, 14, 3 l. 59. QVEROL. p. 35, 13. aliter p. 763, 29). LIV. 1, 4, 3 nec di nec homines ... a crudelitatem -a, i. *Amulii*, vindicant *Ream Silviam* (SEN. clem. 1, 8, 7). 1, 54, 1 invisam ... superbiam -am, i. *Tarquinius Superbi*, civibus esse (40, 4, 14 CVRT. 3, 2, 11). al. SEN. Phaedr. 137 tumor. dial. 6, 17, 5 intemperantiae. LVCAN. 8, 412 -a ... venus. SIL. 2, 672 (in compar.) ira ... -a, i. *Ditis*.

β *de regis corpore eiusve partibus*: CIC. Verr. II 5, 184 donum regale ... dignum (-o munere) (ad p. 761, 1) ... de -is manibus, i. *Antiochi*, extorsit *Verres*. CATVLL. 66, 93 *utinam* coma -a fiam, sc. e *sidere*. Ov. fast. 6, 580 (respic. *statua Servii Tullii*) ora ... sunt multa -a tecta toga (PRVD. perist. 10, 36. SIDON. epist. 8, 3, 3 quas *declamationes* o. -i vice conficis. CASSIOD. var. 11 praef. 6 decem libris o. -o sum locutus). LIV. 8, 24, 15 *mulierem* sperare corpore -o ... suos redempturam (item de corpore regis mortui: VAL. MAX. 5, 1, 1^e -as reliquias iacere inhonoratas. PASS. Thom. 18 funeri). VAL. MAX. 7, 2 ext. 11 apud -as aures (8, 7 ext. 15 AVELL. 2, 4. 57. in imag. de ministris quibusdam regum *Persarum*: APVL. mund. 26 p. 347 a. -ae et imperatoris oculi). al.

γ *vi aucta praevalent notio qualitatis, sc. potius de iis, quae regi apta sunt, conveniunt, regem decent (plerumque vigente tamen respectu regis, ut quaedam ad 1 pertinere possint, sed fere neglecta e. g. l. 24. 52sq. 58; v. etiam ad B): α in bonam partem c. respectu splendoris, nobilitatis sim.*: α *attributive; respiciuntur*: ① *res (huc spectant etiam p. 760, 38. 761, 4. 30)*: PLAVT. Bacch. 647 (loq. servus) ero ... -as copias aureasque optuli. TAB. triumph. inc. (Fortun. gramm. VI 294, 1 Diom. gramm. I 512, 20) summas opes qui regum -as refregit (SEN. clem. 1, 26, 2 *ludi* adparentur licet magna impensa et -is o. dial. 10, 1, 4 amplae et -ae o. PORPH. Hor. carm. 1, 1, 12 'Attalidis condicionibus', id est -is o. PANEG. 6, 15, 1. al.). CIC. rep. 6, 10 apparatu -o accepti, sc. a *Masinissa rege* (NEP. Paus. 3, 2. LIV. 37, 7, 15 venientes -o a. ... accepit ... rex. SEN. epist. 110, 12 vivere sine -o a. al.). BELL. Alex. 36, 1 legationes *Pharnaces* ad *Domitium* mittit, quae ... -a ... munera ... ferrent (VAL. MAX. 2, 10, 2 l. 21). SALL. Catil. 37, 6 *multi* videbant alios ita divites, ut -o victu atque cultu aetatem agerent (LIV. 45, 32, 5 -us omnibus v. vestitusque). NEP. Dat. 3, 1 *quendam* hominem ... ornavit ... armillis aureis ceteroque -o cultu (VAL. MAX. 5, 1 ext. 4. TAC. ann. 12, 51, 4 *Zenobia* deducta ad *Tiridaten* ... c. -o habitata est. adde l. 34). HOR. carm. 2, 15, 1 *i*am pauca aratro iugera -ae moles relinquunt (item de aedificiis: PANEG. 6, 22, 5 *Augustae Treverorum* video basilicas et forum, opera -a). Ov. fast. 6, 595 (*Tullia Tarquinio*) -a res scelus est (Pont. 2, 9, 11 -a ... r. est succurrere lapsis. SEN. dial. 4, 5, 5 proconsul *Asiae*, cum trecentos uno die securi percussisset, ... quasi magnificum quiddam ... fecisset, graece proclamavit: 'o r. -am!'). LIV. 45, 4, 5 in reliqua parte litterarum *regis Persei* minime -ae preces erant (item de verbis: SEN. benef. 2, 16, 1 *Alexandri regis* animosa vox videtur et [cum] -a, cum sit stultissima. CLAVD. DON. Aen. 1, 205 p. 48, 25 ut quos frugerat maeror, -us sermo firmaret [postea: *Aeneas* servavit, ... quod regi congrueret]). STAT. silv. 4, 6, 91 non aula ... nec te, i. *Herculis parvam statuam*, -us ambit honos. TAC. ann. 16, 23, 2 ut *Nero* magnitudinem imperatoriam caede insignium virorum quasi -o facinore ostentaret. SVET. Nero 30, 2 *quendam* faeneratorem ... prope -o extulit funere. FRONTO p. 228, 1 ut convivium ... -um agitare. APVL. met. 4, 2, 2 (*I rosarum mineus color renidebat*) floris genialis -us nitor relucebat. FIRM. math. 6, 1, 10 pauca ... de splendorum stellarum dicam -is potestatis (item de stellis: 8, 31, 1 esse stellas ... -a luminis maiestate fulgentes [cf. 6, 2, 1 augusta maiestatis radiatione fulgentes]. cf. p. 767, 62 sqq.). al. ② *homines eorumve animi, qualitates, condiciones sim.* (cf. p. 762, 29): PLAVT. Mil. 10 *Artotrogus* stat propter virum fortem atque fortunatum et forma -a (FLOR. epit. 2, 14, 3 *Andriscus vocatus* volgo *Philippus* ... -am f., -um nomen] ... inplevit [l. ad l. 2]). cf. HIST. AVG. Ael. 5, 2 comptus, decorus, pulchritudinis -ae). CIC. Verr. II 4, 65 qui *Antiochus* animo et puerili esset et -o (leg. agr. 2, 42 *Ptolemaeum* neque genere, neque a. -o esse [l. ad p. 762, 23]). DEIOT. 19 l. 64. LIV. 31, 16, 1 *Philippus* magis -o a. est usus. al.). har. resp. 29 multa -a sunt in *Deiotaro*. DEIOT. 19 -o animo et more (SALL. Iug. 11, 2 *Micipsae* m. -o iusta magnifice fecerant *filiū*. MELA 2, 11 *Basilidis* ... generis ... mores -i. SVLP. SEV. chron. 1, 12, 2 *Ioseph* ... fratres adeunt et m. -o adorant. cf. p. 763, 60 sqq.). 26 haec, i. *iustitia, liberalitas et al.*, sunt -ae laudes, illa, i. *frugalitas*, privata est (TAC. ann. 15, 1, 4 sua retinere privatae domus, de alienis certare -am l. esse. PANEG. 2, 16, 1 amicitiae cultum in -a l. ponendum). LIV. 1, 39, 4 *Servius Tullius* juvenis evasit vere indolis -ae (39, 35, 3 quod *Philippi regis filius* Romae obses specimen i. -ae dedisset). 40, 54, 4 *Antigonus*, -ae vir maiestatis. SEN. Phaedr. 829 iste quisnam est -um in vultu decus gerens? al.

β *praedicative* (cf. l. 40. p. 765, 19): CIC. de orat. 1, 32 quid tam ... -um ... quam opem ferre supplicibus? LIV. 1, 31, 6 nihil esse ... minus

-um quam sacris dedere animum. 29, 31, 12 vix -um videbatur latronem vagum in montibus consecrari. SEN. Oed. 82 -um hoc ipsum reor: adversa capere. PLIN. nat. 9, 122 quo magis -um fiat (sc. *sponsione facta margaritas aceto resolvere*). TAC. ann. 6, 32, 1 barbaris cunctatio servilis, statim exsequi -um videtur. 14, 14, 1. FLOR. Verg. 3, 8 quam imperatorium, quam -um est eqs. al.

b in *malam partem c. respectu superbiae, crudelitatis sim.* (cf. *quae iuxta ponuntur l. 17. 24. 27. 38*); *respicuntur*: **a** *varia*: CIC. Verr. II 5, 175 tulit haec civitas ... -am istam vestram, *i. optimatum*, dominatio-nem (FLOR. epit. 1, 26, 7 *quendam* suspectum -ae d. ... morte multavit *populus Romanus*. cf. -us *dominatus* [sc. *Antonii, Caesaris*]; CIC. Phil. 2, 87 quae, *i. leges et iudicia*, tu, *Antonii*, ... d. -o sustulisti. 5, 40 *M. Lepido* d. -um maxime displicere. 7, 14 liberati ... -o d. videbatur. fam. 11, 5, 3. *aliter p. 763, 27sq.*). Cluent. 123 *ne censoribus* ... potestatem -am permittatis (leg. agr. 2, 20 quibus *decemviris* -a p. hac lege quaeritur [de *eadem re*: 2, 32. 35]. Phil. 1, 3 *dictatura* vim -ae p. obsederat. al.; *aliter p. 763, 33 sqq.*). Rab. perd. 17 te, *Labiene*, ex illa crudeli, ... non tribunicia actione, sed -a meo consilio ... esse depulsum. Sull. 25 *ne dixeris* ... regem ...; nisi forte -um tibi videtur ita vivere, ut eqs. al. Ov. met. 14, 823 *Mars Romulum* reddentem ... suo, non -a, iura Quiriti abstulit (1) *regalia cod. unus*). VAL. MAX. 6, 2, 7 -as ei *Pompeio Magno* vires exprobrans *Favonius*. IVV. 11, 8 leges et -a verba lanistae. TAC. hist. 5, 9, 3 *praefectus quidam Iudaeae* per omnem saevitiam ... ius -um ... exercuit. PLIN. paneg. 7, 6 superbum istud et -um. PS. CIC. epist. ad Oct. 3 *Antonius* concupierat magis -um (regnum *var. l.*), quam libera civitas pati poterat, principatum. EVTR. 6, 25 *cum Caesar* honores ex sua voluntate praestaret ... aliaque -a et paene tyrannica faceret eqs. **β** *animi, affectus, qualitates sim.*: CIC. leg. agr. 2, 93 quem ... Romae contemptum, abiectum videbamus, ... Capuae ... -o spiritu cum videremus eqs. Rab. perd. 10 *maiores nostri* expulsis regibus nullum ... vestigium crudelitatis -ae retinuerunt. SALL. Iug. 64, 5 (*respic. Metellus*) homo inanis et -ae superbiae (LIV. 4, 15, 4 decemviro bonis, exilio, capite multatos ob s. -am. SCHOL. Cic. Bob. p. 79, 28). hist. frg. 1, 11 *patres* de vita atque tergo *plebis* -o more consulere (LIV. 2, 3, 2 adulescentes aliquot, ... quorum in regno libido solutior fuerat, ... adsueta m. -o vivere. 28, 42, 22. 29, 19, 4 externo et -o m. TAC. ann. 6, 1, 1 AMM. 30, 8, 4. cf. p. 763, 60sq.). LIV. 3, 19, 5 loquaces, seditiosos ... -a licentia vivere. 24, 22, 8 filia Hieronis inflata ... -is animis (24, 25, 6. 32, 32, 14 superbo et -o a. HIER. epist. 17, 2, 3 sub tunica paenitentis -us a.). 39, 4, 5 impotenti ac prope -a ira. FLOR. epit. 1, 24, 1 *decemviri* traditos fasces -o quodam furore retinebant. PROSP. chron. I p. 455, 1089 *Gallus Caesar Constantino* in suspitionem ob -am in dolorem venerat (*pendet ex Hier. chron. a. Abr. 2370* ob egregiam [-am *var. l.*] i., ut Oros. hist. 7, 29, 14 crudeliter ac tyrannice agentem). al.

B *speciatim et fere technice (qua ratione res quaeque cum regibus cohaereat, non semper apparet; res rege dignae videntur et ita praestantes sub l. 3 et fort. 6, nisi putaveris res suo genere pro regibus esse, ut ad II pertinere)*; *respicuntur*: **1** *genus chartae* (cf. *Hero autom. 26, 3 χάρτην ... τῶν βασιλικῶν καλουμένων. ad rem v. e. g. Wunsch, RE III 2189*); CATVLL. 22, 6 (*inter ea, quibus malus quidam poeta utitur*) cartae -ae. ISID. orig. 6, 10, 2 *chartae* genera quam plura sunt: prima et praecipua Augustea -a ... in honorem Octavii Augusti appellata (*regina cod. unus*).

2 *loca quaedam (de nominibus urbium, ubi -us pars ipsius nominis est, earumque incolarum v. Onom. s. vv. Bulla -a vol. II 2242, 40 sqq. al., Bullenses -i ibid. 2242, 51 sqq. al., Hasta -a, Hippo -us, Hipponienses -i, Laepia -a, Thimida -a, Thimidenses -i, Zama -a, Zamenses -i. aliter p. 761, 73sq.). a atrium -um, sc. in foro Romano positum (ad rem v. Zevi, Lex. topogr. urb. Rom. I, 1993, 137): LIV. 26, 27, 3. 27, 11, 16.*

b *via -a (iter -um l. 70sq.; fort. quae talis erat, qua rex ingredi posset; an quae a rege munita sub eius tutela erat? cf. p. 722, 29sq.): a proprie*: LIV. 39, 27, 10 *Labeonem* derexisse finem Philippo veterem v. -am. AMM. 23, 3, 1 unde, sc. *Carrhis*, duae ducentes Persidem v. -ae distinguuntur. VVLG. num. 21, 22 (*Israelitae ad regem Amorreorum*) v. -a gradie-mur. **β** *in imag., sc. apud Christ. de vita recta (v. Den Boeft, Vig. Christ. 33, 1979, 253 sqq.): HIER. adv. Iovin. 1, 14 (spectat ad I Cor. 7, 37 sq.)* ut nec ad sinistram nec ad dexteram diverteret *apostolos*, sed v. -a graderetur. in Is. 16, 57, 10 v. -a temperata est, nec plus in se habens nec minus. VITA Eutr. (BHL 2782) p. 5 iter vitae tuae perage, v. -ae circum-spectus viator. PASCHAS. verba patr. 1, 4 hanc ... v. -am, sc. *minus comendendi*, levem nobis esse (cf. *Vitae patr. 5, 10, 44 regalem; gr. 10, 61 τὴν βασιλικὴν ὁδόν*). al. iter -um: CASSIAN. conl. 4, 12, 5 i. -o ... militem Christi semper incedere. 24, 24, 6 ab i. -o deviantes. DIONYS. EXIG. Conc.^s I 5 p. 238, 5 i. ambulantes -um (*gr. I 1, 1 p. 35, 13 βασιλικὴν ... τριβῶν, cf. alias versiones p. 722, 43 nec non CONC.^s I 3 vers. Tur. p. 28, 25 per -am viam*).

c *aqua -a, sc. in nomine: fontium quorundam*: PLIN. nat. 4, 4

sub eo *castello quodam in Epiri ora a. -ae fons*. SOL. 39, 2 *Olympus Lyciae* castellum est, infra quod a. -ae ob insigne fluoris spectaculo sunt visen-tibus. *Loci provinciae Byzaceniae, sc. Aquae -ae (cf. Dessau, RE II 304)*: ITIN. Anton. Aug. p. 47, 3. al. *ibid.* TAB. Peut. 6, 1 NOT. episc. Byz. 86 INSCR. Dessau 9452.

d *flumen -um, sc. alveus a rege aliquo ab Euphrate derivatus (ad rem v. Weissbach, RE VI 1209 sq.; Den Boeft et al., comm. 1998, ad l. 10)*: PLIN. nat. 6, 120 Euphraten Gobaris praefecti opere ductum esse ..., ab Assyrii vero universis appellatum Narmalchan, quod significat -um f. AMM. 23, 6, 25 Marses et f. -um et Euphrates (cf. *Ptol. geogr. 5, 20, 2 βασιλειος ποταμός*).

e *fossa -a, sc. a Scipione Aemiliano et regibus Numidiae perducta (ad rem v. e. g. Plin. nat. 5, 25; Huß, Der neue Pauly IV 625)*: INSCR. Tun. Merlin 623 (*lapis terminationis a. 74 ut: 624. 1293 Afr. Cagnat 496. al.*) fines provinciae novae et veteris, *i. Africae*, directi, qua f. -a fuit.

f *lacus -us, sc. statio Numidiae (ad rem v. Schmidt, RE XII 376)*: ITIN. Anton. Aug. p. 41, 1 ad l. -um.

3 *morbus -us (plur. l. 42 et PLIN. nat. 20, 100, 37, 170; -us per se ponitur l. 40; cur -us dicatur, non liquet, sed v. quid antiqui de origine senserint)*: **a** *de ictero*: **a** *exempla quaelibet*: HOR. ars 453 ut ... quem ... m. -us urget aut fanaticus error ..., vesanum ... fugiunt ... poetam qui sapiunt (*vix recte explicat SCHOL. l. 59*). *item insanus est aegrotus*: PRVD. perist. 2, 264 [*marly ad praefectum Romae*] contemptor aeterni dei, dum daemonum sordes colis, m. laboras -o). CELS. 2, 7, 3 quibus diu color sine m. -o malus est, ii eqs. VET. LAT. II par. 6, 28 (cod. 109, *sim. 91; loq. Salomon*) famis si facta fuerit vel mors super terram sive ... m. -us (*gr. ἰκτερος, Vulg. aurugo*). al. **β** *respicitur morbi appellatio, sc. eius: origo*: CELS. 3, 24, 5 *utendum* est lecto ... et conclavi cultiore, lusu, ioco ...; ob quae -us m. dictus videtur. PLIN. nat. 22, 114 (*e Varrone*) -um cognominatum arquatorum m. ..., quoniam mulso curetur. SER. med. 1024 molliter ... celsa curatur in aula. ISID. orig. 4, 8, 13 quod vino bono et regalibus cibis facilius curetur. GLOSS.^L IV Plac. M 18 qui(a) tanto potior est, quanto deterior ceteris omnibus. *varietas*: CELS. 3, 24, 1 notus est m., quem interdum arquatum, interdum -um nominant. SCRIB. LARG. 110 (*inde MARCELL. med. 20, 17*) quam *auriginem* quidam -um, quidam arquatum m. vocant (*sim. ind. capp. 127*). VEG. mulom. 2, 113 tit. de m. -o i. aurigine. CAEL. AVR. chron. 3, 5 tit. Graeci icteron appellant. GLOSS. m. -us (sine febre): *ἰκτερος χροϊότης. sim. al. γ* *respicuntur morbi causae, signa, remedia*: CELS. 2, 15, 4 (*antea: gravium morborum initia*) *quiddam* in tabe et in stomachi vitiiis et ... in -o fit (-o m. vel m. -o *var. ll.*). PLIN. nat. 20, 9 *elaterium* prodest m. ... -o. 20, 219 tamquam faceret *atriplex* hydropicos m. que -os et pallorem. 22, 149 *cicer* emendat ... -um m. 26, 123 m. -um in oculis praecipue mirari est (*sim. PELAGON. 11, 1, cf. Hippiatr. gr. II p. 131, 25 ἢ ἰεὸν νόσος*). *item respic. effectus*: VEG. mulom. 2, 113, 1 [*sim. CHIRON 380*]. GREG. TYR. Franc. 5, 4 *quidam* morbo ... -o croceo effectus. al.; cf. l. 25). 27, 86 *glycyssidae* radix ... sanat ... m. -um. *et saepe*. SER. med. capp. 57 -o m. de-pellendo (*dat.*). PLIN. med. 3, 23 tit. al.

b *de morbo leprae simili (sunt qui ad a trahant quaedam; cf. GLOSS. Leid. Hessels 4, 89 m. re(gi)o: leprositat)*: HIER. epist. 39, 2, 3 quid causae est, ut saepe ... *infantes* repleantur lepra, m. -o devorentur? 66, 5, 2 ille putrefactus m. -o supervivit cadaveri suo (*sim. in Nah. 3, 1 l. 74*). in Is. 11, 38, 21 (*respic. Ezechiae sanatio*) voce *ἔλκος* m. -um intellegi volunt *interpretes*. tract. in psalm. II p. 444 l. 143 *aliquis* m. -o percussus (*cf. l. 146 toto corpore putrescente*). RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 14 *cum aliquis* m. -o laboret et de ipso capite et vultu ac vita periclitetur. hist. 6, 9, 5 ne -o m. corrumperetur (*gr. σακιά νόσος. de eadem re: 6, 9, 7*). 10, 26 vir corpore et anima leprosus et interior exteriorque m. -o corruptus. SCHOL. Hor. ars 453 -um ideo vocat m. elephantinum, quia elefanti -o ministerio deputati sunt.

4 *arbores quaedam earumve fructus, sc. genus quoddam: a oli-vae (nisi pro subst., sed cf. l. 65)*: COLVM. 5, 8, 3 sq. (*inter genera olearum*) posia, ... *Sergia*, ... *regi[on]ja*, ... *murtea*; (4) ex quibus baca ... speciosis-sima -ae est. 12, 49, 2 *albam* pauseam vel ... -am dum contundes (*item de olivis condiendis*: 12, 49, 4 *olivas* ... -as ... eligit. 12, 49, 7). arb. 17, 3 sunt et -ae et radii non sine specie. PLIN. nat. 15, 13 *Sergia*, quam Sabini -am vocant. 15, 15 quae -ae vocantur, ... *grandissimae* alioqui, minimo suco. **b** *piri*: COLVM. 5, 10, 18 *pira* Crustumina, -a, *Signina*, ... *purpurea*, *superba eqs. (sim. in enumeratione*: 12, 10, 4 *pira* ... -a). PLIN. nat. 15, 56 incerta nominum causa est ... -is, quae minimo pediculo sessilia dicunt. **c** *palmae*: PLIN. nat. 13, 41 quas *palmas* -as appellaverit ob honorem, quoniam regibus tantum Persidis servarentur (*cf. Theophr. hist. plant. 2, 6, 7 τὸ βασιλικόν ... γένος*).

5 *herbae quaedam (cf. p. 761, 64): a scopa -a (flos -us p. 767, 10, plur. p. 767, 4; cf. André, Les noms de plantes, 1985, 231); respicitur*

'*Ruscus aculeatus*' L.: SCRIB. LARG. 153 *oxymyrsina* s. -a vocatur (inde MARCELL. med. 26, 11). GLOSS. III 570, 68 otimirnīs i(dest) scoporegia. '*Anthemis nobilis*' L.: PLIN. nat. 25, 44 nostri eam *Achilleam sideritim*, quae est latissimo folio, s. -as vocant (inde 1, 25, 19). *bun-ion* (cf. DIOSC. gr. Vind. 4, 123 βούνιον ..., 'Ρωμαίοι οζώπα ὄγγια. GLOSS. III 554, 25 [sim. 618, 53] boitidos [i. boniados]: scoporegia): PELAGON. 14 (gr. *Hippiatr. I p. 40, 2 βουνιάδος*). *incerta genera*: PLIN. nat. 21, 28 est ... gravi, sc. odore, caltha, non leviore ea herba, quam [s. -am] appellant (scopum -um *cod. unus*, florem -um *Mayhoff dubitanter coll. 1, 21, 15 caltha*; -us flos). GALEN. alfab. 275 (cf. ed. Everett, 2012, ad l.). GLOSS.¹ II Philox. sc 51 s. -a: σιδηρή βωτάνη. GLOSS. III 577, 12 scoporegia i(dest) panis (i. -aces). **b** (h)astula -a (v. André, *ibid. 117*); *respicitur*: '*Asphodelus*' L.: SCRIB. LARG. 254 a. -ae, quam asphodelon Graeci dicunt, radicis tantum. PLIN. nat. 21, 109 nostri ... vocant ... asphodelum (h)as(t)ulam -am, caulis acinosi (inde 1, 21, 68). *al.*, v. vol. VI 3, 2557, 80 sqq. '*Salvia sclarea*' L. (cf. GLOSS. III 540, 59 ἴμοκινάγιο. GLOSS.¹ I Ansil. AS 233 [med. p. 11] a Graecis dicitur molocin agria): PS. APVL. herb. 52 tit. 1.3 a. -ae radix. l. 6 semen. **c** spina -a (v. André, *ibid. 246*): PLIN. nat. 13, 129 quod Babylone seritur in spinis, ... sed ... in s. tantum, quae -a vocatur (inde 1, 13, 46; cf. *Theophr. caus. plant. 1, 10, 5 ἄκανθα βασιλική*). DIOSC. gr. Vind. 3, 12 ἄκανθα λευκή ..., 'Ρωμαίοι σπίνα ἄλβα, οἱ δὲ ὄγγια. PS. DEMOCR. med. 98, 8 s. -ae susus. **d** herba vel basilica -a; *respicitur*: '*Artemisia vulgaris*' L. (v. André, *ibid. 216*): DIOSC. gr. Vind. 3, 113 ἀρτεμισία μονόκλωνος ..., 'Ρωμαίοι οὐαλέντια, οἱ δὲ σερατούλλουμ, οἱ δὲ ἔρβα ὄγγια. '*Ocimum basilicum*' L. (v. etiam p. 770, 66 sqq.): GLOSS. III 543, 62 b. -a: basilicon. 587, 55 baselica i(dest) -a herba. **e** variae: PLIN. nat. 15, 129 *laurus* -a, quae coepit Augusta appellari ...; aliqui negant eandem, sc. *atque Augustam*, esse et suum genus -ae faciunt. 20, 163 Aethiopicum cuminum id, quod Graeci vocant *ami*, ... Hippocrates -um appellavit, videlicet quia efficacius Aegyptio iudicavit (cf. *Diosc. gr. 3, 59, 1 βασιλικόν*).
6 varia, sc. genus: *pensilium*: GRAN. LIC. 26, 16 *equites quidam* appellat(i) flexuntis a genere pensilium, quod reg(i)um vocabant. *palumbi*: HIST. AVG. Diad. 4, 6 *aquilam ei ... palumbum -um parvulum ... attulisse (utrum magnitudine ita appellata sit avis an rubro colore pectoris, dubitat André, Les noms d'oiseaux, 1967, 117)*. *collyrii (in signaculis oculariorum)*: INSCR. ocul. Voinot 159^c (*Lugduni*) -um opob(alsamatum) (cf. 179^{c-d} *basilium*). 176^c *crocodos -um*.
II i. q. *regis qualitate, condicione sim. praeditus, sc. alios (alia) regendo, dominando (huc pertinere possint quaedam sub IB allata necnon p. 762, 18 sqq. [quorum praecipue p. 762, 23 sqq. 36 sqq.], cf. e. g. etiam p. 766, 32 sqq.)*: **A** -i sunt animantes eorumve mentes sim.: **1** homo, sc. rex vel regina: VERG. Aen. 1, 443 -a Iuno ([SERV. auct. -a: regina. *hinc pendet fort. GLOSS.¹ I Ansil. RE 739*], 4, 114. *al. Ov. met. 6, 94. al. in poesi; nisi -a vocatur, quia coniunx Iovis regis est, ut ad p. 762, 18 sqq. pertineat*). VEREC. in cant. 8, 2 propheta -us, i. David. **2** animalia quaedam: OV. met. 4, 362 (*in compar.*) -a ... ales (*nisi ad p. 760, 60, cum aquila sit avis Iovis*). AVSON. 27, 18 (410 S.), 10 *phoenix non vincit centum oculos, -e pavo, tuos (vix ad p. 760, 60, sc. cum pavo sit avis Iunonis)*. *respicitur homo, qui motibus animi sui imperat*: CHALC. comm. 166 natura ... -um animal est homo (cf. e. g. *Chrysipp., Stoic. vet. frg. III n. 617 εἶναι τοὺς σοφοὺς ... βασιλέας*). **3** facultas rationalis sim., quae hominem regit, eiusve actiones: SEN. dial. 3, 3, 7 (*respic. τὸ ἡγεμονικόν Stoicorum*) in animalibus -um est illud et principale aliter ductum ac in hominibus (regimen fere v. l.). AMBR. Abr. 2, 10, 77 mentis ... bonae ... -as esse et principes inventiones (*postea*: cui data est terra in possessionem omnem, ut dominetur corpori). RVFIN. Orig. in num. 12, 2 p. 101, 7 (*respic. num. 21, 18*) quidquid in iis gentibus barbaris ferum fuit in actibus ..., si edomuerint et subiecerint -o sensui reges gentium.
B -ae sunt res: *urbs, quae inter alias dominatur*: HOR. epist. 1, 7, 44 mihi iam non -a Roma ... placet (cf. *carm. 4, 3, 13 Romae principis urbium*). *stella, quae prae aliis refulget* (v. *Le Bœuffe, comm. 1972, ad l.*; cf. p. 764, 53 sqq.): PLIN. nat. 18, 235 stella -a appellata Tuberoni in pectore Leonis occidit matutina (*de eadem*: 18, 271). *argumentum principale*: ANON. in I Cor. 70F -o ... argumento coartat eos Corinthios ab eo, quod credunt, i. *Christum resurrexisset, in id, quod non credunt, i. omnes resurgere, quod sibi ambo haereant*. *flumen Tiberis*: PRISC. periheg. 349 Thybris -us, ... dirimit qui ... Romam, ... quae genetrix regum dominatur in orbem (gr. 353 πατριῶν βασιλευτάτος ἄλλων).
adhibetur pro subst. masc.: de variis hominibus p. 763, 4 sqq. (*de morbofort. p. 766, 40*); de *regaliolo*: GLOSS. III 360, 75 (*internomina avium*) -us: βασιλικός. *neutr. sing. l. 54, plur. p. 764, 63. 765, 26 (v. et l. 73)*.
*f. pro subst. *regia*, -ae et inde n. pl. rēgia (-ōrum) p. 768, 41. 770, 28. 33. 44. *de notione et differentia* (v. etiam p. 768, 26. 74. 769, 7 sqq. 67): VIRG. gramm. epit. 5, 15, 3 -a aula regis erit, regnum in ipsa sub-

stantia. ISID. diff. 1, 491 (353 C.) -a domus, in qua est rex, *regalia*, regi digna (i. *Codoñer, regale est vel regalis trad.*). GLOSS. -a: βασιλική. βασιλειον. *legitur inde ab ACC., S. C. l. 61, CIC. per totam latinitatem; abiit in sermonem gr. ὀγγία l. 73. p. 770, 16. 34.* [it. reggia, port. régia 'domus regia'. cf. *Faré, Postille 7169a. Battisti-Alessio V 3223. Cortelazzo-Zolli² 1328 sq. Machado³ V 64. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. regina p. 770, 43 (*restit. l. 39*), regnum l. 24. *al. (restit. MELA 2, 54; e conii. dubia TAC. ann. 12, 40, 3), regio e. g. infra p. 769, 75 et BELL. Alex. 13, 1 MART. CAP. 6, 667.*]*

I i. q. *domus regia (accedit gen. poss. passim, loci p. 769, 52. 55. 67; variat in contextu e. g. cum aula l. 38. p. 769, 19. 23. 36, domus e. g. p. 769, 24. 28 [disting. l. 36], palatium AMM. 14, 7, 4. 10 [fortasse in gen. identitatis p. 770, 29 sqq.]*: **A** usu originario: **1** proprie respicitur domus, habitaculum: **a** animantium regentium (*partis animi l. 55 sqq.*):

a cuiuslibet regis: **1** qui populos, civitates sim. regit: **2** generatim (*exempla selecta post LIV.; hucine p. 760, 4 sqq. 10?*): ACC. trag. 212 *agnum clam Thyestem clepere ausum esse e -a. CIC. Verr. II 4, 54 Verres instituit officinam ... in -a maximam. fin. 3, 52 nemo dicit in -a regem ipsum quasi productum esse ad dignitatem (cf. *Zeno, Stoic. vet. frg. I n. 192 ἐν ἀλλῇ*). CATVLL. 64, 33 oppletur laetanti -a coetu (*sc. Pelei ut: 64, 44 opulenta ... -a*). CAES. civ. 3, 112, 8 in eo tractu oppidi pars erat -ae (*respic. -a Alexandriae ut: 3, 112, 10. BELL. Alex. 13, 1 in ... -ae navalibus. HOR. carm. 1, 37, 25 iacentem visere -am. LIV. 45, 33, 6. al.*). NEP. Dat. 1, 1 *militis -am tuebantur (regna cod. unus)*. VERG. Aen. 7, 171 Laurentis -a Pici. 8, 363 pauperis Euandri ... haec illum *Herculem -a cepit (cf. CLAVD. DON. ad loc. p. 166, 30 qualemcumque domum regis -am dici posse)*. 8, 654 (*describitur clipeus Aeneae*) Romuleo ... recens horrebat -a culmo (*respic. casa Romuli ut: OV. fast. 3, 183 SCHOL. Iuv. 6, 529, 2*). 9, 737 dotalis -a Amatae (*al., v. vol. V 1, 2055, 18 sqq.*). CIRIS 433 me *Scyllam non delicias commovit -a dives (cf. STAT. Theb. 12, 113 Argiae non -a cordi est)*. HOR. carm. 2, 18, 6 non Attali ... -am occupavi. OV. met. 4, 470 Cadmi (6, 177 STAT. Theb. 3, 183). *al. LIV. 1, 5, 7 ad -am Amulii venire. al. VAL. MAX. 9, 5 ext. 2 si victori repetere ei Xerxi -am contigisset (item respic. -a Xerxis: CVRT. 5, 7, 11. APVL. mund. 26 p. 346 [gr. 398a15 βασιλειον οἶζον]. IVST. 3, 1, 2). SEN. dial. 5, 25, 1 acerba funera etiam ex -a duci (cf. p. 760, 10). MELA 1, 56 *Psammethichi labyrinthus domus mille et -as duodecim ... amplexus (cf. Herodot. 2, 148, 4 ἀλλά)*. STAT. Theb. 1, 517 (*511 Adrastus tecta interioris ad aulae progreditur*) vario strepit icta tumultu -a. IVL. VAL. 1, 4 l. 210 ut *Philippus ingressus est regi[n]am (gr. p. 9, 21 τὰ βασιλεια)*. *al.* **2** speciatim respicitur tabernaculum: NEP. Eum. 7, 3 cum non ad Eumenis principia, sed ad -a Alexandri conveniretur (2 tabernaculum). VERG. Aen. 11, 38 immugit -a Aeneae luctu, sc. morte Pallantis (*vergii ad 2a*). LIV. 2, 12, 10 (*hostis quidam Por-sennae; nisi ad l. 16 sqq. sec. Bardon, Latomus 5, 1946, 18*) ut ... ferrum hostemque in vestibulo habeas -ae. CVRT. 6, 8, 17 *quidam in -am coeunt (postea: praetorium)*. 8, 2, 5 (4 in tabernaculum deferunt *Alexandrum*) gemitu ... tota personante -a. *al. AMM. 19, 6, 7 supervenire ipsi -ae Saporis.***

3 qui variis de causis pro rege habetur: **4** homo: VERG. Aen. 8, 242 specus et Caci ... ingens -a (cf. SERV. -a, sicut Cacus putabat. CLAVD. DON. ad loc. p. 150, 12 scilicet ubi Cacus ... habitaret regis animi gerens). PARIS 4, 8 ext. 2 *quidam* tam liberalis fuit, ut populum domi suae frequenter pasceret, ... volentes in -am suammitteret. **5** animal (cf. p. 769, 68): PLIN. nat. 11, 29 *apes -as* imperatoribus futuris in ima parte alvi exstruunt amplas. 36, 65 Mnevidis -a, sc. *stabulum tauri pro deo ab Aegyptiis habiti*. **6** pars animi vel animae: APVL. apol. 50, 4 (v. p. 722, 67). PLAT. 1, 13 p. 208 (*antea v. p. 212, 18 sq.*) *sensuum machinamenta ... erga -am capitis constituta esse. CHALC. comm. 231 rationabili velut arx corporis et -a data est (cf. p. 212, 57 sq.)*.

7 regis Numae, sc. in foro Romano, ubi postea pontifex maximus officio suo functus est (*ad rem v. e. g. Scott, Lex. topogr. urb. Rom. IV, 1999, 189 sqq.*): **8** exempla varia: S. C. Gell. 4, 6, 2 (a. 99 a. Chr.) in sacrario (in) -a hastas Martias movisse. CIC. Caecin. 14 personam ... cognoscitis ... defensoris nimium litigiosi, contriti ad -am (rixam *Beroaldus*). MIL. 37 *Clodii sica nuper ... me ad -am paene confecit. Att. 10, 3^a, 1 visum te Atticum aiunt in -a. CIL I² 1007 (Romae; saec. I med. a. Chr.) -a. VARRO ling. 6, 12 per quos dies agonales rex sacrorum in -a arietem immolat (item de sacrificio ibi facto: FEST. p. 178. 329. MACR. Sat. 1, 15, 19 [v. p. 739, 46]. 1, 16, 30 [e Gran. Lic.]). 6, 21 *Opis Consivae in -a sacrarium est (de cultu eiusdem dae): FAST. ann. Iul. Arv. Sext. 25 [Inscr. Ital. XIII 2 p. 31]. FEST. p. 186*). EPIST. imp. Aug. Svet. Aug. 76, 2 lectica ex -a domum redeo (*sunt qui locum ad p. 770, 64 trahant*). ACT. Arv. a. 14 (CIL VI 2023a) 9. 18. FEST. p. 293 *via sacra appellanda est a -a ad domum regis sacrificuli, sed etiam ... a -a usque in arcem. al. graece: PLVT. Numa 14, 1 τὴν καλουμένην ὄγγιαν, οἷόν τι βασιλειον οἶκημα. al. apud eundem*. **9** confunditur cum: *atrio vel aede Vestae (aliter, ut**

vid., l. 2 sq.; cf. Luck, comm. 1977, ad l. 3): Ov. fast. 6, 264 locus exiguus, qui sustinet atria Vestae, tunc erat ... -a magna Numae. trist. 3, 1, 30 hic locus est Vestae, ... haec fuit antiqui -a parva Numae. SERV. Aen. 7, 153 (de templo Vestae) haec fuerat -a Numae Pompilii. auct. Aen. 2, 325 alii hastatos (astatas trad.) esse penates et in -a positos tradunt. domo regis sacrorum (sed disting. p. 768, 72) vel pontificis maximi: PAVL. FEST. p. 279 -a domus, ubi rex habitat. SERV. auct. Aen. 2, 57 flaminia ... domus flaminis dicitur, sicut -a regis domus. 8, 363 domus ..., in qua pontifex habitat, -a dicitur, quod in ea rex sacrificulus habitare consuesset.

b deorum: **a caelestium et inde de caelo:** ① *apud quoslibet:* VERG. Aen. 7, 210 Dardanum aurea ... -a caeli accipit (Ov. met. 1, 257, 2, 298 SEN. Herc. O. 1112 Phaedr. 328. LVCAN. 1, 46 te Neronem ... -a c. excipiet. al.; cf. l. 21 sqq. 41 sq. 45 necnon caelestis -a: STAT. Theb. 10, 913). Ov. met. 2, 1 -a Solis. fast. 4, 599 posita est mihi Iovi -a caelo (nisi ad 2b). EPICED. Drusi 214 te Augustum ... accipiet ... -a magna Iovis. PHAEDR. 4, 19, 11 canes totam ... concacarunt -am Iovis. SEN. Herc. O. 1438 video nitentem -am clari aetheris. 1910 ubi ... arces Iovis? ubi ... -a mundi? SIL. 3, 622 prisca ... -a (i. templum Iovis Capitolini ut: STAT. silv. 4, 2, 21 Tonantis -a). FIRM. err. 6, 2. AVIEN. Arat. 1511 (1508 aula deorum) -a Saturni. ② *apud Christ.:* TERT. resurr. 51, 1 (respic. I Cor. 15, 50 sqq.) Paulus carnem ... a regno dei extrusit, utique et ab ipsa -a caelorum (IVVENC. 1, 467 [respic. Matth. 5, 10] his, quos insectatio propter iustitiam premit, ... -a caeli pandetur. 2, 539 [538 caeli ... aula]. DAMAS. carm. 39, 4 [8 aeternam ... domum]. INSCR. christ. urb. Rom. 14076 II 5 [saec. IV ex.]. al.). PRVD. cath. 5, 5 quamvis innumero sidere -am lunarique polium lampade pinxeris, Christe. al.

β inferorum: Ov. epist. 2, 72 nigri -a caeca dei. met. 4, 438 fera -a Ditis ([444 imi tecta tyranni]. SEN. Herc. f. 717 D. -a, ... ingens domus. CE 492, 10 [saec. III]). fast. 5, 448 Stygii ... Iovis. SEN. Herc. f. 590 sq. STAT. Theb. 4, 476 (473 sq. regnum mortis) imi ... -a mundi. 8, 80 -a tristis. APVL. met. 6, 18, 2 Orci. *apud Christ.:* MIRAC. Steph. 2, 2, 2 l. 90 ab ipsa mortis -a rursus auris est vitalibus restituta aegra quaedam sanata.

γ aliorum: Ov. am. 3, 6, 61 (loq. Anio flumen) tibi, sc. Iliae, -a nostra patebit (cf. CLAVD. 1, 265 Tiberini umida ... -a). epist. 11, 74 (65 media sedet Aeolus aula) -a voce sonat. VAL. FL. 1, 668 quibus diis undarum ... imperium et magno penitus par -a caelo, (i. -ae caeli). CLAVD. carm. min. 53, 119 Neptuni.

2 per meton. respicitur: **a ipse rex eiusve genus, aula (huc fort. pertinet p. 762, 40. 768, 42); spectat ad:** **α deos (de deo christ. l. 44):** VERG. georg. 1, 503 iam pridem nobis caeli te -a, Caesar, invidet (PETRON. 124 vers. 265 [264 sentit terra deos] omnis -a c. in partes diducta ruit). VAL. FL. 1, 563 me Iovem ... -a mundo ... imposuit (nisi ad b). IVVENC. 2, 513 (respic. Matth. 11, 3) tune piis animis requies, quam -a caeli pollicita est terris? CLAVD. 7, 151 me Theodosium ... caelestis -a poscit.

β reges varios: Ov. epist. 4, 164 serviat Hippolyto -a tota meo (locum spurium esse putat pars edd.). LIV. 1, 39, 3 Servium Tullium rebus ... dubiis futurum praesidium ... -ae adflictae. 1, 46, 3 tulit ... Romana -a sceleris tragici exemplum. al. SEN. Thy. 336 -a nobilis, antiqui genus Inachi. CVRT. 9, 8, 23 Ptolemaeus nihil ex fastu -ae adsumperat. LVCAN. 8, 402 epulis vaesana meroque -a non ullis exceptos legibus audet concubitus. 9, 266 plus -a Nili contulit in leges et Parthi militis arcus ([explicitat GLOSS.¹ I Ansil. RE 743 regnum Ptolemaei Alexandriae, ut ad b pertineat]. alluditur ad caedem Pompeii ut: 10, 527 non ipse tyrannus sufficit in poenas, non omnis -a Lagi). SIL. 14, 87 Hierone obito placida indomitos accepit -a mores (cf. IVST. 30, 1, 2 Ptolemaei regis ... mores omnis secuta -a erat). TAC. ann. 11, 29, 2 Callistus prioris quoque -ae, i. Caligulae, peritus. 14, 13, 1 quorum pravorum hominum non alia -a fecundior extitit, sc. quam Neronis. AMM. 19, 1, 10 funere -a maestā. al.

γ clientes, patronos: SEN. contr. 10, 1, 7 dives in iudicium venit ... cum turba clientium ac parasitorum et adversus paupertatem totam -am suam effundit. PETRON. 5 vers. 4 artis severae si quis ambit effectus ... nec curet ... -am trucem ... cliensque cenas impotentium captet.

b regia potestas, regnum (hucine l. 14. 43. 52?): CVRT. 6, 6, 2 Alexander Persicae -ae par deorum potentiae fastigium aemulabatur (an ἀπὸ ζωῆος c. potentiae iungendum, ut ad p. 763, 26 pertineat?). LVCAN. 5, 62 Ptolemaeo donata est -a Lagi (cf. GLOSS.¹ I Ansil. RE 738 -a: regnum). VAL. FL. 5, 67 (in compar.) gregis cessit cui tauro -a. TAC. ann. 11, 10, 4 (antea: quis in regnum acciperetur) potitus ... -am, sc. Gotarzes (nisi ad p. 768, 15 sqq.). VET. LAT. Marc. 3, 24 (cod. 3. 5) si regnum in se dividatur, non potest stare -a illa (gr. βασιλεία, Vulg. regnum). HIST. AVG. Ael. 6, 6 nihil de -a ni mortis habuit, dignitatem, (-te var. l. et edd. quidam, ut ad p. 763, 26 pertineat). PRVD. cath. 12, 96 qui Christus nomen Istrahel regat teneatque David -am. CLAVD. 17, 32 cecidit ... -a Pori regis Indiae. 22, 61. LEO M. serm. 34, 2 (ad Herodem) non capit Christum -a tua (regio var. l.).

B usu deflexo respicitur: **1 urbs, ubi rex regit; -a est:** **a nomen appellativum:** HOR. epist. 1, 11, 2 Croesi -a Sardis. Ov. epist. 6, 50 Aetiae -a Lemnos non erat. LIV. 38, 9, 13 -a ibi, i. Ambraciae, Pyrrhi fuerat (cf. Polyb. 21, 30, 9 βασιλείων. de eadem: MELA 2, 54 FLOR. epit. 2, 9, 2). 44, 46, 4 Pellam ... non sine causa delectam esse -am. 45, 26, 2 Scodrae, quae -a fuerat, praesidio imposito. CVRT. 5, 6, 1 nullam infestiorum urbem Graecis esse quam -am veterum Persidis regum (respic. Persepolis ut: 5, 7, 3. 8). al. MELA 1, 30 Iol ... Iubae -a fuit (PLIN. nat. 5, 20). PLIN. nat. 5, 19 Siga oppidum ..., Syphacis -a. 6, 119 oppidum Caphrena munitum, quondam ... satraparum -a appellatum. 6, 133 vetus -a Persarum Susa. al. CIL XIV 2077 (Lavinii; saec. II) virgini Vestali maiori -ae Laurentium Lavinatum (vix adi.). ITIN. Alex. 32, 73 urbem Artacoana, Ariorum -am, venit. PRVD. c. Symm. 1, 408 -a summi imperii (respic. Roma ut: MEROB. carm. 4, 38 -am Quirini). al. **b nomen proprium variorum locorum, sc.: Hiberniae (cf. Haverfield, RE IA 469):** PTOL. geogr. 2, 2, 10 Πηγία ... ἑτέρα Πηγία. Mauretaniae Caesariensis (cf. Dessau, RE IA 469): ITIN. Anton. Aug. p. 36, 7 ad -as. Syriae: TAB. Peut. 11, 1. Proconsularis: VICT. VIT. 1, 41.

2 pars aedificii: **a porta principalis (ex usu sub A illustrato per synecdochen, nisi vox q. e. porta subaudienda sit; potius ad aream adiacentem spectare vid. l. 35 sq. 40; formae plur., e. g. l. 45. 49. 52 sq., sive re vera ad pluras portas spectant sive ad analogiam vocum q. s. fores vel gr. θύραι adhibentur):** **α domus regiae:** ① *in scaena theatri (cf. p. 760, 23):* ASCON. Scaur. p. 28, 2 in cuiusdam domus atrio fuerunt quattuor columnae marmoreae ..., quae nunc esse in -a theatri Marcelli dicuntur (SVET. Aug. 31, 5 Pompei ... statuam contra t. eius -am marmoreo Iano superposuit). SERV. auct. Aen. 1, 164 scaena ... pars theatri adversa spectantibus, in qua sunt -a (-ae, sc. ianuae, Duker). ② *exempla cetera:* AMBR. c. Aux. 15 non -am palatii praetexebam eundo ad martyres atque redeundo? ([nisi ad p. 768, 10 sqq. ut: IORD. Get. 289 Zeno statuam Theodorici ... ante -am p. conlocavit. cf. Werner, Die Latinität der Getica ..., diss. Halle 1908, 74, qui de gen. identitatis cogitat]. EVSEB. EMES. serm. 24, 25 sicut qui ad regem festinat, ad -a p. accedens magna ... conspiciat; et ... stupens valvas regias eqs.). *graece:* IOH. MALALAS chron. 13, 8 (agitur de imp. Constantino) καλέσας τὸν τόπον τῶν ἐμβόλων Πηγίαν (Constantinopoli, ut ibid. iterum). 13, 19 πηλοῖον τῆς Πηγίας (sc. Antiochiae).

β variorum aedificiorum (fere abundanter accedit exterior l. 54, ultima l. 53): ① *proprie respicitur porta:* ② *ecclesiae, templi:* VET. LAT. II par. 20, 5 (cod. 109) et stetit Iosafath in heclesia Iuda ... in domum domini contra faciem -ae novae ([gr. τῆς ἀλλῆς, Vulg. atrium]. cf. Is. 1, 12 [Ambr. Iob 4, 9, 33; loq. deus] calcare -am meam [gr. τὴν ἀλλήν μου, Vulg. in atris meis]). PAVL. NOL. epist. 13, 11 plebis examina ... influere ... in ... Petri basilicam per illam venerabilem -am (reginam var. l.). INSCR. christ. urb. Rom. 4213, 1 (saec. IV ex./V in.) ante -a sancti Petri basilicae veteris. DONATIO Tiburt. p. CXLVII^a 40 ante -as basilicae. ITIN. Anton. Plac. rec. A 44, 1 in Nimphi fuit templum, ... cuius una -a se clausit ante dominum nostrum. GREG. TVR. Franc. 7, 35 p. 356, 7 reserare templi -as (ianuas var. l.; cf. antea: cuius basilicae ostia). VITA Hil. abb. (BHL 3913) 4 cum ante -as pervenisset ecclesiae quidam daemonio obsessus. al. ③ *triclinii episcopii:* ENNOD. carm. 2, 17 tit. versus super -am triclinii in domo. ④ *monasterii:* REGVLA mag. 1, 51 cum gyrovagi pervenerint ad ... monasterii aut monachi -as (item plur.: 1, 53. 30, 27. al. in eodem opere). 66, 7 limen forense ultimae -ae monasterii (item sing.: 67, 4 exterioris. 83, 20. al. in eodem opere).

⑤ *in imag.:* REGVLA mag. 15, 2 non dignum est, mundatis foris -is, cubiculum intus inquinari de sordibus. 47, 12 ne in sola -a oris nostri deum admittamus et intus in domum cordis nostri introductum diabolum collochemus.

b aerarium regium (nisi ad p. 768, 16 sqq.): VET. LAT. II Macc. 3, 13 (rec. V) Seleuci regis legatus dicebat ... -ae (regi ea var. l.) deferenda esse, sc. pecunias sim. (gr. εἰς τὸ βασιλικόν. cf. rec. B, M in fisco regis, [om. M]; ad p. 760, 29 sqq. pertinent rec. L, X in regium quaestum, P ad reditus regios).

3 basilica (in versione vocis gr. βασιλική, ut vid.; sunt qui huc trahant p. 768, 70): STAT. silv. 1, 1, 30 sublimis -a Pauli.

II significatur genus herbae (olivae v. p. 766, 61 sqq.), i. 'Ocimum basilicum' L. (v. etiam p. 767, 25 sqq.; reginam herbarum esse putare vid. GLOSS. III 608, 44 basi(li)con id est -a herbarum): PS. APVL. herb. 130 l. 19 herbam basiliscam Itali -am dicunt (l. 12 herba regula). GLOSS. III 553, 35 basilisca: -a. sim. al. in eodem libro.

adv. regiē. GLOSS. -e: βασιλικῶς. v. etiam p. 771, 5. **i. q. modo regio:** **1 in bonam vel neutram partem, sc. nobiliter, splendide:** PLAVT. Stich. 377 vir advexit lectos eburatos, auratos. :: accubabo -e. VARRO rust. 1, 2, 10 -e polita aedificia. ITIN. Alex. 15, 36 donatis his -e, quorum in bello ... fortitudinis testis erat (respic. Alexander ut: 15, 37

[Pieroni]

mulieres Darii captas -e ... observari iussisse). HIST. AVG. Gall. 19, 1 nobiliter natus, educatus -e. **2** in *malam partem, sc. crudeliter, superbe*: CIC. Verr. II 3, 115 quae -e seu potius tyrannice statuit in aratorum Apronius. Catil. 1, 30 si in hunc *Catilinam* animadvertissem, crudeliter et -e factum esse dicerent *multi* (cf. GLOSS.^L II Philox. AC 75 ac -e: *καὶ τυραννικῶς*). OROS. hist. 1, 4, 7 cum *Semiramis* omnes, quos -e arcessitos, meretricie habitos, concubitu oblectasset, occideret.

cf. *Onom.* (v. etiam supra p. 765, 44sq. 768, 59sq. 770, 14sq.).

rēgla v. 1. regula.

Pieroni.

regliscit (-lī-? minus probabiliter regliscit, cf. enim congli-, pergli-) PLAVT. frg. inc. 20 (trad. contextu deleto et forma corrupta (r)egiescit FEST. p. 278, ubi postea memorantur glires ..., quibus corpus pinguitudine adcrevit. inde PAVL. FEST. p. 279 regiescit ... significat crescit). a re- et gliscere, i. q. *denuo gliscere, recrescere (nisi potius vim praeverbii evanuisse putes)*.

reglūbo: ἐκδέρω GLOSS.^L II Philox. RE 113 (scrib. -vo. cf. DE 206 deglubat: ἐκδέρει). a re- et glubere, i. q. *retrahendo glubere* (cf. e. g. vol. V 1, 384, 15. VI 2, 2109, 74).

reglūtino, -ātum, -āre. a re- et glutinare. NOT. Tir. v. l. 27.

respectu glutinis in imagine adhibito (praeter l. 27) significatur:

1 i. q. *glutine soluto demere vel liberare* (praeverbio invertitur notio verbi simplicis): CATVLL. 25, 9 ea, quae furatus es, tuis ab unguibus -a et remitte. MART. CAP. 6, 586 *Geometria* tandem ... -tis ab aethrae intervibrantis admiratione luminibus ... collustrans divos congregatos. **2** i. q. *glutinando integrum reddere, restituere*: PRVD. perist. 10, 874 plaga collum dividens rursus coibit ac -bitur. NOT. Tir. 110, 50 (in capite quod inscribitur navis) -at.

reglūvo v. reglubo.

regm- v. regim- vel rheum-.

rēgnāns v. regno.

rēgnāriolus v. regaliolus.

rēgnātio, -ōnis f. a regnare. i. q. *actio regnandi, regnum*:

VET. LAT. I Macc. 3, 43 (rec. L, cod. G) suscitemus (-em,) populi nostri (i. emundationem cod. L [sec. falsam var. l. καθάρων ut cod. X purgationem, rec. B purificationem]. aliter gr. ἀναστήσωμεν τὴν καθάρειον, rec. V erigamus deiectionem). LEX Visig. suppl. p. 469, 11 expectata clementiae nostrae, sc. *Theudi regis*, (-e) fugatum ... pavorem (i.) ita cod. rescriptus sec. Violet, regie ed. *Matritensis*). huc pertinere vid. GLOSS. reginatio: βασιλείων (-o *Heraeus*, regia mansio *Salmasius*). Bk.

regnātor, -ōris m. a regnare. de origine: CHAR. gramm.

p. 61, 11 ab eo, quod est vindico, vindicator et vindicatrix et vindex; ... sic et -r regnatrix rex. plur. non legitur nisi p. 772, 14 (restit.). de notione (cf. l. 60): DON. Ter. Phorm. 338, 3 'rex' alias -r, alias dominus, alias dives significat. SYNON. CIC. p. 447, 12 tyrannus. rex. -r. imperiosus. GLOSS. III 462, 28 -r: βασιλεύς (cf. II 256, 12 β.: Augustus, -r, rex, princeps). IV 561, 40 rex: rector, -r. GLOSS.^L I Ansil. RE 773 -em: imperatorem. 774 -r: id est Iuppiter. legitur in versibus inde a NAEV., PLAVTO, ACC., in orat. soluta inde a TAC., FRONTONE, APVL., TERT. [confunditur in codd. hic illic c. regnator, v. p. 772, 16. 31. 54.]

i. qui regnat (accidunt voces similes e. g. dominus p. 772, 30. 59, rex l. 57. p. 772, 21. 26. al.; indicatur, quis [quid] regatur, per gen. obi. passim [cf. adi. p. 772, 32sq.], dat. l. 59. 75. p. 772, 27sq. 60sq., praepos. in c. acc. p. 772, 54, super p. 772, 2; magnitudinem significant adi. magnus p. 772, 6, maximus l. 67. 74. p. 772, 62, omnipotens l. 63. p. 772, 18, supremus p. 772, 18; adhibetur fere pro adi. p. 772, 48. 63 [cf. p. 772, 67sq.]): **1** -es sunt dei, numina sim. (exempla ad deum Christianorum pertinentia non semper distinctimus; de Christo v. e. g. l. 68. 73. p. 772, 2. 10): **a** reguntur loca, regiones: mare (-r est Neptunus; cf. p. 772, 56sq.). NAEV. carm. frg. 12 *Anchises* adlocutus summi deum regis fratrem Neptunum -em marum. SEN. Phaedr. 945 -r freti! COLVM. 10, 200 -r aquarum. SIL. 7, 256 Neptunus ... toto ... videtur -r ponto. caelum sim. vel totus mundus, universum: VERG. Aen. 2, 779 ille ... superi -r Olympi (explicat GLOSS.^L I Ansil. su 757 divini [i. divum?] caelique rector et fort. 746 superem [i. superi?]-r: caeli. de Iove ut: VERG. Aen. 7, 558 pater ..., summi -r O. 10, 437 SIL. 10, 350. HOMER. 345 omnipotens. al.; de Saturno: CARM. c. pag. 14 pellitur ... -r O.). TAC. Germ. 39, 2 (agitur de religione Semnonum) ibi -r omnium deus (de deo Christ. : AVG. doct. christ. 1, 45 fugax ... animus ab incommutabili lumine, o. -e, id agit, ut ipse sibi regnet. vera relig. 262 uni o. -i deo. cf. p. 772, 17). ARNOB. nat. 4, 35 p. 243, 16 maximus ipse -r poli, i. Iuppiter. IUVENC. 2, 265 mundi -r Iesus. GAUDENT. serm. 10, 7 cognoverunt olim bruta animalia gentium populorum -em caeli (spectat ad Is. 1, 2; de deo Christ. vel Iud. ut: SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 220, 6 caelorum perpetem -em. al.; cf. PRVD. c. Symm. 2, 170 quis mihi -r c. metuendus est?). PS. AVG. serm. ed. Caillau 1, 7, 9 ut, qui est per naturam -r in caelis, esset per carnem dominator in terris, i. Christus. CYPR. GALL. gen. 961 deus aetheriae -r maximus aulae. variae partes mundi, certa loca: VAL. FL. 2, 620 occiduis -r montibus Atlans. MART. 7, 47, 7 taciti -r

Averni, i. Dis (DRAC. Romul. 10, 446). AVG. civ. 15, 20 p. 100, 24 *Christus* supernae Hierusalem fabricator atque -r (cf. conf. 12, 16 te ... super eam Hierusalem -em). **b** reguntur animantes eorumve coetus, sc.: dei (-r est Iuppiter [cf. l. 14] praeter l. 7): NAEV. carm. frg. 15 summe deum -r (PLAVT. Amph. 45 deorum. ACC. trag. 32 VERG. Aen. 4, 269. SEN. Phaedr. 671 magne -r d.? STAT. Theb. 5, 688. APVL. met. 11, 30, 3 deus deum magnum potior et maiorum summus ... et maximorum -r Osiris). SIL. 12, 623 superum (STAT. Theb. 9, 421). varii (-r est deus Christ.): AVG. conf. 3, 8, 15 deo -i universae creaturae suae (11, 19, 25). epist. 155, 1 caelesti ... rei publicae, cuius -r est Christus (rector var. l.). **c** exempla varia: SIL. 7, 688 aeternae -r noctis (CE 1552A, 54 [saec. II in.] n. ... timendae -r Stygius). STAT. Theb. 11, 410 ter nigris avidus -r ab oris intonuit, i. Dis. ARNOB. nat. 4, 23 adulteri persona cuius esset turpitudinis ... regn(at)orum maximus, i. Iuppiter, nesciebat (corr. Hildebrandt).

15 respic. deus Christianorum: MAR. VICTOR. aleth. 3, 127 -r abundans diversis modis (regnatur trad., corr. Morelli). COLLECT. ad psalm. R 144 -r omnium (saeculorum) domine (i.) om. pars codd.). ENNOD. opusc. 2, 133 p. 328, 12 supremus -r. CASSIOD. in psalm. 107 l. 187 omnipotens. al.

2 -es sunt homines, qui regunt: **a** locum, regionem vel populum, gentem sim.: **a** respic. gentes externae: PLAVT. Men. 409 ubi, sc. *Syraculis*, rex Agathocles -r fuit. VERG. Aen. 2, 557 *Priamum* superbum -em Asiae ([SERV. quia imperaverat et Phrygiae et Mygdoniae]. item c. gen. nomen regionis vel urbis indicant: SIL. 8, 614 fidus. 10, 219 Viriatus ..., -r Hiberiae magnanimus terrae. 15, 268 populi -r Hiberi. 15, 450 Libycae -r harenae. 17, 173 Libyae. IVLIAN. in Am. 3, 13 Damasci. CASSIOD. var. 3, 31, 4 Ionos Thessaliae rex, ... Mida -r Phrygiae). SIL. 8, 444 Pelasgis, quis (Asus) -r erat (i.) Delz, aesis trad.; in eadem struct.: 16, 170 Massylis -r erat ... Syphax). 16, 116 -r Nomadam (item c. gen. nomen gentis indicant: STAT. silv. 4, 6, 106 Macetum. TERT. anim. 46, 4 Astyages Medorum -r. IORD. Get. 178 Attila, Hunnorum omnium dominus et paene totius Scythiae gentium solus in mundo -r [regnatur var. l.]. cf. l. 46). STAT. silv. 4, 6, 60 Pellaeus ... -r, i. *Alexander Magnus* (item c. adi. sedem regnantis indicant: Ach. 1, 923 -r Scyrius, i. *Lycomedes*). SEDVL. op. pasch. 1, 19 Darii ... -is (item in appos.: DRAC. Orest. 877 [loq. Orestes] -r Atrides noster erat genitor. cf. l. 39. 47). al. **β** respic. potestas Romana (sc. regnum, imperium Romanum vel regna, quae imperio succedunt): -es sunt imperatores, principes (cf. l. 68): STAT. silv. 4, 2, 14 tene, *Domitiane*, ego, -r terrarum orbisque subacti magne parens ..., cerno iacens? (IUVENC. 4, 807 terrae -r apertae Constantinus. cf. l. 41 et PRVD. c. Symm. 2, 758 -r mundi). PANEG. 3, 27, 2 Libyae Europae Asiaeque -r est (*Julianus Augustus* ut: RVF. FEST. 28 totius orbis -r). AVG. civ. 3, 6 p. 103, 6 *Remus* non permissus est esse -r. CONC.^S II 5 p. 47, 10 (ad *Leonem imp.*) tu ... velut mansuetissimus pater potius quam -r potestate regali ... quiescendum rebus ita commissis decrevisti. ENNOD. epist. 9, 30, 4 p. 252, 21 dignus -r (i. *Theodoricus* ut: CASSIOD. or. frg. p. 476, 8 -em illius temporis. IORD. Get. 295 quasi iam Gothorum Romanorumque -r. al.). CORIPP. Iust. 3, 267. 4, 312 -r Iustinus. -r dicitur populus Romanus (fere pro adi.): ARNOB. nat. 4, 35 p. 243, 5 -is ... populi procreatrix ... Venus. 6, 7. **γ** respic. ager privatus (hyperbolice): MART. 10, 61, 3 quisquis eris, nostri post me -r agelli (CORIPP. Ioh. 1, 430).

b coetum poetarum: STAT. silv. 4, 7, 5 tu, *Pindare*, ... -r lyricae cohortis.

c ipsi se: PAVL. NOL. carm. 22, 73 qui deditus uni aeternum domino proprios -r in artus efficitur (regnatur var. l.).

3 cetera exempla; -es sunt: **a** fluvii, sc. qui alios fluvios superant: VERG. Aen. 8, 77 (ad *Tiberim*) corniger Hesperidum fluvius -r aquarum (explicat CLAVD. DON. p. 125, 21 non suarum tantummodo, sed omnium fluminum, hoc dicendo voluit hunc ... universis amnibus esse potiorum). FRONTO p. 158, 4 Tiber amnis et dominus et fluentium circa -r undarum. APVL. flor. 6, 3 (vers.) Eois -r aquis, i. *Ganges* (AVSON. 13, 3 [3 S.] 1 Illyricis -r a. ... Danuvius). ENNOD. carm. 1, 5, 27 -r Ligurum fluviorum maximus ille, i. *Padus*. **b** animalia: STAT. Theb. 11, 251 rex ... media ... gavisus in ira est, sic ubi -r ... iuvenicus eqs. silv. 2, 4, 25 occidit ... psittacus, ille plagae viridis -r Eoae. **c** res (per prosopop.):

MART. 11, 6, 2 diebus, -r quibus imperat fritillus.

f. **regnatrix**, -icis. de origine v. p. 771, 40. i. quae regnat (fere pro adi.): de loco: TAC. ann. 1, 4, 4 hunc *Tiberium* ... prima ab infantia eductum in domo -e. CONC.^S II 2, 2 p. 17, 6 de -e urbe, i. *Constantinopoli*, esse pellendum (gr. II 1, 2 p. 156, 21 βασιλίδος. cf. II 3, 2 p. 177, 36 regali). ceterum: PS. DAMAS. epigr. 101, 4 (in fonte baptisterii) dant -em flumina sancta fidem.

cf. *Onom.*

Simon.

1. regnātus v. regno.

[2. regnātus, -ūs coni. Oehler loco corrupto TERT. adv. Prax. 13, 2.]

[regnescit GLOSS.; falso trad., v. vol. V 1, 710, 28.]

rēgnicola, -ae c. (cf. caelicola sim.). a regnum et colere. i. q. *incola regni, sc. cum irrisione quadam de numinibus sec. Manichaeos regnum lucis obtinentibus*: AVG. c. Faust. 15, 5 p. 425, 23 *Manichaea congregatio*, adiungis deo regi duodecim saecula, i. *Aeones*; ... adiungis etiam innumerabiles -as et deorum agmina ..., quae omnia ... dicis deum ... genuisse. 20, 7 p. 541, 11 lucem ..., ubi deus pater habitat cum -is suis.

?**rēgnificātor** v. regificator.

rēgnificō, -āvī, -āre. in vertenda notione causativa verbi gr. βασιλεύειν a regnum et facere (cf. honorifico sim.). i. q. *afficere regno* (sc. dignitate regia; cf. regifico supra et regnare facere p. 776, 72sq.): VET. LAT. III reg. 1, 43 (cod. 91. al.) rex David -vit Salomon (gr. ἐβασίλευσεν, *Vulg.* regem constituit. eadem respondent 12, 20 [Lucif. reg. apost. 3] -verunt eum *Hieroboam* in Israel [de regif- cogitat *Souter, Glossary*, s. v.]). Esth. 1, 11 (cod. 109) ut rex *Persarum* -ret eam *Vasthim reginam* imponens ei diademam (gr. βασιλεύειν, cod. 151. al. ut regnaret et ipsa; *aliter Vulg.*). deriv.: ?regnicator, v. p. 732, 3. Bk.

***rēgno**, -āvī, -ātum, -āre. [a regnum, cf. *Leumann, Gramm.* 1977, 546. *Mei.*] derivatur a voce q. e. rex PRISC. gramm. II 432, 19. al. apud eundem. scribitur regin- INSCR. Année Épigr. 1938 n. 149 (a. 29/30), -nanct- p. 777, 13, recn- l. 24, litteris gr. l. 34sq. abbreviatur reg CONC. Rom. a. 501 p. 420, 14 et saepissime in formula reg(nante) d(omino) n(ostro) Theoderico CIL XV 1664 sqq. (sc. in lateribus a. 497/526; in formula simili ibid. 1673 sqq. [in tegulis Romanis a. 526/7] reg d n Athalarico); in eadem formula invenitur etiam regn CIL XV 1668, rec 1669, rg 2143. NOT. Tir. 122, 138 -ante in perpetuo ... Christo. de genere: inter verba neutralia (i. fere intrans.), quae part. perf. proferunt, affert e. g. SERV. gramm. IV 417, 39 (cf. georg. 4, 488 participia sine verbi origine; non enim facit ... '-or' [sim. e. g. POMP. gramm. V 262, 18 nemo dicit 'placeor' ..., '-or'; ergo a verbo non veniunt]. PRISC. gramm. II 561, 17 participia, quorum quamvis deficient verba in usu, ratio tamen analogiae quod dici possunt ostendit, ut ... '-tus'), sed apud auctores invenitur usus trans. p. 777, 64sq. 780, 23sq. 47, in inscriptione fort. depon. p. 775, 72 (si recte intelleximus). de notione (cf. p. 774, 22): GLOSS. -o: βασιλεύω. -bat: ἐβασίλευεν. GLOSS. biling. II 3, 6 βασιλ(ε)ύ(ει) ῥηγνατ. 7 βασιλ(ε)ύ(ει)ς ῥηγνας. 8 βασιλεύ(ω) ῥηγνώ. legitur in versibus inde a PLAVTO, ENN., TER., in oratione soluta inde a CATONE, VARONE, CIC. [a serm. docto non aliena sunt it. regnare, francog. vet. rener, rec. régner, cat. regnar, hisp. vet. renar, rec. et port. reinar; prov. renhar 'se gerere, vitam ducere' (cf. e. g. p. 779, 24sqq.). cf. M.-L. 7175 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3224. Cortelazzo-Zolli² 1329. Wartburg X 214 sq. *Corominas VII 217 sq. Corominas-Pascual IV 901. Machado³ V 68. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. e. g. c. regere MANIL. 2, 815 PRVD. perist. 10, 535 (falso trad. PROB. litt. sing. 6, 62, restit. QVINT. inst. 6, 2, 4), in falsa var. l. pro repugnare PS. CIC. epist. ad Oct. 3 (restit. POMP. TROG. hist. prol. 41), falso trad. pro pugnare LVCAN. 8, 294; loco vix sano EXCID. Troiae 73 p. 136, 10; falso ed. regnatorum SERM. Rev. Bénéd. 59, 1949 p. 108, 44 (conreg- vidimus in codd. ambobus).]*

fere i. q. βασιλεύειν (quod gr. resp., nisi aliud indicavimus [e. g. ὄρχειν p. 778, 74, 779, 11. al., ἐπὶ ῥατείν p. 774, 59, 778, 63, 72]; iuxta ponuntur vel copulantur rex [pro sub. l. 72sq., ceterum v. e. g. p. 774, 38, 775, 51, 777, 43], regnum [pro sub. p. 776, 39, 41, pro obi. sim. p. 778, 30sq. 779, 51], ceterae voces notionis affinis, e. g. dominari p. 774, 27, 775, 7, 23, 776, 36. al., imperare p. 775, 6, 52, 776, 64. al. [cf. p. 774, 22 et imperium e. g. p. 774, 53, 776, 52]; opp. servire p. 774, 36, 776, 25, 777, 23. al.): I -ant animantes (imperium sim. eorum p. 776, 33, 39, ecclesia p. 777, 41 sq.): A quaelibet exempla, sc. fere usu absoluto (saepe indicatur, ubi quis regnum exerceat [structuras artius c. verbo coniunctas et indicantes, qui vel quae dominatu teneantur, v. sub B], sc. adv. e. g. ubi l. 72. p. 775, 16. al., hic p. 774, 22, 775, 49. al., ibi e. g. LIV. 40, 46, 10, locat. p. 774, 1 sqq., abl. nudus e. g. p. 774, 21, 39, 69, praepos. in c. abl. p. 774, 6, 45 [bis]. al., intra p. 774, 50, apud e. g. p. 774, 46. sim. al.; pass. impers. p. 774, 23sq., depon., ut vid., p. 775, 72; quam diu quis -et, indicatur p. 774, 8, 69. al.): 1 -ant homines (eorum cor p. 777, 32; participes regni Christi v. sub 2bβ): a singuli (concilium p. 775, 51): α strictius -ant, qui regnum exercent, potestatem regiam tenent vel munere civili vel militari sim. funguntur (sc. iure, vi militari sim., cf. (in) iussu populi e. g. p. 774, 13, 31): ① reges, tyranni sim. (femina e. g. p. 774, 32, 45 et VITR. 2, 8, 14 Artemisia. SEN. nat. 4, 2, 16 Cleopatra. al. [cf. p. 777, 75], Pharao IREN. 5, 33, 3 HIER. epist. 18A, 2, 2. al., quilibet vice regis imperans p. 774, 18sq.; huc attulimus generalia quaedam et proverbialia e. g. p. 774, 27, 40sq. 43, 53): ② usu communi (exempla selecta post CAES.): PLAVT. Amph. 413 ubi Pterela rex -vit, oppidum expugnāvimus (item -at rex: LVCAN. 10, 99 [Cleopatra ad Caesarem] regem -are iube, sc. Ptolemaeum. VET. LAT. gen. 36, 31 [Aug. quaest. hept. 1, 121, sim. al.] hi reges, qui -verunt in Edom, antequam i -ret r. in Israel, [i. Vulg. haberent regem filii

Israhel]. al.). ENN. ann. 157 (de Sp. Maelio) [qui se sperat], Romae -are quadratae ([i. Salmasius, quis est erat trad.]. item c. locat. Romae: CATO orig. 64. HYG. Gell. 10, 16, 3 Servio Tullio R. -ante. LIV. 1, 60, 3 -tum R. ab condita urbe ad liberatam annos tot. 2, 1, 9 Brutus populum iure iurando adegit neminem R. passuros -are. al.; cf. e. g. Corinthi: CIC. fat. 13 Cypselum -are C. AMPEL. 32, 5 sq.). 197 v. p. 776, 29. VARRO Men. 416 in hac civitate tum -bat Dionysius. CIC. Manil. 7 Mithridates annum iam tertium et vicesimum -at. Brut. 39 Solon et Pisistratus Servio Tullio -ante vigerunt (item abl. absol.: rep. 1, 25 quae solis defectio Nonis Quinctilibus fuit -ante Romulo. 2, 28 quartum iam annum -ante Lucio Tarquinio Superbo. al. NEP. Them. 9, 1 Xerxe. et saepe, e. g. l. 3; cf. e. g. p. 776, 51). rep. 2, 14 Romulus patrum auctoritate consilioque -vit. 2, 38 cum Servius ... -are coepisset, non iussu, sed voluntate ... civium. off. 3, 82 (vers.; loq. Eteocles) regnum non tradam; nam si violandum est ius, -andi gratia violandum est (Eur. Phoen. 524 τῶαννίδος). al. CAES. Gall. 5, 25, 3 (1 maiores regnum obtinuerant) tertium iam hunc annum -antem Tasgetium. BELL. Alex. 33, 2 Arsinoë, cuius nomine diu -asse impotenter Ganymeden eunuchum docuimus (item -atur vice regis: LIV. 24, 25, 2 tutores ... eius Hieronymi pueri sub aliena invidia -asse. 45, 19, 10 quod unus nomen regium ... gerat, omnes fratres -ent. perioch. 50, 4 iacente eo rege in ganea ... Hammonius -bat. cf. l. 46). VERG. Aen. 1, 265 Aenean Latio -antem (huc spectat GLOSS. I Ansil. RE 771 imperantem). 1, 272 (loq. Iuppiter) hic, sc. Albae Longae, iam ter centum totos -bitur annos gente sub Hectorea (item pass. impers.: LIV. 1, 17, 2 post Tatii mortem ab Sabinorum ... parte non erat -tum. 1, 17, 3 -ari ... omnes volebant libertatis dulcedine nondum experta [-are trad.; vix ad BI]. 1, 60, 3 l. 3. SEN. Thy. 215 ubique tantum honesta dominant licent, precario -atur. al.; cf. e. g. p. 775, 34, 779, 1). 3, 295 Graias ... per urbem. 10, 564 Camers tacitis -vit Amyclis. HOR. epist. 1, 2, 10 ut Paris salvus -et vivatque beatus. OV. met. 14, 234 Antiphates terra -bat in illa. LIV. 1, 32, 2 qui Ancus Marcius ut -are coepit eqs. 1, 41, 6 Servius iniussu populi, voluntate patrum -vit. 24, 26, 5 quod illa cum viro fuerit -tura, sibi cum ceteris servendum. 28, 13, 3 quendam duodetriginta oppidis -antem. 29, 33, 10 -anti multitudo equitum ... conveniens est (part. praes. pro subst. ut: SEN. Herc. O. 405 toris caruisse -antis. al. PS. SEN. extr. voc. 198 -antibus multo peius est quam servientibus: hi enim singulos timent, illi universos. CVRT. 8, 12, 11 animis -antium. et saepe, e. g. VET. LAT. I Tim. 6, 15 [Tert. resurr. 23, 11. al.] deus, rex -antium [cod. 75. al. et Vulg. rex regum]. cf. e. g. p. 775, 47). VITR. 4, 1, 3 Achaia Peloponnesoque tota Dorus ... -vit. VAL. MAX. 7, 2 ext. 4 tum demum beatum terrarum orbem futurum ..., cum aut sapientes -are aut reges sapere coepissent (respic. Plato rep. 473^c ut: PRVD. c. Symm. 1, 32 si vel reges saperent vel -rent sapientes). SEN. Herc. f. 937 (Herc. precatur Iovem) non saevi ... -ent tyranni. Phoen. 659 qui vult amari, languida -at manu. benef. 4, 32, 2 sint hi reges ..., -ent hi eqs. CVRT. 6, 2, 7 qui nuper -asset in Persis. 10, 1, 37 in Asia olim -asse feminas, hoc vero novum est -are castratum. PLIN. nat. 13, 41 spadones, qui apud eos Persas etiam -vere. 33, 52 in Colchis. SIL. 3, 104 Milichus indigenis late -rat in oris (IVST. 13, 7, 10. AVG. anim. 3, 11, 15 reges terrae ... longe l. que, [civ. 4, 3 p. 150, 1, 15, 20 p. 102, 4]. civ. 4, 15 tit. latius. cf. p. 776, 11). TERT. adv. Iud. 12, 2 David intra unicum Iudaeam -vit (item 14, 12. sim. loco gemino adv. Marc. 3, 20, 3 i. u. Iudaeorum gentem). RVF. FEST. 16 Tigranes intra Armeniam maiorem -are permissus est. PRVD. c. Symm. 2, 415 Roma dubitavit, quae forma placeret imperii, quae -andi foret aequa potestas. et saepe. ③ vi ingressiva c. notione regnum adipiscendi sim. (sc. sec. hebr. et gr. [ubi saepe forma aor., aliter l. 61]): VET. LAT. IV reg. 21, 1 (Lucif. reg. apost. 8. al.) cum esset rex sedecim annorum Manasses, cum -ret (VVLG. -are coepisset. explicat Lucif. ibid. l. 51 suscepisse regnum). I Macc. 1, 8 (rec. B) -verunt pueri eius ... in loco suo et inposuerunt sibi ... diademata (gr. ἐπεκράτησαν, rec. L, V obtinuerunt [regnum] [i. om. L]). VVLG. II reg. 15, 10 statim ut audieritis clangorem bucinae, dicite '-vit Absalom in Hebron' (gr. βεβασιλευεν). IV reg. 12, 1 anno septimo Hieu regis Israhel -vit Ioas rex Iudae. al., maxime in sacr. script.

④ varii homines in vita publica sim. agentes (senatus p. 775, 51 sq.; fere Romae, sed Athenis p. 775, 54, apud Iudaeos p. 775, 55): ⑤ qui nimis potentes se quasi reges gerunt (in re publica libera praeter p. 775, 17, 20; regnum interdum ab adversariis exprobratur; huc vergit p. 775, 65, cf. l. 5): ⑥ quilibet (adde p. 775, 26sq.): CIC. Verr. II 2, 136 in Sicilia non Athenionem, regem servorum, ... sed Timarchidem fugitivum omnibus oppidis per triennium scitote -asse, sc. familiarem Verris (i. pertinet ad p. 773, 67sq.). Catil. 4, 12 cum ... mihi proposui -antem Lentulum eqs. Sull. 21 (antea: regnum) an tu in tanto imperio consulatus ... non dicis me fuisse regem, nunc privatum -are dicis? (respic. Cicero ut: ibid. non esse hoc -are, cum verum iuratus dicas, probare. fam. 7, 24, 1 olim, cum -are existimabamur. cf. Cic. Att. I, 16, 10 [verba Clodii] quousque ... hunc regem feremus? aliter p. 776, 2). har. resp. 54 uterque ita cecidit vitus, ut

victor idem -verit (*de Mario et Sulla*, cf. Phil. 5, 44 illius Pompei opibus S. -vit. nat. deor. 3, 81 cur ... M. ... senex est mortuus, cur ... tam diu Cinna -vit? CARM. pop. Suet. Tib. 59 [antea: aspice ... S. et M.] -vit sanguine multo, ad regnum quisquis venit ab exilio [-bit var. l.; comparatur Tiberius]). Phil. 2, 35 qui non modo non servis, sed etiam -as (*de Antonio ut*: 3, 9 BRVT. Cic. ad Brut. 12, 3). rep. 3, 24 imperare quam plurimis ..., pollere, -are, dominari. Lael. 41 Ti. Gracchus regnum occupare conatus est, vel -vit is quidem paucos menses. fam. 11, 16, 3 (*ad Brutum, ioco benigno*) equitum centurias tenes, inque iis (in quis trad.) -as. al. LIV. 3, 11, 13 expectate, dum consul ... fiat Caeso, quem privatum viribus et audacia -antem videtis. 3, 19, 4 ut tribuni plebis ... lingua criminibusque -rent (cf. 6, 40, 7 tribunos tantum licentiae novem annis, quibus -ant, sumpsisse, ut eqs. [de Sextio et Licinio ut: 6, 41, 10 hi tamquam Romulus ac Tati in urbe Romana -ent, quia ... agros dono dant]). 38, 42, 10 M. Fulvium pro consule et Cn. Manlium biennium iam ... velut pro Philippo atque Antiocho substitutos -are. SEN. apocol. 6, 1 ubi, sc. Luguduni, Licin[i]us procurator provinciae multis annis -vit. LVCAN. 9, 206 Pompeio rebus adempto ... non iam -are pudebit; nec color imperii nec frons erit ulla senatus. TAC. hist. 4, 43, 2 (*ad Helvidium Priscum*) relinquimus tibi senatum tuum: -a praesente Caesare. AVG. civ. 4, 5 p. 152, 14 (*tit. potentia similis ... regiae dignitati*) fugitivi gladiatores donec vincerentur ..., sublimis -antesque vixerunt. ② C. Iulius Caesar (eius partes l. 29. 30; cf. l. 41. 45): Cic. Phil. 2, 108 Cinnam nimis potentem, Sullam postea dominantem, modo Caesarem -antem videramus. 2, 114 non in regnum appetentem, sed in -antem impetum facere. Att. 8, 11, 2 (*antea*: dominatio quaesita ab utroque est) uterque -are vult (*de Caesare et Pompeio ut*: 10, 7, 1 -andi contentio est. LVCAN. 2, 318 post me, i. Catonem mortuum, -are volenti non opus est bello). al. ATT. Cic. Att. 9, 10, 7 cum hoc Caesare in ea ... colluvie -are. CASS. Cic. fam. 11, 3, 4. LVCAN. 7, 269 (*Caesar ad milites suos*) omnia dum vobis liceant, nihil esse recuso: invidia -ate mea. 7, 596, 9, 90 (*Pompeius ad filios*) numquam Caesaribus -are vacet (sc. C. et Octaviano).

③ princeps, imperator, dominus imperii (cf. l. 5. 20. 22 sqq.): SIL. 3, 593 (*Iuppiter ad Venerem de Iulii et Claudii*) tuis longo -bitur aevo. TAC. ann. 2, 82, 2 vera ... de Druso seniores locutos: displicere -antibus civilia filiorum ingenia. 4, 52, 3 Tiberius Agrippinam correptam ... admonuit non ideo laedi, quia non -ret. SVET. Tib. 14, 2 infantem -turum quandoque, sed sine regio insigni. PANEG. 10, 9, 5 (*ad Maxim. et Diocl.*) pari aetatis auctoritate -are, vos hoc sponte facitis. AVR. VICT. Caes. 37, 6 Tacito -ante. PS. AVR. VICT. epit. 48, 1 Theodosius imperator effectus -vit annos tot. EVTR. 1, 12, 2 cum Augustus ... et ... Caesar sub dictatura nomine ... -verint. 10, 3, 2 Constantinus in Galliis ... ingenti iam favore -bat. LVCIF. reg. apost. 6 l. 10 (*ad Constantium*) nolo ... hinc ... speres, quod ... male sis faciens et tamen -es, cum videas et Hieroboam diu -asse, eqs. (l. ad p. 773, 67 sqq.). AVSON. 23, 18 (258, 1 S.) Iulius ... divus trieteride -at; Augustus eqs. OROS. hist. 6, 20, 6 in diebus Caesaris toto orbe -antis ... Christi nativitas eqs. COD. Iust. 1, 14, 4 (a. 429) digna vox maiestate -antis legibus alligatum se principem profiteri. al. in imag. -ant patroni urbis, sc. Petrus et Paulus: PRVD. perist. 2, 459 hic, sc. Romae, ... -ant duo apostolorum principes.

④ quilibet: MANIL. 5, 361 regalis ut opes et sancta aearia servent, -antes sub rege suo. LVCAN. 9, 195 Pompeius rector ... senatus, sed -antis, erat (cf. EVTR. 1, 2, 2 post Romulum per quinos dies senatores imperaverunt et his -antibus annus unus completus est). HYG. fab. 14, 31 dux ... Iason -vit. HIER. chron. a. Abr. 1264 -vit ... primus Charops, sc. archon. LIB. gener. chron. I p. 117, 254 Barac -vit iudicans cum Debbora ann(os) tot (*antea*: per ipsam ducatum gessit). de eisdem iudicibus v. p. 779, 50).

⑤ laxius transfertur ad eos, qui quocumque modo vigent, praevalent, variis in rebus dominantur: ① vario respectu: TER. Phorm. 405 (*ironice*) solus -as et soli licet ... bis iudicium adipiscier (DON. regnum solum legibus est et opprimens libertatem). PROP. 2, 34, 57 ut -em mixtas inter conviva puellas hoc ... ingenio. OV. am. 2, 19, 33 si qua volet -are diu, deludat amantem! (sc. in re amatoria; item mulieres dominantur: SEN. contr. 1, 6, 5 omnes uxores divites servitutum exigunt; ... volet in suis -are divitiis. IVV. 6, 149 Bibula -at poscitur eqs.; cf. p. 788, 18 sqq.). epist. 1, 89 (*Penelope Vlaxi*) proci ... in ... tua -ant nullis prohibentibus aula (vergit ad p. 774, 65 sqq.). SEN. contr. 7, 1, 16 (*them. archipirata; loq. pater*) parricida meus in mari -at (FLOR. epit. 4, 8, 3 ut se, sc. S. Pompeium, maris rector Neptunus in suo m. -are pateretur). SEN. Phaedr. 988 (*queritur chorus*) castos sequitur mala paupertas vitioque potens -at adulter (*alludi vid. ad Silium cos. design., ut locum ad p. 774, 67 sqq. trahere possis [nisi ad Neronem, ut ad l. 33 pertineat]*). epist. 89, 20 trans Hadriam ... vester vilicus -at. CIL IV 4107 fullo ... Cresce(n)s hic -tus est (*in convivio, ut vid.; verbum quasi depon. adhibetur [cf. Hofmann-Szantyr 292 sq.], nisi intellegas Crescentem sub imperio regis bibendi fuisse, ut locum ad p. 777, 65 trahas; vix pro renatus*). STAT. Theb. 9, 628 (*Atalanta ad Dianam*) quid

in nostris ... silvis Maenades hostiles [Thebanaque numina, -ant? (l. ad 2a)]. QVINT. inst. 10, 1, 112 Cicero ab hominibus aetatis suae -are in iudicii dictus est (cf. p. 779, 64). IVV. 3, 119 non est Romano cuiquam locus hic, ubi -at Graecus. AMBR. Hel. 4, 7 gula de paradiso -antem, i. Adam, expulit. AVG. c. acad. 3, 11, 24 ubi, sc. in disputatione, -are vos libet (sim. MACR. Sat. 5, 1, 7 genus dicendi breve in quo Sallustius -at. cf. p. 779, 63 sqq.). al. ② praevalente respectu libertatis vel beatitudinis (*de eis, qui se ipsos, affectus suos sim. refrinando regunt, sed apud Christ. fort. spectat etiam ad p. 777, 18 sqq.; cf. e. g. p. 777, 46. 779, 24 sqq. 780, 42*): PVBLIL. sent. R 6 -at, non regitur, qui nihil nisi quod vult facit (l. loquitur cod., alii alia). HOR. carm. 2, 2, 9 (*in compar.*) latius -es avidum domando spiritum, quam si Libyam ... Gadibus iungas. epist. 1, 10, 8 ruri sum: quid quaeris? vivo et -o. SEN. epist. 108, 13 philosophus ipse regem se esse dicebat, sed plus quam -are mihi videbatur, cui eqs. PLIN. epist. 7, 3, 2 quousque -bis? quousque ... dormies, quamdiu voles? ... tempus est te revisere molestias nostras. VET. LAT. I Cor. 4, 8 (cod. 76. al. et VVLG.) iam saturati estis ..., sine nobis -atis; et utinam -etis, ut et nos vobiscum -emus (l. ironice de eis, qui gloriantur vitam aeternam se iam habere [cf. p. 777, 18 sqq.]; pendet e. g. TERT. ieiun. 12, 1 PACIAN. epist. 1, 5, 2. al.; explicat AMBROSIAST. in I Cor. 4, 8, 2 -are ... est de spe et promissis Christi securum esse eqs. [sc. vergit ad p. 777, 30 sqq.]). AVG. in Rom. imperf. 18, 12 (*antea*: tentationibus ... resistere) magis in Christi pace -are quam de inimici oppressionem laetari. MAX. TAVR. 61, 3 (*spectat ad Matth. 11, 12; antea*: expugnemus membrorum vitia) prius ... ipsi -are debemus in nobis, ut regnum possimus diripere salvatoris. SACR. Gelas. 1476 cui deo servire -are est. al.

③ populi, gentes, terrae sim.: α usu communi -ant, qui dominantur: populus Romanus, Alba: ENN. ann. 197 (loq. Pyrrhus) vosne velit an me, -are ... Fors, virtute experiamur (l. pertinet ad a). HOR. carm. 3, 3, 39 qualibet exules in parte -anto beati Romani, sc. Ilio depulsi (cf. SIL. 17, 363 cineres Troiae Carthagine -ent). LVCAN. 10, 49 licet usque sub arcto -emus. SIL. 9, 530 -et Roma. IREN. 5, 26, 1 quod nunc -at imperium. SERV. Aen. 1, 272 (*ad p. 774, 23*) cum eam Albam quadringentis annis -asse constet sub Albanis regibus. al. quilibet: CIC. Brut. 41 -ante iam Graecia, nostra autem civitate eqs. LIV. 24, 29, 7 non iam libertate eos Syracusanos contentos esse, nisi etiam -ent ac dominantur. VET. LAT. psalm. 113, 2 (cod. 303. al.) Istrahel -vit in ea potestate dei (*deest gr. et Vulg.*). III Esdr. 1, 57 (cod. 127 = VVLG.) dum -rent Persae. BARNAB. 4, 4 (*spectat ad Dan. 7, 24*) regna in terris decem -bunt. HIER. in Gal. 5, 19 l. 191 (*in imag.*) in anima, in qua peccatum -verit, non potest dei -are regnum (l. ad p. 780, 18). al. β usu peculiari dicitur -are urbs, ubi est sedes regis, principis (cf. p. 721, 74 sqq. et Lampe, Patristic Gr. Lex., s. v. βασιλεύω, IIA): NOVELL. Theod. 22, 1, 8 alterutram -antium civitatem (loco gemino Cod. Iust. 5, 27, 3, 2 regalium civitatum). EXPOS. mundi 62 regio Pentapolitana ..., quae civitates habet ... duas, Ptolemaidem et Cyrenem, quas dicunt in tempore -asse.

④ -at potestas divina, diabolus sim. (actio deae l. 63; addidimus sanctos participes regni aeterni p. 777, 18 sqq., ecclesiam p. 777, 41 sqq.):

α apud paganos (exempla selecta inde a VERG.): ENN. fig. var. 65 Titan, qui maior natu erat, postulat, ut ipse -ret (sc. pro Saturno). 69 uti Saturnus -ret (*ibid. iterum*). OV. fast. 1, 193 S. ... -ante. al.; cf. p. 777, 71). 108 ubi Iuppiter Neptuno imperium dat maris, ut insulis omnibus ... -ret (*de eodem*: OV. met. 13, 854 in ... aequore [fast. 5, 495]. trist. 1, 5, 77 in undis). VERG. ecl. 4, 10 toto surget gens aurea mundo; ... iam -at Apollo. georg. 1, 37 (*ad Octavianum*) te nec sperant Tartara regem nec tibi -andi veniat tam dira cupido. HOR. carm. 1, 12, 52 tu secundo Caesare -es (*de Iove ut*: 3, 5, 2 caelo [LVCAN. 3, 320]. OV. met. 13, 844. al.). OV. am. 1, 1, 9 quis probet in silvis Cererem -are iugosis? 1, 1, 26 uror et in vacuo pectore -at Amor ([cf. 13 regna]. epist. 4, 12 -at et in dominos ius habet ille deos. cf. p. 779, 72. 780, 7). met. 1, 241 qua terra patet, fera -at Erynys (11, 14. OCTAVIA 913 mundo. STAT. Theb. 5, 202 cuncto sua -at E. pectore). EPICED. Drusi 52 (*antea virtutes Liviae laudantur*) per hos etiam Fortunae iniuria mores -at (56 Fortunae regna). SEN. contr. 7, 1, 25 quidquid est, ... quod terris imperat, quod -at profundo. SIL. 10, 341 quietis -antem tenebris Somnum. APVL. met. 11, 6, 6 Stygiis ... penetrabilibus -antem Isidem. al.

β apud Iudaeos, Christianos: α -at deus, Christus sim.: quaelibet exempla: VET. LAT. psalm. 95, 10 (cod. 400 et VVLG.) dominus -vit (a ligno additur e. g. in cod. 300; cf. l. 74). I Cor. 15, 25 (cod. 75. al. et VVLG.) in fine temporum oportet ... illum deum -are, donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius Christi (*mire explicat Ps. AVG. solut. 88 l. 28 hic '-are' 'regnum praeparare' vel 'nos -are facere' intellege eqs. l. 40 hoc loco '-are' ... -are nos facere' intellegendum est*). TERT. adv. Marc. 3, 19, 1 (*explicat l. 69*) Christus exinde a passione ligni superata morte -vit. IVVENC. 2, 55 (*spectat ad Marc. 5, 7*) -antis semper domini ... proles. HIER.

tract. in psalm. I p. 13 l. 48 -as in me et non -at peccatum ([*subest p. 780, 18*]. *item in singulari hominibus*: hom. Orig. in Luc. 30 p. 174, 24 ut ... -et in nobis solus Christus Iesus. AVG. in psalm. 88, serm. 2, 5 l. 17. *al.*) PRVD. cath. 4, 14 -at spiritus ille sempiternus. ham. 7 ut ... dividuum -are deum super aethera credas. PAVL. NOL. epist. 31, 3 p. 270, 7 ut -ret iudex vel rex iudicaret. CIL VIII 27957 (*supra crucem et A et Ω litteras*) Cristus -at. *al.* *formulae quaedam* (*cf. p. 773, 25*): DOCTR. apost. 6, 6 per dominum Iesum Christum -antem et dominantem cum deo patre et spiritu sancto in saecula eqs. (PS. HIER. doct. p. 121). PASS. Cypr. rec. I p. 217, 71 (*add. cod. Vind. 358*) passus est ... sub Valeriano et Gallieno imperatoribus, -ante vero domino nostro Iesu Christo eqs. (*similiter passionibus q. d. subiunctum*: Marcell. rec. N 5, 2 Iren. Sirm. 6. *et saepe*; *in tit. sepulcr.* CIL IX 411, 1 [*a. 529?*] -ante domino nos(tr)o Hiesum Christum hi(c) re)quiescit eqs.). HIER. tract. in psalm. I p. 133 l. 180 Kristus dominus noster, qui vivit et -at in saecula saeculorum, amen (ANON. Aug. epist. 270 ad quod nos perducatur, qui v. et -at eqs. PASS. Felicit. 4 l. 93 qui cum patre et spiritu sancto v. et -at eqs. SACR. Leon. 1331. *al.*)

β -ant sancti, fideles sim. ut participes regni Christi (eorum cor l. 32): **①** in caelo, vita aeterna, fine temporum (*opp. servitus terrena e. g. l. 28*): VET. LAT. Rom. 5, 17 (*cod. 75. al. et VVLG.; antecedit p. 780, 14*) abundantiam gratiae ... accipientes in vita -bunt per ... Christum. apoc. 20, 4 (*cod. 51. al. et VVLG.*) martyres vixerunt et -verunt cum Christo mille annis (CYPR. mortal. 18 *si mavis* servire ... diabolo quam -are c. C. HIER. epist. 39, 6, 1 filiae mortuae iam c. C. -anti. 75, 2, 1 ut gaudeas fratrem mortuum -are c. C. *al.*; *sim.* AVG. civ. 15, 1 p. 58, 17 una societas hominum, quae praedestinata est in aeternum -are c. deo, altera eqs. *al.*) TERT. orat. 5, 1 (*ad 'veniat regnum tuum'*) optamus maturius -are et non diutius servire. CE 669, 6 (*a. 382*) mulier mortua p(er) eximios paradisi -at odores. 2040, 8 (*saec. V^a*) Stephanus protomartyr regn(a)t in arc(e) poli. *al.* **②** iam in vita terrena (*cf. quod p. 776, 8sq. admo-nuimus*): CYPR. epist. 76, 7, 1 martyres ambulare in metallo captivo quidem corpore, sed corde -ante (-antes var. *l.*). HIER. in Eph. 1 p. 468^p sanctos sedere et -are cum Christo (*postea*: regnum ... dei intra nos est). AVG. civ. 20, 13 p. 436, 27 sancti cum suo rege etiam in ... persecutione -bunt mala tanta vincentes. INSCR. Année Épig. 1995 n. 1740 (*Theveste*) quaedam vixit et -vit annis tot. *al.*

γ -at diabolus, Antichristus sim.: TERT. adv. Iud. 9, 16 adversus diabolus, qui adhuc se -are putat, si sanctos a religione dei deturbet. IREN. 5, 30, 4 cum ... Antichristus ... -verit annis tribus. RVFIN. Adamant. 3, 7 in qua morte ipse diabolus -bat. *al.*

δ -at ecclesia: CYPR. unit. eccl. 14 ad regnum pervenire non poterit, qui eam ecclesiam, quae -tura est, derelinquit. HIER. epist. 65, 15, 4 (*ad psalm. 44, 10*) ecclesia est ... 'regina' -atque cum rege. AVG. civ. 20, 9 p. 430, 26 cum Christo. VEN. FORT. Mart. 3, 483 super hac petra fundata e. -at. CAES. AREL. in apoc. 17 p. 265, 2 (*ad 'rex regum'*) e. serviendo in Christo -at et dominatur dominantium, id est vincit vitia. *al.*

3 -ant animalia (partes eorum l. 58): quae dominantur in grege, populo suo: VERG. georg. 4, 90 deteriorem regem dede neci: melior vacua sine -et in aula (*de apibus ut*: EVSTATH. Basil. hex. 8, 4, 5 instituta -antium [*gr. p. 173^b τοῦ βασιλέως*]). STAT. Theb. 8, 596 -antis ... tauri. 11, 747 leo senex ingemit ... campis alios -are leones. *cetera exempla (c. respectu luxuria regalis l. 53)*: PHAEDR. 3, 7, 27 (*lupus macie confectus ad canem bene pastum*) -are nolo, liber ut non sim mihi. SEN. clem. 1, 26, 3 si leones ursique -rent, si serpentes in nos ... daretur potestas. LVCAN. 9, 726 sibilando late sibi summovet omne vulgus serpentem et in vacua -at (*basiliscus, harena () i. 'regulus'*). PLIN. nat. 8, 91 crocodilos velut in suo tantum amne -antes. VET. LAT. IV Esdr. 12, 2 (*in visione de regnis mundi*) alae bestiae ultimi temporis ... erectae sunt, ut -rent. CLAVD. carm. min. app. 2, 106 in silva Maenalia indomitus -bat aper. *al.*

B accedunt structurae artius c. verbo coniunctae, quae indicant, quis (quid) regatur, regi subsit sim. (*locat. et abt. loci ut additamenta laxius coniuncta, quae potius vi locali intellegenda videntur, sub A attulimus, sed saepe non liquet, v. e. g. p. 774, 33, 776, 64sq. p. 778, 70sq.*):

1 casus: **a** obi. acc. (*subi. nom. in struct. pass.; cf. Hofmann-Szantyr 32*); iuxta formas: **α** pass. (*aliter pass. impers., quod sub A attulimus; fort. huc p. 775, 72*): **①** part. perf. (*sc. vergens in vim adi.; testimonia gramm. v. supra p. 773, 26sq.; saepius accedit adv. quondam, e. g. l. 71sq.; pro obi. est maxime terra sim., sed gens l. 74, saecula p. 778, 3; cf. p. 780, 47*): **②** accedit dat. auctoris (*explicit ARVS. gramm. 497 -ta illi loca (id est) in quibus ille -vit [affert locos VERG. l. 71sq.]*): VERG. Aen. 3, 14 terra ... acri quondam -ta Lycurgo. 6, 793 -ta per arva Saturno quondam. HOR. carm. 2, 6, 11 -ta petam Laconi rura Phalantho. 3, 29, 27 -ta Cyro Bactra. OV. epist. 10, 69 tellus iusto -ta parenti. *al.* MELA 2, 24 Rhesso -ta quondam pars Thraciae. PLIN. nat. 6, 76 gens Pandae, sola Indorum -ta feminis. SIL. 1, 293 magnanimis -ta viris ... Ardea. 5, 7 vada

... -ta antiquitas Arno. *al.* STAT. Theb. 1, 334 Scyllaea ... rura purpureo -ta seni. AVSON. 27, 17 (409 S.), 21 Europamque Asiamque ... -tas multis. CLAVD. rapt. Pros. 3, 35 -ta ... saecula patri, sc. Saturno. **③** accedit abl. certus: SIL. 14, 70 Aeolio -tas, (nomine) terras () num-Heinsius). 14, 126 -tam diro quondam Laestrygone, i. rege Antiphate, terram.

④ nude ponitur: HIER. chron. a. Abr. 2062 Thracia huc usque -ta in provinciam redigitur (*inde item PROSP. chron. I p. 412, 430 CASSIOD. chron. II p. 137, 659*). AVG. epist. 102, 8 (*redduntur verba Porphyrii*) tempora ante Latium -tum.

⑤ gerund.: VERG. Aen. 6, 770 si Aeneas Silvius umquam -andam acceperit Albam Longam. TERT. adv. Marc. 2, 4, 4 (*cf. gen. I, 28 dominamini*) deus hominem praefecit universis fruentis -andis. RVFIN. Orig. princ. 1, 7, 5 p. 94, 11 animantia ... deo patri -anda tradentur. MAR. VICTOR. aleth. 3, 624 (*cf. gen. 17, 20*) Ismael milia multa virum ... bis senis pariter ducibus -anda creabit.

⑥ formae finitae pass. (*cf. p. 780, 23sq. necnon p. 773, 28sq. [vix huc p. 774, 25]; accedit praepos. ab e. g. l. 23, sub l. 24*): TAC. Germ. 25, 2 exceptis ... iis gentibus, quae -antur [-ant var. *l.*]. hist. 1, 16, 4 [*loq. Galba*] non est hic ut g., quae -antur, certa dominorum domus et ceteri servi. *cf.* Germ. 44, 1 Gotones -antur, paulo iam adductius quam ceterae Germanorum gentes [-ant var. *l.*]. ann. 13, 54, 1 qui nationem eam Frisiorum regebant, in quantum Germani -antur. TERT. apol. 25, 11 etiam si qui deorum vestrorum non -verunt, tamen -bantur ab aliis. 26, 1 ut ille regna dispenset, cuius est ... orbis, qui -atur. IREN. 4, 33, 11 qui -antur sub ipso Christo (*regener. var. l.*). SOL. 7, 15 Peloponneson a Pelope -tam esse nomen indicium est. HIER. hom. Orig. in Luc. 30 p. 172, 5 fidelis -atur a Christo, (sermone, sapientia eqs.). (*ad p. 780, 23*). p. 174, 9 ne ipse Christus -etur a diabolo. HIPPOCR. aer. 16, 4 Asia ... plerumque -atur (*sec. gr. βασιλεύεται. postea*: sub domino sunt). *al.*

β act.: c. obi. regnum in figura etym. q. d.: AMPEL. 14, 1 qui ... primi Spartaee regna, -verunt (*trad.; obi. delet pars edd.*). VET. LAT. I Macc. 11, 9 (*rec. B*) -bis (r.) patris tui () in regno L, V). HIL. in psalm. 60, 5 (aeternum r.) ... oportet -are Christum () in aeterno regno var. *l.*). EXC. barb. p. 318, 1 sqq. Philippum fratrem suum Macedoniae r., Antigonum autem Asiae reliquit (-quid trad.) -are, (Philippum vocatum Ptolemeum omnem Aegyptum precepit -are, Seleucum ... Syriam omnem iussit -are, (*ad l. 37sq.*)). c. obi. regionis (*part. praes. pro subst. l. 40; cf. var. lect. l. 63*): AMPEL. 35, 1 Ptolemaei -verunt Alexandriae (Aegyptum) (*ad Aegyptum Arnaud-Lindet, alii alia*). IORD. Get. 255 ut eius Attilae mortem in locum muneris superna -antibus, i. deis, indicarent (*si recte; sunt qui intellegant caelum rectoribus terrenis mortem indicasse, ut ad p. 773, 71sq. pertineat; acc. obi. def. Galdi, Syntakt. Unters. zu Jord., 2013, 71, ut Rom. 234 Pompeius ... [ultra] maiorem Armeniam ei Tigrani concessit -are [] ultra trad.; restituanse intra coll. p. 774, 51?*). EXC. barb. p. 270, 26 eum Ponton ... dixit -are. p. 318, 2 sqq. v. l. 35sq.

b gen. (*sec. struct. verborum gr. affinium, cf. SERV. Aen. 11, 126 figura Graeca ... '-o illius rei' [affert HOR. l. 49]; cf. Hofmann-Szantyr 83; vix huc p. 774, 1, fort. huc p. 779, 30*); reguntur: **a** gentes, populi sim.: HOR. carm. 3, 30, 12 qua ... Daunus agrestium -vit populorum (regnator var. *l.*). VET. LAT. sap. 3, 8 (*cod. 32*) -vit illorum dominus in perpetuum (*gr. βασιλεύσει αὐτῶν κύριος, VVLG. -bit d. illorum*). III Esdr. 2, 1 (*cod. 127. al.*) -ante Cyro Persarum (*cod. 129 super Persas. PS. CYPR. pasch. 16 -vit Cyrus P. annis tot*). IV Esdr. 11, 39 quattuor animalia, quae deus feceram -are (saeculi mei) (*cod. Amiat., in saeculo meo var. l.*). DIDASC. apost. 27, 27 sqq. (*in imag.*) rex corporis solius -at ..., episcopus autem et animae et corporis -at. FACVND. defens. 9, 1, 10 omnium -as (*gr. Theod. Mops. in psalm. 44, 7^a p. 287, 1 πάντων*). *al.* **β** terrae, regiones sim. (*exempla pauca selecta; fort. huc trahas e. g. p. 779, 3sq.*): AMPEL. 11, 2 regis posterio per Ninum Asiae -verunt, per Aegyptum Libyaeqs. (*[nisi est dat.]*). VET. LAT. I Macc. 12, 39 [*recc. L, B, V*] -are A. [*gr. τῆς Ἀσίας*]. HIER. chron. praef. p. 14, 17 omnibus A. exceptis Indis Ninus ... -vit [*sim. chron. a. Abr. 1*]). VET. LAT. prov. 8, 16 (Iren. 5, 24, 1) tyranni per me -ant terrae (*[terram var. l.; gr. χωροῦσι γῆς, Vulg. aliter; gen. sec. gr. def. Lundström, Überlieferung, 1985, 49]*). *sim.* I Macc. 1, 16 [*rec. L*] t. Aegypti [*gr. γῆς; rec. B, V in terra A.*]). HIER. chron. a. Abr. 700 Pelops Peloponnesi -ans.

c dat. (*cf. struct. vocis similis q. e. imperare [v. Hofmann-Szantyr 87 et cf. PRISC. gramm. III 273, 27 '-o tibi', 'dominor tibi', 'praecipio tibi' eqs.]; fortasse huc trahas l. 59; cf. e. g. p. 780, 19*): **a** proprie; reguntur:

① regiones, terrae: LIV. perioch. 47, 6 ut alter Aegyptus, ... ret () in A. ed. princ., Aegypti Gronovius). VET. LAT. Esth. 1, 1 (*cod. 151. al.*) -ans ab India usque Aethiopiam ... tot regionibus (*[gr. I, 1^s χωρῶν ἐχοράτησεν, VVLG. -vit ... super tot ... provincias]*). I Macc. 1, 4 [*rec. L*] -vit r. gentium et tyrannis [*gr. ἡρῶεν χωρῶν eqs., rec. B -vit in regionibus, V obtinuit regiones*]). TERT. nat. 2, 17, 8 (regna)vit enim Iuppiter Cretae et Saturnus

Italiae eqs. (EVGIPP. Sev. 7, 1. IORD. Rom. 39 I. -tum est a Iano. nisi est gen., ut locum ad b, aut locat., ut ad A trahas). HIER. in Dan. 11, 6 I. 929 Syriae (nisi est gen., ut fort. etiam PROSP. chron. I p. 403, 296. CASSIOD. Ios. antiq. 13, 420 p. 390 regina ... S. -ans eqs. [gr. βασιλίσα ... τῶν ἐν τῇ Συρίᾳ κατέχευ]). in Os. 2, 16 I. 393 omni Asiae (omnis var. l.). al. ① populi, homines sim.: VET. LAT. gen. 37, 8 (Ambr. Ioseph 2, 7; cf. l. 43) numquid -ando -turus es nobis? (I reg. 11, 12 [cod. 115. al.] Saul non -bit n. [gr. ἤμῶν, VVLG. super nos]. Ps. PHILO antiq. 56, 2 [v. Jacobson, comm. 1996, ad. l.]). Iudith 1, 1 (cod. 109) Medis (cf. l. 45. IORD. Rom. 52. 62 Persis, M. atque Chaldis. adde l. 18). Is. 11, 10 (Hier. in Eph. 2, 5) erit virga Iesse, et qui surget ad -andum gentibus (gr. ἄρχεν ἐθνῶν, aliter Vulg.; locum affert Rom. 15, 12 [cod. 79], ubi Vulg. regere gentes. ceterum TERT. adv. Iud. 7, 6 quis enim omnibus g. -are potuisset, nisi Christus? AVG. civ. 15, 5 p. 64, 10 Romana civitas multis g. -tura. al.). Luc. 19, 27 (Aug. c. Faust. 22, 14) qui noluerunt me -are sibi (gr. ἐπ' αὐτούς, cod. 3. al. et VVLG. super se. explicat e. g. AVG. quaest. euang. 2, 46, 1 cives dicentes se nolle, ut -et s., Iudaei sunt, sc. Christum repudiantes [vergit ad l. 28]). TERT. adv. Iud. 8, 10 Medis et Persis -verat (SVLP. SEV. chron. 2, 14, 1. adde l. 10). 14, 13 qui Solomon solo (soli var. l.) Israeli -vit ([cf. adv. Marc. 3, 20, 10 soli I. imperavit]). IORD. Rom. 48). HIER. epist. 18A, 3, 2 dominum -are (in add. ζ) thronis, dominationibus, angelis. hom. Orig. in Luc. 30 p. 172, 9 reges ... -are festinant: peccati rex diabolus peccatoribus, iustitiae rex iustus Christus. AVG. civ. 17, 20 p. 247, 2 eidem populo. al.

β translate vel in imag.: HIER. tract. in psalm. I p. 43 l. 88 'reges' dixit sanctos, qui -ant suis passionibus (l. 110). p. 47 l. 202 'reges' dicit, qui -ant semetipsos. p. 317 l. 131 qui -ant corpori suo. AVG. cons. euang. 4, 10, 15 Christum nostrae menti rationique -are. doct. christ. I, 45 ut animus ipse sibi -et et corpori suo (in psalm. 44, 17 l. 13 s. -are cupiebant, ... non voluntatem suam deo subdebant. al.; aliter l. 17). Ps. PROSP. carm. de prov. 314 ut Cain insanae -ret fortior irae (nisi ad b).

2 praepos. (sc. indicantur subiecti vel inferiores sim.): a in: c. acc. (cf. iam p. 780, 35, ceterum p. 780, 13. 21): TAC. ann. 11, 24, 4 (loq. Claudius pro Gallis) olim advenae, i. reges alienigenae, in nos -verunt. HIER. epist. 65, 16, 4 in quos dominantur et -ant reges. AVG. civ. 18, 45 p. 327, 1 crudeliter in suos -asse traditur (nisi iungas praepos. c. adv.). EXPOS. mundi 20 mulieres aiunt in eos Sarracenos -are. al. c. abl. (paucissima certiora, sed cf. sub A e. g. p. 774, 45): HIER. hom. Orig. in Luc. 30 p. 173, 6 (spectat ad Luc. 4, 6) vis, inquit diabolus ad Iesum, in omnibus his -are? (seq. hominum multitudines, quae suo tenebantur imperio). in Os. 5, 6 l. 145 qui rex Phasee -bat in decem tribubus. VVLG. I reg. 12, 12 (loq. Samuel ad populum) dixistis mihi: '... rex imperabit nobis,' cum dominus deus vester -ret in vobis. b super, supra (aliter p. 777, 5): VET. LAT. gen. 37, 8 (cod. 100; fratres ad Ioseph) numquid -ando -bis super nos, aut dominando dominaberis nostri? (gr. ἐπ' ἡμᾶς, Vulg. rex noster eris. cf. l. 7). Iudith 1, 1 (cod. 151. al.) qui -vit super Medos (gr. Μήδων, Vulg. rex Medorum. cod. 62 imperavit Medis. cf. l. 9). Luc. 1, 33 (cod. 5. al.) -vit super domum Iacob in saecula (gr. ἐπὶ τὸν οἶκον, VVLG. in domo I.). 19, 14 (cod. 4. al.) nolimus hunc -are supra nos (gr. ἐπ' ἡμᾶς, cod. 2. al. -are nobis, cod. 3. al. et VVLG. super nos). CHRON. Alex. chron. I p. 117, 237 -vit super filios Israhel iudicans eos Deborra cum Barach. et saepe, maxime in sacr. script. super regnum: VET. LAT. Dan. 9, 1 (Tert. adv. Iud. 8, 4. al.) qui -vit s. r. Chaldaeorum (gr. ἐπὶ τὴν βασιλείαν, Vulg. imperavit s. r.). I Macc. 1, 16 (recc. L, B, V) ut Antiochus -ret s. duo regna (gr. ἐπὶ τὰς ... βασιλείας). CORIPP. Iust. 2, 178 s. omnia -ans regna deus. c de: IULIAN. in Os. 1, 1 l. 24 (ad 'regis Israhel') qui rex de Israhelis parte -verat. ASSVMPT. Moys. 7, 3 -bunt de his Iudaeis homines pestilentiosus (-runt cod.).

II -ant res, quae praestant, praevalet (terras dominantes v. p. 776, 27 sqq.; accedit praepos. in c. acc. e. g. p. 780, 13. 21. 35, super e. g. p. 780, 6, dat. p. 780, 19. 22. al.): A incorporales (saepe -ant affectiones animi, e. g. l. 72 sq. p. 780, 10 sq., vel qualitates sim. corporis, e. g. p. 780, 2. 6): 1 formae activae; -ant: a quaelibet: CIC. orat. 128 παθητικὸν ..., quo perturbantur animi ..., in quo uno -at oratio (AVG. civ. 5, 9 p. 203, 2 in his rebus ... -at o. Ciceronis. sim -at eloquentia: QUINT. inst. 6, 2, 4 hoc est quod dominetur in iudiciis, hic e. -at, [Halm, haec ... regunt trad.]. 7, 4, 24 hic -at, hic imperat, hic sola vincit]. cf. p. 776, 2. 5 sq.). SIL. 12, 35 aequore ... -vere diu cantus Sirenis. QUINT. inst. 11, 3, 181 admoneo -are maxime modum. STAT. Theb. 1, 417 maior in exiguo -bat corpore virtus (AMBR. sacr. 6, 5, 24. cf. POMER. 3, 17, 2 reginae virtutis ... -antis). VET. LAT. IV Esdr. 16, 53 iustitia -bit in nos (AMBR. in Luc. 10, 20 incipit -are i. PRVD. c. Symm. 1, 37 Roma iustitiā -ante viget. al.). PAVL. NOL. carm. 27, 181 cuius parentis prae cunctis amor in me -at (CE 1405, 6 [saec. IV/V] tuus in nostro pectore -at a. cf. p. 776, 59. 780, 8. 32). AVG. c. acad. 1, 3, 9 (antea: imperare) rationem -are ceteris partibus animi convenit. EPIST. pontif. 379 Conc. I 2 p. 24, 10 intemerata apud nos, quae ab apo-

stolis sunt praedicata, -arunt (gr. I I, 3 p. 56, 33 aliter). SIDON. epist. 1, 2, 3 in succinctis -at vigor ilibus. PRISC. gramm. II 562, 7 auctores, quorum maxime usus -avit eqs. al. b mala, vitia sim.: OV. met. 8, 829 furit ardor edendi perque avidas fauces ... -at. 12, 221 ebrietas (VVLG. prov. 31, 4 nullum secretum est, ubi -at e. [nisi meton. pro rege ebrio]. VAL. CEM. hom. 1, 5 super quos -at e.). GRAT. 463 -antem excutie[ns] morbum. SEN. Phaedr. 184 vicit ac -at furor potensque tota mente dominatur deus, i. Amor (PRVD. perist. 10, 583 novelli dogmatis -at f.). 982 fraus sublimi -at in aula. Thy. 679 superstitio inferum in luce media -at. benef. 1, 10, 1 eversos mores, -are nequitiam eqs. dial. 9, 5, 3 invidiam, mille alia ... vitia -are. OCTAVIA 431 scelera -ant, saevit impietas (432 libido ... dominatur). STAT. silv. 5, 1, 29 in attonito -bat pectore luctus. VET. LAT. Rom. 5, 14 (cod. 76. sim. al. et VVLG.) -vit mors ab Adam usque ad Moysen et in eos, qui non peccaverunt eqs. (5, 17 [cod. 75. al. et VVLG.] unius delicto m. -vit per unum [seq. p. 777, 21]). AMBR. Noe 3, 7^b omnes sub peccato ab Adam, in omnes -bat m. QVODV. grat. 1, 18, 9 quia ... m. -vit per mulierem, i. Evam, redeat ad nos vita per virginem, i. Mariam. al.). 6, 12 (cod. 75. al. et VVLG.) non ... -et peccatum in vestro mortali corpore (HIER. tract. in psalm. I p. 285 l. 68 quibus ira non imperat ..., quibus alia p. non -ant. PRVD. psych. 912. AVG. c. Faust. 14, 3 -ante peccato. al.). PHOEBAD. c. Arian. 22, 5 in quem -ant ... passiones. HIER. hom. Orig. in Luc. 36 p. 208, 8 qui vanae gloriae ambitione sustollitur, -at ei aura popularis. al.

2 formae passivae (cf. p. 778, 16 sqq.): HIER. hom. Orig. in Luc. 30 p. 172, 16 alii -entur a fornicatione, alii ab avaritia (36 p. 208, 6). p. 173, 16 qui -rentur a vitiis. al. in eodem opere.

B corporales; -ant: 1 quae dominantur: a vim, actionem sim. naturalium exercendo: LVCR. 5, 395 elementa certant, cum semel ... fuerit superantior ignis et semel ... umor -arit in arvis (411 superare. cf. HIER. epist. 15, 2, 1 [pertinet ad gen. 7, 23] -ante diluvio). VERG. georg. 2, 307 per ramos victor perque alia cacumina arborum -at (sc. ignis, ut PRVD. ham. 734 -antes per moenia ... ignes. cf. CLAVD. carm. min. 29, 57 [in imag.] rigido -ant in marmore flammae, sc. Amoris. SVLP. SEV. dial. 1, 18, 4 intra camini illius concava ... -bat incendium). MANIL. 2, 810 summi qui cardo -at culmine caeli (sim. -ant caelestia: 3, 198 lunam in proprio -antem tempore noctis. 4, 239 Sagittarius -at in illas, sc. feras. 4, 707 Scorpius inguine -at. STAT. Theb. 1, 635 cur in totum -ret Sirius annum, sc. aestu. AVSON. 20, 2 [332 S.], 20 pacem mundus agat nec turbida sidera -ent. al.). SEN. Phaedr. 1013 -ante Coro (item de vento: SIL. 9, 495 -antem Aetolis Vulturum ... campis. STAT. Theb. 5, 706 hiemes. al.). CLAVD. 26, 333 Danuvius et Rhenus primo fonte breves, alto mox gurgite -ant et fluvios cogunt ... minores eqs. al. b quolibet modo: MANIL. 4, 930 animi sedes ... per totum angusto -at de limite corpus. PETRON. 14, 2 vers. 1 quid faciunt leges, ubi sola pecunia -at? MART. 8, 30, 4 (quidam ultro urit manum) aspicias, ut teneat flammam ... et attonito -et in igne manus. 10, 20, 20 cum -at rosa, cum madent capilli (CLAVD. 10, 247 Paestana rosae per iugera -at [gemmat Goodyear]).

2 quae altitudine praeeminent: AVSON. 15 (336 S.), 70 -ta Colosso ... Rhodos. VEN. FORT. carm. 1, 20, 10 (de monte) non satis -elato vertice -at apex, (item 3, 12, 4).

deriv.: regnator, regnator (-trix).

compos.: cor-, praeregno.

Spoth.

regnum, -i n. [a regere vocali -e- secundum rēx producta. Mei.] de origine: AVG. civ. 5, 12 p. 212, 7 cum ... reges utique a regendo dicti melius videantur, ut -um a regibus (inde ISID. orig. 9, 3, 1). scribitur rig- CE 1744, 8 (saec. VI?). CIL XIII 1532 (a. 538 aut 600) rig(num), rec- CARM. Inscr. christ. urb. Rom. 2498, ren- CIL XII 2654 (saec. VI); cum apice rég- CE 1031, 4 (saec. I; apicem falso om. ed.). 422, 2 (a. 126/7). abbreviatur r CIL III 4800 (a. 239), reg CIL XIII 1529 (a. 503), regn CIL XII 5341 sq. (saec. VI med.). 1045 (a. 587), rgn NOT. cod. Vat. Bas. D. 182 (Lowe 1a) fol. 246^r, rig v. l. 56. NOT. Tir. 27, 76 -um. 121, 82 -orum. 122, 135 in -o. al. genus neutr. testatur DVB. NOM. gramm. V 588, 23; excipitur per pron. masc. VET. LAT. III reg. 11, 11 (Tycon. reg. 4 p. 38, 19) disrumpam, -um tuum de manu tua et dabo eum, servo tuo (VVLG. -um ... illud); accedit adi. masc. vel fem. VET. LAT. Marc. 8, 39 ([9, 1] codd. 3. 16) -um dei venientem (cod. 4. al. et VVLG. veniens, gr. βασιλείαν ... ἐληλυθῆσαν). FVLG. myth. 2, 14 celerem -um (celere var. l.). IORD. Get. 283 Rom. 320. 327. de prosodia: -ē- testatur PRISC. gramm. II 82, 8 'gnus' ... vel 'gna' vel 'gnum' terminantia longam habent vocalem paenultimam, ut -um, stāgnum eqs. de notione et differentia (adde e. g. p. 786, 36. 790, 37): DIFF. ed. Beck p. 80, 5 inter -um et imperium: -um universitatis, imperium hominis; seu quod tunc -um in subiectos est, imperium vero in reges. SYNON. Cic. p. 431, 4 imperium. -um. honos. p. 439, 18 potentia. potentatus. dominatio. -um. imperium. p. 447, 2 tribunal. ... imperium. -um. dictatura. VIRG. gramm. epit. 5, 15, 3 v. p. 767, 75. GLOSS. -um: βασιλεία, ἡγεμονία, κράτος. imperium. II 256, 14

[Hajdu]

βασιλειον: imperium, -um. *al.* legitur inde a NAEV. per totam fere latinitatem. [a serm. docto haud aliena sunt it. regno, sard. vet. rennu, francog. vet. renne, rec. règne, prov. renh(e), rein, cat. regne, hisp. vet. regno, rec. et port. reino. cf. M.-L. 7176 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3224. Cortelazzo-Zolli² 1329. Wagner II 351. Wartburg X 215 sq. Coromines VII 217. Corominas-Pascual IV 901. Machado³ V 68. Schd.-Cr.]

[confunditur in codd. maxime c. rex, e. g. Cic. Phil. 10, 7 Ov. met. 4, 628 (in falsa var. l. Liv. perioch. 62, 7. al.)]

fere i. q. βασιλεία (quae vox ubi gr. respondet, infra non notatur), potestas regendi et quae ad eam pertinent. opp. imprimis libertas e. g. l. 68. p. 786, 53sq. 59. 796, 64 (ad rem cf. e. g. p. 784, 42sq.), ceterum opp. vel disting. e. g. imperium p. 780, 71. 783, 70. 787, 21. 51. al. (sed pro syn. p. 780, 72sq. 788, 11), res publica e. g. p. 791, 15. 792, 71 (sed genus rei publicae e. g. p. 786, 56); ceterum v. imprimis p. 786, 35sq. in libera re publica fit metus vel suspicio -i affectati e. g. p. 782, 27sq. 783, 45sq. 785, 17sq.; administratio magistratus minus civilis -um appellatur imprimis p. 787, 15 sqq., ceterum e. g. p. 785, 38. 793, 34.

materiam sic digerendam esse censuimus:

CAPVT PRIVS: i. q. potestas sim. regendi, quam exercent:

I animantes:

A homines: 1 strictius regunt reges: l. 47 (illustrantur iuncturae verbales l. 50, nominales p. 784, 64; indicatur tempus p. 786, 14, status vel forma rei publicae regendae p. 786, 35, libri sacrae scripturae p. 786, 60). 2 laxius regunt ei, qui variis modis dominantur: p. 786, 69 (imperantes p. 786, 70, in arte praestantes p. 788, 27, felices p. 788, 32).

B dei sim.: 1 apud paganos: p. 788, 38. 2 in religione Iudaeorum et Christianorum: p. 789, 9.

C animalia: p. 789, 39.

II res: A c. respectu vario: p. 789, 48 (dominatur mens, consilium p. 789, 48, affectus p. 789, 55). B apud Christianos c. respectu salvationis: p. 789, 73.

CAPVT ALTERVM: metonymice significantur potius:

I res publica, terra, possessio sim., quam regunt:

A animantes: 1 homines: p. 790, 22 (strictius regit rex p. 790, 22; laxius respiciunt imperium Romanum eiusque partes p. 793, 31, praedia privatorum p. 793, 63, possessiones variae p. 793, 73). 2 dei sim.: p. 794, 10 (apud paganos p. 794, 10, apud Iudaeos et Christianos p. 795, 1). 3 animalia: p. 796, 10.

B res: 1 exempla variae: p. 796, 14. 2 in religione: p. 796, 24.

II animantes: A incolae -i: p. 796, 36. B regnantes: p. 796, 60.

III res variae: A sedes -i, regia: p. 797, 9. B insigne -i, sc. diadema: p. 797, 24. ? C thronus: p. 797, 31.

CAPVT PRIVS: i. q. potestas, munus, facultas regendi, quam exercent: I animantes: A homines: 1 strictius regunt reges (regina e. g. p. 784, 40. 51. 786, 28; huc traximus etiam locos, ubi -um cognatis vel affinitibus regis tributur, e. g. p. 783, 10. 34. 39. 785, 44):

a exempla variae; illustrantur iuncturae selectae: a verbales, quae spectant ad: ① -i possessionem: ② -um habetur, suppetit, retinetur sim.: PLAVT. Curc. 178 sibi sua habeant -a reges, sibi divitias divites (CAES. Gall. 7, 20, 2 VERG. Aen. 1, 346 Ov. met. 8, 495. al., v. et p. 786, 72). ENN. scaen. 355 pol mihi fortuna magis nunc deficit quam genus: namque -um suppetebat mi. TER. Ad. 175 (leno adolescenti meretricem auferenti) -umne, Aeschine, hic tu possides? (Ov. fast. 3, 631 -um Libyca possedit in ora Anna. LIV. 1, 46, 1 SEN. Herc. f. 629. al.; cf. p. 791, 51sq.). CIC. Verr. II 4, 61 qui filii Antiochi -um Aegypti ad se ... pertinere arbitrabantur (LIV. 40, 11, 7). Sest. 57 -o paterno atque avito regali otio perfruebatur Ptolomaeus (cf. VERG. Aen. 4, 619 ne -o ... fruatur Aeneas. 5, 757 gaudet -o Troianus Acastes). fam. 15, 4, 6 perfecti, ut ... rex ... sine tumultu ... -um cum dignitate obtineret (CAES. Gall. 1, 3, 4. al. SALL. Iug. 5, 6. al.). LVCR. 5, 1128 ut satius ... sit parere quietum quam regere imperio res velle et -a tenere (Ov. epist. 1, 106. al. LIV. 1, 40, 3, 4, 3, 12. al.; cf. MELA 1, 63 cum eam Antiochiam -o tenuit Semiramis. v. et p. 791, 50 sq.). SALL. Iug. 21, 1 -um ... retinendum ([v. p. 783, 15]. TAC. ann. 11, 9, 4. 15, 6, 2 -i modo retenti. VIR. ill. 8, 5 GREG. TVR. Franc. 3, 4). 56, 4 (verba Iugurthae) si id fecerint, postea sese in -o, illos in libertate sine metu aetatem acturos. VERG. Aen. 4, 275 cui Ascanio -um Italiae ... debetur. 12, 22 (Latinus ad Turnum) sunt tibi -a patris Dauni. LIV. 1, 3, 1 -um avitum paternumque puero Ascanio stetit. 1, 41, 3 tuum est ..., Servi, ... -um (sim. 34, 26, 14 Agesipolis, cuius iure gentis -um Lacedaemone erat. 40, 12, 13 CVRT. 8, 10, 22. al.). al. SEN. nat. 6, 23, 3 penes quem Darium tunc maximum -um erat (epist. 90, 5). al.

③ -um impetratur: ① -um alicui datur, promittitur sim.

(non aufertur l. 15): PLAVT. Curc. 211 siquidem hercle mihi -um detur eqs. (Merc. 841 CIC. p. red. ad Quir. 20. al. Ov. epist. 7, 90. al. LIV. 1, 47, 6. al.; cf. p. 783, 23. 784, 39). Men. 411 qui in morte -um Hieroni tradidit (BELL. Alex. 33, 2 SALL. Iug. 10, 6 NEP. reg. 3, 4 R. GEST. div. Aug. 27. al.). ACC. trag. 18 -um tibi permitti malunt? (HOR. sat. 1, 3, 123 CVRT. 8, 12, 10 SVET. Iul. 35, 1. al.). CIC. leg. agr. 2, 44 quos decemviro prospiciamus -um Alexandria Ptolemaeo ... adiudicatuos. Sest. 57 qui populus Romanus etiam bello victis regibus -a reddere consuevit (LIV. 45, 12, 8 CVRT. 5, 9, 4. al.). Phil. 2, 87 Caesari ... M. Antonium consulem populi iussu -um detulisse, Caesarem uti noluisse (CAES. Gall. 5, 6, 2 HOR. carm. 2, 2, 21 LIV. 1, 18, 5. al.). al. CAES. Gall. 1, 3, 7 se suis copiis ... illis -a conciliaturum confirmat Orgetorix. SALL. Catil. 47, 2 ex libris Sibyllinis -um Romae tribus Corneliis portendi (LIV. 1, 8, 3 IVST. 11, 7, 7. al.). NEP. Dion 1, 1 Dionysio eidem cui -um reliquit pater (LIV. 42, 11, 5. al. CVRT. 10, 5, 5. al.; cf. SEN. clem. 1, 21, 3 si ... -um ... suum tuto relinqui apud eum regem devictum potuit. aliter p. 783, 14sq.). Eum. 2, 2 omnes coniecerant eum Alexandrum -um ei Perdiccae commisisse. Ov. met. 4, 705 promittunt ... -um dotale parentes (CVRT. 6, 7, 11 HYG. astr. 2, 18, 1 AMBR. off. 3, 12, 77. al.). fast. 3, 68 -a ... longaevo restituuntur avo (CVRT. 8, 12, 10 SVET. Tib. 9, 1. al.). al. LIV. 1, 3, 10 Numitori ... -um vetustum Silviae gentis legat Proca. 38, 48, 4 -a augetis minuitis donatis adimitis (SEN. Herc. O. 412 LVCA. 9, 132. al.; cf. donare hominem -o: CVRT. 8, 14, 45 PLIN. nat. 6, 76 GREG. TVR. Franc. 3, 18 p. 118, 2). 39, 53, 2 -um ei ... destinabant (CVRT. 10, 7, 5 FLOR. epit. 4, 1, 8 IVST. 23, 3, 3. cf. p. 783, 58). al. ② -um ab aliquo capitur, occupatur sim.: ENN. ann. 141 dies post f aut marcus f quam -a receipt (BELL. Alex. 41, 2 LIV. 45, 11, 10. al.). HEMINA hist. 22 ne quis -um occuparet, si plebs nostra fremere imperia coepisset (CIC. Sull. 27 qui sint Romae -um o. conati. al. CAES. Gall. 1, 3, 4. al. VARRO ling. 5, 157. al.; cf. MELA 2, 100 eas insulas suo suorumque -o Macar occupaverat). PACVV. trag. 56 -um potitur transmissu patris (289. LIV. 1, 19, 1 -o ... potitus [item c. abl.: 40, 58, 9 VAL. MAX. 5, 2 ext. 1. al.]. VELL. 1, 1, 3 -i potitur Aegisthus [item c. gen.: TAC. ann. 13, 6, 1]. cf. p. 791, 65sq.). SALL. Iug. 14, 11 -um eius Hiempsalis sceleris sui praedam fecit Iugurtha. NEP. Eum. 6, 2 quoad Alexandri filius -um adipisceret (reg. 1, 2 LIV. 1, 18, 6. al. ORAT. imp. Claud. [CIL XIII 1668] 1, 16. al.). VERG. Aen. 8, 507 (loq. Euandrus) succedam castris Tyrhenaque -a capessam, rogant Etrusci (STAT. Theb. 2, 109). Ov. epist. 4, 122 ne caperes -a paterna nothus (met. 14, 614. 774 fast. 6, 595). LIV. 1, 15, 6 animus in -o avito recipiendo (2, 3, 6. 29, 29, 5. al.). 40, 56, 4 -um ... accipi (41, 24, 6. al. CVRT. 4, 1, 18. al. QVINT. decl. 371, 3 TAC. ann. 16, 23, 2. al.). PLIN. nat. 35, 78 Semiramis ex ancilla -um apiscens. SIL. 8, 54 -is se imponit Iarbas (cf. l. 60sq.). FLOR. epit. 1, 7, 2 hic Tarquinius Superbus -um avitum ... rapere maluit quam exspectare (cf. p. 783, 36). 1, 8, 2 quid Romulo ardentius? tali opus fuit, ut invaderet -um (2, 14, 3 Ps. AVR. VICT. epit. 26, 2. 45, 7. 48, 7. cf. p. 791, 7sq.). al.

③ aliquis -o accedit, in -um pervenit sim. (in -o relinquitur l. 62; exempla selecta inde a LIV.): CIC. Rab. Post. 4 quin is Ptolomaeus in -um restitueretur a senatu populoque Romano (Tusc. 3, 27 SALL. hist. frg. 1, 53 NEP. Iph. 2, 1. al.). CAES. civ. 3, 110, 6 Ptolomaeum patrem in -um reduxerant milites (LIV. 2, 15, 1. 44, 19, 8. al.). SALL. Iug. 11, 6 adnotatione in -um pervenisse. 22, 2 a Micipsa ... in -um adoptatum esse Iugurtham. hist. frg. 2, 75 Mithridates extrema pueritia -um ingressus (POMP. TROG. hist. prol. 37). VERG. Aen. 7, 256 (Latinus secum) hunc Aenean illum ... portendi generum paribusque in -a vocari auspiciis (7, 578. 11, 322 socios ... in -a v. SEN. Oed. 784). 7, 424 externus ... in -um quaeritur heres. Ov. rem. 482 (loq. Agamemno) si rex ego sum, nec mecum dormiat ulla, in mea Thersites -a licebit eat. met. 14, 804 accedere -o. LIV. 1, 34, 6 accessit in -um Numam a Curibus. 1, 35, 3 Numam ... in -um ultro accitum (2, 6, 2 TAC. ann. 12, 14, 4). 37, 25, 9 Masinissam non in patrio modo locasse -o, sed in Syphacis ... -um imposuisse (cf. SEN. benef. 4, 31, 1 quae providentia Arrhidaem -o imposuit. v. et l. 42). 37, 25, 11 hostes ... in -o relictos. CARM. pop. Suet. Tib. 59 regnavit sanguine multo, ad -um quisquis venit ab exilio (TAC. ann. 11, 16, 3 in -um). VAL. FL. 5, 687 donec ... Aeeten ... nepos in -a reponat. TAC. hist. 3, 45, 1 Vellocatum in matrimonium -umque accepit regina (ann. 2, 4, 2. 11, 10, 4 [-o cod.]). ann. 2, 3, 2 datus a Caesare Armeniis Tigranes deductusque in -um a Tiberio Nerone (12, 50, 1. cf. PLIN. epist. 2, 7, 2 Spurinna Bructerum regem vi et armis induxit in -um). al. ④ exempla variae: HEMINA hist. 11 pastorum vulgus ... praefecerunt aequaliter imperio Remum et Romulum, ita ut de -o par(ar)ent inter se. CIC. Catil. 3, 9 se esse tertium illum Cornelium, ad quem -um huius urbis atque imperium pervenire esset necesse (LIV. 29, 29, 6 AVG. civ. 3, 15 p. 118, 13. cf. e. g. SALL. Iug. 8, 2 illi ... -um venturum [SIL. 13, 820. cf. LIV. 1, 56, 10 ad quem]). rep. 2, 13 -um suum cum illorum Sabinorum rege sociavit Romulus (cf. LIV. 1, 13, 4 -um consociant Romani et Sabini). al.

© -um possideri desinit, sc.: ① rex amovetur a -o: ENN. ann. 313 mortalem summum fortuna repente reddidit (e) summo -o ffamul ut optimus† esset (cf. NEP. Timol. 2, 2 quem ex quanto -o ad quam fortunam detulisset). ACC. praetext. 34 (dicitur Tarquinio) vide, ne ... te ... -o expellat Brutus (CIC. Manil. 12. al. CAES. Gall. 5, 54, 2 -o domoque. civ. 3, 103, 2. al.; cf. p. 790, 26sq.). trag. 334 extorris, -o exturbatus. CIC. Rab. Post. 4 pulsus ... -o Ptolomaeus (VERG. Aen. 11, 539 HOR. sat. 1, 6, 13 OV. epist. 14, 111. al.; cf. p. 790, 38). SALL. Iug. 14, 23 (loq. Adherbal) ego infelix, in tanta mala praecipitatus ex patrio -o. STAT. Theb. 5, 47 -o deiecta Hypsipyle (HEGES. 2, 5, 2 CASSIAN. conl. 2, 3, 1. al.; cf. de -o deici: AMBR. apol. Dav. I 6, 30 CASSIOD. in psalm. 88, 39 1.552). al. ② -um relinquitur sim. (etiam morte): ENN. frg. var. 66 uti Saturnus de -o ne concedat fratri (doctrina Euhemeri). SALL. Iug. 21, 1 Adherbal ubi intellegit eo processum, uti -um aut relinquendum esset aut armis retinendum (VERG. Aen. 4, 432 OV. met. 13, 522. al.; cf. p. 782, 14sq. 790, 25). 28, 2 nisi -um ipsumque deditum venissent legati Iugurthae Romam. OV. met. 15, 485 postquam senior -umque aequum peregit Numa. LIV. 33, 12, 8 ut Philippus cederet -o (42, 50, 4. 11 VAL. MAX. 5, 7 ext. 2 IVST. 29, 2, 6. al.; cf. p. 790, 35). VAL. MAX. 5, 7 ext. 2 laetus erat, qui -um deponebat (SEN. Oed. 679). SEN. Phoen. 104 (loq. Oedipus) -a deserui libens (cf. p. 790, 39sq.). STAT. Theb. 1, 317 cedere -o (HEGES. 1, 14, 1. cf. p. 790, 34). 2, 396 descendere -o. 7, 558 excedere -is (cf. p. 790, 41). VET. LAT. Sirach 49, 7 dederunt reges Iudae ... -um suum aliis (gr. 49, 5 τὸ ζέλας). al. ③ -um eripitur sim. (amittitur l. 34sq.): ACC. trag. 619 si a me -um fortuna atque opes eripere quivit (LIV. 45, 19, 14 fratri -um. SEN. Med. 119 benef. 7, 2, 6 CVRT. 7, 4, 17. al.). CIC. Manil. 21 regem spoliatum -o (rep. 1, 65 VELL. 2, 45, 4 VAL. MAX. 5, 1, 1^f. al.; cf. CIC. Sest. 59 cum ... videant reges ... se fortunis spoliari et -o omni posse nudari). Mil. 73 qui -a dedit, ademit, orbem terrarum quibuscum voluit partitus est (LIV. 1, 47, 6. 38, 48, 4 CVRT. 10, 5, 28 SVET. Aug. 48). div. 1, 27 posteaquam Deiotarus a Caesare tetrarchia e(t) -o pecuniaque multatus est. VERG. Aen. 4, 355 (loq. Aeneas) quem Ascanium -o Hesperiae fraudo (VIR. ill. 86, 1 PS. AVR. VICT. orig. 23, 4). OV. epist. 12, 161 (loq. Medea) deseror amissis -o patriaque domoque coniuge (SALL. Iug. 14, 23 LIV. 29, 29, 5. al. POMP. TROG. prol. 28. al.). ars 1, 198 hostis ab invito -a parente rapit (SEN. Herc. O. 412 Phoen. 41. 57. cf. p. 782, 43). LIV. 2, 1, 3 si Brutus ... priorum regum alicui -um extorsisset. 37, 25, 5 venire eos Romanos ad omnia -a tollenda. SEN. Herc. f. 379 (loq. Megara) patrem abstulisti, -a, germanos (Thy. 223 IVST. 1, 6, 16 TYCON. reg. 4 p. 39, 10. al.). al.

④ -um adpetitur sim.: ENN. ann. 78 cupientes -i dant operam simul auspicio augurioque Romulus et Remus (cf. cupere -um: LIV. 40, 11, 7 LVCAN. 9, 27 HIST. AVG. Tac. 2, 3. v. et p. 784, 73sq.). VARRO frg. Diom. gramm. I 382, 3 adfectatus est -um (-um affectare: LIV. 1, 35, 3. al. PAVL. FEST. p. 151 VAL. MAX. 4, 6 ext. 3. al.). CIC. dom. 101 Sp. Maeli -um adpetentis (ibid. -um adpetisse est iudicatus M. Manlius. al. CAES. Gall. 7, 4, 1 SEN. Phoen. 620). Tusc. 1, 88 -o ... carere (3, 26 SEN. Herc. O. 1841 STAT. Theb. 1, 74). 5, 66 quae -a, quas opes studiis eorum philosophorum ... antepones? nat. deor. 3, 68 (de Thyeste) qui -um adulterio quaereret (LIV. 1, 49, 2. 45, 11, 1 SEN. Phoen. 599. 614. al.). al. SALL. Iug. 20, 1 in -um Adherbalis animum intendit Iugurtha. 24, 5 (verba Adherbalis) neque simul amicitiam vestram et -um meum sperare Iugurtham (LIV. 1, 47, 2. 40, 15, 4 SEN. Thy. 289 OCTAVIA 952). 35, 2 ut -um Numidia ab senatu petat Massiva (epist. Mithr. 8 VERG. Aen. 1, 620. al. OV. met. 14, 569 LIV. 1, 35, 2. al.). VERG. Aen. 6, 67 non indebita posco -a meis fatis (11, 219 STAT. Theb. 7, 509. al.). LIV. 2, 6, 3 patriam se -umque suum repetere (2, 6, 5. al.). 28, 24, 3 -um sibi Hispaniae ... destinarent animis (cf. p. 782, 24). al. de -o dimicatur: LVCIL. 694 (de Ti. Graccho?) quod si observas hominem, quid pro commodo et -o audeat. NEP. Ages. 1, 2 de -o cum Leotyche ... habuit contentionem. VERG. Aen. 11, 461 illi armis in -a ruunt. FEST. p. 340 cum inter eos de -o ambigeretur. VAL. MAX. 9, 11 ext. 1 de -o proliaturos fratres. ibid. 2 qui non cum fratre de paterno -o ... bellum ... gessit. CVRT. 4, 1, 8 de -o aequo ... Marte contenderet Alexander. 9, 6, 10 si de Persidis -o cum Dareo dimicares. STAT. Theb. 1, 1 alterna ... -a profanis decertata odiis. al.

⑤ -i statum: ① -um instituitur, efficitur sim.: PLAVT. Rud. 935 -um magnum instituam (ENN. frg. var. 61 Caelus id -um ... sibi instituit atque paravit. cf. p. 787, 26). CIC. Sest. 66 quae regio orave terrarum erat latior, in qua non -um aliquod statueretur? rep. 3, 24 quid ... efficitur, si sapientiae pareas? divitiarum, potestates, opes, honores, imperia, -a vel privatis vel populis. SALL. Catil. 5, 6 dum sibi -um pararet Catilina (Iug. 31, 7 TAC. ann. 4, 1, 3. adde iam l. 68 et cf. p. 785, 12). NEP. Chabr. 2, 1 Nectenebin adiutum profectus -um ei constituit (OCTAVIA 419 VVLG. Dan. 2, 21 AVG. epist. 199, 12. al.). VERG. Aen. 2, 783 (Creusa ad Aeneam) in Latio res laetae -umque et regia coniunx parta tibi (LIV. 40, 57, 1. al.

CVRT. 7, 4, 3 FLOR. epit. 1, 6, 2. al.). MANIL. 4, 17 hinc et opes et -a fluunt. SEN. dial. 6, 26, 5 surrectura ... -a. al. ⑥ -o subvenitur, -um proficit sim. (manet l. 15): PLAVT. Amph. 194 regi ... Thebanus Creoni -um stabilivit suum (CVRT. 4, 10, 34. 8, 4, 25 VVLG. I par. 17, 11. al.). Mil. 950 qui latrones eius Seleuci -um tutarentur (SALL. Iug. 102, 12 LIV. 1, 49, 4 SEN. Phaedr. 619. al.). CIC. Att. 5, 20, 6 regem -umque servavi (CATO Cic. fam. 15, 5, 1 NEP. Eum. 13, 3 LIV. 45, 19, 14 SIL. 7, 18. al.). fam. 15, 2, 4 ut regis ... incolumitatem -umque defenderem, regi -oque praesidio essem (SALL. Iug. 49, 2 LIV. 2, 9, 3 IVST. 1, 3, 4. al.). BELL. Alex. 24, 2 regem cohortatus, ut consuleret -o paterno (SALL. Iug. 35, 9. al. LIV. 29, 24, 6 TAC. ann. 12, 17, 2. al.). Afr. 25, 4 sibi suoque -o subsidio ire. SALL. Iug. 14, 7 non pati quousquam -um per scelus crescere (LIV. 45, 19, 9 IVST. 7, 1, 12). al. NEP. reg. 2, 3 maior Dionysius ... decessit florente -o (LIV. 30, 11, 3 RVFIN. hist. 7, 1. al.; cf. p. 785, 58 sq.). VERG. Aen. 2, 22 Tenedos ... dives opum, Priami dum -a manebant (2, 455 OV. ars 3, 564 SEN. Med. 196). CIRIS 124 tam diu patriam incolumem Nisi -umque futurum ... firmarunt ... Parcae. LIV. 1, 35, 6 -i sui firmandi ... memor Ancus (31, 11, 12. al. TERT. adv. Iud. 8, 10 HEGES. 1, 25, 4. al.). 31, 11, 8 quod ... -um ... auxisset (31, 11, 12. al. CVRT. 10, 10, 8 IVST. 37, 3, 1. al.). 37, 53, 13 spem ... amplificandi -i (39, 28, 10). 40, 56, 4 -um ... custoditum (SEN. Oed. 704). al. ⑦ -o nocetur, -um perit sim. (exempla selecta): CIC. rep. 2, 4 cum Remo fratre dicitur Romulus ab Amulio rege Albano ob labefactandi -i timore ad Tiberim exponi iussus esse (AMBR. off. 2, 7, 30. cf. SIL. 7, 16 -a ... labentia Troiae). div. 1, 121 quo ostento -um patris et domum funditus concidisse (PLIN. nat. 11, 270). fam. 15, 2, 5 ut nullas insidias neque vitae suae neque -o diceret se rex ... intellegere fieri. SALL. epist. Mithr. 15 secuti ... Romani ... morem suum omnia -a subvortundi. PS. SALL. rep. 1, 7, 4 quibus causis amplissima -a et imperia corruissent. OV. met. 7, 38 (loq. Medea) prodamne ego -a parentis? (VAL. FL. 5, 524 RVFIN. hist. 9, 10, 6). 8, 498 pereat Meleagrus ... spemque patris -umque trahat patriaeque ruinam. LIV. 1, 48, 8 -a occiderunt (SEN. Ag. 912). 1, 59, 2 Brutum ... ad expugnandum -um vocantem. 34, 59, 3 pacisci quicquam, quo -um Antiochi minuatur (38, 48, 4 AVG. c. Iulian. op. imperf. 3, 52, 2). PHAEDR. 4, 7, 13 -a Peliae scelere Medae iacent (SEN. Tro. 54 LVCAN. 7, 115). SEN. Herc. O. 101 stratum ... -um. Phaedr. 562 versa ab imo -a (STAT. Theb. 5, 696). Phoen. 237 -um parentes liberi ... periere. benef. 6, 30, 6 ingentia super se ac suos -a fregerunt. dial. 6, 26, 5 ruitura -a (epist. 91, 7). OCTAVIA 777 qui vultus Helenae ... Phrygiae ... solo -a dedere. 817 -a evertit Priami Cupido. CVRT. 6, 5, 31 sine custode -um reliquisse reginam. LVCAN. 1, 529 terris mutantem -a cometen. al.

⑧ servitium subiectionum (cf. p. 785, 24; fortasse addas p. 790, 43 sq.): PACVV. trag. 75 qui ... serviunt sub -o (cf. SEN. Phaedr. 490 non ille -o servit). CIC. Att. 7, 7, 5 nisi eos timere putas, ne sub -o sint, qui id numquam, dum modo otiosi essent, recusarunt (LIV. 31, 6, 1. 45, 29, 12. al.; cf. CLAUD. 17, 164 nunc Brutus amaret vivere sub -o). fam. 9, 16, 6 quem ad modum sapientissimi viri -a tulerint ..., cum servientibus suis civitatibus fuerint ipsi quodam modo liberi (LVCAN. 7, 444 ex populis, qui -a ferunt, sors ultima nostra est, quos servire pudet). PROP. 1, 11, 3 Thesproti ... subdita -o ... aequora. 3, 11, 32 Cleopatra Romana poposcit moenia et addictos in sua -a patres. LIV. 4, 12, 6 -o ... in cervicibus accepto. 5, 5, 10 qui rex obstare -um suum saluti civium nolit. SEN. Tro. 338 decem annorum gravi -o subactos. LVCAN. 2, 315 ad iuga cur faciles populi, cur saeva volentes -a pati pereunt? (MART. 9, 65, 6). al.

⑨ -i administrationem: OV. met. 11, 270 hic -um sine vi, sine caede regebat ... Ceyx (tenebat var. l., gerebat Housman). RVFIN. hist. 10, 9 p. 972, 22. al.). LIV. 1, 32, 3 desidem Romanum regem inter sacella et aras acturum esse -um rati (FLOR. epit. 1, 6, 2). perioch. 50, 7 Scipio ... inter filios Masinissae partes administrandi -i divisit (IVST. 7, 2, 5 VIR. ill. 6, 5 EVCHER. instr. 2 l. 113. al.). SEN. Herc. f. 304 -a moderantem sua ... patrem (RVFIN. hist. 10, 9 p. 972, 24). TAC. ann. 2, 67, 2 iis liberis Cotyis ... nondum adultis Trebellenus Rufus ... datur, qui -um interim tractaret (IVST. 2, 4, 20 CYP. GALL. Ios. 317).

β nominales: ① -um pendet: ① a subst.: ① gen. -i, -orum (exempla selecta inde a LIV.): poss. et obi. (pretii p. 785, 19): ENN. ann. 88 exspectabat populus ..., utri magni victoria sit data -i. 96 auspicio -i stabilita scamna solumque (150 Tarquinio dedit imperium simul et sola -i). 348 -i versatum summam ... columnam (cf. ACC. trag. 210 stabilimen. SALL. Iug. 10, 4 praesidia [LIV. 45, 13, 7]. 14, 1 munimen. LIV. 1, 21, 5 tutela [24, 22, 5. 42, 55, 7 SEN. dial. 5, 23, 2 IVST. 11, 5, 3. al.]). scaen. 404 nulla -i sancta societas nec fides est (LIV. 1, 14, 3. al. MIN. FEL. 18, 6. al.; cf. p. 785, 6sq. nec non SALL. Iug. 10, 3 per -i fidem). PACVV. trag. 170 -i alieni cupiditas pellexit (CAES. Gall. 1, 2, 1. 1, 9, 3 LIV. 2, 7, 9. al.; cf. cupido: OV. met. 5, 218. LIV. 1, 17, 1 certamen -i ac c. al. OCTAVIA 144. al.; amor: LIV. 40, 8, 18 STAT. Theb. 2, 399). CIC. Phil. 2,